

V
B
J
C

Pulchre mentiri non est peccatum.

Cōfessionale dn̄i Antonini archie-piscopi Florētini

Incipit summula confessionis vtilissima

in q̄ agit̄ quō se habere debeat ꝯfessor erga penitētē in cōfessionibꝫ audiēdis. quā edidit Reuerēdissim⁹ vir. ac in xp̄o pater dn̄s frater Anthonius archiep̄s Florentinus ordinis fratrū p̄dicatoꝝ.

Defecerūt scrutātes scrutinio p̄s. lxiij. Scrutinium q̄dem est cōfessio vel inq̄sitio. in q̄ ꝛ penitens scrutat̄ cōsciam suam ꝛ cōfessor cum eo. Scrutans ergo est confessor q̄ in h̄ p̄t tripliciter deficere. Quia vl' ꝑ maliciā absoluēdo quē scit nō posse. vel ꝑ ignorātiā nesciēdo discernere inter leprā ꝛ leprā. ꝛ quem possit vel non possit absoluere. vel ꝑ infirmitatem cōcupiscētie īde sumendo occasiōes maloꝝ ex auditu dum incaute se hꝫ. Unde Aug. de pe. di. vi. c. i. Caueat sp̄ūalis iudex vt sicut nō ꝯmisit crimen nequitie. ita non careat munere scientie. Ex q̄bꝫ verbis innuit̄ q̄ ꝯfessor siue sacerdos dꝫ habere illa tria ex autoritate Aug. p̄allegata. Primo potestatē in foro cōscie. vt scꝫ sit iudex sp̄ūalis. Scd̄o cōseruare puritatē vite sue ne committat crimen nequitie. Tertio habere sufficientē scientie claritatem. vt non careat munere scientie.

¶ Cap̄l'm primū de potestate seu autoritate confessoris ꝛ quis possit vel nō possit audire confessiones.

Notanduꝫ p̄mo est q̄ non sacerdos ꝛ si possit audire ꝯfessiōes in cāu mortis. n̄ tn̄ absoluere pōt. al's si absoluit vt sacerdos īdicatiue ꝑm q̄sdam incurrit irregularitatē sicut si celebraret. Hoc tamen est dubium. qꝛ non ē in iure exp̄ssum sicut de celebrāte. Un̄ nō videt̄ irreg̃larꝫ. extra de senten. excō. c. is q̄. lib. vi. Ibi eñ dꝛ q̄ nō incurrit q̄s irregularitatē ꝑpter aliqd̄ delictum qn̄ nō est in iure exp̄ssum. Et cōfessus tali nō sacerdoti tenet̄ iteꝝ confiteri rō est. quia solis sacerdotib⁹ dictū est. q̄ruꝫ remiseritis pctā. ꝛc. Johannis. xx. Nec tamē a quolibet sacerdote potest quis absolui. sꝫ a proprio aut

altero de licentia ei⁹. Un̄ dr ꝺ pe.ꝛ remis. in.ca.oīs.ꝙ q̄li/bet semel in anno ꝯfiteaṫ oīa pctā sua ꝓprio sacerdoti.ꝛ ꝺ pe.di.vi.c.placuit. Rō est.qꝛ nō p̄t q̄s soluere vel ligare eū q̄ sibi ꝯfiteṫ nisi habeat iuris/dictionē sup eum. Si aūt sit ꝓprius p̄latus ꝛ nō sacerdos sicut curatus ꝛ ep̄s.nō sacer/dos pōt absoluere p aliuz cō/mittendo hoc alteri. ¶ Sed nota ꝙ ꝓprius sacerdos aliṫ intelligitur cum diciṫ ꝙ q̄li/bet dꝫ cōfiteri ꝓprio sacerdo ti.ꝛ aliter cum dicitur ꝙ de li centia ꝓprij sacerdotis p̄t al/teri confiteri. Nam primo ca su dicitur ꝓprius sacerdos q̄ cunqꝫ habet potestatem ab/soluendi ordinariam vel dele gatam.siue sit cōmunis. siue sit singularis.quia actor seq̄ṫ forum rei. sed est in electione eius quem forum de multis sequaṫ.nisi sit actio realis in qua sequitur forum rei ꝺ qua agitur. Et qꝛ in foro peniten tie idem est actor ꝛ reus.inde est ꝙ idem seipm̄ p̄t accusare coram quocunqꝫ cōfessore de omnibꝫ.qui illū possit absol/uere de crimine vbicūqꝫ com misso.quia hmōi absolutio n̄ respicit territoriuꝫ. sicut alia rōne rei vel delicti. Propter quod dicit Hostien.ꝙ q̄libꝫ hꝫ tres sacerdotes ꝓprios or dinarie.s.curatū.de cui⁹ pa/rochia est.ep̄m suū ꝛ papam. Sed in secundo casu ꝓprius sacerdos de cui⁹ lr̄ia p̄t alte/ri confiteri intelligitur stricti us ille qui de iure suo ordina rio hoc habet.nō ex cōmissi/one.ꝛsic intelligiṫ.c.oīs equi uoce loq̄ de ꝓprio sacerdote ſm oēs. Nam cōstat ꝙ ad i/plendū illud p̄ceptū de ꝯfitē/do semel in āno oīa pctā sua ꝓprio sacerdoti.ita suffic̄ cō/fiteri vicario curati sicut ipsi/met curato. Et tn̄ ad cōfiten/dum alteri nō sufficeret acci/pere licentiam ab eius vica/rio sicut sufficeret ab ip̄omet curato. Unde respectu p̄mi vicarius est ꝓprius sacerdos sed non respectu secundi. vn̄ ꝛ si possit quis confiteri vica rio curati.tamen ip̄e vicarius nō pōt dare lr̄iam illi ꝙ alte ri ꝯfiteatur. Hec Pe.de pal'. in.iiij.distin.xvij.

¶ Capl'm secūdū de ordina/rio ꝯfessore q̄ ad eccl'iasticas p̄sonas ꝛ clericos.

Licēdum

f est ꝙ papa quia non

habz supiorē a xpo. nec a concilio ꝗꝗ̃ hz ꝓpriū cōfessorez quē duxerit eligēdū. ꝗ autoritate xpi pt eū absoluere vl' ligare in foro pniali. nō autem in foro exteriori. qꝛ ipe nō pt ligari vinclo excōicatōis a ꝗ indigeat absolui. ꝛ ꝓpt' h̄ non optet a xpo sibi ꝯmitti. qꝛ tn̄ pōt ligari vīculo pcti sicut ꝛ aliȷ̄. ꝓpterea īdiget r̄medio. sicut ꝛ aliȷ̄. qꝛ nec xpus dimisit eū sine remedio. iō hoc cōcessit vt sicut a ꝑncipio ꝗlibz poterat quēlibet volentem se sibi sbȷ̄cere absoluere. ita ꝛ nūc ꝗ ad illū ꝗ nulli ē subiect⁹ sic papa. Si ꝟo excōicat⁹ eligatur in papā anteꝗ̃ cōsentiat supiorē hz a ꝗ absolui pt. sz si ꝑus assentiat absolui postea n̄ pōt. sed nec indiget. qꝛ nulli legi subest. Unde lex positiua ꝗ arcet excōicatum a cōione fideliū ꝛ ꝑceptione ꝛ collatione sacroꝝ ipm non ligat. ꝓpter qd excōicatio nō impedit electum nec electionez ipsam. ¶ Qui ꝟo sunt de familia pape hn̄t sūmū penitentiariū proprium sacerdotē cuz papa. qꝛ nulli aliȷ̄ subsūt. Secus ē aūt de capellanis ei⁹ ꝗ ꝑ mundū sunt dispersi. qui ꝓpter hoc non sunt ab aliȷ̄s exempti.

De cardinalib⁹.

De cardinalib⁹ aūt ꝗ sc epi ipi nō min⁹ hn̄t ꝗꝫ aliȷ̄ epi. q. s. libere pn̄t eligere. Idē si sūt legati. qꝛ sc ꝑlati vel exempti. Si ꝟo sint simplices cardinales nec epi nec legati. dicit Hosti. eos n̄ habere. nisi papam ꝛ summū penitentiariū. ꝛ ꝗꝫuis immediate sunt sub papa. ꝛ ꝑ ꝯn̄s exempti. non tamē pn̄t sibi eligere confessorem sine ipius aut sūmi penitētiariȷ̄ lnia. qꝛ nō sūt ꝑlati sed coadiutores ꝑlati ꝛ pastores. licet sint presbyteri cardinalis. ꝛ iō tutius est q' habeant lniam a papa. ¶ Familia ꝟo cōmēsalis eorum de lnia eorūdē cardialiū pn̄t sibi eligere cōfessorē. qꝛ d cōsuetudine sunt subditi eis. siue sacerdotes sint siue non. Uel forte sūm⁹ penitētiarius qꝛ est ꝗ̄si curat⁹ respectu oīm mansionarioꝝ curie pape ꝗꝫ ipe papa ē ꝗ̄si eps ꝓpri⁹ Hec Pe. de pal'. in. iiiȷ̄.

De pr̄iarchis ꝛ aliȷ̄s.

Patriarche. Archiepi. epi. hn̄t ꝓprios sacerdotes suos īmediate supiores. vt eps archiepm. ille ꝑmatē: ille pr̄iarcham. ille

papā. ꝛ h̄ nisi sint exēpti. nihilominꝰ oēs isti p̄nt sibi eligere ꝯfessorē. extra de pe. ꝛ re. c. fi. Qui p̄nt eos absoluere ñ solū de occultis ȝ etiā de manifestis ꝛ notoꝛijs etiā archiepo iuito. ꝛ etiā a vinculo excōicatiōis maioꝛis ꝛ mioꝛis ꝛ mutare vota. ꝛ relaxare iuramenta. ꝛ oīa alia ꝑpt̄ q̄ nō esset ꝯsulēda sedes ap̄lica. licet Hosti. dicat ꝯ̄riū. ꝛ illud ꝯ̄rium tenet frat̄ bartholomeus in pisanella. Confessio. iij. §. xpi. Nec obstat ꝙ in illo. c. fi. nō fit mentio nisi de absolutione a pctīs. qꝛ cū intētio pape sit ipis epis q̄bꝫ est graue sp̄ ad archiep̄m recurrere ꝛ ḡuius ad papam. ita ꝑuidere eis ꝑ cōfessoꝛeȝ ab eis electū sicut ꝑuisum est inferioꝛibus epoꝝ ꝑ ipos epos. Jō de oī pctō ꝛ vinculo de q̄ p̄ōt eps absoluere inferioꝛē ꝛ electus ab eo p̄t ip̄m absoluere. ꝛ i oī casu in q̄ p̄t eps dispēsare cū inferioꝛi. ꝛ ille cuȝ epo. qꝛ ibi cadē rō ꝛ idē ius. Et sicut bene dicit Host. istud ꝓuilegiū ñ ꝑdit ꝑ h̄ ꝙ venit romaȝ. qꝛ ibi nō distinguit̄ vbicūqꝫ sit. Sȝ si d̄sinit eē epus. puta qꝛ cedit loco ꝛ dignitati forte ꝑdit ꝓuilegiū datum epis. q̄a ipe nō plus habet epi dignitatē. si ꝓo cedit loco ꝛ nō dignitati ñ ꝑdit. Rō q̄ aliq̄ ꝓbāt ꝙ ꝯfessoꝛ ab epo electꝰ nō p̄t eū absoluere a vinculo excōicatōis est. qꝛ ñ hȝ ptātem nisi ex electōe epi. Sed ad h̄ rñdet̄ ꝙ ñ ab epo eligente sed a iure ꝯmittēte hȝ ptātem ille. sicut q̄ eligunt̄ ab illis q̄ ꝑ litteras penitentiarioꝛuȝ h̄nt ꝙ possint sibi eligere ꝯfessoꝛem ab ipis p̄niarijs. nō ab eligētibꝫ hȝ auc̄tatē. Sic cū epus ꝯmittit fr̄ibꝫ q̄s poꝛ eligit ipsi sūt ꝯmissarij p̄latoꝝ nō eligentiuȝ. Et ꝙ etiam dicūt ꝙ si ille electꝰ ab epo in ꝯfessoꝛē esset excōicatus minoꝛi. nūqꝫ cū eligeret̄ ad h̄ possit absoluere. qꝛ ligatꝰ minoꝛi licȝ possit ꝯferre sacramenta. nō tñ eligi p̄ōt. Rñ. ꝙ ñ valet istud qꝛ itelligit̄ de electōe ad dignitatē. imo ꝛ si q̄ñ ab epo eligat̄ ꝯfessoꝛ esset tūc ambo ipse ꝛ electus ligati maioꝛi. adhuc nō ipediret factū dūmō electꝰ ille q̄ absoluit ñ sit ligatus maioꝛi nͨ suspēsus. Hec Pe. de pal. in. iiij. dis. xvij. q. iij. ¶ Prelati exēpti h̄nt silē ꝓuilegiū cū epis in eligēdo libere cōfessoꝛē. nā ex q̄ sūt exēpti ꝛ prelati. sic multi sunt ab

bates. ex hoc ipo hñt istd ꝓui
legiũ. qꝛ gue eẽt eis sẽp adire
papã nouũ lnia ꝓ ꝯfitẽdi Si
aũt sic sũt exẽpti ꝙ nõ ꝑlati ñ
hñt istud ꝓuilegiũ. vbi grã.
Oẽs subditi collegij exẽpti se
culares vel regulares. qđ est
exemptũ in capite ꝛ in mem/
bris. hi eñ imediate suis ꝑla
tis ꝯfiteri pñt ñ alijs nisi đ li
centia ipoꝝ. Si aũt sic sũt ex
empti ꝙ citra papam nec de/
canũ nec ꝑpositũ hñt q̃ habe
at curam ipoꝝ. ꝛ adhuc ñ pos
sũt sibi eligere. sed petũt hoc/
ipm a papa vel eius peniten/
tiario cum alias nullus possit
eos absoluere.

¶ Abbatissa quid possit i spi
ritualibus.

S Imilit̃ nulla abbatis/
sa q̃tũuis iura epalia ex
erceat ponẽdo officia/
les. nisi in hoc habeat specia/
le ꝓuilegium. q̃tũcunqꝫ exẽ/
pta ñ põt hoc hr̃e. qꝛ nõ ẽ ꝑla
ta cum nõ habeat claues iu/
risditionis. ꝛ ꝙ ei⁹ officialꝭ ex
cõicat qđ ꝑ se ipa ñ pt. ñ ẽ au
toritas ipi⁹ sꝫ pape. Silr̃ q̃/
cũqꝫ ꝑest q̃buscũqꝫ ex ꝯmissi
one alteri⁹. ꝛ ẽ đlegat⁹. nõ pt
dici ꝑlat⁹. vñ q̃tũcũqꝫ exẽp/
t⁹ qꝛ tñ nõ ẽ ꝑlat⁹ nõ hꝫ h̃ ꝓ/
uilegiũ. puta sub ꝑoꝛ i religio
ne vel ꝑoꝛ ñ ꝯuẽtualꝭ aut ꝯuẽ
tualis sub abbate. nõ ꝑ electi
onẽ sed ab ipo abbate ex con/
silio senioꝝ posit⁹ vl' istitut⁹
nisi forte qñ mortuo abbate
vel ꝑoꝛe ipi fuerint q̃si ordia
rij. qꝛ tũc actio subrogata hꝫ
ꝓuilegiũ ei⁹ loco cui⁹ subro/
gat̃. sꝫ ꝑoꝛ q̃ ꝑ electiõꝫ cano/
nicã instituit̃ ꝑlat⁹ est. ꝛ ideo
si ẽ exẽpt⁹ hꝫ idẽ ꝓuilegiũ ꝓ/
pter qđ nõ optet ꝙ ꝯfirmãs
det sibi ptãtẽ eligẽdi ꝯfessorẽ
sicẽ nec ꝯfirmãs vel ꝯsecrans
epm. Nec obstat decretalꝭ. ne
ꝑ dilatõe. extra de pe. ꝛ remis.
Istđ ei ꝓuilegiũ đ eligẽdo cõ
fessorẽ eq̃lit̃ ꝯcedit̃ epis ꝛ mi
noribꝫ ꝑlatꝭ exẽptis. Vñ cuꝫ
epi lꝫ imediate subsint archi/
epis. nihilomin⁹ sine eorum
lnia h̃ pñt etiã q̃ sũt nõ exem
pti. ĝ ꝑ ꝑores h̃ pñt. lꝫ subsint
abbatibꝫ vel maioribꝫ sine li
centia eoꝝ cum sint ordiarij.
Si aũt sũt in dignitate cõsti
tuti. non tñ ꝑlati. sicut cantor
thesaurari⁹ sacrista ꝛ hmõi ꝑ
sone. nõ hñt ꝓuilegiuꝫ q̃tũuis
sint exẽpti. ¶ Si vo essẽt ꝑla
ti sꝫ ñ essẽt ꝑlati in foro peni/
tentiali. sicut sunt archidya/
coni de pari cõcurrẽtes cum
episcopis in foro causarũ ad
huc nõ puto eos habere hoc

ꝓuilegiū.ſ3 ſolos ꝑlatoſ. hoc
dico q̄ hn̄t curā aīaꝝ. Sic āt
dixi de ep̄is q2 q̄diu sunt ep̄i
q̄ ad dignitatē ꝑtinēt h ꝓuile/
giū.ita ⁊ de iſtis q̄diu ſūt in
ꝑlatōe.⁊ ſil'r elect⁹ ab eis pōt
agere cū eis abſoluēdo ⁊ diſ/
pēſādo q̄cq̄d pt ep̄s ſi ei ſub/
eſſent. Sic elect⁹ ab ep̄o ñ pt
tm̄ q̄tū archiep̄s excepto in
ſnīa lata a ſupiori ꝯ eos . pu/
ta ab archiep̄o ꝯ ſuffraganeū
ſuū.ab abbate ꝯ ꝓorē cōuen
tualē ſibi ſubditū ab hmōi ei
nō pt abſoluere elect⁹ tal' ꝯfeſ
ſor. ¶ Quicūq3 ei pōt eligere
vno electo ſiue mortuo ſiue ñ
mortuo pōt aliū3 mutare ad
placitum. ⁊ eo ip̄o q2 talis qui
pt eligere confitet' alicui. vide
tur ip̄m eligere q2 pl⁹ eſt fac/
tis ⁊ mentis intētiōe eligere
q̄ ꝟbis. iij. q. vi. c. i. ⁊ de ma/
io. ⁊ obe. c. legebat'. h⁹ Pe. de
pal'. vbi ſup̄. Inferiores ꝑla/
ti nō exempti ſi ſubſūt imedi
ate ep̄o ip̄m ſolū habēt cū ſu/
perioribꝫ ꝓ ꝓo ſacerdote. ſic ab
bates. d̄cani. ꝑpoſiti et archi
ep̄i rurales. curati ꝟo decanoſ
rurales ⁊ ep̄m qñ ille decana/
tus ē annexus cure Sil'r ꝓo
res qui ſunt ſub abbatib⁹ ill'
ſubſūt ⁊ ep̄is. nō ꝑlati ꝟo ſub
ſūt imediate ſuis curatiſ. ſiue
abbatibꝫ ſiue ꝓoribꝫ. ſiue d̄ca
nis qñ ſūt de collegio vel ſim
plicibꝫ curatiſ qñ i parochūſ
ſuis ꝯmorāt'. Clerici ꝟo cho
rales ſubſūt ei q̄ ꝑeſt choro.
ſiue ſit cantor ſiue ſuccentor i
exterioribꝫ. S3 q̄tū ad forū
ꝯſcīe ſol⁹ decan⁹ videt' cura/
tus coꝝ. Hec Pe. de pal'. vbi
ſupra diſtin. xvij.

¶ Capitulū tertiū cui debeāt
laici ordinarie confiteri.

Impera
tor ſm̄ Hoſt. d̄ an
tiq̄ſſima ꝯſuetu/
dine ꝯfitet' capellanis ſuis. ſ3
ſic d̄r extra de pe ⁊ re. c. ij. lib.
vi. Nulla ꝯſuetudine intro/
duci pt. vt ꝑter ꝓprij ſacerdo
tis lnīam aliq̄s poſſit ſibi eli
gere ꝯfeſſorē. niſi de lnīa pa/
pe. ¶ Rex habet ep̄m ſiue ar/
chiep̄m. in cui⁹ ciuitate eſt ſe/
des regni. dicit' aūt ſedes vel
metropol' regni nō in q̄ plus
morat'. ſ3 i q̄ iungit' ⁊ coronat'
¶ Principes minores ſi hn̄t
ſub ſe ciuitates plures . ſil'ra
ſede ꝓncipali ducat⁹ vel co/
mitat⁹ domiciliū ſortiuntur
Sed ſi hn̄t vnā ciuitatē alia
ꝓncipaliorem ab vtroq3 ep̄o
vl' metropolitāo lnīam cōfi/

tēdi capiāt ꝑm Hosti. Sꝫ ħ nō ē vez ꝙtū ad metropolitanū. qꝛ null⁹ subdit⁹ suffraganeoꝝ ē ei subdit⁹ imediate. nisi qñ visitat. sꝫ solū ipi suffraganei. Unñ cū dñs illaꝝ ciuitatū i tpalib⁹ ita subsit epis i spūalib⁹ ac si eēt seru⁹ sic dñs castri subest in spūalib⁹ curato. Jō sic metropolitan⁹ non possꝫ dare lnīam cōfitēdi homini hñti domos in dyocesi suffraganeoꝝ. ita nec pncipi ¶ De illo vo pncipe q̄ habet dñium in diuersis dyocesib⁹ sed nō sup ciuitates videt ꝙ ipe multo magis ab ipis epis petere debeat ħ. s. in cui⁹ dyocesi hꝫ pncipal'r dñiuꝫ. vl' ab vtroqꝫ si eq̄liter in duab⁹. nā absurdū eēt ꝙ a tot curatꝫ haberet petere q̄t in suo dñio includunt. Dñi vo q̄ in eadem dyocesi in diuersis villis hñt dominium. si in vna habent pncipale dñium in q̄ ñ sit nisi vna parochia tm̄. siue vn⁹ curat⁹ tm̄ illi videt sbesse Sꝫ qñ nullū hꝫ dñiū in illa villa q̄ sub señ ɔtiet p'res parochias. maxime si vna ñ ē pncipalior altera. tūc nulli curato sb est sed imediate epo. Si vo i vna villa sit pncipale dñiuꝫ. in q̄ nō est nisi vna parochia tm̄. vel sunt multe ⁊ vna pncipalis curat⁹ illi⁹ ē sibi ꝓpri⁹ sacerdos citra epm. ¶ Baliui si nullibi haberent mansiōeꝫ nisi ꝑm ꝙ assistere reqruntur mō huc mō illuc discurrunt. vbiqꝫ confiteri pñt. vel epis ciuitatū. vel curatꝫ illi q̄rum parochijs hospitiū eligunt. Si vo pncipal'r alicubi degūt ibi curatū hñt illū i cuius parochia hospitiū suū situm ē. ⁊ sic ꝺ ꝑpositꝫ. lꝫ habeāt domos parentū extra baliuiā et seneschaldiā vel ꝑposituram qꝛ p ħ officiū q̄si ɔhēdo sorti unt foꝝ. ¶ Ceteri vo burgēses ⁊ aliꝫ laici ñ i ptāte ɔstituti. illis curatꝫ subsūt in q̄rum parochijs degūt pncipalit. Uel si i duab⁹ eq̄l'r. in q̄ tunc manēt qñ ɔfiteri volūt illius parochie sūt. hec Pet. ꝺ pal'. Regularit ḡ cōfessio fienda ē ꝓpo sacerdoti. Unñ dic Inno. in. c. oīs. extra de pe. ⁊ re. Si q̄s alieno sacerdoti iusta de cā ɔfiteri pctā sua voluerit. lnīam prius postulet ⁊ obtineat a ꝓpo sacerdote. cum aliter ipse non possit soluere vel ligare. Hec ibi.

¶ Capitulū q̄rtū in q̄ notāt octo casus in q̄b⁹ q̄s pōt alteri cōfiteri ꝙ ꝓprio sacerdoti

sine eius lnia.

Tnota e ẜm Pe.ď pal'. Casus octo in q̇bꝫ q̇s p̄t alteri ꝯfiteri q̄3 ꝓꝓo sacerdoti sine eius lnia. q̇s ponit Hosti.in sūma.¶ Prim⁹ ꝓpt indiscretiōꝫ sacerdotis ꝓpꝛij ꝛ sub h̄ casu ꝯphēdit q̄ñ ipse sacerdos ꝓpꝛius est sollicitatoꝛ ad malū. vel reuelatoꝛ cōfessionis. vel est talis ꝙ ex cōfessiōe īminet piculum ꝯfitēti vel confessoꝛi. In h̄ igit casu dicit Hosti. ꝙ eoipo habꝫ lnīam a iure alium adeūdi. ď pe.di.vi.c.placuit. Sꝫ alij dicūt ꝙ tūc dꝫ petere lnīam ab eo vel a supioꝛi. qꝛ ca.oīs.dic ꝙ q̇ ex iusta cā voluerit alteri cōfiteri petat lnīam a ꝓꝓo sacerdote. Et q̄3uis q̇dam hoc ītelligāt. nisi ex culpa sua h̄ ꝓcedat. videt tñ melius ꝙ etiā si h̄ sit ex culpa sua. quia culpa sua nō dꝫ alteri nocere. puta supioꝛi. Sicut ꝓꝓo sacerdote moꝛtuo vel excōicato. ñ eoipo licet ire ad alium. sꝫ oportet recurrere ad epm. si supioꝛ adiri nō p̄t. vel etiam si est eq̄ defectuosus. tamen qꝛ ad papam nō est facil' recursus. eo ipo ad alium ire pōt. ¶ Qñ g ꝓpꝛi⁹ sacerdos oīno indiscretus ꝛ inept⁹ ē. ꝛ q̇ tūc nō pōt adiri sine lnīa petita. vel saltē cum lnīa petita. ꝛ nō obtenta potest ire ad aliū. dico aūt petita. q̇a ꝛ si sit indign⁹ audire nō est tñ īpotēs ꝯmittere. Et in hoc. s. ꝙ dꝫ petere lnīaꝫ ab ipo. vel ire ad supioꝛem ꝯcoꝛdat Tho. Pe. Alber. Inno. ꝛ Uul. ꝙ si negatur ab eis licentia. tūc dicunt predicti ꝙ idē iudiciū ē ď eo qď ꝛ de illo q̇ nō hꝫ copiā ꝯfessoꝛis. Uñ magis dꝫ eligere laico confiteri. nec in hoc trāsgredit p̄cepta ecclesie. quia precepta iuris non se extendunt vltra charitatē. nͨ etiā fit iiuria sacerdoti. qꝛ ꝑuilegiū meret amittere q̇ ꝯcessa sibi abutitur ꝑtāte. ¶ Sꝫ Pe. de pal'. dicit ꝙ tūc p̄t libere ire ad aliuꝫ. vt pꝫ. s̄. Et si nō posset aliū hr̄e. ꝛ necessitas īmineat dicunt p̄dicti doctoꝛes ꝙ confiteatur peccata sua in genere sine eo ď quo posset malum ꝓuenire.

Secundus casus.

¶ Scďs casus est qñ parochian⁹ trāstulit domiciliū suum. qꝛ tūc desinit eē parochianus ꝑmi sacerdotꝭ. ꝛ fit parochian⁹ illius ad cui⁹ paro/

chiā se trāstulit. Sz si in dua bus parochijs hēret domū et in vna maneret tpe estiuali. ī alio ꝟo tpe hiemali. vtrobiqꝫ sortit̄ forū nō simul. sz succes siue ꝑm ꝙ habitat mō h mō illic. ⁊ hic tunc recipiat sacra menta vbi tunc habitat alias alibi.

Tertius casus.

¶ Tertius casus ē cū ē vaga bundꝰ nec hn̄s nec petēs do miciliū. tūc iste pōt ꝯfiteri cui libet curato vel epō in cuius parochia ē. imo etiā n̄ curato vt videt̄. qꝛ nulli subditꝰ sed subdit se cui vult. Nam oīs sacerdos ptātē hꝫ ordis ⁊ iu risdictionis ex sua ordiatiōe Sed subditos hꝫ solum eos q̄ se ei submittunt. nisi ꝙ ꝑm iuraq̄ se semel alicui submisit factus est eiꝰ parochianꝰ nec pōt se alijs submittere q̄usqꝫ de ꝑmo se subtrahat simpl̄r. nisi d̄ voluntate illius. vn̄ dr̄ extra d̄ pe. ⁊ re. c. si. ꝑmittimꝰ eligere. q. d. iure diuio licebat eis eligere. sed electione eis sb tracta ꝑmittimus relaxātes retentionē ꝙ possint eligere. Unde in dicto. c. placuit. de pe. dist. vi. dī. Sine consensu eius cui ꝑmo se cōmisit. ⁊ po stea cui penitēs cōfessus est.

Quartus casus

¶ Quartus casus est si que rit domicilium quo se confe rat quominus se alibi habe at. Et de peregrinis q̄dez di cendum est. ꝙ si sine licentia curatorum ⁊ epōrū profecti sunt. nil priuilegij habent ī h Si aūt de lnia epoꝝ ⁊ cura toꝝ ꝑfecti st̄. eoipo hn̄t lniā interp̄tatiuam cōfitendi cuꝫ sine cōfessione digne pegrina ri neq̄ant. Si etiā supueniat pasca cōicare pn̄t ꝓpter can dem lniam implicitam. ⁊ de casu episcopali absolui. quia eps n̄ retinēdo sibi auctē licē tiandi pegrinos ex h ipo vi det̄ eis dare lniam cōfitendi de casib; epalibus. sicut cura tꝰ de parochialib;. ¶ De mer catorib; āt si nusq̄ hr̄ent do miciliū. nisi sp seq̄ndo nundi nas idem iudiciū est qd̄ d̄ va gabundis. ⁊ idem si in loco suo tenent hospitium. sed nō declinant illuc ī pasca cōmu niter. Nō eīn tūc vident̄ sibi habere domicilium quo ad sacramenta. Et idem de fa milia principis vel baliui q̄ nunq̄ in eodē statu ꝑmanēt. ex q̄ licet ipi teneant hospitiū alibi. nec tamē illuc declināt. nisi ad horam. isti vagabūdi

cēsent. Idē de familia epi lai ca. qr nō sic h3 ius in ea sicut cardiales. Sed si essēt d dyocesi ipa de eius lnia ofiteant. Si aūt de alia extra q eius hospitiū dimiserūt. qr p dyocesim vagant respectu illius dyocesis vagabundi reputāt. vt d lnia epi illius vl cuiuslibz curati. ad cuius parochiā veniunt ofiteri pnt. Concordat i h. s. qr pegrini. negociatores z alij viatores. si nō hnt lniam a suis curatis vel epis. vel sine lnia eorum iter arripiunt non possunt absolui ab alijs Innocen. Host. z Uul.

Quintus casus

Quit casus ē rōne dlicti vi. q. iij. c. placuit. qd qdā dicunt eē verū tūc solū qn ppt h ē excōicat. qr si eēt excōicatus a plato loci illi ppt illd pctm. sicut osueuit fieri i furtis z hmōi qz igrāt autores mittēd ē tal ad excōicatorez absoluendus ab eo. sed si peccatū ē occultū. z ppter h n sit excōicat pt de hoc ofiteri pprio sacerdoti. vt dr in sūma pisana. Frā. zaba. refert Lādul. tenere qr curati z etiā fratres admissi ad audiendū cōfessiones fm formā clemētie dudū. pnt audire z absoluere pctā omissa. nō solū in dyocesi. sed etiā extra territorium dyocef. dū tn cōfitentes pnt illis ofiteri. i. qr sint illi dyocef vl parochie q ad curatos

Sextus casus.

Sext rōe studij. vt scholares etiaz si nō sit moraturi. nisi p ānū i studio. vl qr non hnt pl d spacio vl ab epo vl capitlo de cui lnia ibi sunt. vl qr sic disponūt. vel de parochia in parochiā mutant. De ill vo scholaribz q veniunt de oi pte regni ad plamētū pisi. cū rex reputz se fiscuz n recogscēs supiorē i toto orbe. vidr qr ibi possint ofiteri epo z curato i qrū parochijs domos oducūt. sic oli i tpe ipatoz Rome erat ibi cōis patria. z qcūqz illuc vēiebat habebat iudicē suū. s. ptorez pegrinū. Sz oriū ē vez. s. qr nō pnt absolui rōe plamēti. si nō hnt lniam a suis plat. qr rex pisi nō h3 ptātē in spūalibz. nec in ceteris partibus regni ¶ Eps aūt pōt in spūalibz soli sue dyocesi. soluz em roma vbi est sedes pape i spūalibz oibz ē pria cōis. sic eccl'ia cathedral oibz de dyocesi. vnde in curia romana sicut curato suo summo pniario. d omni/

loco mōi pt ↄfiteri· ꝛ peniten tiarijs simplicibus sicut vica rijs sui curati.

Septimus casꝰ.

Septimꝰ casus ē rōne ne cessitatis qñ cēt in mortis ar ticulo. tūc oīs sacerdos ab ec clesia ñ p̄cisus auctoritate iu/ ris fit ꝓpriꝰ sacerdos. extra d̄ off. or. c. pastoral. ex h̄ qd̄ hr̄ de ↄse. dis. iiij. c. sanctū. videt̄ ꝙ etiā laicus in hmōi necessi tate possit etiā excōicatum re cōciliare eccl'ie. si nō est ip̄e p̄ cisus. non tñ pōt absoluere a peccatis audiēdo cōfessiōes Octauus casus quem ponit Host. ē si sacerdos nō ꝓpriꝰ ponat spem in ratihabitōe ꝓ p̄pij sacerdotis. Sed vt d̄r ī sūma pisana ꝛ bñ. Iste casꝰ cōiter nō tenet̄. cuius rōnē as signat. Pe. de pal. Nulla em̄ ratihabitio ↄfirmat sacr̄ꝫ qd̄ nullū fuit. qꝛ et si nō in sacra/ mentis ratihabitio saltē pa/ pe valere p̄t. quia ille solenni/ tatē mutare p̄t. sicut de eccl'ia ꝑ nō ep̄m d̄dicata sola ratiha bitōe pape dedicata vel recō/ ciliata reputat̄. extra de ↄsec. ec. c. aq̄. tñ in sacris valere nō pōt. qꝛ illa papa mutare non pōt. quia regula iuris ē ꝙ ra/ tihabitio retro trahitur ꝛ mā dato ↄpat̄ qñ solo mandato ꝛ a p̄ncipio res agi pōt in ta/ libꝫ aūt locum nō hꝫ. quādo scꝫ essentia sacr̄i d̄ficit. qꝛ tūc totū iterādū ē. ¶ De essentia aūt absolutionis ē ptās iuris dictiōis. quā ptātem ergo ta lem nō habet ex hoc ꝙ ponit spem in ratihabitione.

¶ Quis possit ↄmittere ꝛ q̄s non audientiam cōfessionū.

Capitulum q̄ntum

Nota scd̄ꝫ Pe. de pal. i. iiij. dis. xvij. ꝙ oīs sacerdos ꝓprius q̄ iure ordinario pōt audire ↄfessionē. p̄t hoc ip̄m alteri ↄmittere. qꝛ hꝫ cām me ri impij. ꝛ quia q̄cūqꝫ per ele ctionē habet curā aīarū ē or/ dinarius. iō oīs tal' p̄t licen/ tiare quēlibet subditum cure sue alteri ↄfiteri. Itē ordinari us ē quicunqꝫ ex officio sibi annexo hoc habet. licet nō sit ꝑ electionem. ¶ Item gerens vicē curati ꝑ legē vel ↄsuetu/ dinē. sicut factꝰ pōr ꝑ abbatē q̄ viuēte abbate erat delegatꝰ non potens subdelegare eo mortuo vel amoto eius vices ī oībꝫ obtinēs ē q̄si ordiarius delegatus q̄ītū ad h̄. vn̄ lnia

re pt sibi subditos d confessione.

De archipsbytero.

¶ Archipsbyter ciuitatis d quo iura loquuntur videtur quod sit ordiarius sicut si esset prebenda sacerdotalis cui ex officio esset annexum officium audiendi confessiones illorum de dyocesi extra ciuitatem et multo magis si de ciuitate. Sed si penitentiarius non habet hoc officium ex sua prebenda, sed ex commissione viue vocis epi. quod reuocat quando vult. quia iudicium soluitur voluntate eo quod iudicare iussit. talis est delegatus et non ordiarius

De archidyacono.

Archidyaconus licet sit iudex ordiarius de consuetudine non tamen in foro conscie. nisi sit sacerdos et tunc audit ex commissione. vnde non potest subdelegare.

De legato

Legatus est ordiarius in vtroque foro. vnde sicut in exterioribus dat iudices delegatos ita et habet suos penitentiarios.

Summus penitentiarius

Summus penitentiarius est ordinarius in spiritualibus tantum. vnde habet penitentiarios suos. et concedit etiam licentiam eligendi confessorem. Sed simplices penitentiarii pape quamuis sint delegati pape qui solus eos ponit non summus penitentiarius. possunt quidem omnes audire de toto mundo. sed non possunt sumere adiutores. nec etiam dare licentiam eligendi confessorem.

Decanus

Decanus ruralis qui etiam archipresbyter vocatur. si iste decanatus est annexus alicui cure specialiter reputatur ordiarius in parochiis sui decanatus post episcopum. Supercuratus videtur etiam ordiarius curatorum. et sic curati de licentia eius (non solum epi) possunt confiteri. Si autem eps seu archidyaconus confert illum decanatum modo huic modo illi curato videtur delegatio. et hoc respectu communium casuum. Nam respectu casuum episcopalium tam de curato quam de decano quibus de speciali gratia committit absoluere. de illis videtur distinguendum an sint retenti de iure vel consuetudine. et tunc in illis nullum ius habet de se inferior epo. Unde cuicumque illos committit auctoritate delegata illos absoluit. Item nota quod quando potestas iurisdictionis est vna apud plures et non apud quemlibet in solidum. tunc non potest quilibet per se eam committere sine consensu aliorum. sed quod omnes tangit ab omnibus debet approbari. Unde si capitulum sede vacante gerat vices epi in temporalibus nullus de capitulo etiam decanus potest ponere officialem sine consensu aliorum. sed capitulum de consensu maioris partis

ptãs autẽ absoluẽdi a pctis vna ꝛ cadẽ põt eẽ apd plures ꝛ ñ penes vnũ. sicut penes capitulũ sede vacãte qñ hȝ ptãtẽ eius in spũalibꝫ. dico q̃stũ ad cõmissionẽ ñ q̃stũ ad exe/cutioꝫ. qꝛ ꝯfessio soli est fiẽda Uñ totũ caplm ñ vnꝰ canonicꝰ ponet pniariũ. Sed qñ iurisdictio pfecte ꝛ insolidũ remanet apud quẽlibet eoꝝ. ita q vnꝰ sine alio pt p seipm de cã cognoscere. tũc q̃libȝ eorũ cui vult pt ꝯmittere. ꝛ minoꝛ sine maioꝛe. mlto magis ecõuerso. ¶ Et qꝛ ptãs absoluẽdi q̃ est apd curatũ papã ꝛ epm ñ ẽ vna. sȝ q̃libȝ pt se audire sine ꝯsensu alterïꝰ. ita etiam q̃libet eorum sine consensu alterius pt ꝯmittere alteri Uñ vicarius curati sine lnia epi pt audire cõfessionẽ illoꝝ. s. q̃ sũt subditi curatoꝝ ꝛ ñ alioꝝ. ꝛ mlto magis ecõuerso. s. de lnia epi audire eoꝝ ꝯfessiones q̃ sunt subditi curatoꝝ sine lnia vel consensu eorum. De hoc extat bullata declaratio clementis ꝛ alexandri. pꝰ cuiꝰ bullationem nullus parisius dixit ꝯrium. Qui autẽ ex ꝯmissione solum audit cõfessiones nõ põt alteri ꝯmittere audientiam ꝯfessionũ.

¶ Quõ ꝛ qñ curatꝰ vl pbꝛ parochial possit dare vel dnegare lniam alteri ꝯfitẽdi i subdito si petat illã. Caplm. vi.

Ota scdꝫ n Pe. de pal. in. iiij. di. xvij. q si parochianꝰ petat lniam alteri cõfitendi indetmiate ñ det curatꝰ. nisi sit ꝓisile q penitẽs ñ eligeret nisi eq̃ bonũ vel melioꝛem. Si ꝓo noiat sibi aliũ d q̃ ꝓisile ẽ q sit eq̃ bonꝰ vl melioꝛ ad cõfessionẽ audiẽdã nõ neget. qꝛ foꝛte hȝ pctm q̃d erubescit cõfiteri sibi. ꝛ ꝑus moꝛeret sine confessione q̃ȝ sibi confiteret. Si ꝓo apparet q ñ est eq̃ bonus. aut p famã. aut p visuȝ suspicione. vel p ꝯuersationeȝ psonaꝝ sibi confitentiũ q̃ minus religiose ꝯuersant. ꝛ tũc simplr dȝ negare. inotescẽdo q ille ñ pt eũ absoluere. q̃d tñ itellige cũ ille ad quẽ vult accedere prochiãꝰ ñ hȝ auctẽ nisi ex ꝯmissiõe ipiꝰ curati declarãdo etiã q ipe ẽ patꝰ cuȝ audire. si tñ ẽ tal q ad h sit sufficiẽs. vl ẽt q ẽ patꝰ sibi dare vnũ aliũ loco sui. i q̃ casu bñ videat vt det sibi ad hoc sufficiẽtẽ. Nã si insufficiẽtẽ darȝ sibi imputaret dtrimẽtũ q̃d

inde seq̃ret oui sue. q2 ẜm iu/
ra. q̃ paꝝ diligẽti socio suã rẽ
custodiẽdaꝫ ꝯmisit. facilitati
sue iputari dꝫ si periit. Si at
ille petit⁹ a parochiano l' dif
famat⁹ hꝫ ptãtem supiorꝭ:
puta q2 ẽ vicari⁹ epi. vel ꝯfes
sor deputat⁹ in ordie minoꝝ
vel pdicatoꝝ ⁊ hmõi. nõ ppt
h ꝓhibend⁹ est simpl'r. q2 iu/
dex mal⁹ ordinari⁹ vel dele/
gat⁹ nõ pdit iurisdictiõꝫ suaꝫ
sed dꝫ dicere petenti nõ expe/
dit tibi vt tu vadas ad illũ vl'
ad aliũ. nec ibis de volũtate
mea. nec assensu nͨ lnia. Sꝫ
ipẽ hꝫ ptãtem ab alio maiore
vñ nõ possũ tibi ꝓhibere. sed
parat⁹ sũ te audire. vel p vica
rium. vel extraneũ idoneũ. et
ẜm h soluit instantia illi⁹ re/
gule. s. q̃ nõ pt eẽ pastoris ex/
cusatio si lup⁹ oues comedit
et pastor nescit. q2 h veꝝ ẽ qñ
pastor scire dꝫ ⁊ põt. Et lꝫ ali
q̃s sp debeat reputare alium
meliorem se simpl'r. nõ tñ q̃z/
tum ad oĩa. puta q̃tuꝫ ad of/
ficiũ h vel illud. Item suspi/
tiones habere possumus nõ
ad iudicãdũ primũ. sꝫ ad ca
uendũ nobis. Nam si video
pauperem nõ iudicabo furẽ
tamen ne forte sit fur custodi
am rẽ meam ab eo. et sic in ꝓ/
posito. tamen si ꝯtrium nõ ap
pareat. plus dꝫ homo ꝓsume
re de his q̃s papa vel epus p
totam dyocesim ꝓfecit q̃z d se
q̃ deputat ad vnã paruã pa/
rochiam:

Non potest pastoris excusatio si lupus oves comedit

De religiosis q̃ nõ possũt
audire cõfessiones sine lnia ꝓ
lati sui.

Capitulũ septimũ.

Ota q̃ re
n ligiosus nõ dꝫ audi/
re ꝯfessiões etiã illo/
rũ q̃ hñt lnĩam sibi eligendi
ꝯfessorem quẽcũq̃z etiã si ha/
berẽt a papa sine lnia ⁊ auto/
ritate sui supioris. q2 sine suo
supiori velle ⁊ nolle nõ hꝫ. pꝫ
hoc p simile. extra de elec. ca.
si religiosus. li. vi. ad hmõi of
ficiũ. vbi dicitur q̃ electioni
de se facte nõ debet nec põt as
sentire sine licentia superioris
sui. Sed vbi papa nomina/
tim eligit religiosuꝫ ad aliq̃d
officium ꝓsumit noscere ꝑso
ne industriam. vnde ñ requi/
rit alteri⁹ lnia. siue p inquisi/
tione siue p predicatione. siue
p audientia confessionum si/
ue p ꝓlatione. siue alio q̃cun/
q̃z officio. Sed ex hoc q̃ pa/
pa daret alicui licentiam q̃d
posset sibi eligere quemcũq̃z.

etiā religiosū ꝑ audiēdo ꝯfes/siones vl' ꝑdicatōe. ex ista tali lnia nō dꝫ religiosus audire cōfessiōes vel ꝑdicare sine li/cētia sui supioris vel plati vl' abbatis. ar. ad h extra de iude. c. qđꝗ sit laudabile. Si tñ in dicto casu audirꝫ religios⁹ sine lnia sui supioris vel plati teneret absolutio. ita ꝙ nō eēt reiteranda talis confessio. ꝗ̄s uis malefaceret talis sic audi endo. Pe. de pal'. vbi supra. qōne. iiij.

¶ De ptāte audiēdi ꝯfessiōes attributa frīb⁊ ꝑdicatoruꝫ. ⁊ minorib⁊ a iure ꝑ textū clem/tinc. dudū. §. ij. de sepul. quō fieri possit. et quō exponit.

Capl'm. viij.

Ota tex/n tū clementiue dudū §. ij. de sepul. vbi di/citur. Statuim⁹ et ordiam⁹ vt in singulis ciuitatibus et dyocesibus in qb⁊ loca fratꝝ ordis ꝑdicatorū ⁊ minorum cōsistere dinoscunt. ⁊ i ciuita tib⁊. dyocesib⁊ ⁊ locis ipis vi cinis. in qb⁊ loca hmōi ñ ha/bent mgr̄i pores ꝓuinciales ordinis ꝑdicatoꝝ aut coꝝ vi carij ⁊ generales. ꝓuinciales ministri ⁊ custodes mioꝝ ad pn̄tiā platoꝝ eorūdē locoruꝫ se ꝯferāt ꝑ se vel ꝑ fr̄es q̄s ad hoc idoneos fore putauerint hūil'r petituri. Ut fr̄es q̄ ad hoc electi fuerint in eoꝝ ciui/tatib⁊ ⁊ dyocesib⁊ ꝯfessiones suoꝝ subditoꝝ ꝯfiteri sibi vo lentiū audire libere valeāt. ⁊ hmōi ꝯfitētib⁊ ꝓut ꝑm deum expedire cognouerit pnias i ponere salutares. atꝗ eisdem absolutōis bn̄ficiū ipendere de lnia ⁊ grā ⁊ bn̄placito eoꝝ. Deinde pfati mgr̄i ꝓuincia/les ⁊ mīstri ordinū ꝑdicatoꝝ eligere studeant ꝑsonas ido/neas ⁊ sufficientes vita ꝓba/tas discretas honestas atꝗ peritas ad tā salubre misteri/um exequēdū. q̄s sic ab ipsis electas repn̄tent vel faciēt re/pn̄sentari plat'. vt de ipoꝝ lnia grā ⁊ bn̄placito in eoꝝ ciuita tib⁊ ⁊ dyocesib⁊ hmōi ꝑsone sic electe cōfessiones audiant sibi confiteri volentium. ⁊ i/ponāt pnias salutares ⁊ bn̄/ficiū absolutōis impendant ꝓut supius est exp̄ssum ⁊c. ex tra ciuitates et dyoceses in q̄/bus fuerint deputate. ꝑ quas eas ⁊ non prouincias volu/mus deputari confessiones nullatenus auditure. Nume rus autem personarum assu

mendarũ ad hmõi officiũ exercẽdũ eẽ dz put vniuersitas cleri ac ppl'i ml'titudo. l' paucitas exigit eorũdẽ. Et si idẽ plati petitã lnĩam ꝯfessionuz audiendarũ ꝯcesserint. illam pfatã recipiãt cũ grãrũ actõe ꝙ si forte dicti plati quecũqꝫ ex hmõi frib pñsentatis eisdẽ ad hmõi officiũ nollẽt hre vl' nõ ducerent admittendũ esse qui amoto vel subtracto loco ipi⁹ sil'r eisdẽ pñtand⁹ possit ali⁹ subrogari. Si vo idẽ plati pfatis frib ad ꝯfessiões vt pmittit audiẽdas electis hmõi exhibere lnĩam recusauerint. nos extũc ipis vt ꝯfessiões sibi ꝯfiteri libere volentiũ. liciteqꝫ audire valeant. ꝛ bñficiũ absolutõis ipendere gratiose ꝯcedimus de apl'ice plenitudine ptãtis. Per huiusmõi aũt ꝯcessiõez neqꝫ itendim⁹ psonis seu frib ipis ad id tal'r deputatis ptãtem i h ipẽdere ãpliorẽ qꝫ i eo curatis seu parochialib sacerdotib ẽa iure ꝯcessa. nisi forsan eis eccl'iaꝝ plati vberiorẽ in hac pte grãm spẽalẽ ducerẽt faciẽdã. ¶ Petituri. Pau. pt peti hec lnĩa a platis extra suũ territoriũ. qꝛ est volũtarie iurisdictõis. ¶ Custodes. gl. priores ꝯuẽtuales q ad pdicatores. ꝛ gardiani q ad minores hoc nõ pñt. Humil'r. Pau. si petat ista lnĩa aspe nõ videt satisfactũ ꝯstitutioni. ꝛ iõ iteꝝ eẽt repetẽda ppt omissionem forme. Ministri. glo. Nota ꝙ de vicariis poꝝ puincialiũ ꝛ de custodib ñ repetit de qb⁹ pmisit. lꝫ g illi petitiõez possint facere d q pmisit. nõ tñ electiõz de q h loqt. Pñtari. glo. g psonal' pñtatõ fieri dz. nã dr pñs q pbet sen sib corpis. Facit d pe. dist. i. i pncipio. Idẽ dic Pau. sup vo. repñtẽt. ¶ Exigit glo. Si vo cps ꝯtẽdat cũ frib dicẽs minorẽ nũerũ sufficere. recipiat cps nũerũ q sibi videt. d reliqs recurrat ad arbitrium boni viri. i. iudicis. ff. d vbo. obli. l. ꝯtinuus. Cõcesserũt. glo. quã lnĩam sine cã reuocare ñ pñt. c. decet. d re. iu. li. vi. Subrogari glo. Si non recipit iusta de cã. qꝛ scꝫ ñ ẽ tal' qlis sup describit. sibi iputẽt q malũ elegerunt. ꝛ sic posset oẽs recusare cũ nõ sũt apti. sꝫ si sine cã facit hoc succedit licentia pape. Recusauerunt. glo. Si non recusat expsse. sꝫ non dat nec negat. videturqꝫ locũ haberet h puilegium p⁹ trinam monitionem vl' reqsitionẽ. g. c. i. extra d sup. negl.

¶ Volētiū. glo. Forte ñ ītelle xit de religiosis q̄ ſm statuta suoꝝ ordinū ꝑlatis suis ꝯfite ri dn̄t. Libere. glo. d notat ꝙ ñ ē necesse hr̄e lniam sacerdo/ tis parochial. cꝰ ꝯriuꝫ dicit Jo. mo. sed ei nō stat. Impꝫ/ tiri glo. Absoluti g̊ ñ hn̄t ne/ cesse vlteriꝰ cōfiteri ꝓprio sacer doti. Nec obstat. c. oīs. in ꝓn cipio. de pe. ⁊ re. qꝛ illud intel ligit̄ d eo q̄ alteri ñ ē ꝯfessus legitime. Jo. mō. dicebat ꝯri um. ſꝫ male dixit. Idē pau. ſ. ꝙ absq̧ lnia parochialis sa/ cerdotis ꝑt q̄s alt̄i ꝯfiteri. nᶜ tn̄ ex h̄ seq̄t̄ ꝙ sint curati isti. rō est ſm glo. qꝛ nec ipsi frēs sūt astricti ad executioneꝫ vel exercitiū istoꝝ actuū. nec fide les sūt astricti vt ī his ad eos recurrāt. Itē nota vt dr̄ in summa pisana ⁊ hn̄. ꝙ ꝑt eps acceptare frēs ad audientiaꝫ ꝯfessionū. et h̄ sine solēnitate ꝑdicta ꝑsentatōis si vult. cō/ mittēdo eis iurisditionē suaꝫ qꝛ etiā sine isto ꝑuilegio possꝫ eis dare licentiam audiendi.

De effectibꝫ q̄ sequunt̄ ex cōmissiōe audiētie ꝯfessionis alteri facte. Capl'm. ix.

Ex cōmissiōe āt alteri facta de audiētia ꝯfessionū siue pre dicto mō. siue ꝑ aliū modum sequūt̄ isti effectꝰ. vt dic̄ pe. d pal'. i. iiij. di. xvij. Primus q̄dē qꝛ tal' cōmissariꝰ ꝑt audi re et absoluere alteriꝰ licentia mīme req̄sita. nec ille q̄ vult ꝯfiteri tenet̄ petere licentiaꝫ a ꝓprio sacerdote. ar. efficax ex tra de ꝓcu. ca. is q̄. li. vi. Nec obstat ꝙ curatus dꝫ cog̊scere vultū pecoꝝ sui. nā vultū ex/ terioreꝫ poterit cog̊scere sic̄ et ꝑus. ⁊ etiā ītueri et corrigere fraterna correctōe ⁊ pr̄na ad/ monitōe sic̄ ꝑus. ⁊ q̄tū ad ex teriorē vultū attinet nō minꝰ honeste viuūt q̄ ꝯfitent̄ fribꝫ q̄ꝫ q̄ ꝯfitent̄ secularibꝫ curatꝭ.

Quātū ꝟo ad īteriorē vul tū meliꝰ poterūt reddere rōeꝫ de ꝯfessis fribꝫ ⁊ hmōi. q̄ꝫ de ꝯfessis sibi vl' suo vicario. q̄a d īteriori vultu parochiano/ rū q̄ se respuerīt. ⁊ sine licentia sui vicariū pape vl' epi elege/ rūt nō hn̄t red de rōeꝫ. qꝛ ꝑ eū ñ stetit q̄ minꝰ eos audiret ⁊ ī strueret. ſꝫ ꝑ suꝑiorē q̄ eis co/ adiutores dedit. ⁊ ꝑ parochi alē q̄ eū elegit. hec pe. d pal'. Dic̄ tn̄ tho. i. iiij. di. xvij. q. iij ar. iij. q. vi. ꝙ si alicui ꝯcedat̄ ꝑtās a suꝑiori iudice ꝯfessio/ nes audiēdi ꝓ rochiāoꝝ alicꝰ

curati. ex h nō fit illi piudiciū. qr ptās iurisdictiōis ñ ē ɔmissa alicui i fauorē sui. sed ad vtilitatē ꝓximi ⁊ ppl'oꝝ ⁊ dei honorē. Idē ēt tenet Io. an. in. c. si ep̄s. de pe. ⁊re. li. vi. in pma glo. Idē ēt tȝ Io. an. in cle. dudū. de sepul. vt. s̄. patuit. s. ꝙ non teneat petere licentiā a suo curato q̄ vult ipsis frīb ɔfiteri. Idem tȝ exp̄sse Pau. vnde glo. Berñ. q̄ h dicebat dānata fuit tanq̄ falsa p clemētē. iiij. in q̄dam priuilegio qd incipit. q̄daȝ temere. ¶ Scd̄s effectus hꝰ ɔmissiōis ſm dictū Pe. est ꝙ ɔmissarius p̄t audire ɔ̄ phibitōes alterius p̄lati. in q̄ est differētia inter supiorē ⁊ inferiorem nā inferior ɔ̄ inhibitiōem supioris non pōt alicui ɔmittere. sicut nec p seipȝ audire eū. ita ꝙ possit eū suspendere ab audiētia ɔfessionū p aliū. sic p̄t p semetip̄m. econuerso aūt ɔ̄ inhibitionem inferioris superior p̄t ita ɔmittere sicut p̄t audire eo iuito. Sil'r si essēt duo curati de pari. ⁊ vterq̄ insolidū vnus ɔ̄ inhibitiōeȝ alterius pōt audire ⁊ ɔmittere. q̄a par in parē non habet impiū. Dñ ḡ inferior ꝓhibet ne subditꝰ ɔfiteat cuicunq̄ sine sui lnīa dȝ excipe nisi supiori vel eiꝰ vicario. al's temere agit. nisi illo q̄reret talib q̄ bñ sciunt ꝙ non intendit. vel nō p̄t ꝓhibere q̄n cōfiteant tales superiori suo. sicut in religionibus. cū por ꝓhibet ne q̄s cōfiteat de tali pctō sine lnīa sui Certū est oīb ꝙ nō itēdit q̄n possit ɔfiteri mgr̄o ordinis vel ꝓuinciali vl' coꝝ vicarijs qr si ꝓhiberet spueremꝰ ei in faciē. ⁊ multo magis subpor q̄ nō p̄t dare lnīam alteri confitēdi cū sit vicariꝰ hoīs. q̄sdiu por viuit. si inhiberet ne q̄s sine sui lnīa ɔfiteret ⁊c̄. derideret Sed mortuo vl' amoto pore vices eius gerit p cōstitutōes. vñ reputat ordiarius. Curatꝰ ḡ ꝓhibēs subdito suo ne alij ɔfiteat dȝ excipe ep̄m papam legatū sūmū penitentiariū ⁊ archiep̄m dū visitat. ⁊ hñtes ab eis ptātem. Ep̄s ṗo non dȝ excipe oēs p̄dictos. nisi seip̄m. ⁊ sic q̄libet excipiat suos supiores a tali ꝓhibitōne. ¶ Tertiꝰ effectus hꝰ ɔmissiōis ē ꝙ tenet curatus ei eucharistiā mīstrare et etiā alia sacra. ex q̄ dic̄ se ɔfessum illi q̄ potuit eū absoluere nec est absurdū ꝙ det eucharistiā illi cꝰ tñ ɔsciaȝ ignorat

ſ3 cū eq̄ bōa ⁊ tuta ꝯſcia imo tutiori pt eū cōicare q̄ ꝯfeſſuſ ē ſine ſui lnīa habenti ptātē3. ſic illū qui ꝯfeſſus eſt de lnīa ſua. vel ſib i. q2 nec etiā vicari us curati reuelat ſibi confeſſi onem. cū idem curat⁹ dat illi cōionē. vn̄ eq̄lr ſcire d3 ꝯſciē tiā ꝯfeſſi vicario ſupiozis. ſic ſcit cōſcia3 tal' cōfeſſi vicario ſuo. Et d3 curat⁹ p̄ſumere ꝙ meli⁹ cōfeſſus ē q̄ ꝯfeſſus ē ei quem papa vel ep̄us eligit in ꝯfeſſorē p totū mōm vel dyo ceſim ſuā. ꝙ̄ q̄ ꝯfeſſus eſt illi quē elegit ip̄e puidēdo de ip ſo ſuis ſubditis. cū eps n̄ de beat h̄ ꝯmittere niſi viris po tētib⁹ ope ⁊ ſmōe. vt d̄ of. oz. c. int̄ cetera. vel etiā ꝙ̄ ei q̄ cō feſſus eſt illi quē elegit ip̄e p p̄o arbitrio de lnīa curati ge neralis. ⁊ h̄ niſi cū eēt excōica tus vel notoz⁹ pctōz. nā tūc an̄ꝙ̄ det euchariſtiā d3 ei cla reꝯſtareď abſolutōe ab hmōi ¶ Quart⁹ effect⁹ ē ꝙ pctā cō feſſa hn̄ti talē ꝯmiſſiōe3 nō te nert itez ꝯfiteri ꝑp̄o ſacerdoti vt declarat Johannes. xxij. i extrauaganti q̄ incipit. Uas electionis. Quiutus effectuſ eſt ꝙ p hāc ꝯmiſſionem fit iu dex qui p̄us non erat. Cum eīn ad abſoluendum req̄rat ptās ordis ⁊ iuriſdictiōis. l3 ab hn̄te ordinē ⁊ iuriſdictiō3 vel iuriſdictōe3 tm̄. poſſit h̄c audiētia ꝯmitti hn̄ti ordine3 l3 n̄ habeat iuriſdictiō3. puta ſimplici ſacerdoti. ita nō cu rato ſic curato. n̄ tn̄ ecōuerſo Sacerdos n̄ curatus pōt h̄ ꝯmittere vel curato vel ſacer doti. ⁊ rō diuerſitatis ē. q2 nō eq̄lit' he due ptātes trāſfun duntur. Habens enim ordi nē ex ſola ꝯmiſſione non trāſ fert ordinem. ſed ſolū ordina tio ſacramentalis transfert. ſi ue ſit iudex ſiue non. ſed iuriſ dictō ab hn̄te eā ordinarie ſo la ꝯmiſſione transfert indiffe rent' priuato q̄ nullam habe bat. ⁊ ei qui habebat aliquā. ſ3 n̄ iſtā reſpectu iſti⁹. Sext⁹ effect⁹ ē ꝙ q̄ audit ꝯfeſſione3 nō iure ſuo pdit ptātē ſuam. delegāte mortuo vel amoto. ⁊ idē forte ē ip̄o excōicato vl' ſuſpenſo. niſi in ꝯfeſſione ia3 incboata q̄ha3 audiuit extūc q̄ſi ex iure ſuo. ſicut etiā pdit ptātem illo reuocante. quia ſoluit' iudiciu3 ꝓhibēte illo q̄ iudicare iuſſit. Un̄ ſicut ep̄o mortuo vl' trāſlato officialis ceſſat in cauſis. ſic d3 ceſſare penitētiari⁹ i ꝯfeſſiōib⁹ audi endis. niſi ꝙ abſoluere d3 de

pctis iã auditis. glo. in. c. gratũ ꝛ relatũ. ꝺ offi. ꝛ ptã. iudi. ꝺle. qꝛ mãdatũ expirat p mortez mãdatoris. Silr si dedit ꝯfessorem monialib expirat ptãs. nisi eẽt rector eaꝝ. cui ex officio q̃si porat vel rectorie eẽt audiẽtia ãnexa. ꝛ tũc eẽt q̃si ordinari⁹. Videret tñ ꝙ ñ silr ita expiraret ptãs delegati delegante excõicato vel suspenso. sic mortuo vel amoto qꝛ in pmo cãu retiet delegãs iurisdictiõz. lꝫ nõ vsũ. i scdo nũt neutꝝ retinet. Ad h autẽ ꝙ delegat⁹ vtar iurisdictõe req̃rir ꝙ delegat⁹ in delegãdo q̃dẽ habeat iurisdictõez ꝛ vsum ei⁹. quia delegare est vs⁹ iurisdictõis. sed postꝙ delegauit non requirit ꝙ habeat vsũ. qꝛ vsus eius nihil facit. g ꝛc. Posset tñ dici pbabilr ꝙ si eps nõ exñs excõicat⁹ vel suspensus istituit officialẽ vl penitentiariũ. ꝛ postea excõicet. nihilominus vterqꝫ põt pcedere in officio suo. qꝛ vtit vice ei⁹ q̃ iurisdictiõez habet licet nõ vsũ p se. Si aũt iã erat excõicatus officialis nil agit. qꝛ institutio vl ꝯmissio nõ tenuit. De pniario vo videt sec⁹. qꝛ etiã ñ sacerdos vl nõ ꝯsecrat⁹ q̃ minus hꝫ ꝙ ex cõicat⁹ cõmittere põt. qꝛ ñ minus ẽ ꝯmissio ꝙ pmissio. qꝛ iure suo sacerdos audit ꝯfessionẽ ꝛ ꝯmittẽs tñ ẽ cã sine q̃ nõ ppt parochiaꝝ diuisionẽ ꝛ ecclie phibitiõez. qñ ãt cõmittẽs moritur vel amouet non est differẽtia int ꝯmissarium in foro penitentiali aut iudiciali. quia vtriusqꝫ ptãs expirat ꝙtum ad negocia nõ incepta.

¶ Caplm decimũ de differentia int fres pñtatos ꝺm formã cle. dudũ. ꝛ differentia inter sacerdotes curatos.

Fratres predicatores hñt puilegiũ ꝙ epis mortuis q̃ ipis suã dederũt autoritatẽ vel ꝯmiserũt pñt vti ea autoritate q̃usqꝫ fuerit puisum ecclesie de pãstore. ¶ Item nota ꝙ p istos effectus non hꝫ ꝯmissio effectum in personis ordinũ reprobatoꝝ. de q̃bus ꝺꝛ in. c. i. de reli. do. li. vi. Hec pe. de pal. ¶ Nota vlteri⁹ differentiã inter pdictos fratres sic presentatos ꝛ curatos. nã predicti fratres ex tali presentatiõe ꝛ ꝯmissiõe pñt audire oẽs parochianos oĩm curatoꝝ illi⁹ dyocet vbi sũt psen-

tati. sꝫ nō aliaꝝ dyocesiū. ꝛ nō pn̄t h̄ ꝯmittere alicui. Sꝫ curati nō pn̄t audire inq̄ꝫtū curati. nisi pꝛochiāos suos tm̄ alios nō nisi cū licētia epi. vł curatoꝝ eoꝝ. ꝛ pn̄t h̄ ꝯmittere alteri. s. audire suos pꝛochianos. Nota etiā aliā differentiā ꝑm Lan. ꝛ Fran. zaba. in cle. dudū. Nā curati possunt audire ꝯfessiones ꝛ eoꝝ vicarij sibi subditoꝝ ī dyocesi sui epi. ꝛ etiā extra dyocesim. sed fratres electi et pꝛesentati ꝑm formam cle. dudum. de sepul. de qua supꝛa. nō possunt audire seu absoluere extra dyocesim vbi sunt p̄sentati. ꝛ si sec⁹ fieret q̄uis cōfessi possent ex ignoꝛantia excusari. tamen q̄ ad ecclesiam nō essent absoluti. sed si ꝯstaret eis deberēt iterū confiteri eis et intra dyocesim absolui a pꝛedictis Sed si sine pꝛedicta solennitate cōmitteretur fratrib⁹ ab episcopo vel a curatis autoꝛitas audiendi ꝯfessiones simpliciter tūc possēt etiā extra diocesim audire sicut alij vicarij eoꝛundem. De casib⁹ epis reseruatis. nec curati nec dicti fratres p̄sentati possunt absoluere. nisi inq̄ꝫtū fuerit a dyocesanis concessum.

De casib⁹ multiplicib⁹ episcopo reseruatis de q̄b⁹ agit̄ in fine cle. dudū. de sepul.

Capitulū. xi.

Sciēdū q̄ varie sūt opiniones doctoꝝ ī dictis casibus. Aliq̄ em̄ ponūt plures. aliq̄ paucioꝛes. Vn̄ materia ipoꝝ casuū nō ē bn̄ clara. Et in sūma pisana dr̄ q̄ benedictus papa scd̄s ī extrauagāti inter cūctas. declarauit q̄ttuoꝛ esse casus ep̄ales de iure. Prim⁹. s. pct̄m clerici p̄ qd̄ īcurrisſꝫ irreglaritatē. Scd̄s de incēdiarijs. Terti⁹ d̄ pctō p̄ qd̄ īducēda ē solēnis pnīa. Quart⁹ de excōicatis maioꝛi excōicatione. Itē declarauit q̄nq̄ esse casus epis reseruatos de appꝛobata ꝯsuetudie. Primus est pct̄m homicidij volūtarij Scd̄s est pct̄m falsarioꝝ. Terti⁹ est pct̄m violātium ecclesiasticā libertatem. Quart⁹ est pct̄m violantium ecclesiasticaꝫ immunitatem. Quit⁹ ē pct̄m soꝛtilegioꝝ diuinatoꝝ ꝛ icātatoꝝ. q̄uis aūt dicta extrauagās fuerit reuocata p̄ cle. dudum. extra de sepul. tn̄ q̄ꝫtū ad dictos casus nil innouatū fuit. et si alia ibi

ptēta sint. et sic videtur quod adhuc illi remaneant. et additur in pisanella quod possunt nihilominus epi in suis episcopatibus casus eis reservare prout videtur eis expedire. sicut possunt constitutiones facere et multo magis consilium synodale vel provinciale. a quibus simplices religiosi non valent absolvere. Jo. an. in. c. si eps. de pe. et re. in glo. iii. lib vi. predictis casibus addit post crimen enorme et publicum homicidium et sortilegium oppressionem puerorum etiam ex cau. incestum corruptionem monialium. coitum cum brutis. matrimonium clandestine contractum vel contra interdictum ecclesie. periurium. falsum testimonium. blasphemiam dei et sanctorum. Hostien. vero in summa ponit omnes predictos casus. et addit peccatum contra naturam et peccatum quodlibet enorme. quod particularis vel generalis consuetudo reservat ipsis episcopis. in quibus aliquando epi remittunt peccatores ad sedem apostolicam propter enormitatem criminum. et ad terrorem aliorum. Hec hosti. Ego tamen non legi adhuc esse aliquod peccatum precise ita enorme a quo non possit absolvere eps subditum. dum tamen non habeat aliquam sententiam excommunicationis annexam. quamuis autem possint absolvere si aliquando ad curiam mittant bene faciunt. Guil. duran. et speculator in repertorio suo ultra predictos casus addit alios s. deflorantes virgines vi oppressas vel seductas. contrahentes post votum castitatis emissum Fornicationem cum iudea vel saracena. Concipientem prolem per adulterium. quam vir credit suam Procurantem aborsum vel sterilitatem in se vel in alio. Contrahentes matrimonium post sponsalia iuramento firmata. Cognoscentem carnaliter baptizatam ab eo. vel cuius confessionem audiuit. Tenentem ad baptismum vel confirmationem filios vel filias extra necessitatem: Baptisantem proprios filios extra necessitatem. Verberantem patrem vel matrem. et usurarios. et tandem sic concludit. Tot casus ponere nihil aliud est quam sacerdotum potestatem restringere que eis plenarie data est a xpo. Unde breuiter dico sacerdotes omnia posse que ad forum spirituale que non sunt specialiter in iure episcopis reservata. et que non sunt ipsis sacerdotibus directe vel per aliquam consequentiam interdicta Ar. c. at si. extra de re iudi. et. c. nuper. de sen. exco. Hoc tamen fateor quod ubicumque fuerit aliquod grave delictum vel enorme superioris est iudicium requirendum. et idem dico in omnibus casibus in quibus

plures casus

est generalis ꝯsuetudo eccl'ie ꝙ sint ipis reſuati. Cõclusio Joh.de lignano. Jo.de lignano in declaratõe quã facit sup.ca.oĩs.de pe.ⁿ re.ꝓbat et ꝯcludit ex dictis ĩmediate ꝑ Guil'.ⁿ Specu.ⁿ ex clemen. dudũ.fr̃es ꝓdicatores ⁿ mio res pñtatos ꝑ audientia cõfessionũ posse absoluer̃ ab oĩbus casibꝫ pctõꝝ.exceptis ꝑcise illis q̃ ĩ iure reſuãt̃ epis. Sꝫ a casibꝫ q̃s sibi reseruãt. vel de ꝯsuetudie sue dyocesis vel ex suo beneplacito vel ꝑ cõstitutõnes suas synodales vel ꝓuinciales posse absolue re.etiã si epi dictos casus nõ ꝯcedãt.ⁿ ꝓbat sic cle.duduꝫ.ð sepul.statuit ꝙ dicti fr̃es ñ possint absoluere.nisi a casibꝫ a q̃bꝫ pñt curati absoluere q̃ eis ꝑmittũt̃ a iure.nisi ipi epi vellent aliq̃d plus ꝯferre eis. Sed ⁿ Guil'.ðt ꝙ nõ obstat ꝙ doctores ponãt ml'tos casus epis reſuatos.curati em̃ pñt absoluere ab oĩbꝫ occultis q̃ ñ sũt ĩ iure epis reserua/ta.ⁿ ñ sũt ipis sacerdotibꝫ directe vel ꝑ aliquã cõseq̃ntiaꝫ in dicta.lꝫ g̃ epi possint reseruare certos casꝰ q̃ de iure cõpetũt ĩferioribꝫ.non tñ h̃ pñt simpl'r.nisi in duobus casibꝫ. ſm Guil'.dupl'r.s.directe.scꝫ cũ aliq̃ fuerint legitime in crimine dep̄hensi ꝙ merito fuerint tali ptãte ꝑuãdi. Scðo indirecte.s.ꝑ aliquã ꝯseq̃ntiã vt cũ aliq̃s casus euenerit ĩ q̃ ad vtilitatẽ cõem expediat ꝙ talẽ casũ retineat.et nõ aliter. xxv.q.ĳ.c.de eccl'iasticis. Nõ aũt expedit vtilitati cõi reseruare tot casꝰ.sꝫ h̃ ẽ ponere laq̃os in via salutis. Sed si aliq̃s pure velit defendere plures casus posse epos rõnabilit̃ reseruare q̃ ad sacerdotes parochiales.sint ð foro epoꝝ ⁿ eoꝝ ꝯstõibꝫ ſbiecti.tñ h̃ nõ pñt facere epi erga predictos fr̃es q̃ exẽpti sũt.nᶜ coꝝ ordinatõibꝫ subiecti.vt extra ð excess.ꝓla.c.nimis ꝓua. Cũ g̃ ñ possint dicti fr̃es absoluere a casibꝫ reſuatis ĩ iure epis. vt ðr ĩ dicta cle.dudũ.g̃ pñt ab oĩbꝫ aliĳs absoluere.vicꝫ ð cõsuetudie reſuatis ꝑticulari loci vel sinodali ꝯstĩtutiõe vnũ negãdo.aliud tacẽdo.consentit.dis.xxv.c.q̃lis.nᶜ pñt ꝓlati dictã ꝯcessionẽ reuocare vl' defalcare.nec directe negando lr̃am audiendi.qꝛ nihilominus hñt eã ꝑ cle.dudum nec indirecte ꝓhibẽdo parochianos ne ꝯfiteãt̃ eis extra

ꝺ ꝑuil᷑.c.q̄ꝛto.nec ꝑ retẽtionẽ multoꝝ casuū.qꝛ fieret ĩ fraudẽ legꝭ.qꝺ fieri n̄ ꝺꝫ.vt.c.ꝯstitut᷒.ꝺ ꝯces.ꝑbẽ. Sileat ğ io. mo.h̄ q̄ ꝺic̄ ꝙ si ep̄s p̄t artare p̄tãtẽ oꝛdinariã curatoꝝ.pōt m̄l'to magꝭ artare p̄tãtẽ extra oꝛdinariã ip̄oꝝ fratꝝ.qꝛ qꝺ ꝑ suꝑioꝛẽ ꝯcedit᷑ ꝑ ĩferioꝛẽ artari vel reuocari n̄.p̄t.vt ꝺi.xxi. c.ĩferioꝛ. Ad ꝯstitutōꝫ ãt cle. ꝺe ꝑuil᷑.rel᷑.vbi ꝺꝛ ꝙ a casibꝫ oꝛdiariis reſuatis queq̄ꝫ absoluere n̄ p̄sumãt. Rn̄dẽdū ẽ ꝙ h̄ itelligẽdū est ꝺ casibꝫ ĩ iure reſuatis.sic̄ intẽdit cle.ꝺudū.nō ãt ꝑ ꝯsuetudinẽ vl' statuta alioꝝ p̄latoꝝ.qꝛ illa remouet papa ĩ ꝺicta cle.ꝺudū a q̄bꝫ p̄n̄t ꝺicti frẽs absoluere ꝛ ꝑ ꝯn̄s viꝺꝛ q̄cq̄d ꝺicat᷑ per modernos vl' antiq̄s ꝺ talibꝫ casibꝫ ꝑ ep̄os reseruatis totū reuocat᷑ ꝑ cle.ꝺudū specialit᷑ q̄ꝛtuꝫ ad ꝺictos frẽs. Si eñ ꝯstitutio posterioꝛ licꝫ nō faciat mẽtionẽ ꝺ ꝑoꝛi ip̄aꝫ reuocare nōscat᷑.c.licꝫ.ꝺ ꝯsti.li.vi. m̄l'to magis reuocare ꝺebent ꝺicta ꝺoctoꝝ si in ꝯ̄riū ꝓmulgent᷑. Hec Jo.ꝺe ligna. Sꝫ Fran.ꝫaba.post Lãdul.ꝺic̄ ꝙ ꝺ casibꝫ ep̄alibꝫ nō p̄t ꝺari ꝺoctrina cū ꝺepẽdeat ex ꝯstitutionibꝫ ip̄oꝝ ep̄oꝝ ꝛ ꝺoctrina.ꝛ q̄ꝛuis Landul.ꝺicat ꝙ

h̄n̄s irregl'aritatẽ quã sol᷒ papa tollere p̄t non p̄t absolui a peccato ante ꝺisp̄ẽsationem. Frã.ꝫaba.ꝺicit ꝯ̄riū.s.ꝙ pōt absolui a p̄ctō remanẽte macula irregularitatis. Quia ğ nō est claꝝ q̄ sūt casus ep̄is reſuati in iure cōmuni.iō tutioꝛ via ẽ ĩ h̄mōi ꝙ frẽs si p̄n̄t sciãt ab ep̄o q̄s casus vult sibi reſuare.ꝛ ꝺe illis nō se ip̄eꝺire.oẽs ꝓ alios casus sibi faciãt ꝯceꝺere. Certū ẽ aūt ꝼm oẽs ꝙ absolutio ab excōmunicatōe maioꝛi reseruatur ep̄is. Itẽ ꝺisp̄ẽsatio vel ꝯmutatio votoꝝ. Itẽ relaxatio q̄runꝺã iuram̄toꝝ. Disp̄ẽsatio vero incertoꝝ.an ꝑtineat aꝺ ep̄m vel aꝺ aliū.h̄ẽs š ĩ.ij.ꝑte sūme.ti.ꝺ resti.c.iiij.ꝛ ibi ꝺiffuse. Frã.ꝫaba.ĩ cle.ꝺudū. in glo.suꝑ ꝟ.ꝯcessa.ꝺic̄ glo. Johan.an. Lãdul. Pau. Stepha.ꝛ ꝫen.tenere ꝙ ep̄s possit reseruare casus ꝺe q̄bꝫ curati poterãt ante h̄ãc ꝯstitutionẽ ꝺudū absoluere.ita ꝙ reseruatio ꝑiudicet fratribꝫ.ĩ.ꝙ etiaꝫ nō poterunt tūc ab ip̄is reseruatis casibꝫ absoluere. qꝺ est ꝯ̄ h̄ qꝺ hic ꝺicit Jo.ꝺ ligna. Et intelligit᷑ ista reseruatio casuū ep̄aliū ꝺe actibꝫ exterioꝛibus cū effectu.et nō ꝺe interioꝛibꝫ.viꝺelicet si q̄s ꝺesiꝺera

uit vel etiā q̄siuit aliū occidere. istud homicidiū cordis n̄ est de casib⁹ reseruatis ep̄is.

¶ Dicit etiā Pe. de pal. q̄ īcest⁹ q̄ ɔmittit̄ a pueris q̄ n̄ habēt vsū rōis nō ē de reſ̄uatis ep̄is. q̄z nec p̄ h̄ tollit̄ v̄gītas nec causat̄ affinitas.

¶ Cap̄l'm duodecimū de sacerdote q̄ absoluit aliquē a casu a q̄ nō pōt absoluere.

Et nota q̄ si ɔfessor q̄cunq̄ aliquē absoluerit ỏ aliq̄ pctō a q̄ nō p̄t. siue q̄a ē reser/uat⁹ ep̄o. siue q̄z nullā h̄z autoritatē. q̄uis ḡuit̄ peccet. p̄cipue qn̄ absoluit scient̄ vl' ex ignorātia iuris crassa. tn̄ ex h̄ nō incurrit aliquā cēsurā. vel excōicatōez. siue sit cleric⁹ secularis. siue religiosus tal' absoluens s̄m Fran. zaba. ⁊ zē. Sed tenet̄ illū quē sic absol/uit auisare de errore suo. si cognoscit. vel p̄t inuenire. ille tn̄ q̄ ad deū excusat̄. dū h̄ ig̃rat. Et q̄ dictū ē q̄ ɔfessor d̄z il/lū auisare quē absoluit. cū n̄ posset intelligit̄ qn̄ fieri n̄ p̄t sine scādalo notabili. vn̄ i cō sil'. Basilien̄. q̄dā multū piti habita sup̄ h̄ collatōe. dixer̄t q̄ talis ɔfessor petat autoritatē a sup̄iori sup̄ h̄ casu a q̄ nō potuit absoluere. et tn̄ absol/uit. q̄ habita vocet illū quem absoluerat cū nō posset. ⁊ per aliquē modū cooptū īt̄roget de aliq̄b⁹ q̄ sibi est ɔfessus q̄si volēs se meli⁹ informari. ac si plene n̄ ītellexiss̄z. ⁊ si q̄ alia criminalia postea ɔmiserit. ⁊ sic ab oīb⁹ ite͡r absoluat ỏ tūc al's auditis ⁊ p̄us. Uel si magnū scandalū ex h̄ timeret̄. sic q̄ p̄dict⁹ modus seruari non poss̄z absoluat absentē. si ab vltia ɔfessiōe credit̄ p̄seuerasse talē i g̃ra. Aut vt aliis pla/cuit cū ex h̄ timeret̄ notabile scādalū eueniri. ɔmittat̄ xp̄o summo sacerdoti. p̄sertim qn̄ m'titudo ē sic neglecta. l' multū distat a loco vbi ē ɔfessor. Sed si religiosus absolueret aliquē ab aliq̄ sn̄ia excōicati/onis susp̄ēsionis vel int̄dicti in iure posita incideret in ex/cōicationē. a q̄ non posset absolui citra sedē ap̄l'icā. cle. de reli. p̄uil'. Sec⁹ si absolueret a sn̄ia hōis. q̄z tūc n̄ icurreret s̄m pau. q̄uis ḡuit̄ peccaret. s̄z clerici sc'lares absoluēdo a sn̄iis iur̄ q̄uis ⁊ ipi male faciāt n̄ tn̄ aliquā icurr̄t cēsurā

Cap̄l'm. xiii. an in generali ɔfessione ɔtineat̄ specialis

Nota etiã q̄ vt dicit Jo.an.su/per.c.tua nobis.i gl. extra de off.vic. Si ep̄s ƺdit vicariũ generalē. ⁊ in mãda/to aliq̄d exp̄ssit de his q̄ req̄/rũt sp̄ale mandatũ secuta ge neralí clausula. ⁊ oĩa alia q̄ ꝑ nos possumꝰ. etiã si mãdatũ exigant speciale. ſm Hostiē. satis videt̄ q̄ tal' etiã possit specialia instar ꝓcuratoris. se cus si aliq̄d de sp̄alibꝫ ñ fuis/set ibi exp̄ssum. hec Joh.an. Qd̄ videt̄ intelligēdũ q̄̄tuz est de virtute ṽborũ. ⁊ in foro cõtētioso. nã si i foro ꝯscie ali ter ꝯstaret de intentõe ꝯferēt' autoritatē q̄ ille itēderit h̄ eti am si ñ exp̄ssissꝫ aliq̄d i gñali ꝯcessiõe intelligerent̄ sp̄alia. xxij.q.v.c.hũane. ⁊ h̄ idē dici pōt de autoritate data ab ep̄o ꝯfessoribꝫ. qꝛ. s. dicēdo do vo bis autoritatē meã in ꝯfessio ne. ñ intelligit̄ ꝓpter h̄ cõces/sisse casus suos. nisi alicui cõ staret q̄ ꝑ hec ṽba generalia i tendit casus suos ꝯcedere. sꝫ dicēdo istũ ⁊ illũ. ⁊ oēs alios meos casus. tũc intelligit̄ to/tum dedisse.

¶ Capl'm. xiiij. q̄d possint pe nitenciarij curie romane.

Et nota q̄ꝰ pniarij minores i cu ria pñt absoluere vñ/cũq̄ꝫ veniētes ab oĩbꝫ casibꝫ pctõꝝ. ⁊ sentētijs ep̄is reſua/tis. hñt eñ autoritatē q̄si ep̄a lem in foro pnīe ⁊ maiorez q̄ ad q̄sdam casus excõicatõis ⁊ dispensatõis. Sũmꝰ vero pniarius adhuc hꝫ maiorez in pl'ibꝫ alijs casibꝫ excõicat' ⁊ dispensationis.

¶ Capl'm. xv. q̄d fienduz qñ ꝯfessor ñ intelligit penitētē.

Nota vero q̄ cũ ꝯfessor ñ itel ligit penitētē. aut ex ip̄itia ligue. aut ex dormitõe. aut ex distractõne mentis ad alia applicate. l' ex alia cã ſm Jo. neapol'. in q̄libet. q̄ cum sacr̄alis absolutio p̄exigat cõ fessiõez. cõfessio ṽo iptat r̄ue/latõꝫ q̄ ñ p̄t eē nisi r̄latõe vnlꝰ s. ꝯfitēt'. ⁊ ꝑceptõe altiꝰ. s. cõ/fessor'. qꝛ si alteꝝ istoꝝ ƺfic in p̄fato cãu credo ƺ illo pctõ ñ eē factã ꝯfessiõꝫ. ⁊ ꝑ ꝯñs ip̄e di absolutõꝫ. hꝰ ille. Si tñ ñ h̄ facit. ⁊ ꝯfessus q̄dē ƺ h̄ ñ ꝑ/pēdit absolutꝰ ē coraꝫ ƺo. nꝰ tenet̄ itrare q̄usq̄ꝫ sciat illũ nõ ꝑcepisse. seu intellexisse pctã

sua. ⁊ hec ꝙa sūt de pctis qui bus. i. mortalib⁹ q̄ sūt de necessitate ↄfitēda. nō aūt d venialib⁹. ad q̄ q̄s ñ tenet d necessitate. ⁊ vbi talia modica raro obaudiunt ab eo q̄ alias ↄgnoscit personam.

¶ Finit p̄ma ps q̄ fuit de potestate seu autoritate ↄfessoꝝ

Incipit scd'a

ps libri p̄mi. q̄ erit de scia cōfessoris. q̄ erit duplex Prim⁹ §. s. q̄ duplex ē clauis ordis. sc3 scie ⁊ potētie.

D Icto de ptāte ↄfessoꝝ. nūc videndū ē de ipoꝝ scia Est em̄ duplex clauis ordis. sc3 clauis scie. ⁊ clauis potentie Uñ xp̄s petro dixit. Tibi dabo claues regni celorum. Mat. xvi. Nota tamē q̄ ista scia ñ dicit clauis sed ipa potestas discernēdi atq3 examinandi. siue cognoscendi ī foro ↄscie. ⁊ potestas determinandi seu diffiniendi causa3. id ē ligādi ⁊ soluēdi d3 clauis potētie. Jsta ꝙo duplex potestas ē vna in essentia sed duplex in effectu. Scia aūt acq̄sita nō est clauis sed bñ iuuat vti claui. ⁊ de his clauib⁹ habes dist. xx. p totum.

¶ Quāta scia req̄rat in ↄfessore. §. ij.

D E q̄ntitate scie ↄfessoris. q̄ntam. s. opteat eū hr̄e p̄itiā. dicit Augu. de pe. dist. vi. c. i. optet vt spiritualis iudex sciat ↄgnoscere q̄cq̄d d3 iudicare. Dic̄ Tho. in. iiij. dist. xvij. in expositiōe lr̄e. Hec scia ⁊ si ñ sit maior. tñ d3 eē tanta vt sciat discernere int pctm̄ ⁊ ñ pctm̄. ⁊ peccatū mortale ⁊ veniale. ⁊ si in aliq̄ cēt dubitatio sciat dubitare vt possit ad p̄itiores recurrere. Alb. aūt in. iiij. dic̄ q̄ nō tenet sacerdos scire discernere. nisi in cōi q̄ sint capitalia. ⁊ q̄ mortalia cōia. ⁊ q̄ venialia ex genere. Sed hec nesciens dicit idē. puto q̄ peccat mortal'r tal' audiēdo. ⁊ eū instituēs pl⁹ peccat q̄3 ipe ⁊ eu3 p̄mittēs institutū mīstrare si sua interest talē p̄hibere. Dic̄ etiā q̄ in p̄plexis casib⁹ sacerdos eccl'ie parrochial' d3 esse ita discretus vt talia difficilia esse sciat. nec esse p̄cedendu3 in eis sine sup̄ioris cōsilio vl' autoritate. Hec Alb. in. iiij. Guil'. durañ. in sūma sua dicit q̄ q̄tiēs ↄfessor se ingerit

ad ꝯfessiones audiēdas. totiens se offert ad rñdēdũ d̄ q̄libet ꝛ int̄dũ d̄ casibꝫ inopiatꝭ ꝛ alias iauditꝭ. ꝛ q̄ōnibꝫ seu casibꝫ valde ꝯplexis. Debꝫ ḡ ꝯfessor scire discernere int̄ peccata ꝛ differētias pctōꝝ. Vñ scire dꝫ ꝯfessor si ea q̄ exp̄mit sibi penitēs sint pctā vel nō. puta an bella p̄ncipũ ꝛ ipoꝝ exactōes sint licita vł ñ. ꝛ vtꝝ ꝯctꝰ q̄ fiũt sint liciti vł illiciti ꝛ qñ ad restitutōꝫ teneat̄ ꝛ qñ nō. ꝛ an ei debeat ꝓhibere cōionem. vel concedere. quia si confessor iudicat licituꝫ qđ ē illicituꝫ. tā ꝯfessor q̄ꝫ penitēs in foueā cadũt. nisi forte ꝓbabilis ignorantia eum excuset puta si hꝫ aliquem doctorem autenticũ ꝛ famosũ cuiꝰ opinioni innitit̄. Vñ si ꝯfessor ñ est expꝫtus in casibꝫ. ita q̄ nec nouit dubitare nͨ per se iudicare. cũ piculo añie sue audit ꝯfessiones. Hec guil. ¶ Pet. de pał. in. iiij. disti. xix. oñdit maiorē sciam req̄ri in eo q̄ se ingerit q̄ꝫ in eo q̄ ponit̄ ad h̄ a supioribꝫ suis ex obediētie iniũctōe. ꝛ de p̄mo p̄t intelligi dictũ rigorosũ. Guił. durañ. de scđo dictũ. Tho. ꝛ Alber. Dicit em̄ ipē Pe. Oīs sacerdos hꝫ clauē scie ꝛ potētie i. autoritatē discernēdi ꝛ potentiā ligandi ꝛ soluendi. licꝫ multi nō habeāt sciam debitā ꝛ ecōuerso. Mł'ti em̄ sacerdotes habent sciam q̄ ñ hñt autoritatē discernēdi. scđi q̄dem sine pctō. sꝫ p̄mi cũ pctō suo si h̄ ꝓcurarēt. ał's si inuiti ponerent̄ excusati sũt si ꝓposuerũt impedimentũ nͨ sꝫ auditi. Munꝰ. i. officiũ iudicandi necessariũ est. ꝛ p̄t ad h̄ compelli. scꝫ ad officiũ iudicandi ꝛ ad p̄latōꝫ carens scia ꝛ tũc nō peccat sicut i religionibꝫ ꝯsuetũ est fieri. Et qđ d̄t Grego. q̄ si indignus est nō debet obedire. ꝛ si dignus dꝫ obedire. intelligendum est d̄ illo q̄ hꝫ defectus q̄ sũt iuris. vicꝫ irregularitatis. ꝛ tũc nō dꝫ obedire nisi ab eo ꝑ dispēsationem moueat̄. ał's tenet̄ religiosus obedire. alioquin q̄libet religiosus bonus q̄ reputaret se indignũ refugeret. ꝛ sic soli indigni ꝓmouerent̄ ꝛ ponerentur. Qui ṽo nō coactꝰ sꝫ spōte accipit ptātē siue p̄latōis. siue audiēdi cōfessiones nō hñs sufficientē sciam peccat. Sed q̄ inuitꝰ ꝛ coactus nō accipit sꝫ suscipit non peccat Vñ sine pctō ab isciō haberi ꝛ suscipi p̄t. sꝫ accipi

nō ꝑt ptās iudicādi sine pctō
Hec pe. Si tm̄ i eo eēt tāta igrātia ꝙ oīno inept⁹ eēt. qꝛ nᶜ etiā scit q̄ Tho. ꝛ Alb. dicūt sup̄. credo ꝙ non excusaret̄ a peccato. etiā si ex obedientia iniuncta poneret se ad id ad quod omnino ineptus est cū periculo animarum.

¶ An ꝯfessoꝛ teneat̄ scire an pctā in cōfessione audita sint moꝛtalia vel venialia. §. iij.

Tꝝ aūt ꝯfessoꝛ teneat̄
v scire de oīb⁹ q̄ sibi dicūt̄ in ꝯfessiōe an sint
moꝛtalia vel venialia. ¶ Hē/ric⁹ in quolibet sic rn̄dendo distinguit. Peccata sūt i duplici genere. Quedā sūt pctā qꝛ ꝓhibita. qꝛ si n̄ essēt ꝓhibita non essent pctā. vt sūt oīa que sunt de iure positiuo. vt audire missā die dn̄ico. semel in āno ꝯfiteri ꝛ cōicari. ꝛ huiusmōi. Et talia tenetur q̄libꝫ cōfessoꝛ scire. nisi habeat cāꝫ rōnabilē q̄ eū excuset. vt si foꝛte tp̄e ꝓhibitōis erat in t̄ra lōginqua vel in carcere. Alia sūt peccata nō qꝛ ab homine ꝓhibita. sed de natura sui mala sunt etiā si nō ꝓhibeant̄. et hoꝝ q̄dam sunt capitalia. vt superbia luxuria ꝛc̄. Hᶜ enim sunt q̄si elementa ꝛ ꝑncipia q̄ de necessitate quēlibꝫ ꝯfessorē scire oꝑtet. ¶ Quedā ꝟo sūt pctā q̄ sūt spēs pctōꝝ capitaliū. vt illa q̄ recipiūt hoꝝ ꝑdicatiōꝫ vt foꝛnicatō ꝛ ebꝛietas ꝛ hmōi. Foꝛnicatio vero luxuria q̄dam est. ꝛ ebꝛietas q̄dam gula. Et hoꝝ pctōꝝ species q̄dā sūt q̄ īpoꝛtāt maluꝫ ꝺ suba sui act⁹. eo ꝙ stati nōiata habeāt ānexū malum vt foꝛnicatio. ꝛ ꝺ talib⁹ ēt cōfessoꝛ scire tenet̄ vtꝝ sint moꝛtalia vel nō. vel vēialia. Quedā ꝟo ꝺ suba sui act⁹ n̄ hn̄t ꝺ foꝛmitatē. sꝫ ex libidīe faciēte sicut cog̊scere vxorē ꝓpꝛiā n̄ ē pctm̄ ꝺ se. tn̄ possꝫ q̊s vxoreꝫ cū tanta libidine cognoscere ꝙ eēt pctm̄ moꝛtale. vt si eam cognosceret si etiā n̄ eēt vxoꝛ ei⁹. ꝛ de talib⁹ nō oꝑtet ꝙ cōfessoꝛ sciat vtꝝ sint moꝛtalia vel vēialia. qꝛ nᶜ ꝯfitētē freq̄nter scire oꝑtꝫ. Alia sūt pctā q̄ sūt filie pctōꝝ capitalium. vt illa pctā q̄ꝝ fines t̄minant̄ ꝛ oꝛdināt̄ ad fines capitaliū. sicut dol⁹ ꝛ acq̊sitio rei iniuste. ꝛ ꝺ talib⁹ pctis freq̄nt̄ opiniones sūt ꝯrie inter doctoꝛes. ꝛ ꝺ talib⁹ non tenetur simplex curatus non oꝛdinarius scire vtꝝ sint moꝛtalia vel nō. Curatᵃ āt oꝛdīari⁹ vt ep̄s ꝛ archiep̄s

⁊ ceteri alij supiores plati tenent scire. qꝛ ipi sūt purgatores. ⁊ tenent alios purgari facere ⁊ illumiare. ⁊ iō tenēt scire nouū et vet⁹ testamētū. hec ille. Caueat aūt cōfessor ne sit pceps ad dādā sniam d mortali qn̄ nō ē cert⁹ ⁊ clarus. et vbi in aliq̄ maria varie opiones sūt ꝙ pluriū ⁊ solēniū doctoꝝ. vtrū sit licitū vel illicitū sicut de non soluēdo decimas vbi nō ē ꝯsuetudo. pati tn̄ se ad dādū si ecclīa peteret. ꝙ q̄dā dicūt eos eē in statu dānatiōis. vt Inno. Alij vo dicūt ꝙ n̄. vt Tho. Jo. an. ⁊ archi. ⁊ de emptōne iuriū montis Florētie. vl' imp̄stitis venetoꝝ qd q̄daȝ dicūt eē vsuram alij licitū dicūt. ⁊ mlta hmōi Cōsulat tn̄ sp ꝙ tuti⁹ ē a talibus abstinere. extra de spō. c. Juuenis. nō tn̄ ꝯdēnet ꝯriū facientes. seu ꝯriā opinionē tenētes. nec pp̄ter hoc deneget absolutionē. Sed vt dic̄ Guil'. dicat ꝯfessor ꝙ illud faciēdo non est tutū sȝ dubiū. ⁊ iō bn̄ sibi puideat. Si aūt oīno cōscia ꝯfessoris dictaȝ illud eē mortale ⁊ nō posset ꝯsciaȝ deponere. qd tn̄ dȝ. ad ꝯsilium sapientū recurrat ⁊ nullo mō dȝ facere ꝯ cōsciam. qꝛ peccaret mortalit'. xxviij. q. i. c. deinceps. §. ex his. iūcta glo. Sȝ cū illud tale esset ꝯ cōem opinionē doctoꝝ: ⁊ cōiter sic seruat a sapientioribꝫ. ꝙuis aliquē doctorem audiret ꝯriuȝ tenere nō debet illi de leui adherere. Quō vo quis debeat deponere in hoc ꝯsciam erroneam vel scrupulosam habes supra in prima parte. ti. ij. ca. de conscientia.

¶ Q, iterāda est ꝯfessio i sex casibus. §. iiij

Scire etiā tenet ꝯfessor q̄ sunt illi casus i q̄b⁹ tenet q̄s iterare ꝯfessionē. ⁊ sūt q̄ttuor ſm Pet. de pal. duo vo sūt ex pte cōfitētis. ¶ Prim⁹ ſm Pet. Tho. Ray. ⁊ Hostiē. ⁊ oēs alios. s. qn̄ aduertēt tacet aliqd qd ē mortale vl' credit. vel' pbabilit' dubitat eē mortale ex verecūdia vel alia cā iniusta. tunc etiā mortal'r peccat ꝯmittēdo fictionē in sacramento ⁊ notabilē irreuerentiā. ⁊ iterare tenet talē ꝯfessioneȝ. Si tn̄ tal' ꝯfiteret eidē cui ⁊ prius ⁊ ille habet in memoria pctā eius sufficit dicere illd occultatuȝ ⁊ illam fictionē ſm Guil. durañ. imo etiā si n̄ hrēt i memoria. vt patȝ in fine. iiij. casus

Sed si dimitteret ex aliq̄ iu/sta cā. puta quia ꝓbabil'r du/bitat eū solicitātē ad malū de q̄ ꝯfitet' vel reuelatorē ꝯfessio nis. l' dicēdo id cū sit ꝯfessor manifestaret pctm̄ qd audi/uit. puta si iniuste absoluit cū nō debeat. ⁊ in his casib' non hñdo copiā. nisi tal' ꝯfessoris cui ꝯfitendo aliqd p̄dictorū seq̄ret'. tūc satis videt' ꝙ sit ex cusatus. Dicit etiaʒ p̄dictus Duran. ꝙ si ex igrātia crassa ⁊ supina aliqd retinuit mor/tale. q2 noluit cogitare de suis peccatis tenet' totū iterare Se cus si ex ignorantia ꝓbabili q2 tūc solū illud qd dimisit. ¶ Scdus ē ꝫm Tho. ⁊ Pe. qñ nō impleuit pniam seu sa tisfactiōeʒ iniunctam ꝓ mor/talib' ex ꝯtemptu vel ex negli gentia. ⁊ est oblitus ei⁹. si em̄ eius recordaret' adhuc possʒ ꝑficere. ⁊ tūc ꝑficiendo itera/re non tenet'. et p̄cipue qñ nō est sibi p̄fix⁹ terminus quē ñ possit trāsgredi q̄uis sibi sit declaratum in q̄ ipaʒ debeat facere. vel ī alio tpe ipam sup plere. eo ipso aūt ꝙ facit sibi ꝓ positū nō implendi pniam si bi iniunctam ꝓ mortalib' ex negligentia vel ꝯtemptu pec cat mortaliter. q2 tenet' ad il/lā sub p̄cepto. Secus ꝓ(?) eo est de pnia iniuncta ꝓ venialib' ad quam nō tenet' de necessi/tate ꝫm Tho. Ideʒ si pniaʒ iniunctaʒ ꝓ mortalib' dimit teret ex impossibilitate. puta ex infirmitate ⁊ hmōi. Possʒ tñ pnia iniuncta ab vno con fessore mutari ab alio cui cō/fiteret'. etiā sine audientia pec catoꝝ illoꝝ. ꝓ q̄b' erat impo/sita ꝫm Pe. de pal'. de hoc in fra vide. ¶ Tertius casus ꝫm Pe. Tho. Ray. ⁊ Hostie. est ex pte cōfessoris. qñ vicʒ no/tabiliter est ignorās sacerdos ita ꝙ nescit discernere int' mor tale ⁊ veniale de cōib' pctis. ⁊ p̄cipue cum penitens ha/bet casus intricatos ⁊ diffici les. Concordat Durañ. ⁊ ad dit. ⁊ h̄ nisi penitens sit peri/tus. ⁊ instruat confessorem. Cum aūt vadit ad eum quē scit idiotam ⁊ ignorātē tenet' iterare. hᶜ durañ. Qd videt' i telligendū qñ pōt hr̄e alium sufficientē. nam si alium hr̄e non potest. ⁊ m'lto magis qñ est in ꝑiculo mortis pōt ⁊ de/bet confiteri ei quem hʒ. Uñ Aug. dicit de pe. dist. vi. Qui vult ꝯfiteri vt inueniat grāʒ sacerdotē q̄rat scientem solue re ⁊ ligare. ¶ Quartus casus

Aug

est ex pte ɔfessoꝛ is. est aūt im potētia absoluēdi ſm Petrū Tho. Ray. ꝛ Hosti. qꝺ pt eē dupl'r ſm Pe. de pal'. ꝛ Du raū. vl' qꝛ hꝫ ptātē artatā ab soluēdi. qꝛ ſcꝫ ab aliqb' pcis ñ pt absoluere ſupioꝛ reſuā te ſibi illos. ꝛ tñ ab illis ꝺ fa cto absoluit. Et ɔfeſſ' illi cuꝫ ei ɔstat teneṫ iteꝝ ɔfiteri. non qdē oīa ſm Pe. de pal'. ſꝫ illa tm̄ de qb' nō potuit absolue re. aut hoc est qꝛ nullam ha buit potestatem. ꝛ h qꝛ ñ erat ſacerdos q̄uis reputaretur. vel qꝛ nō ſubditus. vel qꝛ in trusus. aut qꝛ excōicatus vel ſuspensus ab officio hmōi. et absolutus a tali cū illi h con stat teneṫ iterū confiteri qꝛ re aliter non ē absolutus. q̄uis ignoꝛantia facti excuset eum in conspectu dei. ac ſi esset ab solutus. dū nescit. ſm Tho. in qlibꝫ. Sꝫ pe. de pal'. i. iiij. dis. xvij. q. vi. ſic distinguit. ꝛ notabil'r. qꝛ aut impedimen tū qꝺ hꝫ absoluēs ē iur diui vel hūani. Si iur diuini. vi delicꝫ qꝛ ñ fuit baptiſatus ta lis. vl' nō oꝛdinat'. ꝛ i h casu absolut' a tali teneṫ iterū ɔfi teri h ſcito. nec papa posset ꝺ ɔtrario dispensare. Si vo i pedimentū est iuris humani, puta qꝛ ſuspensus est vel ex cōicatus ꝛ hmōi. tūc impedi mentū aut ē notoꝛiuꝫ aut oc cultū. Si notoꝛiū. puta qa manifeste vl' publice vbera uit clericū. ppṫ qꝺ est excōica tus notoꝛie. aut manifeste in trusus. ſcꝫ pp ter ɔcessiōeꝫ ſe cularium posit' in eccl'ia cura ta. ꝛ nō p canonicā ɔcessiōeꝫ ppṫ qꝺ titulum nō hꝫ. nc po testatē ſup parochianos illi' eccl'ie. ꝛ talis ɔfessus isti tene tur iteꝝ ɔfiteri h ſcito. Si vo īpedimentū est occultū. tunc aut ɔfitens ſcit illud impedi mētū. aut nescit Si ſcit ɔfitē do illi teneṫ iteꝝ ɔfiteri. ꝛ pec cat moꝛtal'r cōicādo illi i di uinis. Sed ſi nescit īpedim̄ tū qꝺ etiā aliis occultū ē. ꝛ h ignoꝛantia facti. puta qꝛ per cusserat clericū nullo viden te. tūc ñ teneṫ iterare. Argum̄ tū ad h ꝺ ſcia ſerui q liber pu tabaṫ publice q̄ rata est. Sed ſi hoc nesciret ignoꝛantia iu ris. puta quia ſcit illum pcus ſisse clericū. ſed credit nihilo minus ipm posse audire cō fessiones. non excusatur ppṫ h qn teneaṫ iterare confessiōꝫ ſm Pe. ꝺ pal'. Quīt' casus i q qs teneṫ iterare ɔfessionem ſm Pe. ꝺ pal'. vbi. s. est impe

dimētū ex pte ꝯfitēt scitū vel oblitū vl' ignoratū ꝓbabilit puta qꝛ erat excōicat⁹ maiori vel minori excōicatōe. licȝ ne sciret. ꝛ cū postea sciuit tenet iterū ꝯfiteri absolut⁹. qꝛ ligat⁹ excōicatōe absolui nō potuit a pctīs. ꝛ ꝓbabilis ignorātia ꝑseruat a culpa ꝛ a pena irregularitatis. sȝ nō fac eū nō eē excōicatū. ppt qꝺ si tūc elige ret vel sibi bñficiū ꝯferretur. ignorātia nō faceret ꝙ sibi ali qd ius acqreret. c. aplice. extra de cleri. excō. minis. Est āt min⁹ capax sacramētoꝝ a qꝝ pticipatōe directe excluditur ꝙ̄ quorūcūq aliorꝝ. ꝛ iðo ab solutio nulla. Et dicit idem Pe. ꝙ i h casu ꝛ in aliis i qbꝫ qs tenet iterare ꝯfessionem si ꝯfiteret eidē nō oporteret iterare pctā explicite. sȝ solū implicite. dicēdo. Peccaui in illt q als vob dixi. sic si nlla fuisset absolutio de facto. Dilata em̄ absolutio p multos dies fieri pt. etiā si ipe oblit⁹ fuerit. dū tñ pnia ei pus inotuerit. qꝛ si nō taxasset penitētiaȝ tūc opteret ad memoriā reducere. vt moderaret iuste. ppt qꝺ remittens ad epm si nō ab soluat debȝ pniaȝ inotescere. quē post reditū ab soluēs iniūgit dicēs. facias quod tibi dixi. qꝛ ligare nō debuit anqꝫ absolueret. ita ꝛ in proposito. Hec Pe. Guil. etiaȝ dicit ꝙ pnia nō reqrit tātā ꝯtinuitatē agēdoꝝ ꝛ dicēdoꝝ sic alia sacra. Sȝ i vna die pt fieri ps ꝯfessiōis. et in alia die altera. vl' in vna die ꝯfessio audiri. ꝛ i alia impendi absolutio. ꝛ iniungi pnia pctoꝝ. ¶ Sextus casus est qñ qs facit ꝯfessionē in mortali sine ꝓposito abstinendi. sed qꝛ iste casus habet varias opiniones ꝛ satis difficiles. ideo declarabit in sequenti. §.

An valeat ꝯfessio ab incō trito facta vt eam iterare non oporteat. §. v.

Na ex cō v ditōibꝫ ꝯfessiōis ē ꝙ sit lacriabil. i. cū dolore seu displicētia de peccatis saltē ꝑm rōneȝ. Un̄ querunt doctores. Utꝝ ꝯfessio facta a nō ꝯtrito. qꝛ. s. nō dolet sufficienter. vel nō ꝓponit se abstinere a pctīs valeat ita ꝙ non teneat eam iterare. et respondet Pe. de pal. i. iiii. di. xvii. ꝙ ad arg. h ē triplex modus dicēdi. Prim⁹ est ꝙ nō valet ad remissionem culpe nec

pene. nec tũc nᶜ recedẽte ficti one. vñ ⁊ tũc tenet̃ itare. ⁊ hᶜ ẽ opinio Hoff. i q̃libet. Ray. ⁊ Hosti. in sũma. Bonauẽtu. in. iiij. Durañ. Rob. holcot. Uincen. in speculo hystoria. ¶ Scd̃s mod⁹ dicẽdi ẽ ꝙ ta lis cõfessio valeat ad remissi onẽ culpe. qñ impenitẽs cõ/ fitet̃ ⁊ absoluit̃. lȝ tũc nõ reci/ piat fructũ cõfessionis tñ re/ cedente fictione recipiet. sicut dicit̃ de baptismo. ⁊ rõ h⁹ for te est. qꝛ sicut in baptismo im primit̃ character ad quẽ rece dente fictõe sequit̃ grã. ita in pnĩa imp̃mit̃ q̃dã ornat⁹ ad quẽ recedente fictõe seq̃t̃ grã Et hᶜ ẽ opinio Pe. Tho. Ri car. in. iiij. Jo. ⁊ Berñ. in gl. videt̃ etiã esse ɔ̃ pe. di. i. c. mẽ/ surã. §. seq̃nti. Dicit em̃ ꝙ nõ ẽ necesse ꝙ peccata q̃ semel sa cerdoti ɔfessi sumus eadẽ de nuo ɔfiteamur Est et tertius modus dicendi ɔcordãs am bos. Aut em̃ talis nõ hȝ intẽ tionem confitendi sacramen taliter ⁊ absoluendi. sed deri/ dendi. aut hȝ intentionem cõ fitendi. Jn p̃mo cãu non li/ berat̃ a precepto dĩno de ɔfes siõe. qꝛ sine intẽtõe nõ põt su/ scipi essentia sacramẽti qđ cõ sistit in vsu. vñ tenet̃ iterum

ɔfiteri. Si aũt intẽdit tũc di stinguẽdũ est. qꝛ intẽdẽs iple re p̃ceptũ ⁊ suscipe verũ sacra mentum qđ eccl'ia ɔfert. aut nullã hȝ pniam de suo pctõ. aut aliq̃ȝ. si nullã tũc pnĩe sa/ cramentũ ñ suscipit. qꝛ ptãs hmõi sacramẽti essẽtial' q̃ cõ/ sistit in actu suscipiẽtis. ẽ act⁹ interior. vnde sine eo nõ ẽ. sic nõ eẽt mr̃imoniũ si q̃s inten deret veꝝ sacramentũ suscipe nõ tñ consentire. nisi i carna/ lem copulã ⁊ ad tps. Sed si aliquam hȝ pniam de pctĩs suis. tũc iteꝝ distinguendum est. qꝛ aut talẽ hȝ pnĩaȝ ꝙ suf ficit cum sacramẽto. puta cõ tritus accedit ad confessiõeȝ ex quo fit ibi contritus vi cla uium vnde fugat̃ fictio. ⁊ sic non habȝ dubiũ. qꝛ ⁊ sacram̃ tũ suscepit ⁊ effectum eius. s. remissionem pctoꝝ. vñ nõ te net̃ iterare. ⁊ silr̃ ĩmo forti⁹ si accedit cõtrit⁹. Si ṽo habȝ talem pnĩam ꝙ non sufficiat cũ sacramẽto ad grãm. qꝛ nᶜ etiã attritus accedit. tũc ẽ ve/ ra opinio Tho. s. ꝙ recedẽte fictiõe. tũc incipit valere con fessio. ⁊ nõ tenet̃ ɔfiteri nisi fi ctionẽ suã. puta si habuit q̃n daȝ dolorem imp̃fectum. sȝ ñ sufficienter discussisset cõsci/

etiã suã. putabat aũt discussis se q̃ntũ sufficiebat. vel si dolebat d pctõ p̃terito. non ppo nens cauere i futuro. aut ecõ uerso. vl' dolor nõ erat maximus sicut dbebat. ip̃e tñ s̃m p̃sciaꝫ suã nõ erat fict⁹. lꝫ s̃m v̲itatem eẽt. ꝛ sic nihil celauit qd crederet mortale. ꝛ p̲ p̃ñs s̃m suũ iudicium p̃currebãt oia q̃ erant necessaria. postea aũt certificatus de errore sue p̃scie penitet de illo defectu. Põt igit̃ opinio Tho. multis mõis saluari. Uno mõ lo q̃ndo de eo qui fict⁹ est p̲uatiue nõ possitiue. q. s. hꝫ dolorem. lꝫ ita imp̲fectũ ꝙ nec cũ sacramento actu suscepto sufficit ad p̃tritiõem. nihilominus tñ hãc imp̲fectiõem q̃ ẽ fictio nõ p̃fitet̃. quia credit̃ eẽ sufficienter dispositus. ꝛ sic ñ scienter celat pctm̃ qd fuit in hoc. q sc꞉ nõ examinauit cõsciam suam sicut debuit. ꝛ sic qd erat error iuris diuini nõ tollit fictionem respectu vltimi effectus sacramenti. q improbabilis. vnde non excusat. sed tñ eoip̃o q̃ error tollit fictionẽ que excludit essentiã sacramenti vñ vez̲ sacr̃m fuit. tali g̃ q̃ vez̲ sacr̃m suscipit ornatus imp̲mit̃. lꝫ grã ñ datur. lꝫ postea qñ redit ad cor ꝛ recolit se non bñ fecisse debitũ suũ ex negligẽtia sua oblitũ. tũc incipit valere p̃fessio ꝛ non tenet̃ confiteri illa que prius p̃fessus fuit. sicut fict⁹ quia non fuit dimidiata ex intentione. sed solũ illã fictiõeꝫ tenet̃ itez̲ p̃fiteri Si aũt fuisset fictio positiue. q sc꞉ ñ dolet. ꝛ scient̃ celat. fuissꝫ p̃fessio nulla. vel si confessus fuissꝫ ñ debuisset sibi dari absolutio. sed si data ei fuit dubium est. vtrum ornatus sit imp̃ssus. quo cãu Tho. non põt intelligi. Scdo mõ p̃t intelligi opi. Tho. qñ ẽ positiua fictio. q̃ntũ ad h̄ ꝙ non dolet nec p ponit abstinere. tũc ista fictio ñ occurrit sibi vt p̃fitenda. nᶜ actu cogitauit ꝙ teneatur eam confiteri. tunc eniꝫ sicut de peccato qd occurrit q̃ deꝫ. sed non credit ꝙ sit peccatuꝫ. aut ꝙ sit mortale ꝛ de necessitate p̃fitẽdũ. p̲inde est acsi fuisset oblit⁹ p̲ negligẽtiã. nᶜ fecisset debitũ suũ de scrutãdo p̃sciaꝫ suã. in q̃ cãu solũ illud p̃fitẽdũ ẽ. ꝛ ẽ vez̲ sacramentũ licet sit hic ignorantia iuris diuini. ꝛ h̄ mõ p̃t sustineri dictum Tho. xxij. distic. ar. i. in solutione vltimi arg. vbi di

cit ꝙ igrãtia iuris diuini nõ
excusat a fictione. ꝛ sic talẽ vo
cat fictũ. ¶ Tertio mõ põt su
stieri opinio Tho. loq̃ndo ꝺ
illo q̇ ꝯfitet̃ eidẽ cui ꝑus. ꝛ tũc
nõ optet iterare ꝯfessionẽ pri
mam factã ei. licet fictam. eti
am si ipe sacerdos non reco/
leret pctã prius sibi dicta. qꝛ
nec qñ cõfessio integra ẽ optꝫ
ꝙ recolat actu a ꝑncipio vs/
qꝫ ad finẽ. ꝛ maxime qꝛ ħ suf
ficit. s. absoluere ab oĩbꝫ. ꝛ in/
iũgere pniam ꝓ fictione. ꝛ ꝓ
aliꝭs ꝙ tũc faciat pniam sibi
iniunctaꝫ. Itẽ paulopost ꝺt
idẽ ipe Pe. ꝺ pal. ꝙ cũ ꝯfitẽs
exꝑmit fictiõeꝫ suã. puta dic̃
se nõ posse vel non velle ꝓpo/
nere abstinere in futurũ quẽ
absoluit sacerdos. q̃uis nul/
lo mõ debeat absoluere. alˀs
peccaret abutẽs claui. nec va
leret sibi tũc illa absolutio. tñ
exq̇ intẽdit absoluere ꝛ sacr̃ꝫ
veꝝ ꝯferre. videt̃ ꝙ cõferat. ꝛ
si tunc non hꝫ effectũ ꝓpt̃ il/
lius indispositiõeꝫ. hẽbit. tñ
postea qñ cõteret̃ vel ex expe/
ctatiõe vel dispositiõe ornatu
manente. Et si dicatur ꝙ q̃/
uis sit ibi forma. non tñ ma/
teria. ḡ ñ ẽ sacr̃m. mat̃ia eñ ẽ
pctõꝝ ꝯtrit⁹. Dĩm ꝙ qñ sibi
sua fictio ñ occurrit vt ꝯfitẽ/
da. tũc ñ ẽ ꝯfessio dimidiata.
ꝛ qñ suã dicit fictiõeꝫ cũ aliꝭs
pctis est ꝯfessio itegra. Et sic
materia ꝑfecta. cui mat̃ie pt ĩ
primi forma ꝙ si fiat verũ sa
cramẽtũ erit. q̃uis fieri nõ ꝺ/
beat. Sic sacerdos hñs ho/
stiam sup altare pollutũ non
deberet q̇dem celebrare. si ta/
men celebrando ꝟba ꝓferret
eucharistia vera eẽt. peccator
eñi est materia sed imũda. ni
si saltem sit attritus. vel ꝯfes/
sio sine attritiõe est materia i/
mũda. Hec Pe. de pal.

De attritiõe ꝛ contritione.

e Tqꝛ dictũ est de ꝯtri/
tiõe ꝛ attritiõe quõ pe
nitẽs sup ipis debe/
at instrui a confessore. Iõ de
ea clarius dĩm est. ¶ Nota ḡ
ſm Tho. in. iiij. disti. xvij ꝙ
differentia est inter attritiõeꝫ
ꝛ ꝯtritõꝫ. Nã attritio ĩportat
q̃ndã displicentiaꝫ de pctis
sꝫ iꝑfectã. Uñ attrituꝫ. i. aliq̇
mõ tritũ. sed ꝯtritõ importat
ꝑfectam displicentiam ꝺ pec
catis. vnde ꝯtritũ. id est simˡ
totum tritum ꝛ in puluerem
redactum. Est autem contri/
tio ſm Pe. in. iiij. dis. xvij. do
lor voluntarie assumptus ꝓ
pctis cum ꝓposito confiten/
di ꝛ satisfaciendi voluntarie

Et ꝑm eundē ea. dist. oportet ꝙ cōtritio habeatᷓ de oī pctō mortali. et rō est. qꝛ in oī pctō mortali ē actualis auersio voluntatis a deo. Et qꝛ ꝯtraria ꝯtrarijs curantᷓ. ideo oportet ꝙ in omni remissione peccatoꝝ sit actualis conuersio ad deū ꝛ auersio a pctō. ꝛ hoc dꝛ ꝯtritio. De pctis aūt oblitis sufficit ꝯtritio generalꝭ cū conatu ad recordandū ꝛ dolendū. dolere etiā debet ꝺ obliuione pctōꝝ q̄ ꝯtingit ex negligētia. Si āt q̄ratᷓ ũ specialis ꝯtritio de q̄libet pctō req̄ratᷓ. vlꝭ sufficiat vna generalis p oībꝫ. sic rn̄det tho. i. iiij. di. xvij. ꝙ q̄ntū ad ꝑncipiū ꝯtritionis. s. cū q̄s de pctis suis cogitans dolet. ꝛ si nō dolore ꝯtritōis saltē dolore attritionis oportet ꝙ sit specialis dolor ꝺ pctis q̄ q̄s hꝫ in memoria. sꝫ q̄ntū ad terminuꝫ q̄ est dolor iam grā informatꝰ. sufficit ꝙ sit vna cōmunis ꝯtritio de oībꝫ. tūc em̄ motus ille agit virtute dispositionū ꝑcedentiū. ꝛ quia nemo scit vtrū habeat grām q̄ requiritᷓ ad ꝯtritionē. ideo nemo pōt esse certus de sua ꝯtritiōe nec per ꝯn̄s de remissione. Et dicit Ricar. in. iiij. di. xvij. ꝙ si ꝯfitens in pctō mortali ē attritꝰ ꝺ suo pctō vt ꝓbabilitᷓ possit ꝑsumere se esse dispositū non peccat absolutionē recipiēdo imo freq̄nter ꝟtute clauiū per susceptionē absolutiōis formatᷓ sua attritio ꝛ fit ꝯtritio.

Itē nota ꝙ duplex ē ꝯtritionis dolor ꝑm Tho. ꝛ Pe. in. iiij. di. xvij. s. intellectualis q̄ ē q̄dā ꝑfecta detestatio pctī ꝑm rōneꝫ. ꝛ dolor sensibilis q̄ est dolor excitatꝰ in pte sensitiua cū alteratione ꝛ afflictōe corpis. Primꝰ dolor req̄ritur de necessitate ad remissionē peccati. et ille etiā solus est sufficiens. qꝛ sic pctm̄ mortale sufficiēter ꝯmittitᷓ p solum actū volūtatis. ꝛ p cōplacentiā deliberatā ratōis. ita sufficienter destrui pōt p detestationē volūtatis ꝛ displicentiaꝫ rōnis. et hoc est etiā in ptāte nostra presupposita gratia.

Secūdus dolor. id est. sēsibilis etiā valet ad remissionem peccati. sꝫ nō est necessarius. sꝫ de ꝑfectōe contritōis nec est in ptāte nostra etiaꝫ ꝑsupposita gratia. Item dolor intellectualis non potest esse nimius. sicut nec charitas a qua procedit potest esse nimia. sed sensibilis potest

esse nimis. Et iō optet φ sumatur p mensura debita ad cōseruatiōez subiecti. sic ex ieiunijs τ alijs corpis afflictōibꝫ Itē nota sm Tho. in. iiij. di. xvij. φ vera ↄtritio sēp dꝫ remanere in habitu. id est φ sp debet habere istā dispositiōz φ qñ recordatur ð pctis cōmissis habeat displicentiā. saltez sm rōnem. Item sm Pet. in iiij. dis. xvij. dolor maior itellectualis dꝫ eē ð maiori pctō habitualiter non actualiter. si ↄsiderentur pctā in cōi inqꝫtuz sunt offensa dei. sed etiā i speciali dolor debet eē maior de maiori pctō. qꝛ maiorē rōnē doloris habet maius pctm̄. Dolor vo sensibilis conueniens etiā est vt sit maior ð maiori. qꝫuis nō sit de necessitate. Itez sm Tho. in qlibet et Inno. Cōtrit9 dꝫ magis diligere deū qꝫ seipm. culpa autē ē cōtra deū. pena vo ē ↄ seipm. Iō dꝫ ↄtrit9 eligere potius oēm penā sustinere qꝫ deum offendere. Descēdere aūt ad hāc penam vel ad aliam ñ tenetur. imo faceret fatue descēdendo ad ista particularia vl' alium sup hoc sollicitando.

¶ Sedecim cōditiones q̄ requirunt in oī bona ↄfessione.

Ponit aūt Tho. in. iiij. dis. xvij. φ ↄfessio bona dꝫ hr̄e sedecim cōditiōes q̄ in his ptinentur versibus. Sit simplex hūil' ↄfessio pura fidel'. Atqꝫ frequēs nuda discreta libens verecunda. Integra secreta lacrimabilis accelerata. Fortis τ accusans. τ sit parere parata. Sit simplex. i. non recitet in ↄfessione. nisi id qđ ptinet ad declaratōez sui pcti. τ etiā qntitatez. τ ñ alie hystorie misceantur. Sit hūil'. vt se miserꝫ ac pctōrem cognoscat sine fictione. ¶ Pura. i. recta intentōe id ē vt non reputetur bon9 vel laudetur ab hominibꝫ. ¶ Fidelis. i. vera τ sine vlla falsitate. vt non dicat q̄ non fecit. vel etiā habeat fidem de remissione pctōꝝ suoꝝ si ve ipm penitet. Atqꝫ freqns. i. sepe confiteatur. istud tñ est de bñ eē cōfessiōis. τ non de necessitate. Nuda. vt scꝫ nō inuoluat obscuritatē vboꝝ. sed dicat verba vt intelligatur pctm̄ suū cū circūstātijs saltē necessarijs. ¶ Discreta vt maiora cū maiori pōdere dicat. vl' nō plura simul. ꝫ distincte loqndo et dicendo numerū si fieri vel scire potest. Ul' etiā vt discre

Culpa ē cōtra deū pena ē ↄ seipm

to ꝛ sufficiēti ac perito ꝯfesso ri confiteaꝛ pctā sua. Libēs voluntaria non coacta timore verboꝝ. vt pueri. vel timore penaꝝ tpaliū vel infernalium ṗncipaliter. ¶ Verecūda vt erubescat ꝛ nō se iactet vel mente gloriecꝛ ꝑpter seculi vanitatē aliquā. ꝛ precipue ibi confundaꝛ ratōe respectu diuine maiestatis offense. ¶ Integra. vt nihil retineat de his q̄ ꝯmisit. ꝑcipue de mortalibus. ¶ Secreta vt nō publice sed occulte sacerdoti dicat peccata sua q̄ cum possit absoluere. Lacrimabilis vt doleat de peccatis ꝯmissis. ꝛ detestaꝛ ea saltē intellectu rōis. ¶ Accelerata. vt q̄citiꝰ ṗt cōmisso pctō ꝯfiteaꝛ. hoc tamē est de bene esse. ¶ Fortis. vt nihil dimittat ṗ verecundia ¶ Et accusans se et non alios. nec in confessione se excuset ꝛ alios inculpet. Et sit parere parata. i. adimplere penitentiā sibi iniunctam. ꝛ facere ea que habet necessario facere. vt aliena restituere si habet ꝛ hmōi.

¶ Finit pars scda libri ṗmi que est de scientia que requiriꝛ in ꝯfessore.

Incipit pars

tertia ṗmi libri ꝺ bonitate cōfessoris. ꝛ hꝫ decē. §. Et prio q̄lr ꝯfessor duo dꝫ hr̄e. s. tiorē dei. ꝛ zelū aiarū. §. i.

De bonitate ꝯfessoris ī se ꝛ in exercitio talis officij dicit Aug. de pe. di. vi. ca. Qui vult ꝯfiteri. Sacerdos ante quē statuiꝛ oīs languor ī nullo illorum sit iudicandus q̄ī alio iudicare est promptus. Iudicans enim alium qui ē iudicandus condemnat seipsuꝫ. cognoscat igitur se ꝛ purget in se qđ videt alios sibi offerre. Curet vt a se ꝑnūciat q̄cquid in alio damnosum reperit. animaduertat q̄deꝫ qđ diciꝛ. Qui sine peccato est vestrū ꝛc. iō enim liberauit peccatricē. quia nō erat qui ꝑij/ceret lapidem. quō lapidaret qui se lapidandū ꝯgnosceret. Nullus em̄ erat sine pctō. in quo intelligiꝛ oēs fuisse reos nā venialia peccata ſꝑ remittebanꝛ ꝑ cerimonias. Si qđ ꝑ pctm̄ in eis erat crimiale erat. Deteriores g̊ i h̄ sunt sacerdotes se prius nō edificātes

illis q̄ dñs obsuabāt īsidijs sm em̄ Aug. Tho. ꝛ Alber audiēs ꝯfessiōꝫ cū ꝯscia mortalis pcti mortalit̃ peccat. tñ effectū sacramenti ꝯfert cum sacro. si non est precisus vel suspensus q̄tūcūqꝫ alias malus. Vñ Aug. i. q. i. c. dictuꝫ ē a dño. Numeri ad Aaron. Vos ponite nomē meū sup filijs isrl̃. ꝛ ego dñs bñdicaꝫ eos. vt grāꝫ traditā p ministeriū ordinati trāsfūdāt hoib9. Nec volūtas sacerdotꝭ pdesse vel obesse pt. sꝫ meritū bñdictionē poscētꝭ. Qd āt dr eadē. q. Remissionē pctōꝝ non dant auari ꝛ silia. itelligit̃ sm glo. vel simplicit̃ d pcisis. vel si intelligat̃ de toleratis. tales nō dant ex merito vite. i. non sunt digni dare.

Nūri ad Aaron

Duo q̄ debet hr̄e ꝯfessor.

Debet āt ꝯfessor pcipue hr̄e duo. s. timorē vñ fiat circūspect9 ꝛ zelū aīaꝝ vñ sit sollicit9 circa ea q̄ necessaria sūt. Quātū ad pmū ꝯsiderare dꝫ ꝙ ipe est mare eneū in tēplo dñi vbi lauabāt sacerdotes ꝛ leuite aīalia offerēda in sacrificiū. vnd ex immūdicijs a qb9 illa abluebant̃ efficiebant̃ immūdi. Unde Gre. in pastorali dicit ꝙ sit p lerūqꝫ vt anim9 pastoris audita tentatione ouis et ipe tentet̃. et ideo cū timore et tremore debet poni. ꝛ non se ingerere. ꝛ cū leuitate ꝛ cū risibus instare. Unde in figura moysi vt dr Exo. xxxviij. fec labiū eneū de speculis mulieruꝫ in q̄ lauarent̃ sacerdotes sāctasanctoꝝ ingressuri. ꝛ significat scpturā. vbi sūt exempla sanctaꝝ animaꝝ. ad quaꝫ debet sepe inspicere ad vidēdum maculas suas ad intelligēdū insidias diaboli. Vñ subdit Greg. vbi supra. Hec nequaqꝫ sunt timenda pastori. qr deo pēsante cūcta subtiliter. tanto facili9 liberat̃ q̄s a sua. q̄nto misericordi9 tentatione fatigat̃. Quantū vo ad zelū dic̄ Gre. ꝙ nullū sacrificiū ita deo acceptū ē vt zelus aīaꝝ. Et fructū hmōi ostēdit Jac̄. v. c. vbi post pmulgationes ꝯfessiōis dicit. Qui cōuerti fecerit pctōrem ab errore vie sue. saluabit animam eius a morte. et caritas operit multitudinē pctōꝝ. Non aūt min9 trahunt̃ ad deū per confessionē anime quādo diligenter fit q̄ꝫ p predicatores moderno tēpore. vt experientia docet. debet ergo non tar-

Nullum sacrificium ita deo acceptum est ut zelus animarum

dare q̄ vocatur ad hm̄oi.

¶ Quō se hr̄e debeat ꝯfessor erga penitentē. ⁊ de q̄bus interrogandū est in ꝯfessione. ⁊ ibi ꝟsus decē p̄ceptoꝝ d̄calogi. ⁊ ꝟsus septē pctōꝝ mortaliū. ⁊ ꝙ in ꝯfessiōe tria debet obseruare interrogando confessor. §. ij.

Dicit Augusti. de pe. di. vi. ca. i. post mediū dicens. Diligēs inq̄sitor subtilis inuestigator sapiēter ⁊ quasi astute interroget a pctōre. qui forsitan ignorat vel p̄ verecūdia vellet occultare. cognito aūt crimine varietates ei⁹ nō inuestigare dubitet ⁊ locū et tp̄s ⁊c̄. q̄bꝫ cognitis adsit beniuol⁹ parat⁹ corrigere. ⁊ secū on⁹ portare. hēat dulcedinē in afflictōe. pietatē in alterius crimīe. discretiōꝫ i varietate. adiuuet ꝯfitētē orādo et alia ꝓ eo bona faciendo. sp̄ iuuet leniēdo. ꝯsolando. spē; ꝓmittēdo. ⁊ cū op⁹ fuerit etiā; increpādo doleat loquendo. instruat opando. sit ꝑticeps laboris si vult esse particeps gaudij. doceat ꝑseuerantiam. Hec augu. ¶ Ex his verbis Aug. pat; ꝙ nō sufficit audire ꝯfessionē coꝝ q̄ sibi dicunt̄ a pctōre ⁊ ip̄; n̄ int̄rogare. nisi eēt ꝑsona in his bene ꝑita ⁊ sciētificata q̄ sufficient̄ scit dicere que opt̄et. Sed cū ꝑsōe cōiter sint grosse in istis. etia; ille q̄ sūt in alijs negocijs mūdi vel scientijs acuti. Jō permittendū est dicere vnicuiq; id quod vult. ⁊ eo ordine quo vult. ⁊ de pctis q̄ ꝑ se sufficiēter dicit nō est iteꝝ int̄rogandus. ne molestes eū in q̄ non opt̄et. Sed si aliq̄d nō bn̄ intellexiss;. p̄cipue de mortalibus faciat sibi iteꝝ declarare vt meli⁹ itelligat. De his ꝟo q̄ n̄ plene dixit. puta q2 n̄ dixit circūstātias necessarias ꝉ numeꝝ int̄roga eū de his vt plene dicat q̄ntū est necessarium. De illis ꝟo peccatis q̄ n̄ dixit. nec scit ꝑ se dicere interroga eum.

¶ Quo ordine fieri debeāt interrogatōes. ⁊ de q̄bꝫ.

Sed Ray. ⁊ Host. i sūma dicūt ꝙ īterrogationes fieri debēt de septē vicijs capitalibus ⁊ eoꝝ; spēbꝫ ⁊ filiabꝫ. de q̄bꝫ hēs. s̄. diffuse. i. ij. ꝑte. ꝑ totū. nō tn̄ ē interrogandū d̄ oībꝫ. sed pl⁹ ⁊ min⁹ f̄m ꝯditiōꝫ ꝑsonarū. Sicut aūt q̄ ꝯfitet̄ nō habet

necesse tenere magis vnū ordinē q̄ꝫ aliū dicēdo pctā sua. ita nec ↄfessor īnterrogādo. tn̄ ad meli⁹ memorie ↄmēdādū de q̄bꝫ dꝫ interrogare. ꝛ de q̄bus iā intrrogauit ne āplius habeat triplicare ↄgruū ē tenere aliquē ordinē. ꝛ si placet interrogare de decē p̄ceptis. q̄ ↄtinent in istis ꝟsibꝫ. Unū cole deū. nec iures vane p ipsum. Sabbata sctīfices. habeas in honore parētes. Nō occisor eris. fur. mech⁹. testis iniquus. Nō vlli nuptaꝫ. nec rem cupias alienā. Declarationē hoꝫ versuū habes infra Post ꝟo interrogatōem sup decē p̄ceptis ↄueniēs erit interrogare sup septē vicijs capitalibꝫ. q̄ in h̄ ꝟsu ↄtinentur Ut tibi sit vita sp saligia vita. In ista dictōe saligia sunt septē lr̄e. a q̄bꝫ incipiūt noīa septem capitaliū vicioꝫ. Per S ꝟo intelligitur supbia sb q̄ ↄp̄hendit vana gl̄ia. Per A auaricia. Per L fetida luxuria. Per I inuidia. p G gula. Per I ira. Per A accidia Sꝫ anteq̄ꝫ interroget de peccatis prius querat de excōicatione maiori. ꝛ si inuenit eū aliqua snīa irretituꝫ. si habet autoritatem super hoc absoluat prius. Si vero non habet autoritatem remittat ad eum qui potest eū absoluere.

¶ In interrogatiōibꝫ fiēdis tria debent obseruari.

t Ho. in. iiij. dic̄ q ↄfessor tria debet obseruare in intrrogatōibꝫ fiendis. ¶ Primū est q nō introget oēs de oibꝫ. sed interrogētur p̄sone de pctis q̄ cōsueuerūt repiri in hominibꝫ illius ↄditionis ꝛ status. vt stipendiarij de rapinis ꝛ incendijs Clerici de symōia ꝛ horis obmissis. Adolescentes de luxurijs ꝛ hmōi. Unō a p̄ncipio ↄfessionis decens est interrogare confitētē de cōditōe sua de exercitio ꝛ statu an cleric⁹ an laicus. an solutus vel ↄiugatus. ꝛ hmōi. vt prudenti⁹ inde possit formare iterrogationes. Et q̄ꝫtū est tpis q fecerit vltimā ↄfessionē. ꝛ si fecerit penitentiam sibi iniunctam. Et vtrum in statu gratie vel peccati mortalis.

¶ Secūdū quod debet obseruare confessor est vt interrogentur ipsi a remotis de peccatis. ꝛ in genere. non in vltima specie ꝛ modo peccati subito. Ut si nesciebat

tale pctm̄ ꝯmittere illd̄ addi/
scat. ⁊ sic ducat̄ in tētationē3.
Uerbi grā. Si fatet̄ se ꝯmi/
sisse viciū luxurie. nō statim ī
terroget ꝯfessor si seipm̄ suis
manib⁊ polluit. ⁊ hmōi. s3 ita
paulatim interroget de mō ⁊
circūstantijs talis pcti ꝯmis/
si ⁊ hmōi. ¶ Tertiu3 est ꝙ in
pctis carnalib⁊ non descen/
dat̄ nimis ad pticulares cir/
cūstātias non necessarias. q2
hoc est seipm̄ in tentatō3 īdu
cere. ⁊ ad inuentionem pctō/
rū docere eos q̄ ignorāt. ⁊ ali
qn̄ postea talia referunt̄ ī pla
teis in derisum ⁊ scādalu3 sa
cerdotū. ꝟbi grā. Si vir fa/
tet̄ polluisse ml'ierē extra vas
debitū. nō vlteri⁹ q̄rāt ꝯfesso
res ī q̄ pte corpis ⁊ quō. q2 iā
h3 vltimā spē3 pcti. Al's ve/
ro turpitudies q̄s miseri ho/
mines inueniūt. ipimet si vo
lunt exprimant.

¶ De circūstātijs pctōꝝ. ⁊ ibi
ꝟsus eaꝝ. ⁊ ꝙ circūstātie sunt
in q̄ntuplici specie. §. iij.

Ed nota

s ꝙ ꝯfessor nō solū d3
īterrogare d̄ mortali
bus. s3 etiā de circūstantijs q̄
aggrauāt vel alleuiāt. Unde
Inno. in. c. omnis. d̄ pe. ⁊ re.
dicit. Sit discret⁹ sacerdos ⁊
caut⁹ vt more piti medici su/
pinfundat vinū ⁊ oleum vul
nerib⁊ sauciati. diligēter inq̄/
rens pctā ⁊ eoꝝ circūstantias
q̄bus diligent̄ ⁊ prudenter ī/
q̄sitis intelligat q̄le ei debeat
pbere ꝯsiliū. ⁊ cuiusmodi re/
mediū d̄beat adhibere diuer
sis vtendo expimentis ad sa/
nandū egrotū. hec ibi. Ad il/
lud facit qd̄ dicit Aug. de cir/
cūstantijs pctōꝝ. de pe. di. v
c. ꝯsideret q̄litatē crimis ī lo/
co. in tpe. in pseuerātia. in pso
ne varietate. q̄li h̄ fecerit intē
tōne. ⁊ de ipi⁹ viciī mltiplici
executōne. Oīs ista varietas
ꝯfitēda ē ⁊ deflenda. Dolēdū
est nō solū q2 peccauit. s3 q2 se
ꝟtute ⁊ grā puauit. doleat als
oꝝ vitā in sua fuisse corrup/
tā. s. suo exemplo. ⁊ cōmodu3
qd̄ dedisset pximo suo exem/
plo bono. doleat de tristicia
quā intulit bonis peccando
⁊ deleticia quam eis non ad
hibuit. h^c Aug. Que oīa ītel
lige ꝑm ꝙ declarātur hic. Il
las aūt circūstātias q̄ trahūt
pctm̄ in alteram speciem op/
tet necessario confiteri scd̄m
Tho. Alb. ⁊ alios doctores.
Alias em̄ circūstantias ꝯfite
ri. cu3 sint pctā vēialia pfecti

orꝫ ē ꝟtutꝫ.nō tū̄ ē necessariū̄
Pe.ꝺ pal̄.i.iiij.dis.xvi.dic̄.ꝙ
nūer⁹ circūstātiaꝝ ꝯꝑhēdit̄ h̄
ꝟsu. Quis q̄d vbi ꝑ q̄s q̄bꝫ
auxilijs.cur q̄ mō qn̄. Rey.ꝟo
addit octauā.s.q̄tiēs.ꝛ vbi i
ꝟsu ꝺꝛ q̄bꝫ auxilijs.ipe dic̄ ꝑ
q̄s. Dicit̄ ḡ q̄s ꝓ varietate ꝑ/
sonaꝝ.ꝛ stat⁹ etatis sapie ꝛ oꝛ
dinis.et sic fuit grauissimum
pctm̄ ade.qꝛ q̄nto ḡd⁹ altioꝛ
tāto casus ḡuioꝛ ꝛ ingratitu/
do maioꝛ. Quid.vtꝝ malum
qꝛ ꝓhibitū.vel ex genere suo.
vtꝝ mortale vl̄ veniale.an oc
cultū vel manifestū.ꝛ q̄ꝫtum
ad hāc ꝯditōēꝫ ḡui⁹ fuit pec/
catū chayn q̄ꝫ ade.quantitas
em̄ generꝫ homicidij grauioꝛ
est pctō gule vl̄ suꝑbie. Ubi.
qꝛ i loco sacro graui⁹ peccat̄.
Per q̄s.quia traxit alios ad
peccādū.qꝺ est ꝓpriū diabo
li.vel q̄s posuit mediatores
ad malū ꝑpetrādū.qꝛ pctōꝝ
illoꝝ est ꝑticeps.vl̄ cū q̄bus
ꝓ q̄bꝫ.ꝛ ꝯ̄ q̄s. Quotiēs nō so
lū q̄ntū ad ꝯsuetudinē sꝫ etiā
q̄ntū ad nūeꝝ.q̄ numerus re
fert̄ ad actionē.nō ad obiec/
tū actōis.ꝟbi gr̄a. Si hō in
iniusta ꝯtrectatione accipiat
saccū plenū mille florenis.est
tm̄ vnū furtum. Si aūt tres
florenos accipiat diuert̄ acti
bus successiue erūt tria furta.
qꝛ i ipo actu ē pctm̄ sꝑ cēntia
lit̄.ꝛ iō nō p̄t vnū eē i pluribꝫ
actibꝫ. Cur. An ex ifirmitate
vel ignorātia vl̄ elatōe.vl̄ q̄li
intentōne fecerit.qꝛ mortalia
pctā trahunt spēm a fine.iō h̄
diligēter est explicandū. Qui
em̄ furat̄ vt mechet̄ magꝭ di/
cēd⁹ ē mech⁹ q̄ꝫ fur.ꝛ tū̄ vnū
pctm̄ ē i vno actu.sꝫ hn̄s plu
res deformitates. Quo mō.
naturali vel innaturali.qꝛ sꝑ
ē ḡui⁹ i eodē genere.s.agēdo
q̄ꝫ patiēdo. Qn̄.si i sacro tp̄e.
puta diebꝫ festiuis vl̄ alio tp̄e
ꝛ de ꝑseuerātia i pctō.

Circūstātie pctōꝝ ꝯfitēde
sūt in multiplici genere.

D decla
a ratione huiusmodi
scꝫ qn̄ circūstantie
peccatoꝝ sunt confitende.sic
dicit Pe.de palu. Circūstan
tie sunt in quintuplici genere
Prime sunt que nō alleuiant
nec aggrauant.sic ille q̄ nullā
importāt ꝯuenientiā vel dis/
cōuenientiā ad rōnem.nec ex
se nec ex suspitōe.vt furari cū
manu dextra vel sinistra.et
istas ꝯfiteri est suꝑfluū. Se/
cunde sunt que alleuiant.scꝫ
que important ꝯuenientiam

vt facere malũ ex bona inten tiõe vel ignorãtia. ⁊ istas ꝯfi/ teri ẽ imꝑfectũ. nisi fieret scã/ dalũ ꝯfessoꝝ. Tertie sũt q̃ im portãt discõueniẽtiã ex suspi tione. vt furari multũ. ⁊ istas cõfiteri est ꝑfectum. quia ag/ grauãt pctm̃. nisi imineret p/ iculũ sui vel cõfessoris vel al/ terius tertij. Sed q2 nõ mu/ tant speciẽ nec aggrauãt i in/ finitũ nõ ẽ necessariũ eas ꝯfi teri ſm Tho. Sed Pe. dic̃. ꝙ q̃uis ista sit cõis opinio. tutior tñ est alia. s. vt ꝯfiteant̃ eas. s. cũ notabil̃r aggrauant vt furari cẽtũ multo grauius est q̃ȝ furari vnã. Quarte sũt q̃ aggrauãt ⁊ mutãt speciem nõ tñ in infinitũ g̃uãt vt qñ vtrũqȝ est veniale. vel qñ pri/ mũ est mortale. scdm veniale vt in speciebꝫ gule. q̃rum vna aduenit alteri. ⁊ sunt qñqȝ ve niales ⁊ quãdoqȝ mortales. ⁊ istas confiteri ñ ẽ necessari/ um. nec illud est ꝯ hoc qd dic̃ Tho. ⁊ cõmuniter alij. s. ꝙ q̃ mutãt speciẽ necessario sunt ꝯfitẽde. q2 loq̃t̃ de illis q̃ sũt mortalia. Rõ aũt quare nõ ẽ necessariũ eas ꝯfiteri ẽ ista. q2 circũstantia est ꝯfitẽda neces sario. nõ q2 mutat speciem. vt patet in veniali. sed quia mu tat in infinitũ. vt patet ĩ mor/ tali. Sed circumstantia non mutans in infinitũ nũq̃ȝ ag/ grauat in infinitũ. quia intẽ/ dit penas ⁊ nõ extendit. Ex/ tensio eñ est infinita nec põt crescere. sed intensio est finita. et semꝑ põt crescere. Nulla g̃ talis q̃ non mutat seu aggra/ uat in infinituȝ est necessario ꝯfitenda. Quinte mutant et qñqȝ aggrauãt in infinitũ. vt quãdo veniali actui puta ad gulam studiose ꝑparataȝ ad/ ditur ebrietas vel notabilis anticipatio hore in ieiunio si/ ne causa. Sed vtꝝ in religio so sit mortale qd alteri est ve/ niale. dicendũ ꝙ nõ. puta di/ cendo verbũ ociosũ ⁊ hmõi. nisi spẽm mutaret. q2 nubere vl̃ velle nubere qd secularibꝫ nõ ẽ pctm̃ si h̃ fiat causa pro/ lis generande. vel veniale ꝓ/ pter voluntatem est mortale religioso ꝓfesso. clerico vel or dinato. quia sacrilegiũ est. nõ autem primi motus luxurie. furti vel inuidie. quia nullus vouet se non habiturum pri/ mos motus qui non sunt in nostra potestate. Hec Pe. de pal̃.

Circũstãtie q̃ trahũt pctm̃ ad aliud gen⁹ sunt ꝯfitende.

e T nota fm Tho. in q̃dā epl'a q̄ ille circūstātie dicunť trahere peccatū ad aliud gen⁹. ꝛ iō ɗ necessitate ↄfitende q̃ hn̄t spēalem repugnātiā ad aliqɗ p̄ceptoꝝ dine legis Sicut furtū simpl'r repugnat huic p̄cepto nō furtū facies. Si vero fiat furtū in loco sacro circūstantia loci illa repugnantiam hꝫ ad aliqɗ preceptorum qɗ est de veneratione sacramentoꝝ ꝛ addiť noua species peccati ꝛ sic de alijs

¶ Peccatū ↄmissuꝫ die festo trahiť ad circūstātiā aliā.

d Jcit Nico. de lyra sup Exo. q̄ pctm̄ mortale ↄmissum die festo habet speciale repugnantiaꝫ ad p̄ceptū de sctificatiōe festorū ꝛ sabbati. qꝛ magis ē op⁹ seruile op⁹ pcti q̄ȝ op⁹ manuale Opus aūt ſuile ibi ꝓhibeť ꝛ sic ē mortale vltra ꝓpriā ɗformitatē sue materie Ex h̄ q̄ cōmittiť i die festo hꝫ aliq̄ȝ ɗformitatē quā oportet confiteri ꝛ in fine dicit idem Tho. qɗ illud qɗ ɗꝛ. circūstātias non trahentes pctm̄ ad aliud genus siue speciē n̄ eē ɗ nc̄cītate ↄfitendas. nō eē referendū ad nūerū pctōꝝ ꝛ eiusdeꝫ speciei. qꝛ numeruꝫ teneť ↄfiteri si pōt. qꝛ non est vnū sed mł'ta. ꝛ hoc nota diligēter.

n Ota tertō q̄ cū cogitatio cū deliberatiōe rōnis in actū pcti mortalis. s. deliberādi illū actū agere. ēt absq̄ȝ ope sit pctm̄ mortale. iō ad singulas pctōꝝ species post pctā opis interroga etiā de pctis cogitationū illi⁹ pcti tm̄. ꝛ de pctis or͛. et cū op⁹ alicui⁹ pcti ꝛ deliberatio mentis ad illud agenduꝫ absq̄ȝ ope sit eiusdem speciei specialissime. sꝫ differt ƀꝫ magis ꝛ minus. vel pfectū ꝛ impfectum. qꝛ. s. maius pctm̄ est in ope q̄ȝ in sola cogitatione iō etiā de circūstantijs hmōi cogitationū interrogādū est puta si dicit penitēs se ↄfēssisse cogitatōnibꝫ luxuriosis. qꝛ hoc pōt eē multipl'r ꝛ i diuersis speciebus. iō interrogeťɗ q̃litate ipsarū cogitationum. vt si deliberauit tale peccatū ↄmittere cū soluta. qꝛ tūc fornicatio est si ipse solutus est. aut cū ↄiugata. qꝛ tūc adulterium est. aut cū ↄsanguinea. quia tunc incestus est. ꝛ sic ɗ alijs luxurie speciebus. ꝛ aliorum viciorum.

¶ Peccatuꝫ diuiditur in tria

P Ro aliq̃li declaratõe p̃dictoꝝ nota qđ dic̃ Tho.i.ij.q.lxij. ꝙ pctm̃ diuidit̃ p h' tria.scʒ pctm̃ cordis oris ⁊ opis. nõ sicut p diuersas spẽs ꝯplectas sic̃ differũt specie bos ⁊ leo ⁊ capra sed sicut p diuersos gradus peccati. sicut dom⁹ in fundamentũ diuidit̃ in parieteʒ et tectũ sicut in spẽs incõpletas Cõsũmatio igit̃ peccati est ĩ ope. vnde pctm̃ opis hʒ speciẽ ꝯpletaʒ. Sed p̃ma inchoatio ei⁹ est q̃si fundatio ĩ corde. Scđus gradus ei⁹ est in ore. ꝭm eñ ꝙ hʒ in mente ꝓrũpit facile ad manifestandũ ꝯceptũ cordis. Terti⁹ grad⁹ est ĩ ꝯsũmatiõe opis. Patʒ ḡ ꝙ hec tria ptinẽt ad vnã pfectã spẽʒ. cũ ab eodeʒ motiuo ꝓcedãt. Iracũd⁹ eñi ex eo ꝙ appetit vindictã p̃us turbat̃ in corde. scđo ĩ ṽba ꝯtũeliosa ꝓrumpit. tertio ꝓcedit ad facta ĩiuriosa. vt pcussionem ⁊ hmõi. ⁊ sic đ alijs q̃buslibʒ vt de luxuria. Nec tñ sic ĩtelligendũ ẽ pctã cordis eẽ spẽs incõpletas. q̃si ñ sint mortalia. imo qñ ĩ eis ẽ ꝯsensus deliberatiu⁹ ad act⁹ q̃ de se sunt pctã mortalia. tales cogitationes sunt pctã mortalia. et si non ita gñia. sicut pctã opis vt dictũ est Et qñ simul sunt cogitatio cũ locutiõe ⁊ opere vnũ est pctm̃. vt ptʒ de luxuria ⁊ alijs pctis. Qñ ṽo q̃dã tpe deliberat fornicari. ⁊ alio tpe diuerso et distãti fornicatur sunt duo peccata mortalia. ¶ De declaratiõe vero morosa aliq̃d dicetur suo loco.

¶ Regule q̃nq̃ cognoscendi pctm̃ mortale a veniali.

A D cognoscẽdũ ṽo qñ pctm̃ ẽ mortale vl' veniale nota q̃nq̃ regulas ¶ Prima est. quãdo amor vl' affectio ad aliquã creaturã. s. se vel aliã tm̃ crescit vel ẽ tam magnus ꝙ in eo ꝯstituit̃ vltimus finis. id est ꝙ nec actu. nec habitu ordinat illam creaturã. aut eius dilectiõeʒ aut etiam seipm̃ ꝭm deum. ⁊ vellet cũ tali creatura contentari. ⁊ nõ curaret deũ offendere aut ei⁹ p̃cepta trãsgredi ꝑpt illã creaturã. ita ꝙ ibi ẽ aliq̃l' ꝯtẽpt⁹ dei. si nõ ẽ formal'. tamen interpretatiuus. ⁊ ẽ fruitio creature. quia p̃ponitur creatura deo. vnde cuʒ aliq̃s vellet hic cum creatura semꝑ manere. nõ curãdo de eterna beatitudine. licet non sint seꝑ

rudes de hoc interrogādi vl' tentandi. tamē tal' amor creature sp est pctm̄ mortale. Qñ aūt aliq̄s diligit aliquā creaturā plus q̄ deuz. sed ꝓp t' h nollet deum offendere aut eo carere. nec eius amicitiā pdere. talis amor creature nō est peccatum mortale. ¶ Secunda regula satis ꝯcordat cum p̄cedenti. s. cum notabilit' cōtra dilectiōez ꝓximi aliq̄d cōmittit'. tūc est mortale peccatū. qñ vo nō. tūc est veniale. qñ vo aliq̄d fit ꝯ dilectiōem dei p̄t attendi penes h qd repugnat charitati vel amicicie quā debemus ad deū hr̄e super oīa. qñ āt aliq̄d fit ꝯ dilectionē ꝓximi p̄t attēdi penes ista p̄cepta legis natu re. s. qd tibi nō vis fieri alteri ne facias. et qd tibi rōnabil'r ⁊ ex debito vis fieri. alteri facias. ⁊ pōt etiā attendi penes scandalum actiuū qd ego infero ꝓximo meo p mala exempla sed inq̄ntū importat aliquid ꝯ dilectionē. vel quantū sit illud scādalū ad hoc q sit mortale non precise determinatū est. q2 in modico facere ꝯ ꝓximū non ē mortale. aut i pūo scandalizare. vnde q̄lbet attendat seipm̄ qd sibi vellz fieri. et qd sibi nollz fieri. ⁊ p qd factū ⁊ non factū solueret int' se et ꝓximū suū amicitiā quā sil' hn̄t. ¶ Tertia regula quādo omittuntur ꝯ p̄ceptuz dei ⁊ ecclesie. vel legis nature. vl' supioris q̄ p̄cepta sūt d neccitate salutꝭ. vel ꝯ votuz publicū vl' p̄uatū. vl' ꝯ iuramētuz licitū. ⁊ tunc ē mortale pctm̄. qñ vo citra tūc nō ē mortale. ¶ Quarta reg'la cū aliq̄d fit l' ꝯmittit' vl' omittit' ꝯ cōsciam vere vel false dictantem aliqd pctm̄ mortale: vel ꝯ consciaz formidantem ꝓbabiliter vel dubitatiue an aliqd pctm̄ sit mortale. tunc semp est mortale. si conscia non sit sufficient' instructa. ¶ Quinta regula d actibus intus manentibus qñ q̄dem solam habz cogitationem de aliquo q̄ntūcunq turpez vl' malā absq ꝯplacētia seu delectatōne vel ꝯsensu tūc nūq̄ est peccatuz mortale. vl' nullū. vl' veniale. Qñ vo est cōsensus in actū q̄ eēt peccatū mortale. tūc sp est peccacatū mortale. quia de⁹ volūtatē p facto acceptat. qñ aūt cum cogitatione aut cōplacētia est delectatio morosa in aliq̄ turpi. specialiter in libidinosis, tūc est mortale s'm di/

ctum Augustini esto qꝑ nõ sit ꝯsensus in actũ. ꝭm hꝫ dictuꝫ August. iudiciũ ẽ de pctis in terioꝛibꝫ. Ad qꝺ etiã facit di/stinctio supͣ posita. de sensua/litate ⁊ rõne. ⁊ de pctis pꝛeue nientibꝫ ⁊ seq̃ntibꝫ deliberati onẽ. Applicãdo igiꝉ septẽ vi cia capitalia q̃ nõ sp sũt moꝛ/talia. sed sũt male radices in hoĩe. ex quibꝫ oꝛiunꝉ septeꝫ venialia.

Que debeat seruare et scire confessoꝛ vtilia et necessaria ĩ ipso exercitio confessionis. §. iiij.

Ultra ex/cõicationẽ iurꝭ cõ munis sciat cõfes/soꝛ si penitens incidisset ĩ sen tentiã cõstitutõis synodalis ideo debet inuestigare de cõ/stitutõibꝫ illiꝰ dyocesis. si q̃s haberet. vel etiaꝫ ꝓuincie vel legationis. Ut melius possit penitentibꝫ ꝓuidere diligẽter querat de numero peccati. q̃/tiẽs incidit in id vel illud. q̃a hoĩes sepe transeunt illud leuiter. et de circũstantijs nõ necessarijs. ⁊ de pctõ qꝺ alte/ri iam rite ꝯfessus est nõ que/ras. cũ nõ teneaꝉ nisi in casu in quo tenetur quis confessi/oneꝫ iterare. de q̃ plene supꝛa in titulo pꝛecedenti. Et non solum de peccatis opere per/petratis. sꝫ etiã peccatis coꝛ/dis. et de numero coꝝ que ꝑ/sone ꝑuipendũt interrogan/dum est. Et qꝛ ꝭm Tho. i. ij. peccatũ cogitatõis ⁊ operis in eadẽ materia sunt vnius ⁊ eiusdem speciei. sed differunt ꝭm magꝭ ⁊ minꝰ. qꝛ. s. pecca/tũ opis est grauius pctõ coꝛ/dis. ideo etiã interrogandũ est de pctõ specie ⁊ circũstan/tijs necessarijs peccatoꝝ coꝛ/dis. verbi grã. Si dicit se in mente solũ deliberasse mulie/rem cognoscere. interrogãdũ est vtrũ solutã vel nuptã. vir/ginẽ vel aliam. et qua die. ⁊ hꝫ quia ipse faciunt illud pecca/tum esse diuerse speciei. Et si mulier est. facias eam ex trãs uerso stare nec faciem eiꝰ aspi cias. quia facies earum ven tus est vꝛens. vt ait pꝛophe/ta. Sed nec virum decet fre/quenter aspicere in facie. ne eum erubescere facias vltra q̃ꝫ opoꝛtet. virosq̃ꝫ etiam gra/ues et sapientes dulcius et vꝛbanius opoꝛtet repꝛehen/dere. Rusticos grossos ac y/diotas durius. ne peccata sua paruipendant ex leuitate

sermonis. Stimulatos vo ex dolore ꝛ desperatiõe. q̄tũcũ ꝙ pctã ꝯmissa sint grauia cõ fortare ꝛ aĩare expedit indu/cẽdo exẽpla Dauid. Magdalene. Pauli. Petri. latronis. Et hmõi induratos ꝛ se excusantes aggrauare peccata eorum oñdendo eoꝝ p̄icula. exemplo Ade. Saul. Jude et hmõi q̄ seip̄os desperarunt. Nota ſm M. Ube. li. ð off. ordi. ꝙ illoꝝ ꝯfessiões p̄us sꝫ audiẽde ꝛ libẽti⁹ q̄ magꝭ idigere putanꝭ. vꝉ qꝛ raro veni/re solẽt. vel qꝛ sũt extranei. vꝉ quia sũt in maiori statu. vel ð quoꝝ confessiõe speratur vtilitas futura.

¶ Quõ se hr̃e debeat cõfessor audiendo mulieres.

Idem dicit de audiẽ/tib⁹ mulieres. caueant ne nisi in publico au/diant. ꝛ nisi ab aliq̄ videanꝭ. nec mꝉtũ imorenꝭ nisi q̄tum necessitas ꝯfessiõis reqrit. et eis q̄ nimis freq̄nter cõfiteri volũt assignẽt certũ tp̄s extra qd ip̄as ñ audiãt. nᶜ aliĳs colloquĳs se eis exponãt. ꝛ sẽp duris v̄bis ꝛ rigidis vtãꝭ circa illas poti⁹ q̄ mollib⁹. Hᶜ ille. Et h̄ est ꝯ illos q̄ q̄ttidie audiũt mulierculas. ꝛ faciũt eis longas p̄dicatiões. vnð amittũt multũ tp̄is ꝛ scãda/lũ seq̄ꝭ cõiꝭ ip̄is ꝛ in pplꝭis.

¶ Qualꝭ ꝛ q̄nta debeat iĳgi satisfactio seu pnia a ꝯfessore penitẽtib⁹. ꝛ q̄liꝭ se hr̃e debe/at pnias iniũgẽdo. §. v.

Nota q⁹ pro quolibet pctõ mortali essꝫ regulariꝭ septẽnis pnia iniungenda seu imponenda. vt habetur. xxĳ. q. i. ca. p̄dicã dum. in glo. ꝛ. xxxĳ. q. ĳ. ca. hoc ip̄m. ꝛ. §. sequenti. quod seruabatur antiquitus. ꝛ ista septennis pnia magis vꝉ minus aspera ſm varietateꝫ criminum maioꝝ vel minoꝝ et circũstãtiaꝝ ꝛ ꝯpũctõis erat qꝛ vt dicit Hiero. Apð deuꝫ nõ tm̄ valet tp̄is mensura q̄ doloris. nec tm̄ abstinẽtia ci/boꝝ q̄ mortificatõ criminũ. de pe. dis. i. c. mẽsura. Sꝫ hodie pnie oẽs sunt arbitrio cõfessoris taxãde ꝯsideratꝭ cir/cũstãtĳs criminũ ꝛ p̄sonarũ et hmõi. extra ð pe. ꝛ re. c. de⁹ q̄. Dicit eñ Leo papa. xxvi. q. vĳ. c. Tẽp̄a penitudĩs tue moderationis arbitrio sunt ꝯstituenda. p̄ut diuersorum aĩos p̄specterꝭ eẽ duotos Ray Guil. et Spe. i suo reptorio.

hoc tenent. et general' ꝯsuetu/
do sic se hȝ. nec est ꝯ id qd dic
Greg. de pe. di. v. c. falsas pe/
nitētias dicim⁹ q̄ nō ſm au/
toritatez sctōꝝ patꝝ ꝑ q̄litate
criminū ponūt. Hoc eñ in/
tellige ſm Ray. cū sine neces/
sitate rōnabili dimitterēt pe/
nitētie antiq̄t⁹ taxate. Nā vl/
tra illā cōem pniam septēnez
ꝑ q̄libet pctō mortali i gene/
re ponūt alie pnie maiores l'
minores ꝑ certis pctis ꝑut
habet in diuersis capitul' de
cretaliū et decretoꝝ. q̄ qr cōit
non dant hic non pono que
pleni⁹ habēt in sūma ꝯfesso
rū. li. iij. ti. xxxiiij. q. cxxv. tit.
de pe. et re. vbi ponūt casus.
xlvi. de hmōi. ¶ Est aūt satis
rōnabilis cā nō dandi hmōi
pnias indispositio penitētiū
et etiā aliqñ nō sufficeret tps
vite. Nam et Ray. et Hostiē.
dicūt. dȝ cōfessor talem dare
pniam quā verisil'r credat il/
lū implere. ne ipam violādo
deteri⁹ sibi cōtingat. ꝙ si ma
gna pctā ꝯmisit. et dicit se pe/
nitere. sȝ nō posse aliquā du/
ram pniam facere. animet eū
ad h̄ ꝯfessor ei oñdendo gui/
tatē pctōꝝ. et p oñs pniaȝ pe
naꝝ sibi ꝑpt h̄ debitarū. et sic
tandē iniūgat ei pniam quā
libēt suscipiat Et si sacerdos
nō pōt gaudere d omimoda
purgatōe ei⁹. saltē gaudeat ꝙ
liberatū a gehenna transmit/
tit ad purgatoriū. Itaqȝ vt
dicit Hosti. cōfessor nll'o mō
dȝ ꝑmittere pctōrez despera/
tū a se recedere. ar. xxvi. q. vi.
ṕsbyt. sed poti⁹ iponat ei vnū
pr nr. vel aliud leue. et alia bo
na q̄ fecerit. vel mala q̄ tolera
uerit sint ei i pniaȝ. Concor.
Tho. in hoc. Hoc tñ sane in
tellige. vicȝ si ipm al's penitet
et dicit se patū facere qd de/
bet sed h̄ on⁹ pnie sufferre ñ
posse. tūc ꝑpt h̄ q̄ntūcūqȝ de
liq̄rit nō debȝ dimitti sine ab
solutōe ne desperet. Sȝ si di/
cit se nō posse dimittere odiū
vel caste viuere. vel alienum
nō velle restituere. vel artē di/
mittere quā sine mortali pec
cato exercere non potest. vel
aliud hmōi. cuȝ possit. nullo
mō debet absolui ſm Tho.
Pe. de pal'. et Alber. qr vt dic
Greg. xi. q. iij. c. Tūc vera est
absolutio sacerdotis. cū inte/
rim sequit arbitriū iudicis. i.
dei. qui nunq̄ȝ absoluit impe
nitentē. de pe. disti. i. c. nemi/
nem. Sacerdos autem nul/
lam debet cōmittere falsitatē
in sacramētis veritatis. vñ et

de.pe.di.v.c.fres nr̄os āmo
nemus vt falsis penitētijs a/
nimas laicoꝝ decipi nō pati
anť.falsas pnias dicit cū sic
agiť de vno vt nō recedať ab
altero. Uerꝫ si tal' pctm̄ pure
vult ꝯfiteri.dꝫ audiri ei⁹ con
fessio.vt dr̄ extra de pe.ꝛ re.c.
ꝙ q̇dam.ꝛ sibi aliq̇d debꝫ in
iungi.nō tamen absoluendo
eū.sed ei declarando ꝙ ꝓpter
hoc nō est absolutus.sed tam̄
satisfaciat p̄cepto ecclesie an/
nual' ꝯfessiōis fiende.ꝛ horte
tur eūꝙ faciat oē bonū quod
p̄t.vt de⁹ cor eius illustret ad
pniam.vt dr̄ de pe.di.v.c.fal
sas.ꝛ sic n̄ ē dimittēdus sine
ꝯfessione ne desperet.ꝙ si in/
stet ꝑ absolutiōe ōn̄dēdo scā/
dalū et desperationem si non
absoluať nullo mō debꝫ ei as/
sentire.lꝫ tamen ei declarare
ꝙ fieri nō p̄t.nec iuuaret euꝫ.
Et si ꝑmanet in scandalo nō
est curandū.quia est scanda/
lū phariseoꝝ.xi.q.iij.ca.inter
verba.

¶ Qualiter se habere debeat
confessor penitētias iniūgen
do penitentib⁹.

i A imponēdo pnias
ne vilescat autoritas
eccl'ie arbitretur cōfes
sor.et ne ptās clauiū ꝯtēnať.
de pe.di.i.c.sūt q̇ arbitranť.l.
di.c.absit.ꝛ.c.siq̇s p̄postera.
minus malum est si qn̄qꝫ cō
tingat errare ꝙ erret dando
nimis paruā q̄ꝫ nimis mag/
nam.vt dicit Chryſ.xxvi.q.
viij.c.alligant.qꝛ vt ibi dr̄ me
lius est reddere rōnē deo de
nimia miscdia q̄ꝫ de nimia se
ueritate. Si em̄ benign⁹ ē de
us.vt q̇d sacerdos vult eē au
sterus.exemplū habemus a
xp̄o.vt dicit Ray. Qui nulli
vnq̄ꝫ grauē imposuit pniam
sed dixit. Uade ꝛ ampli⁹ no/
li peccare.ꝛ ad hoc maxīe dꝫ
attendere confessor excidere
ab eo causas ꝛ occasiōes pec
catoꝝ.puta si conuersatio ei⁹
cum aliquo vel aliqua est oc/
casio ei alicui⁹ ruine.debet ī/
ponere sibi ꝙ dimittat si pōt
ꝛ hmōi.de pe.di.iij.c.satisfa/
ctio.aliqn̄ imponere p̄t ei lo/
ci mutatiōꝫ q̇ ei ē ad scanda/
lū si fieri p̄t.dis.lxxxi.c.valet.
Aliquādo tn̄ res sic se hn̄t ꝙ
fieri non potest.

¶ Cōtraria pnia debet impo
ni delicto.

i Tē imponēda ē peni/
tētia ꝯria ad malū qd̄
commisit ſm Ray.vi
delicet. Supbo opa humi/
lia. Guloso ieiunium. Auaro

elemosine ꝛ hmõi. qꝛ ↄria. cõ
trarijs curant. d pe. di. ij. c. ij
Qd intellige si credit illũ vel-
le ꝛ posse pficere. Hoc em̃ est
ad bene eẽ imponere magis
istam ꝙ illam. Itẽ si ẽ negli-
gens ad audiẽdũ vbũ dei si-
bi põt iniungere ẜm Joh. ꝙ
audiat certũ numerũ pdicati
onũ. Debet tñ cauere ↄfessor
ne det talẽ pniam p quã fiat
alteri piudiciũ. puta si seruo
iniungat lõga pegrinatio. vl
ieiuniũ plixũ. ita ꝙ eꝰ dñs re
cipet detrimentũ de seruitio
suo. si etiã imponeret vxori vt
daret multas elemosynas da
bit de bonis viri si paraferna
lia non habet.

¶ Pro peccato occulto nõ dꝫ
dari manifesta pnia.

Item p pctõ occulto
nõ ẽ manifesta pnia i-
iũgenda. s. tal vt pos-
sit inde oriri aliq̃ suspitio pec
cati ↄmissi.

Et nota ẜm Jo. an. su
per cle. dudũ. de sepul.
sup vbo audire ꝙ pus
debet sacerdos ipõere pniã
ꝙ facere absolutionem a pec
catis. qd pbat ex ipo textu cle.
q̃ pus loquitur de pnia iniũ-
genda. post ea de absolutione
tũ etiã ex rõe. qꝛ cũ absolutio
fit ↄplementũ ꝛ forma i pnia
pus dꝫ eẽ satisfactio q̃ est ps
materialis pnie. saltẽ in actu
ali pposito. vt expssa satisfac-
tione q̃ dꝫ iponi p sacerdotẽ
acceptet eam penitẽs sic con
fessus ẽ. ꝛ doluit. ꝛ inde seqt
absolutio. Sed ↄriũ dr eed
ces. c. fi. vbi dr ꝙ archiepi pñt
in visitatõe absoluere ꝛ pniã
iponere. g h de necessitate nõ
pcedit. qꝛ tñ cõiter fit ↄrium.
vt scꝫ pus absoluat ꝛ postea
iniungat penitentia quocun
ꝙ fiat. vel ante vel post suffi-
cit. Presupponit em̃ confes-
sor illũ hre ppositũ eam faci-
endi ꝙ sibi iniũget cũ ipm pe
niteat. Scdꝫ Jo. si penitẽtẽ
absoluis cuiꝰ generalẽ ↄfessi-
onẽ audiuisti. absoluas eũ ꝛ
a penitẽtijs oblitis iniũctis
ab alijs sacerdotibus. ꝛ si ali
q̃rũ pniarum iniunctaꝝ me-
mor sit ꝙ nõ impleuerit eas.
si iudicaueris expediens cõ-
mutes eas. nisi eẽt in casu a q̃
non posses absoluere.

¶ De permutatione peniten-
tie habes supra titulo prece-
denti. ca. finali. vbi etiam ml
ta de satisfactione.

¶ Memoriale dõm peniten
ti circa penitentiam facien-
dam.

C Autū ē etiā sibi decla/rare ꝛ promittere ꝙ si aliq̄ die ex obliuiōe vel ex negligentia dimitteret pe/nitentiā īpositā. puta ieiuni/um vł orōnes. ꝛ hmōi. ꝙ pos sit alia die cōmutare. Et ꝑm Pe. de pal. ꝯsulendū ē diuiti/bus et nobilibꝫ ꝙ q̄rāt ptici/patōez bonoꝝ q̄ fiūt in religi onibꝫ. in q̄bꝫ sunt ꝛ plures pe nalitates q̄ alibi. ꝛ magꝭ do accepte. ꝛ ꝙ in pniam īpona tur eis ꝙ nō solū q̄ faciēt p se/ ipos. ſʒ etiā q̄ pcurabūt ab a/ liijs. ꝛ oīa q̄ruʒ specialit̄ sunt participes. Dicit etiā Pe. de pal. in. iiij. ꝙ debet ꝯfessor cū minorem penitentiam debi/to īponit innotescere ei ꝙ illa penitentia sibi imposita non ē digna. ne decipiat̄ putans sufficere. sed ꝙ deberet ꝓ q̄li/bet mortali septennem agere penitentiam. quam si hic nō ꝑficiet ī purgatorio luet. Si tamen per illam declaratiōeʒ crederet eum incidere in de/sperationem. non debʒ sibi h̄ dicere.

¶ Quid fiendū quando peni tens non confitetur peccatū aliquod mortale qđ confes/sor scit esse in eo.

D E ꝯfitente aūt q̄ n̄ cō/fitet̄ aliqđ mortale qđ nouit de eo ꝯfessor ex eo ꝙ non reputet illđ pctm̄. Dicit Hoff. in q̄libet. ix. ꝙ si est certū illud eē mortale tūc q̄cūqꝫ ꝯfessor dʒ ei facere con sciam de eo. cū confessor ordi netur ad vtilitatē eiꝰ. Sed v/tilitas eius est ꝙ sciat statuʒ suū. nec debet eū absoluere ſʒ reputare eū īdignū ꝛ īdispo sitū ad recipiendū absolutōʒ dū manet in tali statu. Sʒ si dubium est vtrū sit mortale. et opiniones sunt doctorum diuerse. vicʒ vtrū sit licituʒ e/mere redditꝰ ad vitā. tūc aut confessor est ordinariꝰ eius. ita ꝙ tenet̄ cōfessionem eius audire. ꝛ tūc si sit opiniōis il/liꝰ ꝙ illđ n̄ sit pctm̄ dʒ eū ab/soluere simpl'r. Si āt credit ꝙ sit pctm̄ debet ei facere cō/sciam ꝙ confitens se diligen/ter informet de illo facto vtꝝ sit pctm̄. sed dato ꝙ ille n̄ vel/let recognoscere illud eē pec/catū. nihilominꝰ exq̄ est ordi narius tenet̄ euʒ absoluere nͨ dʒ eū reputare inhabilem ad absolutionem. qꝛ h̄ ex errore ꝛ nō ꝓterua opiniōe ꝓcedit. Ordīariꝰ aūt absoluēdo de/bet seq̄ cōe iudiciū eccl'ie. nō

p q̄lib[et] mortali septenne[m] agere penitentia[m]

suum. Si aũt sit ꝯfessor dele/gat⁹ q̃ in nullo tenet̃ ꝯfitenti nisi velit. si credit illd̃ eẽ mor/tale non debet eu3 absoluere. q2 ex mera volũtate dependet vt absoluat vel dimittat. d3 eñ̃ seq̃ ꝓpriũ iudiciu3 in ab/soluendo. ꝛ peccaret si absol/ueret. Hec Hoff.

¶ Sacerdos d2 soluere vel li/gare tripl'r. ꝛ de mõ ꝛ forma absoluendi. §. vi.

Nota tan/dẽ ẽm Ray. ꝙ sacer/dos d2 soluere vel li/gare tripl'r. Uno mõ ꝑ osten/sionẽ. i. oñdendo solutũ vel li/gatũ. ligatũ dico cũ nõ absol/uit̃. licet eñ̃ sit pctõr ꝑ ꝯtritio/nẽ a deo absolutus. tñ̃ in fa/cie eccl'ie adhuc manet ligat⁹ ꝛ sic intelligitur. c. q̃ntũlibet. de pe. dis. i. Alio mõ ligat sa/cerdos dãdo pniam ad quã obligat pctõrẽ. ꝛ soluit cũ pe/nã sibi debitã dimittit. vl' ad sacramẽta admittit. d̃ pe. dis. i. c. multiplex. Tertiõ mõ ꝑ ex/cõicatõe3 ꝛ absolutiõ3 ab ea. xi. q. iij. ca. nemo sit. tñ̃ fit ẽm Pe. absolutio a peccatis rea/lit̃ ꝑ ministeriũ sacerdotis. ñ q̃dem ꝑncipaliter ꝛ autorita/tiue. q2 hoc est ꝓprium dei. de pe. dis. i. c. v̄bũ. Nec solu3 ostẽsiue. q2 ꝛ h̃ faciebãt sacr̃a vet̃is legis siue testañ̃ti. nec solũ depcatiue. q2 sic mag' ab solueret bon⁹ laic⁹ q̃3 malus cleric⁹. nᶜ solu3 ꝑ ꝯtritionem ꝯfitentis. q2 tũc nũq̃3 q̃s effi/ceret̃ ibi d̃ attrito ꝯtrit⁹. Sed opat̃ instrumentalit̃ absolu/tio ad remissionẽ disponẽdo ad gr̃am. ꝛ nisi opponat̃ ob/staculum fit de attrito contri/tus. ꝛ iam ꝯtritio adauget g̃/tiam. Hec Pet̃. de pal'. Lui ꝯcor. Tho. ꝛ fit h̃ virtute cla/nium q̃ dicunt̃ plures in effe/ctu. quia vna est ptãs discer/nendi. alia diffiniendi. Una tñ̃ ẽ essential'r. sc3 potestas iu/dicandi in foro anime collata a deo. ꝛ in anima impressa in/delibilit̃ ꝑ susceptiõem sacer/dotij. Hec Pet̃. Scd̃m v̄o Ray. nota ꝙ triplex est iudici/um. sc3 di. petri ꝛ celi. In pri/mo absoluit̃ pctõr ꝑ ꝯtritõ3. In scd̃o. s. iudicio Petri. id ẽ ꝯfessiõis ꝑ absolutiõem. si tñ̃ ꝑus sit absolut⁹ a d̃o saltẽ or/die. alioq̃n ñ. vñ̃ d2. xxiiij. q. i. c. manet petri ꝑuilegiũ q̃ñ ex equitate fertur iudicium. In tertio i. iudicio celi. i. cu/rie celestis absoluit̃ ꝑ appro/batõe3. de pe. di. i. nũq̃d cayn

judicium ꝯtrc

Alio mō ꝛ aliis ṽbis dꝛ tri/
plex iudiciū. Primū di. secū/
duz petri in eccl'ia militanti.
tertiū sursū in eccl'ia triūphā
ti. ¶ Primū ē q̄ deꝰ mundat
aiam in ꝯtritōe. ꝛ hoc p̄cedit
reliq̄ duo. s. tūc dignitate ꝛ ef
fectu. est ei ille q̄ claudit ꝛ ne/
mo apit. aperit ꝛ nemo clau/
dit. ¶ Scōm qd̄ sequit̄ pꝰ il
lud est iudiciū sacerdotis qui
auctoritate clauiū ligat vl' sol
uit eo mō quo pauloante di/
ctū est. ¶ Tertiū qd̄ sequit̄ est
iudiciū approbatōis. s. cele/
stis curie ꝛ angeloꝝ.

¶ Forma verborū absoluen/
di penitentem.

Icit Pe. de pal'. ꝙ hō
d qꝛ ignorat vtruz vnq̄꜡
fecerit vnā pfectaz cō/
fessionē. expedit ꝙ in oi ꝯfes/
sione sacramenta li pꝰ oia sua
pctā spēalit̄ enumerata seq̄t̄
gnāl' clausula. s. De oibꝫ aliis
mortalibꝫ et venialibꝫ ꝯfessis
ꝛ non ꝯfessis ac oblitis dico
meā culpā. ꝛ sic seq̄t̄ absolu/
tio. ꝛ hoc valebit ad remissio
nem culpe ꝛ pene etiam mor/
talis. ꝛ scite ac etiaz oblite. ad
quam tñ non tenebat̄ al's in
speciali ꝯfiteri iterū. qꝛ. s. suffi
cienter confessus est.

¶ De forma ṽboꝝ q̄ requirū
tur in absolutiōe.

Orma aūt absolutōis
f ſm Tho. in tractatu
de forma absolutōis ē
hec q̄ntū ad substantiā. Ab/
soluo te. ꝛ ꝯsueuit addi ego. ꝛ
a peccatis tuis. ꝛ si nō dicere
tur subītelligeret̄. quia ei ī sa/
cramētis ṽba hñt efficaciaz
ex īnstōne dīna. tenenda sunt
determinata ṽba ꝯsonantia ī
stitutiōi diuine dicenti. Que
cunq꜡ solueritis. ꝛ ista verba
ꝯueniūt ego te absoluo. Idē
Inno. ꝛ Hosti. Et meliꝰ ad/
dit̄ ſm Pe. de pal'. ab oībus
pctis tuis q̄꜡ dicere a peccatꝭ
tuis ꝯfessis ꝛ oblitis. ꝛ meliꝰ
dꝛ ab oībꝫ pctīs q̄ cōfessꝰ es
in generali vel speciali d̄ q̄bꝫ
intendis. ¶ De ista ꝛ aliis for
mis diuersis absolutōnis ab
excōicatione et peccatꝭ dicet̄
infra ī fine ītrogatoꝝ. So
let āt papa aliq̄ñ tātaz facere
ḡtiā q̄busdā vt ab oībꝫ cēsu/
ris ꝛ penis simpl'r iuris ꝛ ab
hoīe latis possit absolui ī fo/
ro saltē ꝯscie. ꝛ tūc ꝯfessor pt̄
ista forma vti quā a curia ro/
mana habui ꝛ vsus sum.

¶ Forma absolutōis ab oī/
bus cēsuris ꝛ penis tā a iure
q̄꜡ ab homīe latis.

d Ē plenitudie ptātis

aplice cui⁹ auctoritatē p pre/ senti gero. Absoluo te ab oi/ bus cēsuris eccliasticis sñijs ꝛ vinculis excōicationū. suspen sionū ꝛ interdicti. tā ab homie q̄ a iure latis. necnon ab oib; negligētijs ꝛ defectib; ꝯmis/ sis in sacramentoꝝ admistra tōe. officijs. actib; tuis vł no mine tuo factis supplēdo d so lita aplice sedis clemētia oēs dfect⁹ eorūdē. Aboleo ꝛ oēm maculā infamie ꝛ ihabilitatis vndecūq; ꝯctis. dispēsoq; te cū sup oi irregularitate symo nia in ordie. ꝛ bñficio actiue vel passiue q̄cūq; occasiōe vł cā etiā circa te i collatōe ordi nū ꝛ alioꝝ sacramentoꝝ ꝯctis seu ꝯmissis. Restituo ꝛ habi lito te ad statū famā honorez ꝛ executionem officiorum ec clesiasticoruz q̄rūcunq; ac ad omnes gd⁹ dignitatuz ꝛ ho noruz. ad bñficia eccliastica habita et habēda. ꝛ tibi ꝛ his q̄ habes d nouo puideo rela/ xando tibi fructus q̄s male pcepisti. seu lesa ꝯscia ex eisdē ac alia q̄ in ludo ex successio/ ne ac alis ad te puenerūt que subiacēt restōni vage in for/ ma plenissima. In noie pa. ꝛ fi. ꝛ spūssan. amē. Si āt aliqs dubitat an p istis speāl exigat forma absoluēdi necessaria q̄ a sede aplica hñt puilegiū q in articlo mortis dūtaxat sel possint absolui ꝛ hre plenam remissiōem oim suoꝝ pecca/ minū. i. a culpa ꝛ a pena vt a/ lij exp mūt. Rñdetur fm q a mgris tā in cōcilio ꝯstantiēsi q̄ basiliensi dictū fuit q non sed sufficit q ea oia ꝛ singula faciat p q̄b; pfata indulgen/ tia datur. put in bullis vel p uilegijs taliū exp mitur. Nec putet aliq̄s q qñ in articulo mortis fuit semel absolutus plenarie. ꝛ vsus est semel illo priuilegio q postea in alio ar ticulo mortis vti illo iterum valeat. nisi papa latiorez auc toritatē daret q̄ dat qñ ponit q in articulo mortis dumta xat semel. ꝛ ita rñsum est i cō cilio ꝯstanciensi alio a claris/ simis viris plib; de h reqsitis Nec mirū. quia priuilegiū d indulgentijs tantū valet vel dat q̄tum sonat. nō aūt extē/ di debet vltra.

¶ Quid fiendum qñ ꝯfessor absoluit penitentem de quo non debuit.

Sed q̄d d ꝯfessore q̄ ab soluit ꝯfitentē de q̄ nō debuit a ut ex igran/ tia vł secūdia vł festinatōne

vel hmõi. ꝛ ꝯfessoꝛ postea ex/
perit̃ se errasse. nũqd tenet̃ cõ
fitenti h̃ dicere. Rñdetur f̃m
oẽs ꝙ ꝯfessus excusatus est ꝛ
corã deo absolutus. interī ꝙ
nescit. lꝫ ꝯfessoꝛ ñ dicat. qd g̃
faciet. Collatio facta fuit d̃ h̃
cum multis notabilibus do
ctoꝛibꝫ theologie ĩ ꝯcilio ba/
siliensi Nã qdã dixerũt ꝙ cõ
fessoꝛ dꝫ autoꝛitatẽ a supioꝛe
impetrare absoluendi eũ. ꝛ si
sine magno scãdalo fieri põt
vocare nõ absolutũ ꝛ sibi di/
cere ac eũ absoluere pꝰ audi/
tã ꝯfessiõeꝫ. vel si magnũ scã/
dalũ timeret̃ absoluat eũ ab/
sentẽ. si ab vltima ꝯfessiõe ad
huc speraẗ eẽ in gr̃a. Aut ꝛ a/
lijs placuit si notabile scãda/
lũ tieret̃. sũmo sacerdoti deo
ꝯmittat. ꝛ solã ꝯdignam pe/
nitẽtiã p eiꝰ negligẽtia pagat
ꝯfessoꝛ. p̃sertim qñ mlt̃itudo
sic ẽ neglecta. vel mlt̃i eoꝝ di/
stãt a loco vbi ẽ ꝯfessoꝛ.

¶ Quid de ꝯfessoꝛe q̃ nõ itel
ligit penitentẽ.

Quid etiã sentiendum est d̃ eo q̃ ꝯfitet̃. ꝛ ꝯfes/
soꝛ nõ intelligit eũ aut
ex doꝛmitõne. aut ex iperitia
vel distractõe nimia. vel sit̃i
causa. Rñdet Johã. de bar.
theologꝰ antiquꝰ doctoꝛ in q̃
libet suis. Sacramẽtalis ab
solutio p̃exigit ꝯfessiõꝫ. Õis
vero ꝯfessio impoꝛtat reuela/
tionẽ q̃ nõ põt eẽ sine relatiõe
vniꝰ ꝛ pceptiõe alterius. cũ
ergo alteꝝ istoꝝ deficiat. s. pce
ptio sacerdotis in p̃fato casu
de illo pctõ ñ credo eẽ ꝯfessi/
onẽ. ꝛ p ꝯñs nec impendi ab
solutionẽ. Hec ille. Sꝫ istud
videt̃ debere intelligi vbi ob
audita sunt pctã q̃uia q̃ sunt
de necessitate salutis ꝯfitẽda
nõ de alijs que cadũt sub ꝯsi
lio. et vbi talia modica obau
diuntur raro ab eo qui alias
noscit p̃sonam debet ꝯfessoꝛ
facere iterare ea que ex sõno ñ
intellexit.

¶ An penitens teneat̃ iterare pniam ei iniũctam in pecca/
to moꝛtl̃i factã ĩ toto l̃ĩ pte. ꝛ
an dicta pnia tal̃r facta ei va/
leat ĩ foꝛo militãtꝭ eccie. §. vi.

Utrum de vero pniam seu satisfa/
ctiõeꝫ impositaꝫ per
absolutionẽ debitam in pec/
cato moꝛtali factã. vel in pte
teneat̃ hõ iterare. Sup hoc
sunt varie opiniones. In h̃
tñ omnes ꝯcoꝛdãt. ꝙ satisfa/
ctio facta in moꝛtali ita ñ va
let. sicut nec alia opa facta in

mortali valēt i foro dī ad tol lendū vl' minuēdū debitū pe ne ꝓ pctis. ad qd ordiaꝰ oīs satisfactio. qꝛ cū ñ sit ibi ami citia cū deo ñ pt eē acceptum tale opꝰ dō sic factū. Sꝫ vtꝝ valeat in foro eccl'ie militātꝫ ita ꝙ nō teneaꝰ eā iterare. i h̄ ē varietas opinionū. ⁊ aliqui dicūt ꝙ teneꝰ iterare. qꝛ cuꝫ ñ potuerit satisfacere deo nᶜ eti am potuit satisfacere sacerdo ti. q̇ in ꝑsona dei sibi illud in iunxit. Sed Pe. taran. ⁊ Jo hā. parisien. videnꝰ simplici ter dicere sine distinctione ꝙ talis nō teneꝰ iterare tales sa tisfactiones. qꝛ satisfecit in fo ro eccl'ie militantis in q̇ date sunt. ⁊ vbi ñ indicaꝰ dō dispo sitione interiori. Idē videnꝰ sentire Vinc. in specl'o hysto. li. ix. ⁊. d. Annibal. in. iiij. Et ꝑ ista opinione videꝰ satisfa cere iposítio septēnis pnie. q̇ regl'arit' fiebat ꝑ q̇libet mor tali antiq̇tus. vt. xxij. q. i. c. p̄ dicandū. Et visil'e est ꝙ i tā to intuallo aliqd mortale cō mittebāt. vñ si optuisset itera re fuisset laqueum imponere aīabꝫ. Tho. vero cū Albert. i iiij. distinguunt de satisfactō ne. dicit em̄ ꝙ q̄dam sunt sa tisfactiones in q̇bꝫ remāet ali

q̇s effectus in satisfaciētibus etiā postq̄ꝫ actus satisfactio nis transit. vt i ieiunio rema net corpis maceratio vel de bilitatio. ⁊ ex elemosina sube diminutio. ⁊ tales satisfactio nes i pctō ñ optꝫ iꝰare. qꝛ q̄n tū ad illud qd ex eis remanet ꝑ pniam seq̄ntē accepte sunt Alie vo satisfactōnes sūt q̄ ñ relinquūt effectū in satisfacti one. postq̄ꝫ trāsit actus sic in orōne ⁊ hmōi. Actus em̄ ite rior q̇ totaľr trāsit nullo mō viuificaꝰ. vñ optet ꝙ tales sa tisfactōes iterenꝰ. Eādē opi nionē tꝫ Pe. de pal'. magꝫ de clarās. dicit em̄ ꝙ in satisfa ctiōibꝫ hn̄tibꝫ effectū dereli ctū post opꝰ. vt elemosyna ꝓ uationē eris. ieiuniuꝫ corpis debilitatōꝫ. ⁊ hmōi. si postea peniteat et ꝑseueret. sicut bap tismal' caracter habet effectū recedente fictione. sic et istud derelictuꝫ ex sacro qd opaꝰ ex ope opato icipit valere ex se q̄nti eiꝰ approbatiōe ⁊ sacer dotis ratihabitōe. cū illuꝫ ve penitet. ⁊ ñ ex simplici viuifi catōe. qꝛ opꝰ opans mortuū nūq̄ꝫ viuificaꝰ. ⁊ sic illa peni tētia satisfacit. nō solū in foro eccl'ie sꝫ etiā in foro dī quan tū ad illud derelictum. vt nō

oporteat iterare sic ieiunium el'yna τ hmoi. Sed si nō hʒ effectū derelictū vt oratio. talis pnia facta in mortali nullo mō satisfacit. q̄n hic vel alibi oporteat satisfacere. qđ videtur intelligēdū in foro dei. qꝛ nec rōe ipius opis cū fac. nec rōne derelicti. cuʒ postea penitet eū cū nō habeat effectū derelictū. sed in foro eccl'ie satisfacit. qꝛ n̄ ē necesse eā iterare si vult eē in statu salutis postea penitēdo. sic nccē habebat ipam implere cū fuit sibi iposita. Vn̄ idē Pe. dicit paulo supi⁹. qꝛ qn̄ hō ē de oibus ɔtritus τ ɔfessus. τ accipit pniam cū absolutōe. si recidiuans pagat eaʒ ī mortali ipe q̄dem se liberat ab iniunctōe sacerdotis. nec incurrit pctm̄ inobedientie qđ icurreret si eam nō pfecisset. qꝛ nō ē fortius vinculū ɔfessiōis q̄ꝫ dei vel eccl'ie. Sed in mortali exiſtēs iplēdo pceptū dei. s. de honore pentū. vel pceptū eccl'ie. vt de ieiunio τ elemosina. ab illo absolute se liberat. g τc. Hec Pe. Cū g pnia iniuncta ordinet̄ ad tollendum vel diminuendū debituʒ pene tpalis. talis q̄ pniam sibi iposită non habentē effectum derelictū vt oratōes pfecit in mortali. si reuertit̄ ad pniam. τ tādem morit̄ in statu gr̄e. ex q̄ illam non iterauit. cum per ipam nil sit solutū de debito pene tpalis soluet eam ī purgatorio. nisi p alia bona h̄ satisfaciat. qꝛ si non reuertat̄ ad pniam. qui pniam perfecit in mortali quācūqꝫ. siue habentem effectū siue nō habenteʒ derelictum soluet illud debituʒ in inferno sēp. sicut ille q̄ morit̄ cū mortalib⁹ et venialibus. de vtrisqꝫ soluet penaʒ eternam in inferno. Quāuis em̄ p veniali debeatur pena tpalis q̄ finē hʒ. tn̄ p accidēs est qꝛ veniale puniatur in iferno pena eterna. s. rōne status qꝛ in inferno nulla est redemptio. Nō em̄ ē ille stat⁹ expiādi culpā ad quā sequit̄ pena. τ iō sp remanēte culpa veniali durat τ pena. Ita tenet thomas i. iiij. di. xxij. Sed de pena tēpali debita p mortali p⁹ ɔtritionē Pe. đ pal'. sic declarat in q̄rto. Peccator postq̄ꝫ est deo recōciliat⁹ est debitor pene finite nō qualitercunqꝫ soluende. sed ī statu gratie in q̄ soluʒ est deo accepta. Alioq̄n est debitor pene tante q̄ntā meret̄ culpa. et illa est infi-

nita. Vñ pctōri p se debebat̃
q̃dem pena infinita si erat in
mortali. sꝫ mutata fuit in tpa
lem. supposito ꝙ pseueraret ī
amicitia. Acceptauit em̄ deꝰ
absolutiōꝫ a pena et̃na. ꝛ im/
positiōeꝫ pene finite sub ꝯdi/
tōne si in gr̃a fieret. Et si q̄rat̃
q̄re deꝰ magis acceptauit ab
solutōꝫ a culpa sine cōditōne
q̄ꝫ absolutiōeꝫ a pena. dōm ē
ꝙ culpa trāsit ꝛ macula tran
sit. ꝛ gr̃a in momento aduēit.
sed satisfactio futura est. Fu/
turis aūt solet cōditio appo/
ni. nō aūt pn̄tibꝫ nec p̄teritis
vel si apponat̃ certa est. qꝛ si
est in gr̃a ꝓtūc nō pōt eē sine
gr̃a. Jō remissio culpe fit si/
ne ꝯdictōne. vel fit simpl'r. qꝛ
ꝯditio existit. ¶ Vñ sic p sa/
cramentū n̄ remitteret̃ culpa
nisi adessꝫ gr̃a. sic nᶜ postea p
satisfactōeꝫ remittit̃ pena ni/
si adsit gr̃a. Talis ḡ dimissa
culpa punict̃ i inferno pena
īfinita. nō ꝓpt̃ cōmutatiōeꝫ
finite i infinitū. sꝫ qꝛ debitor
ē pene īfinite. ex q̄ non soluit
penā finitā sub ꝯditōe q̄ ōbu
it. sicut pdens ꝑuilegium cle
ri incidit ō foro meriti ad fo/
rū sanguis. sic q̄ decliat forū
eccl'ie icidēs i mortale ad for
iusticie exterminātis inuenit
penā et̃nā. Hoc qꝺ dic̄ Pe/
trus videt̃ intelligēduꝫ de eo
q̄ pn̄iam iniunctā nō hn̄tem
effectū derelictū factā ī mor/
tali scito ab eo. vel de quo du
bitabat ꝯtēnit iterare. vel et̄
cū credit vel dubitat se debe/
re iterare ex negligētia dimit/
tit. ꝛ ex labore recusans hic ꝛ
ī purgatorio facer̃ emēdā ōo
Sꝫ si q̄s dimittit iteratiōem
tal' pn̄ie ex īpossibilitate. qꝛ ei
deficit tp̄s. vel credit se eaꝫ fe
cisse in statu gr̃e. vel si fuerit
in mortali cognito ab eo. vel
etiā si scit se eā fecisse ī morta/
li iterare facit p aliū quē cre/
dit bonū. vl' etiā si nec p se nᶜ
p aliū iterat credit sibi suffice
re ad salutē ꝙ impleuit sibi ī/
iūctā. intēdēs ꝙ hic minꝰ fe/
cit satisfacere ī purgatorio. ꝛ
sic deo facere emēdā p hmōi
omissionem talis non dam/
natur. Unde ꝛ ipse Pe. dicit
dist. xlv. q. ij. ꝙ q̄ facit pn̄iam
iniunctam ī mortali ꝓ se pro
tanto non tenet̃ iterare. quia
potest in purgatorio satisface
re. Et si dicitur ꝙ videtur in/
cōueniens ꝙ tantum q̄s pu/
niat̃ p peccato dimisso. sic̄ p
nō dimisso. qꝛ pena et̃na. ꝛsic
n̄ vidꝫ ī aliq̄ ꝓfuisse ꝯtritio ꝛ
ꝯfessio. R̄ndet Pe. ꝙ licꝫ tm̄

puniatur extensiue nõ tñ intẽsiue. sic p vno pctõ ita diu q̃ p mille. sed ñ tã acerbe. Si etiã ptẽ pnie fecit. s. in statu grẽ. et vnus dies remãsit p illa die. et nã luet penã si nõ penitet. tamen nõ tã acerbe ac si nunq̃ ptritus nec pfessus eẽt. nec i aliq̃ satisfecisset. al's peccatum rediret. Hec Pe.

¶ Remediũ tutius siue psiliuz dandũ penitenti qualiter pficere debeat penitentiam sibi iniunctam. ꝛ q̃ pnia debeat sibi dari securior.

n Ota tñ ꝙ duz q̃s facit pniam sibi iniũctaz si labatur i mortale. q̃uis bonũ sit q̃citius pfiteri. tñ cũ p solã ptritõz pctm̃ dimittatur ꝛ gr̃a restituatur q̃cito ipe pterit. etiã anteq̃ confiteatur pseq̃ndo dictam pniam. etiam si sit talis pnia q̃ nõ reliquat effectũ post se in foro dei realiter satisfacit. q꞉ in statu grẽ est vñ in nullo tenetur iterare. Ad tollendũ aũt om̃e dubiũ tutius videtur ꝙ pfessor et si dat pnias diutinas det pnias vt ieiuniorum. elemosinarum. pegrinationum. ꝛ hm̃õi. put reqrunt pctã. nõ tñ iniungat diutinas pnias orationũ. et pcipue his de q̃bꝫ potest dubitari de recidiuo

¶ De celatione cõfessiõis. ꝛ d pnia sacerdotis cõfessionem reuelantis. §. viij.

n Otat thomas in. iiij. disti. xxi. ꝙ audiẽs pfessiõz tenetur celare audita in ipa. q꞉ in sacramẽtis id qd gerit extius est signũ eius qd gerit interius. vnde sicut deus hoĩ pfitenti tegit pctm̃ interius. ita ꝛ sacerdos debet celare exterius. vñ tanq̃ violator est sacramenti reuelator pfessionis. Est et alia rõ. quia scꝫ p h̃ hoĩes magis trahũtur ad cõfessiõz ꝛ simplicius pfitentur. vñ et si ex h̃ aliqd piculũ futurũ imineret. ꝛ h̃ solũ sciret p pfessiõem. vt d heretico q̃ corrumpit fideles vel de m̃rimonio illicito. qd aliq̃ volũt pthere. vel de pditõe ciuitatis fiẽda. nõ ppt̃ hoc dꝫ reuelari cõfessio ad ipediẽdũ malũ. vt q̃dam dixerũt. sed falsuz est. Debet aũt monere eos q̃ pfitẽtur vt obuiẽt vel desistãt. ꝛ p̃lato dicere ꝙ vigilet sup gregẽ suũ. ꝛ hm̃õi. sine vlla reuelatõe. hec Tho. Qd si iudex iq̃reret ab aliq̃ an sciat aliq̃d de illa materia p cõfessionem. vel per alium moduz

Dicit Guil'. q si non pt alio mõ declinare iniquũ iudicez pt r̃ndere. nihil inde scio. qd subintelligit vt hõ. vel etiam nihil scio p ɔfessionẽ. q subintelligit tibi reuelandu3. Sic exponit illud Mat. xxiiij. ca. De die illo z hora nemo scit. nec fili9 hoĩs. z subintelligit reuelandũ vobis. Põt z hoc variare hõ. cũ nõ adducit in testimoniũ. nisi vt hõ. Et iõ absq3 lesiõe ɔscie pt iurare se nescire id qd scit tm̃ vt deus. Sed neq3 etiã ſm Pe. d pal' in. iiij. dist. xxi. p lniam vel pceptũ cuiuscũq3 supioris factũ etiã pape sub pena excõicatiõis ñ licet reuelare cõfessionẽ. quia sigillũ ɔfessionis ẽ de iure diuino. z de necessitate sacramenti. Papa aũt licet aliqñ dispenset in pceptis diuinis vt i votis. q̃z redditio ẽ de iure diuino. nõ tñ pt dispẽsare in sacris. s. vt quis nõ baptizet vel ɔfirmet vel ñ ɔfiteatur. Et q dictũ ẽ celatõ3 cõfessiõis eẽ de necessitate sacramenti non sic intelligit qñ sit verũ sacramentũ. etia3 si ipsa ɔfessio ñ celaret. q vtiq3 ess3 sacramentũ etiã si sacerdos reuelaret. quia nec sic est d necessitate q deus tegat. q si ñ satisfaciat deus non tegit sed reuelat ad penam. aut si accedat fict9 de9 nõ tegit z nihilominus sacerdos tenet celare. sed d celatio ɔfessiõis de necessitate sacramenti. q natura sacri necessitat eũ ad celandũ. natura dico z q̃tũ ad id qd ẽ sacrm̃. q sit in occulto solus cũ solo. z q̃tũ ad id quod est sacramentũ z res. s. pñia interior que etiã est occulta. z q̃tum ad rem tm̃ q̃ ẽ remissio pcõ2. p q̃ tecta sunt peccata. ¶ Nota ſm Pet. de pal'. quia quod dicit Tho. q occultatio confessionis est de essentia sacramẽti. non sic ẽ itelligendum q sit eius materia vel forma eius. sed q est d natura eius obligatio ad occultationez. sicut si dicerem9. de essentia leui est ferre sursu3 vel d essentia matrimonij est reddere debitum. id est obligatio ad ipsum. Est autem peccatu3 mortale reuelare cõfessionem. quia est contra ius diuinum z positiuum. vnde et grauiter punitur ab eccl'ia

¶ Penitentia confessoris cõfessionẽ reuelantis.

f Acerdos reuelans cõfessionem de iure anti

quo debet deponi. ꝛ toto tpe vite sue ignominiosus peregriari. ꝺ pe. di. vi. c. sacerdos. Sed ꝭm. c. oīs. de pe. ꝛ re. dꝫ deponi. ꝛ ad agendā ꝑpetuā pniam in monasterio arto intrudi. sed ꝭm Hostien. faciet pniam certo tpe. ꝛ exinde aliam. Sed hec pnia imponēda est qn̄ ꝗs in iudicīo conuīcit̄ de hoc vl' fatet̄ de iure. Nā al's in foro penitētie videt̄ eē arbitraria. sicut pro alijs peccatis. Quāuis aūt possit confessor de lnia penitentis manifestare eius peccatuꝫ alteri ꝭm Tho. ꝛ Pe. nō tamen dꝫ vti licentia tali. nisi ad euitandum aliqꝺ malū. tenet̄ tn̄ illi cui aliq̄d reuelat̄ de licentia penitentis illud celare. nisi forte pctōr velit ꝙ ille absolute et libere sciat. Lnia tam̄ quam dat penitens confessori de reuelatione peccati quātūcūqꝫ generalis non intelligitur nisi ad bonum confitētis. ꝭm Pe. ꝺ pal'. ¶ Sed nota ꝭm eundē ꝙ si iudex diceret alicui capto ꝓ maleficio. da licentiam confessori ꝙ dicat si tu es ꝯfessus de hoc vel de illo. non tenet̄ dare. nec ex h̄ ꝯ eū debet haberi suspitio de delicto. quia forte h̄ fac̄ ꝓpter vitandū scandalū. sed ꝛ si daret lniam. sic licentiatus non debet dicere peccatum illud si esset ꝯmissum. Item si ꝑcipet prelatus alicui cōfessori ꝙ diceret sibi peccatum alicuius qꝺ est omnio occultum. etiam si cōfessus dedisset lniam illi ꝙ diceret non tenetur dicere neqꝫ obedire vt reuelet illud. quia ꝑlatus n̄ ē iudex occultoꝝ. imo etiam si confessus esset diffamatus ꝺ illo peccato. ꝛ ꝑ infamiā peruniret illud ad cognitiōem iudicis q̄uis ipe ꝯfessus interrogatus a iudice siue ꝑlato tenet̄ se manifestare. tn̄ ꝯfessor eius etiaꝫ habita lnia ab eo dicendi. nō tenet̄ dicere iudici sibi precipienti vt dicat etiam si scit. nec dꝫ. qꝛ fori n̄ sūt ꝯmiscēdi. scꝫ pnialis ꝛ ꝯtentiosus. Sed si confessor scit pctm̄ alicuius non solū ꝑ cōfessionē sed etiā ꝑ aliū modū. puta quia vidit vel audiuit ꝑ talem ꝛ talem modum potest dicere ꝙ illud vidit vel audiuit. dūmodo non dicat se scire illud per confessionem. nec refert vtrū ꝑus ꝑ confessiōeꝫ audiuerit. ꝛ postea ꝑ aliū modū sciuerit. ꝛ econuerso. In q̄ casu. scilicꝫ si prius sciuit pec

catū ante ꝯfessionē nō opor/
tet ꝙ ꝓtestetᷣ se nō recipe illd
in ꝯfessiōe. qꝛ sine ꝓtestatiōe
pōt dicere q̄ꝫtū scit extra ꝯfes
sionē. nec tñ debet hoc dicere
sine magna cā ꝛ rationabili.
Item ſm eundē Pe. cū ꝯfes/
sio nō auferat ꝯfessori ius su
um. nec ꝯferat ei ius nouum
in alio foro q̄cquid videtᷣ cō/
fessori faciendum vel omittē
dū ꝑ bono ipius ꝯfitentis. vł
ꝑ bono cōi pōt facere vł omit
tere. dū modo ꝓpter hoc non
reueletur cōfessio ad qđ solū
obligatur. licet alˀs illud non
eēt facturus. Unde si p con/
fessionē ꝑoris vel alteriᵘ scit
abbas ꝙ nō expedit ꝑori te/
nere monasteriū. ꝛ sit talis q̄
alias ad libitū pōt amoueri.
expectet q̄usq̄ꝫ sine nota reue
latōis possit eum amouere. ꝛ
tūc statim amoueat. cū enim
ex audientia ꝯfessionis ñ ob
ligetᷣ ad aliq̄d nisi ad celandū
et si obligaretᷣ ad aliq̄d h̄ esset
ad medendū aīe penitentis si
cut medicᵘ. absq̄ꝫ tñ reuelati/
one ꝯfessiōis. ex q̄ aliquē i cu/
ra suscipit tenetᷣ sibi dare r̄me
diū ꝯ recidiuū. ꝛ sic in ꝓposi
to q̄ꝫcito p̄t amouere amoue/
at quē etiā sine h̄ amouere po
terat. Si aūt talˀ erat qui nō
sine iusta causa amoueri pote
rat cum audientia confessio/
nis nullum ius sibi ꝑbeat in
alio foro in quo non ꝯstet si/
bi vt iudici amoueri nō pōt.
Idē Tho. Item qꝛ platᵘ
lniam intrādi ciuitatem siue
villam subdito dare p̄t ad li/
bitū vel negare. licet alias nō
esset negaturus ꝓpter pericu
lum quod ex sola confessione
nouit negare potest. dū tamē
ex hoc suspitio non oriatur.
In occulto tamen semp mo/
nere pōt illum qui confessus
est. quia hoc non est reuelare
confessionem. Similˀr cura/
tus ꝓpᷣ ꝯfessiōꝫ pōt negare
cōionem quando eam dare
alˀs tenetur vt in pascate. ali/
as sic dicens. Tibi non tene
or nunc dare. non obijciens
de crimine. confessor non ꝓ/
pter hoc dicitur reuelare con
fessionē. Sed si alicui ꝯq̄ren
ti ꝯtra suū parochialē sacer/
dotē. quia non vult sibi dare
eucharistiā. ipe sacerdos corā
alijs dicerꝫ ꝙ hoc facit. quia
habet peccatum a quo nō p̄t
absoluere. et ipe non vultire
ad epum. hoc eēt reuelare cō/
fessionem. q̄ꝫuis ipse non in/
tenderet hoc. quia grauitatē
peccati expressit. Hec Petrᵘ

Et idē ē cū dicit se audiuisse q̄ndā noīando eū. ⁊ ñ absol uisse. Silr̄ de epō q̄ ꝑ ꝯfessio nē nouit corruptōez monial' que petit benedictionem. q2 aut est casus in quo tenetur. ⁊ tunc negare non debz. q2 si ꝑ confessionem eiusdez sibi cō stat. non tamen sibi constat vt iudici ī illo foro in q̄ sicut ab ordinario mōasterij petit mo nialibus bñdictiōez. et q̄libet ꝑ seipa. Si aūt h̄ scit ꝑ ꝯfes sionē ei⁹ q̄ vidit. vel q̄ eā cor rupit. non sufficient cōstat ēt si extra confessionez dicat. vñ negare nō debet. Si autē ali ter scit nō tenet bñdictiōez i partiri. ⁊ p̄t sine reuelatiōe cō fessionis negare. ita confiten ti sicut non confitenti. Et qđ dictum ē de benedictiōe mo nialiū. s. virginū idem ē đ bñ dictiōe abbatissarū. vbi vir gines cōiter bñdicūt ꝼm q̄s dam q̄ dicūt ꝙ licet aliq̄ pos sit esse abbatissa vidua. sicut Paula mater eustochij. tamē absurdum eis videtur ꝙ mo nialibus bñdictis possit ab batissa preesse carens illa bene dictione. sicut etiam ꝼm iura ꝯfessis nō debet nouitia p̄fer ri in abbatissam. imo nec pro fessam tacite nec expresse. de elec. c. indēnitatibꝫ. i p̄ncipio li. vi. quia tñ qđ nō ē ꝓhibitū cōcessum ē. iō videt ꝙ bñdi ctio abbatissarū quarūcūq3 non requirat virginitatē ma gis q̄ȝ abbatum. cū non sit iu re cautū. sicut de benedictiōe virginum. Pe. de pal'. Simi liter q2 hō h3 liberam electio nem ꝑ solam cōfessionem. l3 ꝑ solam ꝯfessionem sciat ali quem indignū ad p̄lationem ad quā eligitur quē alias pu tabat dignū non debet elige re ex conscia sibi sic dictante. quia eligendo scienter dignū vel indignum negocium ge rit inter ipsum et deum. Vñ p̄ōt etiā ex his q̄ scit vt de⁹ iu dicare. ita ⁊ in ꝓposito. Sed bene putaret ꝙ pateret penas iuris. puta ꝙ esset p̄uat⁹ iure eligēdi. ⁊ a fructibꝫ ꝑ triēniū suspensus qui eligeret illum quem scit vt deus indignum s3 nescit vt homo. quia đ his que scit hō vt deus. solū deū habet vltorem. non hominez ⁊ hmōi. Pe. Quāuis aūt di midiādo ꝯfessionem non sit ibi sacramentū. tenetur tamē sacerdos celare. quia pars est sacramenti. Pe.

¶ Qui teneantur ad sigillum ꝯfessionis. §. ix.

vidua possit esse abbatissa

Dicit petrus de pal'. vbi. s. q ad celādū ɔfessione teneť is q ɔfiteť licite vel illicite. mediate vl' imediate. Vñ ⁊ nō sacerdos q i cāu necessitatis audit d mortalibus ⁊ venialib⁹. Itē iterpres quē p se penitens adhibet. Item qui casum audit. Itē cui de lnia cōfitentis reuelať. Item q se cōfessorem fingit. Item q latenter abscondit⁹ ɔfessiones audit. qd est sacrilegiū. ⁊ iniuriā facit sacro. Item cōfessor anteq̃ absoluat. ⁊ etiaʒ qñ non absoluit teneť celare. Itē nota q cū q̄s recipit aliq̄d sb sigillo ɔfessiōis. q̃uis ei nō fuerit confessus. dicens illud. tamen dʒ ita secretū tenere ac si haberet in confessione. nō q̄dem rōne sacramenti qd ibi nō est. sed rōne pmissi si pmisit illd sic celare. H⁹ śm Tho. ⁊ Pe. d pal'. Dicūt tñ Tho. ⁊ Pe. q homo ñ dʒ aliquid de facili recipe in cōfessione. Addit q̄ʒ Pe. d pal'. q q tradidit vel accepit i cōfessione aliquid quod non est confessio. videť facere irreuerentiā sacramento cum nil sit eque celandum eo qd scitur in confessione. Similiter cū q̄s accepit ab aliq̄ ɔsiliū recōmendās vt illud teneat secrētum teneť ad celandū. ⁊ frangens quodlibet istoꝝ sigillorū siue secreti siue cōfessionis peccat mortaliter. Et tamen que quis recipit sb sigillo cōfessionis. et non in confessiōe non plus obligant q̃ʒ si quis iurat tenere secretum aliquid Unde cum aliquis qū iurat celare aliqd malū qd manifestando cum aliis possit impediri. ⁊ illud malum aufertur. vt pditio aliq̄ ⁊ hmōi. teneť manifestare non obstante iuramēto. xxii. q. iiii. c. Inter cetera. Ita et quod accepit sub sigillo confessionis et non cōfessione.

¶ Ad que se extendat sigillū confessionis. §. fi.

Dicit thomas i. iiii. q directe nō nisi ad illa que cadunt sub sacramētali ɔfessiōe Indirecte aūt nō solū se extēdit ad ea que audiuit sub cōfessione vt pctā. sʒ oīa alia p q̄ possit pctōr vl' pctm̄ dꝑhēdi vt si dicerʒ q nō absoluit euʒ vel talem cuius impedimentū cognouit per cōfessionem

solū. non ē talis vxor. nibilo-
minus alia etiā q̄ in ꝯfessiōe
dicunt nō ptinentia ad ꝯfessi-
onē sūmope sūt celāda. tū p-
pter scandalū. tū ppt̄. pnitatē
q̄ ex ꝯsuetudine sequit̄ ad di-
cēdū audita i ꝯfessiōe. Tho.
Pe. de pal. melius p̄sequit̄ istā
materiā dicēs ꝙ directe ꝛ pn-
cipal̄r pctā cōfessa ꝛ circūstā-
tie inq̄ntū hmōi. ꝛ psona ter-
tia cū qua quis cōfitet̄ se pec-
casse cadūt sub sigillo ꝯfessio-
nis. licet q̄dam h̄ negent ꝺ p-
sona cum q̄ q̄s confitet̄ se pec-
casse. qꝺ tn̄ ipe reprobat. ꝛ qn̄
p locutiōez ꝺ peccatis cōfes-
sis p̄t deuenire p se vel p acci-
dens directe vel indirecte. vl̄
p quēcunqꝫ aliū modū in ali-
quā cognitionem vel dubita-
tionem vel opinationem vel
suspitionem de confessione. l̄
inq̄ntū potest ei euenire detri-
mentū in aīa siue in corpe. si-
ue in fama possessionibus vl̄
amicis. vl̄ p̄t ppt̄ h̄ scandalū
in pplo generari. vel cōfessio
magis odiosa vel nimis dila-
ta. vl̄ magis onerosa vel minꝰ
p̄ciosa reputari dꝫ ꝯfessor ab
hmōi locutōibꝫ abstinere. et
quia raro vel nunq̄ pōt con-
tingere qui ex reuelatōe pctō-
rū in confessione scitorum. ꝛ
non p aliam viā possit sequi
aliqꝺ de p̄dictis incōueniēti-
bus. q̄uis forte nullū ꝯtin-
gat. debꝫ multū cauere ꝙ nō
dicat peccata audita in ꝯfes-
sione q̄ntūcunqꝫ generaliter
loquat̄. vl̄ quō dicat Hꝰ Pe.
Et magister humbertꝰ dic̄ ꝙ
cauendū ē ne vnq̄ dicat q̄s i
sermone vel in alia locutiōe.
Ego audiui hunc casū in cō-
fessione. nec vnq̄ etiam debꝫ
dicere ꝙ in illa abbatia vl̄ ca-
stro vel villa vel ciuitate in q̄-
bus audiui confessiones fiūt
multa peccata. ꝛ hmōi. quia
propter hoc credūt simplices
ꝙ hoc sit reuelare ꝯfessionem
q̄uis nō reuelet̄ p t̄lia verba
Nisi ex hmōi locutiōe posset
peccatū alicuiꝰ dep̄hendi. di-
cēdo aūt. Iste est mihi ꝯfessꝰ
sua pctā. nō est reuelare qꝛ nil
ponit in palā. qꝛ si dixerimꝰ.
qꝛ pctm̄ non habemus ꝛc̄.
Sꝫ dicēdo sibi fuisse ꝯfessū
de magnis ꝛ m̄ltis pctīs h̄ ē
reuelare ꝯfessionem s̄m Pet.
¶ Bona autē alicuius opa q̄
q̄s scit ex ꝯfessiōe. puta qꝛ est
virgo. vl̄ quia nunq̄ pecca-
uit mortal̄r. ꝛ hmōi lꝫ dicere.
nisi qꝛ ex h̄ ꝙ vnus laudat̄ ꝺ
hmōi q̄si alterius pctm̄ reue-
let̄ cū nō laudat̄ de codē. quia

qđ de vno dr de alio negatur dis.xxv.c.qlis. Vñ si de duobus ꝯfitētibꝫ dicit ꝯfessor ꝙ est ꝑgo eēt statim suspitio cōtra aliū si idē nō diceret. Vñ Pe.đ pal.ista đt.⁊ mgr̄ humbertus đt simplr̄ abstinēduꝫ ab hmōi locutōibꝫ.addēs etiam ꝙ ꝯfessor debet cauere ne vnq̄ꝫ ꝑ aliqđ genꝰ pctī ostendat ꝯfitēti minorē familiaritatē vel signū miōris dilectionis. Alia q̄ dicūr in ꝯfessione nec pctā. nec valētia ducere in manifestatōꝫ ꝯfitētꝭ.puta ꝙ in tali terra sūt bona vina ñ cadūt sb sigillo ꝯfessiōis

¶ Quid fiendū qñ ꝯfessor indiget ꝯsilio sup vno cāu.

Nota etiā ꝙ qñ ꝯfessor indiget ꝯsilio alterius nisi habeat lniam a cōfitente de ꝑsona manifestanda dꝫ loqui ita obscure ⁊ caute ⁊ a remotis vt nullo modo ꝯsulens vnq̄ꝫ possit imaginari de ꝑsona. Unde dꝫ ꝯsiderare ꝑsonam et tps idoneum nā si q̄s audierit vnū clericū aduenienteꝫ.si ꝯfessor vadat subito ad interrogandū đ aliqua symonia ⁊ hmōi. nonne satis ꝓbabiliter ⁊ q̄si violenter habebit ille suspicari đ illo clerico.⁊ ideo in hmōi magna cautela est adhibēda ꝙ si ꝯfessor nesciret vl̄ ñ possꝫ casū exꝓmere sup q̄ indiget ꝯsilio qñ ille ꝯsultor intelligeret ꝑsonā ⁊ illa non vult sciri dꝫ ire ad aliū ꝓ ꝯsilio. ꝙ si aliuꝫ sufficientem habere non pōt nō se itromittat. Vñ petrꝰ đ pal.dicit. Si nō posset ꝯfiteri pctm̄ ꝓpriū nisi dicēdo aliqđ pctm̄ ꝑ qđ manifestar̄ cōfessio alterius.nō dꝫ illud cōfiteri.etiā si esset mortale. q̄a sufficit tūc ꝯtritio cū ꝓposito ꝯfitēdi qñ ipe habebit copiam talis sacerdotis. cui illud pctm̄ suū ꝯfitēdo nō manifester̄ alterꝰ ꝯfessio. Rō est. q2 fortior est obligatio ad celandū q̄ꝫ ad ꝯfitendū. Si q̄s aūt reuelat in ꝯfessione debita sua ⁊ credita sua. ⁊ hmōi. Et qñ. ⁊ an sacerdos possit al's reuelare. vide đ hac materia plene in tertia ꝑte summe

Explicit tractatꝰ de confessore.

Incipiūt triginta sex excōicatōes reseruate sedi apl'ice tam a iure q̄ꝫ ꝑ ꝓcessum. siue ꝑ extrauagātes ⁊ breuiter recollecte. Deinde sequunr̄ excōmunicationes

reseruare episcopis vniuscu/iusqꝫ dyocesis.

De iniicientibꝰ manꝰ violẽtas ꝉ temerarias in clericũ vel religiosũ vel monialẽ. vel alteram religiosam personaꝫ papalis est absolutio si iniuria est enormis. Huiusmodi tamen declarationem vide ĩ iiij. pte. in titu. de excõmunicationibus. ꝛ. xvij. q. iiij. ca. Si quis suadente diabolo. in decretis. ¶ De incendiarijs ecclˡiarum vel aliorum locoꝝ sacrorum vel religiosorum vꝉ cemiteriorũ est papalis excõmunicatio postqꝫ sunt denũciati. sed per epm possunt ab. solui ante denunciationem. ꝺ hac vide in ca. conquesti. ꝛ in ca. tua nos. extra de sen. excõ. ¶ De effractoribus predictorum locoꝝ sacrorum qui etiã postqꝫ fuerint denunciati est absolutio papalis. sꝫ ante denunciationẽ est epalis absolutio. extra de sen. excõ. c. conquesti. ¶ De incendiarijs aliorũ locoꝝ non sacroꝝ. de cõsulẽtibus aut fautoribus. tales non sunt excõmunicati a iure cõmuni. sed sunt excommunicandi. Si tamẽ fuerint excõicati aliquo iure pticulari. puta excõicatiõe synodali vel ab hoĩe. ꝛ fuerint denunciati est papalꝭ absolutio. Uide de hoc in. c. Tua. ꝺ sentẽ. excõ. ¶ De falsantibꝰ lr̃as papales vel falsis scienꝭ vtentibus. extra de crimine falsi. ca. dura. ¶ De apponentibꝫ manum ad corrigendũ etiã minimã lr̃am. vel punctũ minimuꝫ in his lr̃is. exceptis his quibus est cõmissum. est papalis absolutio ꝯm Hosti. p sñiam curie latam. ¶ De fingentibus nouã heresim vꝉ iã dãnatã seq̃ntibꝫ. xxiij. q. i. c. i. ꝛ. ij. extra de here. c. ad abolẽdam. ꝛ nunc est casus papalꝭ p extrauagantẽ Martini q̃nti. vt patet in pcessu ipius annuali. ¶ De scismaticis ꝛ p̃cipue de seq̃ntibꝫ scisma petri de luna. ꝛ successorũ eiꝰ ꝛ fautoꝝ ipiꝰ scismatis. ẽ papalis absolutio p processum curie. ¶ De credentibꝫ receptoribꝫ defensoribus ꝛ fautoribꝰ hereticorum. est papalis absolutio. ꝛ quõ intelligãꝭ ista nomina. vide in sũma. ti. ꝺ excõmunicatiõibꝫ. in. iiij. pte summe. ¶ De cõmittẽtibꝫ symoniam siue p ordibꝫ siue p bñficijs vꝉ officijs vꝉ placturis

ecclesiasticis.vel pro ingressu in religionē.vel p alijs spūa/libꝫ est absolutio papal' p ex/trauagantē Martini q̄nti.vi de de hac i.ij. pte sūme. tit.de symonia.¶ De facientibꝫ pa/ctum vel pmissionem vel re/cipientibus ex pacto vel pro missione occl'ta vel māifesta aliq̄d etiā paruū p aliq̄ iusti/cia vel gratia p alio vel p se i causis iudicialibus seu p lr̄is obtinendis ab apl'ica sede. ē papalis absolutio p extraua/gantē Bonifacij octaui¶De scienter vtentibus talibꝰ gra tijs vel lr̄is sic obtētis. est ab solutio papalis per extraua/gantem Bonifacij.¶ De pi/ratis ꝛ quibuscunq; alios in mari depredantibus est pa/palis absolutō p processū cu rie.¶ De ipedietibꝫ depdanti bus vel inuadentibꝫ adducē tes victualia seu alia ad vsuꝫ romane curie necessaria. vel ne talia deferantaut adducāt ad curiā. ꝛ de defendentibꝫ ta lia facientes.est absolutio pa palis p pcessum curie. ¶ De capientibus detinentibꝰ dep dantibꝫ romipetas ꝛ pegrios ad vrbem romā accedentes. tam causa deuotionis q̄ pe/grinationis. ꝛ similiter in ea

morantes ꝛ recedentes ab ip sa.ē absolutio papal' p pcessū annualē q̄ fit in curia. Et sil'r de dantibus consilium ꝛ fa/uorem ad talia supradicta fa ciendum est papalis absolu/tio per processum.¶ De por/tantibus arma.equos. ꝛ alia necessaria ad impugnanduꝫ xp̄ianos vel transmittentibꝫ. seu galeas ꝛ naues vendenti bus. vl' in piraticis saraceno rum gubernationem exercen tibus. vel dantibus auxiliuꝫ consilium ꝛ fauorem in dispē dium terre sancte.extra de iu deis ca. ad liberandam. ꝛ est casus papalis p extrauagan tem clementis. ꝛ p pcessum curie.¶ De portantibus etiā victualia ꝛ alia q̄cunq; mer/cimonia in Alexādriā. vel in alia loca saracenoꝝ terre egy/pti. vel mittentibꝫ ip̄a vel de suis portubꝫ vt eis deferāt ex trahentibus vl' extrahi pmit tentibus. aut dantibus auxi lium ꝛ fauorem. ꝛ est papalis p pcessum curie. ¶ De portā/tibus predicta vel aliquo mo do predictoruꝫ. ꝛ ad hoc ope rantibꝫ ad omnes terras sol/dano subiectas. est papalis absolutio. p extrauagantē cle mētis.¶ De euntibꝫ ad terrā

sanctā etiā causa deuotōnis. seu voti sine lnīa sedis apl'ice ⁊ est absolutio papalis, put reperit in libro sūmi pniarij q̄ ⁊ ipe hoc pt. ¶ De insecutoribus cardinaliū hostiliter. ⁊ ē excōicatio papalis. p. c. felic' de penis li. vi. ¶ De bannientibus epos vel capientib⁹ ⁊ insecutoribus vel hoc fieri mādantibus. aut facta ab alijs rata habentibus. vel i bis dātibus ↄsilium ⁊ fauorem. vel scienter tales defendentib⁹ est papalis absolutio. p. c. si q̄s. de penis. in cle. ¶ De exenterantibus vel frusta ↄcidentibus seu decoq̄re vel incidere. aut ossa de carnibus euellere p̄sumentibus cuiuscūq; defūcti. vt ei⁹ ossa ad ptes alias deferantur est papalis absolutio p extrauagantē Bonifacij. ¶ De occupantib⁹ vl' ↄtinentibus vel hostiliter discurrētib⁹ p se vel p aliū. directe vl' indirecte sub quocūq; titulo vl' colore ciuitates terras loca vel iura ad romanā eccl'iam ptinentia. ⁊ adherentib⁹ fautorib⁹ ac defensorib⁹ eoꝝ est absolutio papalis p pcessum curie. ¶ De bis qui occasione sententie excōicatiōis suspensionis vel interdicti late dant lnīam eos grauandi qui cam tulerūt. vel suos i psonis reb⁹ vel bonis illoꝝ q̄x occasione late sunt. vel q̄ eos obseruant. vel qui taliter excōicatis ↄmunicare volunt. nisi lnīam ipam integre reuocent. Similiter q̄ dicta licentia vsi fuerint. vel etiā sine licentia hoc fecerint suo motu excōmunicationē incurrūt in qua si pmanserint p duos menses est papalis absolutō vide de hoc in. c. de dominis in. ij. pte. ¶ De bis q̄ cogūt aliquē celebrare in loco interdicto. vel ad audiendū ↄuocāt excōicatos vl' intdictos vel phibēt eis ne moniti exeant ⁊ de bis q̄ moniti n̄ exeūt cle. g̃uis. de sentē. excō. ¶ De bis qui imponūt in terris suis noua pedagia. vel augent antiqua. et est excōmunicatō papalis p processum curie.

¶ De laicis recipientibus in romana curia lr̄as domī pape de manu alicuius. nisi de manu domini pape vl' bullatoꝝ. vel nuncij recipientis d̄ manu p̄dictorum.

¶ Excōmunicationes papales concernentes religiosos religiosasq;.

De clericis ꝛ religiosis inducentibꝰ ad vouẽdum iurandum vel ꝓmittendum de eligẽdo apud eos sepulturã vl' vt eã vlteriꝰ ñ mutẽt iã electã excõicatio ẽ papalis. p cle. cupiẽtes. d' penis ¶ De religiosꝭ q̄ absq; speciali lñia ppꝛij sacerdotis solennizarẽt mrĩmonia aut ministrarent sacramentum eucharistie vel extreme vnctionis. cle. i. d' ꝑuile. reli. ẽ excõicatio papalis. ¶ De religiosꝭ q̄ excõicatos a canone absoluunt a casibus non concessis aut qui absoluunt a sentẽtijs per statuta synodalia vel prouincialia promulgata. aut absoluũt a pena ꝛ a culpa est excõicatio papalis. p cle. i. de ꝑuil'. rel'. ¶ De inq̄sitoribꝰ hereticoꝝ q̄ odio grã vel lucro et amore contra iusticiam ꝛ cõsciam omiserint ꝯtra quẽpiã ꝓcedere. vel ip̄am heresim alienis imponerent. aut ĩponerent q' impedirent officium suũ est excõicatio papalis p cle. multorum. de here. ¶ De mendicantibꝰ ꝓfessis q̄ transeũt ad aliquã religionez monachalez excepto ordine carthusiẽsiũ. ꝛ recipientibꝰ tales scienter est excõicatio papal' p ꝯstitutõez Martini factaꝫ ꝯstantie. ¶ De clericis scient. ꝛ sponte cõicantibus excõicatis a papa in diuinis est excõicatio papalis ẽm Hosti. Ista excõicatio tñ habet dubium. extra de sen. excom. ca. significasti. ¶ De participantibus in crimine ppt' qđ aliquis est excõmunicatus aliq̃ predictarum excõicationum est excõmunicatio papalis. per. c. si concubine. extra d' sen. excom. ¶ De his qui absoluuntur ab aliqua predictarum excõmunicationum citra sedem apostolicam pret' q̃ in articulo mortis. qui taliter absoluti si non se repñsentent q̃ citius possũt ei a q̄ possunt absolui. vel mittant pro absolutione reincidunt in eãdem scilicet papalem excom municatiõem. p. c. eos. d' sen. excom. li. vi.

Excõicationes episcopis ex iure reseruate.

De verberantibꝰ clericos religiosos vl' moniales. seu talibus manus violentas iniicientibus seu temerarias est episcopalis excommunicatio si fiat leuis iniuria talibus. per capitulũ

Non qui parum habet sed qui plura cupit pauper est

peruenit. extra de sentē. excō. ¶ De his q̄ innitunt̄ ordinationibus seu alienationibus a scismatis factis est ep̄al'. p. c. i. extra de scisma. ¶ De his q̄ vsurpant de nouo vacantiū ecclīarū monasterioꝝ vel aliorū pioꝝ locoꝝ custodiam. seu guardiā titulū aduocatōnis seu d̄fēsiōis. q̄ ꝓprie sūt noīa patronat⁹. vel ipoꝝ locoꝝ vacantiū bona occupant vel regalia. i. collectā q̄ fit rōe regis vel impatoris. seu tributū regi debitum. vt. c. generali. de elec. li. vi. ¶ De clericis vl' monachis ipoꝝ locoꝝ vacantiū q̄ hoc fieri ꝓcurant. ⁊ hec excōicatio cum priori habet̄. et excōicatio est ep̄alis. p. c. generali. de elec. in. vi. ¶ De his q̄ ab ecclesiis vel ꝑsonis ecclīasticis per se vel per aliū suo nomine vel alieno ꝓ ꝑsonis vel rebus quas non causa negociationis deferūt vel deferri faciūt seu trāsmittūt exigūt aliqđ pedagiū vel guidagiū est excōicatio ep̄al'. p. ca. q̄q̄. de censi. li. vi. ¶ De his q̄ fecerint statuta contra libertatem ecclesie. ⁊ qui scripserint ea. q̄ sunt potestates consules rectores et consiliarij locorū vbi dicta statuta seu etiam cōsuetudines edite sunt vel seruate. ⁊ qui seruare ea fecerint ⁊ f'm ea iudicauerint. vel q̄ in publicam formā redigerint iudicata. est excommunicatō ep̄alis. p. c. nouerit. de sen. ex. ¶ De rectorib⁹ ciuitatum facientibus exactiones indebitas clericis religiosis vel ecclesiis eorum. si postq̄ fuerit moniti non desistant. est ep̄al' excōmunicatio. p. c. non minus. extra de imuni. eccle. ⁊. c. aduersus consules. ¶ De his qui absolutionem ab aliqua excōmunicatione vel reuocatione eius suspensiōis vl' interdicti extorquēt ꝑ vim vel per metū. neq̄ valet absolutio. s; incurrūt nouā excōmunicationē. est ep̄alis excōicatio. p. c. i. đ his que vi metus ve cā fiunt. lib. vi. ¶ De his qui ꝑ assassinos. id est quosdam ifideles qui ex falsis suis opinionib⁹ de facili mittebātur ad occidendum christianos ⁊ q̄ interfici fecerint vel mandauerint aliquem christianum etiam si mors non fuerit subsecuta ⁊ de receptoribus ⁊ đfensoribus ⁊ occultatoribus eoꝝ est excommunicatio episcopalis. p. ca. pro humani. de homicidi. libro sexto.

¶ De potestatib9 capitaneis rectorib9 ꝯsulib9 iudicib9 cõsiliarib9 ⁊ aliis officialib9 qui statuta faciũt scribunt vel dictant. p que qs ꝯpellat solue re vsuras. vel solutas nõ repetere ẽ epalis excõicatio cle. ex graui. de vsuris. ¶ De his q occasiõe sentẽtie excõicatõnis vel interdicti late dãt licẽtiã grauãdi illos q tulerũt eas vel suos in personis vel reb9 hic tamen casus est epalis vsq ad duos menses ab incursione snĩe. abinde vero est papalis excõicatio. p. c. qcunqs. de senten. excõ. libro. vi. ¶ De his qui iudicant statuta edita in fauorem vsurarioꝝ. ⁊ q habent super hoc potestatez. nisi statuta ipa deleuerint. aut si ea pmiserint obseruari Uñ illi q faciũt capitula cũ iudeis. vt dñi ⁊ cõitates ꝯtinẽtia q possint fenerari. ⁊ q ñ possint repeti in iudicio vsure extorte ab eis. ⁊ hmõi videntur incidere in hãc excõicationem. ⁊ dñi qui ea faciunt. ⁊ cives qui consulunt. cle. ex gui. de vsuris. ¶ De his qui concedũt represalias cõtra personas ecclesiasticas spẽalr aut generaliter est episcopalis excõicatio. p. c. si pignorationes. de iniur. ⁊ dã. da. li. vi. ¶ De rectorib9 secularib9 vl' qbuscũq officialib9 eoꝝ q cognoscerent de crimine heres aut captos liberarent. vel dyocesanoꝝ vl' inqsitoꝝ officiũ ipedirent est epalis. p. c. vt inqsitionis. de here. li. vi. ¶ De his q scienter cõtrahũt matrimonia in casib9 non cõcessis ⁊ phibitis cõsanguinitatis ⁊ affinitatis. ⁊ de ꝯhentibus cuz monialibus est episcopalis. vt cle. eos. d cõsã. ⁊ affi. ¶ De dñis tpalib9 q subditis interdicũt. ne platis vel psonis ecclesiasticis quicqs vendant vel emant ab eis. bladum molãt panem coquãt ⁊ hmõi obsequia exhibere psumãt. ẽ epalis excõicatio. p. c. eos de immu. eccl'ia. li. vi. ¶ De his q impediũt qn coram iudicib9 ecclesiasticis vel legatis vel ordinariis in casib9 q ad eos ptinent illi q cõqrunt iusticiã possint obtinere excõicatio ẽ epalis. p. c. qm̃. de imu. eccle. li. vi. ¶ De his q ꝯpellũt ipe ratores lrarũ aplicarum. vel alios recurrentes ad foruz ecclesiasticum in causis que de iure vel antiqua consuetudine ad ipsum pertinent. vel ad desistendum vel litigan

duz de eis i foro suo seculari. grauando iudices eccl'iasticos. vel impetrantes seu litigantes. seu volentes coram eis litigare. vel grauando ppinquos eoru. vel capientes res vel ecclesias taliu. vel qcu qz alio mo. dicto. c. qm e epalis. et silr de dantibus cosiliu et fauorem et auxiliu ad oia pdicta in duob. §. pcedentib ¶De his qui prelatos capitula seu alias psonas eccl'iasticas compellut ad submittendum laicis vel alienandu bona immobilia seu iura eccl'iarum. et silr laici q vsurpant sibi illicite huiusmodi. et si non destiterint postqz fuerint admoniti est epalis excoicatio. per. c. hoc psultissimo. de re. ecle. non aliena. libro. vi. ¶De his qui fingunt fraudulent aliquem casum. p quem aliqs iudex mittat ad aliqz mulierem p testimonio est excoicatio episcopal'. p. ca. mulieres de iu. lib. vi. ¶ De his qui vocant ad dirigedas moniales i electoib. nisi abstineant ab his p que posset discordia nutriri est excoicatio epalis. p. c. indenitatib. de elec. libro. vi. ¶De his qui grauant clericos vel alias personas eccl'iasticas ad qs spectat aliq electio p eo q rogati seu alias inducti eu p quo rogabant seu inducebant noluerunt eligere. vl' psanguineos coruz aut ipas eccl'ias seu loca bnficij se u alijs bonis spoliado. seu al's iniuste psequndo. c. sciant cuncti. de elec. et est epalis excoicatio. ¶De his qui loquntur secrete. vel mittut scripturas vel nuncium alicui cardinali. qn sunt reclusi occasioe electionis pape. est epalis excoicatio. p. c. vbi piculum. de elec. li. vi. et de dnis et rectoribus et officialib q iminente dicta electione no seruat ipaz pstitutoem. p. c. vbi piculum ¶De his q pcurat q pseruatores dati se intromittant de his q no licent. id est de alijs qz de manifestis iniurijs et violetijs. est excoicato epalis. p ca. statuimus de offi. dele. li. vi. De dominis rectorib ad regimen vrbis Rome. et electis et fautoribus qui fecerint contra constitutionez super hoc factam. est episcopalis excomunicatio. p. ca. fudamenta. de elec. li. vi. De electis magistris doctorib vel scholarib tractantib cu aliquo ciue Bononiensi de co-

Iudex mittat ad aliquam mulierem

ducendo hospitium irrequisi tis inquilinis. nisi tps conductio nis fuerit elapsum est episco/ palis excõmunicatõ. p. c. Ex rescripto. extra de locato. ¶ De doctoribus seu magi/ stris qui scienter illos religio sos qui dimiserunt habitum docēt lr̄as. s. legē vel phisicaz est excõicatio epālis. p. ca. vt piculosa. ne clerici vel mo. li. vi. ¶ De dominis vel rectori bus tpalibus q̄ non fecerint obseruari ea que statuunt̄ ꝯ i/ secutores cardinaliuz. seu ali/ cuius de familia coꝝ vel pa/ pe est excõicatio epālis. p. ca. felicis. de penis. lib. vi. ¶ De his qui impediunt visitato/ res monialiū vel canonicaꝝ. si moniti non desistant est epi scopalis excõicatio. p cle. at/ tendentes. de statu monach. ¶ De impugnātibꝰ lr̄as pa/ pe ante coronationem eiꝰ. ꝛ ē benedicti pape. xi. ¶ De qui/ busdā mulieribus que beghi/ ne dicunt̄. ꝛ d̄ religiosis fauē tibus eis in illo statu. ꝛ erant iste certum habitum assumē/ tes nulli obedientiam pmit/ tentes. nec renunciantes pro prijs. nec regulā habentes li cet quibusdam religiosis spe cialiter inhereant. de here. ca. ad nostram. Nec intelligunt̄ sub hoc nomine ille que etiā beghine vel vestite dicuntur de penitentia beati Domini/ ci. vt patet in declaratiōe Jo han. xxij. ꝛ idē dr̄ d̄ tertio or/ dine beati Francisci. imo ex illa cle. videntur dici beghi/ ne ille excõmunicate que ha/ bent illos errores ibi positos qui cum sapiant heresim est hodie forte casus papalis. ꝛ ē ꝯtra tales beghinas. ¶ De his qui absoluti ab excom/ municatiōe in articulo mor/ tis. vel ppter aliud impedi/ mentū non representant se q̄ citius cõmode possunt ei a q̄ debebant absolui. quia rein/ cidunt in eandem. de senten. excõ. c. eos. li. vi. ¶ De partici pantibus cum excõmunica/ to in crimine propter quod est excõmunicatus dando ei ꝯsiliū ꝛ fauorē. c. si concubi/ ne. de sentē. excom. ¶ De his q̄ absoluunt̄ a sede apostoli/ ca. vel legatis. ꝛ iniungit̄ eis vt se repsentent ordinarijs vl̄ alijs suscepturi penitentiam ꝛ passis iniuriā seu alias ob/ ligati eis quibus scient̄ satis/ faciant si hoc non faciunt cū pmū ꝯmode poterīt. qr rein/ cidūt in eādē sniam. d. c. eos

¶De illis q̃ ↄtumacit asserũt romanã eccl'iam nõ eẽ caput oĩm eccl'iaruꝫ. nec ei tanquã capiti esse obediendũ. dis. xix c. nulli fas. ¶De his q̃ sepeliunt corpora in cemiterijs tp̄e interdicti in casib⁹ nõ ↄcessis a iur. cle. eos. d̃ sepultu. ¶De his qui cõicatos publice aut nominatim interdictos vel vsurarios manifestos scient sepeliunt in cemiterijs. dicta cle. eos. ¶De clericis qui manifestis vsurarijs ad exercendum fenus domos locant vl' alio titulo cõcedunt. est excõicatio ep̄alis. p. c. vsurarum. d̃ vsu. li. vi. ¶De eo q̃ nõ est electus a duab⁹ p̃tib⁹ cardinalium. ꝛ se gerit ꝓ papa. c. licꝫ. d̃ elec. ¶De monachis et canonicis regularibus archidyaconis decanis p̄positis plebanis cantorib⁹ ꝛ alijs clericis p̃sonatum habentib⁹. aut etiã q̃buscũqꝫ p̄sbyteris q̃ audiunt leges vel phisicam. est ep̄alis excõicatio p c. ñ magnope. ne cleri. vel mo. ¶De religiosis q̃ temerarie vbicũqꝫ habitũ sue religiõis dimittũt excõicatõ est episcopalis per c. vt p̃iculosa. ne cler. vel mo. lib. vi. ¶De religiosis q̃ accedũt ad studia. nisi a suo p̄lato cũ ↄcilio maioris p̃tis ↄuentus lnĩa sibi sit concessa. dicto. c. vt p̃iculosa. lib. vi. ¶De religiosis q̃ decimas debitas ecclesijs sibi appropriant vel vsurpant. siue q̃ non permittunt solui ecclesijs decimas d̃ animalibus familiarũ ꝛ pastorũ suoꝝ. vel alioꝝ ĩmiscentiũ ip̄a animalia gregib⁹ eoꝝ tales si non habent administrationes ꝛ beneficia sunt excõicati. si hñt sunt suspẽsi. nisi requisiti destiterint if̃ra mensem. cle. religiosi. de deci. Et ẽ ep̄alis excõmunicatio. ¶De monachis ꝛ canonicis regularib⁹ non habẽtibus aliquã administrationem qui se conferunt ad curias principum sine licentia suorum prelatorum. vt damnum aliquod inferant suis prelatis aut mõasterijs. ꝛ qui sine lnĩa arma tenent infra septa monasterij. ẽ ep̄alis excõicatio. p cle. ne in agro. de sta. mo. ¶De religiosis vel monialibus professis et clericis in sacris ordinibus cõ stitutis qui cõtrahunt matrimonium de facto est excõmunicatio episcopal'. cle. eos de consang. ꝛ affini. ¶De inquisitorib⁹ hereticorum. qui pretextu officij inquisitiõis

quibusuis modis illicite pe/
cuniam extorq̄nt. vl' scienter
bona eccl'iarū ob d'licta cleri/
coꝝ fisco eccl'ie applicāt. nec
pn̄t absolui. nisi q̄b⁹ extorse/
rint et plene satisfecerint de pe/
cunia. est ep̄al' excōicatio. cle.
nolentes. de here. ¶ De religi
osis qui non seruant interdi/
ctum qđ seruat sancta mater
ecclesia romana. vt cle. ex fre/
quentibus. de sen. excō. ¶ De
religiosis q̄ ꝯfidentibus sibi
n̄ faciunt ꝯsciā3 scienter đ de/
cimis soluendis. tales ab of/
ficio p̄dicatōis sunt suspensi
donec comode possint faciāt
eis ꝯsciam. ⁊ si interim p̄di/
cāt sit excōicati ep̄ali excōica/
tiōe. ⁊ sil'r đ religiosis q̄ dicūt
aliq̄ verba vt retrahant audi
entes a solutiōe deciaꝝ ē ep̄a
lis excōicatio. p cle. cupiētes.
de pe. De religiosis mēdi/
cantibus q̄ domos ad habi/
tandum vel loca de nouo re/
ciperent. aut đ nouo recepta
mutarent vel alienarēt. c. i. de
exces. p̄la. in cle. De fr̄ibus
minorib⁹ q̄ tp̄e interdicti re/
cipiūt ad diuina fr̄es vel so/
rores de tertio ordine sancti
Francisci est ep̄alis excōica/
tio. c. cum ex eo. de senten. ex.
in clemen. Ingredientes
monasteria monialium ordi
nis predicatoru3 extra casus
necessarios qui declarant in
cōstitutionib⁹ suis. puta ad
dandum sacramēta infirmis
ad medendū eis. ad reparan
dū edificia ⁊ h'mōi. non habi
ta lnīa a papa vel a mg̅ro or/
dinis. sunt excōmunicati. nec
pn̄t absolui. nisi a papa vel a
magistro ordinis. vel ab alio
cui fuerit ꝯcessa talis absolu/
tio. vt pat3 in bulla ipsius or
dinis. cuius bulle transsum/
ptum vidi ego. ¶ Ingredien
tes monasteria monialiu3 or
dinis minorum extra casus
necessarios concessos in con
stitutionibus suis sine licen/
tia pape vel ministri ordis.
excōicatione3 dyocesanis re/
seruatam incurrūt. put audi
ui a quibusdam fidedignis.
¶ Nota φ ab excōmunicatō
nibus que fiunt ab homine.
siue a iudice regulariter n̄ pt
q̄s absolui. nisi a suo excōica
tore. vel ab habente plenariā
iurisdictionem sup eum. vel
a superiori suo. nisi in articu/
lo mortis. ¶ Ite3 nota φ fra
tres p̄dicatores ⁊ volentes i/
gredi eorum religionem pos/
sunt absolui a p̄latis ipsius
ordinis a sententijs excōmu/

nicationis. suspensionis ꝛ interdicti. latis ab hoie vel a iure. saltẽ ab illis quoꝝ absolutio reseruat̃ epo. ¶ De materia oĩꝫ supdictarũ excõicationũ tam pontifici summo. q̃ꝫ episcopis vniuscuiusqꝫ dyocef. tã a iure q̃ꝫ p extrauagantes ꝛ pcessus curie. vide plenius et clarius ac diffusius si vis videre in titulo de cẽsuris eccl'iasticis in tertia pte sũme compilate p me fratrẽ Antoniũ archiepm Florentinũ.

¶ Et sic est finis omniũ casuum tam summo pontifici q̃ꝫ epis reseruatorum.

P Rimo notanduꝫ est q̄ sunt due species excõicationis. s. maioris et minoris. Excõicatio maior semp est pctm̃ mortale. ꝛ tal' est primo separatus a deo. ꝛ n̄ põt cõicare p aliqua vtilitate aĩe sue. Secũdo est sepatus a sancta eccl'ia. i. a cõione ꝛ pticipatione fidelium. exceptꝭ bis casibus qui supra specificati sunt. Et sunt quinqꝫ in q̃bus ipse excõicatus n̄ potest pticipare. qui cõtinent̃ i bis v̄sibus. Si p delictis anathema q̃s efficiat̃. Os orare vale ꝯmunio mensa negatur Qui sic intelligunt̃. Os. id ẽ locutio. Orare. i. oratio cum alijs in eccl'ia. Cõmunio id ẽ ꝯmunicatio sacramentoruꝫ. Uale. i. salutatio. Mẽsa. i. cibus ꝛ potus. Excõicatio vo minor aliqñ est mortale peccatũ. aliqñ veniale. sꝫ anteq̃ꝫ dicat̃ qñ sit mortale vel veniale. ¶ Nota pus q̄ nouẽ modis hõ p̄t icurrere excõicatõꝫ minorẽ. ¶ Primo qñ q̃s participat cũ excõicato excõicatiõe maiori aliquo illoꝝ modoꝝ supius dictoꝝ. ¶ Secũdo qñ q̃s ꝯmittit sacrilegiũ. sicut q̃ furat̃ in eccl'ia vel i ea illicitũ q̃d facit. ¶ Tertio qñ quis est publicus ꝯcubinarius vel fornicator. ¶ Quarto qñ q̃s acceptat aliquã ecclesiam a laico. ꝛ illaꝫ sic tenet. vt xxvi. q. ij. c. si q̃s. ¶ Quito qñ q̃s est symoniacus q̃ est etiã excõmunicatus excõicatiõe maiori. ¶ Sexto ꝑm q̃sdam qñ in bello iniusto cõtra xpianos exercet q̃s artem balistarũ aut sagittaꝝ. Septimo oppressores inopũ ꝛ pauperuꝫ. publici p̃dones. publici vsurarij. meretrices. qui omnes largo modo loquendo possunt dici excommunicati pro quanto talium oblatões non debẽt admitti ad altare

sanctū domini. ¶ Octauo illoꝝ qb⁹ denegat̄ eccl'iastica sepultura. sicut sunt illi q moriunt̄ in torneamentis. q dato ꝙ penitentes moriant̄ nō ponunt̄ i cemiterio. sil'r etiā dr̄ d illis q nō cōicant semel i anno sine necessitate ꝛ causa. vt c. oīs. de pe. ꝛ re. ¶ Nono omnes publici pctōres. Om̄es autē casus supdictos ponit Innocen. Ray. et Hostien. ꝛ in qlibet pdictoꝝ casuū pōt absoluere simplex sacerdos ꝛ eps. pterq̄ forte in symonia ꝛ excōicatione maiori. In primo ergo casu. s. in participatione cū excōicatis maiori excōicatōe pōt hō peccare mortaliter ꝛ venialiter. Mortaliter tripliciter. Primo qn̄ participat eodem crimine ppter qd ipse est excōicatus dando ɔsilium. auxilium. ꝛ fauorē. rōne cuius pctm̄ cōmittitur Scdo qn̄ pticipat cū excōicato in aliq alio crimine mortali ab illo ppter qd ipe est excōicatus. Sed in pmo casu nota ꝙ participās cū excōicato i eodē crimine vt dictū est incurrit excōicationē maiorē. sed in scdo mō cadit tm̄ in minorē excōicatiōē etiā si mortal'r peccat. ¶ Tertio q cōicaret cū excōicato maiori excōicatione in sacris. puta accipe corpus xpi cum eo. vel sacros ordines. incurrit excōicationem minorem peccat tn̄ mortaliter. In aliis āt casibus supradictis nō peccat quis participando cū excōicatis. nisi p qnto aliquis i cōtēptū pcepti ꝛ phibitiōis facte audacter cū excōicato ꝛ ad libitū ɔuersaret̄. aut i salutādo aut in loquendo sine necessitate. aut in morando l' cōicando. Sed nota ꝙ sacerdos recipiens aliquem excōicatum maiori excōicatiōe ad officium ecclesie. aut ad sacramenta. aut ad eccl'iasticam sepulturam non solū mortalit̄ peccat. sed subito est suspensus ab administratione. ꝛ sibi est interdictus introit⁹ ecclesie q̄usq̄ sit absolutus. ꝛ efficit̄ qsi irregularis. ꝛ si talit̄ interdict⁹ moriat̄ nō dꝫ poni i cemiterio. nec dꝫ ppter timorem sacerdos desistere qn talem excōicatū expellat de ecclesia. qr n̄ excusat̄ rōne timoris. nisi talis eēt timor q posset cadere i ɔstātē virū. tūc ei fm qsdā excusat̄ ab interdicto Hosti. aūt dicit ꝙ btūs erit talis sacerdos si se prepararet

ad martiriũ. Nota igit̃ quõ habuisti q̄ in nouez casibus homo cadit in excommunicationem minorem. ratione cuius sepat᷒ est ab effectu sacramentorum. ⁊ q̄ntum ad deum. Nã pctm̄ mortale aiam sepat a deo. ⁊ excõicatus quõcũq̄ est in pctõ mortali. p̄ter q̄ ꝑticipando cum excõicato maiori excõicatõe in loq̄ndo. salutando. orando. cõmunicando ⁊ comedendo. in q̄bus casibus ꝓm Tho. hõ ñ peccat mortaliter. nisi ꝓpt̃ cõtemptũ. dato q̄ excõmunicatiõez incurrat. ⁊ ideo qui ē in pctõ mortali quõcũq̄ aliter est excõicatus. etiam quantũ ad ecclesiam est separatus ab effectu. id est a gratia ⁊ sacramentis. quia nullus qui est ĩ peccato mortali cum sit indispositus potest conseq̄ grãm spũssancti. põt tñ intrare ĩ ecclesiam. ⁊ stare in officio diuino. ⁊ etiam potest cum aliјs ĩ aliјs participare. sed nõ p̄t pacem in ecclesia recipere. cum pax ipsa sit loco cõmuniõis. Sed hec omnia plenius habentur in decretis ⁊ decretalibus. ⁊ in summis. ideo cũ expedit videre quere diligentius in ipsis.

Incipit interrogatoriũ.

qd̄ est liber scd̄us hui᷒ opis. ⁊ hʒ tres ꝑtes ꝑncipales.

Postquaʒ ille qui vult cõfiteri dixit ex se ea q̄ voluit de pctis suis. si non dixit sufficienter. qd̄ q̄si sp accidit. interrogandus est plene d̄ his q̄ nõ dixit ꝓut videbit̃ fore expediẽs. Si ṽo modicum vel minus dixit potes int̃rogare ꝓm ordinẽ ĩfra positũ. vicʒ p̄mo d̄ decẽ p̄cept̃. postea d̄ vicijs capitalib᷒. ñ aũt oẽs d̄ oib᷒. sed de illis q̄ solẽt in talibus repiri. ⁊ non solũ d̄ istis pctĩs interrogandi sunt. sed de oib᷒ circũstantijs pctõrũ. ꝓut supra satis ostensum est. Nõ tñ ē necesse de q̄libet peccato mortali oẽs circumstantias p̄dictas ꝯfiteri. sed solũ illas q̄ trahunt peccatum in alia m speciẽ. q̄. s. hñt spẽalem defo ꝛmitatẽ oppositaʒ alicui p̄ceptoꝝ. Sed ⁊ de numero pctõꝝ mortaliũ. s. q̄tiẽs mortale pctm̄ ꝯmissũ est in q̄libet pctõrum specie diligenter int̃rogandum est.

Incipit prima ps libri scdi de mo iterrogādi penitētes a ꝯfessore ꝑm decē ꝑcepta legis. ꝛ habet capitula. xxiiij.

¶ Primū ꝑceptum continet tria capitula. Primū.

Nuȝ cole deū. Circa hoc primū preceptum sic potes interrogare. ꝛ primo de votis.

De votis.

Nota ꝑm mgr̄m sniaꝝ in iiij. dist. xviij. ꝙ votum est testificatio q̄dam ꝑmissionis spontanee q̄ fit deo de his q̄ dei sūt ꝛ fieri dn̄t. Uel breuiꝰ ꝑm Tho. Uotū est ꝑmissio deo facta d̄ aliq̄ qd̄ sit deo acceptuȝ. Ad qd̄ requirunt̄ tria. s. deliberatio voluntatis. ꝑpositū ꝛ ꝑmissio. vltimū orit̄ ex secūdo scd̄m ex primo. Si trāsgressus est seu omisit iplere aliqd̄ votū licitū. ꝛ si aduertent̄ cuȝ possit ē mortale. Et totiēs q̄tiēs frāgit. Secꝰ si ex obliuione. vl' q̄ꝛ n̄ pot̄at vt ifirmꝰ ieiunare. ꝛ hm̄oi. ¶ Si vouit se aliq̄d mali facturū. vt vidictam vl' maioris boni ipeditiuū. vt nō ingredi religionē hoc ē mortale. ꝛ sine aliq̄ dispensatōne dȝ illud infringere Si nimis tardauit implere ꝑpt' qd̄ a memoria excidit ol no. vel venit ad statum nō valendi iplere cum prius potuisset mortale videt̄. Ideȝ qn̄ dimisit ꝑpositū iplendi cum tn̄ possȝ. al's mora implendi votū qn̄ sibi n̄ ꝑfixit tps nō videt̄ mortale. nisi mora esset valde nimia. et nisi ex hoc ei imineret ꝑiculum nō valendi implere. vt de voto ingredien di religionē. cum tamen n̄ haberet cām legitimā cogētē dilatōis. tūc etiam est mortale. ¶ Si fecit votū ꝛ de re licita vt de elemosyna. ieiunio. ꝛ huiusmodi. sȝ ob malū finē. puta vt possit facere vindictam adult'iū ꝛ hm̄oi. mortale peccatuȝ ē. nec tenet̄ illud iplere. ¶ Si fecit votū abstinentie ꝛ hm̄oi. ꝛ dubitat vtrū possit iplere vel non. ꝛ sine dispensatione vl' ꝯmutatiōe sup̄ioris cuȝ possit facil'r recurrere ad eum. vl' ad ꝯfessorē suū ꝑ cōsilio frāgit mortale videtur. ¶ Nota tn̄ ꝙ viri pn̄t irrita revota vxorum. s. abstinentie

pegrinationis. elemosyne. et accessus ad talē locū. ⁊ maxie votū elemosynariū si nō hñt. nisi dotē absq̄ alia supio: tum dispensatiōe. ⁊ si fiat talis irritatio etiā sine cā rōnabili a viro. āmō nō tenet vxor iplere talia vota. Dubiū est ꝺ voto hierosolimitano. q2 hoc in fauorē fidei emittitur. ¶ De irritatiōe votoꝝ ipubeꝝ ⁊ filiorū familias ⁊ religiosoꝝ. vide in scđa pte sūme. tit. vl. ¶ Si habens votū castitatis vł religionē intrandi ⁊ mrimonium ꝯxit. mortale est. ⁊ ñ pōt ꝯsummare illud absq̄ mortali pctō. quia adhuc pt illud iplere. ⁊ ꝺz añ ꝯsūmatōem matrimonij. post ꝯsūmatiōz ꝟo reddere tenet debitū etiam interptatiue petenti. Sed exigendo sēp peccat mortaliter. vnde ꝯsulendū esset ei petere sup h̄ dispensatiōem a papa. ſm Guil'. Posset etiā eps dispensare. nisi esset talis continens ⁊ obseruans ipm. Si fecit votū stultū ⁊ irrōnabile vt ieiunare dñica die vel non pectinare caput. vel lauare in sabbato. ⁊ hmōi mortale nō est. sed ꝓhibendum est illud implere.

De voti trāsgressione.

Et nota q̄ a trāsgressione votoꝝ pt de iure cōi ⁊ ꝯsuetudie cōfessor absoluere. q2 nō ē de casib9 reseruatis. s3 de dispensatiōe ⁊ ꝯmutatiōe votoꝝ ñ pt se itromittere sine speciali cōmissiōe dyocesanoꝝ vel alterius q̄ possit illam dare. Epi aūt in oib9 pñt ꝯmutare vel dispensare. nisi in voto castitatis vł religiōis ⁊ trib9 votis pegrinatōis. s. hierosolimitani ad sanctū Jacobū. ⁊ ad limina apl'oꝝ. i. romam. in quibus votis papa vel sūm9 penitentiarius soli dispēsant vł ꝯmutant.

De votis habes in secunda parte summe.

De supstitiōib9. Ca. ij.

Si fecit ipe vel fieri fecit aliqđ maleficium seu iuxta vulgare malias in q̄bus semp fiunt incātatōes occulte vel manifeste demonum inuocationes. qđ semp est mortale. ⁊ dignum morte corporali.

De incantationib9

Si fecit vel fieri fecit vł pcurauit aliquaz incātatōez cum sacramētalib9 eccl'ie. vt aq̄ baptismali ł oleo sctō, ⁊ hmōi ob sa

nitatem vel aliā cām est mortale ⁊ grauissimū.

¶ De adoratōe creaturarū.

Si adorauit aliquā creaturā faciendo orōnē ad eā. vt ad lunā solez ⁊ stellas cū pmo apparent. ⁊ hmōi est mortale pctm̄.

De diuinatōib9

Si fecit vel fieri fecit aliquā diuinatiōem ad inueniendū furta vel ad sciendū occulta vel futura. q̄ sibi ꝯtingere pōt est mortale.

De arte notoria.

Si didicit artē notoriā vel vsus ē ea ad sciendū aliqua. vel si vsus ē arte nigromātica. mortale est et si h3 librum inducendus ē vt eū ꝯburat. al's non est absoluendus. sicut est liber Almadel Sexiphoras. ⁊ alij libri comburendi sunt. q2 mortale est vti eis.

De ꝯstellationibus.

Si ex ꝯstellationib9 vel planetis sub q̄b9 natus ē aliq̄d iudicauit d̄ terminate de conuersatiōe eius. Idez si ex phisonomia. Credere em̄ hoīez ex fato vl' ꝯstellatiōe vl' ꝯplexiōe cogi ad bonū vl' ad malū est hereticū.

De sortibus.

Si vsus est sortib9 diuinatorijs. quod est mortale. ex leuitate autem veniale. ¶ Si dedit aliquod turpe vxor viro ad comedendum. vel alteri vt amaret eaz vel fecit vel dixit aliq̄d turpe ad hmōi. ē mortale. īterrogādum est q̄d fuit illud.

De incātatōib9.

Si fecit vel fieri fecit aliquā incantatiōez ob sanitatē ꝯseq̄ndā. ⁊ q̄n do hoc fit sciendo eē ꝓhibitū est mortale cōiter. q̄n vero ex simplicitate fieret putando esse bonas orōnes videt̄ veniale. Sed si nollet in futurum abstinere neganda est ei absolutio. q2 ex obstinatione ⁊ malicia videt̄ eē mortale. ⁊ interrogandū est de verbis q̄b9 vtunt̄. ⁊ de obseruātijs quas addunt.

De breuib9.

Si fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibus. que communiter sunt supstitiosa ex verbis vel carta in qua fiunt. vel modo imponendi vel portandi vel tempore scribēdi. ⁊ īuenta superstitione earum imponendum est q̄ comburant. ⁊ si nollent nō sunt absoluendi

q² tūc est mortale. Si vero putabant talia esse licita tanquā orationes. veniale videtur

¶ De obseruatōībꝫ tēpoꝝ.

Si obseruauit vnā diē magis q̄ aliā. in nō incipiendo aliq̄d tanq̄ malū. vt dies egyptiacos. vł diē in q̄ occurrit decapitatio sancti Johis baptiste. vł diē ascensionis in colligēdis herbis. ꝛ hmōi. veniale videt̄ qñ ex simplicitate h̄ fit. siue scribendo aliq̄. vel portando ad suspendenduꝫ in aliq̄ loco. si simpł'r credit veniale est. Si vero hec crederet anīo obstinato. tunc mortale esset talia obseruare.

De somnijs

Si obſuauit somnia faciēs aliq̄s orōes ꝛ obseruatiōes. ꝛ postea ex hisque somniat volendo de futuris ꝛ occultis iudicare ꝛ ꝓnūciare mortale est. al's aūt sine obſuatōe adiūcta adhibere fidē nimijs somnijs peccatū ē. ꝛ si ex se nō sit mortale p̄iculosū est. q² sic diabol⁹ mł'tos decipit. ¶ Si ex effusiōe olei de lucerna vel cracatione aliquarum auium. vel vlulatu canum. vel magnitudine ꝛ ꝯtinuitate ventoꝝ ꝛ hmōi. existimauit aliq̄d mali euentuꝝ qđ fatuum est. ¶ Si existimauit mulieres conuerti in cattas vel alia animalia. ꝛ ire de nocte ꝛ sugere sanguineꝫ puerorum ꝛ hmōi. qđ est impossibile nisi deo. et ideo fatuum ē credere. De hac materia diuinationū incātationū ꝛ oīꝫ sup̄stitionū. vide clari⁹ in decretis. xxvi. causa p̄ totū.

De blasphemia mł'tiplici dei ꝛ sanctorum.

Capł'm tertiū

Si blasphemauit deum. vicꝫ dicēdo euꝫ non eē iustū ꝛ oīa iniuste disponere. ꝛ eē acceptorem personarum. vel non videre que fiunt. vel non curare de actibꝫ hoīm. vel ꝓditorem vel sine merito punire et flagellare eum. vł non posse istđ vel illud facere. et hmōi. qđlibet hoꝝ ē mortale. cū aduertit quod dicit ꝛ intelligit. ¶ Si blasphemauit deuꝫ vł aliquem sanctum. q̄ ꝓprie đr maledictio. vt maledictus sit ꝛc̄. vt fit ex ira sēp est mortale si aduertit ip̄a verba.

¶ Secūdum p̄ceptum de iuramentis ꝛ periurijs. ꝛ habꝫ capitula duo.

Primum.

Nec iures vane p ipm. Primo de piurio. Si iurauit i aliq curia coram iudice mendaciose. mortale est q̄ntūcunq3 alias haberet iustā causā3 ꝛ qui inducit ad hoc aduertēter vt iudex aduocatus pcuratoꝛ ꝛ hm̄oi mortaliter peccat. Si iurauit etia3 extra iudicium in ꝯmuni sermone q̄cunq3 ex causa vel leuitate vl' vtilitate vel iocositate. vel q̄licunq3 modo nō solū ad sancta dei euangelia ꝛ per corpus xpi et sctōrum. sed etiam p fidem. p deu3. si deus me adiuuet. p v̄ginem mariā. p crucē p aiam suam. ꝛ hm̄oi. hoc sp est mortale quando aduertit se iurare ꝛ falsum dicere. ꝛ totiens quotiens sic iurādo aduertit. ¶ Si iurauit aliquid p certo de quo dubitat vtru3 sic sit mortale est. ꝛ precipue iurando in iudicio. ¶ Si iurauit perpetrare aliq̄d quod est mortale. vt facere vīdictā non dimittere concubinam. seruare iniusta statuta. tenere secretā iniqua3 ꝯiurationem mortaliter peccauit. nec d3 illud seruare. ¶ Si iurauit tenere secretum aliqd qd est tractatum in ꝯsilio. vel aliud qd nulli est nociuum. si aduertēter manifestat peccat mortaliter ipse et qui stimulat eu3 ad manifestandum. sciens illud esse secretum. ¶ Si iurauit seruare statuta alicuius ciuitatis vel vniuersitatis aliquod scienter ex illis transgrediendo statutis peccat mortaliter.

¶ Si tamen aliquod statutum est abrogatum per ꝯriā ꝯsuetudine3. quia quottidie per omnes fit contrarium et diu. non videtur piurus si nō seruat illud. eo q non h3 vim statuti. dist. iiij. §. leges. Si iurauit p aliquem modū opprobriosum per dei mēbra vl' sanctorum. vt faciūt ribaldi mortaliter peccauit. q2 blasphemia reputatur. xxij. q. i. c. si quis per capillum. Si ꝓmisit se aliquid facturum licitū in honorem dei vel aliorum sanctorum. si non intendebat obseruare mortal'r peccauit. Si aūt intendebat obseruare. sed veniente termino quo debet implere nō seruat promissum. cum tamē poss3 licet cū icōmoditate sua peccauit mortal'r. nisi ille cui promisit añ terminu3 relaxet iu/

ramentū qđ facere pt. si pmis
sum in illi⁹ vtilitatē tm̄ cedat
nā si i vtilitatē alioꝝ vl' i ho/
norē dei ꝛ sctoꝝ nō pt ille rela
xare. sed ad epm vl' papā pti/
net relaxatio vel ꝯmutatio. si
aūt non pt implere excusaꝛ a
peccato ꝑ tūc cū non potest.
¶ Si qͥs etiā pmittat cū iu/
ramento se aliqͩd facturū. qđ
non est alicui⁹ importatōis.
boni vel mali. vt mr̄ đ ꝟberā
do filiū. vl' de bibēdo. vel nō
ꝛ hmōi videꝛ veniale iuratio
ꝛ periuratio. Si iurauit sine
cā rōnabili ꝑ quibuscūqꝫ mi
nimis. dicendo etiā veritatē
veniale est. nisi faceret in con
temptū. ꝛ inducendus est vt
abstineat ꝓpter ꝑiculum piu
rij. ¶ Si induxit aliquē ad iu
randum. queꝫ oīno credebat
falsum iuraturū mortalit' pec
cauit. nisi esset iudex hoc faci
ens ex officio suo ꝺm iuris or
dinem.

De adiuratiōe Ca. ij.

De adiuratōe que ē in/
ducere aliquem ad ali
qͩd faciendū ob inuo/
catiōem alicui⁹ rei sacre. ꝛ si ē
ꝑ modū coactōis intendens
eū obligare ꝑ modū iuramē/
ti ad aliqͩd faciendum vt ad
supiores ꝛ alios in qͥbꝫ nō hꝫ
potestatem est mortale. sicut
adiuratio cayphe cōtra dn̄m
Ad sibi subditos ꝟo est lici/
ta eo cāu q̄ liceret eis ꝑcipe.
al's non. ꝛ tūc adiuratus te/
neꝛ illud facere vel dicere. al's
esset mortale sicut transgres/
sio ꝑcepti. ¶ Si adiurauit ꝑ/
latos vel socios vel inferio/
res ꝑ modū depcatōis inten
dens reducere ad iuramentū
ad aliqͩd boni faciendū. nō ē
malum vel veniale. ¶ Si leui
ter ꝛ sine causa est adiuratus
nō faciēs illđ n̄ peccat. Tho.
Si adiurauit demōes ꝑ mo
dū ꝑcis vel ad fienduꝫ aliqͩd
ab eis. vel aliqͩd obtinenduꝫ
auxiliū est mortale. nisi qͥs fa/
ceret ex familiari consilio spi/
ritus sancti. vel nisi ex quadā
simplicitate q̄rēs ab obsessis
a diabolo. sed per moduꝫ co/
actionis licꝫ eos adiurare ne
nobis noceant.

¶ Si adiurauit creaturas ir
ratiōales ne diabolus eis v/
tatur in nostrum nocumen/
tum. licet. Si aūt vt demon
operetur in eis mortale est. vt
incantatores serpentum.

¶ Si in cantilenis et turpi/
bus fabulis miscuit deum
et sanctos. et in narrationi/
bus turpibꝫ ꝛ amatoriꝭ est

mortale. al's veniale. nisi faceret in ɔtemptũ dei.

Tertiũ p̃ceptũ de obseruatione festoꝝ ɔtĩet duo capi.

Primum

Abbata

sanctifices. Quia q̃ntum ad determinatiõem dieꝝ istud p̃ceptũ ẽ de iure positiuo. ideo h̃ annectere potes de ieiunijs eccl'ie ⁊ de auditõe misse. Primo ergo si fecit aliq̃d manuale opus diebꝫ dñicis ⁊ festiuis vl' al's p̃cepti ab eccl'ia extra necessitatẽ. qꝛ mortaliter peccauit si p notabile spaciũ secus si fuerint aliq̃ puncta. Si vero ex necessitate. videlicet qꝛ hostes expectant' vel veniunt i' undatões aq̃ruꝫ ⁊ hmõi. tũc liceret remouere blada ⁊ supellectilia ⁊ huiusmodi. ⁊ debent obseruari de vespera in vesperam. id est de sero ad sero. de cõse. dis. iij. c. pnunciãdum. ⁊ hic requiritur magna prudentia in consulendo.

¶ Si vendidit vel emit diebus festiuis nõ ɔmestibilia d' die in diem. vt panem. vinuꝫ caseum. carnes. ⁊ hmõi. mortaliter peccauit. ¶ Si p modũ negociationis nõ in casu magne necessitatis. In nundinis tñ ex quo prelati ecclesiarum tolerant si non dimittunt audire missam ₛm Pe. de pal'. videntur excusari qui mercantur in diebus festiuis scꝫ a peccato mortali. Si fieri fecit aliquod p̃dictorum a suis filijs. discipulis. seruis laboratoribus sine necessitate peccat mortaliter mandãs ⁊ exequens. Si tamens mãdans seu mgr̃ vel patronus non habet necessitatem. sꝫ discipulus eius vel seruus vel rusticus habet necessitatem. ita q̄ aliter non posset viuere vel qꝛ discipulus non obedit aliq̃n magistro i his diebus vendẽdo vl' faciẽdo aliquod exercitium eius artis pro aliquo tempe. Et nec iste nec alius de illa arte vult ɔducere eum secum. et aliud exercitiũ nescit facere videtur ipse excusari. Nam si in obsequium ecclesiarum paũpcularum aliquando licet aliq̃d laborare diebus festiuis ₛm doctores q̃nto magis licet p sustentatione vite eius in nec̃itate. tutius tñ cẽt eligere aliã artem si posset. Similr' de scriptoribus pro precio ⁊ conficientibus instrumẽta ⁊ iudicãtibꝫ

ꝛ facientibꝫ lõgas dietas nõ cã cupiditatis. sed necessitatis. qꝛ nõ bñ aliter põt fieri.
¶ De barbitonsoribꝰ ꝛ hmõi
Medicinalia aũt sꝑ lꝫ facere ꝛ medicari ꝛ talia vẽdere.
¶ Si ꝑ votũ diẽ festiuũ vacauit ludis. venatõibꝫ. aucupijs choreis ꝛ alijs vanitatibus mundi. Freq̃nter eñi in his occurrũt mortalia peccata. ꝛ si de se ista non sint mortalia. Qꝫ etiã mortale pctm̃ diebꝫ festiuis ꝯmissum sit grauius patet. ꝛ ideo de hmõi confitẽdum est.

De auditõe misse diebꝫ dominicis ꝛ festiuis.

Si nõ audiuit totã missam diebus illis. sed omisit. vel ex ꝯtẽptu vł ex cupiditate lucrandi. vel cã eundi ad solaciũ. vel ad ꝯuiuia. seu ex negligẽtia vel ignorantia crassa mortaliter peccauit. ꝛ totiẽs q̃tiens dimisit. Idẽ si audiuit sꝫ nõ totã. dimittendo notabilẽ ꝑtẽ. de cõse. dis. i. c. missas. Secꝰ ꝓo est si modicã ꝑtem misse dimisit
Qꝫ aũt q̃s audiat in parochia sua vel alibi missã ꝓpriam õ die. vł aliã audiẽdo vł ñ intelligẽdo ꝟba. vel nõ audiendo. qꝛ submisse dicit. vł audiat alibi seu a ꝯcubinario seu symoniaco. ꝛ hmõi vł nõ symoniaco ꝛ cõcubinario. ex q̃ ꝑlati non ꝓuident sup huiusmõi non videntᷣ simplices sollicitãdi. sꝫ dimittẽdũ ꝯsciẽtijs eoꝝ vbi talia abũdãt. ẜm Pe. de Pal. ꝛ Guil. duran.
¶ Dimittẽs ꝓo auditiõꝫ misse ex infirmitate vel ex tali occupatione quã nõ põt dimittere. vt seruire infirmo. vł alia iusta cã. puta qꝛ manet in castris excusaᷣ. ¶ Excusanᷣ etiam puelle que dimittũᷣ a parẽtibꝫ domi. non tamen euntes ad choreas. vidue etiaꝫ q̃ manent in domo clause ꝑ mẽses nõ excusanᷣ. secus si ꝑ dies. xv. vel per mensem.

De obseruatõne ieiunioꝝ
Capłm scđm

Si quis dimittit ieiunia ecclꝭie vł q̃dragesime. q̃ttuor tꝑm. ꝛ vigilias festorũ xp̃i ac aplꝫoꝝ ꝛ sctõrum post viginti unũ annos peccat mortaliᷣ. nisi habeat cãm legitime euꝫ excusãtẽ vł saltẽ existiet se hrẽ puta cũ ẽ satꝫ debił vł videᷣ sibi eẽ ꝑpᷣ qđ credit ñ posse ieiunare sine notabili corpis

detrimento. licet fm veritatē possit. talis nō videt de facili ↄdemnand⁹ d mortali. ex q̄ paratus erat obedire p̄cepto si credidisset se posse. aliter est mortale. ꝛ totiens q̄tiens dimisit aliquem diem ieiunij. q̄libet em̄ dies est sub p̄cepto. sed ante. xxi annū inducendi sunt iuuenes ad ieiunanduz. sed etiā interrogandū ē d numero dierū quos dimisit. ꝛ q̄ de causa. ¶ Si ꝓo notabilit anticipauit horam comedendi. puta circa horam tertiā sine cā legitima nō est ieiuniuz vnū ꝛ mortale. hora aūt ↄgrua est circa nonam. tardare autē post nonam non ē viciū. nisi fiat ex supstitione. ¶ Si cum ieiunauit ex statuto ecclesie vl' ex voto vel ex iniunctione cōfessoris comedit d sero frustū panis. vel de pluribus fructibus aut confectionibus. vel de vno genere tm̄. sed in mag̃ q̄ntitate ieiunium fregit. Si ꝓo aliquid confectionum sumit in parua quantitate non soluit ieiunium. nisi fieret in fraudem ad nutriendum. sed sumēdo aliq̄d fructuū ꝑ modū medicine. ne. s. vinum lauet stomachū n̄ videt eē malū. Potest aūt q̄s i die pluries bibere sumpto prandio et non fregit ieiuniū. nisi fiat in fraudem. vt dictū ē. Debiles ꝛ multū laborantes. itinerantes ꝛ ꝑegrināes. p̄gnātes ac nutrientes. paupes et hmōi. quō ꝛ qñ a ieiunio excusent. vide pleni⁹ in sūma

Quartū p̄ceptū de honore parentū. ꝛ hȝ duo capit'a

Primum.

Habeas in b honore parentes. q̄re p̄mo. Si dixit ꝟba contumeliosa vel opprobriosa parentibus mortalit peccauit. ꝛ multo mag' si ꝟberauit etiā leuit. Idē si parentes irrisit. ¶ Si blasphemauit vel maledixit ipis defunctis ꝛ viuis. ¶ Si nō obediuit eis in licitis ex ↄtēptu peccauit mortalit etiā i paruis rebus. secus si ex negligētia in rebus non multum pōderis. ¶ Si non prouidit necessitatibus eorum cum posset mortale est. ¶ Si non impleuit legata facta ab eis ad pias causas. sed multum distulit propter incommoditatem. cum tamen posset peccauit mortaliter. Si non re-

uerenter se habuit. sed ↄtempsit vl' dure locutus ē. vel ꝓuocauit ad irā. vl' nō supportauit eos. vel diligēt' nō ꝓuidit. veniale est

De gubernatōe familie. Capl'm scōm.

Si nō prouidit magnis necessitatibꝫ vict⁹ et vestitus filioꝝ. vxoris. seruoꝝ. cū posset ex auaricia vel crudelitate mortale ē. ¶ Item si ꝓpt' hoc illegitios filios misit ad hospitale. vl' seruos q̄ sibi bn̄ seruierūt. ¶ Si nō adhibuit diligentiā ad hoc vt boni essent ꝛ mandata dei et ecclesie obseruarent. vt de confessione. cōmunione. auditiōe misse. ō honestate ꝛ hmōi. ꝛ si notabilē in h̄ ↄmisit negligētiā. non curando vel non corrigēdo mortale est vel veniale q̄ue. ¶ Si dixit vxori ṽba cōtumeliosa vocando scortū et hmōi. vel verberauit aspere sine causa rōnabili. sed ex iniu"a mortale ē. secus si alias ei dura ꝛ aspera loquitur. Si vxor contendit cum viro in licitis rebus nolens obedire ex hoc ꝓuocans eum ad blasphemādū deū vl' sanctos vl' ad aliud grande incōueniēs mortale est. si est occasio data ad h̄. ¶ Si vir ꝑmittit vxorem facere vanitates aut ornatus vel tripudiat⁹ ꝛ hmōi ꝛ aliā ml'tū ꝓuocātia ad lasciuiam mortale videt'. si ṽo nō videt' multus excessus veniale. ¶ Mater q̄ mittit filias ad choreas ꝛ alias mundi vanitates. ꝛ non ducit ad missam ↄfessionē. ↄmunionē. peccat mortal'r. ꝛ non videt' posse excusari a mortali. ¶ Si dn̄s vl' dn̄a non ꝓuidit necessitatibꝫ corporalibus seruorum ꝛ ancillarū. ꝛ infirmos mittit ad hospitale. ꝛ non curat de necessitate coꝝ. vl' n̄. dat eis habilitatē ad ↄ fitendū cōmunicandū. audiendū missam cū possit. vel facit in festis laborare. mortale est in quolibet horum. ¶ Si nimis dure vl' nimis remisse alias se habuit in gubernatione familie in quo omnes delinquūt etiaꝫ ꝑfecti cōmuniter veniale est. dist. xxv. c. q̄lis.

¶ Quintum p̄ceptum de homicidio. c. vnum.

Non occisor eris. ꝛ ꝑmo q̄re. Si occidit ex

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentiōē a casu dando operam rei illicite. vt in ludo noxio. vt ad saxa. vel etiā rei licite. sed nō adhibendo debitam diligētiā vt pjiciēdo tegulas de tecto mortale est. et casus episcopis reseruat⁹ Itē si ex necessitate euitabili et etiam ineuitabili. ad quā puenit ex culpa. puta quia adulter est inuentus a viro mulieris adultere qui vtm ortem euaderet eum occidit. interrogandum est de cā homicidij Si iudex occidit aliquē innocentē ſm iura. vel aliquē nocentem. sꝫ pter ordinem iuris. vel ſm pcessum ordinariū. sed nō habens legitimū dominiū. vel habens ptātem sed nō ex iusticia sed ex vindicta vel auaricia vel crudelitate. et est casus episcopalis. nisi in vltio puucto. Si mulier grauida quesiuit aborsum p medicinas. vł labores. vel paliū modū. etiam si non sequať effectus ē mortale ī ea. et in qlibet ɔsulente et coopante ad h non tamen est casus episcopalis. ¶ Si vero sequitur effectus et puerperium erat formatū ī vtero. homicidiū ē in ea. et in coopante et cōsulente vnde casus episcopalis ē. In aliqb⁹ etiā locis si nō sequiť effectus p synodales ɔstitutiones est episcopalis. et alicubi est excommunicatio. Si occidit mater filium vel filiam sponte ad occultandum crimen suum grauissimum ē et multo plus si non baptisatum. Si pater filiam. vel frater sororem fornicantem. si vir vxorem. si vxor virum propter odium vel amorem ad aliquem aliū. si filius patrem vel matrem ex ira vel auaricia. vel fratrem frater. grauissima sunt et digna magna penitentia. et episcopo reseruata. ¶ Et nota q episcopi solent communiter eos mittere qui ire possūt pro casu homicidij ad penitentiarios curie ad terrorem incutienduꝫ. Si tamen nolunt. possunt absoluere tales per se vel per alios. Ideo pape non reseruatur.

¶ Si mater vel nutrix suffocat filium vel filiam quem tenet iuxta se inaduertenter opprimens eum mortale est ppter negligentiam. et est episcopalis.

¶ Si mulier grauida p̄ter intentõẽ abortit̃. si commisisset ibi notabilẽ negligẽtiã puta q2 nimis saltauit. vl' quia nimis inordinate laborauit. vl' ppter inordinatas lasciuias non esset absq3 mortali pctõ. ¶ Idem in viro vel alio pcutiente eam vnde hoc sequit̃. Secus ṽo si non esset in cã. Si quis etiam non occidit. tñ mutilat aliqđ membrum vel reddit inutile. aliter extra ordinem iuris. vel vulnerat vel alias pcutit aliquem ex iniuria peccat mortaliter. Itez si iniuste incarcerat. vel tenet p violentiam ne liber possit abire. nisi faceret p punctũ tẽporis ad impediendũ maluz ei9. ¶ Si clericũ hñtẽ tm̃ p̃mam tonsurã est excõicatus. ¶ Si quis ṽbo vl' mandato sc3 mandando. psuadendo. ꝯsulendo. ratificãdo vel incitãdo coopatur aliqđ p̄dictorum vel mortem vel corporalem lesionez peccat mortalit̃. etiam si non sequatur effect9. Sed si sequitur effectus grauius est. z si pcussit vel hmõi incarceratus esset clericus vl' religiosus in q̃libet p̄dictoꝝ casuũ pcutiens vl' includẽs est excõicatus. nisi esset p̄lat9 eius q̃ hec faceret cã correctionis. ¶ Et vbi in p̄dictis. sc3 mandato ꝯsilio coopatõe vl' facto si esset enormis iniuria facta clerico vel religioso nõ põt absolui citra sedem ap̄licam vel legatum vel summũ penitentiariuz. Secus ṽo si ñ eẽt enormis iniuria. De huiusmodi materia habes diffuse i. iiij. p te sũme. ¶ Enormis iniuria dicit̃ qñ ad mutilatõnem membri seu effusionem sanguinis magnam. s. p vulnus illatũ pcessũ fuerit. Aut si in ep̄m vl' in abbatẽ pprius manus violẽta iniecta sit. vt ca. cum illorum. de sen. excõ. Aut em̃ dicit̃ enormis arbitrio boni viri ex circũstantijs locoꝝ. tempoꝝ. psonarũ. vt i stit. de iure naturali. §. atroꝝ. ¶ Uel si est facta religioso. q2 non absoluitur talis citra sedem apostolicam vel legatuz eius. vel eius summũ penitẽtiarium. Secus vero est si ñ esset enormis. ¶ Si quis interfecerit vel mandauerit vel fecerit interfici aliquem christianum per assassinos. etiaz si nõ sequatnr effectus est excõmunicatus et depositis oĩ gradu ordine z dignitate secu lari vl' ecclesiastica. similit̃

receptor et defensor huiusmodi assassinorum. c. pro humani. de homici. li. vi. Dicuntur assassini quidam heretici. vide de hoc in. iiij. parte summe. ti. i. Si quis desiderat mortem alterius deliberata ratione in malum alterius. siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. vt habeat eius bona. vel ex luxuria vt aliam accipiat vel ex superbia vt in prelatione succedat vel ex accidia ne habeat causam gubernandi eum. vel vt sit magis liber et non habeat corripientem. in quolibet horum est mortale. secus autem si hoc desiderat ne ipsemet vel ille deum amplius offenderet vel ne peior efficeretur. aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. Si vero quis ex impatientia et ira percutit seipsum iniuriose peccat mortaliter. et si clericus sit est excommunicatus. secus si ex zelo deuotionis ad reprimendam carnem vel temptationes. non tamen licet abscindere aliquod membrum. alias peccaret mortaliter et efficeretur irregularis. et si esset laicus esset excommunicatus. Si occidisset vel vulnerasset aliquem in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorem vel debitorem de loco sacro. vel fecerit capi eum peccauit mortaliter ¶ Si fecit vel fieri fecit torneamentum. vel aliquod spectaculum vbi sit periculum vite. mortale peccatum est ¶ Sextum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. vnum

Non mechaberis. Luxuria actualis que committitur extra matrimonium spe est mortale peccatum in omnibus speciebus suis. que omnes hic ponuntur. quia distincte oportet eas confiteri vel interrogare confitentes si a seipsis non dicunt. nullo modo tamen necesse est interrogare de his omnibus. nisi necessitas cogat. ne quis addiscat quod nescit. sed prout conuenit personis que confitentur. et cum hec vltima species non est vltra descendendum ad alias particulares circumstantias non necessarias. et cauto ac honesto modo interrogandum est ¶ Si cognouit solutus solutam. que dicitur fornicatio. et si est meretrix vel serua sua vel alterius. vel vidua. et etiam si tales induxit ad peccatum. ¶ Si tenuit concubinam. et quanto tempore. quia vltra fornicationem est ibi scandalum proximorum. quia publicum licet sit fornicatio. ¶ Si virginem deflorauit extra matrimonium. quod dicitur stuprum. et

si seduxit eā pmittēdo duce/re in vxorē cogēd⁹ ē i foro cō scīe. vel ducere eā in vxorem si bi. vel eā dotare si pōt. ꝛ iīuri at⁹ ē pentib⁹ eiusdē si hoc ne/scierūt. Si ipe solutus co/gnouit vxorē alteri⁹. vel ipse vxorat⁹ cognouit solutā. qd dr adulteriū. et est duplex qn vterqꝫ est coniugatus Si ītulit violentiā alicui. qd dr raptus. ꝛ si cōtra volūtatem parentū grauī⁹ est. Si nu pte vel virgini vel moniali g̃ uissimū est. Si cognouit consanguineam suam. vel cō sanguineā vxoris sue vsqꝫ ad quartū gradum cōsanguini/tatis vel affinitatis. ꝛ dicit̃ i/cestus. Idem de muliere q̃ p/mittit se cognosci a cōsangui neo viri sui. Si cū monia li scelus est opatus vel cū ha bente pfessionē castitatis et dicit̃ sacrilegiū. Idē si muli/er cū clerico r̃ligioso p̄lato or dinario ꝛ hmōi. Si cogno/uit ꝯmatrē vel quā tenuit ad baptismū filiā spūalē vel cris ma. vel quā audiuit in cōfessi one. ꝛ dr incestus vel sacrile/giū. Idem de muliere q̄ cum ꝯpatre se miscuit voluntarie. Si p semetipm vigilās ꝛ vo lūtari⁹ se polluit. ꝛ dicit̃ mol licies. siue manib⁹ ppriis vel aliis modis. de mō nō est int̃ rogandū. Si cū masculis opatus ē turpitudinē. vł fe/mina cū femia. vel vir cū mu liere extra vas debitū. ꝛ dicit̃ viciū sodomiticū. Si cū brut̃ opatus ē nephas et cū q̄b⁹. ꝛ dicit̃ viciū bestialitat̃. Si dieb⁹ festiuis aliquod hoꝝ opatus est. qꝛ grauius ē s̃m aliq̄s ꝓo necesse ē confite ri hmōi circūstantiā. qꝛ mu/tat speciem peccati. Si in eccl'ia vel in loco sacro aliqd p̄dictoꝝ ꝯmisit. qꝛ dr sacrile/giū. ꝛ p hoc violat̃ eccl'ia. ꝛ si istud ēēt manifestū ēēt recōci liāda eccl'ia. De pctis ꝓo q̄ ꝯmittūt̃ in ꝯiugio. s. tactib⁹ ꝛ actib⁹ inhonestis ꝛ osculis ac ꝟbis ꝛ hmōi dicetur in ca pitulo de luxuria. ¶ Nota tn̄ ꝙ de iure cōi peccata luxurie non sunt reseruata epis. nͨ p aliquo illoꝝ est lata sententia excommunicationis a iure. Sed cōmuniter p synodales constitutiones epoꝝum ali/quos ex dictis casib⁹ sibi ma gis reseruant. vt incestum. sa crilegium. scilicet cum moni alibus. Aliqui vero episcopi vicium bestialitatis. aliī etiā viciū sodomiticum. ꝛ quedā

Nimia familiaritas aliquando parit ...

alia in q̄bꝫ est lata sn̄ia excom municationis per synodales constitutiones. Et ideo quere in dyocesibꝫ in quibus audis confessiones.

¶ Nonū p̄ceptum de luxuria mētali. ꝛ eiꝰ sp̄ebꝫ. ca. vnū.

Et nota qꝫ cogitatōēs ꝯmittēdi aliqd̄ pctm̄ luxurie q̄ sūt cū ꝯsensu rōis semp̱ sunt peccata mortalia. ꝛ ꝯtra hoc p̄ceptum. Non desiderabis vxorem proximi tui. Et sunt diuersarum specierum sicut sūt op̱a carnalia. licꝫ non ita grauia mortalia sicut opus exterius cōmissum. Et cum dic̄ penitens se habuisse cogitationes q̄bus ex ratione consensit. interroget confessor erga q̄s p̱sonas. ꝛ cū q̄bus habuerit. quia si erga cōiugatam ē adulterium. Si ad solutam ꝛ ip̄e sit solutus est fornicatō Si cū ꝯsanguinea est īcestꝰ. Si cū masculo est sodomiticū. Si cū ꝟgīe extra mr̄imoniū est stuprū. Si cū religiosa est sacrilegiū. Si per violētiā est raptus. Interrogādū etiaꝫ est q̄tiens habuit hm̄ōi cogitationes ad aliquam. qꝛ totiēs peccauit mortal'r. Si p̱ interualla tp̱m hm̄ōi fecit. videlicet ex rōne desiderat fornicari cū aliq̄. postea ꝟo se occupat in aliq̄ negocio. vel cogitat de gubernatōne domꝰ et hm̄ōi. ꝛ exinde iteꝝ deliberat fornicari. peccat denuo mortaliter. ꝛ sic deinceps. Sed si ꝯtinue ꝑsat̄ in tali cogitatione p̱ horas. vnū tm̄ peccatuꝫ est. sed tāto grauius q̄nto diutius perseuerat cogitando. Itē si mutat cogitatōnes de vna p̱sona ad aliā. vel ad diuersam speciem cum eadē p̱sona deliberans p̱ se de q̄libꝫ semp̱ de nouo peccat mortaliter. Unde si centū mulieres videret vnam post aliaꝫ. ꝛ ad quālibet specialiter animum determinat centum mortalia ꝯmittit. Secus si vna cogitatiōe hoc appetit. quia vnū est habens deformitatem tot pctōrum. Interrogandū est si diebus festiuis discurrit p̱ eccl'ias prouocando mulieres. ꝛ si phylocaptus ex aliq̄ secutus est eam. ꝛ quanto tēpore. Quod dicitur de viro idem dicendum est de muliere erga virum.

¶ De delectatōe morosa ī cogitatiōe supra dictum est ī capitulo de luxuria.

¶ Si mulier tentat habere amatores. et cũ ppẽdit aliquẽ vel aliq̃s procari vel eã amari carnalr̃. põit se ad fenestrã. vel vadit p aliquem locũ vt videat ab eo. vel ponit se ĩ ecclesia vel alio loco publico vbi discurrũt iuuenes ad pcãdũ. mortale ẽ. etiã si nõ appetat peccare cũ talib' q̃ occasionem ruine pstat. extra de iniu. et dam. da. c. si.

¶ Septimũ pceptũ d furto nõ faciẽdo. et d vsura. q̃ diuersis modis fit. et hz. viij. cap.

Furtũ nõ facies. De vsurpatõne rei aliene q̃ in h pcepto phibet. Nota q in oĩbus infrascripti spẽb' ẽ mortale pctm̃. et tenet ad restitutõnẽ ei a q̃ res capta ẽ. Q, si ille ignorat vl' nõ inuenit paupibus erogãda ẽ. et nõ solũ qui accipit. sz etiã heres ei'. si tñ d bonis ei' ad eũ puẽit. c. michael. extra de vsuris.

¶ Circa vsuram q̃re pmo.

Si mutauit pecuniam numeratã. vl' aliqd eorũ q̃ vsu ↄsumunt. vt frumẽtũ vinũ oleũ. et hmõi. ĩtentiõe aliqd recipiendi vltra suũ capitale. et illud plus qd accepit tenet restituere. ¶ Si mutauit sup pignus rei mobilis. puta vestis equi et huiusmodi. vel immobil'. vt domus agri et hmoi. et interiz accipit vsũfructũ pignoris dũ alius tenuit pecuniam suam vsura est. Excipit tamen cas' quãdo gener accipit possessionem in pignus a socero suo q̃usq3 dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonij nutriẽdo vxorem suam. extra de vsuris. ca. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatorez vel artificem cum intentõe aliqd pcipiendi vtilitatis. licz nõ fiat pactũ de h. sed ponit ĩ discretõe ei' volens in oĩ casu capitale suũ saluũ vsura ẽ. sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc lz etiam cum pacto. et in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicuntur vulgariter deposita. sed est vsura. c. plerīq3. xiiij. q. iij. in textu et glo.

¶ De soccedis aĩalium.

Si in soccedis animaliũ pecoꝝ bouz et huiusmõi. ita paciscit vt capitale sit saluũ est vsura. sz si nõ est saluũ. sed nimis grauatur vna ps non ẽ vsura sz

in iusticia. ¶ Si in emptione fructuũ terre vel aliaꝝ rerum ex eo ante ꝑ aliq̃s menses ꝙ̃ recipet fructus. vel alias res soluit ꝑciũ. et ꝓpt̃ h̃ emit mi/nus iusto ꝑcio. vel si valebat decẽ emit ꝓ nouẽ. vsura est. Secus si faceret h̃ qꝛ ꝟisimi lit̃ ꝑt etiã min⁹ valere ꝙ̃ illð qð soluit. vicꝫ octo.

¶ De venditõe ad terminũ.

Si vẽdidit ad credẽtiã seu terminũ pãnos laneos. lineos. de serico vel alia q̃cũqꝫ maiori ꝑcio ꝙ̃ ad cõtantos. qꝛ si vendidit sic plus iusto ꝑcio rõne dilatõis vsura ẽ. Si ꝟo nõ vendidit plus iusto ꝑcio. sed nõ vult facere ita bonũ foꝝ ei sicut illi q̃ dat pecuniã nũeratã sibi. ñ est vsura. Tho. ꝛ extra de vsuris ca. nauigauti. ꝛ ca. in ciuitate tua.

De cambijs.

Si fecit cãbia minuta. puta de vno floreno aureo ad monetam vł ecõuerso accipiẽdo aliq̃d ꝰm cõem cursum nõ ẽ illicitum.

Si fecit cambia realia ꝑ lr̃as de loco ad locũ. ꝛ ñ ficta est licitũ moderatũ lucrum.

¶ Si fecit cambia q̃ vulgariter dicunt̃ sicca. vt ꝑ venetos a libre de grossi. vsura est. qꝛ realiter est ibi mutuũ. sed sub spe lucri. hec freq̃ntant̃ Florentie. ¶ Si tutor vel curator pupilloꝝ vel procurator ꝛ factor cuiuscũqꝫ pecuniam pupilloꝝ vel patronoꝝ dedit ad vsuram in vtilitatẽ illoꝝ. vltra pctm̃ mortale ꝯmissum ĩ casu q̃ illi nolint vł neq̃ant restituere. qꝛ illi q̃ habuerũt vtilitatẽ ꝑncipalit̃ tenent̃. sed ñ restituentib⁹ illis tenet̃ ꝓcurator tutor ꝛ curator ꝛ hmõi.

Si quis emit agrũ vł domũ multo maiori ꝑcio ꝙ̃ valeat. intendens ꝙ venditor re emat ab eo deducens h̃ ĩ pactũ. ꝛ ĩpe interim fruct⁹ recipiat. vsura palliata est

De mutuantib⁹ sub spe.

Si q̃s ꝓpt̃ pecuniam mutuatã aliq̃ñ petit vł sperat ꝑncipalr̃ habere ab eo aliq̃ð obsequiũ vł vtilitatẽ q̃ ꝑcio possit estimari. vt oꝑa laboratoꝝ vel boũ ad colendũ terras vel mutuationẽ iumentorum. vel aliq̃ð donum. vel vt ꝓcuret ei officiũ vel beneficiũ ecclesiasticũ vel seculare. Vel ꝙ det sibi ꝓpter hoc plus de fructib⁹ terre eius ꝙ̃ colit. vsura est. Et quando ꝓpter hoc non ab eo

cui mutuauit. sed ab alio vt a dño vel a cõitate recipit vtilitatem exinde dz illud pauperibus erogare.

¶ De accipientibꝫ ad vsuraz

Si q̃s accepit mutuo ad vsurã nõ ad ꝑuidẽdũ sue necessitati. sz vt det ipe ad vsuram. vel ludat. vt alias male vtať peccat mortal'r. Idẽ si eũ inducit q̃ alias nõ erat feneraturus. Petrus de palu.

¶ De facientibꝫ statuta in fauorem vsurariorum.

Si fieret statutuz i aliq̃ ciuitate l' castro vel loco ꝙ vsure soluanť. vl' ꝙ solute ñ possint repeti. aut repetite nõ debeãt restitui. excõicati sunt q̃ faciunt hmõi statuta. ⁊ qui iudicãt ꝑm ipa Unñ illi q̃ faciũt capitula cũ iudeis. vt dñi ⁊ cõitates ꝯtinẽtia ꝙ possint fenerari. vl' ꝙ ñ possint repeti in iudicio vsure extorte ab eis ⁊ hmõi videntur icidere in hãc excõicatõz Dñi ꝟo q̃ h̃ faciũt ⁊ ciues q̃ h̃ ꝯsulũt. extra de vsuris. cle. ex graui

Caplm. ij.

De emptiõe ꝟo denariorũ mõtꝭ vt Florẽtie. vel impstitoꝝ vt venetijs. vel locoꝝ vt Janue. q̃a aliqui ponũt cõtractum esse vsurariũ. alij ꝟo nõ. s. ꝯrium tenentes. Ideo nemini cõsulas vt faciat cõtractũ. factuz ꝟo si potes inducere vt post mortẽ ipius vel vnius alterius finiat vel satisfaciat cõitati. vel det paupibꝫ. bonũ erit. Si ꝟo nõ vult adherens opinioni ꝯrie. nõ facile cõdennes. qꝛ in hmõi ꝑm doctores non est precipitanda sñia. de his ⁊ alijs supradictis habes in secunda pte sũme. titu. ij. d vsuris.

De fraudulentia q̃ multis modis ꝯmittiť. Caplm. iij.

E fraudulẽtia q̃ fit vl' in rei suba. vendendo vnã rem ꝑ alia vt vinũ limphatum ꝑ puro. carnes pecudinas pro castratis. ceram ⁊ aromata cum alijs mixturis. vel in quantitate dando mensuras et pondera diminuta. puta vncias nouem ꝑ libra. vel in qualitate vt rez prauam ꝑ bona. vt pãnũ ferrũ. coriũ. aromata animalia. defectuosa fructus. ⁊ hmõi. ⁊ in his si notabiliter damnificauit ꝓximũ peccauit mortaliť. ⁊ teneť ad restitutõez. Si parũ vl' plus itẽdẽs vẽialiter

⁊ paupib⁹ erogetˀ. ¶ Si ven/
didit rem aliquā mlˀto maio/
ri p̄cio q̄ȝ valebat ſm cōem
eſtimatiōeȝ illius tp̄is aduer
tenſ peccauit mortalˀr ⁊ teneſ
ad reſtitutiōȝ. ſi p̄xim⁹ nota
biliſ lediſ ſecus ſi parum.
Idē ſi emit minori p̄cio q̄ȝ
valeat ex ignorantia vēditorˀ
Si fraudauit iuſtas ga/
bellas et pedagia teneſ cōita
ti reſtituere. ſi mlˀtū vel ēt paꝝ
ſȝ tñ intēdēs mlˀtū mortlˀe ē.

De falſificatōe. Ca. iiij.

I q̄ſ falſificauit aliqđ
ſ inſtrumentū. vlˀ falſo
ſcienter vtiſ vltra mor
tale teneſ ad omne damnum
quod īde ſequitur. ¶ Si q̄s
falſificauit litteras papales lˀ
falſificatis ſcienter vtitur eſt
excōicatus. cuius abſolutio
pape reſeruatur. ¶ Si q̄s ex
falſa cauſa ſuggeſta qua exp̄ſ
ſa non obtinuiſſet beneficiuȝ
qđ recepit. licet non ſit excōi/
catus tamen tenetur ad reſti/
tutionem eius quod ſic reci/
pit ſeu ad renunciationeȝ bñ
ficij vel reaſſignatiōȝ ⁊ hmōi
¶ Si q̄s falſificauit mōetas
vltra peccatū tenetur ad reſti
tutiōem. Idē ſi falſis ſciēter
vtitur. ⁊ etiā ip̄e qui in hmōi
fuit deceptus. ¶ Si quis fal
ſat menſuras vel pondera ci
uitatis vel cōitatis vel falſis
ſcienter vtitur. vltra mortale
tenetur ad reſtitutiōȝ ⁊ omni
um dānoꝝ inde ſequentium.
Si quis falſat litteras p̄lato
ruȝ vel ſigilla vel alioꝝ vltra
mortale teneſ ad ſatiſfactiōeȝ
oīm dānoꝝ īde ſeq̄ntiū. Idē
de falſificante libros vel aliaſ
ſcripturas in damnū alioruȝ
¶ Et nota q̄ cōtra falſifican
tes inſtrumenta vel conſtitu/
tiones p̄ ſynodales litteras
vel alia in aliquibus locis la
ta eſt ſententia excōicatōis.

Excōicatio papalis

ſ I q̄s in bullis papali
bus apponit vlˀ remo
uet vnā lr̄aȝ vel punctū ſm
Hoſt. ē excōicat⁹ excōicatio
ne papali q̄ fit ī curia. nā ī iu
re cōi nō habeſ. ⁊ hoc ſi bulle
hñt vigorem. nā ſi expiraſſet
eaꝝ valor. puta quia erat gr̄a
ad tēpus ⁊ expiraſſet ſi totuȝ
radereſ nō īcurreret q̄s excōi
cationem. nec in aliquam pe/
nam. Richard⁹.

Caplˀm q̄ntū đ iniuſticia
q̄ fit in iudicio.

d E iniuſticia ꝑo q̄ fit a
iudicibus aſſeſſorib⁹
aduocatis p̄curatorib⁹ ⁊ no

tariis. et de quibus debent interrogari dicetur infra. ¶ Si officialis quicumque dat iniustam sententiam. scienter vel ex ignorantia crassa et supina. tenetur parti lese ad satisfactionem omnis damni. nisi satisfaciat ille pro quo lata est sententia. et similiter assessor vel alius qui ad hoc cooperatur. et peccant omnes mortaliter. Advocatus et procurator qui scienter defendit iniustam causam. Si obtineant similiter tenentur parti lese ad satisfactionem in solidum. ¶ Si non satisfaciat clientulus Idem si perdidit iustam causam ex ignorantia crassa vel negligentia. Accusator et testis scienter procedentes contra aliquem falso tenentur de omni damno ipsi accusato. et peccant mortaliter. Domini qui gravant subditos in collectis iniustis. tenentur ad restitutionem. et de viciis eorum de quibus sunt interrogandi habes in tertia parte. c. ii.

De furto. Capitulum. vi.

Si quis rem aliquam occulte invito domino non solum abstulit ab extraneo. sed etiam filius parentibus. uxor viro. famulus domino. discipulus magistro. socius socio. consanguineus consanguineo. furtum est. Si est quid notabile damnum unde et mortale. et tenetur ad restitutionem. Secus si quid minimum. ut aliquis fructus. et quatrinum et huiusmodi ¶ Si rem sibi mutuatam retinuit. vel etiam rem alterius venientem ad manus eius non restituit. furtum fecit. nisi ille tantundem haberet de suo certitudinaliter quod non vult restituere. Si inventa que non habentur pro derelicto non restituit sed sibi retinuit Et si post inquisitionem non reperitur cuius sunt inventa. debet pauperibus erogare. alias esset mortale. nisi ipsi ut indigenti darentur. ¶ De thesauris inventis multum statur consuetudini. Si usus est pignore ad sui utilitatem contra domini rei voluntatem. Si usus est re commodata ad alium usum quam fuerat commodata vel re deposita sine licentia deponentis nisi presumat dominum rei esse contentum. tenetur huiusmodi de illa utilitate Si religiosus dedit de bonis monasterii sine licentia superiorum habita vel presumpta. Idem si aliquid occulte recipit vel retinet. quod est mortale et proprietarius Si prelatus expendit bona ecclesie in turpes usus deputata reparationi ecclesie vel pauperibus vel bona monasteriorum

peccat mortal'r. ¶ Si aliq̄s recipit a religiosis aliq̄d sine cā rōnabili. vel ꝑ turpitudīe vel lucri acq̄sitōe. vel cā ami/cicie ꝛ parentele sine aliq̄ indigentia.

De sacrilegio qđ ꝯmittiť circa res sacras. Ca. vij.

DE sacrilegio quod est circa res sacras.

Si imposuit vel de/dit sup hoc consilium vt im/ponerenť collecte clericis siue eccl'iasticis ꝑsonis nō habi/ta lnia a romano pontifice. ꝛ si secutus est effect⁹ vltra mortale teneť ad restōꝫ. ꝛ nisi post admonitōꝫ desistat ē excōicatus. Si fecit vel fieri fecit statuta cōtra libertatem ecclesiasticam. vel cōsuluit fieri. vltra mortale tenetur de dam/nis factis. estqꝫ excōicatus ip̄e. necnō scꝑtores ꝛ iudicā/tes ꝯm ea. Si vsurpauit patronatum de nouo alicui⁹ eccl'ie vacantis vel monaste/rij. vel locorū pioꝝ. vel bona ip̄oꝝ locoꝝ vacantium est excōicatus Si abstulit res sacras vt calices et paramenta de loco sacro. aut rem sacram đ loco nō sacro. ꝛ furās in ec/clesia res ñ sacras. Si effregit locū sacrū. vt portas ecclesie vel locū religiosuꝫ. vel portas conuentus. vltra pctm̄ ꝛ obligatōem ad restōꝫ teneť đ iniuria ꝛ de dāno. ꝛ ē excōicatus. ꝛ ante denūciatiōem p̄t absolui a dyocesano Post denunciatiōem ꝓo solū a papa vl' penitētiario. c. ꝯq̄sti. extra de sen. excō. Si fecit incendiū studiose in loco sacro vel religioso. idem iudiciū est si/cut de effractore. vt dicto. ca. ꝑuenit. Incēdiarij aūt alioꝝ locoꝝ de iure cōi ñ sunt excōicati. In aliq̄bꝫ aūt locis sic ꝑ synodales constitutiones.

¶ Si legata facta eccl'ijs vel alijs pijs locis aut paupibꝫ non soluit integre. ꝛ si nimis differt peccat mortal'r. nisi i/possibilitas eū excuset. ꝛ ali/cubi est excōicatio synodalis

¶ Si cleric⁹ recipit bn̄ficiuꝫ symoniace. vltra viciū symo/nie omnes fructus illius bn̄/ficij furtiue accipit ꝛ tenetur ad restōnem. Si plat⁹ ec/clesie ex dolo vl' lata culpa a/mittit bōa eccl'ie teneť ad re/stitutōeꝫ. Si ñ dedit laic⁹ decimas vbi ꝯsuetū ē dare tenetur ad restōem

De rapina violēta. Ca. viij

RApina est qñ res iniu/ste aufertur per violen

tiam. ¶ Si rē alteri⁹ rapuit vltra mortale et restōnem ad quā tenet dꝫ etiā petere veniam si ꝯmode pt de iniuria violenter illata. ¶ Si qs ē pirata p̄dans in mari q̄scū꜃ indifferēt. vltra mortale ꝛ restitōeꝫ ad quā tenet ē excōicatus papali excōicatōe. vt patet p ꝓcessum qui fit annuatim ī curia ꝯ hmōi. secus ꝓo ē de illis q faciūt hoc p̄cise ꝯ illos cū q̄bꝫ hn̄t bellū. Si qs ē depredatus romipetas vel euntes vel redeuntes ab vrbe roma. vel depredatus est portantes necessaria ad vsū curie ē excōicatus a papa. ¶ Si in bello iniusto dep̄dat⁹ ē etiā inimicos. vltra mortale ꝛ restitōeꝫ n̄ dꝫ absolui. nisi disponat in illo ꝛ in oī alio iniusto nun꜃ se repire. ¶ Si in bello iusto abstulit ab amicis. sic faciūt stipendiarij vl' ab eccl'iis inimicorum. tenet restituere. ¶ Si inuasit hostiliter vel discurrit per terras eccl'ie vltra pctm̄ ꝛ restōeꝫ est excōicatus excōicatione papali p ꝓcessum curie annualem. ¶ Nota ꝙ oēs dātes ꝯsiliū ad aggrediendum siue sumendum aliqd bellum iniustū. sine q̄rum ꝯsilio non fuisset factum. vel fieri nō poterat. tenent insolidū de oībꝫ dānis inde secutis. Hec ray. ꝛ alij. ¶ Si ꝑticipauit in crimine rapine vel furti vel alterius iniuste dānificatōis ī aliq infrascriptoꝝ modoꝝ q cōtinent in his ꝟsibꝫ. Jussio cōsiliū ꝯsensus palpo recursus Participans mutus nō obstans non manifestans. tenet insolidum. i. in totū de oī dāno secuto q̄usq꜃ isti q passus ē satisfactū sit. Intellige tam̄ ħ cū distinctōe. vicꝫ ad p̄mū ꝟsum de tali iussiōe vl' ꝯsilio vel cōsensu coopationis vel palpo. i. adulatiōe. vel recursu. i. receptōe latronū vel reꝝ ablataꝝ. tali dico adulatiōe ꝛ recursu ꝙ sine hmōi n̄ fuisset facta rapina vel damnū. al's nō teneret. nisi inq̄ntū puenisset ad eum de re rapta. vel de q̄nto dāno fecisset cum suis vl' q̄stū pl⁹ fuissꝫ factū ꝑpter aliqd p̄dictoꝝ ab eo factoꝝ. ¶ Quātū ad scōm versum nota ꝙ non obstans nō manifestans. ꝛ etiam mutus tenent qn̄ sūt officiales ꝛ pn̄t ipedire dānū ꝛ non faciūt. al's nō tenent ad restitutōꝫ. lꝫ peccēt si pn̄t ipedire dānū ꝛ nō faciunt. Tho. i. iiij. di. xv. Pe. ꝛ Alb. ¶ Itē etiā p'la dicit vel

plura de his referunt sup ca.
sicut dignū. de homi. Quan
tū ad pticipatõez istõ fieri pt
mltiplr. Uno mõ coopādo
cū alijs ad rapiēdū. z tūc ad
istud tenet qd recepit. vel dā
nificat si n̄ fuit in cāu pncipa
li vel q̄si. Secūdo mõ recipi
endo p viā doni de rapina. z
ad illud tenet qd recipit. Ter
tio mõ p ɔsūmatiõez rapine.
vt victus z vestitus. z hmõi
sicut famuli raptoꝝ z famuli
vsurarioꝝ. vel ipoꝝ vsurario
rū q̄ habent omnia de rapia
vel vsura. z tenent ad illud qꝛ
consumunt. Quarto mõ per
dotationem. vt maritus q̄ sci
ebat socerū n̄ hre nisi bona ra
pta z vsuraria. non pt recipe
dotē. z si recipit tenetur resti/
tuere. Si aūt filia remāet vi/
dua tenet restituere dotē. qꝛ d
alieno est. sed si nesciebat esse
tūc diuersa est opinio int do
ctores vtꝝ teneat maritus ei⁹
vel filia. sed filia videtur tene/
ri. Quinto p emptiõem rei ra
pte vel furtiue. z si scient fecit
ob sui vtilitatem. vltra mor/
tale tenet ad restõem si inuēit
dñm rei. si ꝟo nõ repit paupi
bus erogare tenet vel pciū m
ei⁹ etiā si iam ɔsumpsisset. si
ꝟo igranter. siue igrātia iuris
siue facti a pctõ põt excusari.
sz qn̄ scit tenet ad restõz si nõ/
dū distraxit. etiā sine pcio pe
tito a dño rei. sed repetat a vē
ditore si pt. Idē de oib⁹ q̄ suc
cessiue emerent rē hāc. nisi p⁹
distraxerint illā rē. quia bona
fide distraxerūt vendendo. n̄
tenent ipi sed emens eaz. De
hac materia vide in. ij. pte sū/
me. ¶ Qui ipedit aliū iniuste
a ɔsecutiõe alicui⁹ officij vel
bñficij. vl officij eccliastici l
secularis vbi sibi erat iā ius
acq̄situm. tenet ad satisfactõz
talis damni. Si autē nõdūz
erat sibi ius acq̄situm. sz erat
in via acq̄rendi tenet ad arbi
triū boni viri q̄ntum põt illõ
damnū in ipo dubio estima/
ri. Silr z q̄ deijcit iniuste ali
quē ab obtēto iuste. vel alit p
curat eijci. secus cū iuste pce/
dit. Thomas in. iiij. disti. xv.
Qui infert damnum qd i spe
cie restitui nõ põt. vt mutila/
tio mēbri cū q̄ ille lucrabat.
vicz manū i scribēdo. ꝟgita/
tē alti auferēdo pcipue p vio
lētiā z seductõz. mortē inferē/
do alicui q̄ solo labore nutrie
bat failiā. q̄ sciēt dādo ad ve
cturā l vēdendo equū claudi
cātē l alr nociuū z n̄ illi idicā
do. vñ ēptori l ɔductori seq̄t

nocumentū. tenet satisfacere
de hmōi ad arbitriū boni vi
ri. ¶ Si mulier supponit sibi
alienū ptū. vł ɔcepit d adul-
terio nesciente viro. tenet vi-
ro de oib9 expensis factis fi-
lio putatiuo ⁊ cōsanguineis
⁊ filiis vł aliis heredib9 d his
q̄ puenerūt ad eā bonis. Nō
tn̄ tenet mulier illa manifesta
re factum cū piculo vite sue.
Ray. sed quō agendū sit vide
in scda pte sūme. ti. de restitu.
¶ Si existens camerari9 siue
thesaurari9 comitatus. q̄ vul
garit dicit camerlingus seu
notarius. seu aliqd hñs offi-
cium p q̄ est sufficienter sala-
riatus. ⁊ nihilominus ab his
psonis cum quibus exequit
officium suū. puta faciendo
cedulas ⁊ hmōi aliqd exigit
vsurpatio est. nec puto q ex-
cuset eū consuetudo sicut nc
a rapina. ppter h em̄ statuūt
salaria ne petat ab illis. vnde
⁊ peccat. ⁊ dꝫ paupib9 eroga
ri. h dico. q2 difficile eēt dare
tale qd ppriis psonis cuꝫ qd-
modicū sit. xiiii. q. v. c. nō sa
ne. Si cū pecuniis cōita-
tis q̄s hꝫ in deposito negoci-
atur. ⁊ si qd cū eis lucrat per
ɔctus vsurarios tenet resti-
tuere vsuras ei a q accepit.
Si vo p ɔctū licitū videt te
neri cōitati saltē p pte. vel pte̅
paupibus erogare tenetur.
¶ Si qs ingressum in religi-
onē educit. vel p violētiā vel
p suasiōes. vltra pctm̄ mor-
tale ɔmissum ē excōicatus cū
violētiā infert psone. ⁊ tenet
illū vel aliū inducere ad reli-
gionē in satisfactiōeꝫ. Uel te
net ipē ingredi si nō hꝫ ipedi
mentū. sm Pe. ⁊ Joh. De eo
vo q oino intēdit ingredi re-
ligionē. sꝫ nōdum ingressus
reuocat p aliquē ab illo ppo-
sito. idē dicūt qd dā. qñ. s. nō ex
cā iusta. puta q2 in illa religi-
one maleviuit. sed ex cā rōna
bili.

¶ Decimū pceptū d ɔsiderio
hñdi res alienas. c. vnū.

Ultra preceptū opis iniuste v-
surpatōis diuersarū
spēꝝ de qb9 dictū est. etiā int
rogandū ē de desiderio habi
to circa res aliēas hñdas seu
acqrēdas iniusto mō. qd de-
sideriū siue cogitatio si est cū
ɔsensu rōnis. ⁊ alicui9 rei no-
tabilis sēp est pctm̄ mortale
eiusdē speciei cui9 ē op9 illius
iiuste acqsitōis. Sic vbi gr̄a
ɔsiderās hr̄e p vsuras. ē spēs

vsure. Si p rapinas e rapina. Si p viā occultā ē furtum. Si rem sacrā est sacrilegiū. z sic de alijs. id interrogādū ē q/mō desiderauit rem alienam vt habeat spēs pcī q est necessaria ɔfiteri. In his tn̄ pctis cordis nō tenet ad restitutōz

¶ Nota etiā cuz quis aliquē dānificat pximū in minimo si hz ppositū damnificādi in multo si posset. peccat mortalit. Unū emētes z vēdētes qn cūcꝫ pati sūt ɔcipe pximū in mlto si pnt ɔmode. mortalit peccāt. lz actu i modico ɔci/piant.

Octauū pceptū
Nō eris testis iniquus.

De mendatio Ca. pmū

Emendatio. Si dixit mēdaciū pniciosū. i. qd sit ɔ bonorez dei. vt in his q sunt fidei vel damnū notabile pxī spūale l' tpale. mortale est fm Tho. ij. ij. vbi gra. Si dixit fornicatiōez ve[...]ram non esse pctm mort[...] Si negat qp ipe vel alius dz dare pximo suo qd ipe vouit. z hmōi Si dixit mēdaciū in iudicio interrogat a iudice. piurus est et mortalr peccauit. fm beatuz Tho. Si dixit mendacium in ɔfessiōe de necario ɔfitendis. mortale ē. Idē si in pdicatiōe studiose. mortale ē. nisi ex subreptōe vl' subita locutione impmeditate.

¶ Si psōa q dicit mendaciū etiā officiosum est psona auctoritatis et magne reputatōis seu pfectionis possz per accidens tale mendaciū eē mortale. si inde seqret graue scandalū in mētibus hoim.

¶ Si dixit mēdaciū iocosū. i. causa solacij vel officiosū. id est ad vtilitatem aliquam cōsequendā pūalez vel tpalem sine nocumēto alteri' sp ē veniale petm. Tho. ij. ij. q. iij.

¶ Si dixit falsuz testimoniū ɔtra aliquē in iudicio. vel accusauit iniuste. vltra mortale peccatū tenet de omni dāno leso. z etiam ad restitutōz fame. vt. s. dicat se falsum dixisse. sed postqꝫ ille est punitus nō tenet pp̄ter piculū qd ei imineret.

De detractione Ca. ij.

Detractio ē p quaz aufert fama alteri' z mltipliciter. Si quis imponit alteri aliquid falsuz qd sit notabile. mortale est. et tenet ad restitutōez fame. nisi ex hoc imineret ei magnum piculum. Tho. ij. ij. Si ad

pctm̄ alteri⁹ quod narrat ad/ dit aliq̄d notabile vltra pecca tum tenet̄ ad restitutiōem fa/ me. nisi ex h̄ imineret ei mag/ nū p̄iculuȝ. Tho. ij. ij. Si ad pctm̄ alteri⁹ q̄d narrat ad didit aliquid notabile vltra pctm̄ tenet̄ ad restōem fame. si illud dictū ip̄ortat infamiā ¶ Si pctm̄ alterius mortale cum esset occultū ad diffamā dū manifestauit aliis s. pecca/ uit mortalit̄. ꝛ tenet̄ ad restitu tiōem fame inq̄ntum pōt. nisi illud crimen postea p̄ aliā viā esset publicatum. Si pec catū alteri⁹ occultū māifesta/ uit n̄ intēdens diffamare. vel al's nocere. sed ex q̄dam loq̄ci tate nō videt̄ mortale. nisi p̄ accidens. vicȝ si ex hoc seq̄ret̄ diffamatio illi⁹. puta q̄ audi entes publicant. ¶ Si accu/ sauit in iudicio vel denuncia uit p̄lato crimen alterius. nō zelo iusticie. sȝ ex maliuolētia peccauit mortalit̄. sed ad resti tutiōeȝ fame nō tenet̄ seruato ordie iur̄. Si fec̄ libellos fa mosos. i. cedulas siue scripta in detractiōȝ alterius. ponēs in loco publico vt legant̄. aut cantiones ꝛ h̄mōi. mortaliter peccauit. ꝛ tenet̄ ad restōeȝ fa me. Si pctm̄ alterius etiā manifestū narrat ex odio ꝛ i/ tentōne nocēdi peccat morta liter. sed ad restitutōem fame non tenet̄. si aūt ex loq̄citate narrat peccat venialit̄. Si defectus alioꝝ q̄ sunt pecca/ ta venialia cōiter recitauit ex loq̄citate vel aliq̄ indignatio ne nō ē mortale pctm̄. nisi ex h̄ intenderet etiaȝ diffamare. ¶ Si significauit pctm̄ alte/ rius mortale ꝛ occultū p̄lato vl' p̄entibꝰ ꝯfessori vel aliis q̄ sūt p̄sōe mature. vt possit me/ lius p̄uideri. q̄d p̄cipue hȝ lo cū cum timet̄ de recidiuo. nō est pctm̄ sed caritas. ¶ Nota tū̄ cum q̄s tenetur ad restōeȝ fame. si falsum dixit debet di cere his q̄bꝰ dixit se falsū di/ xisse. nec excusatur quia fit ei verecundia magna. Si aūt dixit verū nō debet dicere ill' se falsum dixisse. quia esset mē dacium sed iniuste ꝛ male di xisse. Si q̄s narrat crimen alterius p̄ut audiuit. dicens se audiuisse sic ab eo dici licet occultum ex loquacitate vel leuitate. n̄ videt̄ mortale. nec tenet̄ ad restōem fame. vel si ē dubiū. Si q̄s bona facta ab alio dixit mala intentōe eē facta. videlicet propter hypo crisim ꝛ sup̄biam et h̄mōi. in

tendens euz infamare peccat mortaliter. Idem si negat bona facta ab aliq̄. si ēt tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū p̄xim. ¶ Si audiuit infamatōes z diffamatōnes alioꝝ. Nam si h̄ facit qꝛ delectat̄ ꝺ infamis eoꝝ peccat mortalit̄. Si aūt h̄ facit qꝛ delectat̄ de loq̄citate. sed displicz ei infamatio alioꝝ. non videtur mortale. In p̄latis aūt q̄ p̄nt hmōi p̄hibere z nō faciunt. mortale videt̄. dis. xxv. §. ac ea demū. in glo.

Incipit secūda ps in q̄ tractat̄ de mō interrogādi penitētes a ꝯfessore ꝺ septē vicijs capitalibꝫ. z eoꝝ speciebꝫ. z p̄mo de auaricia z hꝫ capitula. ix.

¶ De auaricia que est p̄mum viciū capitale.

Titulus p̄mus

Auaricia tripl'r ꝑpetrat̄. scz iniuste acq̄rēdo. tēacit̄ retinendo. et inordinate amādo. habetq3 multas species. ¶ Primus mod⁹ scz iniuste acq̄rendi de quo supra dictū est in ca. Non furtū facies. restant tn̄ aliq̄ ꝺ q̄bꝫ dicet̄ Secund⁹ mod⁹ retinendi tenaciter. z tertius scz amandi inordinate. postea inferius ponet̄

De symonia.

Capitulū p̄mū.

Symonia q̄ ē circa spiritualia. z est sp̄ pctm̄ mortale in omni casu. ¶ Nota q̄ pecunia q̄ recipitur symoniace non debet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet paupibꝫ erogari. vel illi ecclie in cuius iniuriā data est. Si dedit pecuniam vl' aliq̄d aliud qđ p̄cio possit estimari p̄ habendo aliq̄ sacramēto vel baptismo. eucharistia. bn̄dictōe nuptiarū. pnia. ordinatiōe crismate. z extrema vnctōe. q̄si p̄cium huius sacramenti. cuius signum ē qn̄ datur vt precium. z fit pactō cum dante. Idem p̄sumit̄ qn̄ negatur sacramentū. si nō datur pecunia. symonia ē. nec excusat consuetudo. secus vero est si dat vt elemosynam. z gratis non coactus sed sponte. z ad seruandum cōsuetudinē non coactus. Si clericus existens accepit aliquid tpale p̄ aliq̄ sacramento dato vel dando vt preciū ei⁹. vel quia aliter nō dedissz. symonia est

¶ Si dedit aliq̄d quod pre/
cio possit existiari p̄ aliq̄ bn̄/
ficio eccl'iastico. simplici vel
curato obtinendo. symoniaȝ
ɔmisit. sȝ soluēdo taxā curie ⁊
bullas nō reputaꝛ symonia.
Jō si p̄ aliq̄ bn̄ficio eccl'iasti/
co vel dignitate hn̄da aliq̄d
tp̄ale dedit. symoniā ɔmisit ⁊
idē de ɔferentib⁹ bn̄ficia ⁊ of/
ficia hmōi p̄ tp̄alib⁹. Si e/
mit vel vēdidit aliquā capel/
lā eccl'ie. symonia est. Si e/
mit vel vendidit sepulturam
eccl'iasticam siue sepulchꝛuȝ
vbi poniꝛ cadauer. siue offici
um eccl'iasticū. symoniā ɔmi
sit. Si pr̄on⁹ existēs p̄ pe/
cunia elegit vel p̄sentauit isti/
tuendū. symoniam cōmisit.
¶ Si emit vel vēdidit aliq̄d
iuspatronatus alicui⁹ capel/
le. vel eccl'ie. symonia ē. Si
poꝛrexit p̄ces cardiales p̄ ali
quo indigno oꝛdinādo vl' be
neficiādo. symonia ē. si inten
dit vt p̄lat⁹ rōne p̄cū p̄ncipa
liter assentire. Si fuit medi
atoꝛ ad p̄curādū alteri aliq̄d
sp̄uale. vt bn̄ficiū. oꝛdinem ⁊
hmōi. p̄ aliq̄ tp̄ali. Si ɔdu/
xit aliquē ad p̄dicandū pac/
tiōe pecunie ⁊ hmōi. symoni
am ɔmisit. ⁊ simpl'r p̄dicatoꝛ
q̄ hoc mō acceptauit. symoni
am ɔmisit. ¶ Si filiaȝ vl' cō/
sanguineā vel seruā misit ad
mōasteriū pactōe facta d̄ cer
ta q̄ntitate p̄ ingressu mona/
sterij. symoniam ɔmisit. nec/
nō moniales. nisi foꝛte mona
steriū esset adeo tenue q̄ n̄ suf
ficeret illi p̄uidere. ¶ De symo
nijs clericoꝝ vide in tertia p̄/
te. c. de clericis. De hac vero
materia symonie habes ple/
nius in. ij. p̄te. ti. i. d̄ symonia
p̄ totum.

¶ De p̄ditōe. Capl'm. ij.

PRoditio frequenter ex
auaritia fit. Si p̄di/
dit ciuitatē. vel castrū
vel p̄sonā inimicis. vltra moꝛ
tale teneꝛ de omni dāno inde
secuto. ¶ Si p̄didit res alte/
rius iniuste auferentib⁹ idem
¶ Si p̄didit secreta alterius
iniuste. vltra moꝛtale teneꝛ de
damnis inde secutis. Sec⁹
si secreta inique vt ɔiuratōes
⁊ tractatus ꝯ ciuitatem vl' no
cumenta p̄sonarū manifestat
qꝛ tūc bene facit ⁊ facere tene
tur. ¶ Si recepit aliq̄d sb̄ si/
gillo ɔfessiōis. sed non in cō/
fessione. si reuelat peccat moꝛ
taliter. nisi illud eēt quid ini/
quū. cui possit obuiare mani
festando. ⁊ si de hoc perpen/
dit q̄ndo pꝛomisit. peccauit

mortaliter. sz nec dz tenere secretū. quia etiā tūc peccaret. ¶ Si legit lras alteri⁹ clausas videt mortale. nisi poneret spem in ratihabitiōe mittentis. vel eius cui mittit.

¶ De acceptōe psōaꝝ. C. iij.

Si accipit psonā in iudicio. vicz q2 mag' audit vnā psonā q̃ aliaz vel credit vni magis q̃ alteri nō seruato ordine iur'. vl' magis declinat ad vnā ptē q̃ ad alterā rōne amicicie ꝛ hmōi. posset eēt mortale. Si in distribuēdis bn̄ficijs l' officijs eccl'iasticis vel secularib9 admittit indignos. peccat mortaliter. ꝛ tenet de dānis ide secutis psonis. Si in faciēdis cedulis q̄ vulgarit dicūt scrutinia scient admittit idignū. vel q̄ phiberet admitti vel excludi dignum peccat mortalit. Si in distribuendis oneribus. vel iponendis collectis ciuitatis scienter grauat aliquē cōtra vel vltra debitū vl' alleuiat peccat mortalit. ꝛ si solū ex eius determinatiōe fieret talis distributio. tenet dānificatis de dāno. secus vo ē si ponūt cū eo plures alij. Et si cū haberet distribuere elemosynas alicuius societatis vel testamenti ꝛ hmōi nō fideliter distribuit. et si dedisset nō indigentibus. vltra mortale tenet ad restōem.

De turpi lucro. Ca. iiij.

Si iudex accepit pecuniam vt iudicaret. aut bn̄ iudicaret. aut n̄ iudicaret. aut iniuste iudicaret peccat mortaliter. ꝛ tenetur illā restituere dāti. nisi dedissz vt male iudicaret. q2 tūc tenetur dare paupibus. Idē d teste. p testimonio falso ferēdo. q2 peccauit mortal'r. ꝛ tenet restituere. ¶ Si fecit instrumtū in fraudē vsurarū. vt notarius peccauit mortal'r. ꝛ mercedē quā accepit dz paupib9 erogare. Si fuiuit vsurario in arte vsuraria. vt notarius peccauit mortal'r. ꝛ si bona vsurarij essent obligata restōni non posset retinere solariū. sz dz restituere creditorib9 vsurarij. al's aūt posset. sed illud dare dz paupibus. de honestate tamen non de necessitate. nisi ipe esset paup. ¶ Si recepit pecuniā p turpitudine vt meretrix vel alia mala mulier. debet illam pauperibus erogare. non tamen de necessitate. sed de consilio honesto. ¶ Si quis facit aliquā artez

vel artificiū cui⁹ vsus vt plurimū ē mortale. vt facere taxillos vel cartas ꝛ hmōi peccat mortalr. nᶜ deb; absolui nisi disponat illō dimittere. Lucrū ꝓo ex h factū debet paupib; dare. ex ꝯsilio nō ꝑcepto Si dieb; festiuis emit vel vēdidit negociādo. nisi forte in nūdinis. vl' fec̄ ꝯctus al's ñ necessarios tūc. vel scripsit vel fecit aliq̄d manuale ꝑ lucro. vltra pctm̄ ſm aliq̄s debet illud lucrū paupib; dare. ꝛ h poti⁹ videt̄ de honestate q̄ȝ de necessitate. Si tpe messium vl' vindemiaꝝ emit bladū vel vinū vl' fruct⁹ vt alio tpe vēdat cari⁹ ñ exñs tal' rei negociator. necq̄ ꝑpt̄ aliquē honestū finē. sed ꝑpt̄ cupiditatē turpe lucrū ē. ñ tñ tenet̄ i aliq̄. Si accepit aliq̄d vt aliquē eligeret ad dignitatē aliquā tpalē vel officiū seculare vel vendidit hmōi officia secularia turpe lucrū ē. nō tñ tenet̄ ad restitutōem aliquam.

Si mercator vl' alius portauit vl' portari fecit ferrū lignā ꝛ quecūq̄ȝ mercimonia ad terras infideliū nō hñs lniā aplicā est excōicatus excōicatione papali. incurritq̄ȝ alias penas. vt habes in tertia ꝑte ti. xxv. ꝑ totum. Idem de dātibus in hoc auxiliū et consilium. Si negociator exercet negociationes non ad aliquem finem honestum. videlicet gubernare familiaȝ. vtilitatem patrie ꝛ hmōi. s; ꝑncipalit̄ ob immēsā cupiditatē ꝯmittit turpe lucrū. Nō tñ tenet̄ de necessitate dare lucꝝ paupib;. sed vnam ꝑtem de ꝯsilio ꝛ honestate.

De ludo multiplici.

Caplm. v.

Ludus. si lusit ad taxillos vel cartas. vel ad aliū ludū fortune. Si vicit ꝑ fraudem vel per falsos taxillos vel mendaciose. tenetur illud qō sic vicit restituere amittēti vltra mortle ꝯmissum. nisi sit quid ꝑuū. ¶ Si vicit ab eo q̄ alienare nō potuit. vt seruo. religioso. vxore filiofamilias. ꝛ hmōi. tenet̄ restituere his qui habent curā illoꝝ. ꝛ est mortale si est q̄d notabile. ꝛ si ex cupiditate acq̄rendi ludit. Si ꝑ multam importunitatem traxit aliū qui non intēdeba[t] [lu]dere. vl' retinuit volentē recedere. vltra mortale tenetur illi si est q̄d notabile. ¶ Si acq̄siuit seu vicit per ludum hmōi in

locis vbi ꝓhibet̃ lud⁹ ꝛ mandat̃ fieri restitutio. siue legib⁹ imꝑialib⁹ siue municipalib⁹ ꝛ fuat̃ q̄ntū ad vtrūꝫ. debet tunc fieri restitutio illi q̄ amisit. secus si leges ille sunt abrogate ꝑ ꝯtrariam cōsuetudinē. Si vicit ꝑ ludū in aliꝭs casib⁹. exceptis p̄dictis nō tenet̃ illi restituere q̄ amisit. q̄suis possit elemosinalit̃ si sit pauꝑ elargiri. sꝫ debet paupibus erogare de honestate et cōsilio. ſm aliq̄s tenet̃ de necessitate. qḋ tuti⁹ est. nō oportet tñ tales strīgere ita ad certam restitutiōꝫ sicut in furtis vsura ꝛ hmōi. ſm vero Ray. sunt q̄dam ꝑsone q̄b⁹ indistincte tenet̃ q̄s restituere q̄cq̄d ab eis lucrat⁹ fuerit in alee et taxilloꝝ ludo. viꝫ furiosi. ꝓdigi. minores. xxv. annoꝝ. et maxime pupilli. Itē mēte capti surdi muti ceci. ꝛ qui ꝑpetuo morbo laborant. quia tales rebus suis supesse. id est ꝓuidere non possunt. ꝓpter quod dandi sunt eis tutores ꝛ curatores. Idem videt̃ dicendū de seruis. monachis ꝛ ceteris claustralib⁹ et filiꝭsfamilias q̄ non hn̄t peculiū castrēse vel q̄si. et de vxore q̄ nō hꝫ bona parafernalia. ꝛ etiaꝫ ḋ administratorib⁹ reꝝ ecclesiasticaꝝ que sunt paupeꝝ. et de similib⁹ ꝑsonis. tñ t̃les pecunie nō sunt restituende eas ꝑdentib⁹. sꝫ tutori. curatori. patri. monasterio. dño. marito eccl'ie et hmōi. De restitutiōe taliū vide plenius i summa. in. ij. parte ḋ restōne ludi. De aliꝭs ṽo que cōtingūt in ludis. vt fraudes. blasphemie amissio tempis. et hmōi. habes in capitulis aliꝭs.

De inq̄etudine. Ca. vi.

i Inq̄etudo circa tp̄alia acquirenda ꝛ ꝯseruāda. Si habuit immēsam solicitudinē circa huiusmodi. ꝛ ꝓpter hoc dimisit aliq̄d necessariū ad salutē. vt missam ꝛ hmōi. est mortale.

Si ṽo nō dimisit necessaria sꝫ remissor fuit q̄ ad spūalia. veniale est. Si habuit nimiam sollicitudinem circa hmōi ex parua ꝯfidentia auxilij dei in se non est mortale. sed videt̃ veniale. est tñ mlt̄ū impeditiuū deuotōis ꝛ aliorū bonoꝝ spūalium.

De inhumanitate retinendi tenaciter. Capi. vij.

a Auaricia in retinendo tenaciter seu ihūanitas non faciēdi eleōsynas

corpales indigētib⁹ qñ pt h̄ ꝓsu ptinet.s. Uisito poto cibo redimo tego colligo ɔdo. ¶ Si hñs supflua q̄ ad naturā. ⁊ q̄ ad decentiā status sui ꝑ se ⁊ familia sua nō subuenit necessitatib⁹ alioꝝ etiā nō extremis sed magnis q̄s nouit mortale ē. ¶ Si hñs de superfluo q̄ ad naturā ⁊ si nō q̄ ad decentiam status ꝑ se ⁊ familia sua. nō subuenit paupib⁹ i extrema necessitate q̄s nouit mortale cōiter iudicat. sed h̄ oportet multa cōsiderare ad bene intelligendum. vide de h̄ in scd'a pte ti' pmo. ¶ Si ñ subuenit indigentib⁹ de industria ⁊ arte sua cuȝ potuit. vt medicus medendo et visitando ifirmos pauperes sine salario. Aduocatus in aduocādo. ꝓcurator in ꝓcurando. et hmōi. videtur mortale. Si quis non subuenit pauperibus necessitates extremas patientibus cum posset. vel tardauit dare. ⁊ exasperauit pauperes veniale est. ¶ Si parauit pauperibus nimis sumptuosa vel nimia q̄stuantib⁹ sine causa indigentib⁹ vl' vtētib⁹ male elemosynis. pctm̄ ē potius q̄ӡ meritū. ¶ Si laborantib⁹ ꝓ eo in quocunq̄ ministerio nimis distulit eis dare mercedē vltra ɔuentōes factas. cū tñ possit soluere posset eē mortale si incurreret graue damnū vel scandaluȝ idē si aliquid defraudauit.

De auaricia amādi res inordinate. Capl'm. viij.

Ota q̄ si q̄s res etiam n iuste acq̄sitas ita inordinate amat vt inhere at eis vt fini. cuius signū est qñ ꝓpter eas non amittēdas eēt parat⁹ facere cōtra aliqd̄ p̄ceptoꝝ dei peccat mortalit̄ quia plus diligit creaturam q̄ӡ deum. ¶ Si aūt nullo mō vellet facere ɔtra salutem suā ꝓpter hmōi tpalia. q̄ӡ uis inordinate afficiatur seu amet ea veniale est.

¶ De prodigalitate ɔria auaricie. Capl'm. ix.

I supflue expēdit suā s substantiā. vel in edificijs sūptuosis. vel in eq̄s. vel in ɔuiuijs deliciosis vl' freq̄ntib⁹. vel palestris. vl' ludis vel ornamentis vel turpitudinib⁹. ⁊ p̄cipue mulieꝝ vl' in exenijs vel hystrionib⁹. ⁊ hmōi pctm̄ ē. et quando est notabilis excessus sed est sine consensu. est veniale. vel nullum etiam de re notabili ſm

pportionē sui stat⁹ ē mortale vel in modico est veniale. Descēdere aūt ad pticularia puta dtermiare qñ ē mortale vł veniale nō de facili pōt dari iudiciū certū a q̄ ɔgscat.

De inuidia q̄ est scdm vicium capitale.

Titulus. ij. de iuidia ⁊ ei⁹ specieb⁹. iiij. ⁊ h₃ capl'a. iiij.

Capl'm pmū.

Inuidia ē tristicia de aliēo bono inqntū desideraꝛ vt diminutiuū ,p,pe excellētie ⁊ si sit ex ɔsensu rōnis mortale est. nisi eēt de aliq̄ re pua. sicut puer q̄ inuidet alteri puero q, habeat plures fructus ⁊ hmōi. sed si sit fm motū sēsualitatis. ⁊ cū displicentia rōnis ē veniale vel nullū. etiā d re notabili. e Interrogādū ē fm statum de hmōi iuidia. sc₃ si platus alteri plato inuidet d maiori platiōe vel dignitate. Si est officialis d maiori et digniori officio. Si doctor de maiori scia ⁊ cōcursu. Si scholaris d acutiori ingenio alterius scholaris. Si ciuis de maiori honore ⁊ reputatōe alterius. Si spūalis de maiori fama alterius. Si mulier de alterius marito. filijs. ornamentis. pulchritudine. et hmōi. Si artifex de artificijs artis sue ⁊ lucro. ⁊ sic de alijs Si q̄s cū dolet de bono ,p,ximi sui. nō ex eo q, ille habeat. sed de defectu suo. q₂ ipē illo caret. contētus tñ q, ,p,ximus habeat nō ptinet ad inuidiā. ⁊ silr si doleat de bono inimici. ex hoc solū q₂ timet inde sibi nocumentū. nō ,p,pe ptinet ad inuidiam.

De odio ⁊ alijs filiab⁹ iuidie. ⁊ pmo de odio. Ca. ij.

Si habuit odiū ad deum. q₂ flagellauit eum vel ipediuit mala desideria ei⁹. vel alia de cā. mortale ē. ¶ Si habuit odiū ad ,p,ximū desiderans malū ei⁹ vt malū. ⁊ si ē malū notabile qd ille appetit rōne deliberata. mortale ē. siue malū sit in psona vel fama vel substantia vł alio mō. sec⁹ aūt si nō ɔsensit rōne. vł sit q̄d nō mltū dānosum. Si vo desiderauit malū alterius. vic₃ infirmitatē in bonū ei⁹. vt. s. bonus efficiatur. ł ne peior. vł ne alijs noceat. nō est odiū. Interrogandū ⁊ inuestigādū est hoc caute. nam laici omnem displicētiam solent appellare odium

q̄ tn̄ ē nisi mō dicto. Itē odium ꝯ vnū reputāt tm̄ vnum pctm̄ Sȝ nota ꝙ sicut i aliis sic in isto. quotiēs reuocādo iniuriā menti de nouo habuit odium ad illuȝ cum ꝯsensu rōnis. totiēs peccauit mortalit. Interrogandū ē etiā de tēpore. s. q̄ntū ꝑseuerauit ꝛ quō freq̄nt odiuit Itē ꝙ dimittat omne odiū. sed nō oprtet imo non debet ille petere veniam quem odiuit si peccatum est occultum. nisi publice cuȝ ꝟbis vel aliis modis offēdisȝ

¶ De susurratiōe q̄ ē ponere dissensiones int amicos propter malā intentionē.

Caplm. iij.

Si q̄siuit pōere discordiam int amicos vel consanguineos. dicēs malū vni de altero. vel econtra. vel referens studiose que p̄nt causare hmōi. qꝛ mortle ē. ꝛ nurus erga socrū. ꝛ socrꝰ erga nurū solent his vacare. ¶ Si dixit aliq̄ ꝟba vn̄ orta est discordia int amicos vel ꝯsanguineos. sed nec hoc intēdēs sed incaute. de se nō est mortale. sȝ possȝ eē rōne scandali. ¶ Si q̄s intēdit dissoluere malas amicitias. vel cōuersationeȝ alicuius cū aliis ne decipiat congruis remediis non est malum.

De exultatiōe in aduers.

Caplm. iiij.

Si vidēs dāna euenire ꝛ mala his q̄bꝫ iuidet vel odiū hȝ letat d̄libe rato aīo d̄ malo illiꝰ mortale est. secꝰ aūt si nō deliberato animo. Letari aūt d̄ malo inimici. nō inquātū malū eiꝰ. sȝ inq̄ntū nō poterit nocere. vel als iniuste eū opprimere pōt eē sine pctō.

De tristicia in ꝓspis.

De tristicia in ꝓspis q̄ h̄ differt ab iuidia. qꝛ tristat de bono ꝓximi. ꝛ ppt hoc cogitat quō male habeat ꝛ desiderat. sed ꝯtingit sepe ꝙ nō patit ille dāna que ei appetit. sȝ magis ꝓspatur ꝛ d̄ h̄ tristat. ꝛ est mortale vbi est ꝯsensus rōnis.

¶ De ira q̄ ē tertiū viciū capitale. ti. iiij. ꝛ hȝ. ca. ij.

Ira est appetitus vindicte ꝛ viciū capitale. ꝛ freq̄nter miscetur cum odio. Si ꝓpter aliquem defectum in se vl in altero cōmissum desiderauit vindictam seu punitōȝ quōcūqꝫ vt ꝑ se vel a deo vel

ab alio intendens solū satisfacere aīo suo irato. ⁊ ē mortale qn̄ scʒ solū intēdit punitiōeʒ pter ordinē rōnis. si notabile malū est ⁊ cū ↄsēsu rōnis al's veniale. vt ira q̄ttidiana ī gubernatōe familie. ¶ Si irat⁹ in seip̄m pp̄ter aliquē ōfectū turbat̄ cōtra se veniale est cōiter. ¶ Si iratus ↄ deum ppt̄ aliqd̄ flagellum murmurat ī corde vel ore impatienter ferēs. ⁊ potest esse mortale ⁊ veniale. ꝑm modū impatiē.

De indignatione ⁊ aliis filiab⁹ ire.

Cap'm scd̄m.

ſ I indignat⁹ ↄ aliquē nō valēs audire eum vel videre. reputās eū indignū eo ꝙ sibi displicuerit cū debuit seruire potius ē veniale cōiter. ⁊ si ppt̄ hoc retinet sibi loq̄lā. vel aliud signū ōn̄dit displicētie. q2 aufere̅da sūt pp̄ter scandalū p̄xiorum ⁊ opinionē odii.

De tumore mentis.

ſ I excogitauit diuersas vias ⁊ modos ad vindicandum se de iniuria. ⁊ his implicauit mentem cogitationibus altercatiuis ꝑm processuʒ potest esse mortale et veniale.

De clamore.

ſ I ex ira clamauit ↄ aliquē inordinate et ↄfuse ⁊ furiose loquēdo. est veniale cōiter.

De ↄtumelia

ſ I dixit alt'i v̄ba cōtumeliosa vel iniuriosa ip̄ortātia vicia vl' opprobria aīo iniuriandi notabiliter. vt vocādo eū p̄ditorē vel inhonestā p̄sonā. ⁊ dicendo mala de parentib⁹ ⁊ h̄mōi mortale est. Si dixit v̄ba opprobriosa familie sue l' discipulis vel sibi subditis causa correctōis. si mō debito et honesto est sine pctō. vel cōit̄ est veniale. nisi īfamatoria diceret. ⁊ sequeretur scandalum magnum.

De blasphemia et maledictione creaturarum.

ſ I blasphemauit animo deliberato aliquē vt p̄cuteret̄ tali maledictōe in malū. esset mortale nisi hoc affectaret̄ in emēdationem eius. ¶ Si vero hoc non desiderauit ꝑm rationeʒ sed ꝑm subitum motum ire eius. Cuius signuʒ est. quia si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus communiter est veniale.

¶ Si maledixit creaturas irronales. q2 si fecit in detestationē creatoris. vel i dānū dn̄i ei⁹. ē mortale. al's veniale z ociosum. ¶ Si blasphemauit aias defunctoꝝ suoꝝ parētū vel alioꝝ hoīz. videt̄ mortale q2 videt̄ itēdere notabile malū. Idē cū seipm̄ maledixerit ex īpatia. Si blasphemauit diabolū malū est. q2 ociosum saltem. De maledictōne dei z sctōꝝ dictū est sup̄ p2io p̄cepto.

amen ad defunctorum ... [marginal annotation]

De rixa.

D Erixa p quā ex ira se inuicē hoīes ꝑcutiūt. vicz cū fit aīo nocendi vel iniuriādi. vt in adultis ē mortale. in incipiente veniale Idem in ꝓsequente aīo vindicatiuo. secus si aīo defendēdi se tm̄. vel etiam ad exercitium. vt pueri

De seditione.

D E seditōe q̄ est qn̄ vna ps ciuitatis insurgit ꝯ aliā. ex pte eius q̄ iniuste mouet. est mortale cum oīb3 seq̄cib3 eius. z tenet̄ de oīb⁹ dānis inde secutis alteri parti. Ex pte aūt eius q̄ resistit seditiōi iniuste mote ꝯtra se vel bonū ciuitatis. nō ē ſm se peccatū. nisi misceant̄ odia z vindicatōes. ꝑut cōiter accidit. Qn̄ ex resistentia alteri pti seꝗrent̄ multa ꝑicula z mala cedendū eēt. al's nō euaderet multa peccata q̄ ī ꝯflictu ptium seq̄rent̄. ¶ Si q̄s etiā ita partialis est vt guelphus z gibelinus. seu aliter ptial' ita obstinato aīo ꝙ appetit exterminiū alteri⁹ ptis seu exiliū per phas z nephas. paratus etiam in malis seq̄ ptem suā nō est sine mortali. z in malo statu ꝑditōis.

De bello

S I q̄s mouet bellū iniustuz mortal'r peccat. z omnis q̄ dat auxiliū ꝯsilium z fauorē sil'r peccat mortalit̄ De dānis aūt q̄ ibi fiunt. z de restōnib3. z q̄d sit iustum vel iniustū bellū. vide in tertia pte. De homicidio dictum est. s̄. c. v.

¶ De accidia q̄ ē q̄rtū capitale viciū. ti. iiij. z h3 ca. v.

¶ Primū cap'm de eadem

A Ccidia importat tediū bn̄ opādi. Si ita contristatus z tediat⁹ est ꝙ habuit ī horrorē bona dīna. z ī abominatōz sp̄ualia z opa bona ad q̄ tenet̄ vt p̄cepta dei z ec-

clesie ⁊ hmõi. qñ adest cõsen/
sus rõis ẽ mortale. ſꝫ ſi hꝫ ta/
lẽ motũ tm̃ ſm ſenſualitateꝫ
cũ diſplicẽtia rõis. eſt veniale
¶ Si aũt ↄtriſtat⁹ ẽ d̃ morte
ↄſanguinei vel alio cãu ꝙ pe
nitet eũ bñ feciſſe. vel ꝓponit
ampli⁹ ñ bñ facere. mortl'e ẽ.
¶ Si ita ↄtriſtaꝛ ꝙ vellet nũ/
ꝗꝫ fuiſſe creatus a deo. ſeu nõ
cẽ nat⁹ i mdo. vl'ẽẽ ſic brutũ
aĩal. vel mori quõcunqꝫ ſiue
bñ ſiue male d i. ↄpoſit⁹ dũmõ
hinc exiret. talis triſticia cum
ↄſenſu rõnis eſt mortale.

Si etiã ita ↄtriſtaꝛ de aliq̃
caſu aduerſo ꝙ incurrit gndẽ
infirmitatẽ ꝓpter nimiam tri
ſticiam ꝑdens ſomnũ. dimit
tens cibum ⁊ hmõi. videtur
mortale qñ põt ſe iuuare cõ/
tra hmõi. Si contriſtatur
ex ↄſideratione bonoꝝ q̃ hñt
alij q̃bꝫ ipe eſt ꝑuatus vilipẽ
dens oĩa ſibi data a deo ⁊ in/
de ſumens tediũ bñ oꝑandi.
ſm ↄſenſum rõnis illa acci/
dia eſt cõiter veniale. et in pſo
nis ſpũalibꝫ repiꝛ. Si cõ/
triſtaꝛ ex h̃ ꝙ bona ꝓpoſita q̃
fecit ſepe frãgit. ex h̃ incurrit
tediũ bene oꝑandi q̃ſi ſibi vi
deaꝛ nõ poſſe ꝑficere acidia ẽ
in ſpũalibꝫ incipientibꝫ do ſ/
uire. Si ex frequẽtia tenta

tionũ attediaꝛ in laborando
⁊ reſiſtendo veniale ẽ. ſi tñ re/
ſiſtat in incipientibus cõtin/
git ſepe. Si attediaꝛ i bo/
nis oꝑibꝫ vel bene oꝑando o/
rando audiendo legendo le/
ctiones vel p̃dicationes. aut
dicendo officium ⁊ hmõi. ñ
tamen dimittit de neceſſitate
fienda cõiter eſt veniale. ⁊ ſa/
tis etiam in ſpũalibꝫ repitur.
¶ Si triſtaꝛ de aliq̃ defectu
magꝭ ex eo ꝙ apparꝫ defectu
oſus corã hoibꝫ ꝗꝫ coram do
accidia ẽ. ⁊ freq̃nter veniale ꝓ
cedens ex ſuꝑbia.

De filiabꝫ accidie Ca. ij

De filibꝫ accidie in q̃b⁹
difficile eſt cognoſce/
re quando ibi ſit pec.
catum mortale. niſi ↄmiſceꝛ
cũ aliquo peccato. vt cũ omit
titur aliquod p̃ceptũ. niſi de/
ꝓmat ita mentẽ ꝙ tollat cari/
tatẽ dei ⁊ ꝓximi.

De deſperatiõe.

Si deſperauit de miſe/
ricordia dei. exiſtimãſ
non poſſe vel non vel/
le ei ꝑcere etiam reuertenti ad
penitentiam. vel nõ poſſe ab/
ſtinere a peccatis cũ adiuto/
rio dei eſt mortale ſm delibe/
rationem ⁊ conſenſum. ſecus

si ƀm aliquē impulsū tētationis. ¶ Si desꝑauit se nō posse euadere aliquas miserias mundi vel ꝑicula ꝑpter q̄ decreuit se occidere est mortale. Et si aliquid ad hoc fecit multo magis.

De malicia

I contempsit diuina et spūalia bona ex tristitia aggrauante mentē mixta cū accidia mortale est. Si aūt contēneret ꝛ refugeret ea ꝑ q̄ posset vitare peccatuꝫ. qꝛ tūc ꝑtinet ad blasphemiaꝫ in spiritum sanctum. vt infra dicetur.

De pusillanimitate.

I subtraxit se ab illis bonis ad q̄ erat aptus timore deficiendi. vt a ieiunijs. ab ingressu religiōis a ꝑlatiōe iniūcta ab officio p̄dicatōis ꝛ audientia cōfessionis iniūcte. ꝛ hmōi. est cōiter veniale. nisi esset p̄ceptum in eo qđ dimittit.

De rancore

I habuit displicentiā ꝛ tediū in corrigentes eū ꝑpter correctionem est veniale. nisi illos odiret. et tunc odium est mixtū

¶ De ociositate que procedit ex tedio.

I stetit ociosus nihil boni oꝑans corꝑale vel spirituale. vn̄ amittit tempus irrecuꝑabile. videtur veniale. nisi ex ocio addatur aliquod vicium quod frequenter accidit. et quanto tēpore stetit ociosus.

¶ De torpore seu pigricia bn̄ oꝑandi.

I fuit tardus ad bene oꝑandū. licet illđ fecerit. tardus ad ecclīaꝫ ad orandum. ad elymas dandū. ꝛ hmōi. cōiter est veniale. nisi ex tarditate omitteret p̄ceptū. vt qꝛ cito nō subueīt patienti extremam necessitatem cuꝫ tenet vt infirmo. vn̄ seq̄t mors ꝛ hmōi. tūc ē mortale.

De euagatōe mentis.

I habuit distractiōeꝫ mētis in orōne. ꝛ fuit in ea. vel cū volūtate euagat. vel audiendo p̄dicationē ꝛ diuina mente cogitauit vana ꝛ inutilia. est cōiter veniale. nisi addat aliqđ speciale peccatū. vel ꝑ totū officiuꝫ ad quod obligatur ex p̄cepto vel audit noua. vel si loq̄tur inutilia. vel ex tedio mutat loloca hincinde vel distrahit sensus et membra diuersi/

mode ē veniale cōiter.

¶ De negligētia seu tepedita/
te. Capl'm.iij.

Q Ue est remissio volun
tatis circa ea q̄ d3 face
re. In hac q̄ttidie oēs
offendūt. sed venialit. nisi o/
mittat aliqđ necessariū. Si
fuit negligēs circa opa mise/
ricordie sp̄ūalia. q̄ hoc versu
ptinet. Cōsule castiga dimit
te solare fer ora. ¶ Nota q̄ sb
cōsule pp̄hendit doctrina. et
docere ignorantez p̄cipue ad
salutē vtilia. ¶ Si fuit negli/
gēs ad addiscēdū necessaria
ad salutē. vt p̄cepta dei 7 eccle
sie generali. q2 hmōi ignoran
tia nō excusat. vel ad eundu3
ad p̄dicatiōem. 7 vtile est iniū
gere idiot3 vt p̄dicatōes aliq̄s
audiant. ¶ Si fuit negligens
ad pcurandū sibi sacramēta
7 sue familie. 7 si ex negligen/
tia 7 dilatiōe mortua est ples
sine baptismo. est mortale.

Si infirmus mortu9 ē si/
ne pfessiōe 7 cōione vel extre/
ma vnctōe. cū ex negligentia
crassa pcedit. videt mortale l'
graue veniale fm q̄ plus ille
indigebat. Si fuit negli/
gēs ad pcurādū sacramētu3
pfirmatōis. Si iterū fecis
set dare sacramenta baptismi
pfirmatōis vel ordinē scient
sacrū. est mortale. 7 ptrahit ir
regularitas in suscipiente.
Si fuit negligens ad frater
nā correctiōem. cū tenet vic3
de pctō occulto 7 mortali. et
inde sperabat emendatiōem
illi9. tūc esset mortale dimittē
do oīno illam. veniale vo re/
tardando. vel de his q̄ nō sūt
mortalia Si non seruauit
ordinē debitū in fraterna cor
rectōe vel nimis aspere vl' tē
pore vel loco indebito. pecca
tum est.

De negligētia pfessiōis
Capl'm.iiij.

S I omisit ad minus se
mel in anno pfiteri. vl'
ex negligentia vel igno
rantia mortaliter peccauit.
Sec9 si ex impotētia. videli/
cet q2 nō h3 copiā cōfessoris
sed si postea cum habet copi/
am pfessoris n̄ suppleuit de/
fectū. mortale est. Si fecit
cōfessiōe3 fictā sciēt dimittēs
aliqđ mortale. vel quod du/
bitabat vel credebat eē mor/
tale. etiam si non esset morta/
le. mortaliter peccat. 7 tenet
iterare pfessionem Si di/
cit se esse contritū de omnib9
peccatis 7 dispositū ad absti
nendū 7 satisfaciēdū. cū h nō

Martinus sum confessor

intenderet mortal'r peccauit ꝛ tenet͛ iterare ꝯfessionē. Si pniaȝ sibi iniūctā p mortali/ bꝫ ex negligētia omisit facere peccauit mortaliter ꝛ tenetur iterare cōfessionē. si ē illiꝰ obli tus pnie. Si sciēter ꝯfessus est ei queȝ sciuit excōicatum vel suspēsum. vl' nō hñteȝ au/ ctoritatē. puta qꝛ symoniace accepit bñficiuȝ. vel qꝛ intru sus ē p laicā ptāteȝ. peccauit mortal'r. ꝛ tenet͛ iterare cōfes/ sionē. Si ꝯfessus est in ex cōicatione maiori existens. quā nesciuit ipse nec cōfessor eiꝰ. absolutus tñ fuit a pctīs. oportet iteꝝ cōfiteri. qꝛ nō fu it capax absolutōis tūc ppt͛ excōicatiōeȝ. Si ꝯfessus ē ei q̄ nō hȝ sufficientem sciam peccat. ꝛ si fuit adeo igrās ꝙ nesciuit discernere pctā eius p̄cipue cōmunia. tenet͛ itera/ re cōfessionem.

De negligētia circa cōmu/ nionem. Capl'm. v.

I omisit cōicare semel i anno. s. in pasca resur rectōis post annos di/ scretōis. peccauit mortal'r ni si fuissȝ legitime īpeditus. vt qꝛ alteratꝰ stomacho vl' excō municatꝰ. q̄rēs tñ absolutio/ nē. vel de licētia pprij cōfesso ris p aliq̄t dies differret. et in hmōi casibꝫ debꝫ supplere de fectū qñ pōt. Si nō cōica uit ieiunꝰ. ita. s. ꝙ pꝰ mediam noctē aliq̄d sūpsit p modū ci bi vel potꝰ. peccauit mortali/ ter. nisi esset grauiter īfirmus qꝛ tūc lȝ. ¶ Si cōionem sum psit cum staret cū pposito ali cuius pcti mortalis. vel cum eēt excōicatus hoc sciens vel ignorās ignorātia crassa pec cauit mortal'r. ¶ Si nō ꝯfes/ sus de aliq̄ mortali pctō com misso aduertent͛ ex verecūdia vel inaduertent͛ ppter indis/ cussionem cōscie. vel ex igno rantia crassa ꝛ supina sūpsit cōionem. peccauit mortalit͛. ¶ Et nota ꝙ si q̄s omittit cō fessionem vel cōionem in tpe statuto conari debet ꝯfessor. vt inducat eum ad supplen/ dum defectum. nisi sit oīno ñ bene dispositus. Item cū repit aliquem dedituȝ vicijs turpibus ꝛ alijs vsqꝫ ad finē quadragesime cautū videtur ne subito admittat eū ad cōi/ onem. sed plonget sibi tempꝰ p aliquas hebdomadas. De alijs ꝟo defectibus q̄ cōmit/ tunt͛ circa cōionē ꝛ missā. vi/ de in. iij. pte đ clericꝭ. Si exi stens excōicatus maiori sciēt͛

Audiendo diuina

pticipauit. audiẽdo diuina i ecclíjs. aut sacramẽta pcipiẽdo. peccauit mortalr. ¶ Si pticipauit in crimine cũ aliq̃ p pter qd ille cũ q̃ pticipauit erat excõicatus. vic3 quia verberauit clericũ. vt. c. si ꝯcubine. de sentẽ. excõ. Vel si aliq̃s clericus subijcit se alicui laico verberandũ ad placandũ eũ de iniuria sibi illata. cleric⁹ ille efficit excõicatus. ꝛ mortale ẽ vt. c. ꝯtigit. de sen. excõ. ¶ Si exñs excõicatus maiori scienter participauit cũ alijs fidelib⁹ etiam extra diuina precipue in his q̃ continẽtur in hoc versu. Os orare vale cõmunio mensa negat. Et si fecit ex contemptu ꝯtra phibitõ3 supioꝝ. peccauit mortalit. al's venialr. ꝛ efficit excõicatus minori. a q̃ pt absoluere oĩs q̃ h3 cũ audire in cõfessione. ¶ Excipiunt tñ q̃nq3 casus in quib⁹ licet participare cum excõicatis. q̃ ꝯtinent in h vsu. Utile lex hũile res ignorata necesse. Hec anathema q̃dẽ faciũt ne possit obesse. Quos vide in q̃rta pte summe.

Quintus titulus de inani gl'ia et h3 tria capl'a. Primũ capl'm de inani gl'ia.

Ejani gloria q̃ ẽ q̃ntũ capitale viciũ ĩportãs iordinatũ appetitũ laudis hũane seu inordinatã ꝯplacentia3 eius cui offert. ꝛ cũ fit aliqd opus pncipalr ppt laudem ppriã amittit ei⁹ merces ꝛ pctm̃ incurrit. ꝛ interrogandu3 ẽ fm statũ hoĩm d diuersis materijs i q̃b⁹ hoĩes q̃rũt sibi laudẽ. vic3 a doctore d sciã ꝛ doctrĩa. a scolari d ingenio ꝛ disputatõe. a rectore de regimine. a mľierib⁹ d ornatu ꝛ huiusmõi. Si q̃siuit laudẽ ꝛ gloriã d ope pctĩ mortalis. mortalr peccauit. si fm rõnem deliberatã h egit. sec⁹ si fm modũ sensualitatis vel etiã si de aliq̃ veniali gl'iat. ¶ Si opa sua de genere bonoꝝ vt ieiunia. elemosyne ꝛ hmõi. quasi omnia ad laudem humana3 fecit. mortale videtur cu3 ibi constituit finem. secus si aliquid horu3 aliquãdo fec̃ alio fine. Si ita ordinate accepit laudem de aliq̃ ope. q pter ea3 ꝯseq̃ndã pat⁹ erat facere ꝯ aliqd pcepto ꝛ peccauit mortaliter. In alijs aũt casibus videtur veniale.

De ĩmodestia ornat⁹. ca. ij.

participare cum excomunicate

D E immodestia orna/
tus q̄ pcedit freq̄nter
ex inani gl'ia. lz etiaz ex
alijs causis possit pcedere. et
pcipue mulieres iuuenes de
hoc interrogāde sunt. s. de or/
natu capilloꝝ. fucoꝝ. gēmaꝝ
vestiū pciosaꝝ. ꝛ foderaturis
ꝛ caudis eaꝝ. ꝛ planellis ni/
mis altis ꝛ coronis capitis.
ꝛ hmōi. in q̄b9 aliqn̄ ē morta/
le. aliqn̄ veniale. ¶ Si vsus l'
vsa est fucis vl' alijs ornamē
tis ad ostentatiōez ꝛ inanem
gl'iam. si d hmōi supbiuit vl'
gl'iata ē mortale ē. si tātā de/
lectatōem habuit ad laudem
et gl'iam illam ꝙ non curauit
trāsgredi mādata dei ꝛ eccl'ie
¶ Si vsus vel vsa est fucis ꝛ
alijs ornamentis ad inducē/
dum hoīes ad sui ꝯcupiam
extra matrimonium. morta/
le est indubitatum. ¶ Si ita
inordinate delectatur in hu/
iusmodi. ita ꝙ etiā si scirz ho
mines ex sui ornatu scandali
zari. id ē trahi ad sui ꝯcupiaz
non curans de ruina pximi
mortale est. ¶ Si ad ꝯplacen
dū viro suo. vel ad inuenien
dum virū si ē inupta. vel ne d
spicat' ab alijs. vel ex aliq̄ le/
uitate vsa est fucis vl' alijs or
namentis supfluis de se non
est mortale sed poti9 veniale.
nisi hic sit notabil' excessus ī
hmōi. vt possit iudicari d oc
casiōe data alioꝝ ruine. ꝛ nō
tm̄ accepta qd est difficile iu/
dicare ¶ Si habuit nimiā di
ligentiā ꝛ studiū ꝛ tps ad or/
nandum se. vel fecit excessum
in portatura vestiū vltra suū
statum vel conditionem vl' n̄
ꝯm morem patrie. vel vestib9
nimis delicatis pctm̄ ē.

Caplm tertiū de filiab9 in
anis glorie. Et primo de
hypocrisi.

S I simulauit sanctitatē
hr̄e p ieiuniū orōnem
ꝛ hmōi. cū malus essz
si hoc egit ad ꝯseq̄ndam lau/
dem hūanā. ꝯstituens ibi fi
nem. mortale est. al's veniale
nisi aliud vicium adiungat'.
¶ Si simulauit sanctitatez p
hypocrisim intēdēs aliq̄d ꝙ
sit cōtra honorē dei vl' vtilita
tē pximi. vt seminare errores
adipisci indign9 eccl'iasticaz
dignitatē. decipe em̄ pximū
tpaliter vel spūaliter mortalē
est. ¶ Si simulauit sanctita
tem existens malus vt dētur
ei elemosyne sicut sctō viro vl'
pcuratōes eccl'iarum vt cere
tanz silia. mortal'r peccauit

Si ſimulauit maiorē ſanctitatē q̄ȝ habuit. vel occultauit ſuū defectū ad edificatiōȝ ꝓximorum. non eſt peccatuȝ vel leue vel veniale eſt. aut ſi h̄ facit ob aliquam vanitatem vel inanem gloriam. eſt veniale.

De iactantia

ſ J laudauit ſeipȝ ď aliq̄ ope pcti mortalis. mortal'r peccauit. Si aūt de ope veniali. venialiter peccauit quantum eſt de ſe. ¶ Si laudauit ſe ď aliquo opere bono. vicȝ de virtute. de ſcīa. de induſtria. vel diuitijs vel potentijs. ⁊ hmōi. ex ſupbia ⁊ inani gloria. mortale eſt vel veniale ſm radicem ipſi⁹ ſupbie vel inanis glorie vnď procedit. ¶ Si laudauit ſe cōtemnēdo alios. vt phariſeus publicanum mortale eſt. ¶ Si aūt ex aliqua leuitate l' vtilitate conſequenda veniale vel nullum eſt.

De ironia

ſ J vilificauit ſe verbis vl' factis plus q̄ȝ ſentiat in ſeipō in mēte. dicens aliqua mala de ſe q̄ in ſe non cognoſcit veniale eſt. ⁊ dr ironia.

De contentione

ſ J q̄s ꝯtendit aduerſ⁹ aliū ꝯtra veritatē ſciēt in reb⁹ alicui⁹ importantie mortale eſt. ſecus in rebus puis ⁊ inaduertenter. ¶ Si cōtēdit ꝓ ꝟitate. ſȝ nimis inordinate cōiter ē veniale. ſȝ poſſȝ ibi eē tāta iordiatio ꝙ rōe ſcādali ſeq̄ntis eſſet ibi mortale.

De diſcordia

ſ J bn̄s tractare aliqua cum alijs in cōi nolit ꝯcordari cum aliis de his que ordinant' ad honorē dei vel ꝓximorum vtilitatem ex eo ꝙ male afficitur ad eos vel vt oſtēdat ſe plus ſcire q̄ȝ alij. mortale eſt. ſecus autem ſi n̄ ꝯcordat. vicȝ ꝙ ſibi videt' eſſe magis ſm deum ⁊ rōneȝ qď ipē intendit. q2 tūc vel nō eſt peccatum vel leue niſi ſit nimis ptinax.

De ptinacia

ſ J fuit ptinax in ſentētijs ſuis diſcrepans a cōmuni ceteroꝝ conſilio vel iudicio. cōmuniter eſt veniale piculoſum ⁊ inductiuum erroris.

De ſingularitate nouitatū

ſ J fecit ſingularitates l' nouitates i ꝯuerſatōne vite vel veſtibus vl'

Comedere extra horam

cerimonijs vel alijs adiuētōi bus peccatū est. ꝛ si adinuēit aliquā malā ꝯsuetudinē oīa ei imputanꝛ

De inobedientia.

Si nō obediuit supio/ribꝫ suis spūalibꝫ vel tpalibꝫ legibꝫ canonicꝭ vl' ciuilibꝫ rōnabilibꝫ ꝛ sicͥ dē transgrediꝛ supioꝝ ordinatō nes hn̄tes vim p̄cepti. vt qn̄ mādaꝛ fuari verbo vel scrip to in ꝟtute sctē obediētie vel sub pena excōicatōis vel car/ceris. vel alijs penis gͥuibꝫ ꝛ hmōi equipollētijs peccauit mortal'r. In alijs ꝟo ordiati onibꝫ simpl'r factꝭ trāsgrediē do est veniale. nisi fiat ex ꝯtē/ptu. qꝛ tūc ē mortale qn̄cūqꝫ leuibus

¶ De gula. vi. ti. ꝛ hꝫ ca. iij.

Primū caplm

Gula ē se/xtū capitale viciū. ꝛ i ordinatū appetitum seu delectationē circa cibū et potuꝫ. ¶ Nota qͥnqꝫ species seu modos qͥ continenꝛ in h̄ ꝟsu. Pre ꝓpere laute nimis ardenter studiose ¶ Si come dit vel bibit extra horam de/bitam sine rōnabili cā ꝛ vrgē te. ¶ Si est vsus cibis vl' po tibus lautis nimis ꝛ delica/tis vltra ꝯditōeꝫ sui statꝰ. ali ter em̄ decꝫ ꝯmedere infirmū q̄ʒ sanū. ciuē q̄ʒ rusticū. ¶ Si comedit vel bibit in nimia qn titate ẜm exigentiā sue cōple/xionis. qꝺ em̄ vni parū ē ni/miū ē alteri. ¶ Et plꝰ comede re in die ieiunij q̄ʒ altera die n̄ ē de se malū ꝑ vna comestiōe Si comedit vel bibit cū ni/mio ardore gule seu cū nimia ꝯplacentia ꝯtētꝰ magis satis facere delectatōi gule q̄ʒ neces sitati ꝓuidere. ¶ Si adhibu/it vel adhiberi fecit nimiū stu diū et diligētiaꝫ circa cibaria delicata ꝑpanda. vt cum va/rijs saporibꝫ ꝛ diuersis mōis ꝛ hmōi. In his oībꝫ spēbꝫ vl' modis gule tūc ē mortale qn̄ delectatio gule q̄ritur vt finis paratꝰ facere ꝯtra p̄cepta vt satisfaciat delectatiōi gule. vl' cum comedit vsqꝫ ad crapu/lam vel vomitum aduerten/ter. sicut fit a plerisqꝫ i carnis/priuio. vel vtitur aliquo cibo ex quo verisimiliꝛ credit īcur rere magnā lesionem persone In alijs ꝟo casibꝫ cōmuniꝛ est veniale. ¶ Si comedit carnes in quadragesima vel in alijs ieiunijs ecclesie. vel in sexta feria. aut in sabbato

Comedit carnes

m q̄drage[?] — abstine[?] a cibo et potu

ꝑ totū annū nisi vrgēte cā ne cessitatis vel infirmitatꝭ pec/ cauit mortalitꝰ si sit sine ꝯsilio medici. Si vsus ē lacticinijs tpe q̄dragesime sine cā infir/ mitatis. ꝛ ꝯ ꝯsilio medici pec cauit mortalitꝰ. In alijs vero ieiunijs eccl'ie ꝑuari pt mos p̄rie q̄ntū ad vsum lacticinio rū q̄ mos si non appareat tu tius est abstinere.

De ebrietate.

I bibit vsq3 ad ebrie/ f tatē aduertēs se nimis bibere. vel potentiam vini sufficientē ad iebriādu3 vel de hoc dubitās ꝓbabilitꝰ peccauit mortalitꝰ. secus si ig rauit potentiam vini. vt noe.

Si fuit cā inebriationis alterius aduertenter inducen do ad nimium potum vl' po/ nendo sal ī vino. ꝛ hmōi mor talitꝰ peccauit. secus si fecit cā medicine. Si induxit ali/ quē ad frangendum ieiuniū eccl'ie sine cā legitima suis ꝑ/ suasionibus peccauit morta/ litꝰ. Si induxit pueros et iuuenes ad lambacitates ꝛ ta bernas ꝛ hmōi. vt ꝑuertat ad turpia. Si freq̄ntauit ta/ bernā siue cā rōnabili. vel cō uiuia dissoluta pctm̄ est.

De insensibilitate.

— Lambacitates

I abstinuit se nimis a f cibo ꝛ potu ꝛ alijs ne cessarijs vite, ꝓptꝰ qꝺ i currit infirmitatē cōiter ē ve/ niale. nisi fiat notabilis exces/ sus. ꝛ addatꝰ obstinatio ꝯ ad/ monitiōes ex hmōi defectu. q2 tūc videtꝰ mortale rōne ꝑi/ culi inde sequentis.

De filiab9 gule. ꝛ ꝑmo de ebetudine. Ca. iij.

I ex fumositatib9 ior f diate comestiōis ꝛ po tus incurrit scurrilita tē seu grossiciē intellectꝰ et ex hoc ineptitudinē intellectus vel ineptitudinē legēdi oran diq3 ē veniale cōitꝰ.

De loquacitate.

I nimis locutus ē seu f dixit ꝟba ociosa ꝛ sine necessitate ꝛ rōnabili/ tate cōiter est veniale.

De scurrilitate

I fecit actꝰ seu gestꝰ i/ f ordinatos. ꝛ si sint ꝓ/ uocātes ad libidinem extra m̄rimonium est morta le. Si ꝟo ad dissolutō3 vl' le uitate3. vt ventositatē ꝛ hmōi veniale est.

De inepta leticia.

I habuit ineptā letici f am ꝛ vanā in ludis ꝛ iocis. cōiter veniale ē.

nisi addatur aliqd vitiū.

De choreis.

c Horee q̄ fiūt cū inordiata leticia sūt mortalia q̄nq3 modis. p̄mo cū fiūt ex libidie. scdo cū fiūt i ecclesiis. q2 sacrilegiū ē. tertio cu3 fiūt a clericis ⁊ religiosis cu3 mlieribꝫ rōe scādali. q̄rto cu3 fiūt ex inani gl'ia vel vana leticia tā iordiata q ibi ↄstituat finis. q̄nto cū tl'es chorizātes nō curāt de scādalo pximi ē mortale. In aliis aūt casibus cōit est veniale. Posset tn̄ qn̄q3 eē mortale. nec de facili de hmōi pt dari iudiciū.

De immundicia.

d Eimūdicia q̄ pt itelligi cū q̄s imūde ↄmedit. ⁊ eēt veniale. precipue si ex h' ↄturbat alios. vel q2 vomitū facit. ⁊ si h' facit q2 nimiū ↄmedit. vel q2 auidius comedat pctm̄ est. secus si cā medicine. vl' pt intelligi d' imūdicia pollutiōis q̄ cu3 accidit in somniis nō imputat ad pcm̄ s3 pctm̄ pt eē in cā eꝰ scz si pcessit ex crapl'a vl' turpi cogitatiōe pcedēti. vl' ex negligētia. l' etiā pꝰ vigiliā recolēs d' ipa imūdicia habita in somniis turpibꝫ delectat. ⁊ si ē ↄsensus rōis d' hmōi turpi delectatōe ē mortale vel veniale. vel nullū si fit ex alleuiatōe nature. ¶ De immūdicia seu pollutōe pcurata. ¶ Nota q si q̄s q̄d agit hac intētōe p̄ncipal'r vt pollutiōe3 habeat siue vigilando siue dormiēdo mortal'r peccat. etia3 si fac cā sanitat'. Si aūt ipa pollutō eē ↄtigat i vigilia pt volūtatē ⁊ sine pcuratōe n̄ ē mortl'e. ¶ De luxuria titulꝰ. xii. ⁊ h3 capl'a duo. Primū.

l Luxuria ē septimū capitale viciū. sed q2 sup in pceptis dictu3 est satis de spēbꝫ eiꝰ in ope. ac etiā in cogitatōe oī. illis omissis vidēdu3 ē de q̄busdā aliis ptinētibꝫ ad ipsā luxuriā ⁊ delectatiōem morosam. ⁊ p̄mo. Si tetigit aliquē vel aliquā vel osculatꝰ ē libidinose extra cōiugiū mortaliter peccauit. etiā si n̄ seq̄t turpis actus. nā talia exercitia i ope ipo pvno pctō habētur cū ope isto. s3 tāto grauꝰ q̄nto in hmōi ↄcurrūt pl'a. si aūt fiāt diuers' tpibꝫ diuersa sūt pctā. Si scpsit lrās l' portauit vl' misit vel recepit continētes amatoria ⁊ puocantia ad lasciuiam aduertent' mor/

taliter peccauit. Si fecit cantatões vł cãtauit vł legit vel audiuit vba lasciuie. vel turpia dlectabilr ad puocandũ se vł alios ad lasciuiã mortaleẽ Si associauit aliquẽ quẽ sciuit ire ad puocãdũ. vł turpit agẽdũ. vel ad faciẽdũ serenatas vel matutinatas. peccauit mortaliter. Si fuit mediator int aliqs ad hmõi turpia. vel posuit aliqs mediatores int se & int alios & huiusmõi. peccauit mortalr Itẽ si rcepit exeniũ ł donũ qd cũ qs. ł misit ex amore libidis.

¶ De delectatõe morosa.

De delectatiõe morosa qd viciũ repit in tepidis & mltũ negligẽtib9 nã feruidi subito cogitatões expellũt noxias. & frigidi desiderijs opis acquiescunt.

Si habuit cogitatões immũdas & carnales in qb9 trabit morã postqȝ rõne ppẽdit ppt delectatõeȝ ipam cogitãdi hmõi peccauit mortalr. Nõ solũ qñ qs cogitatõib9 luxurie rõe cõsensit deliberans facere malũ si adesset cõmoditas. sed etiã nolendo opus ppetrare. sȝ ñ curãdo ipas cogitatões libidinosas expellere postqȝ ppẽdit. sȝ i eis volũtarie imorãdo peccauit mortaliter.

De filiab9 luxurie. Ca. ij.

De filiab9 luxurie de qbus nõ optet mltũ interrogare. qr difficile est itelligere nisi cũ mixta aliorũ viciorȝ. & pma ẽ cecitas mẽts

De cecitate mẽts. si fuit ita mẽte occupat9 circa mũdana & carnalia qp nesciuit de deo cogitare. vł de reb9 spũalib9.

De pcipitatiõe.

De pcipitatõe. si fuit pceps et subdit9 i opibus suis sine ɔsilio et examiatiõe mẽts dbita agẽs.

De incõsideratõe.

De icõsideratõe. si fuit icaut9 i facts suis. ñ bñ iudicãs circa occurrentia

De incõstantia

De incõstãtia. si i eo qp deliberauit boni agere fuit icõstãs & mutabilis ex passione.

De amore sui.

De amore sui. si nimis seipm dilexit querẽdo corpis delectatões et ɔmoditatẽ et hmõi.

De odio dei.

De odio dei. si habuit deũ ł legẽ ei9 i displicẽtia. qr phib3 ɔcupiaȝ & hmõi

De amore vite p̄ntis.

De amore vite p̄ntis si nimis amauit vitam istā p̄ntē ꝑpt voluptates carnis q̄bꝫ est deditus ita amare vitam p̄ntem ꝙ aliq̄s vellet hic ꝑpetuari. s̄m Pet. est mortale.

¶ De horrore futuri seculi.

De horrore futuri seculi si horrorem habuit ad vitā futurā. De aliis ꝑo q̄ ꝑtinēt ad viciū luxurie circa cōiugiū. vide ī fra de ꝯiugatis.

¶ De supbia titul'. viij. ꝛ hꝫ capitula duo. Primū.

Superbia s̄m Grego. ē regina oīm capitaliū viciorꝝ. Et ē viciū multū subtile ꝛ difficile ad cognoscēdū. ꝛ ꝯsistit in appetitu iordiuato ꝑp̄e excellentie. ꝛ hꝫ quattuor species siue modos de q̄bus potes ī terrogare. put videbitur expedire si tñ penitens intelligat. Si bona naturalia sp̄ualia vel tp̄alia q̄ habuit sibi attribuit. ꝛ a deo nō recognouit. Si bona ip̄a a deo recognoscens meritis suis p̄ncipalit' se accepisse estimauit. videlicet ꝑpter sua ieiunia. oratōes ꝛ hmōi. Si ea bona q̄ nō habuit sibi attribuit. vel plusq̄ȝ habuit cum existimat se habere multū hūilitatis charitatꝫ patie ꝛ hmōi cū non hꝫ. Si reputauit se meliorē esse ceteris alios ꝯtēnēs. in q̄libet borū modorꝫ p̄t eē mortale vl' veniale. s̄m ꝙ ratōne consentitur vel non.

De filiabꝫ supbie. Cap. ij. Et p̄mo de derisione.

De derisione q̄ aliq̄n ꝑcedit ex supbia. Si irrisit sacramenta ꝛ alia diuina vilipendens ea. aut sāctos viros. aut prelatos. aut deo s̄uire volētes. vt sic retrahat eos peccauit mortaliter. Si irrisit intēdens ex h̄ iniuriā ꝛ vilificatōeꝫ. vel notabilē ꝑturbatiōeꝫ ei' mortal'r peccauit. sꝫ si ex leuitate vl' cā ioci secus.

De ambitiōe.

De ambitōne q̄ ꝑcedit ex supbia ꝛ iportat inordinatū appetitū honoris. ꝛ multū repitur in p̄latis ꝛ dn̄is. Si desiderauit aliquā dignitatē vel bn̄ficiū curatū rōne deliberata p̄ncipalit' ꝑpt honorē vel dignitatē vel vtilitatē tp̄alem peccauit mortal'r Si desiderauit dignitatē vl' bn̄ficiuꝫ eccl'ia/

sticū vel seculare ad qđ est indign⁹ vł iept⁹. vicȝ qꝛ criminosus ꝛ hmōi peccauit mortalit. Si desiderauit vel q̄siuit ad hmōi ꝑuenire etiā faciendo ꝯ̄ ꝑcepta mortł'e ē. Si q̄siuit honorē đ q̄cūq̄ re ita inordinate ꝙ ibi ꝯstituat finē mortale ē. In aliis ꝟo casib⁹ videt veniale.

De ꝑsumptiōe

Presumptio q̄ ꝓcedit ex supbia ꝯsistit i h ꝙ hō pōit se ad ea q̄ sꝫ supra vires suas. vel nō ꝑtinēt ad ꝯditōeȝ suā. vt secularꝭ ad iudicādū clericos. vel eos q̄ nō sūt sibi subiecti. vel đ his de q̄b⁹ nō hȝ ꝑtātē peccauit mortał'r. Si posuit se ad faciendū ea exercitia ad q̄ nō erat apt⁹. vn̄ ꝑt seq̄ spūale vel tꝑale dānū alteri. vt medic⁹ ignarus medicine. vel aduocatus ignar⁹ ad aduocandū. iudex ad iudicādū. cōfessor ad audiēdū ꝯfessiōes ꝛ hmōi. peccauit mortał'r. secus aūt si cōpetent in arte illa ꝑitus erat. ¶ Si ꝑsumēs de ꝟtute sua exposuit se ꝑiculis pctōꝝ vt vadens ad loca ihonesta. vł freqūtās ꝯuersatōȝ mulieꝝ leuium ꝛ hmōi. vbi de facili pōt labi i mortali pctō. mortł'e videt. Si nimis de se ꝑsumēs nō ꝓuidet necessitatib⁹ vł ꝑiculis occurrentib⁹ spūalibus vel tꝑalib⁹ expectās effectuȝ miraculosū a deo. s. vt eum sanet infirmū sine medico ꝛ medicinis. vel ministret ei cibū sine labore est mortale. ꝛ đꝛ tētare deum.

De temeraria iudicatōe.

Si facta alt⁹ q̄ dubia sūt q̄ aīo fiant in malā ꝑtē interꝑtat⁹ ē seu iudicauit. ꝛ sine signis sufficiētib⁹ indicantibus maliciam alterius deliberate iudicauit aliquem de pctō mortali mortaliter peccauit. Si ꝟo iudicauit de veniali venialit peccauit. Idē si iudicauit đ mortali sed nō deliberato aīo.

De curiositate.

Si fuit curiosus circa cognitiōem intellectiuā. vt q̄rendo scire q̄ sꝫ suꝑ capacitatē suam. vicȝ de trinitate. de ꝑdestinatiōe. vel q̄rendo scire a q̄bus non dȝ. vt a demoniis. vel ꝑ sortes vł q̄rēdo scire paꝝ vtiliaꝛ dimittendo magis necessaria. vł q̄rēdo scire solū ad sciendū et nō ad deū ꝯgnoscendū vł ad aliquā vtilitatē pctm̄ ē. q̄nq̄ mortale. quandoq̄ veniale.

Si fuit curiosus circa vsus sensuū.s.oculis aspiciēdo.auribꝰ audiēdo.naribꝰ ad odorandū.gustu ad gustandū.tactu ad tāgēdū sine necessitate vel vtilitate sꝫ solū delectatiōe sensuali.pctm̄ ē cōiter veniale.ꝛ qñqꝫ pōt eē mortale. Si reppit se in spectacul' ad vidēdū. vt torneamēta, palestra.currere ad brauiū ꝛ hmōi nā si ī h sit piculū mortis spiritualis vel tēpal'. vt qñ sunt spectacula repsētatiua turpitudinē.l' cū recipet notabilē lesiōeꝫ corpis ē mortl'e.ꝛ multo magis i exercēte ꝛ pbēte occasionē i hmōi spectacul'. al's ē vēiale.nisi ppt h aliqs ita delectat' ꝙ mens eiꝰ auerteret' a dō.ita vicꝫ ꝙ parꝰ eēt trāsgredi mādata dī ꝛ eccl'ie vt illa aspiceret vel faceret. Et h ideꝫ intelligo de q̄cūqꝫ pctō.qd ð se est veniale.q2 p hūc modū pt effici mortale.

De ingratitudine.

i Ngratitudo repit' i oī pctō mortali. sꝫ vt circūstātia aggrauās ipsū.q2 vbi hō dꝫ sp seruire dō eū offendit. Est etiam vnum spēale pctm̄ inqntū.s. recipiens bñficia a deo vel ab hoīe ea nō recogitat ꝛ regratiat' et recōpensat.vel ꝙ peius ē vilipendit beneficia recepta vl' murmurat de eis.vel iniuriatur bñfactori.cōiter aūt repit' mixtū cuꝫ aliq̄ genere pcti qñ mortale.qñ veniale ē.

De scandalo.

d E scādalo qd qñqꝫ ñ est pctm̄ spēale sꝫ circūstātia aggrauās pctm̄.inqntū vicꝫ ex dicto vel facto alterius nō recto dat' alt'i occasio ruine spūal'.ꝛ h ē scādalū.ꝛ si h intēdat ē circūstātia aggrauās pctm̄. ꝛ mutās spēm vñ ē necessaria ɔfit'i qñ ē tale q̄d ꝓsili'r trahēs ad ruinam pctī mortal'.ꝛ pcipue cū h seq̄tur Si aūt h itēdat.s. ducere aliquē ex dicto vl' facto suo ad aliquā ruinā ē mortale ꝛ spēale pctm̄ si itēdat inducere ad mortale.al's veniale.

De adulatione.

a Dulatio q̄ cōit' est scādalizatiua. ꝛ ɔsistit in h ꝙ q̄s verbis vel factis suis inordinate q̄rit placere alijs ad beniuolentiā captādā.ꝛ si in malo adulatꝰ est crimial'r.puta laudās aliquē de vindicta facta vel turpitudine ꝛ hmōi.ē mortale.¶ Si adulat' vel laudat aliqueꝫ intendēs eū decipe notabiliter

laudant aliquem

tpalib9 vel spūalib9 ē mortale secus si aliqd iustum intendit ab eo habere vel qd puum recipe p modū doni vt histriones. Si nimis laudauit aliquē ex quo ille sumpsit occasionē supbie vl' inanis glorie cōiter est veniale. ꝛ potest etiā aliqñ eē mortale. Si vo laudauit aliquē ad eū excitandū magis ad virtutē. vel ad ꝯfortandū eum in tribulatōib9 et tentatōib9. ꝛ obfuatis debitis circūstātijs est vtuosum ꝛ meritoriū. al's veniale.

De blasphemia in spiritūsanctum.

De blasphemia in spiritūsanctū q̄ procedit ex malicia. vicꝫ inqntū qs nō ꝯtemnit vel refugit ea cogitare mēti occurrentia p q̄ possꝫ retrahi a pctō. et hꝫ sex spēs. s. Presumptio. Desperatio. Inuidētia fraterne gratie. Impugnatio veritatis agnite. Obstinatio. Impenitētia. De his vo interrogandū est put videt. et cōiter n̄ repit nisi ī multū sceleratis Presūptio aūt dicit h cū qs presumit d dei miscdia existimās q parcat sibi ad bñplacitū suū. vel q saluet cū pseuerantē in pctō. Desperatio autē cū credit deū nō posse nec velle sibi parcere etiam penitenti vel volēti saluari. Impugnatio vitatis agnite dr cū qs cōtradicit vitati sibi q̄m nouit Inuidētia fratne grē est cum dolet qs de grā dei ꝛ glīa crescente in hoib9. Obstiatio cōfirmat volūtatē suā in pctis cōmissis. Impnīa aūt dr cū qs pponit firmit se ī futuruꝫ nō penitere.

De scismate.

De scismate. h peccatū cōmittitur cū qs recedit ab obediētia romane ecclesie sumens sibi aliud caput vel sequēs aliquē canonice nō electū. ꝛ sp ē mortale ꝛ excōicatio ꝯ tales. nisi forte cū essent duo qꝝ qlibꝫ haberet p sūmo pōtifice a suis seqcib9. ꝛ nescit clare qs sit canonice elect9. In h em videt ppl'i excusari si nō sunt ptinaces. sꝫ pati illi adherere quem sciunt vere esse electū canonice. Si ī initit ordiatōib9 l' alienatiōib9 factis a scismatic' excōicat9 ē. extra de scisma. ca. i.

De infidelitate paganorū hereticorū ꝛc.

De infidelitate paganorum hereticorū vel iudeorꝫ qꝝ qōlibet est grauissimū pctm ducens ad

dānatōez. nō optet ħ dicere i/ter hos. Soli eī heretici sūt excōicati. s3 ⁊ cū alijs p̄cipue iudeis ñ oʒ hr̄i domestica cō uersatio. ⁊ p̄cipue idiote. Po tes circa hmōi īterrogare ꝑ/ ut tibi videt̄. s. si habuit aliqđ dubiū in his q̄ sūt fidei. vicz de sacro altaris ⁊ hmōi. ⁊ si đ ħ hʒ displicētiā nō ē curādū. Si aūt volūtarie et spōte du bitat esset mortale. Heretic⁹ q̄dem est excōicatus ⁊ nō p̄t absolui circa sedem ap̄licam. vt ptʒ in ꝓcessu curie. Itez re ceptor credens vel fautor he/ reticoꝝ est excōicatus. extra đ here. c. q̄cūqꝫ. li. vi.

Incipit ter/tia ⁊ vltima ps i q̄ tractat̄ de mō interrogādi ꝭm stat⁹ diuer sos ꝑsonaꝝ. ⁊ p̄mo ad ꝯiuga/ tos. c. i. ⁊ hʒ. §. xxiij.

Hnc vero formāde sūt interro/ gatiōes ptinētes nō ad oēs s3 solū ad q̄sdā status hoīm. ⁊ p̄mo ad ꝯiugatos i/ terrogādi sūt ñ oēs. s3 ꝓut vi det̄. Si đ facto ꝯxerūt in ali/ q̄ cāu ꝓhibito mortale ē. qꝛ ꝯ ꝓhibitiōez. nisi igrantia facti ꝓbabilis eos excusaret. Sʒ sciendū est ꝙ sūt q̄dā ipedim̄ ta q̄ ipediūt mr̄imoniū ꝯhen dū et dirimūt iā ꝯctū q̄a nul lū ē. qđ intelligēdū ē qñ dicta īpedimēta p̄us int̄ eos inue/ niūt̄ q̄ꝫ sit ꝯctū mr̄imoniū. et ea ꝯtinent̄ i istis ꝟsib⁹. Error ꝯditio votū cognatio crimē. Cult⁹ dispitas vis ordo liga men honestas. Si sis affinis si forte coire nequibis. Hec associāde vetant cōnubia fa/ cta retractant. ¶ Pro horum aliq̄li breuissima declaratōe. ¶ Nota ꝙ error intelligit̄ đ ꝑ sona ñ đ fortuna vl̄ bonitate cū. s. q̄s ꝯhit cū berta credēs eē katherinā. cuʒ q̄. s. itēdebat ꝯhere. Conditio intelligit̄ đ ꝯditōe ꝟuili. s. cū q̄s ꝯhit cū serua credēs eā eē liberā. Nā si liber ꝯhit scient̄ cū serua tʒ mr̄imoniū. ⁊ sil̄r si ꝯhit ꝟuus cū libera credens esse seruam Idē videt̄ si seruus cū ꝟua lʒ credere t̄ eē libera. Votū. s. so/ lēne ꝑ ꝓfessionem tacitam vl̄ expressam alicui religioni ap probate. tal̄ etiā eēt excōicat⁹ Cognatio q̄ est triplex. scʒ na tural̄. sp̄ūalis et legalis. Na/ turalis dr̄ consanguinitas. ⁊ h͡ hʒ tres lineas. s. ascēdētiū. vt p̄r ⁊ au⁹ ⁊ hmōi. descendē

tiũ. vt fili⁹ nepos ⁊ hmõi. col
lateralium. vt frẽs sorores et
hmõi. ⁊ hʒ q̃libʒ linea q̃ttuor
grad⁹ exclusiue p̃cipue colla
terales. nã int̃ ascẽdẽtes ⁊ de
scẽdẽtes videt̃ eẽ ꝑpetua ꝓhi
bitio h̃ est etiã excõicatõ. Co
gnatio sp̃ũalis hʒ etiã tres g/
dus ⁊ ꝯhit̃ in baptismo ⁊ cõ
firmatiõe. Prim⁹ ẽ int̃ tenẽ/
tẽ ad baptismũ vel ꝯfirmatio
nẽ ⁊ eũ q̃ tenet̃. q̃ dr̃ patr̃nitas
vel filiatio. Scd̃s ẽ int̃ p̃rẽ
⁊ mr̃em carnalem ei⁹ qui tene
tur ⁊ eũ q̃ tʒ cũ vxore eius. et
dr̃ cõpaternitas. Terti⁹ est i/
ter filios naturales ei⁹ q̃ tʒ ⁊ il/
lã q̃ tenet̃ ⁊ dicit̃ fraternitas.
Cognatio tertia. s. legal' q̃ fit
ꝑ adoptiõem hʒ tres lineas l'
grad⁹. Prim⁹ ẽ int̃ ip̃ʒ adop
tãtẽ ⁊ filiã quã adoptauit ac
etiã filiã ipi⁹ adoptati. Secũ
dus est int̃ vxorẽ adoptãtis
⁊ ip̃m adoptatũ. ac etiã vxo/
rẽ adoptati ⁊ ip̃m adoptãtẽ.
Terti⁹ est int̃ filios naturales
⁊ legitimos adoptantis ⁊ ip
sum adoptatum. ⁊ hoc tm̃ cũ
ipi filij sũt in p̃tãte patrꝭ. Cri
men istud qd̃ hʒ dirimere ꝯ/
ctũ ⁊ ipedire ꝯhẽdũ intelligi
tur tm̃ de duobꝫ criminibꝫ in
duobꝫ casibꝫ. ¶ Prim⁹ ẽ q̃ cũ
mulier machiat̃ cũ effectu in
mortẽ vxoris alteri⁹ vt habe
at illũ in virũ. vel ecõtra vir ĩ
mortẽ alteri⁹ viri vt habeat il
lam in vxorem ⁊c. Secũd⁹
cũ q̃s dat fidem alicui ꝯiuga
te ducere eã in vxorẽ post vi/
ri sui mortẽ. ⁊ cũ ista ꝓmissiõe
sequitur adulteriũ. Cult⁹ dis
paritas vt si fidel' ꝯhat cũ iu
dea vel pagana ꝑmanente in
infidelitate. secus si ꝯheret cũ
heretica. nã tũc tʒ. sed cohabi
tare nõ debent si eẽt ei ꝑiculũ
incurrẽdi in heresim. ⁊ pecca
uit mortalit̃ cõtrahens cũ ta
li. Uis. i. violentia. s. absolu/
ta ĩpedit ⁊ dirimit. ⁊ silr̃ vio/
lẽtia ꝑ metũ q̃ p̃t cadere in cõ
stantẽ virũ. ⁊ ꝯtinet̃ in h̃ vsu.
Stupri atq̃ stat⁹ vbers atq̃
necꝭ. nisi postea d̃ inulto effi/
ciat̃ volũtari⁹. Ordo ĩtelligi
tur d̃ ordine sacro. i. subdya/
conatu. ⁊ sup̃. ⁊ tal' ꝯhens eẽt
excõicat⁹. Greci in sacris vti
p̃nt ꝯcto. sʒ nõ p̃nt ꝯhere. Li
gamen. i. si sit alteri ligatus ꝑ
ꝯiugiũ. etiã ꝑ v̄ba de p̃nti nõ
duʒ ꝯsũmatũ. nam tal' nullo
mõ p̃t alteri mr̃imonial'r co/
pulari. nisi ille cũ q̃ ꝯtraxerat
ꝓfiteat̃ in aliquã religionem.
Et si recederet vn⁹ ꝯiugũ ita
q̃ ꝑ multos ãnos alter nihil
audiret de eo non liceret alt̃i

contrahere. nisi sciret de morte eius. Honestas. i. publice honestatis iusticia que oritur ex sponsalibus contractis cum aliqua cum qua postea non sequitur matrimonium propter mortem vel aliam causam nam cum nulla consanguinea illius vsque ad quartum gradum contrahere potest. Affinitas est proximitas que contrahitur per eum qui ducit vxorem. et omnes consanguineos vxoris vsque ad quartum gradum. et vxorem ipsam et omnes consanguineos viri eius vsque ad quartum gradum. nec illa mulier potest contrahere cum aliquo. Et nota quod affinitas contrahitur etiam per fornicarium coitum. ita quod ille qui fornicatur cum aliqua non potest contrahere matrimonium cum consanguinea aliqua eius vsque ad quartum gradum. neque illa mulier potest contrahere cum aliquo consanguineo fornicantis cum ipsa vsque ad quartum gradum. et scienter contrahens in huiusmodi gradibus affinitatis est excommunicatus. Si forte coire nequibis. Impotentia exercendi actum coniugalem que potest prouenire vel ex frigiditate naturali. vel ex maleficio vel indispositione membri genitalis viri vel mulieris. De his omnibus impedimentis habes plene in quarta parte summe titulo. i. Sed nota quod non oportet nec expedit interrogare omnes coniugatos singillatim de his impedimentis sed de illis tantum de quibus possit presumptio haberi. et precipue de impedimento criminis vel cognationis vel publice honestatis. sed multo magis de affinitate. Si tamen quis cognosceret consanguineam eius cum qua iam contraxit per verba de presenti. et multomagis si iam consumauit matrimonium. matrimonium quidem tale non diuiditur. sed amittit ius petendi debitum. ita quod petere non potest absque mortali peccato. tenetur tamen reddere exactus Idem de muliere que permittit se cognosci a consanguineo viri sui. Si vero antequam contraxit per verba de presenti cum aliqua cognouit consanguineam eius. ita quod semen admisit intra claustra pudoris non potest iam habere illam. et si iam consummasset cum illa non tenet matrimonium. nec in hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. Unde ante dispensationem semper peccat mortaliter exigens et reddens debitum sciens dictum impedimentum. Alter vero coniu-

gum nesciēs excusaē de pctō ex ignorantia facti ꝓbabilis de his et oibus aliis qn̄ cas⁹ occurrit vide plenius in sū/mis. ¶ Si cōtraxit mr̄imo/niū clandestine qꝛ mortale ē ꝓpter ꝓhibitōe ecclesie. Si habens votū simplex cōtinē tie contraxitqꝫ matrimoniuꝫ peccauit mortaliē. nisi sit dis pensatus a papa ꝑus. ꝛ teneē adimplere votum vsqꝫ ad cō summationem matrimonii. nam ipso cōsummato impo/tens fit ad implendum. ꝛ ex/actus omnino tenetur redde re expresse vel interp̄tatiue pe tenti. sed exigere non potest si ne dispositione. alias peccat mortaliter. Si contraxit cuꝫ aliqua vel mulier cum aliquo per verba ꝺ futuro. ꝛ post ma trimonium cum aliqua con/traxit vel de futuro vel de pre senti mortaliter peccauit pro pter fractam fidem. nisi de cō muni consensu mutuo se ab/soluerint. quod fieri debet p iudicium ecclesie. Uel nisi ali quis septem casuum superue nerit. quibus solui possunt sponsalia. quod habes ī sum mis. Si post matrimonium contractum per verba de pre senti contraxit cum aliq̄ mor taliter peccauit. nec tenet ma/trimonium etiam si esset con summatum. ꝛ filios genuissꝫ sed oportet redire ad primū. nisi ille cum quo prius cōtra ctum est ingressus esset religi onem ibideꝫ professus. vł ni/si cum eo papa dispensasset ī secūdo. in quo tamē ꝯm theo logos dispensare non potest. sed quia difficile est disputa/re de potestate pape si sine sb/reptione obtenta est forsitan transire potest. ¶ Si contra/xit matrimonium. vel filios. vel filias iunxit matrimonio ante etatem legitimam. quia prohibitum est Etas autem legitima ꝯm iura est in duode cimo anno si est femina. in q̄r todecimo si est masculus. sci/licet ad contrahenduꝫ per v̄/ba de presenti. ꝛ ad consum/mandum matrimonium.

¶ Si consummauit matri/monium ante benedictioneꝫ nuptiarum est mortale. vbi scilicet consuetum est benedī ci nuptias. quia contra pro/hibitionem ecclesie.

¶ Et hic aduertendum est. Quamuis sponsi non con/summent matrimonium cuꝫ sponsis ante benedictionem in multis tamē locis multas

turpitudines ꝛ corruptelas faciūt cū eis. illas visitando vñ interrogandū est ꝺ his vbi ista repiūť. Si celebrauit nuptias tpe ꝓhibito ab ecclesia qꝛ mortale ē. Tpa aūt ꝓhibita sunt ista. s. ab aduentu vsqꝫ ad epiphaniā. ꝛ a septuagesima vsqꝫ ad octauā pasce. ꝛ a tribꝫ diebꝫ añ ascensionē vsqꝫ ad octauam penthecostes exclusiue.

¶ De actu et peccatis cōmissis in eodem.

Sciendū est ꝙ i actu ꝯiugali aliq̄ fiūt vbi ē dubiū vtrū sint mortalia an venialia. Aliq̄ vero sunt que sunt manifeste mortalia. Aliq̄ in q̄bus est veniale. Aliq̄ i q̄bus nullū pctm̄ ē. ¶ Primo q̄dē mortale ē si exerceať tal' actꝰ extra vas ꝺbitū. vl' etiā si intra vas debitū tñ nō suscipit semē ad euitandū gñatōem. ¶ Si ex actibꝰ impudicis extra actū mr̄imonij sequiť pollutio i altero ipsoꝝ. Si exercēs actū ꝯiugalē hꝫ appetitū deliberatū ad aliā. ¶ Si se hꝫ ad eam ita iordinato affectu in actu ꝯiugali. ac si nō esset vxor eiꝰ ꝙ etiā opꝰ carnale ageret cū illa vel alia. difficile tñ est hoc discernere ꝛ cognoscere. ¶ Si alter alteri oīno exigēti denegat ꝺbitū sine cā legitima. ꝑpter qꝺ exigēs incurrit in cōtinētiam vel graue scandalū. Esset aūt cā legitima si notabil'r timeret notabile nocumentū ꝑsone vel cōiugis vel ꝓlis in vtero. vel quia ex adult'io cōmisso ꝑdidit ius petendi debitū. vel etiā si i loco sacro peteret. qꝛ sic locus violareť. vl' etiam in publico. quia cōtra debitam honestatem. Nō est aūt legitima cā oīno denegādi debitū petenti in die ieiunioꝝ vel festoꝝ solenniuꝫ. vel ira quā habēt adinuicem per paruū tps ¶ Dubium ꝺ mortali quando q̄deꝫ seruať vas debitum. sed modus indebitus. puta si lateraliter vel a ꝑte posteriori accedať ad vas debitum. vel mulier supgrediatur virū. i quibus modis et ꝑcipue i vltimo aliq̄ dicūt eē mortale. Alij vero vt Tho. et Alber. dicunt ꝙ non ē mortale de se. sed potest esse signū mortalis concupiscentie. nec per hoc impeditur generatō ꝛ si non ita apte procreentur. Unde in huiusmodi noli. precipitare sententiam. nec denegare scꝫ absolutionem

pseuerāti in hmōi. Sȝ dete/
steris ⁊ phibeas q̄ntū potes
q̄n ꝓo h etiā fieret pmo ⁊ se/
cūdo mō ppt̄ piculū abors⁹
forte tunc esset sine peccato.
¶ Dubiū etiā de mortali ē tpe
mēstruoꝝ. ⁊ pcipue in exigē/
te sciēte talē defectū. quē q̄dā
ponūt eē mortale. pcipue qn̄
nō ē q̄si cōtinuus ſȝ ꝯsuetus
vt mensuratim. Alij dicūt ꝯ/
riū. vt Pe. de pal'. et hec opi/
nio ē ꝯmunior. Unde nec p/
pter hoc deneges absolutiōȝ.
sed phibeas q̄ātū potes de ex
actiōe exigēti. ⁊ exactū admo
neas vt nō assentiat exigenti
nisi ex h timeat de ei⁹ incōti/
nētia. ¶ Dubiū est etiā de exi/
gente debitū a ꝯiuge pmanē/
te in adulterio siue occulto si/
ue manifesto qd ipe nouit.
Hoc q̄dam dicūt esse morta
le in exigente. q2 facit contra
ꝯstitutōem eccl'ie. vt notatur
xxxij. q. i. ca. si q̄s vxorem. ⁊ h
firmat in sūma pisana. Sed
in sūma cōfessoꝝ ⁊ archidya/
conus in rosario mitigāt hūc
rigorē excipientes casuȝ vt h
cū faceret exigēs ad puiden/
dū incōtinētie sue. Sed Pe.
de pal'. multo magis mitigat
hūc rigoreȝ. vt cū non sperat
emendatio ex hoc pmanētis
in adulterio sed potius dete/
rioratio n̄ peccat exigēs saltē
mortal'r. Ueniale aūt ē cū ex
igit actus ꝯiugal'. ⁊ si debito
seruato vase ⁊ modo. tn̄ pnci
palit intētiōe delectatōis cō/
scēnde. ita tn̄ q stet intētio in
fra limites m̄rimonij. Si ex
erceat actus ꝯiugalis ppter
sanitatē corpalē. pctm̄ ē. q2 n̄
ad hūc finē ordinatū est. ve/
niale tn̄ puto eē pctm̄. In so
lēnitatibus ⁊ ieiunijs exigere
debitū in aliqua infirmitate.
scȝ ꝯcupiē ductus sine cōtē/
ptu tn̄ sacri tpis vel ecclesia/
stice exhortatiōis veniale est.
sm Tho. ⁊ Ray. sed reddens
non peccat cū timet de incō/
tinentia vel scandalo ꝯiugis
peccaret aūt si negaret oīno.
¶ In tpe ꝓo pgnatiōis exige
re veniale est. si tn̄ nō est picu
lū aborsus. reddere ꝓo nullū
pctm̄ ē. ¶ Ante purificatiōeȝ
post partum exigere seruatis
alijs circūstantijs non videt
mortale sm Guil'. Reddere
ꝓo non voluntarie. nullum.
Exigere etiam vel reddere de
bitum ante ingressum eccle/
sie post partum de se nō vide
tur pctm̄. ⁊ possunt mulieres
intrare ecclesiaȝ ante quadra/
gesimum diem absq3 peccato

in q̄ tñ ē seruanda ꝯsuetudo p̄rie. Act⁹ impudici q̄ ibi exercent nō ꝑtinētes ad opus. ſ3 ad exercitiū delectatiōis vt tactus ⁊ oscula ⁊ hmōi inordinate cōit sūt venialia. q̄uis ibi poss3 eē tāta actuū inordinatio ꝙ posset esse peccatum mortale. Sine pctō aūt exercet act⁹ ꝯiugalis cum fit cā ꝓlis suscipiēde. vl' etiā cū fit cā reddendi debitū. seruatis tñ alijs debitis circunstantijs. Debet tñ exactus oīno reddere. ⁊ ꝑcipue vir vxori. nō solū exp̄sse sed etiā ꝑ signa petenti nec vir d3 vxore3 auertere ne petat ꝓpter ꝑiculum. Fit in tertio modo ſm aliquos sine pctō. s. cū fit cā vitande fornicatōis in se vel in ꝯiuge sua.

¶ Interrogatōes fiēde circa statū matrimonij.

Circa p̄dicta sic pnt fieri interrogatōes. ⁊ p̄mo. Si vs⁹ ē mrīmonio extra vas debitū. Si aliq̄d fecit ad euitādū ꝓlem mō indebito. l3 in vase debito. et hmōi. Si vtēdo mrīmonio habuit intētionem ad aliam. Si tpe menstruoꝝ exegit vl' reddidit. Si in dieb9 festorū vl' ieiunioꝝ. Si tpe ꝑgnatōnis. ꝑcipue ꝓpe partū. vel añ purificatō3 post partu3. Si exegit vel reddidit a ꝑmanente in adulterio. Si ꝑncipal'r cā delectatōis. aut alia et q̄ cā ⁊ circa hmōi iudicandum est de pctō mortali vel veniali iuxta predicta. vt patet in summis. Si oīno negauit debitum petenti. Si extra actus ꝯiugij per tactus secuta ē pollutio in altero ipsorum. Si excōicatus aliquo vinculo ꝯxit matrimonium. s. excōmunicatōe maiori. peccauit mortaliter. ⁊ precipue quādo sciuit. ⁊ hoc q2 participauit i diuinis. s. sacramento mrīmōij Idem videtur de minori excōicatiōe si eam nouit. q2 sepat a susceptōe sacroꝝ. ⁊ mrīmonium est vnū ex sacramētis ecclesie. Si existens i peccato mortali ꝯtraxit mrīmonium videt' mortale. q2 sacramētū suscipit in mortali sciēter. ꝑcipue ꝟo videt' mortale ꝯhēdo ꝑ ꝟba de pñti. q2 ibi ē essentia sacramenti. Si ꝯxit cū aliq̄ ꝑsona ꝑ ꝟba de pñti vel de futuro non intendens habere illū vel illam in cōiugem. sed tm̄ copulā carnale3 extorq̄re mortal'r peccauit. ⁊ q̄uis non sit ibi real'r matri/

moniū. cogend⁹ tñ est in foro ɔsciētie illā ducere. vel aliť illi satisfacere. maxīe si est secuta copula. in q̄ tñ casu eccl'ia iudicaret mr̄imoniū et cogeret illū cui obedire teneť. Si vir nō puidit vxori ꝛ familie de necessarijs nō tñ supfluis Si nimis eam exasperauit minis ꝟbis vl' factis. Si zelotipus. ꝛ ex h̄ nimis suspectuosus ꝯ eā fuit. vel nimis remissus ī cura ei⁹. Si vxor inobediēs ꝛ ɔtentiosa et sui sensus fuit erga virū. Si nimis īculta ꝛ negligens circa gubernationē domus. Si irreuerēs ꝛ discola ad soceros ꝛ cognatos. Si nimis dedit de reb⁹ viri pentib⁹ suis vel paupib⁹ plusq̃ȝ debuit. Si dedit licētiā viro coeundi cū alijs mulierib⁹ cū pegriareť ē mortale Si mľier nō vult seq̄ virum transferentē domiciliū ad qđ teneť nisi eā traheret ad pctm̄ aut dubitaret de morte sua. aut essꝫ vagabūd⁹. Si vterq̧ filios educauit in tīore dei ꝛ in obediētia mādatoꝝ ei⁹.

De principib⁹ rectorib⁹ et baronibus. Capl'm. ij.

Irca pricipes rectores et barones seculares sic pn̄t fieri interrogatiōes. put fuerit expediēs ꝭm ɔditōēꝫ ꝑsonarū. ꝛ ꝑmo. Si p vsurpatōēꝫ ꝛ iniusto titulo obtinuit dignitatem regimē vel dominiū ciuitatis vl' castri. qꝛ mortal'r peccauit. ꝛ semp ī ipo manet dū tenet hmōi vsurpatiōem. nisi postmodū titulū sibi iustificasset. nec ibi añ iustū titulꝫ p̄t exercere iudicia sine mortali. Si ambitiosus fuit ad dignitates et regimen nimis aspirans. ꝛ si intendit negligere iusticiaꝫ ad req̄rendū amicos. vt sic ī dominio ꝑmaneat mortal'r peccat. Si platis ecclesiasticis vel alijs superioribus suis nō fuit obediens. et admonitiōēs ꝛ correctiones ab eis factas non sustinuit patienter. ꝛ si cōtempsit mortal'r peccauit. Si sententias excommunicationis vl' interdicti non curauit aut sic ligatus diuinis se ingessit. qđ est mortale. Si propter crimen eius ciuitas est interdicta quod est sibi ad maius iudicium Si propter excōmunicationem latā in se iudices vel actores vel ministros grauauit. quia vltra mortale ē excōmunicatus

pedagia seu gabella accepit

Si de factis aut defectib⁹ ecclesiasticarū psonarū ad eū ñ ptinētib⁹ se intromisit. vł trahēdo ad suū iudiciū ⁊ hmōi peccauit mortaliť. Et si cepit vel cape facit vel pcutere vel incarcerare clericos vel religiosos etiā delinquentes est excōicatus si ñ habuit ꝑus licētiam a plato suo. Si electōz alicuius malicĭose impediuit vel p violentiā aliquā itromisit. vel si grauauit aliqđ monasteriū vel collegiū. eo q nolebat eum eligere, p q rogabat est excōicatus vltra mortale.

Si phibuit subditꝭ ne vēderēt clericis necessaria. vł eis panem coqrent. ex quo nō habuit ab eis quod voluit.

Si patronatus eccłiarū de nouo sibi vsurpauit. vł bona vacantiū eccłiarum aut monasterioꝝ vltra mortale ē excōicatus Si posuit tallias vel collectas vel alia grauamina clericis vel aliis psonis ecclesiasticis sine licentia pape. si non desistat post ammonitionem est excōicatus.

Si fecit statuta vel leges ꝯtra libertatem ecclesiasticā vel iudicauit ẜm ea. vel dedit ꝯsiliū ad hmōi. vł non remouit si potuit vltra mortłe peccatum est excōmunicatus.

Si noua pedagia instituit nō habens autoritatē a pncipe sup hoc. vel antiqua seu noua pedagia augmētauit excōicatus ē. secus si fecit h cū lnia pncipis ⁊ cā rōnabili. et nō tenuit stratā publicā securā vt debuit peccauit mortaliter. ⁊ tenetur ad restitutiōe3

Si a clericis ⁊ religiosis thelonium pedagium seu gabellā accepit p his que deferunt vel deferri faciūt nō cā negociatiōis grauiter peccat ⁊ est excōicatus. Quāuis aliq vt Jo. cal. hāc nō admittant q̃ nō est recepta et papa scit ⁊ tolerat. imo ipe facit in terris suis. sed tutius est vt obseruetur. Si publicos vsurarios alienigenas ⁊ non inde oriundos ad fen⁹ exercendū i ciuitatib⁹ suis admittit. vel admissos inde infra certum tps nō expellit. est excōicat⁹. Et idē. si ciuis exñs dedit ad h ꝯsiliū vel fauorem. hoc verū est si talis est psona eccłiastica. habens dominium. sc3 tpale. nā dñs secularis nō est excōicat⁹ s3 est excōicand⁹. c. vsuraꝝ. đ vsu. li. vi. nō tñ epi ⁊ supra incurrunt. sed alij non Ite3 si ciuis existēs dedit ad

hoc ꝯsiliū vel fauorē. Si nauigātes indistincte depdatꝰ ē vel depdari fecit. vl' h factum noīe suo ratū habuit vt pirata excōicatꝰ ē excōicatiōe papali. Si nauigātes expoliauit. vel res eorū ad portꝰ terrarū suaꝝ a mari delatas sibi appropriauit. qđ ē rapina. ꝛ excōicatus est ſm aliq̄s. Si incēdia fecit vel fieri fecit. diruit vel fregit eccl'ias vl' loca religiosa est excōicatꝰ. ꝛ si essꝫ denūciatus esset casus papalis. Si emunitatē ecclesiaꝝ violauit. videlicꝫ faciendo capere hoīes in eis ꝓpter debita aut maleficia in eccl'ia vel locis ꝓuilegiatis sacrilegiuꝫ cōmittit. ꝛ pōt excōicari. ꝛ est mortale. secꝰ eēt si cōbustores ecclesiaꝝ illuc fugiētes. vel violatores ecclesiaꝝ. quia tunc ꝓpter hoc non gaudent imunitate ecclesiaꝝ. Si ecclesias vl' ꝑsonas eccl'iasticas siue ꝓuilegia eaꝝ violauit. vt multi tyrāni faciūt. Si fecit repꝛsalias vel ꝑmisit fieri. aut ab antiq̄ cōsuetas fieri fecit contra ꝑsonas eccl'iasticas est excōicatus. nisi illas reuocauerit infra mensem. c. ꝛ si pignorationes. de iniur. ꝛ dam. da. li. vi. Uerū āt liceat facere reꝑsalias ꝯ laicos. vide in. iij. ꝑte summe. ti. ij. Si ad eccl'ias in q̄bus patronꝰ fuit nō posuit idoneos vel repꝛsentauit. sed ineptos ꝛ idiotas vel cōcubinarios ꝛ alios malos ꝑsentauit. vel subditos suos ecclesiarū patronos tales eligere aut suos presētare ꝑsuasit sic mortaliter peccauit. ¶ Si recepit pecuniā vt aliquē ꝑsētaret cū eēt patronus vl' supplicaret pape vel epō ꝓ bñficio alicui ꝯferendo symoniā ꝯmisit. vel etiā absq̄ pecunia si porrexit ꝑces ꝓ indigno est mortale ꝛ symoniacus ¶ Si fuit fautor vel defensor hereticoꝝ aut etiam scismaticorū peccauit mortaliter. ꝛ ē excōicatus. ¶ Si impediuit volētes recurrere ad forum eccl'iasticum super causas que ad ip̄m foꝝ ꝑtinent. ne. s. corā ecclesiastico iudice h mōi cause agitent. vel ad h dās ꝯsilium auxiliū vel fauorē ē excōicatꝰ ¶ Si bellū assūpsit iniuste l' fuit adiutor iīuste bellātꝭ. qꝛ oīa mala q̄ inde sequūt ei reputāt ad culpā. ꝛ tenet ad restitutōꝫ oīm dānoꝝ īde seq̄ntiū. ꝛ h nisi ad adiuuādū euꝫ teneret ꝛ seruiēdū. vicꝫ qꝛ miles aut eius vasallus. talis ct

adiuuās cū est dubiū an bellum sit iustum excusat̃. xxiij. q. i. c. q̇d culpat̃. nō aūt excusaret̃ si sciret bellū esse iniustū.

Si ꝯsuluit existēs in officio cōitatis q̃. s. assumat̃ iiustū bellū tenet̃ ad oīa mala et dāna. nisi ꝓponeret̃ in ꝯsilio matia mō falso tanq̄ esset iustū. tūc eñ igrātes videt̃ excusari. De materia belli ꝛ qñ iustū dicat̃. vide in sū. i. iij. pte. ti. ij. ¶ Si idiscretos ꝛ tyrannos officiales fecit seu p̄posuit terris suis. tenet̃ de dānis ꝛ mal' eoꝝ. si sciebat eos eē tales. sec⁹ si igrabat. nisi cū audisset ñ remouerit eos si potuit. ¶ Si iniustas exactiōes seu collectas iposuit rapinaȝ ꝯmisit ꝛ q̄ dicāt̃ iniusta tallia seu collecta. et quō satisfacere debeat vide i. iij. pte. ti. ij. Si posuit iudeos in officijs publicis. qđ ꝓhibet̃. xvij. q. iiij. c. ꝯstituit. Si ea q̄ sunt cōitatis appropriauit sibi. vicȝ siluas ꝛ cāpos ꝛ hmōi. mortalit̃ peccauit ꝛ tenet̃ ad restitutiōem. ¶ Si liberos hoīes in s̃uos sibi subiecit. xp̄iani eñ ñ p̄nt redigi in seruitutē rōne belli. l' etiā capti nō p̄nt licite emi in s̃uos. vel empti vendi ꝛ emi ab alijs ñ p̄nt. sed infideles bene rediguntur in s̃uitutē. ꝛ emi ꝛ vendi p̄nt capti in iusto bello. q̇ si postea efficiāt̃ xp̄iani. nō tñ ex hoc liberant̃ a seruitute. q̄uis sit piū h' facere. ¶ Si a decedētib⁹ sine filijs accepit bōa ipoꝝ nō ꝑmittēs eos testari ꝛ legare ad placitū nisi talis patria haberet taleȝ subiectiōem a tp̄e cuius nō ē memoria in ꝯ̄riū. Si nimis vindicatiu⁹ fuit Si homicidia mutilatiōes incarceratōnes vulnera. ꝛ hmōi seua sine iusticia. vel cū iusticia sȝ ex odio ꝛ vindicta fecit ꝓcurauit vel ꝑmisit ꝛ hmōi g̃uia s̃t mortalia. ¶ Si torneamēta l' duella fieri fecit vel ꝑmisit vl' ludos vel spectacula ꝑiculosa aīe vel corꝑi. vt ꝓijcere lapides adiuicē. vel rep̄ñtatiōes turpitudinū fieri fecit vel ꝑmisit ꝛ nō ꝓhibuit. si sine g̃ui scādalo potuit r̄mouere mortaliter peccauit. dis. lxxxiij. ca. error. ¶ Si leges statuit q̄s ñ debuit vel potuit. q̃ scȝ iniq̄s mortaliter peccauit. ¶ Si nimis durus fuit ad dispensandum vl' ꝓcēdū i q̇b⁹ potuit l' ecōtra nimis facilis ad parcēdū ꝯ̄linq̄ntib⁹ in ꝑiudiciū iusticie ꝛ vtilitatis cōis. Si feuda vasall' suis absq̄ iusti-

cia denegauit. vł fuitiū idebitū ab eis exegit. aut fidē ñ seruauit. Si ipē existēs vasallꝰ alterꝰ ñ fuit fidelꝛ dño suo vt debuit ẜm ꝙ i iuramēto fidelitatꝭ exp̄mit. vł obsequm debitū nō p̄stitit. vł aliq̄m iniuriā fec̄ dño .s. alienādo feudū aut diminuēdo. vel aliqđ hmōi mortale ē ⁊ tenet de dā nis. Si tutelā alicuꝰ sibi cō missaꝫ nō fidelꝛ egit. sꝫ bona illꝰ ꝯsūpsit ⁊ dissipauit mortale est. ⁊ tenet de dānis. Si in terra sue iurisdictōis sustinuit iiustas mēsuras aut iiusta pōdera. aut iiusta p̄cia rerū venaliū sciēter. mortale est ⁊ teneri vidꝛ si cōmode p̄t obuiare. Silꝛ peccat si inducit vł sustinet malas ꝯsuetudies aut corruptelas. Si tollerauit aut sustinuit publicos vsurarios ide ,ppt̄ h̄ recipiens certā q̄tā vel summā annuatī mortale ē. ⁊ tenet illđ sic acceptū restituere. nō vsurario. sꝫ creditoribꝫ eiꝰ a q̄bꝫ vsure sꝫ extorte ẜm Tho. Si pignꝰ aliqđ habuit cuiꝰ fructus nō cōputauit in sortem vsura est Et de aliȷ̄s sp̄ēbꝫ vsure si i aliq̄ offendit vel fuit p̄ticeps. de q̄bꝫ. s. in. ȷ̄. p̄te titu. de vsuris Si penas vł emēdas i pecuniā ,ppter cupiditatē vł odiū nō ,ppt̄ correctiōeꝫ delinq̄ntium accepit. vel vltra debituꝫ extorsit. vel penas corpales aut mortis i pecuniariā ,ppt̄ auariciā ꝯ iusticiā ꝯmutauit mortale ē. Si p̄misit i terris suis latrōes iuallescere. vł maliciose eis fauēs. vel ex auaricia nolēs expēdere ad securādā p̄riam mortale ē. ⁊ tenet đ dānis ⁊ rapinis factꝭ si ꝯmode poterat obuiare. Si iusticiā vēdidit vel mūera iniq̄ accepit scꝫ ,p admīstratiōe iusticie. vel alias iniusticiā fecit in iudicādo vł fieri fecit. mortale est. Si fidē ,p̄missam violauit etiā inimico. nisi p̄us ille violasset mortale ē. Si obsides suos ñ liberauit. mortale ē. Si viduas ⁊ pupillos ꝯ opp̄ssores ñ đfēdit cū potuit Si treugas ñ fuauit. Si nimis sūptuosus fuit et curiosus i vestitu ⁊ app̄atu eq̄ꝝ et familie. cū cāibꝫ ⁊ auibꝫ. edificȷ̄s. ꝯuiuȷ̄s. nā vt possint facere hmōi pōpas emungunt p̄p̄łos vsq̄ ad sāguiēꝫ facientes m̄łta iiusta. Si fec̄ edificari domos suas. ł laborare i agrꝭ suis ł vineis. ł lig̃ portari p rusticos ł colonos ⁊ nō soluit eis plene đ labore suo. nisi

ad h ex debito tenerent̄. vl' si diebꝫ festiuis fecit p se labora re mortale ē. sicꝫ i pmo cāu qd tn̄ multi faciūt ꝛ male nec sb/ diti debēt obedire. ¶ Si ni/ mis se occupauit ī venatōibꝫ ꝛ aucupijs. vl' qd pei⁹ ē sub/ ditos in his ḡuādo inducēs ad hmōi. ꝛ qd pessimū̄ ī die/ bus festiuis ꝛ audit' diuis vt missa. pp' quod dn̄s peccat mortal'r ꝛ omēs. ꝛ ip̄e reus ē oīm. ¶ Si ppt' discursus in hmōi destruxit segetes alioꝝ tenet̄ eis de dāno. vel pmisit accipe vel fecit de blado ꝛ fe/ no alioꝝ a suis ppt' eq̄s suos tenet̄ de dāno. Idē ꝛ de alijs fructibꝫ. ¶ Si histrionibꝫ su/ pflue dedit. vel nimis turpia rep̄ntātes in curia nutriuit. vel ɔcubinā vel ludentes ad aleas ꝛ hmōi. q̄ oīa sūt dāna/ bilia. ¶ Si de castitate fami/ lie sue n̄ curauit. sꝫ inhoneste se hn̄tes cū femis ꝛ masculis retinuit nec correxit eos cum posset mortal'r peccauit Si ꝟo sit ɔiugatus interroga de his q̄ habent̄ in ca. pcedenti. put videbit̄ fore expediens.

De iudicibꝫ. Ca. iij.

Circa iu/ dices seu q̄mcūq; ha bentē ptātem ordinariā vl' de legatā inq̄rendū est pmo. Si iurisditiōēꝫ aut ptātem rece/ pit symoniace. vt si iudex ec/ clesiastic⁹. aut vsurpatiue. qꝛ vsurpata ptās non dat auto ritatē. vn̄ iudicādo peccaret mortal'r. ¶ Si excessit fines mādati siue ptātis sue peccat mortal'r. si sciēt̄ vel ex ignorā tia crassa ¶ Si official' vel iu dex alius timore. odio. cupi/ ditate vel amore. vel alia cā iniquam tulit sn̄iam aduertē ter. mortale ē. ꝛ tenet̄ ad oē in teresse pti lese. ꝛ si ille p q̄ de/ dit sn̄iam nō vult satisfacere vel n̄ pt qm̄ pncipalit' ip̄e te/ net̄. dt Ray. Si p igrantiam crassaꝫ ip̄e tulit iniquā sn̄iaꝫ i iudicio aīe tenet̄. ꝛ peccat vt pus Ray. qꝛ debuit scire se ī/ sufficiētēꝫ ꝛ n̄ iudicare. ¶ Si p negligētiā. qꝛ sufficiēs erat ꝛ si laborasset ad inq̄rēdū ꝛ le gēdū ꝟitatē iuenissꝫ. sꝫ negle xit h agere tenet̄ vt pus Di/ tius tn̄ agit̄ cū eo q̄ ex igran/ tia crassa q̄ꝫ cum eo q̄ ex ma/ licia. ꝛ h hꝫ locū in iudice or/ dinario nō delegato. Si dele gat⁹ iudex iudicauit bona fi/ de. ꝛ de ɔsilio pitoꝝ tulit ini/ quā sn̄iaꝫ n̄ vid' peccare aut teneri ad restitutionē leso. tuꝫ

q₂ necessitate obediētie iudi/
cauit. tñ q̄a sepe ex certa sciā
delegātꝫ assumit̄ q̄ ē ignar⁹ iu
ris. q₂ bon⁹ vir. qđ ē vex. nisi
in q̄rendo ꝯsiliū fuisset negli
gēs aut culpabil'. tūc eñ pec
cat ꝛ tenet̄ ad restōnē. Guil'.
Si assessor inducit iudicem
ad ferēdam iniquā sniam. ex/
cusat̄ q̄dem iudex si simplex ē
ꝛ hꝫ bonā ꝯsciam. s. credēs se
tētiā eē iustā. ꝛ si ñ fuit i culpa
eligēdo assessorem q₂ bonus
ꝛ sufficiēs cōit̄ credebat̄. sꝫ as
sessor peccat mortal'r et tenet̄
ad satisfactiōꝫ leso. siue dolo/
se. siue igrāt̄ iducat iudicē ad
iudicādū iiuste. Ray. Si iu
dex ignar⁹ iuris secū ducit as
sessorē q̄ cōit̄ non reputat̄ suf
ficiēs vel iniquus si de consi/
lio ei⁹ fert iniquā sniam. licet
credat iustaꝫ. vterq₃ mortal'r
peccat. ꝛ tenet̄ ad restōem in/
solidū. Si accepit pecuniā
in iudicio. qđ p̄t eē q̄nq₃ mo/
dis. ꝛ sp̄ videt̄ mortale. Prio
si accepit vt male iudicaret ꝯ
iusticiam ꝛ ꝯ consciam. ꝛ tūc
illa pecunia debet dari ei i cu
ius iniuriā data est. i. q. i. c. iu
bem⁹. Scđo si accepit vt be
ne iudicaret. vel vt iudicaret
et daret sniam. vl' si accepit vt
nō iudicaret cū deberet iudi/
care. vel vt nō male iudicaret
In his q̄nq₃ casib₉ debꝫ resti
tui ei q̄ dedit. xj q. iij. c. nō licꝫ
Ray. sed s̄m Guil. in foro pe
nitentie p̄t paupib₉ erogari.
sicut ꝛ alia turpia lucra. đ cō
silio tñ. ¶ Si iudex nullo mō
voluit ferre sniam cū deberet
ꝛ ppter h̄ aliq̄s amittit ius su
um mortale ē. ꝛ tenet̄ illi resti
tuere litis estimatōꝫ. Raym̄.
xxiij. q. v. c. administrationes
Si iudex accepit aliq̄d a p̄/
tib₉. ¶ Uñ nota q̄ ordinari⁹
nihil p̄t accipe etiā expensas.
nisi moderata exenia sponte
oblata. vt esculētū et potulen
tū. di. xviij. c. de eulogijs. De
legat⁹ p̄t r̄cipe moderatas ex
pensas. q̄ñ. s. est paup. vel q̄ñ
oportet eū exire ꝛ eq̄tare p̄ exa/
minatōe cāe l' p̄ assessore. s̄m
glo. Si aūt papa alicui cām
delegauit. non videt̄ q̄ aliq̄d
possit petere. nec etiā expēsas
si sua sibi sufficiūt. nisi opor/
teat eū exire. vl' plus q̄̃ domi
expendere. Ray. et Guil'. Si
iudex eccl'iasticus ordinari⁹
vel delegat⁹ ꝯ ꝯsciam ꝛ ꝯ iu/
sticiam ꝛ in grauamē alteri⁹ p̄t
i iudicio q̄cq̄₃ facit p̄ grāꝫ vl'
p̄ pecuniā icurrit suspēsiōem
ab executōe officij p̄ ānū cō/
dēnād⁹ ad estimationeꝫ litis

de q̄ vide in t'tia pte. Si iu/dex eccl'iasticus excōicatōis sniam. suspēsiōis. vl' int'dicti nimis de facili fulmiat. aut si ne p̄missa admonitōe vel sine scriptꝭ. vl' al's ꝯ ordinē iuris ꝯuit' peccauit. de his in. iij. p/te. Si iudex q̄cūqꝫ dilatōes aliq̄s ꝯ ius fecit. ⁊ si ordinē iudiciariū n̄ s'uauit. Si ptē alterā ꝯ iusticiam grauauit. Si ꝑo fecit q̄ōnes vel positiones seu inq̄sitiōes ad q̄s r̄ndere nō tenebat'. Si appellatiōes legitimas nō admisit. Si dolose locū appellādi dedit. Si post appellatōē legitimā nihilominꝰ in cā ꝓcessit Si i dubijs magnis peritos n̄ ꝯsuluit. Si allegatōes friuo/las admisit. Si paupibꝫ. vi/duis. orphanis n̄ subuenit ⁊ in aduocatōe nō ꝓuidit. in q̄libꝫ istoꝝ videt' eē mortale cū scient' delinq̄t. Si iudex illi/cite relaxauit penā debitā reo quod fit tripliciter. Uno mō q2 nō erat supmus iudex. scꝫ p̄nceps. nec ei publica ptās ē plenarie ꝯmissa. sed vt iudicꝫ s'm leges ⁊ statuta ciuitatis/ Secundo mō. q2 et si hꝫ plenariā ptātem. is tm̄ q̄ passus est iniuriā nō assentit sibi re/mitti sꝫ vult reū puniri. Ter/tio mō q̄n ⁊ si habꝫ iudex ple/nariā ptātem. ⁊ lesus vult re/mittere tm̄ nō ē cā iusta rei publice vtilis sꝫ nociua. s. p̄bēs īcētiuū delinq̄ndi. Tho. in q̄libet. ⁊ peccat mortalit'. ¶ Nota q2 q̄ fingit fraudulēter cāꝫ aliquā p quā iudex aliq̄s vadat vel mittat ad aliquā mu/lierē ꝓ testimōio ferendo ē ex/cōicatus. c. mulieres. de iudi. li. vi. ¶ Si debitā penā auxit vel minuit cū nō possit vl' deberet. q̄n possit vl' n̄. vide in iij. pte. ti. iij. Si etiā mutare posset vide ibi. Si iudicauit s'm allegata ⁊ ꝓbata ꝯdēnās quē nouit īnocētē. q̄ tm̄ vtruꝫ peccet vl' n̄. vl' excuset'. vide i iij pte sū. ti. iij. Si minister iudicꝭ ex n̄s excusat' ē iniquā sniam ⁊ iiustā. si ꝓ certo scit i/nocētē n̄ excusat' a pctō Ray. secꝰ si dubitat. q2 tūc excusat' ppt' obediētiā. De ptinētibꝫ ꝑo ad iudiciū hēs i. iij. pte. ti. iij.

De aduocatis. ꝓcuratoribꝫ ⁊ notarijs. ca. iiij.

Circa aduocatos. ꝓcuratores ⁊ notarios interrogādū est p̄mo. Si posuit se ad aduocandum cū ꝓhibet' i iure sciēt' hꝰ faciēs vidꝫ peccare

Probibet aūt īfidel' ⁊ excōica tus excōicatione maiori. nec nō religiosus nisi ꝓ monaste/ rio. ⁊ de mādato sui p̄lati. ſ ⁊ clerici i sacris vel etiā i mīoribꝫ ſ et bn̄ficiati ꝓhibent̄ aduo/ care in iudicio seclari nisi i cā ꝓpria ⁊ ꝓ eccl'ia sua. vl' ꝓ ꝯiū ctis vel miserabilibꝫ ꝑsonis. Sunt et alie persone ꝓhibite de qͥbꝫ h̄r. iiij. q. vij. §. tria. Et int̄ alios ꝓhibet̄ sodomita. p̄ cipue notori⁹ de iure vl' de fa cto. Judex vl' assessor etiā nō p̄t esse aduocat⁹ in cā in q̄ ē iu dex. nec cleric⁹ ꝓ extraneis ꝯ eccl'iaꝫ suā. Ray. Si aduo/ cat⁹ vl' ꝓcurator scien̄ defēdit cām iiustā. peccat mortal'r. et tenet̄ alt'i pti de oī dāno inde bito. Tho. nisi satisfaciat cliē tulus q̄ p̄ncipal'r tenet̄ si scit iniusticiā. qn̄. s. obtiet oēꝫ vi/ ctoriā cause. Si ꝓo igrāanter īniustā cāꝫ defendit. s. putās iustā excusat̄ ſm modū ⁊ cō/ suetudinē regiōis q̄ igrantia excusare pōt. Tho. et si ex ig/ norantia crassa peccat morta lit̄. Si i p̄ncipio credebat iu stā. ſ i ꝓcessu cause videt iiu/ stam de esse vel deserere eam ⁊ nō vlteri⁹ ꝓseq̄. al's peccaret. ⁊ si obtinet victoriā cause tenet̄ leso ad satisfactiōeꝫ. nō dꝫ tū

eā ꝓdere aduersario. vel secre/ ta sue cāe reuelare. ſ inducere clientulū suū ad cedendū vel ꝯponendū cū aduersario suo sine damno aduersarij. Tho. dū āt est ei dubia vsqꝫ ad finē licꝫ ꝓseq̄ ſꝑ illaꝫ sine peccato. Huit̄. Si aduocādo vsus ē idebito mō ſm Ray. Si ꝓ duxit falsos testes vl' ꝓducī fe cit vl' corruptos. Si induxit falsas leges seu alias ꝓbatio/ nes falsas iuris l' facti. Si mē/ tit̄ l' mētiri fecerit. l' docꝫ cliē/ tulū suū in iudicio. Si dilati ones n̄ necessarias q̄rat i gua mine ptiū. Si appellat sciēt̄ ꝯ iustā sniam. i q̄libꝫ hoꝝ vi det̄ mortl'e. Si n̄ fidel'r cām foueat q̄ntum iusticia suadet omittēdo de ꝯtigentibꝫ ex ne gligētia l' notabili igrātia. in q̄ possꝫ eē mortl'e. Si ꝓcacit aut dicēdo ꝯuicia l' vociferā do. Si ꝓdidit secreta aduer sario suo ⁊ si ꝑ p̄dictū moduꝫ vicit iiustā cāꝫ tenet̄ leso d̄ oī dāno ide secuto. Si amittit iustā cāꝫ ꝓpt suā īfidelitatē l' negligētiā l' igrātiā tenet̄ cliē tulo suo d̄ oi dāno. Si aduo cat⁹ n̄ p̄stauit patrociniū iiusta cā paupeꝝ ⁊ miserabili i ꝑsōaꝝ nā si nouit talē cāꝫ. ⁊ scit illuꝫ ꝑ se nō posse iuuari q̄ n̄ hꝫ ad

solueñdũ.nec aliũ videt q̄ velit eũ iuuare.ppt qd amittit cãm.tenet grã iuuare si p̄t.alias videt mortl'r Tho.z Ray. ¶ Si imoderatũ salariũ accipit de sua aduocatõe.nã moderatũ petere p̄t z aduocatus z iuriscõsult⁹.vt d̄t Aug.xiiij q.v.c.ñ sane.qd moderatũ sumit ex q̃tuor.s.ex q̃ntitate cãe ex labore aduocandi.ex scia z facundia aduocandi ex ꝯsuetudine regiõis z s'm h̄ mag̃ et min⁹ p̄t accipe s'm Ray.vl' ab initio cũ facit pactũ vel ex post facto ꝯpleto. Sed ex q̄ cã ē incepta necdũ finita.nullũ d3 facere pactum cũ litigatore quē accepit in ꝑpriam fidem.q2 possꝫ esse occasio magni piculi.iij.q.vij.§.p̄terea. Itē nõ licet pacisci de q̃ta cũ aduocato.vicꝫ decima vl' cētesima.sed de q̃nta licet moderate tñ s'm iura. De hac materia vide plene.in.iij.pte sũme. ¶ Si iurisp̄it⁹ exñs i cã quã nouit iniustã ꝯsuluit q̄mõ obtineret mortale ē.z si vicit ex ꝯsilio ei⁹ tenet leso d̄ dãno. Si ex igñrãtia crassa male consuluit. Si non consuluit paupib⁹ nõ h̄ñtib⁹ ad soluendũ. Si nimis petijt.idē dꝫ ē sicut de aduocato. Si pcurator exñs defendit sciēt iniustam cãm. Si nõ fidelit' z sollicite fouet iustam. Si pauperib⁹ ñ p̄stauit p̄rocinium. Si nimiũ petijt salariũ.idez dõm qd de aduocato. ¶ Si notari⁹ exñs aduertēt falsauit instrumēta peccauit mortalit'.z tenet de oĩ dãno secuto ¶ Si maliciose occultauit iura alioꝝ seu instr̃a.z nõ assignauit.aut d̄struxit.l' alijs dedit.vltra mortale tenet d̄ om̃i dãno. ¶ Si ex ignorãtia notabili vel negligētia male dictauit instr̃a vl' testam̃ta cum defectib⁹.vñ oriũt litigia l' pdunt bõa alioꝝ peccat mortalit'.z tenet de oĩ dãno leso exinde. ¶ Si fuit rogat⁹ in testamētis coꝝ q̄ nõ erãt sui sens⁹ scienter tanq̃ vsũ rõnis liberũ h̄ñtiũ mortale ē.z tenet de oĩ dãno leso. ¶ Si in instr̃is suis ñ est vsus solēnitatib⁹ legalib⁹.vñ validãt ꝯct⁹ q2 mortale ē.z tenet de oĩ dãno. Si fecit instr̃a in fraudē vsurarũ sciēt mortale ē.z ē piur⁹. Si notarius in officio est salariatus sufficienter a cõitate z accipit etiã ab his p q̄b⁹ scribit lr̃as.grãs z h'mõi.vel si nõ salariat⁹ a cõitate accipit d̄ cõsuetudine pro labore suo vl

tra debitũ et eq̃tatez peccauit ⁊ tenet ad restõz. Si dieb9 festiuis sine necessitate sʒ ex cupiditate fecit instr̃a. vel copiauit vel ex̃tẽdit scr̃pturas cum posset differre. mortale videt. Si fuit rogat9 vel dictauit vl' redegit in scr̃ptis statuta ꝯ libertatẽ eccl'iasticã mortl'r peccauit. estq3 excõiaatus. ¶ Si notari9 ex̃ñs epi p scribẽdis noĩb9 ordinãdoꝝ vel lr̃is ordinationũ accepit pecuniã si salariatus est ab epo symoniam ꝯmisit. Si vero non salariatus satis accepit. vt de lucro accipet ordinator. symonia est. De qua vide plenius in scda pte. ti. i. c. i.

De doctorib9 ⁊ scolarib9. c. v

Circa doctores ⁊ scolares in q̃rendũ ẽ ⁊ pmo. Si docens publice leges vel phisicã admisit ad lectionem suam sciẽter religiosos vel sacerdotes seculares. vel alios clericos ñ sacerdotes sed ĩ dignitate cõstitutos. q2 excõicatus est qñ aliquẽ pdictoꝝ aduertẽter admittit sil' cũ ill'. ca. sup. Spe. extra. ne clerici vel monachi. Si docẽs aut legẽs in q̃cunq3 facultate etiã in sacra theologia admittat religiosũ exeñtẽ de monasterio cuʒ hitu ad audienduʒ sine lnĩa plati sui sciẽt est excõicat9 cũ eo. q2 pticipat in crimĩe. Itẽ si cũ licentia plati sui. sed sine habitu ad lectiõʒ recipit fm La. pũ. Si mgr̃ vel scolaris existẽs bonõie tractat cũ aliq̃ ciue bononiensi de ꝯductione hospitij irreq̃sitꝫ iq̃linis. nisi tps ꝯductõis fuerit elapsũ excõicat9 ẽ. extra de loca. c. ex rescripto. Et hec excõicatio nõ hʒ locũ nisi bononie. Si q̃s ex eo pacto recept9 ẽ ĩ canonicũ vt scolas teneat symoniac9 ẽ. vñ ⁊ mortl'e. sʒ vacãte pbẽda pt ei ãnecti h' on9 docẽdi licite. Host. ⁊ Ber. Si aliq̃d exigat vel pmittat p lnĩa docẽdi. Quis fm Host. ñ sit symonia. est tñ ꝯ iura. vnde ⁊ mortale. qd̃ pʒ ex pena ppter hoc ĩposita. q2 exactũ restituitur. ⁊ dñt exactores officijs ⁊ bñficijs expoliari. extra eo. c. i. Ray. Si mgr̃ hʒ bñficiuʒ vl' salariũ sufficiẽs p docẽdo si exigit a scolarib9 symoniã ꝯmittit. precipue a clericis et paupib9 exigẽdo q2 vẽdit doctrinã. ⁊ tenet ad restõʒ. Hostiẽ. ⁊ Ray. Si aũt ñ sufficit salarium ei. potest exigere. si

tñ sit idone⁹ in docēdo. al's ñ. A paupib⁹ aūt ñ d3 exigere. oblata vo grat' sp pt accipe. et multo mag' si nullū h3 salarium pt recipe collecta p labore. Si mgr festū colēdū de iure vel de ꝯsuetudie ñ vult ꝯcedere nisi p pecunia. l' ecōtra nō colēdū ꝯcedit colēdū p pecunia. symoniam ꝯmittit. Ray. ¶ Si magisteriū īde q̄rit iieptus ꝛ valde ig̃rās vel recipit. videt' eē mortale ꝑpt' piculū qd seq̄t'. q2 rōe magisterij dat' fides in q̄b⁹ req̄rit'. vñ nocumētū ꝑ ꝓximo seq̄tur ex ꝯsilio malo. ꝛ h̄ p̄cipue in theologica facultate. ꝛ admittēs tales scient' ad magisteriū etiā videt' mortalit' peccare. ¶ Si q̄rit g̃d⁹ vel magisteriu3 nō ad vtilitatē aiarum et dei honorē. sed ad sui sustentatione3 et honorem ꝑtinet ad ambitō3. iō vide de ambitione qñ mortale est vl' veniale. Si inde q̄rit exemptionem vel diuitias vel libertate3 totū ē dānabile p̄sertim in religios'. Si docuit publice theologiam exñs ī mortli notorio peccauit mortal'r. Petr⁹. Si scias ꝓhibitas legit vel didicit. vt nigromantiā. vel artē notoriam et hmōi. mortale est. vel si notabiliter ignorans se ad docendum posuit. ꝛ errores notabiles docuit. est mortale. ¶ Si nō adhibuit diligentiam ad ꝑfectum scolariū ī scia ꝛ morib⁹ quā debuit faciēs nimias vacatōes. vel nō vtilia sed curiosa docēs. vel de morib⁹ coꝝ nō curās nec ꝯpescēs in quo potuit in hmōi negligētiā notabilit' ꝯmittēs mortale ē. Si vniuersitatis iuramenta non impleuit mortale est peccatū. Si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit se p̄ferendo. vel eis inuidit. vel sectas nutriuit inter scolares vel scolares alterius doctor' ad se traxit iniuste. vel pompose indutus est. de quibus vide supra de huiusmodi g̃uitate. ¶ Si scolares nō fuerūt obedientes doctori in his in quibus tenētur. Si rixas inter se fecerunt. ¶ Si minus aptū elegerunt ad legendum ex cā iniusta. Si dimiserūt ieiunia eccl'iastica cu3 ieiunare possent. vel misse auditione3 in festis. vl' alia sacra. Si cōtēdunt in disputatiōe ꝯ veritatē ne videant' succumbere. Si supbiunt ex scia. Si aliquem malū finē intendūt ex scientia sua. vel lucra iniusta

curiositates. ambitões ꝛ huiusmõi. Si sũt negligẽtes in studio. Si pdigi ĩ expẽdẽdo ꝛ de alijs inq̃rẽdi sꝫ put videbitꝫ expedire de dictis. s. ĩ prima pte. ꝛ ĩ. ij. Si nimis ardẽter studuit ĩ libris gẽtiliũ ꝓpter ornatũ. minus vacãs studio vtiliori vel necessario. vl' sacre scripture p̃cipue q̃ ad religiosos. vl' ĩ poetic ꝓpꝫ materiã turpẽ. q2 istd est mortle. xxxvij. di. c. id ꝓhibetꝫ.

¶ De medicis ꝛ aromatarijs Capl'm. vi.

Si posuit se ad praticã in medicina sine sufficienti ꝑitia. q2 si parum vel nihil studuit videtꝫ mortale. q2 exposuit se ꝑiculo occidẽdi homines. Si ꝑitus ꝛ sufficiẽs existẽs omisit aliq̃d de ꝯtingẽtibus circa ĩfirmos q̃s hꝫ ĩ cura ex negligẽtia. q2 ex negligẽtia notabili vñ secutũ ẽ magnũ nocumẽtũ in infirmũ vel secq̃ p̃t male potuit excusari a mortali. Si v̾o ex ꝑua negligẽtia ẽ veniale. vt si nõ visitat infirmos sollicite ꝛ hmõi. vbi tñ nõ ẽ ꝑiculũ. Si dedit medicinã vel ꝯsiliũ ꝓ salute corporis in ꝑiculũ tñ aĩe ꝓpter q̃ veniat q̃s ad pctm̃. i. ꝯ p̃cepta. puta vt fornicetꝫ q̃s vt euitet certas infirmitates. vl' medicinam dat pregnanti ad occidendum puerum pro conseruatione matris. vel potuꝫ inebriãtẽ. ꝛ hmõi. mortaliter peccat. ꝛ h̄ prohibetur ĩ. c. cũ ĩfirmitas. extra d̾ pe. ꝛ re. Si seruauit p̃ceptũ factũ medicis s. q ĩducant ĩfirmos qñ ꝓmo vocãtꝫ ad visitãdũ eos ad cõfessionẽ faciẽdã. q2 omittẽdo h̄ ₰m doc. peccat mortal'r. vt d. c. cũ infirmitas. de pe. ꝛ re. Si paupes ĩfirmos q̃s nouit ñ valẽtes soluere ñ visitauit gratis. quia ad h̄ tenetꝫ. et etiã soluere pro eis medicias si potest. alias mortale est. di. lxxxiij. c. i. ꝛ in glo. sup v̾. infe ras. ¶ Si nimis largus fuit ad inducendum debiles ad frangendum ieiunia ecclesie sine rationabili causa. quod frequenter faciunt. non est sine peccato. Si vero etiaꝫ sanis dissuadet ieiunia ecclesie dicens nociua esse. ꝛ sic inducunt ad frandendum ieiunium sine causa mortale est. de peniten. dist. i. ca. noli. ¶ Si dedit medicinam dubiam sanationis vel mortificatõnis videtur mortale. et vt dicit

t.cū infirmitas.extra de pe.z re.poti⁹ dz dimitti in mani/ b⁹ di q̄ʒ expōi piclo medicie
¶ De emulatōe ꝑo z detracti one quā faciūt medici interro/ gandū ē put habes.s̄.

De aromatarijs.

Si in ɔponēdis medi/ cinis n̄ ponūt q̄ ordi/ nat medic⁹ cū n̄ habēt vel ita bona vt ē necesse. in q̄ offēdūt medici n̄ faciētes an̄ se ɔpōi eā. nā si ex h̄ seq̄r gue piculū i firmo. vl' n̄ opar̄ sani tatē quā fecissʒ si bn̄ fecissʒ il lā mortale ē. z etiā i medico si h̄ dissimulauit. ¶ Si docent vel vendūt ea q̄ ꝓcurāt abor/ sū ad illud faciēdū. vl' vēdūt venena his q̄s credūt abusu ros mortale pctm̄ ē. ¶ Si so/ phisticāt aromata qd̄ freq̄nr̄ faciūt ponētes in eis vnuʒ ꝑ alio. vl' in electuarijs sirupis spēbꝫ z ɔfectōibꝫ. in cereis fa cientes malas mixturas z vē dentes ꝑ puris. q2 vltra pctm̄ tenenr̄ ad restōnēʒ illis ad q̄s tales res vendūt seu erogare paupibꝫ cum incerti sūt. De nimijs p̄cijs piurijs z men/ dacijs z diminutis pōderibꝫ q̄ faciūt interrogandū ē put sup̄ in. c. de fraudulentia z a/ lijs vicijs. in. i. pte. c. i.

¶ De mercatoribꝫ. campsori bum z ꝓsenetis. Ca. vij.

Mercato ribꝫ. cāpsoribꝫ z ꝓsene tis q̄rēdū est. Si mi sit n̄ solū arma z ligamia. sed etiā q̄cūq3 mercimonia ad a/ lexandriā vl' ptes egypti. vel terras saracenoꝝ soldano sub iectas excōicatus est excōica/ tione papali. si n̄ habuit licētiaʒ a papa. dicitur q꞉ Ueneti bn̄t ¶ Si negociant̄ non ꝑpter aliquē finē honestū puta su/ stentatiōʒ familie sue ex lucro moderato. vel ꝑpter sustenta tionem paupeꝝ. vel ꝓuisionē coꝝ ꝓ ciuitate necessariorum z hmōi. sed negocianr̄ ꝑpter auariciā z ad thesaurizādum ē mortale pctm̄. si i lucro ɔsti tuūt finem. vl' si intēdūt lucꝝ ꝑ fas z nefas si pn̄t. Si com posuit se cū alijs mercatoribꝫ q꞉ nō vēdāt ð aliq̄ miori pre/ cio q̄ʒ ɔuētū fuit inr̄ eos qd̄ ē excessiuū. vt sic coganr̄ ꝑsone emere charo p̄cio. pctm̄ ē. z le gibꝫ ꝓhibitū. Hostiē. ¶ Si vendūt merces pro maiori p̄ cio q̄ʒ valeant. et ex eo q꞉ non soluit fecit ei terminum. sed etiam mutuat ei pecuniam aliquam. vsuram committit

¶Si vẽdendo mercãtias su as. puta lanã vel pãnos reci/ piẽdo ꝓ ꝑcio alia mercimõia puta sericuȝ ꝓ aromatibꝫ vel alia. qꝺ vulgariter ꝺꝛ barato. multo maiori ꝑcio vendit sic q̃ȝ recipet pecuniã peccatum ẽ iniusticie ꝛ moꝛtale. nisi ille cui vendit etiã longe maiori ꝑcio tradat res suas. tũc põt vnꝰ excessus ꝯpẽsari cũ alio si sunt quasi equales. ¶Si vẽdendo ad terminũ plus iusto ꝑcio vendit rõne dilatõis tm̃ ꝛ diuersis spẽbꝫ cãbioꝝ. ꝛ va rijs modis cãbioꝝ vsurarũ ꝛ fraudulentiꝰ in q̃ntitate ꝛ q̃ litate ꝛ suba rerũ. Interrogã dũ est ꝓut hẽs. s̃. in. c. de vsur patiõe rei aliene. Si frau/ dauit vel fraudari fecit. vel ali us ꝓ eo iusta pedagia seu ga/ bellas moꝛtale est et tenet̃ ad restitutiõem. secꝰ si de iniustis vł cũ nõ tenet̃ loca illa tuta a latronibꝫ. ꝓpt̃ qꝺ hec soluũt̃ ꝓpt̃ defectũ dñoꝝ. Si dedit falsas monetas ł diminutas scient̃ ꝓ bonis. vel eas dimi/ nuit est pctm̃ ꝛ tenet̃. secꝰ si ac cepit monetas valẽtes in lo/ co ꝓ eo qꝺ valẽt ibi. ꝛ mittẽs ad aliũ locũ vbi plꝰ valẽt plꝰ petit. Si faciẽs societatẽ cuȝ alijs nõ fidelr̃ se habuit. aliq̃ occulta lucra sibi soli retinẽs tũc ad satisfactiõeȝ tenet̃. nisi certꝰ eẽt ꝙ socij tãtũdẽ occul te subtraxissent. Si fecit ꝓ alijs securitatẽ cũ fraudibus nã sine fraude assecurare mer ces ꝑ mare vel ꝑ terrã. ꝛ inde q̃rere emolimentũ plꝰ vel mi/ nus ꝭm q̃ntitatẽ ꝑicli ñ viꝺꝛ illicitũ cũ subsĩet ꝑiclo mag̃. Assecuratio ꝓ pecũie ꝑ mo/ dũ satisfactõis. q̃ vulgarit̃ ꝺꝛ scꝑta. vbi nullũ ẽ ꝑiculũ ꝛ dã nũ nõ ẽ tutũ q̃ꝫtũ ad ꝯsciam. secꝰ si sibi est ꝑiculũ ibi. Si accepit pecuniã aliquam sub noĩe depositi recipiẽs sex vel octo ꝓ centenario. ꝛ cuȝ illis pecunijs lucrat̃ ip̃e mutuan/ do vel alijs illicitꝭ ꝯctibꝫ ad rõnẽ decẽ ꝓ cẽtenario ꝛ hmõi ꝯmisit duo moꝛtalia. vnũ est accipiẽdo. aliud mutuãdo. et tenet̃ de vsura. Si se intro misit ĩ barocholis ritrãcolis achifinis. q̃ vocabła ñ decla ro ob breuitatẽ. ſȝ de his vide in sũma. ꝑte. ij. q̃d malicie sit in eis. Achifinũ ꝺꝛ qñ q̃s ge/ rit negocia stipendiarioꝛum. Idẽ si dñoꝝ laboꝛãs ꝓ eis ꝛ cuȝ mutuat eis pecũias cum expendit recipiẽs inde certuȝ lucrũ vł salariũ. ꝛ q̃ꝫtũ meret̃ laboꝛ ꝓ iustis caũ ꝑt̃. accipẽ

vñ p bellãtib9 iiuste nihil pl9 pt accipe rõe mutui. al's vsu/ ra ẽ. Si vsus ẽ piuriĳs z mẽ dacĳs emẽdo et vẽdẽdo q̄ so lẽt esse his cib9 et pot9. Et de his dic vt sup̄ i pma pte i lo/ cis suis. et cũ stat i tali ppositio vẽdo mẽdacĳs z piuriĳs z dolis qñ occurreret sp ẽ in mortali. Uñ nõ est absoluen d9 nisi disponat abstinere ab illis vbi ẽ mortale. Itẽ si emit res raptas vel furatas p ma/ re vl' p terrã. dic vt. s. i pma p te. c. ĳ. Si emit l' vẽdidit die bus festiuis absq3 necessitate sed p cupiditate. vel fecit rõci nia librorũ vl' fieri fecit suis di scipulis. dic vt hĩ supra de ob seruatiõe festor̃. Si fuit pse/ neta seu mediator q̄ dr sensa/ le 9ctuũ fraudulẽtor̃ scienter mortale est. z tenet leso satisfa cere Si fuit mediator 9ctus vsurarĳ intẽdẽs vtilitatẽ vsu rarĳ z suã magis q̄z accipiẽtis sub vsura mortale est. z si ipse induceret ad mutuãdũ alios ad vsuras q̄ h ñ cogitabãt vi det teneri ad restõez. Si me/ diator extat in alĳs 9ctib9 vt vendendo domos eq̄s z alia aĩalia. z male 9suluit empto/ ri in ei9 dãnũ vl' sui vtilitatez z vẽditoris peccat mortal'r z tenet leso ad oẽm satisfactiõz z ecõuerso tenet si i dãnũ vẽ ditoris 9suluit. ¶ Si i fiẽdis mrimonĳs vtit mẽdacĳs z hmõi i notabile dãnũ 9henti um peccat mortal'r.

De artificib9 z mechanicis Capl'm. viĳ.

Si fecit ar te cui9 op9 ẽ cũ' pctõ vel ad pctm̃ mortale vt plurimũ. sicut facere taxil/ los. seruire vsurarĳs i illa ar/ te. Militi i bello iiusto. naui gio piratar̃. lenocinio intẽdẽ do baratariã z hmõi. optz q̄ dimittat ex toto artez. al's nõ est absoluẽdus. Si artẽ fecit cui9 artificiũ pt eẽ ad bonũ z malũ finẽ et vsuz. vt gladios balistas. lãceas. venena. z hu iusmodi. si p̄isil'r põt estiari q̄ emptor velit ad malu3 vsum nõ põt facere vel vẽdere facta vt puta in iniusto bello. secus si dubitat. Si q̄ etiam facit q̄ sunt ad malũ vsum q̄si sp. vt facere fucos et serta et hmõi d3 dimittere. Si mendacĳs vtit piurĳs dolis mal' mẽsu/ ris vel põderib9. Si festiuis dieb9 laborauit. Si nõ ieiu/ nauit cũ posset moderãdo la borẽ. de q̄b9 dic vt i sup̄ in pri

ma parte.c.xxiij.z.ix

De lanificibꝫ.

s I vendidit pannū la ne lanifex minꝰ ꝑciose ꝓ ꝑcio lane magꝭ ꝑciose. z sꝫ isto ꝑcio. vel vnius tincture ꝓ alia. vel cū aliquē defectuꝫ habentē. ac si non haberet nil minuēs de ꝑcio. vel si in festꝭ fecit lanā tendere sine necessi tate. Uel cū non plene soluit laborantibꝫ z hmōi. i his em̄ maiꝰ z minꝰ est pctm̄ ſm ma teriam.

De satariolo.

s I textoribꝰ serici ꝑci um sui laboris dat nō ī pecunia sꝫ ī rebꝫ diuerſ. pu ta panno. serico. tritico z hu iusmodi. z cū ille nō indige at illis. optet eū vēdere mio ri ꝑcio q̄ꝫ ille recepit. peccat mortaliter z tenetur ad restōꝫ de damno. nisi a ꝑncipio cuꝫ eo sic ꝯuenerit q̄ daret ꝺ hu iusmōi tali ꝑcio. tūc aūt ñ vi deſ deceptio.

De tabernario z hospite.

s I vēdidit vnā spēꝫ vi ni ꝓ alia. vel liphatuꝫ vinum ꝓ puro. vel ad clarificādū vinū fecit aut mi sit aliqua nociua corpibꝫ. vel nō dedit plēas mēsuras. vł ī tabna tenuit meretrices z ri baldos. vł lusores ad taxillos vel aduertenter dedit his q̄s vidit inebriari peccauit in q̄ busdam mortaliter. In alijs vero venialiter. z tenetur de damnis.

De macellario.

s I vēdidit carnes cor ruptas pro sanis. qꝺ ē mortale. Si vnā spēꝫ pro alia. vt capraꝫ pro castrā to. z huiusmodi. vel diminu tum pondꝰ. vt. xi. vncias pro libra peccauit mortaliter. z te netur de damnis.

De pistore.

s I fec̄ panē nimis pō derosū. ita q̄ ementes sint decepti vel mino ris pōderis q̄ꝫ dꝫ. vel farinaꝫ bonam alterius accepit cum fecit panem z posuit minus bonam. vel cum nimio farfu re. peccauit et tenetur satisfa cere.

De sutore pannorum.

s I qꝺ restat sibi de seri co vel pāno vel tela vł alijs sibi datis ꝓ fien dis vestibus sibi furatur illꝺ si sit quod notabile. nisi ille di minute dedisset sibi mercedē laboris. z illud capit sibi ad supplendum tantum. vel vbi esset in pacto.

Et furatur vestibus furatur

¶Si noctib⁹ vel dieb⁹ solen
nib⁹ absq3 magna necessitate
laborat. vel si faciat nouas i/
uentiones vanitatū.
De aurificib⁹
ſ I vtitˀ vel si vēdit au/
rū vl' argētū alchimia
tū p vero. vel aurū min⁹ puꝝ
p magis puro. peccat ⁊ tene/
tur de dāno. ¶Si emit cali/
ces sacros nō ꝯflatos p se qđ
ꝓhibetur
De cerdonibus.
ſ I vendidit vnā spēm
coriū p alia min⁹ bōa i
sotularibus.
De fabris.
ſ I ferrū p calibe vl' ma
lū ferrum
De locatoribus equoꝝ
I sciētˀ locauit equū3
ſ defectuosū vel piculo
sū ⁊ hmōi. qlibet tene/
tur vltra pctm̄ de dānis. ⁊ sic
discurrendū3 ē p alias artes.
De histrionib⁹
ſ I histrio fecit repñta/
tiōes ⁊ iocos in vbis
vel factˀ turpia ꝯtinentes. vl'
in eccl'ijs vel in diuinis offi/
cijs vel tpib⁹ indebitis ē pec/
catū plus vl' min⁹ graue fm
quantitatem.
ſ De cytharizantib⁹
I music⁹ cytharizauit
ad ꝯgregatōes illicitas vl' in
eccl'ia i organis pulsauit bal
latas. puto mortale in pulsā/
te ⁊ pcurante.
De s'uitorib⁹ ⁊ laboratorib⁹.
I infidel'r opati sūt. i.
ſ ñ bono mō ex incuria ⁊
negligētia. vl' ñ tm̄ qn
tū ꝯmode potuerūt pctm̄ ē.
De agricol' ⁊ rusticis.
I credit explicite mi/
ſ steria q̄ cōitˀ solēnizat
eccl'ia. vt incarnatiōe3
passiōem et resurrectiō3. Si
scit dñicā orōnem. De obser/
uatōe festoꝝ ⁊ ieiunioꝝ si tm̄
pt. De auditōe misse in festis
De ꝯfessiōe ⁊ cōione sel' in an
no fienda. Si recepit sacr̄m
ꝯfirmatiōis vel nō. q⁊ tenetˀ si
pt. Si tenuit pꝓos filios ad
baptismū vel ꝯfirmatiō3. qđ
est ꝓhibitum. De mendacijs
vo et piurijs ⁊ blasphemijs
⁊ ebrietatib⁹ interroga. ¶Si
ad meretrices accessit. qđ ali/
qui non credūt ee mortale nᶜ
tm̄ talis ignorātia excuset eū.
Si decimas nō soluit saltē3
fm ꝯsuetudinē loci illius. q⁊
peccauit et tenetˀ satisfacere đ
pterito si sacerdos ñ remittit
vl' ēt oblatōnes fm ꝯsuetudi
nē loci ñ dedit. Si de excōi/
catōne ñ curauit. s3 ingessit se

diuinis. vel ↄtēpsit vitare ex cōicatos. qđ est mortale peccatū. Si nocuit p se vel p familiā suā vel aīalia puta discurrēdo p sata alioꝝ vel mittēdo vel pmittēdo aīalia intrare ad pascendū. vl' si mutauit termios possessionū. Ul' arā do adunat de terra pximi vicini agro suo in his peccauit ꝑm q̄ntitatem dāni qđ itēdit facere. ꝛ tenetur satisfacere.

Si dolū ↄmisit ī agricultura vel notabilē negligentiā in dānū p̄roni vt nō fimādo terras vel cultiuādo vel seminādo vel recolligēdo fruct⁹ debito tpe. pp̄ter qđ depierūt l' boues nimis fatigādo. vnđ destruūt. ꝛ p̄cipue ad lucrum hn̄dū suū peccat ꝛ tenet dā no. Si tenens possessionē ad affictū male tractauit Ul' si partiari⁹ nō r̄ndet dn̄is de q̄ntitate tota debita fingēs se minus recollegisse. tenet dominis de dānis. Si aīalia tenēs ad soccidā nō r̄ndet ex integro dāti đ lana caseo ꝛ fetib⁹ ꝛ hmōi. In his est pctm̄ mortale vl' vēiale ꝑm q̄ntitatē damni. ꝛ tenetur satisfacere. Si dieb⁹ festiuis laborauit ꝛ p̄cipue tpe messiū ꝛ vindemiaꝝ absq̄ magna necessitate: vl' detulit ligna. vl' victualia dn̄is suis. mortale ē. Si vacauit ludis choreis ꝛ aliis vanitatib⁹. Si gubernauit familiā ꝑm p̄cepta dei ꝛ ecclesie. De supstitionibus ꝛ falsis opinionib⁹ que solent abundare in eis. Si habet vota q̄ impleuit vel non.

De pueris ꝛ puellis c.x.

Inquirendū est de mēdaciis ꝛ piuriis. De votis nō īpletis. q̄ tn̄ nō obligant si irritant a pentib⁹ an̄ annos pubertatis. De missa n̄ audita ī festis. De ↄfessiōe ꝛ cōiōe fiēda semel ī āno. De irreuerentia ad pentes vl' maiores. De rixis. Si p̄berauit cl'icū. q: ē dolicapax excōicat⁹ ē. De furtis factis de reb⁹ pentū vel magistroꝝ suoꝝ. De detractōib⁹ ꝛ turpib⁹ v̄bis auditis vel dictis libēt. De cōtumeliis ad inuicē. De inuidia et aliis p' ut videt plus ꝛ min⁹ ꝑm etatem ꝛ sensuz. p̄cipue de viciis carnalib⁹ cū mascul' ꝛ femis vl' p seipos ↄmissis. vel adinuicē q̄ hodie abūdāt ī ipis p p' malas societates ꝛ occl'tāt Interrogādi sūt cū maḡ cautela ꝛ a longe vt non addiscant

que ignorāt. Multo magis hoc seruandū ē erga puellas de oibꝰ pdictis si credūt tūc habu/isse vsum rōnis iudicādū est de mortali aut veniali ſm regu/las i pma ⁊ scda pte de illis.

De clericis i cōi. Ca. xi.

Circa clericos i cōi. a qlibꝫ clerico pt interrogari cuꝫ videt expedire vt qñ tal' clericus ē ignotꝰ. Si accepit a/liquē ordinē p symoniā. qr p hoc peccauit mortalit. ⁊ ē suspē sus ſm iura antiq. nec pōt exeq susceptū. vel pmoueri vlterius. nisi prius p papā dispenset. qđ verū est si ipe fuit pscius symonie. qr si ignorante eo pt p aliū etiā dispensari alit tñ sp peccarꝫ mortaliter exequēdo. nec excusat eum iuris ig/rantia. Hec Ray. Si acce/pit aliquem ordinem. licꝫ nō p symoniā. tñ a symoniaco i ordine vel dignitate siue oc/culto siue manifesto est suspē sus ⁊ indiget dispensatiōe pape. sed dū ignorat factū. s. cuꝫ cē symoniacuꝫ excusat a pctō exeqndo officia sua. sed cum certificat nō pt exeq sine dis/pensatōe. Si suscepit ordi/nem a symoniaco in ordie cō ferēdo. l' bñficio notorio. sil'r est suspensus. secus si symo/nia non est notoria. dum vo nescit excusat mō pdicto. sꝫ ñ postea qñ certificat. sꝫ idiget dispensatōe pape. al's nō pōt exeq. Ray. Si recepit ordi/nē habēs aliquā irregularitatē. vt homicidij. mutilatōis. illegitimatōis. ⁊ hmōi. si abs qꝫ dispensatōe. peccauit mortalit nec pōt exeq absqꝫ dispē satōe. al's peccauit mortalit.

Si recepit ordinem excōi/catus vel suspensus vel inter dictus peccauit mortaliter ⁊ non habet executionem. Si exequitur officium alicuius ordinis. vt cantando episto/lam. vel legendo euangelium vt dyaconus in aliq pdicto/rū irretitꝰ snia peccauit mor/taliter. nisi ignorātia facti cū excuset. ⁊ est irregularis. Ray.

Si accepit ordinē in aliq peccato mortali scienter pec/cauit mortaliter. ⁊ quotiēscū/qꝫ exequitur officium alicuiꝰ ordinis in mortali. vt accolitatū subdyaconatum dyaco/natum ministrando aliqđ sacramentū solenniter. vt bap/tizādo. cōmunicādo. pfessiones audiēdo. ⁊ hmōi. Tho. mortale est. Si exstitit pub/

lic⁹ ꝯcubinari⁹ vł alꝭ notori
us fornicator. ē suspensus ab
executōe officioꝝ suoꝝ. preci
pue a celebratōe misse. ⁊ si exe
quit̄ sic suspensus efficit̄ irre
gularis indigens dispensatō
ne pape. alꝭ nō p̄t exeq̄ Ho/
stiē. Si nō portauit tonsurā
ex leuitate ⁊ lasciuia. mortale
videt̄. Si se exercuit in ne/
gocijs secularib⁹ negociādo
⁊ hmōi. vel si tenuit tabernas
ibi mistrās. Uel si lusit ad ale
as ⁊ taxillos. vł se imiscuit e/
normitatib⁹ vł turpib⁹. vł tri
pudijs cū femis. Si vsus ē
officio ordinū sine debitis or
namentis. vt faciēdo subdya
conatū sine māipulo. dyaco/
natū sine stola. celebrādo mis
sam cū defectu alicuius sacre
vestis ordinate. s. casula. ami
ctu. alba. ⁊ hmōi. vel nō etiā
in lapide sacrato. aut etiam si
ne lumine aut sine adiutorio
⁊ sine missali. ⁊ hmōi. qꝛ i q̄li/
bet hoꝝ ē mortłe pctm̄. si sci/
enter dimittit. nec excusat iu/
ris ig̃rātia. Si exn̄s in sacrꝭ.
vt in sb̄dyaconatu. ⁊ supomi
sit horas canonicas. qꝛ ī q̄li/
bet die q̄ omisit aliquā horā
etiā brē ꝟgis cū possꝫ pecca/
uit mortałr. Si ex negligen/
tia omisit. sec⁹ si ex obliuiōe.

⁊ tūc tenet̄ dicere qn̄ recorda/
tur. aut si omisit ex ipotētia ī/
firmitatis. ⁊ hmōi de cā. Si
dicēdo horas alijs exercitijs
se occupauit māualib⁹. vt fa/
ciendo coq̄nā ⁊ hmōi. videt̄
mortale. qꝛ nō satisfacit p̄cep
to eccłie. Si mente circa a/
lia vagat̄ volūtarie n̄ curās ꝗ
q̄si p totū officiū videt̄ morta
le. secus si ꝓponit velle atten
dere ⁊ distrahit̄. ſꝫ cū aduer/
tit displicet ei. Petrus. Si
recepit ordinē sacrū an̄ etatē
legitimā. s. subdyaconatū an̄
xviij. annos. dyaconatū ante
xx. ⁊ sacerdotiū an̄. xxv. ⁊ suf/
ficit annus incohat⁹. pecca/
uit mortałr. nec dꝫ exeq̄ ante
etatē legitimā. si tn̄ faciat nō
efficit̄ irregłarꝭ ſm cōeꝫ opi/
nionē. sed peccat. Si sacer/
dos exn̄s ꝯmisit aliquam sy/
moniā. puta audiendo ꝯfes/
siones p habendo pecuniam
alꝭ non auditurus. baptizā/
do. cōicādo. inungendo. ven
dēdo sepłturas ⁊ hmōi. mor
tale ē. Si in ꝯfessiōe. cōmu
nione vel in collatione sacra/
mentorum omisit debitam
materiam. vel formam. vel ri
tum. in quolibet aūt horum
mortale est. siue ex certa scien/
tia facit. siue ex ignorantia

crassa vel notabili negligētia. nā inde seqtur magnū picu-lū z irreuerētia di. Introgā-dū ē em̄ d formis.s.baptismi eucharistie z alioꝝ sacramen toꝝ q̄ sunt maioris ponderis si sciūt eas. q̄s habes infra c. vi. Si notorijs pctōribus dedit eucharistiam vel alia sa cramēta nō penitentib⁹. Si occultis pctōrib⁹ q̄s ipe sci-uit denegauit publice eucha-ristiā. vel alia sacra. q2 i vtro q3 videt mortale. l3 etiam ipi peccēt petēdo z sumēdo. Si celebrauit cum mortali n̄ cō fesso l3 ɔtrit⁹ mortalr pecca-uit. nisi aliq necessitate instan te. z sacerdotis copiam n̄ ha-bēte tūc sufficit ɔtritio. sed si-ne hac celebrauit mortaliter peccauit. Tho. Si celebra-uit nō dict3 matutinis mor-tale ē. Si dicēdo missam nō ɔsecrauit. putās ex h̄ euadere pcm̄ mortale ē z grauissimu3. Si celebrauit ad faciendu3 veneficia seu maleficia. Si nō dixit ex integro corde sed dimisit notabiles ptes misse ex igrātia seu festinatōne p̄ci-pue canonis. Si dicēs v̄ba n̄ ītēdit ɔsecrare. Si n̄ sūpsit sacr̄m. Si non ieiunus. Si plures missas in vna die di-xit in cāu n̄ ɔcesso. Si nō in azimo s3 fermentato accipit. Si cū hostia q̄si corrupta vel vino acetoso l quasi putrido Si sp in missa occupat⁹ i va rijs cogitatōib⁹ volūtarie. vel nō curās fuit de attētiōe. Si nō posuit aquam cū vino in calice ex igrantia vel certa sci entia. in q̄libet hoꝝ p̄dictoꝝ est mortale. Si nō diligēt ser uauit eucharistiam sub sera p pter qd aliq̄d p̄dit vel a mu-rib⁹ deuorat. Si n̄ defert in-firmis apte z cum lumie mō debito. Si euomuit sacra-mētū ppt ebrietatē vel ex vo racitate. Si n̄ renouauit vt d3 pp ter qd efficit putrida vel marcida vel vermes generat Si dedit infirmo patiēti vo mitū scient. Si stilla sāguis cadit in terram. et in his fre-q̄nter ē mortale. l3 nō sp. Si nimis raro celebrauit. p̄cipue si non celebrauit in magnis solennitatibus videtur mor-tale sm Tho. Si pmisit ali cui dicere missas recipiens e-lemosynas. z nihil itendit fa-cere videtur mortale. Si ha bens pollutionem noctur-nam die p̄cedenti immedia-te ex causa vbi fuit mortale vel dubitat fuisse mortale cele-

brauit etiã ɔfessus videt̃ mortale. ſm Tho. vel ſm Pe. de pal'. qñ ſic icõtrit⁹ accedit ad celebrandũ. veniale aũt ſi ex cã vbi fuit veniale. niſi ſubſit neceſſitas. Si audiuit confeſſionem alicui⁹ nõ hñs autoritatẽ ab aliq̃. Si abſoluit a caſib⁹ a q̃b⁹ nõ potuit. vt a reſeruatis ſiue ex certa ſcia ſiue ex ignorantia craſſa. Si intromiſit ſe de diſpenſatiõe votoꝝ. vel abſoluit ab excõicatõe maiori abſq̃ ſpeciali cõmiſſiõe. Si poſuit ſe ad audiendũ ɔfeſſiões oino ignorans ⁊ neſciẽs diſcernere int̃ mortale ⁊ veniale. ⁊ cõia mortalia. eſt mortale. Si abſoluit quẽ inuenit excõicatũ maiori. ⁊ a pctis. quia nõ põt. Si abſoluit eũ q̃ nõ vult a pctis diſcedere vl' ſatiſfacere q̃b⁹ dꝫ. Si reuelauit pctm̃ auditũ in cõfeſſione cognoſcenti cõfeſſum illũ ſine lnĩa illius. in quolibet predictorum videt̃ mortale. nec excuſat ignorantia. Si nimis feſtinauit in audiẽdo nõ ſufficienter interrogando. Si implexis caſib⁹ pitiores non conſuluit. Si incaut⁹ in iniũgẽdis penitentijs. q2 vel nimis graues vel nimis puas dedit. Si interrogauit de his de q̃b⁹ non debuit. vicꝫ nomen pſone cũ q̃ peccauit. vel incaute in turpib⁹. Si p̃dicauit in peccato mortl'i exñs peccauit mortalit̃. ⁊ totiẽs q̃tiẽs ſic p̃dicat Tho. Si p̃dicat aduertent̃ mendacia. mortale ẽ. Thom̃ Idem videt̃ ſi ſcandaloſa vñ ɔcitat ſeditiões in pplo. Si p̃dicauit indulgentias indiſcretas. Si p̃dicauit ꝑpter pecuniã ſibi ꝓmiſſam vel dãdam ſymonia eſt. vñ ⁊ mortale. Si p̃dicat ꝑpter inanem gl'iam ibi ɔſtituendo finẽ mortale ẽ. Si p̃dicauit ſine lnĩa. Si dixit nimis curioſa allegando poetas et philoſophos frequenter. Si faboloſa et ꝓuocantia ad riſũ. ſi ab hmõi ſe ñ ſubtraxit cum poſſꝫ ⁊ iiũgeret̃ ei peccauit. Si nimis familiarꝫ ẽ cũ ml'ieribus ɔuerſando viſitãdo eas extra neceſſitatẽ. ꝑpt̃ qð ml'ti ſcãdalizãt̃. ⁊ ipe nouit h̃. poſſet eẽ mortale. Si viſitauit monaſteria ⁊ q̃ de cã. Si cognouit carnalit̃ illam quã audiuit in cõfeſſione. vl' quã ſuſcepit ad baptiſmum vl' cõfirmationem cõmatrem. qð maximũ ⁊ grauiſſimũ eſt ſcelus communiter reſeruatum

epis. De aliis vero inhonestatibus interroga prout videbitur expedire. ¶ Si vestes sacras calices extersoria et alia pertinentia ad cultum diuinum non tenuit munda et decenter aptata. propter magnam irreuerentiam posset esse mortale. ¶ Si benedictionem mense et gratiarumactiones non dixit quod dicere debet .xliiii. di. c. non li. ¶ Si non fuit bene modestus aspectu aspiciendo hincinde mulieres et vana. quod multum scandalizat personas. similiter in incessu. statu. habitu. auditu et huiusmodi actibus ¶ Si non obediuit mandatis iustis suorum superiorum et sententiis et si contempsisset mortale est. De aliis vero peccatis mortalibus de quibus habes in prima et secunda parte similiter interrogandum est prout expedit secundum qualitatem personarum.

De beneficiatis canonicis. Capitulum .xii.

Beneficiati canonici de omnibus iam dictis in c. precedenti possunt interrogari prout credi potest ipsos in illis esse inuolutos et etiam de notatis in hoc c. ¶ Si beneficium simplex siue curatum obtinuit per symoniam. cuius ipse fuit conscius. non potest nisi per papam dispensari quod retineat. Si vero ignorante eo siue sciente symoniam commisit talem oportet renunciare tali beneficio si non dispensatur alias furtiue tenet. unde continue stat tali in peccato mortali postquam hoc sciuit quousque renunciet. nec facit fructus suos sed tenetur restituere deductis expensis factis in vtilitatem beneficii. et hoc maxime de symonia per munus a manu. Si autem ignorante eo posset etiam per alium dispensari. non tamen per eum cum quo commissa est. Sed si symonia est notoria. est etiam suspensus quo ad executionem ordinum sed dispensari potest per episcopum si cum eo non est commissa symonia. non autem si est occulta est suspensus quo ad ordines. sed dum tenet tale beneficium est suspensus quo ad se. quia sine mortali peccato non exequi potest. ¶ Si recipit beneficium simplex vel curatum per preces carnales. id est pro indigno porrectas cum esset male vite. et huiusmodi. vel per obsequium temporale factum episcopo vel alii conferenti. peccauit mortaliter. ¶ Si beneficium curatum per preces suas recepit. etiam si alias dignus sit. quia tales preces estimantur pro indigno tanquam ambitioso et presumptuoso

ↄmisit symoniam. vñ mortale est s̄m Tho. forte tñ tenetur renũciare. Pro bñficio aũt simplici lz porrigere p̄ces ꝑ se. si al's ē dign⁹. vł etiã ꝑ bñficio in generali. & h intendens ad sui sustentatiõem. nõ ad curã n̄c magis curatũ petēs q̄ aliud. Si q̄rit vel h3 bñficiũ n̄ intēdēs cl'icari s3 vxorari. & intēdēs gaudere de fructib⁹ bñficij videt' vsurpatio reru3 eccl'iarũ. & ↄ intẽtionē dotãtium eccl'ias. & iõ graue pctm̃ est. ¶ Si nõ fuit elect⁹ a pronis vel a collegio. & ↄfirmat⁹ ꝑ supiorē ad quem spectat siue ꝑ ep̄m institutus. sed õ mãdato vel manu dñi tpalis vł ꝑ potentiã accepit. & dr̃ intrusus. q2 fur est & latro. nec põt aliq̄d disponere in tpalib⁹ vł spũalib⁹. vnde nec absoluere nec sacra põt dare parochianis illius eccl'ie. Sed in quolibet hmõi actu peccat mortalit'. Si renũciauit alicui beneficio qd h3 eo pacto q̄ det' ↄsanguineo vel propter pecuniã sibi ppt' h datam symõia est & mortale in vtroq3 nec p̄t iste sibi retinere tale beneficium sic sibi collatũ. Si ꝑ mutatiõem sui bñficij vel eccle sie fecit cũ bñficio alteri⁹ ↄue niendo int' se absq3 iudicio supiorũ ad q̄s spectat collatio beneficiorũ. symonia reputat'. de his vide plenius in sũma ¶ Si recepit bñficiũ ext'ns illegitim⁹ absq3 dispensatõe. q̄a ↄ iura. iõ tenere n̄ p̄t. Põt ãt cu3 eo dispensare de simplici bñficio ep̄s. De curato t' vł dignitate solus papa. ¶ Si fuit electus ꝑ symoniam non valet electio. vel si ipse aliquē elegit per symoniã vel ad ep̄atum vel canonicatũ vel ad aliam eccl'iam. vt clerici collegiatarũ eccl'iarũ vel si alias indignũ igrantē & publice malũ elegit ad p̄laturam ex amicitia & hmõi. mortale & grauissimũ ē. & oia mala q̄ se quũt' ei imputant'. Si male tractauit beneficiũ seu eccl'iam. ꝑmittēs eccl'iam ł edificia ruere ł possessiões icultiuari. & alias res depire mortaliter peccauit et tenet' ad restõnem seu satisfactionē si committit notabilē negligentiam & damnum sit notabile. Si fructus beneficij nõ bñ expendit. vic3 vltra sbuentõem suã subueniendo paupib⁹ s3 dilapidauit i ↄuiuijs & t'pib⁹. ł et õ dit ↄsãguineis n̄ idigẽtib⁹ mortl'e ē. sec⁹ si ↄsãguinei idigēt. q2 tũc põt

dari eis. Si pl'a beneficia bñtia curã tenet absq3 dispẽsatõe fur ẽ ꝛ latro. nã hñs bñficiũ cu3 cura si recipit scđm cũ cura ipo iure vacat pmu3 c.de multa.de pben.extra.ꝛ h postq3 habuit pacificã possessionẽ scđi vel habere potuit. ꝛ fruct⁹ ei⁹ pcepit.al's nõ vacat pmũ. videlicet si fructus scđi bñficij pcedunt alteri p papã.p illo tpe nõ vacat primũ.extra de pben.li.vi.c. si tibi ꝯcesso. Si hñs pbenda3 hñtẽ dignitatem ꝛ si ñ cura3 aiarũ.si recipit scđam sil'r vacat pma.extra de pben.ca.de multa.ꝛ in isto cãu ꝛ pori tenet ad restitutiõe3 fructuũ si recepit. Si habens bñficiũ vnũ violent' occupat secundũ.vel si scient' se itrudit sil'r pdit pmum. ꝛ si qđ habebat ius in scđo etiam pdit ꝛ vacat illud scđm.de pben.c.cu3 q.li.vi. Itẽ nõ pt qs hre dignitatẽ cũ pbenda absq3 dispẽsatiõe pape. Quicũq3 recipit psonatũ vel dignitatẽ vel officiũ vel bñficiũ.cui cura aiarũ sit annexa.si ante obtineat sil'r cũ sit puatus. pmo vt dictũ ẽ.si ñ dimittit pmũ absq3 mora in man⁹ ordinarij in cuius epatu est.ipo iure est etiã puatus secũdo.et est inhabil' ad sacros ordines et ad qđcũq3 aliud bñficiũ p extrauagãtẽ Jo h.xxij. Itẽ absq3 dispensatione non pt qs tenere plures eccl'ias vel pbendas q tñ nõ habeãt curã aiax nisi in qnq3 casib9. Prim⁹ qñ sũt ita tenues q neutra illax sufficiat ad sustentationẽ. Secũd⁹ si vna dependet ab altera. Terti⁹ ppt' raritatem clericox. Quart⁹ si eccl'ia ẽ annexa pbende vel dignitati. Quitus si h3 vnã intitulatã ꝛ aliam ꝯmendatã: sed talis ꝯmẽda de parochiali eccl'ia fieri ñ põt. nisi ei q attigerit vigesimũ qntũ annũ. ꝛ sit sacerdos ꝛ tali nõ pt ꝯmitti nisi vna ex euidenti necessitate vel vtilitate. ꝛ durat nisi p sex menses extra de electi.c.nemo.in. vi.

Si habet plures ecclesias vel prebendas habentes curam aiarum absq3 dispensatione pape fur est ꝛ latro. ꝛ ꝯtinue i mortl'i.nec eps pt dispẽsare in h. Si etia3 h3 p dispensatõ3 pape sed sub repticie.puta quia petẽdo vnũ tacuit de alio qđ habebat vl' dixit se hre legitimã etatẽ cũ nõ haberet et hmõi idem est iudiciũ. Si per dispensatiõ3

epi hz plura bnficia. sz simplicia. sz ad supfluitate vl etia p dispensatioez pape simplicia vel curata. cu vnu sibi sufficeret fm statu suu no videt tutus in pscia sua qz dissipatio est z n dispesatio. Si accepit eccliam parochialez a qcuqz cu no attigisset. xxv. anu absqz dispensatioe pape circa etatem nulla est dispensatio. et nullu ibi ius hz. c. licet canon de elec. in. vi. Si infra annu pputatu a die assignationis sibi regimis ecclie n fecit se ad sacerdotiu pmoueri est ipo iure puatus. eo. c. licet canon. Ite tenet psonalr residere in residentia. Pot tn epus ca ronabili dispensare ad tps tm. Sz de pmotioe ad sacerdotiu infra anuz no extendit ad ecclias collegiatas hntes cura. nc ad assuptos ad earu de regimen. de elec. c. statutu. li. vi. ¶ Possut etia epi dispesare cu ipis q hnt l habebut ecclias parochiales. vt vsqz ad septeniu lrarum studio insistentes pmoueri non teneatur nisi ad ordinem subdyaconatus. que nisi ifra anu suscipiat sut ipo facto puati tali bnficio. et medio tpe p vicarios illis ecclesijs puideatur de elec. in. vi. c. cum ex eo. Si hns qocuqz beneficium simplex et quatucuqz paruu nisi dicat horas oi die peccat mortalit omittedo ex negligentia etia si no sit in sacris constitutus. Si canonicus vel alius clericus recipit qtidianas distributioes q dant interessentibus horis cuz n intfuerit. furtu pmittit. z tenet ad restitutoz. Si cu no possit p se cura exercere ecclesie n posuit ibi loco sui idoneu q bn officiaret. sed malu z igrante q ex suo malo scandalizat vt notorius fornicator. z lusor z hmoi. vel q nescit ministrare debite sacramenta z confessiones audire peccat mortaliter. qm omnia mala q sequut ei imputant. Si vo no pt inuenire idoneu p se exerceat vl si non pt aliter puidere renunciet. Item non licet prelato sub pcio vel annuo censu cocedere vices suas seu iurisditionem. qz spuale est. extra. ne plati vices suas. ca. i. ij. z. iij. vicz si diceret. concedo q exerceas vices meas. vel talem iurisditioem. z totuz lucrum sit tuu. z dabis inde mihi tm illicitum e. sz pmittedo pure vices suas. licet costituere ei

salariū.xij.q.ij.c. caritatē tuā vicȝ dicendo. dabo tibi tm̄ p salario tuo. ꝛ totuȝ lucrū erit meū. Hec Inno. Si alienauit res eccl'iasticas. vicȝ mobilia bona. vt res sacras. vl' imobilia. vt possessiones sine necessitate vel maiori vtilitate. vel ñ seruata forma iuris. ꝛ hmōi. ğuiter peccauit. Item de exercitio cure aiaꝝ quō se habuit in audientia ꝯfessionū. in collatiōe alioꝝ sacramētoꝝ. in visitatōe īfirmoꝝ. pcipue ne deficiāt eis sacramenta cū expedit. In admonitione subditoꝝ. in correctiōe vicioꝝ. precipue q̄ ad notorios pctōres. ꝯcubinarios tenētes inimicicias ꝛ hmōi. ¶ Si ñ āmonuit nō ꝯfitentes ꝛ non cōicantes annuatiȝ q̄tū potuit significando epō cū non potuit. ꝛ hmōi. nam oues ex negligentia ꝑdite ab eo reqrētur. de qb9 ꝛ alijs supdictis ꝛ hmōi habes satis in tertia ꝑte sūme. ¶ Si alienos parochianos audiuit nō habens autoritatē specialē ipe vel ipi q2 ñ pt eos absoluere. ¶ Si emit aliqs res imobiles d' fructib9 eccl'ie. q2 tales debēt remanere eccl'ie. vñ si emit noīe alteri9 vt sic posset dare ꝛ legare cuivellȝ fraus ē ꝛ furtū. ꝛ ad restōnem tenet. ¶ Si idulgentias ꝑ se dedit cū nō posset. vel plures dixit hre ecclesiam suam q̄ȝ habeat ad q̄stū est mortale. ¶ Si reliq̄as nouas exhibuit pplo honorandas nō approbatas ab ecclesia. Si nimis facilis fuit ad dispensandum in ieiunijs ecclesie. Si elemosynas extorsit a pplo ꝛ a subditis ad q̄s nō tenebant. ¶ Si q̄stores dicere mendacia in eccl'ia sua ꝑmisit. ꝛ qd̄ peius est si fecit pactum cum eis de quota. Si secūdas nuptias benedixit. Si ꝑmisit xpianas nutrices seruire in domo iudeoꝝ. Si sustinuit sortilegas ꝛ diuinatrices in sua parochia. ¶ Si ꝑmisit ludos vel malas ꝯfuetudies ñ obuiādo q̄tū potuit. Clerici vo q̄ manifestis vsurarijs alienigenis aut alias oriūdis de terris ipoꝝ ad fen9 exercēdū domos locant l' alio titulo ꝯcedunt ipo facto sūt excōicati. nisi sint epi d' vsuris. c. vsurarū. li. vi. Clerici archidyaconi. plebani. decāi ꝑpositi. cantores. ꝛ alij clerici personarum habentes ac etiam sacerdotes qui audiunt in scolis leges vel physicam

post duos mẽses si nõ dimit-tũt hmõi lectões sũt excõica-ti. c. sup specl'a. extra ne cleri. l' mo. Clerici z religiosi q̃ indu cũt aliquẽ ad vouẽdũ vel iu-rãdũ vel fide interposita. seu al's ꝓmittẽdũ vt sepulturas apd eos eligãt. vel iaz electã nõ mutẽt sᷤ excõicati. nᶜ pos-sũt absolui nisi p papã. nisi i mortis articulo. cle. cupiẽtes de penis. idẽ d reli. Clerici q̃ scienter z sponte ꝑticipauerᷤ cũ excõicatis a papa. z ipos in officijs receperũt sunt ex-cõicati. z absolutio pape resᷤ-uatᷤ. c. significauit. extra d sẽ-excõ. ¶ Falsantes lr̃as pape. vel falsis sciẽtᷤ vtentes. vel re-mouentes etiã vnaz lr̃am de bullis pape. sᷤ excõicati. z ab solutio pape resᷤuatᷤ. ¶ Cleri-ci sepeliẽtes i eccl'ijs vel cemi terijs eoꝝ excõicatos a iure. l' vsurarios manifestos. l' noĩa tim intᷤ dictos tpe intᷤdicti in casib9 ñ ꝯcessis sᷤ excõicati. cle. eos. d sepul. Sepeliẽtes ꝟo se occidẽtes. l' in torneamẽ tis morientes z hmõi. peccãt mortal'r. nec sũt excõicati.

De religiosis Ca. xiij.

Circa reli giosos z religiosas. Si sũt clerici vel ordinati. i-terrogari pñt d his de q̃b9. s dictum est in. c. de clericis in cõi ꝓut erit expediens. Si ꝟo sũt bñficiati i ecclesijs cu ratis. de his habes in. c. p̃ce-denti. Sed vltra p̃dicta etiã de infrascriptis q̃ sũt ꝓ̃pa eo-rũ dd̃m est. z p̃mo. Si fuit re ceptus ad monasteriũ per sy moniã mortale est. Si ꝟo fu it symonia mentalis tm̃ pnĩa abolesᷤ. Si ꝟo pactionalis. qꝛ scz monasteriũ exegit tãtũ al's nolebat eum recipe. z in-grediens vel ꝓpinq̃ eius tãtũ dederũt. vel minus ꝓ ipo in-gressu. nisi forte cũ monaste-riũ est ita tenue ꝙ nõ sufficit illi ꝓuidere. nam tũc oblatis spũalibus gratis. i. ingressu. licet petere z pacisci de tꝑali-bus de q̃b9 debeat viuere. vl' dicere illi. porta tecum si vis comedere mecum. sᷤm Host. et aliquos alios. Secus si monasterium est pingue. z p̃t illi ꝓuidere. non p̃t fieri aliq̃ pactio vel exactio absq3 vi-cio symonie. tunc vltra pctm̃ recipiens vel receptus vel re cepta debẽt expelli de illo mo nasterio. extra de symonia. c. q̃m. Potest tñ eps i hmõi di spensare. scz vt non expellan-

tur de monasterio. Raymū. et Guil. pcipue repit tal' symonia in monialib9 vbiqz terrarū. non sic pro ē de viris religiosis Si ingressus ē religionē nō pura intētōe. s. seruiēdi deo. sz alia d cā. vicz nō laborādi. vel si est monial'. qz non potuit nubere. et qa posuerūt pentes ipam inuitam. lz malefecerint. tn̄ pōt et dz mutare intētiōez. scz vt ibi manere velit ad seruiendū dō. et sic erit i bono statu. al's erit in mortali. Sed si reppit se in monasterio dissoluto nō viuēte regl'arit' qrat si pt mutare locuz cū dispensatiōe si indiget. qd tn̄ in moniali erit difficile. qd si non pōt nō sequat' turbam i. alios vel alias in malū. sed seruet ipa ordinē suū si ad bonum nō pōt reducere alios l' alias. Si ingrediēs monasteriū reticuit impedimēta q̄ habuit ad illud sciēt'. vicz qz erat seru9. vel habebat occultam infirmitatē vl' alterius religiōis pfessus pingatus. debitor in multis. et hmōi. peccauit mortal'r. pcipue si sciebat tale impedimētū. et p illd nō posse recipi ad religionez Vel de his intrrogat9 mēdaciū dixit et pt et dz de monasterio expelli si alit' puideri n̄ pt Si hz votū religiōis artioris anteqz intret. lariorem pus debet qrere dispensatiōez si etiam eēt bona. et multo fortius post professionez in vna religiōe non pōt ad aliā transire equalem vel lariorem. et d mendicante ordine ad mendicantem. vel de mendicantibus ad monachalem trāsire n̄ pt sine dispēsatōe pape nisi ad carthusienses. Si idurit aliquē ad rligionē p symoniā vel p fraudes. puta asserēdo ibi obseruari regulā qd n̄ fit. vl' dicendo se ad nihil obligari et reticendo seueritates religiōis. q̄s ille n̄ intendit huare. et hmōi. peccauit mortaliter. De illis q̄ etiam volentes ingredi religionem aliqz in qua bene viuitur auertunt vt trahant aquaz ad suū molendinū infamantes illos et crimina imponētes. suas āt vsqz ad tertium celū extollentes non euadere damnatiōez certum est. quia ꝯ charitatez agunt ꝯ iusticiam et contra sacram scripturam agunt.

De voto paupertatis.

Si in religiōe exn̄s obseruauit paupertatis votum nihil retinēs l'

retinere deliberans . mortale
ei ē ppriū hr̄e. ⁊ totiēs q̄tiēs
illud pposuit. Dicit̄ aūt pp̄
um qđ celat̄ p̄ori suo. vt si ha
beat ⁊ teneat pecuniā vel ve/
stē nesciēte p̄lato. vl' si sciat tn̄
ↄ volūtatē ei⁹ ⁊ absq3 lnīa. vl'
si de lnīa eius ⁊ voluntate. tn̄
nō patus sibi tradere ad peti
tionem ei⁹. sed recusare si pos
set de facto. ⁊ multo peius si
non solum mobilia. sed etia3
immobilia. vt redditus ⁊ pos
sessiones retinet vt ppria dās
vendens et dissipans vt pla/
cet. nec prelatus p̄t dare lnīa3
sic retinendi. nec papa potest
in ppo dispēsare. extra đ sta.
mona. c. cū ad monasterium.

Si dedit bona monasterij
siue cōuēt⁹ absq3 supiorū lnīa
habita vel p̄sumpta. Si ali
q̄d occulte recipit vel tenet
mortale est ⁊ ppetas. Si re/
piens se in loco vbi nō viuit̄
in cōmuni, ppt̄ quod opz3 si/
bi puidere de necessarijs ha/
bet aliqua vestimenta vel pe
cuniam ⁊ aliq̄d hmōi cu3 bo
na lnīa. bn̄placito prelati ad/
uertat diligenter. ¶ Primo q̄
dem vt p cum non stet qu in
oīa velit ponere in ↄmuni si
alij vellent. ⁊ ad hoc operat̄
quantum potest. ¶ Scđo si
hec non pōt sp sit parat⁹ sim
pliciter ponere oīa ⁊ dimit
tere in manibus p̄lati. ¶ Ter/
tio vt de hmōi ↄcessis nihil
det sine lnīa supioris sui gene
rali vel speciali. etiam in ele/
mosynis. nisi in extrema ne/
cessitate. Quarto vt n̄ thesau
riset nec supflua teneat. n^c de
liciosa q̄rat. nec multū inq̄rē/
do sollicitet. nec habeat inor/
dinatū affectū in hmōi. ⁊ sic
poterit trāsire si in alijs bn̄ se
habeat. sec⁹ si agēdo n̄ religio
se. sed laicalr̄ viuit. Sed ⁊ cū
p̄dictis si posset locū inueni/
re vbi in cōi viuit̄ meli⁹ ei eēt

De voto castitatis.

Si seruauit votū castī/
tatis nō solū ab oī car
nali ope ⁊ ↄtractu ve/
nereo se abstinēdo sed etiā ab
oī locutōe turpi ⁊ amatoria ⁊
ab omī cogitatione immun/
da deliberata. ⁊ delectatione
morosa. q2 in quolibet horu3
est mortale. vt dictū ē sup̄ cir/
ca scđm et nonum p̄ceptum.
Est etiam sacrilegium qđ ḡ/
nius est, ⁊ q2 ad ista deuenit̄
p ↄuersationem ⁊ familiari/
tatē. iō inq̄rendū est si h3 do/
mesticitatem cū aliq̄ si moni/
alis. vl' cu3 aliq̄. si religiosus

ꝛ si hoc repit̃ eẽ extra casũ ne-
cessitatis ꝓhibed᷒ ẽ. al's non
absolued᷒ q̃a q̃si ĩpossibile ẽ
ꝙ tal' nõ incidat in ruinã. di.
xxxij. c. hospitiolũ. ꝛ di. lxxxi.
ꝑ totũ. Scãdala etiã m'ta ꝛ
oblocutões sequũt' i ppl'is
ꝛ hmõi. ꝛ iõ ꝓhibed᷒ ẽ. ꝛ con
sanguineoꝝ etiã rarus fit ac-
cessus.

De voto obedientie.

I fecit ꝯtra votũ obe
ſ dientie quod ẽ sp̃ mor
tale Et nota ꝙ ñ sp̃ qñ
q̃s agit aliq̃d ꝯ regulã suã. vl'
trãsgredit' regulam vel ꝯstitu
tões facit ꝯ obedientiã. sꝫ qñ
facit ꝯ p̃cepta ꝯtenta in regu
la ꝛ ꝯstitutõibꝫ suoꝝ supioꝝ.
vel qñ aliq̃d trãsgredit' ex cõ-
tẽptu q̃ntũcũqꝫ illud sit mini
mum. Qñ vero p̃latus vl' p̃-
lata iniũgit aliq̃d fieri p̃cipiẽ
do vel mandando in v'tute sã
cte obedientie. vel spũsscti vt
facias h. vl' sub pena excõica
tõis ꝛ hmõi. illud dr̃ p̃ceptũ.
cuius transgressio est mortal'
Idem esset qñ p̃latus aliq̃d
mandaret subdito quomõcũ
qꝫ loqueretur. declarans sibi
ꝙ intendit obligare illum sb
peccato mortali ad faciendũ
illud. ꝛ intellige si mandat qd
non sit illicitũ. ꝛ tale q̃d ꝙ te-
neatur subditus ei obedire.
Simil'r qñ i regula vl' ꝯstitu
tõibꝫ est aliq̃d p̃ceptorie mã-
datũ. vel sub pena excõicatõ
nis. vel sub pena carceris. vl'
sub pena grauioris culpe. vl'
ꝑ silem locutõem cõit' censet'
obligari ad mortale. alias ãt
faciẽdo ꝯ cerimonialia. vt frã
gere silẽtium. tarde venire ad
chorum ꝛ hmõi. est veniale.
nisi q̃s faceret ex ꝯtemptu. qr
tũc mortale. Cõsuetudo aũt
q̃uis nõ sit ipẽ ꝯtẽptus tñ ẽ i
ductiua contẽptus. ꝛ iõ caue
ne assuescas alicui transgres-
sioni.

De officio diuino.

I dixit horas canoni
ſ cas ꝛ officiũ defũcto-
rũ qñ dꝫ dici. Nã reli-
giosus etiã si nõ hꝫ ordinẽ sa
crũ tenet' ex precepto ad offi-
cium. p̃cipue si est professus.
vñ omittẽdo aliquã horã pec
cat mortalit'. ꝛ omi die qua o-
mittit ex negligentia. nõ aũt
ex p̃cepto tenet' dicere istud l'
illud. q̃uis nec d̃beat ad pla
citũ suũ mutare officiũ. sꝫ dꝫ
dicere ꝓm ordinem suũ. Si
non fuit cum alijs in eccl'ia ꝛ
nimis tardauit ad dicenduꝫ
officiũ. Si somnolent' l' dor
miuit redicat. vel aliq̃d loco

eius dicat. sed si ꝑ maiori p/
te dormiuit totū reiteret. Si
ibi incōposit⁹ fuit ⁊ ocul' va/
gis. Si risit vel ridere fecit l'
aliquā leuitatē vel locutōem
fecit nō necessariā. Si mēte
distract⁹. ꝑcipue qn̄ n̄ aduer/
tit. Si male legit l' cātauit vl'
inclinauit ex negligētia. in q̄/
libet hoꝝ est pctm̄ veniale cōi
ter. Si elegit p̄latū p symoni
am. vel etiā ⁊ si non symonia
ce tn̄ indignū scient'. Si n̄ il/
lū quē iudicauit meliorez ad
officiū illud sed aliū rōe ami
cicie. vel aliū intentiōe mun/
dana mortale ē. Si accusa/
uit calūniose p̄latū vel sociuz
de aliq̄ crimiali. vel testifica/
t⁹ ē. vl' destitit ab accusatiōe i
iuste. vl' alias infamauit p̄la/
tū vel subditū dicēdo crimia
lia de eis. etiā si essent vera in
tētōne infamandi mortale ē.
Idē si secreta sui ordinis re/
uelauit sine causa iusta ⁊ rōna
bili. ⁊ quō q̄s teneat' ad resti/
tutōem fame habes in sū. i. ij
pte diffuse. Itē si in visitatōe
p̄latoꝝ nō reuelauit dicēda q̄
sunt ꝯ honestatē religiōis de
p̄latis et socijs. ⁊ ꝑcipue quā
do cōiter sic ꝓuat'. ⁊ fit ꝑcep/
tum a visitatore vt dicant q̄ i
digēt correctōe. tūc eīm omit/
tere aduertenter que dicenda
sunt est mortale peccatū. Dꝫ
tamen intelligi ꝑceptum ser/
uato ordine fraterne correcti
onis. vnde omnino occulta
de quibus pōt presumi emē/
datio dici non dn̄t. vbi aūt n̄
speratur emendatio ⁊ ꝑ umi'
recidiuatio. vel aliqd̄ magnū
scandalū dici dꝫ. nō tn̄ accusā
do si sufficienter probari non
pōt. quia tūc grauiter pecca/
ret. sed simpl'r denunciando
prelato. vt patri si speratur qꝫ
inde ꝓuidebitur. Si fecit l'
coopatus est ad aliquam cō/
spirationem contra prelatos
vel inuenit aut sectatus ē p/
tialitates ⁊ sectas in monaste
rio. aut conuentu. aut diuisio
nes. quia mortale est. ⁊ crimi
na mundanorum vel demo/
niorum potius q̄ꝫ religiosoꝝ
Interrogandi etiam sunt. d̄
xij. abusionibus claustri ꝓm
Ray. que ꝓm Hugonem sūt
iste. Prelatus negligens dis/
cipulus inobediens. iuuenis
ociosus. senex obstiatus. mo/
nachus curialis vel causidi/
cus. habitus ꝑciosus. cibꝰ ex
q̄situs. rumor in claustro. lis
in capl'o. dissolutio in choro.
irreuerentia circa altare. In
his qnꝗꝫ est mortale. quādo
qꝫ veniale ꝓm q̄ntitatē facti ⁊
intentionez. Magna etiā est

abusio religiosū iurare in cōi locutiōe. etiam si dicat veritatē. et etiam maledicere et blasphemare. etiam si ex leuitate. ¶ Interrogandū etiā ē pcipue de cerimonijs pncipalibus et de esu carniū extra īfirmitatē. De lineis nō vtēdis ad carnē. de lectis nō plumeis ↄ ieiunijs regule vel ↄstitutionū. ↄ obseruantia silentij in certis horis et locis. Ad q̄ oia obligantur omnes monachi. et etiam plures religiosi. et mōachi sācti bn̄dicti. extra de stat. mo. c. cum ad mōasteriū et plures religiosi alioꝝ ordinū ex constitutionibꝫ suis. Et licz ī his platus posset dispensare, nō tn̄ pt dissipare. qd̄ ē fm Ber qn̄ fit absqꝫ cā rōnabili et vrgente. als pctm̄ est dispensāti et dispensato plus et minus fm transgressionem. ¶ Si ī obediendo male se habuit. videlicet qꝛ obediuit ī malo puta dicendo mendaciū. vel ex negligētia dimisit cōe mādatū. vel tardus fuit ad obediēdū. vel nō affectuose sꝫ q̄rulose vel dissolute et nō cū maturitate. Si irreuerēs circa maiores egre sustinendo rephensores cum indignatiōe cōiter est veniale.

De exercitio.

Si vacauit ocio qd̄ ē sētētia oim maloꝝ. et q̄ntū. Si inutilit̄ expēdit tps faciēdo ea q̄ sunt nullius valoris. Si fecit exercitia mundanoꝝ. vt faciēdo bursas vestes ope polimito. recamatōnes l' linea reticulata et hmōi vel ↄfectiones nimis pciosas vel alia gulosa. qꝛ magnū peccatū et abusio ē ac occasio mltoꝝ maloꝝ. et ideo phibendū est. hoc malū etiaꝫ repit̄ i monialibꝫ modernis. Si conuersando fuit nimis leuis vl' alios inducens ad leuitatem vel risum verbis. gestibꝫ l' solacijs. q̄ aliqn̄ sine pctō fieri pn̄t ad recreatōꝫ. vel subleuādo se vl' alios ab accidia. raro Si aliqn̄ irrisit vel gestiuit quod symeis congruit et hystrionibus nō religiosis. Si murmurauit circa victum et vestituꝫ. Si ipatienter tulit graues mores alioꝝ. Si se g̃neꝫ alijs reddidit. Si singularitatem q̄siuit in cibo vestitu. dormitu et alijs. vnde frequenter in ipsis oritur superbia. et in alijs murmuratio et indignatio. Si fratreꝫ delinquentem non fraterne ad

monuit. vel defectus alioꝝ p̄lato nō significauit vt adhiberet remediū. seruato tn̄ ordine fraterne correctionis. in his cōit̄ ē veniale. Si murmurauit ꝯ sibi ꝯmittētē tāq̄ȝ indiscretū Si impatient̄ se habuit dure loq̄ndo cuȝ quibus non hȝ se intromittere.
¶ Si n̄ diligent̄ tractauit res monasterij. Si nimis tenax fuit in dādo. vl̄ si nimis ꝓdigus. vl̄ acceptor ꝑsonaꝝ sine cā rōnabili dās magis vni q̄ȝ alteri d̄ reb⁹ cōib⁹. Si dedit q̄bus nō potuit. vicȝ q2 non hēbat lniam. Si ꝑmisit res ꝑire ex negligentia. vel nimis sollicit⁹ fuit ꝓpt̄ h̄ paꝝ vacādo sibi ꝓpt̄ mlt̄iplicatōȝ tꝑalīū. qđ viciū hodie multū regnat. Si nō fuit sollicit⁹ ad addiscēdū ea ad q̄ tenet̄ s̄m regulam ⁊ ꝯstitutōes peccat. ex ignorantia ꝟo etiā trāsgrediens non excusat̄ a pctō. Si ē sacredos dȝ q̄rere scire q̄ ꝑtinent ad debite celebrandum. Si ꝯfessor q̄ ꝑtinēt ad illud officiū. Si in his ē negligēs p̄cipue cū p̄t grauiter peccat. sed debet etiā frequenter legere scripturam vel doctores exponentes vel alios libros deuotos et vtiles. vn̄ instruat̄. ⁊ ꝯfortetur ad bonū. ¶ Si legit curiosa ⁊ inutilia ꝓpt̄ qđ retrahit̄ a magis necessarijs. vel doctores gentiliū. vel fictiones poeticas. ⁊ hmōi. q̄a peccatuȝ est curiositatis. De ꝑtinētib⁹ ꝟo ad religionē habes diffuse in tertia parte sūme.

De oratōe et confessiōe.

SI non orauit vltra officiū diuinū p̄uatiȝ ꝓ se ⁊ alijs consanguineis bn̄fatoribus viuis ⁊ defunctis p̄cipue recōmendatis vt debȝ sollicite. Si nō freq̄ntauit ꝯfessionē ⁊ cōionez s̄m regulam suā ⁊ morē. Monachis ꝟo nigris p̄ceptū ē q̄ cōicent semel in mense. cle. ne in agro. de sta. mo. Si non vacauit meditatōi. q̄ ꝑmaxime inducit deuotionē. Si fuit tepid⁹ in dilectiōe dei ⁊ ꝓximi. non ardent̄ affectās honorem dei ⁊ salutē aīarū vt decet. Si ī gratus ad recogitādū ⁊ cognoscēdū sua beneficia ⁊ recōpensandum deuote ipsi deo seruiendo. Si non preparauit se ad diuina vt debuit. Hec sunt pctā in quibus q̄ttidie offendit̄ deus. ⁊ ipedit̄ ꝑfectus religionis.

De amore parentū.

SI nimis carnalit' dilexit ɔsāguineos nimis affectās coꝝ ꝓsꝑitatē vel gaudēs de eā. aut ɔtristat' nimis de aduersitate. Si nimis eos visitat vel q̄rit l' gaudet visitari. Si cū eis loq̄t' ō secularib' que non expediunt vel etiā cū alijs de guerris. et hmōi frequenter interrogat ꝛ audit. Si pro eis procurat beneficia ecclesiastica vel tpalia non aptis beneficijs in q̄/bus posset esse mortale. De alijs ꝟo vicijs cōib'. scȝ ira. supbia. inuidia ꝛ hmōi. vide supra in ṗma pte. De his ꝟo q̄ ptinent ad regulam suā ipemet videat p se et dicat. Si penas aut penitentias taxa/tas vel iniūctas a regula l' cōstitutōib' vel a p̄lato nō fecit peccauit. si ex negligentia.
Si nullo mō eēt parat' face/re etiam p̄lato ṗcipiēte ē mortale. si non intendit ꝓficere ī vita. sed que seruat inuitus facit ꝛ male ɔtentus est esse ī religione hypocrita ē ꝛ in statu dānatōis. Tho. Qui vocantur ad dirigendas moniales in electiōib'. nisi abstineāt ab his p q̄ posset oriri discordia int' eas sunt excōicati. Religiosi ꝛ clerici inducentes ad vo/uendū. iurandū vel ꝓmittendum ō eligendo apud eos sepulturā. vel vt eam vlterius nō mutent iam electā sūt ex/cōicati excōicatione papali. cle. cupientes. de penis. Re/ligiosi q̄ absq̧ spēali lnīa ꝓ/prij sacerdotꝭ solēnizarēt matrimonia. aut ministrarēt sa/cramentū eucharistie v' l' extreme vnctōis excōicati sunt excōicatiōe papali. cle. i. de ṗui. reli. Religiosi q̄ excōicatos a canone absoluūt in casib' nō ɔcessis. aut q̄ absoluūt a sen/tētijs p statuta synodalia vel ꝓuincialia ꝓmulgatis. aut absoluūt a pena ꝛ a culpa sūt excōicati excōicatōne papali p dictam clemē. i. de ṗuile. reli. Inq̄sitores hereticoꝝ q̄ odio grā vel lucro ɔ iusticiā ꝛ cō/scientiam omiserunt ɔ quē/piam ꝓcedere. vel ipsam he/resim alijs imponere. aut imponerent q' officiū eorū im/pedirent. sūt excōicati excōi/catione papali. cle. multorū. de here. ¶ Religiosi mendicā/tes ꝓfessi transeuntes ad ali/quā religionē monachalē ex/cepto ordie carthusiēn. ꝛ silr recipiētes sunt excōmunica/ti excommunicatione papa/li p constitutionem Martini

quinti factam Cõstãtie. Clerici sciēt̃ ⁊ spõte p̄ticipantes excõicatis a papa in diuinis sunt excõicati excõicatõe papali ſm Hostiē. ista excõicatio habet dubium. ¶ Participantes in crimine p̄pter qđ aliquis est excõicatus aliq̃ p̄dictarū aliarū excõicationū sunt excõicati p̄ papam. c. si cõcubine. de senten. excõ. Absoluentes aliquem ab aliqua p̄dictarum excõicationum citra sedem apostolicaꝫ p̄terq̃ in mortis articulo qui taliter absoluti si non representant ei quo possunt absolui q̃3 citius possunt. vel mittāt p̄ absolutione reincidunt in eādē scꝫ excõicatõꝫ papalē. c. cos. de sen. excõ. l. vi. Sepeliētes corpa in cemiterijs t̄pe interdicti in casib⁹ nõ ꝯcessis a iure sūt excõicati p̄ excõicatõꝫ episcopalē. cle. eos de sepul. Sepelientes excõicatos publice aut noiatim interdictos vel vsurarios manifestos scient in cemiterijs sunt excommunicati. dicta cle. eos. Clerici locantes domos manifestis vsurarijs ad fenus exercēdū seu alio titulo ꝯcedentes sunt excõicati. c. vsurarum. de vsuris. li. vi. ¶ Nõ electus a duabus p̄tib⁹ cardinaliū ⁊ se gerēs p̄ papa est excõicatus. c. licet. de elec. ¶ Monachi ⁊ canonici regulares. Archidyaconi. dyaconi. p̄positi plebani. cantores ⁊ alij clerici p̄sonatū habentes. aut quiuis p̄sbiteri qui audiunt leges vel physicam sunt excõicati. c. nō magnop̄e. ne cleri/vel monachi se reb⁹ secu. imi. ¶ Religiosi dimittētes vbicūq̃ habitū sue religionis. ⁊ accedētes ad quevis studia lr̃arū sine licentia prelati aut conuentus sui sunt excõmunicati. c. vt p̄iculosa. ne clerici vl' monachi lib. vi. ¶ Religiosi qui decias debitas ecclesijs sibi appropriant vel vsurpant. siue qui non permittunt solui ecclesijs decimas de animabus familiarum et pastorum suorum. si non habent administrationem et beneficia sunt excommunicati. si habent sunt suspensi. nisi requisiti destiterint infra mensem. clementi. religiosi. de decimis.

¶ Monachi et canonici regulares non habentes administrationem, et se conferentes ad curias principum vt damnum monasterijs inferant. aut prelatis sine licentia

suor prelator. siue q tenent arma intra septa monasterij sunt excoicati. cle. ne in agro. d statu mona. ¶ Religiosi necnon moniales pfessi ↄhentes mrimoniu. et alij clerici ↄstituti i sacris de facto. s. sunt excoicati. cle. eos. de ↄsangu. et affini. ¶ Inqsitores hereticor q pretextu officij inqsitionis qbuscuis modis illicite pecuniam extorquet. vel scieter bona ecclesiarum ob delicta clericor fisco ecclesie applicant sut excoicati. nec absolui pnt. nisi plene satisfecerint illis a quibus extorserut. cle. noletes: extra de here. ¶ Religiosi n fuates interdictu qd seruat scta romana eccl'ia. cle. ex freqntibus. de sen. exco. ¶ Religiosi q cofitentibus sibi n faciunt ↄsciam scienter de decimis soluendis. tales ab officio pdicatois sunt suspensi donec comode pnt faciat eis ↄsciaz et si interim pdicat sut excoicati. Silr et religiosi q dicut aliq vba vt retrahat audientes a solutoe decimar sut excoicati. cle. cupientes. de penis. ¶ Religiosi medicates q domos ad habitadu vl loca de nouo recipent aut mutarent absq lnia pape vel alienaret d nouo recepta. cle. cupietes. de pe. Fres mioies q tpe inter dicti recipiut ad diuina fres vel sorores de tertio ordie sacti fracisci sut excoicati. c. cu ex eo. de sen. exco in cle.

Q platis in coi inqrendu est pmo. Cap. xiiij.

Si legitime assecutus e dignitate seu platione. an videlicet aliq irregularitate vel snia fuit iiretit[us] cu fuit assumpt[us] ad platura in q no fuit dispensatus vel absolutus. vicz si fuit bigamus. Si opatus e in ca saguis. Si illegitim[us] Si excoicat[us] vel suspensus. vel notori[us] cocubinari[us]. qlibet hor h scies tenet platura furtiue. vn e ↄtinue in mortali. ¶ Nota q illegitim[us] ad dignitate vel beneficiu curatu vel pratu in religioe q creat p electionem siue dispensatione pape pmoueri no pot. Ex priuilegio tn magistri ordinis cu his pot dispensari ad prelaturas in ordine pdicatoru. de hoc habes iu. iij. pte sume titu. de censuris eccl'iasticis. ¶ Si rite et absq vicio symonie fuit electus. confirmatus et ordinatus. ¶ Si inte-

posuit pces p se. vl' pcurauit q ali⁹ porrigeret pces symonia ē. ⁊ si fuit symonia pactionis indiget dispensatōe pape ⁊ anq̄ʒ sit dispensat⁹ tenet furtiue dignitatē. de h in scđa pte summe. ti de symonia. ⁊ in oib⁹ q̄ habes. s̄. in. c. de bn̄ficiatis. ⁊ in. c. de clericis i cōi potes interrogare put erit expediens. Et si est platus religiosus interrogādū est de his q̄ sunt in. c. pcedenti ⁊ de alijs q̄ sequunt. ¶ Si aliqđ manifestum pctm̄ in subditis dissimulauit ⁊ non correxit. aut si non manifesta que tamen ad eius noticiā aliq̄liter puenerūt vlterius non q̄siuit. si ꝓ ex negligentia dimitteret. puto mortale q̄ ad criminalia. si āt ex aliq̄ rōne vt ad mai⁹ scādalū vitandū fec⁹. Si in capitulo equus iudex non fuit Si de reb⁹ monasterij dilapidator fuit. Si supiorib⁹ suis non obediuit. Si causas sibi a supiorib⁹ cōmissas non ſm ꝯsiliū pitoꝝ sed ſm acceptōnem psonaꝝ determiauit In oib⁹ his est pctm̄ mortale vel veniale ſm q̄ntitatē excessus et maliciam ⁊ negligētiā. ¶ Si indignos ⁊ n̄ idoneos in officijs posuit. ⁊ maxime ad curā aiaꝝ. ⁊ male videt tal' posse excusari a mortali. si eos quos scit malos ⁊ i mortali pseuerare ponit ad curā aiaꝝ cum pōt repellere. nec credo q excuset paucitas s. q2 nō inueniūt alij. ⁊ etiā si iste alias sit industriosus mlt tum. ⁊ bene officiet ecclesiaꝫ in exteriorib⁹. Idem cum sustinet tales si illos pt iuridice remouere. ¶ Si posuit ad audientiam cōfessionum notabiliter ignorantes ⁊ ineptos vel criminosos. mortal'r peccauit p regulam. Qui causaꝫ damni dat. ¶ Idem si tales tolerat cum possit remouere. nisi forte a superiori sint ad h positi. Sed quā curam đ ipsis habebit cum ad sui damnationem exerceāt tales officiū audiēdi ꝯfessiōes. quō āt dicat ineptus vel notabilit ignorans habes in summa. ¶ Si fuit nimis pōposus et curiosus in edificijs eccl'ie l' monasterij. in ornamentis ⁊ hmōi. quod est contra sniam Hiero. ⁊ Ambro. xij. q. ij. ca. auꝝ. ⁊. c. gl'ia epi. ⁊ etiā Ber. Et tamē a modernis fiūt hodie multe supfluitates ⁊ curiositates. ⁊ placita ꝯ exempla oīm sctōꝝ. ⁊ in his amittitur

multuz tps ⁊ deuotio. ita vt cōpletis edificijs exhaustus videatur oīs spūs. ⁊ paupes interea moriūk fame. q̄s d̄ su/ pfluis coꝝ tenenk sustentare. xij. q. ij. c. eps ecclīasticarum Si nimis fuit sollicit⁹ circa tpalia ex hoc min⁹ debito va/ cans spūalibus in se ⁊ in sub ditis. vt lectiōi. orationi. ad/ monitiōi. vtiqꝫ pctm̄ est plus ⁊ minus ꝑm q̄ntitatem exces sus. Principalis em̄ eius cu ra debet esse de spūalib. Si p curias nimis discurrit liti/ gando cum scādalo hoīm cū posset p aliū modū mag̃ pa cificū sua repetere. ⁊ si nō tm̄ Si iura ⁊ p̄uilegia sue ecclīe non seruauit ⁊ defendit vt de buit. Si in dispensando in/ discrete se habuit. vel quia ni mis de facili ⁊ sine causa rō/ nabili in ieiunijs dispēsauit. In esu carnium. in retinēdis reb ad vsuz. In penitentijs taxatis ꝑm regulam vel con/ stitutiones ⁊ hmōi. quia pec/ cauit inducendo relaxatiōez ⁊ rigorē religiōis eneruādo. Unde btūs Bñdict⁹ i regu/ la dicit. ꝙ de oī dispēsatōe hꝫ reddere rōez. Si fuit nimis dur⁹ in dispensando cū debu it. p̄cipue cuz debilib ⁊ infir/ mis ⁊ hmōi. nō puidens eis Si fuit exēplaris i incessu moderato. habitu ñ p̄cioso. i modestia gest⁹. In locutōne rara graui ⁊ fructuosa. cauēs discordias. pacem nutriens oēs patienter videns ⁊ tole/ rans. singularitates vitās. cō munia seq̄ns cū pōt. nemini blandus affabilis cūctis. su surratōes. detractōes. irrisio/ nes. ꝯfabulatōes. maledictō nes ꝯtētōes i se ⁊ i suis elimi nās. circūspect⁹ i oib. nō de lectat⁹ de p̄sidētia sꝫ timēs d̄ negligētia. cū de singulis ha/ beat reddere rōnē sibi ꝯmis/ sis. Ita curaz alioꝝ habeant ꝙ sui nō obliuiscank. vt docꝫ Grego. in pastorali. Si in corrigendo fuit nimis remis sus vel nimis rigidus vtrū/ qꝫ cauendū est vt docet Gre. in mora. ⁊ habek. xlv. dis. c. di sciplina. nam facilitas venie incentiuū p̄bet delinquendi Amb. xxiij. q. iiij. c. est iniusta ⁊ asp̄itas nimie increpatōis nec corre ptōem recipit n⁹ sa/ lutē. Leo dis. xlv. c. cū btūs. ⁊ c. lꝫ plerūqꝫ. ea. dist. Precipue ꝓo circa seniores dꝫ p̄latus i corrigendo se habere huma/ num. vt dicitur i illo capitu. nisi essent habituati in malo.

q₃ tūc duri⁹ ꝑm Gre. vt. d. c. disciplina. ⁊. c. licet plerunq₃. ⁊. c. cū btūs. ⁊. c. penitudinis tpa. xxvi. q. vij. ⁊. c. tanta. lxxx vi. di. Si nō induxit q̄ntū potuit ṽbo ⁊ exemplo ad ob seruādū oīa cerimonialia or/ dinis sui. Si malas cōsue/ tudines seu corruptelas reg/ nare ꝑmisit. Si cōtra regulā et decētiā religiōis etiā q̄s in uenit iā inductas nō abstulit q̄ntū potuit. vt viciū ꝓꝑe ta/ tis. discursū fratꝝ ad placitū familiaritatē cū mulieribꝰ vel viris. si ē monacha collatōe₃ rerū amicis ⁊ ꝯsanguineis si ne licētia et rōnabili cā. esum carniū vbi nō debēt comedi. qḋ ē vniuersale oī monacho. de ꝯse. di. v. c. monacho et ꝑ/ cipue q̄ sūt ꝫ essentialia vota religionis nullo modo deb₃ ꝑmittere. nec etiā ad receptio nē symoniacā monialium. si/ cut hodie fit quasi vbiq₃. Q, si nō p̄t talia remouere nec est spes in futurū dimittat curā exemplo sancti benedicti. vij q. i. c. aduersitas. circa fi. in. c. fi. ea. q. al's nec q̄etē suā amit tat. et tandē damnatiōem cu₃ eis incurrat q̄cūq₃ sit ille ab/ bas vel abbatissa. prior vel priorissa. vel alias q̄cūq₃ no/ mine censeat͛. nec sufficit qꝫ p̄ latus corrigat vicia q̄ ipsum nosse ꝯtigerit. s₃ debet diligē/ ter agnoscere vultu₃ pecoris sui considerando vias eius. Caueat autem ne crimīa sibi delata in foro ꝯscientie vel in secreto iudicet illis in foro cō tentioso seu in capitulo. vbi tm̄ manifesta sunt p unienda nec foro miscēda sūt iudiciali

Si b₃ sub cura mōasteriū monialiū. de q̄ materia dicet͛ in. c. seq̄nti. Si indiscrete fe/ cit p̄cepta i q̄bꝰ multū d₃ ca/ uere nisi sit res ardua. et si co/ geret ꝑ p̄ceptū vl' sniā₃ ad ali q̄d faciēdū l' dicēdū i q̄ n̄ ess₃ ei subditus. vel nō deberet ei obedire. vt reuelādo peccatū occultū oīno. esset ei mortale. In inq̄sitōe vero criminū re ceptōe accusatōis vel denun ciatiōis vel platōe snie excōi/ catōis et hmōi non sit p̄ceps non ꝑcedat ꝑ suspitione₃. sed ꝑ ꝓbationes et modos veri/ dicos alias incurreret graue peccatū. et aliquando senten/ ciā excōmunicatiōis. de his in. iij. pte summe. Si pla/ tus recipit aliquē ad ordine₃ mendicantiū ad ꝓfessionem ante annū cōpletū ꝓbatiōis seu nouiciatus. est suspensus

a receptōe alioꝝ ad ꝓfessionē ꝛ debitor pene grauioris cul pe. vnde mortalit peccat. ex/ tra de regularib. c. non solū. libro sexto.

De epis ꝛ plats superiorib. Caplm. xvi.

Circa epi/ scopos ꝛ alios supi/ ores prelatos sic pnt formari interrogatōes. Si non sit talis litterature ꝛ scie q p se sciat explicare q dz. ad qd tn tenet cum habeat alios sup his informare et dirigere Nam si bonus cōit ab hoib reputat ꝛ sufficiens. non esset necessariū. nisi eū audire. ꝛ si de aliquo negocio non intel/ ligit cum ꝯfessor vel dubitat. pt de illo loq p sua serenitate. Et si tale qd est in q variant opiniones. vel non pōt dari certa snia. relinquendum est sue ꝯscie. Idez dōm ꝯ alios clericos religiosos platos et laicos ꝑitos ꝛ timoratos q sciunt dicere sufficienter fac/ ta sua: Si vero non est talis sed indiget adiutorio īterro/ gantis inquantū clericus est inquiri ab eo pt put expedire videt de his q habes sup cir ca clericos in cōi. vt d officio diuino. de celebratione ꝛ ad/ ministratione sacramentorū ꝛ mō. ꝛ hmōi ¶ Si assumpt ad epatū ex religione interro/ gandū est de his q habes i. c. circa religiosos q ad multa. nā adhuc tenet suare ordinē suū. nisi in his q nō patiunt officiū pastorale. vt silentiuz. solitudo ꝛ vigilie ꝛ hmōi. In qntū ꝑo bnficiatus seu cura/ tus ē et platus. interrogādūz ē d his q habes sup in. c. cir/ ca bnficiatos. Et si recepit di gnitatē seu epatū habēs aliq irregularitatē. vl p symoniaz vel p intrusionez. dic vt in. c. pcedenti. in pncipio. Deinde interroga de his q sequunt q sunt spēalia cure ꝛ officij pa/ storalis. Si ꝯtulit ordīes sa cros indebite. qd est vnū i q multū offendūt. Si ꝯtulit p symoniā. sed occulte. mortali ter peccauit. non tn est suspē/ sus ex hoc q ad alios. sed per symoniā notoriam est suspen sus etiam q ad alios. Sz in vtroq cāu ordiat ab eo ē su spēs. ꝛ īdiget dispēsatōe. Si ꝯtulit sciēt non habētibus le gitimam etatem mortale est. nec pt ipe dispensare de etate. Si ꝯtulit ordines p saltum scienter. vel duos sacros sil;

vł q̄ttuoꝛ mioꝛes cū ſubdya/ conatu peccat moꝛtalit̃. Si ꝯtulit oꝛdies ſacros extra tē/ poꝛa oꝛdinationū moꝛtale ē. niſi ex diſpenſatōe paper oꝛ/ dinatus ē ſuſpenſus. Mino res tn̄ oꝛdines ꝯferre p̄t die/ bus feſtiuis. Si in oꝛdinatō ne omiſit aliq̄d faciendū. ꝛ ſi omiſit aliq̄d de ſubſtātialibꝫ in q̄bꝫ imp̄mit̃ caract̃. opꝫtet totū iterare in alia oꝛdinatōe quattuoꝛ tēpoꝝ. Si ꝑo ē qd̄ nō ē ſubale. ſed de ſimplici ſo lennitate nō dꝫ iterari. ſꝫ ſup/ pleri tm̄ omiſſum in oꝛdinati one alia. nec ꝑus an̄ ſuppleti onē iſte oꝛdinatus debet exer cere officiū. Peccat ep̄s i hu iuſmōi ſi ex certa ſcia vł craſ/ ſa ignoꝛantia hoc facit. Idē videt̃ ſi ex notabili negligētia ¶ Si oꝛdiauit aliquē ſine li/ centia ſui ſupioris ſciēt̃. moꝛ tale ē. ꝛ eſt ſuſpenſus p annuꝫ ab oꝛdinū collatione. Si nō fecit fieri examinatiōeꝫ de oꝛ dinandis. de ſcia etate ꝛ moꝛi bus ꝛ hmōi ſm iura peccat moꝛtaliter. Idem ſi fieri fecit examinationem p ieptos ad hmōi oꝛdinandos. Si fieri fecit p tales q̄s eſtimabat ꝓpt̃ malam coꝝ ꝯſciam admitte/ re indignos. ſi ad euꝫ ſpectat ꝓuidere de talibus vel reme/ diare. ¶ Si ſcienter admittit indignum quem iuſte repelle re pōt. vt ꝯcubinariū. illitera tū ꝛ hmōi. Si non ꝯtulit ſa/ cramentū ꝯfirmatōis qn̄ de buit. Soli eīm̄ epi pn̄t illud ꝯferre. et extra illud tp̄s ſolitū omni tpe anni ꝛ hoꝛa moꝛitu ris pn̄t ꝯcedere. ne ſine h̄ mo riant̃ ꝗuis ſine h̄ ſaluentur. Cōmittendo ḡ magnā negli gentiā vt p multos ānos cre/ do eſſe moꝛtale. Si nō ꝺdit ſacr̃m ſm debitā foꝛmaꝫ ma teriā ꝛ locū. moꝛtale ē. Qꝫ āt ſit ieiunus non eſt neceſſe. ꝛ ſi decens ꝛ de iure. Si bis de/ dit alicui ſciēt̃ peccauit moꝛ/ taliter. vnde in hoc debet eſſe cautus ne iteret. ꝛ etiam debꝫ aduertere ꝙ aliq̄s chꝛiſmatꝰ teneat chꝛiſmandum non cō ſanguineus ſed alius. Si in cena dn̄i n̄ ꝯſecrauit chꝛiſma ꝛ oleū ſāctū vt debuit. qꝛ ino uāda ſꝫ talia. ꝛ ſi n̄ ſuauit de bitā materiā ꝛ foꝛmam ꝛ ri/ tū eccłie. moꝛtale ē ꝛ hmōi. Si ꝯſecratiōes eccłiaꝝ vł al tariū vel calicū ꝛ patenarū ꝛ benedictiones veſtium ſacra rū nō fecit vt debuit ſm foꝛ/ mā ꝛ ritū eccłie. vel ſi q̄d bo/ rū fecit p ſymoniam. moꝛtale

Examinatio

Sacr'm confirm

Consecratio onis ecclesiarum

Calicum

est. Idem de bñdictõib9 ab/
batū ꝛ abbatissaꝝ. Idē de re
cõciliatõe eccl'ie violate Mo
niale quā nouit eē corruptã
non de facili dꝫ ꝯsecrare in ꝟ/
ginē. nec tñ manifestare cri/
men si est occultū. sed mutare
nomē ꝟgis in castā vt ñ ꝑpē/
dat. Si ꝯtulit bñficia ꝑ sy/
moniā mortale ē. ꝛ si ꝑ noto/
riā est suspensus etiā q ad ali
os. secus si ꝑ occultā. qꝛ non
est suspensus. Si ꝯtulit sciē
ter indignis bñficia siue sim
plicia siue curata. mortale est
Idem si acceptauit a patro/
nis ꝑsentatum ineptū. idem
si ꝯfirmauit idignū. Si ꝯtu
lit plura bñficia in cāu ñ cō/
cesso vni. vl' plura officia aut
ꝑbendas aut dignitates vel
si ꝯsanguineis minus aptis
ꝯtulit rōe ꝯsanguinitatis p⁹
ponendo aptiores mortale ē
Si admisit ad bñficia habē
tia curā aīaꝝ seu ipa ꝯtulit ñ
hñtib9 annū. xxiiij. mortale ē
Si eccl'ijs de iure vacantib9
nō ꝓuidit de rectore sicut va/
cant curata bñficia data abs/
qꝫ dispensatione pape his q
non attingunt annū. xxv. vel
si infra annū non faciūt se ad
sacerdotiū ꝓmoueri. nisi cau
sa studij sit missum. de quo i
ca. circa beneficiatos. supra.
Si eñ infra sex menses pri/
mo post hoc nō prouidit nō
pōt postea se intromittere. ali
as vsurparet quod non pt. qꝛ
mortale est ꝛ non tenet talis
collatio. ꝛ sic teneret errorem
suū manifestare. Idem qñ re
cepto secundo beneficio va/
cauit ꝑmū. vel scd'a ꝑbenda
vacauit ꝑma. de quo habes
sup. sed plene in tertia pte sum
me. Si ordīauit aliquē cle
ricū ad ordinē sacrū sine titu
lo vel beneficio. vel saltē pri/
monio sufficiēti. qꝛ vltra pec/
catū tenet ei expensas facere
quousqꝫ de beneficio sit ei ꝓ/
uisum. nisi aliqs epus ei hoc
ꝯmisisset determinando pso
nā. qꝛ tūc ille ꝯmittens tenet
ad id de hmōi. de quib9 vide
in. iij. pte summe. Si in vi/
sitatōe nō diligēter q̄siuit de
qb9 debuit. ꝛ maxie de vita et
honestate sacerdotū offician
tiū. ꝛ qūo se habeāt i admini
stratiōe sacramētoꝝ. ꝛ de for/
ma eoꝝ. Si bñ ꝓnūciant
ꝑcipue baptisma. qd' ē mag'
necessarium. De audiētia cō/
fessionum quomodo se ha/
beant. quomodo populum
admoneant. et in rebus eccle
sie. precipue altaris qꝫ tene/

ant mūdas. Si aūt inuenit in hmōi notabiliter excedere ꝛ piculose. si nō punit et puidet ꝙ illi se emēdent. vł ꝺ alio si iste est incorrigibilis et omnino ineptus. grauit pec cat. ꝛ omnia mala et damna animarū que inde sequunt ei imputant. si pt obuiare ꝛ nō facit. lxxxiij. dis. p totū. Si ñ visitauit epatum suū vt debuit. ¶ Si in visitatōe nimis sumptuosus fuit. ꝛ cū nimia familia ꝛ equitaturis nimijs vltra pscriptum numerum. vel si ipe vel familia eius munera accepit. sup quo ē specialis pena. de quibus plene in iij. pte summe. Si sustinet in officijs ꝛ beneficijs notorios ꝯcubinarios. quos ꝺʒ post admonitionem si nō dimittant etiam beneficio pua re grauiter peccat. Si pro alijs malis ꝛ sceleribꝰ manifestis non punit in vsuris ludis tabernis alcis negocijs secularibus. venatōnibus p ditōibꝫ ꝛ hmōi. In his em ñ puniēdo videt male posse excusari a mortł'i. nisi ex hmōi punitōnibꝫ seqret scisma vel magnū scādalū. di. i. c. vt cōstituerent. Si laicos sibi subditos notorios pctōres

ꝗs p se nouit. vel sibi p parochianos coꝝ denūciatos. vt adulteros vsurarios inimicicias manifestas exercētes nō corrigit per censuras ꝛ alios modos. grauiter peccat. nisi omittat. qꝛ ñ sperat emendatio. sed deterioratio eꝰ. Sʒ tñ h ñ videt sufficiēt excusare. sʒ hoc aliud si timeret gue scandalū in alijs. dis. xliiij. ca. comesatōes. Si malas ꝯsuetudines ꝗs reppit in sua diocesi ñ nitit auferre ꝗtuʒ pōt. vt vēdere laborare ꝛ hmōi in diebꝫ festiuis. ñ cōicari sel' in anno. ꝛ ꝯfiteri ꝛ hmōi. tripudiare i eccł'ijs pmittere violari eccł'iasticā libtatē. aut qꝺ cl'ici ꝯueniāt p ꝺlictꝭ ł p ꝺbitis i iudicio secłari ł eccł'iasticā imunitateʒ. vt ꝙ extrahāt ꝺbitores ł malefactores p violētiā ꝺ locꝭ sacrꝭ ꝛ hmōi i casibꝫ ñ ꝯcessis. ꝺʒ em phibere ꝛ si pꝰ admonitiōʒ nolūt desistere excōicare. ꝛ p ꝯmissis iā pūire. alꝰ peccat guit omittēdo ex tiore ł negligētia. di. xl. iij. sit rector ł doctor. Si fructꝰ ł redditꝰ epatꝰ sui male expēdit dādo ꝯsāguineis suis ł alijs ñ idigētibꝫ peccat guit. ꝛ si disticta sūt ea ꝗ deputant ad mēsaʒ eiꝰ ab alijs. ꝛ si ea ꝗ

Bona vacantium ecclesiarum

p paramentum ecclesie

erogare dz clericis. vel ad ꝓparatõem eccl'ie. vel paupib⁊ dat ꝯsanguineis vl' aliis amicis sine ꝓbabili indigẽtia. tenet restituere illa. q꞉ rapinaꝫ fecit. Et sil'r recipiẽtes ab eo. Si vo nõ sũt distincta h' bona cũ intelligant oĩa ꝯmitti fidei sue. ea q̃ supfluũt ad vsũ sui ⁊ familie sue ꝯuenient dz paupib⁊ erogare. al's nõ dando paupib⁊ subtrahit. xij. q. ij c. aurũ. ⁊. c. gl'ia epi Tho. Si grauauit subditos suos in indebitis collect'. Si fecit clericos suos soluere collectas ⁊ tallias positas a dño tpali vel gabellas ad eius instãtiã. ¶ Si sponte ipe dedit absq꞉ lnĩa romani pontificis. q꞉ ꝓhibet. Si delicta clericoꝝ vel laicoꝝ. vt blasphemantiũ deũ vel sanctos suffocantiuꝫ paruulos ex inaduertentia ⁊ hmõi puniuit mag' pena pecuniaria ex auaricia ⁊ magis ꝑpter lucrũ q̃ꝫ ꝓ salute eoꝝ ad refrenandũ. Si visitauit dyocesim vel visitari fecit magis ꝑpter lucrũ q̃ꝫ ꝑpter aĩarum salutez. Si alienauit bona epatus sui sine lnĩa pape ĩ cãu indebito in quolibet horũ est mortale. ¶ Si iura aliarum eccl'iaꝝ nõ seruauit. Si bona vacantiũ eccl'iaruꝫ sibi vsurpauit cũ debeant successori reseruari. Si iusta debita a ṕdecessorib⁊ cõtracta rõe ecclesie non soluit. Si fruct⁹ alicuius beneficij ad tempus accepit. vel partem ab eo cui dedit vult habere. in q̃libꝫ horum est rapina. Si ñ fuauit formam iuris circa manifestos vsurarios. sꝫ certa q̃ntitate ꝯtẽt⁹ nõ facta debita restitutione remittit sibi. ⁊ ad sacramenta ⁊ ad sepulturaꝫ admittit. Si incerta pauperib⁊ dispensanda in vsum suũ cõuertit sine necessitate. Si sententias excõicationis de facili ꝑpter lucrum ꝓfert vel absolutões. Si ṕmisit q̃stuarios vel alios ꝓnunciare indiscretas ĩdulgentias ⁊ falsas. q̃libet est mortale et graue. Si exemptos vt predicatores fatres et minores. heremitas sancti Augustini. carmelitas. seruitas. cistercienses. ⁊ alios habentes priuilegia exemptionis iniuste molestat non seruando eoꝝ ꝓuilegia vel pro audienda confessionum non admittendo sibi ṕsentatos idoneos. ẜm clem. dudũ. ð sepul. vl' sibi retinendo nimios cas⁹ ꝓ ꝯsuetos vt

E pus

quottidie habeāt ire ad ipsuȝ vel ad aliū cogēdo cōtrū ad id in q̄ sūt pͥuilegiati. vel eos ad iudiciū trahēdo. cuȝ in nullo possit eos ꝯuenire nisi ꝑ here si peccat grauiť Si monasteria monachoꝝ vel monacharū nō exēpta nō diligēť ⁊ honeste visitauit. ⁊ eos vel eas ad ſuandum regulā induxit deponendo abbates vel abbatissas. ꝑ relaxatione cū expedit habēdo curā de honestate eaꝝ. ⁊ qꝫ n̄ habeāt familiaritatē cū clericis religiosis ł laicis. ꝓuidendo de diligēti clausura ⁊ de ꝯfessore securo docto ⁊ bone cōscie. ꝓhibendo ingressum symoniacuȝ et ꝯuiuia femiarū q̄ ibi fiunt. ⁊ festa vana in ꝯsecratōe earū.

De iudicando i foro contentioso.

Si nō tenuit vicariū pitū ⁊ bonū. ꝑcipue qn̄ et se non habuit debitam sufficientiam iuris. Si nō seruauit debitū ordinem iudiciariū. Si fuit acceptor ꝑsonaꝝ. Si dedit iniq̄s sententias. dic vt. s. i. c. circa iudices. Si n̄ ſuauit debitam formā iurꝭ i ferendo sn̄ias excōicatōis suspensiōis ⁊ interdicti. qꝛ vltra pctm̄ mortale i currit certā penā. d q̄ in. iij. pte sūme. ꝑcipue in causis mrīmōialib⁹ optet eē cautissimū ⁊ ponderosū circa diuortia. Si dedit lnīam dn̄o tēꝑali. ł iudici verberandi vel ponendi in patibulo vel incarcerandi vel al's puniendi clericos suos. nisi in casu in quo esset incorrigibiles ꝑ eum. qꝛ efficiť cū ꝑdictis excōicatus. ca. vt fame. de sen. ex. Neminem tn̄ dꝫ ṽberare manib⁹ suis nͤ tn̄ cū expedit ꝑ laicū. sꝫ ꝑ clericum dꝫ facere ṽberare cleri cū ſm iura. ⁊ a causis sanguinuȝ dꝫ abstinere ope ꝯsilio et mandato. Si hereticos diligenter nō inq̄siuit in dyocesi sua. ⁊ puniuit ſm iura. ¶ Si testamenta ⁊ vltimas voluntates non fecit implere. preci pue legata facta ad pias causas. Si dispensauit in votꝭ ⁊ iuramentis in q̄b⁹ nō potuit vel si potuit tn̄ indiscrete ⁊ sine cā rōnabili pctm̄ ē graue. ¶ Si absoluit a sentētijs a q̄b⁹ n̄ potuit. vt pape reſuatis vel dispensauit in irregularitate de q̄ n̄ potuit. Si exēplaris fuit in habitu nō ꝑcioso ł pomposo suppellectilibus. non argenteis. ⁊ curiosus in apparatu domus. ⁊ ornatu n̄

vberare manibus

Białegłowy chcą się igiełką y wzorkiem
Nasz ma starzy dochodzie szablą y ...

seculari. in victu sobrio nō cō
uiuali nisi p paupib9. In vi
sitando eccl'iam. Interessen
do diuinis. et pcipue in dieb9
festiuis. hec debet facere fm
iura in solennitatib9 pcipuis
cantando missaȝ. dicendo of
ficiū deuote nō cursim. ordi
nando q dicat in eccl'ia sua
debite. freqntando orōnes p
uatas. vacādo lectōi. di. xxx
vi. p totuȝ. pdicando si scit. si
nescit puidendo gregi suo d
pdicatorib9 vtiliorib9 nō cu
riosis. et de pfessorib9 tenendo
honestā et deuotā familiā. sol
licit9 de ei9 salute. vitādo mu
lieꝝ puersationem sicut pōt.
In exitu d domo raro nisi ad
eccl'iam sepe cōferendo. et qrē
do psilia a seruis dei quō pos
sit suo gregi puidere. adula
tōes vt venenū abhorreat. pr
viduarū. paupeꝝ orphanoꝝ
et oppssorum existat. et causas
corpm sine expensis expediri
faciat. In iniurijs proprijs
non sit vindicatiuus sed pa
tientissimus. i verbo et gestu
non subitus et iracundus ne
mini ml'tū familiaris nisi s
uis dei. supiorибus obediens
eqlib9 n inuidēs. n gaudēs de
dignitate et honore. sȝ lugēs
p exteriori occupatiōe et pleb
offensiōe. et si in oīb9 diligēt se
habuerit nil deo acceptabili
us. Si vo pfūctorie et male.
nil miserius et dānabili9 epi
dignitate. vt dt Aug. dis. xl. c.
añ oia. ¶ De plat' habes ml'
ta in. iij. pte sūme. ti. fi. p totū.
Epi et sup concedentes vnā
domuȝ vsurarijs manifestis
alienigenis ad fenus exercen
dum sunt ipso facto suspensi
extra de vsuris. c. q̄q̄. lib. vi.
Silr si pmittūt q hmōi vsu
rarij alienigene exerceāt fen9 i
terris eoꝝ subiectis iurisdicti
oni nisi infra tres menses ex
pulerint eos suspensi sunt. vt
in. d. c. q̄q̄. de vsu. li. vi. Qui
se gerit p papa electus a mio
ri pte q̄ a duab9 ptib9 cardi
naliū est ipso facto excōicat9
Et silr cardinalis qui presū
pserit nominare talem papā
Et silr omnes alij qui talem
recipent p papa. extra de elec.
c. licet. li. vi. Omnes clerici et
religiosi ac laici siue familia
res curie. siue alij qui aliqd
pactum fecerint. vel aliquid
magnum vel paruum promi
serint. vel promissionem rece
perint ex pacto. vel promissi
one occulta vel manifesta de
derint. vel etiam receperint
quid magnum vel paruum

ꝑ aliq̄ iusticia vel grā ꝑ se vel alios in causis iudiciariis. vel lrīs aplīcis ꝛ quibuscūq3 modis ab aplīca sede obtinēdū ipso facto sunt excōicati. In extrauaganti Bonifacii octaui. cuius absolutio pape reseruatur. Hec habent locum in curia romana. Joh. an. et Anto. de butrio eā allegat'

¶ De absolutōe ꝛ penitentie ī iunctione.

Caplm. xvi.

Ostquaz p ẜo penitēs dixit ex se pctā sua siue ex interrogatōe ꝯfessoris interrogant̄ pctā sua vt debuit. tandē cōcludat. In istis peccaui ꝛ in multis. cogitatōe. delectatōe locutōe. ope. ꝛ omissiōe. vl' aliq̄ de hmōi. de q̄b9 dic o meā culpam. Cōfessor ẜo interroget eū si sit talis de quo n̄ dubitet. q2 tūc sup̄fluū ꝛ irrisibile. Si ipē dolet de omibus pctīs venialibus ꝛ mortalib9 ꝯfessis. ꝛ si ꝑponit firmit' ab illis abstīere seu ab oīb9 mortalib9. ¶ Si vero talis h3 aliqua restituere. vel famam vl' vel res. vel pro iniuria satisfacere ꝛ hmōi. si est ꝑatus facere q̄ citi9 pt absq3 dilatōne aliq. q̄ restitutio quō facienda sit ꝛ quo ordine quo ad certa et incerta. vide in. ii. pte sū. ti. de resti. ꝑ totum. q' si dicat se nolle istud facere vl' nō posse. cū tn̄ possit nō ē absoluend9. Tho. vt dr. xi. q. iii. c. tūc ẜa. Pōt tn̄ sibi dici Misereatur tui ꝛc. sed nullo mō. Ego absoluo te. Potest etiam ei iniungi aliquod bonum faciendum nō tn̄ in pniam. declarādo sibi hoc q' infructuosa sit talis ꝯfessio ei ꝛ sine remissione peccatoꝝ. de pe. dis. v. ca. falsas. Sed si paratus ē facere oīa ad que tenetur. tunc si esset aliqua excōicatōis sententia ligatus. si non potest eum absoluere ab illa remitte eum ad episcopum seu ad alium qui possit absoluere. vel tu vadas ad procurandum absolutionem pro eo. ꝛ cum est absolutus ab excommunicatione. postea tu eum absolue a peccatis. ꝛ nō ꝑus. Tho. Si āt potes eum absoluere habendo in hoc spēalē autoritatem si non absoluisti eum in ꝑncipio qd decentius fuit. nc tn̄ ē multa vis si fiat in fine confessionis dūmō fiat an̄ absolutionem a peccatis absolue eum ꝑ hunc modum vt ifra.

Interrogatorii tertia pars

¶ Primo exigendū ē ab eo iu ramētū vt sit parat⁹ stare mā datis eccl'ie q̄ illi fiēt ꝓ illa cā q̄ iuramēto p̄stito iniūgat̄ ei h.s.si incidit faciēdo ꝯ aliquē canonē.ꝓponat nō amplius facere ꝯ illū. Si v̄o ꝓ offen sa vel damno facto in aliū ꝓ/ mittat satisfacere q̄tū pt. ꝛ h facto denudatis humeris cō fessor seu absoluens cum dis/ ciplina vel virga ꝑcutiat eū dicēdo psal. Misere mei de⁹ l' aliū psal. pniāle3 dādo ictū ꝓ q̄libet v̄su.postea vero gl'ia patri.ꝛ sicut erat finitis sub/ iūgit kyrie eleyson.xp̄e eleysō kyrie ele.P̄r nr̄.Et ne nos.v̄ Saluū fac seruū tuū R̄ñ.de us me⁹ sperātē in te. v̄. Esto ei dn̄e turris fortitudis.R̄ñ. a facie inimici.v̄. Nihil ꝓfici at inimicus in eo. R̄ñ. ꝛ fili⁹ iniq̄tatis nō apponat nocere ei.v̄.Dn̄e exaudi orōnē meā. R̄ñ.ꝛ clamor me⁹ ad te veni at.v̄.Dn̄s vobiscū.R̄ñ.ꝛ cū sp̄ū tuo.Oremus.De⁹ cui ꝓ priū est misereri sp ꝛ ꝑcere.su scipe dep̄catiōe3 nr̄am. ꝛ hūc famulū tuū quē sn̄ia excōica tiōis ligatum tenet miseratio tue pietatis absoluat. p xp̄m dn̄m no. Auctoritate oīpotē tis dei.ꝛ btōꝝ apl'oꝝ Petri ꝛ Pauli.ꝛ dn̄i pape vel archi/ ep̄i vel ep̄i mihi concessa ego absoluo te ab hoc vinculo ex cōicatōis quā incurristi ꝓpt iniectiōem man⁹ violentam in clericū vel religiosū vel ꝓ/ pter ingressum in monasteri/ um monialiū in cāu ñ cōces/ so.ꝛ hmōi' Et si pluribꝫ sentē tijs est ligatus.est dicendum totiēs ego absoluo te ab excōi catiōe quā incurristi ꝓpt talē ꝛ talē cā3.ꝛ si pl'ries ꝓpt eādē cām dōm est totiens quotiēs incurristi totiens ego absol/ uo te.ꝛ restituo te sanctis sa/ cramentis ecclesie ꝛ commu nioni ꝛ vnitati fidelium. In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ūsc̄i amē v̄berando eum vsq3 amen.

¶ Nota tñ q̄ ista forma q̄uis debeat obseruari. vt habet̄ ex tra de sen.excom.c.nup. non tñ est ita necessaria q̄n simpli ci v̄bo fieri posset ſm Pe.de pal'.ꝛ Jo.de lig. Sicut ergo excōicatio fieri pōt simplici verbo. q̄uis non debeat fie/ ri.sic ꝛ absolutio. extra de re. iuris.c.omnis res.sed qñ fie ret huiusmodi absolutio ī pu blico vt erga mulieres. forte tunc esset omittenda huius/ modi verberatione denude/ tur peccatum. Si v̄o quis

ꝑpter rē ablatā alteri esset ex/cōicat⁹. ꝙuis restituerit ñ tñ ē absolut⁹. nisi iudex q̄ ꝯtulit sniam eum absoluerit. ꝛ h̄ declarandū ē ꝑsonis post absolutionē ab hmōi. vel si nō est aliq̄ snia ligat⁹ si hꝫ aliq̄s casus pctōꝝ epō reseruatoꝝ de q̄bꝫ nō potes absoluere. nihilominus absolue eū ab ill'. a q̄bus potes sub hac forma Si teneris aliq̄ vinculo ex/cōicatōis minoris ego absoluo te. et restituo te sanctis sacramentis ecclesie. In nomīe patris ꝛc̄. Misereat̄ tui. ꝛc̄. Filius dei ꝑ suā misericordiam te absoluat. et ego autoritate q̄ fūgor. absoluo te ab oībus pctis tuis a q̄bꝫ possum te absoluere. In noīe pr̄is ꝛc̄. Peccata vero a q̄bꝫ nō potest eū absoluere exprimat ei imponens vt habeat recursū ad epm vl' eius vicariū propter hmōi absolutionē. et dicat ea sibi in confessione. vel si esset simplex et nesciret ita bene exprimere factum suum scribat confessor in cedula illud vel illa si sunt plura vt illam portet penitens epō vel eius vicario sub hac forma vl' simili Latorem vel latricē p̄sentiū ꝑ homicidio vel incestu. tali gradu ꝛ hmōi commisso absoluendū vestre paternitati transmitto. vt absolutōis beneficiū impendēdo. ꝛ ei salutarē penitētiaꝫ iniūgēdo ipm sancte eccl'ie recōcilietis. ꝙ si eps vel vicari⁹ remittat eum ad ꝯfessorē ipm autoritate illius iteꝝ absoluat ab oībꝫ. et imponat penitentiaꝫ ꝑ illo pro quo nōdum imposuerat et cautū reddat illum ne illaꝫ cedulam alteri legendam tradat. Uel etiam ipse confessor si potest vadat pro eo ad epm ꝑ autoritate si sibi velit dare.

Si vero ille nō hꝫ casū de reseruatis. vel si hꝫ. et ꝯfessor potest de oībꝫ absoluere p̄missa absolutōe ab excōicatione minori. ꝛ alijs. vt supra. Misereat̄ ꝛc̄. Filius dei ꝛc̄. Ego autoritate qua fungor absoluo te ab oībꝫ pctis tuis In noīe pr̄is ꝛc̄. et faciat tūc signum crucis cum dicit In nomine. suꝑ illū. nec est necessaria manus impositio super penitentem. immo nec decēs ſm Tho. precipue suꝑ mulieres. magis eñ decet signatio crucis. et postea addat. Passio dn̄i nostri iesu xp̄i et merita beate Marie virginis. et omniū sanctoꝝ et sanctarum

dei merita. ꝛ q̄cq̄d boni fece/
ris vel ꝓponis facere. ꝛ mala
q̄ sustinebis sint tibi i remissi
onē oīm pctōꝝ tuoꝝ. Que ỽ
ba n̄ sūt omittēda. q̄a sūt ma
gne vtilitatis. s. oīa hmōi cuꝫ
habeāt vim satisfactiōis ex ỽ
tute clauium. ꝛ sic magis va
lent. Tho.

De penitentia iniungēda
penitenti.

In iniūgēdo ỽo pniaꝫ
penitēti hoc maxime
attendendū est ꝭm oēs
vt scꝫ talem des quaꝫ credas
eū oīno ꝑficere q̄ntūcunq̧ sit
magnus pctōr. ꝛ ꝭm Chris.
melius est in hmōi reddere
rōnem de nimia miscdia q̄ꝫ
de nimia iusticia. xxvi. q. viij.
c. alligant. Dando etiam lib/
tatem q̄ cū vna die omittit. s.
orōnem iniūctā vel ieiuniuꝫ
possit in alia die supplere Si
ỽo dubitaꝛ de aliq̄ ne faciat
pnīam. puta ieiunium. dicas
q̄ faciat loco ieiunij elꝫynam
vel aliud. Orationes vero ꝑ/
sonis q̄ de facili solent recidi/
uare in mortale raro dāde sꝫ.
vel ꝑ paucos dies dande sꝫ.
Jeiunia vero elemosyne ꝛ ꝑ/
egrinationes et hmōi possūt
dari ꝑ plures dies. q: hmōi
etiam si fiant in mortali non
sunt reiteranda. quia valent
q̄ꝫtum ad effectum quē post
se relinquūt post expletioneꝫ
in satisfaciente. cū q̄s reuertiꝛ
ad grām. Tho. Querēdū est
etiā a penitente si pōt vl' du/
bitat facere pniam sibi dataꝫ
q̄a tūc nō esset danda vel cō/
mutanda. vl' remittēda esset.
¶ Declarandū est etiaꝫ pecca
toribꝫ magnis ꝭm Hostien.
q̄ ꝭm regulas eccl'ie taxatas.
xxij. q. i. c. ꝑdicandum. ꝑ q̄li/
bet mortl'i ē septēnis pnia in
iungēda. et iō non credat pec
cata sua leuia. q: ꝑua datur ei
pnia. q: hoc fit ne eam dimit
tat. qđ esset ei mortale ꝛ opor
teret ei ꝯfessionem iterare si es
set oblitus eius. Pōt etiā ad
moneri q̄ faciat aliqđ memo
riale de pnia sibi iniuncta vt
melius illius recordeꝛ. ꝛ si ob
liuisceretꝛ q̄ ad te reuertaꝛ vl'
si non posset bene facere illaꝫ
tu cōmutabis eam sibi. Si
ỽo postea recordatur de ali/
quo pctō criminali quo tunc
fuit oblitus si pōt tui habere
copiam reuertatur ad te. q̄ꝫ/
uis nō sit ei necessariū. vel va
dat ad aliū. nec teneꝛ nisi tm̄
illud dicere. ¶ Si habet vo/
ta que nō potest implere vel
dubitat si tu habes in h̄ spe/

cialem autoritatem dispēsa. l' poti⁹ in aliud pium ꝯmuta. Si ꝟo nō habes autoritatē remitte eū ad epūm vel eius vicariū. ¶ Caue etiam ne iniū gas pniam p quā fit p̄iudiciū alieno iuri. aut p quā dec occasio ruine spūalis alicui. aut p quā possit manifestari alterius pctm̄ occultū. Confessum aūt q̄ꝫtum potes studeas ad ꝯtritionem inducere verbis. siue ante siue in processu siue post confessiōeꝫ. vt nō dicat peccata sua quasi fabulas. sed cum detestatione. ꝛ vt ait Aug. Caute ꝛ astute aliqñ interrogando q̄ credit illum ex verecundia occultare. ¶ Circa vero turpia ꝛ carnalia pctā ñ descendas nimis ad pticulares circūstantias postq̄ꝫ habet species sufficiēs peccati ꝛ hmōi. a remotis interrogando ñe addiscant homines malicias ꝛ peccata q̄ nesciūt. Tho. Admonendo eū sup omnia vt vitet malas societates. frequentet ꝯfessionē. audiat sepe verbum dei. q̄rat orōnes ꝛ pticipatōnes bonoꝝ q̄ fiunt in religiōib⁹ ꝛ indulgentias.

De infirmis
Capitulum. xvij.

Circa īfirmos sic agendū est. Aut em̄ talis ē in piculo mortis. aut non. Dico aūt piculum mortis nō solū. quia in extremis constitut⁹. sed quia frequenter contigit hoīes mori ex illa infirmitate. ꝛ medici dubitāt. In tali cāu potest q̄libet absolui a q̄libꝫ sacerdote de quolibꝫ peccato. ꝛ a qualibet sentētia absq̄ꝫ alia licentia cum piculum est i mora. Talis em̄ infirm⁹ aut iam amisit loquelam vel vsum rōnis. puta quia iam freneticus. aut nō. ꝛ in pmo casu si bene viuebat vt bon⁹ fidelis. ꝛ freq̄ntabat ꝯfessionē. cōionem. ꝛ hmōi. si petierit sacramenta q̄ꝫuis ex insperato ei talia acciderint. Uel etiam si malus ꝛ obstinatus diu pseuerans in peccatis et diu ñ ꝯfessus. si petijt sacerdotem vt confiteret. ꝛ ostēdit se velle facere omnia q̄ debet ꝛ interea fact⁹ ē mut⁹ vel frenetic⁹ ꝛ piculum est in mora debet p̄supponi contritus. ꝛ faciente aliquo confessiōeꝫ generalē ꝑ eo sicut fit in populo sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia et

peccato. et pt iniūgere circumstantibus aliqd pro eo faciēdum vel heredibus aut consanguineis pro eius aīa si volunt acceptare. Deinde debz dari eucharistia a pprio sacerdote seculari. Quis nō sit confessus. quia nō potuit. vel ab alio sacerdote seculari. nō aūt religioso. si nō habuit licentiam a pprio sacerdote vel epo. alias ipse religiosus incideret in excōicatiōez papalem i hoc cāu. Et hoc verum est. nisi timeretur de expuitiōe vel vomitu eius. quia tūc non deberet sibi dari eucharistia sz extrema vnctio tm̄. imo etiaz si nō potuit cōicare. quia si propter frenesim non pmitteret se vngi potest ligari. et sibi violenter dari. Astantibus autē infirmo debet credi si perhibent testimonium q peticrit confessionem. et ostenderit signa contritōis. Si autē non est diu confessus. vel quia notorius peccator incurrit subito amentiam et mutitatē vel infirmitatē. nec prius nec post oñdit sig contritionis. nil ei dari debz nec sacramenta. nec eccl'iastica sepultura. Si vero nec loqlam amisit nec amentiā īcurrit. dz ab eo exigi pura confessio pctōrum plus et minus fm q patitur tps. Nam si est in extremis de pncipalibus est interrogandū pmaxime inducendo eum ad contritionem cū spe venie. sed si nō est ita in extremis et vellet facere generalem confessionem de tota vita sua sicut multi infirmi fecerunt. Quis non sit necessarium de his que rite al's confessus est iterare confessionem admittenda est. et tandē absolutio impendenda ab omni snīa excōicationis. et ab oī pctō mō supdicto. in. c. pcedenti. ita tñ q si ligatus esset aliq excōicatōne a q confessor extra illd piculum non potuisset absoluere. debz ei iniungi q si euadat infirmitatem. q̄ citius comode pōt psentet se ei ad quem ordinarie spectabat absolutio illius excōicationis. al's si ñ faceret reincideret in eandem excōicationem. extra de sen. excō. c. eos. li. vi. Sed si erat detentus aliquo pctō de casibus epo reseruatis. nō optet q iiūgat ei q post sanitatē ad epz vadat pro absolutiōe quia ad illd ñ tenet. sz sufficit sibi illa absolutio. ¶ Nota tamen q si talis esset vsurarius publicus ñ pt tal' admitti ad confessiōez cōionem et ad alia sacramēta

nisi facta prius cautōe de resti/tutiōe vsurarum. vel promissione ab heredibus d hmōi. et si i cāu q amisisset ipe loq̄lam vl' vsū rōnis oñ dat post signa ɔtri/tiōis fm formam iuris q̄ hr i.c.q̄s.q̄s. de vsu.li.vi. Dis pa ctis nō est pnia īfirmo iniun gēda. q2 eā facere nō posset s3 innotescēda. vt d2.xxvi.q.vij c. ab infirmis. declarādo sibi talē tibi darē pniā3 si esses sa/nus. q̄uis deberes facere ml' to maiorē fm regulas eccl'ie. sed q2 nō potes modo cū eris sanus facies h vel illud vl' ve nies ad me et tibi dabo. Istd tū vltimū nō videt' securū. q2 raro reuertūt' p pnia. Sive/ro de' alit' d te disponeret. di mittas p aīa tua tm̄ p pnia. Pōt etiam iniungi amicis l' consanguineis aliquid p pe/nitentia. si vterq3 acceptat. et si credatur q satisfaciens sit i statu grē. Sup omnia enim auisandus est. vt si debet ali/q̄d alicui. vel rōne maleficij l' ɔtractus vel depositi vel alit' de claret bene vt nō discedat cū alieno ab hoc seculo. ne inet'/nū damnet'. Et d restōne et le gatis ad pias causas p aīa sua ita disponat q cito cogāt executores expedire. et non pro/longare sicut sepe et quottidie faciunt. q si nollet sufficient' disponere de restitutione fien da non est absoluendus. Ex/hortandus est aūt ad contri/tionē simul et ɔfidentiam di/uie misericordie exēplo latro nis ex meritis passionis xpi. Si aūt hri non possit copia sacerdotis. q̄uis bonū sit ha beri i hmōi piculis in mari vi delicet. bello. vel infirmitate l' morte violenta pt laico ɔfite/ri. tū non est necessariū quod si fiat et q̄s euadat. tenet' talis itex de illis omnib9 pctīs cō fiteri. quia ñ habebat ille cla/ues eccl'ie. Si vero infirmus non est in periculo mortis si h3 casum excōicationis. vel peccata reseruata episcopo. debet confessor ire vel mitte/re ad epm si potest p autorita te hmōi. tū modo tali q non pdat peccatorem. nisi prius il le sibi dederit licentia3 noian di eū. Si vero infirmus h3 in/dulgentiam in articulo mor/tis a papa. appropinquante morte sic potest fieri absolutō post omnia supradicta p di/cta indulgentia.

Forma absolutionis i ar/ticulo mortis

Misereatur tui rc. Autoritate dñi nři ihu christi r btõr apłor Petri r Pauli. r dñi nři Pape. N. et sancte romane eccłie in hac pte tibi concessa specialr r mihi commissa. concedo r do tibi plenariam indulgentiaz r remissionẽ omniũ pctõr tuorum. de quibus ore confessus es. Nota hic an melius sit dicere. de quibus mõ ꝯfessus es. an de quibus ore ꝯfessus es r corde ꝯtritꝰ. q̃ nõ ꝯmisisti sub ptextu istiꝰ indulgẽtie inq̃tũ claues eccłie se extendunt. que q̃dem plenaria indulgentia sit tibi in augmentum virtutis r gratie r acq̃sitionis vite eterne. In nomine patris et filij r spiritussancti. Amen.

¶ Forma absolutionis ab excõicatione minori.

Ego te absoluo a vinculo excõicatõis quaz incurristi pticipando cũ excõicatis in cãu nõ ꝯcesso in loq̃la. in cibo vel potu r hmõi. r restituo te sctis sacramentis eccłie. In nomine patris r filij r spũssctĩ amẽ. Nota vo q in absolutiõe ab excõicatiõe maiori debet pmo exigi iuramentũ. vt. s. iuret stare mandatis eccłie. que scz ei fient ab absoluente. p tali materia. q̃ facto imponi ei debẽt mandata rõnabilia. vt satisfaciat ei quem lesit vel damnificauit si potest. si tamen pro hmõi est excommunicatus. precipue ei iniungendum est ne amplius veniat ꝯ illuz canonem. vel si fuit excõicatus propter verberationem clerici non ampliꝰ verberet. Secundo exutis humeris absoluendus debet vberari cũ virga. dicendo ps. Miserere mei deus. vel alium psalmũ penitentialem ad quemlibet versum dãdo vnũ ictũ. Postea subiungat P r nř. Et ne nos Saluũ fac seruũ tuũ rc. put pauloañ sup̃ notatũ ẽ. Deus cui ppriũ ẽ misereri rc. tãdez habens autoritatez absoluat sic dicendo. Autoritate oĩpotentis dei rc. prout supra plene dictum est.

¶ Forma absolutõis a pctĩs excõicatiõis minoris.

Si teneris aliq̃ vincło excõicationis vel pticipacionis a qua possũ te absoluere ego absoluo te r restituo te sanctis sacrĩs ecclesie. In noĩe prĩs r filij. rc. Dñs nř ihesus xps te absol-

nat. ꝛ ego autoritate q̄ fungor absoluo te a pctis tuis. In noīe p̄ris ꝛc̄. Oīa bona q̄ feceris vel facies. ꝛ q̄cq̄d pateris vel patieris sit tibi i remissionē pctōꝝ tuoꝝ oim. ꝛ i augmentū grē ꝛ p̄miū vite eterne. Amen.

Forma sacramenti baptismatis.

e Go te baptizo. In nomine p̄ris ꝛ filij ꝛ spiritussancti. amē. Tho. in. iiij. ego ꝛ amen nō sūt ď sb stantia sacrī. tn̄ dici debent ex statuto ꝛ cōsuetudine ecclie. Sed si dubitatur. si es baptizatus non te rebaptizo. Si nō es baptizat⁹ ego te baptizo. In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ spūs sancti. Amen.

Forma confirmatiōis seu chrismatis dande p epm.

c Onsigno te sig̃ crucis ꝛ chrismo te chrismate salutis. In noīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti amen. In fronte detur. ꝛ cum chrismate cōsecrato ab epo. Tho. in quarto.

Absolutio a pctis.

e Go absoluo te a pctis tuis In noīe p̄ris ꝛ filij ꝛ spūssancti amen. oīa p̄o alia sunt ad bene esse. Thomas.

¶ Forma extreme vnctōis. et p̄mo ad oculos.

p Er istam sctām vnctionē ꝛ suā piissimā misericordiā pcat tibi dominus q̄cq̄d p visum deliq̄sti. scd̄m ordinē fratrū p̄dicatoruꝫ vel sic scd̄m clericos seculares. q̄cq̄d vicioꝝ oculo deliquisti Inungo oculos tuos isto oleo sanctificato In noīe p̄ris ꝛc̄. Tho. in. iiij. sed seruanda est p̄or. s. Gregoriana. Et fienda est vnctio in sex locis corporis ad minus. Primo in vtrisq̃ oculis dicendo vt. s̄. Scd̄o in vtrisq̃ auribus. dicendo. p istaꝫ ꝛc̄. vt supra ad illud. q̄cquid ꝛ exinde sic deliquisti per auditum. vel aurium vicio deliquisti Tertio i naribus dicendo. per istam. ꝛc̄. quicquid deliquisti per odoratum. vel nariuꝫ vicio deliquisti. Quarto in ore clauso dicendo. per istam ꝛc̄. quicquid per gustum deliquisti. vel quicq̄d oris vicio deliq̄sti Quinto in vtrisq̃ manibus ab intra in palmis. dicendo. Per istam sanctam ꝛc̄. quicquid deliquisti per tactum. vel tactus vicio. Sexto in pedibus ambobus in parte

supiori dicēdo. p istā 7c. q̄c/
q̄d deliq̄sti p gressum vel icef
sum vel recessum vel taliū vi
cio deliq̄sti. Clerici seculares
addūt septimū ad lūbos q̄ fi
eri dꝫ vbi est ꝯsuetudo. licet n̄
vtat ordo p̄dicatoꝝ erga fres
7 fit in renibꝫ. dicendo. p istā
7c. q̄cquid lumborum vel p
carnis viciuꝫ deliquisti. 7 dū
fiunt vnctiones dicantur hᶜ
verba semel tantū.

Forma consecratiōis cor
poris christi.

Ecē ſm Tho. in. iiij.
b Hoc est em̄ corp⁹ me/
um. em̄ tn̄ non est d̄ sb/
stantia ꝯsecrationis. nihilo/
minus tn̄ non dꝫ omitti. al's
peccaret mortalit.

Forma ꝯsecratōis sāguīs.

Ic ē em̄ calix sanguis
h mei noui 7 eterni testa
menti. mysteriū fidei q̄
p vobis 7 p multis effunde/
tur in remissionem pctōrum
Omnia em̄ verba hec sunt de
suba ꝯsecrationis p̄ter enim
ſm Thomam.

Forma ordinū in p̄mo.

Ui cū sint septem ſm
q Tho. q̄libet hꝫ formā
suā. Sciendū est ſm
Tho. in. iiij. ꝙ tūc iprimitur
caracter seu recipit ordo cuꝫ
porrectū instrumentū illius
ordinis tanq̄ materiam ab
epō dicente formam illi⁹ or/
dinis tangit manū ordinan/
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij.

Llis q̄ ordinantur ad
i hunc ordinem tradit
eps claues eccl'ie dicēs
Sic agite q̄si reddituri deo
rōnem pro his rebꝫ q̄ his cla
uibꝫ recluduntur. Archidya/
conus ꝓ ostium ecclesie fa/
cit illos tangere.

Forma lectoratus.

Uic tradit eps codicē
b de quo lecturus verba
sicut pphete. vt missa/
le vel epl'aꝝ librū dicēs. Acci
pite 7 estote ꝓbi dei lectores
habituri si fidel'r 7 deuote im
pleueritis officiū vr̄m parteꝫ
cū his q̄ verbum dei ab initō
ministrauerunt.

Forma exorcistatus

Uic tradit eps libellū
b in q̄ scripti sunt exor/
cismi. vel illum vbi ex/
orciẓatur aq̄ benedicta. vl'a/
lium dicens. Accipite 7 ꝯmē
date memorie. 7 habetote po
testatē iponendi manus sup
energumīos siue baptizatos
siue cathecuminos.

Forma accolitatus.

b Uic tradit ep̄s. cerofe
rariū.i. candelabrum
dicēs. Accipite cerofe
rariū cuz cereo. z sciatis vos
ad accendenda luminaria ec
clesie mancipatos. Accipiat
etiaz vrceolū vacuū ab archi
dyacono dicente ep̄o. Accipi
te vrceolū ad effundēdū vinū
z aquā in eucharistiā sangui/
nis christi.

Forma subdyaconatus

b Uic dat calix vacuus
cū patena ab ep̄o z vr
ceolus cū aq̄. a manili
i. bacili z manutergio ab ar/
chidyacono dicente. Uidete
cuius ministeriū vobis tradi
tur z iō si vsq̄ nūc fuistis tar
di ad eccl'iam. ammodo de/
betis eē assidui. Si vsq̄ nūc
fuistis somnolenti. ammō vi
giles. Si vsq̄ nunc ebriosi
ammō sobrij. Si vsq̄ nunc
inhonesti. ammō casti. Obla
tōes q̄ veniūt in altari panes
ppositōis appellant. de ipis
oblatōib' tātū dz poni in al/
tari q̄ntū possit pplo suffice/
re. ne aliq̄d putridū in sacra/
rio remācat. Palle vero que
sunt in substratoria altaris ī
alio vase debent lauari. In
alio corporales z palle. Ubi
aūt corpales lote fuerint. nul
lum aliud lintheamen ibidez
debet lauari. Ipa aūt aq̄ dz ī
baptistergio mergi. Iō ad/
moneo vt vos exhibeatis ita
vt deo placere possitis.

Forma dyaconatus

b Uic tradit ep̄s librū
euāgelioꝝ dicēs. Ac/
cipite ptātem legendi
euāgeliū in eccl'ia dei tam ꝓ
viuis q̄z ꝓ defunctis. In no
mine dn̄i amen Item ep̄s po
nit manū sup caput eius di/
cens. Emitte in eum quesu/
mus spm̄ sanctum zc̄. Item
dat ei stolam dicens. Accipi/
te stolam. vt patet in pontifi/
cali. In datione tantū euāge
lioꝝ libri fm Tho. caracter ī
primitur.

Forma p̄sbyteratus.

b Uic ep̄s tradit calicez
cū patena p̄parata .i.
cū vino in calice z ho/
stia in patena. al's non recipe
ret caracterem fm Tho. si n̄
esset p̄parata dicens. Accipi/
te potestatē offerre sacrificiuz
deo missamq̄ celebrare tam
ꝓ viuis q̄z ꝓ defunctis. In
nomine dn̄i amē. Itē ab ep̄o
imponit man' sup ordinan/
dū. z oēs sacerdotes cum eo
ibi p̄sentes dicente ipo ep̄o.
Orem' dilectissimi domi zc̄

vt in pontificali. Petrus de tharantbasia dicit q in iposi tiōe manuū imp̄mat̄ caract̄ Primū tñ veri⁹ ē ⁊ cōmuni⁹ s̄m Tho.s.in porrectōe cali cis p̄parati. Item inungunt̄ manus sacerdot̄ cū ordinat̄ ab epo dicente Cōsecrare ⁊ sā ctificare ⁊c̄. Itē aptat sibi sto lā sup hūeros dicens. Acci pite iugū dn̄i ⁊c̄ Itē vestit eū cum casula.i.planeta dicens. Stola innocentie ⁊c̄. Nota ergo q si p̄mū fuerit omissū. id est porrectio calicis p̄pati totū d; iterari q̄si nihil sit fa ctum. Si v̄o istud fuerit ob seruatū ⁊ aliq̄d de p̄dictis a liis fuerit omissum. nullo mō deb; iterari ordinatio. sed qđ omissum est deb; suppleri ab epo in alia ordinatiōe ⁊ inte rim nō celebret.

Forma sacri mr̄imonii.

Non est determinata. Est aūt forma illa ex p̄ssio ɔsensus per v̄ba vnius in alter̄ ɔiugū. vt acci pio te in vxorem. vel accipio te in virum. vel cū interroga tur. si vult talē in vxorē vel vi rū ⁊ r̄ndet q sic. vel si loq̄ nō pōt p scp̄turā vl' alia signa ex p̄mentia ɔsensum.

¶ Finit tertia ps libri scōi. ⁊ p consequens tot⁹ tractatus siue sūmula de confessore. cū int̄rogationib; fiendis. Re uerendissimi fratris Antho nini Florentie archiepi.

Incipit liber

tertius p̄n̄tis tractatus de re stitutionibus. Et primo d̄ re stitutōnib; in genere in q̄ po nunt̄ viginti manus rapien tium quarū q̄libet habet q̄n q; digitos seu modos. ⁊ sic sc̄ centū modi in q̄b; fit restitu tio vel erogatio. vt patet i se cunda p̄te summe.ti.ii.

De prima

māu feneratoria p̄t intelligt illud quod habet̄ Apoc.xvii. Uidi muli erem sedentem sup bestiā coc cineam.i. diabolum habentē in manu ei⁹ poculum aureū. Hec mulier est cupiditas .q̄ in manu. id ē in ope vsure h; diuitias quas sitit. sed n̄ exti guit̄ eius sitis. sed solum de lectatur in videndo. Hec au tem habet quinq; modos si cut manus habet quinq; di gitos. ¶ Et primus est in pi

f fenera toria

gnorib9.qñ scz q̄s p mutuo alteri facto recipit pign9 ab eo rei mobilis vt vestimentum. seu lucrū equi. seu hmōi. aut immobilis vt possessionem ex q̄ capit fructum siue lucrū non ɔputans in sortez. quod vsura est. nisi in casu cum gener a socero quousq3 habeat ab eo dotes sustinens onera mrīmonij accipit possessiōez ab eo in pignus. extra de vsuris. c. salubriter. Et d̄ hoc diffuse in. ij. pte summe. ti. i. c. vi. ¶ Secūdus digitus seu modus est in depositiōibus cū scz q̄s deponit pecuniam apud mercatorem vel campsorem vt vtatur ea. saluo tn̄ capitali suo. 7 cum intentione ꝑncipaliter aliquid ꝑcipiendi vltra sortem nulla tamē facta pactione sup hoc. etiaz vsura ē. xiiij. q. iij. si feneraueris 7 de hoc in scd̄a pte summe. titu. i. ¶ Tertius mod9 in emptionib9 7 venditōib9. cū. scz vēdit merces vltra iustū p̄cium rōe dilatōis tpis i soluēdo p̄ciū. 7 h̄ nisi rē illam intēdēdebat fuare i futurū qñ tm̄ q̄ntū vēdit vl' pl9 sperabat valiturā. Silr qñ emit rem minus iusto p̄cio. eo q̄ āticipat tps solutōis p̄cij anteqū recipiat mercem. vtputa tpe vers triticum recolligendum. Et hoc nisi dubium esset vtrum plus minus ve sit res illa valitura. de h̄ extra d̄ vsuris. c. i. ciuitate. 7. c. nauiganti. Et d̄ hoc diffuse in. ij. pte sūme. ti. i. c. viij. ¶ Quartus in cāpsionib9 7 fictis assecuratōib9. vt in cābijs que dicuntur p venetias. 7 cambijs que fiunt ī romana curia pro bullis. q̄ sūt vere mutua cum vsura 7 cum ipsemet sit satisdator simulatus 7 verus mutuator est. ar. xiiij. q. iij. ca. plerique. Et de h̄ in. ij. pte summe. ti. i. cap. vij. ¶ Quintus in mutuis cū expssis lucri pactionibus siue ī pecunia siue in operibus siue in alijs que precio possunt estimari. ar. xiiij. q. iij. ca. putāt et de hoc in scd̄a pte summe. ti. i. c. vij. ¶ Manus raptoria est que manifeste rapit aliena De manu violēta. i. raptoria eripit pauperem. s. de9. Thobie. xv. Et habet quinque digitos seu modus. ¶ Primus consistit in vsurpatis dominijs ciuitatum. castrorum et villaruz. ex q̄bus omne emolimentū quod inde ꝑcipit rapina est. ¶ Secūdus est ī talijs iniustis. qñ. dn̄s ciuitatis

2 raptoria

īponit collectas vltra debitū ɔsuetudis vł statuti. Fuitia i/debita opariorū exigit ꝛ non soluit eis de labore. vel si ciuitas est libera qñ nōꝑ rapta i/ponūt ciuibꝫ. ſꝫ nimis aliqs ḡuant. ¶ Terti⁹ ē in pedagijs ꝛ gabellis illicitis. qñ. s. iponūt dñi terrarꝫ vel ciues noua pedagia sine lnia ꝑncipis vel etiā si antiq̄ta vel noua cū lnia non seruant viassuas cū tamen possēt. ¶ Quartus in latrocinijs terrestribus ł maritinis vel piratis. qui discurrunt ꝑ mare p̄dando. ex naufragio etiam in mare ꝑiecta sibi accipere ad rapinam ꝑtinet. Uel etiam de repssalijs illicitis. ď q̄bꝫ in tertia ꝑte. ti. iij. c. iij. ꝛ. iiij. ¶ Quint⁹ in ꝑsōis capiēdis ꝛ vēdēdis q̄ libere sūt seu xpiane. naꝫ ꝛ si pagani vel saraceni capti in bello iusto efficiant̄ serui capientiū. vnde ꝛ vendi pñt vt serui ꝛ emi. nō tñ xpiani. debent ḡ ista restitui si pñt vt dic̄ Aug. xiiij. q. vi. c. si res. De his habes in scđa ꝑte summe. tit. i.

3 Furatoria

Manus furatoria est cū q̄s accipit occulte aliena nesciente dño. Apocal'. Qui furabatur iam non furetur. sed magis operetur manibꝫ suis. Fur videtur operari manibus alienis inquantuꝫ accipit lucꝝ de manibus alienis. Et hec manus habꝫ quinqꝫ digitos ¶ Primus est in inuētorꝫ detētiōe. qñ. s. q̄s res alteri⁹ inuētas q̄ non habent̄ ꝑ derelicto sibi retinet. xiiij. q. iiij. c. si q̄d. ꝛ ď hoc habes in. ij. ꝑte sūme ti. i. c. xv. ¶ Scđs est in illicita p̄scriptiōe. qñ scꝫ q̄s p̄scribit aliena mala fide. sciens. s. illa eē aliena. nec aliq̄ iusto titulo habuisse. ca. possessor. de reg. iur. in. vi. de hoc habes i ij. ꝑte sūme. ti. i. c. xv. ¶ Terti⁹ est in rei pignorate. ɔmodate vel deposite vsu. s. qñ dñs rei non consentit. ꝛ tenet̄ de vtilitate inde habita. ꝛ si amitteret ex culpa sua tenet̄ reddere Ray: de hoc in scđa ꝑte sūme titu i. ¶ Quartus in occulta rerꝫ vsurpatiōe. siue hoc fiat a filijs de rebus parentuꝫ. siue ab vxore de reb⁹ viri ipso nesciente. siue a seruis de rebus dominorum suorꝫ. a dispensatoribus. de rebus patronorum suorum. siue a discipulis de rebus magistroruꝫ suorum. siue ab extraneis de rebus aliorum. Etiam si hoc facerent dando inde elemosynas pauperibus. nisi

in extrema necessitate ꝯstitu-
tis.xiiij.q.iiij.c.forte. de h̄ in
scd̄a pte.ti.i.p totū. Quītus
in religiosa appropriatōe qñ.s.
religiosus aliq̄d recipit vl' ne
sciēte plato suo. vel alteri dat
ppinq̄.vel extraneo.vel cum
occultat.⁊ vt ppa retinet acq̄
sita p eum. vel data n̄ parat⁹
supiori libere assignare.xij.q.
i.c.non dicatis. ⁊ de hoc hēs
in.iij.pte. Manus bellatoria
est vbi.s.rapiunt furta ⁊ rapi
ne ⁊ sacrilegia. Manū suam
misit hostꝭ.s.bellādo ad oīa ꝯ
siderabilia Treñ.i. Desidera
bilia aūt sunt blada.pecunie.
edificia.vasa aurea templi. et
alia ornantia ipsum templuꝫ
ad qd̄ misit manum exercit⁹
Nabuchodonosor bellans ꝯ
hierosolimam rapiendo.⁊ de
struendo.⁊ hec manus habꝫ
q̄nq; digitos seu modos. vi-
delicet. ¶ Primus est cū dn̄s
vel cōitas aliq̄ assumit iniu-
stum bellum.nam q̄ ad h̄ con
currūt adiuuādo.cōsulendo.
coopando.de omnib; dānis
illatis aduersarijs . etiaꝫ si ni
bil puenirét ad eos tenent sa
tisfacere.xiiij.q.v.c.nō sane. i
fi. ¶ Scd̄s ē qꝛ tenet de oībus
damnis ⁊ expensis quas pa-
tiunt subditi sui qui inuolū-
tarij sunt et coacti.nam vltra
expensas q̄s faciunt aliq̄n ab
aduersarijs debellant.⁊ capi
untur ipi ⁊ bona eoꝝ. Vari⁹
est eīn belli euentus. vt. ca.si
culpa.extra de iniur. ⁊ dā.da
to. Terti⁹ ē qꝛ q̄ h̄ꝫ iniustum
bellū ea q̄ capit ⁊ destruit. vl'
hoc facere pmittit suis . sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet
xxiij.q.i.c.militare. bona aūt
capta iuste ab inimicis q̄ dn̄t
ꝯdiuidi occultando ⁊ retinē-
do sibi furatur.xxiij.q.v.c. di
cat. Quartus est cuꝫ iuste bel
lans rapit bona ecclīarum n̄
incastellatarum.aut bona cle
ricoꝝ ꝯrie partis. vel etiaꝫ vi
atores peregrinos ⁊ alios in
nocentes.dis.lxxxvi.c.singu-
lis. Quintus est qñ habens
iustum bellū ex sua inertia et
crassa negligentia non defen-
dit suos cuꝫ posset . ⁊ pcipue
cum est conductus mercede
ad bellandum.⁊ similiter cuꝫ
posset debellare inimicos . et
sic finem facere guerre.vt pl⁹
lucretur ex duratione prelij
vel quia corruptus ab aduer
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur . extra de in-
iur. ⁊ dam.da.c.si culpa. ⁊ de
his omībus habes in.iij.pte
titu.iiij.cap.de bello. Man⁹

5 damnificatoria

damnificatoria. Dicit̃ puer. xvi. Si manus ad mãuz fuerit non erit innocens manus vt qñ vna man⁹ ñ sufficit ad vnũ op⁹ alia iuuat. sic aliqñ si vn⁹ nõ sufficeret ad rapiendũ vel furãdũ vel damnificãdum alium. ⁊ tũc adhibet ad iutoriũ alter. ⁊ hec ẽ man⁹ ad manũ adiuncta. ⁊ talis q̃uis nõ sit p̃ncipalis vel nil p̃ueniat de rapina vel damno ad eũ tamen tenetur. Et quia non est innocens sed in cã. Et hec habet q̃nq3 digitos. qui continent̃ in h̃ v̾su. Jussio ↄsiliũ ↄsensus palpo recursus. Primus ẽ cũ q̃s mãdat fieri rapinã. furtũ. vsurã vel aliud dãnũ. ⁊ ex hoc sequit̃ effect⁹ dãni. qd al's nõ fuisset factũ. tal' tenet̃ insolidũ etiã si nil p̃uenit ad eum. Sic ⁊ tutor curator ⁊ p̃curator ⁊ factor q̃ p̃ pupillis vel p̃ aliis faciũt cõtractus vsurarios tenent̃. si illi p̃ quibus fecerunt non satisfaciant cum sint principaliores. ¶ Scdõs qñ ↄsuluit ita q̃ ex illo sequitur damnũ qd aliqs non fuisset factũ talis etiã tenet̃ insolidũ. etiã si nil p̃uenit ad eum. Si aũt fuisset factũ etiã sine illo consilio. ⁊ aliq̃d plus factum est. ad illud plus tenet̃. Inno. ⁊ Hostiẽ. Tertius est ↄsensus. s. coopationis. non mentis tm̃. puta qñ vn⁹ vel plures faciũt aliqd furtum vel dãnũ sil'. ita q̃ vnus nõ faceret sine altero. tenet̃ q̃libet insolidũ. secus cuz etiã sine illo factũ fuisset. tam̃ cũ aliis se reppit ad dãnificãdũ. tũc em̃ tenet̃ solũ de damno illato per euz q̃ etiã est mediator. scienter alicuius ↄct⁹ fraudulenti vt sensales tenet̃ tales de damis. Quartus est palpo. s. cum quis adulando seu laudando aliquẽ de furto vel de damno sc3 q̃ sit strẽnuus. ⁊ ex hoc inducit euz ad faciendum malum q̃ al's nõ fecisset. ⁊ idem si detrahẽdo eũ ad hoc inducit. Quintus est recursus. i. cũ q̃s receptat fures ⁊ damnificantes ⁊ ex hoc sequuntur damna. vel etiam raptã rẽ cũ querit̃. ⁊ ip̃e occultat p̃pter qd nõ põt recupare. Officialis etiam q̃ p̃t sine sue p̃sone piclo obstare ne fiat damnũ vl' rapina vl' manifestare fures ⁊ ablata et nõ facit. tenet̃ hoc Tho. Albertus Pe. Richar. in. iiii. distic. xv. Innocen. Ray. ⁊ Guil'. De his in. ii. p̃te sũme. ti. i. ca. xii. ¶ Man⁹ participatoria. sc3 6 participatoria

de re furata vel vsuraria. et de hoc pt intelligi illud Jone. iij. Recedat vnusquisque ab iniquitate que in manu sua est. Et hec habet quinque digitos

¶ Primus est participando de huiusmodi per donationem. talis enim cui donatur cum hoc scit debet reddere domino eius rem ablatam donum autem datum ab vsurario cum omnia bona sua sint obnoxia restitutioni. tenetur etiam reddere vel sibi vel his potius quibus vsurarius habet restituere. ¶ Secundus est per victitationem. Familia enim raptoris vel vsurarij vel vxor vel filij qui non habent nisi de rapinis vel vsuris tenentur satisfacere de consumptis. sed habendo etiam alia bona comedendo vel vtendo rebus male ablatis in prima specie tenetur de eo quod consumit Ray. ¶ Tertius est per dotationem. filia enim que dotatur per eum qui non habet nisi de vsuris. vel alias male ablatis maritus qui hoc nouit non pt recipere dotem. et receptam tenetur restituere creditoribus soceri. et ipsa etiam filia mortuo marito tenetur restituere dotes. Ray. De hoc in. ij. parte summe ti. i. c. xij. ¶ Quartus est participando de re rapta vel furata per emptionem. qui enim emit talia scienter vel ignorantia facti crassa tenetur restituere cum inuenit dominum rei vel pauperibus erogare si illum ignorat. Si etiam talia emit probabiliter estimans esse venditoris. postea sciens fuisse ablata tenetur nihilominus domino reddere si cognoscit. vel pauperibus rem vel precium erogare si non inuenit. Ray. et de hoc in. ij. parte summe. titu. i.

¶ Quintus per legatum vel hereditatem. Intelligitur enim hereditas deducto ere alieno Heres ergo vel legatarius eius cuius bona sunt obnoxia restitutioni. vel ex contractu. vel ex quasi maleficio furti fraudis et vsure. et huiusmodi. vel quasi omnia tenetur restituere de tali hereditate vel legato. extra de vsuris. c. Michael. Manus sacrilega vice vsurpatio circa sacra et ecclesiastica. Job xv. Tendit aduersus deum manum. scilicet sacrilegam. Hec est manus sacrilegi Nicchanoris quam extendit contra templum dei. cominatus ipsum funditus destruere. sed ipso occiso suspensa est lingua a Juda Machabeo contra templum. vt habetur secundo

Mach.xv.⁊ hec hȝ q̄nq̄ digitos ¶ Prim⁹ ē cū auferunt sacra vt calices ⁊ paramēta. cruces.reliquie.⁊ alia hmōi. Scōs est qñ auferūt aliq̄.⁊ si nō sacra tñ de loco sacro:vt in eccl'ia.⁊ de vtroq̄. xvij.q.iiij.c.q̄sq̄s. Tertius est qñ fit incendiū vel effractio in loco sacro.i.iniuriose.tenetetiā satisfacere.vel etiā inferunt alia dāna eccl'ijs vel psonis ecclesiasticis.vt exigēdo gabellas ⁊ pedagia.extra ð cēsi.c.q̄s q̄s in.vi.aut iponendo collectas extra de iniur.⁊ dā.da.ca.aduersus. aut faciēdo repssalias ꝯ psonas eccl'iasticas.ca.⁊ si pignoratōnes.extra de iniur. Quartus ē cum clerici male tractant bona eccl'iaruȝ dilapidando indebite.alienādo ī pompas ⁊ lasciuias expēdēdo.consanguineos ditando. xij.q.ij.c.nullus.⁊ bona debita paupib⁹ vel clericis vl' reparationi eccl'ie subtrahēdo dȝ restituere. Quint⁹ cum subtrahunt legata facta eccl'ijs. xiij.q.ij.c.q̄ oblatōnes vel nō soluūt decime vbi consueuerunt solui.vel cum non ē legitime in beneficio cōstitutus. sed p intrusionem vel p symoniam.vel habet aliqō impedimentū irregularitatis.tenetur em̄ fructus pceptos restituere.de regu.iur.lib.vi. De his in.ij.pte summe.titulo.i. Manus iniuste iudicatoria. Beatus q̄ excutit manus suas ab omni mūere. Isaie.xxxiij.s.obsequij pecunie ⁊ laudis.p munera em̄ frequēt' puertit iudiciū.⁊ hec man⁹ hȝ q̄nq̄ digitos. ¶ Prim⁹ ē qñ iudex seu q̄cunq̄ officiał dat iniustam sniam ex certa scia quacunq̄ de causa.siue odio siue amore.siue corruptione pecunie.⁊ talis tenetur ð omni damno ⁊ interesse pti lese. Ray.xi.q.iij.c.quatuor. Secundus est qñ ex ignorantia crassa pfert iniustam sniam. non em̄ debebat se ponere ad id ad qō nō erat idoneus cuȝ periculo alterius.secus si deceptus consilio assessoris qui putabatur idoneus ex malicia vel ex ignorantia crassa male ꝯsulētis.tunc tenebit' assessor pti de expēsis ꝭm Ray. Terti⁹ ē qñ ex notabili negligentia ptulit iniustam sententiam.puta q: noluit laborare ad legendum in libris.quod potuisset inuenire.⁊ videtur etiam teneri.vt.c.si culpa.extra ð iniur. Quartus quādo

accipit pecuniā ꝑ iudicando
vel nō iudicādo aut bene aut
male. Ray. etiā talē pecuniaꝫ
sibi retinere nō pt. ſꝫ paupibꝫ
dare vł reddere dāti. ¶ Qui-
tus cū nō vult iudicare et da
re sniaꝫ ꝓut pt ꝛ dꝫ. ne displi-
ceat hūti iniusticiā. aut vt dā
nificet ius habētē. ꝛ tal' teneť
si pars postea amittat iustaꝫ
cām. vel si remittat penas vel
diminuat iniuste cū nō possꝫ
teneť cōitati. si auxerit penaꝫ
9 iniuste teneť ei q̄ soluit. Tho.
et Ray. De his in. ij. pte sūme
ti. i. c. xix. ¶ Manus in iudi-
cio iniuste assistoria. De hoc.
Ne iunges manū tuā vt pro
impio dicas falsum testimo-
nium. Exo. xxiij. et Isa. xxi.
Erui te oppressum de manu
calūniantis. Et hec hꝫ quin
qꝫ digitos ẜm ꝙ quinqꝫ gene
ra hominū ibi cōcurrūt. s. ad
uocat⁹. iurisconsultus. actor
et procurator. testis et reus.
¶ Primus ē est aduocat⁹ q̄ si
scienter assumit ad defensan-
dū iniustā cām obtinēs vic-
toriā cause. de omi dāno tene
tur aduersario si clientul⁹ nō
satisfecē. Tho. ij. ij. q. lxxi. Si
vero nō obtinet teneť clientu
lo de expensis qn̄ vicꝫ dixit
sibi causam esse iustaꝫ. cū al's
ille nō litigassꝫ. Sed si assu-
mit causaꝫ iustam et ex crassa
ignorātia vel notabili negli
gentia. perdit. videtur teneri
clientulo de dāno suo. c. si cul
pa. extra de iniuř. ꝛ dā. ¶ Se
cūdus iuriscōsultus si sciēter
prestat malum consilium vel
fraudulentum. vnde ius ha-
bēs perdit causam. siue sit ille
cui consulit siue alter tenetur
de damnis inde secutis si ve
ro fideliter ꝯsulit vt scit nō te-
neť. vt. c. nemo ex consilio. de
reg. iuř. li. vi. ¶ Terti⁹ ē actor
et ꝓcurator q̄ accusat aliqueꝫ
falso crimine vel petit indebi
tū scienter teneť de omi dāno
qđ inde recipit etiā aduersa-
rius de expensis. Tho. ij. ij.
q. lxviij. Quartus est reus si
negat veritatem de qua iuri-
dice interrogať negādo inde
bitum pecunie teneť actori.
negando aūt crimen vnde se-
quiť accusatori mors vel mu
tilatio vel alia pena. vel fati-
gando scienter appellationi-
bus vel dilationibꝫ teneť ad
arbitriū boni viri. ¶ Quint⁹
testis si ex falso testimonio ei⁹
scienter facto actor vel re⁹ in-
currūt aliquod damnū iniu-
ste teneť talis insoliduꝫ. extra
de iniuř. c. si culpa. ꝛ si accipit

pecuniã ꝓ testimonio ferẽdo etiã vere tenet illã paupibꝫ erogare.xiiij.q.v.ca.nõ sane.⁊ de his oĩbꝫ in.ij.pte sũ.ti.i.c.xix. ¶ Manus fraudatoria. Job.xxxi. In manibꝫ meis non adhesit macula.s. fraudis. Et hec hꝫ quinqꝫ digitos seu modos.¶ Prim⁹ est i rex q̃dditate.dũ.s.vna suba vendit ꝓ alia.vt vinũ limphatũ ꝓ puro.Aurũ vel argẽtũ alchimiatum ꝓ puro ⁊ hmõi. Scd̃s est in q̃ntitate.vt cũ dant diminute mensure l' põdera.puta vncie.xi.ꝓ libra.vl' in vasis de vino.oleo.tritico ⁊ hmõi.vel in cannis de panno laneo lineo ⁊ hmõi.Tertius ẽ in q̃litate.vt cũ vendit res defectuosa.vt vinũ vl' caro corrupta pro bona aĩal viciosum ⁊ claudicans ꝓ sano non diminuendo de precio.⁊ multo magis graui⁹ esset vẽdendo rem nociuam ⁊ piculosã homĩ.Quart⁹ est in pcĩj i eq̃litate.vt cũ vendit res pl⁹ iusto pcio q̃ꝫ valeat scient.vl' cum multo minus pcio emit quia venditor non cognoscit rem.vel qꝛ ducit maxima necessitate.¶ Quintus ẽ in gabelle debite vel pedagij sbtractiõe.vicꝫ qꝛ occulte introducit rem ad ciuitatẽ vel asserit eẽ ꝓ alio.vel minoris q̃ntitatis vt minus soluat. Hi oẽs tenent satisfacere.ẽm Tho.ij ij.⁊ Ray. De his oĩbꝫ habes in scd̃a pte sum.ti.i. Manus falsificatoria. Job.v.c. Qui dissipat cogitatões malignorũ ne possint manus eorum implere qd ceperunt.manifestando.s.falsitates eorũ. Et hec hꝫ q̃nqꝫ digitos vel modos.¶ Primus est in ponderibus et mensuris faciendo falsas monetas.vel eis vtendo falsis ⁊ diminutis in vendẽdo ⁊ emẽdo mẽsuris excessiuis tenet etiã tal' de dãnis i desecutis illis talibꝫ.¶ Secundus est in falsis monetis fabricãdo eas falsas l' incidẽdo.aut falsatã ⁊ diminutis ꝓ legitimis sciẽt vtendo.vltra pctm̃ tenet de damnis lesis. ¶Terti⁹ ẽ i bullis aplicis falsatis.vel ꝑ subreptionem obtentis.cũ.s.expressum est falsum in supplicatione obmissum illud exprimẽdo: q̃ enarrato non obtinuisset. Beneficiũ eñ vel grã sic obtẽta non valet.vnde tenet satisfacere d̃ emolimento per ipsas obtento.¶ Quartus est instrumentis et scripturis falsificatis.

vt testamentis in q̄bꝫ scribūt̄
legata alit̄ q̄ꝫ disponant̄ a testa
tore. vel scripture vbi appa/
rent debita ꝛ cassant̄ ꝛ hmōi.
¶ Quint⁹ est in falsis partu/
bus. vt cū mulier ꝯcipit ꝑ ad
ulteriū. vel supponit sibi alie/
nū partū q̄ tenet̄ de oībꝫ q̄ cō
sumit filius putatiu⁹ de bōis
mariti. ꝛ de his q̄ vt filio legi
timo sibi de hereditate relinq̄
rent̄. c. si culpa. extra de iniur̄
ꝛ de his i. ij. pte sū. ti. i. c. xviij.
Manus proditoria. De q̄
christus Luce. xxij. Ecce ma
nus tradentis mecū est i mē/
sa. Non em̄ fit ꝓditio. nisi per
familiares. Et hec habet q̄n/
q̄ꝫ digitos. ¶ Primus est i ca
stris populis ꝛ terris. q̄n. scꝫ
q̄s aufert a legitimo dn̄o. ꝛ
dat ꝓditorie alteri q̄ ibi ius n̄
habet. talis tenetur de om̄ibꝫ
damnis inde secutis. ¶ Se/
cundus est in ꝑsonis qn̄ q̄s
tradit dn̄m suū vel amicū in
manus inimici occidendum
vel redimēdū vel impediēdū
a negociis suis tenet̄ illis ad
omne int̄esse. ¶ Tertius in re/
bus quando pecunias vel a/
lia bona sui dn̄i vel amici ꝓ/
curat deuenire ad manus ini
micorum. aut cum associat se
cum aliquo vt ducat ad locū
vbi spolietur. ¶ Quartus est
quando secreta reuelat sui do
mini vt damnificetur vel ad
uocatus secreta cause quā de
fendit aduersario pandit vt
se possit defendere tenetur de
damnis. extra de iniur. cap. si
culpa. Et de his in scd̄a pte
sūme. ti. i. c. xxij. ¶ Quintus
scꝫ cum q̄s vtitur insidiis. n̄
seruando pacta ꝓmissa. etiaꝫ
si esset hostis. dummodo ꝛ ip
se ei seruat fidem ꝛ non alias.
vt. xxiij. q. i. ca. noli. Manus
symoniaca. Et de hac. iiij. Re
gum. xiij. Quicunq̄ꝫ volebat
implebat manum suam. s. pe
cunia quaꝫ dabat. ꝛ fiebat sa
cerdos. Et hec habet quin/
q̄ꝫ digitos. ¶ Primus est acci
pere pecuniam vel alia tpalia
pro sacramentis aut benefi/
ciis conferendis. vel collatis
per modum precii non ꝑ mo
dum elemosyne. ꝛ talem pe/
cuniam retinere non potest. sꝫ
paupibus debet erogare. vel
ecclesie in cuius iniuriam da
ta est. Tho. ij. ij. q. c. Secun/
dus accipere pecuniam app̄/
ciatiue pro aliis rebus sacr̄.
vt ecclesiis. altaribus con/
secratis. aqua baptismali cō/
secrata. oleo sancto. Et reli/
quiis sanctorum. sepulturis

loci sacri iure patronatus. in gressu religionis ⁊ hmōi. tal' pecunia ñ pt retineri. sed oportet paupib⁊ eā erogare. vl' ecclesie p q̄ cōmissa est symonia ¶Terti⁹ est p spūalib⁊ exercitijs. vt p p̄dicādo. orādo. visitādo. eligēdo. ɔfirmando a correptōe desistēdo. curā aiarū exercēdo ɔsecrādo ⁊ hmōi alia. recipiendo pecuniā exactiue vel ptional'r. vel app̄ciatiue tenet paupib⁊ erogare. vel eccl'ie in cuius iniuriam data est. sed p modum elemosyne sibi retinere pōt sic data. ¶Quartus est qñ accipit bñficiū simplex vel curatū aut dignitatem symoniace. q̄ tenet resignare. ⁊ fruct⁹ inde pceptos restituere etiā ɔsumptos. deductis expēsis factis i vtilitatē bñficij illi⁹ etiā p fructib⁊ colligēdis. ¶Quintus est de mediatorib⁊ ad pcurandū officiū vel beneficiū ecclesiasticū. vel aliqd spūale. hi tenet pecuniā ppt hoc receptā paupib⁹ erogare. Hec oīa Tho. ij. ij. q. c. Ray. ⁊ Inno. De his in. ij. pte sū. ti. i. c. v. p totū. ¶Manus impeditorīa Eccl'i. xij. Ve duplici corde ⁊ manibus malefacientib⁊. i. impedientib⁊ bona alioꝝ. Et hꝫ q̄nq̄ digitos. Prim⁹ ē qñ q̄s impedit aliquē a ɔsecutione alicuius officij vel beneficij. ⁊ si iā illud erat ɔsecutus ⁊ possidebat ⁊ iniuste pcurauit auferri sibi tenet satisfacere in totū. Si vero nōdū erat consecutus sed in via habendi tenet ad arbitriū boniviri Tho. ⁊ Richar. in. iiij. di. xv. ¶Scd's est qñ impedit fructus puenturos alicuius agri vel vinee. vicꝫ effodiendo semina. destruendo vineas. arbores ⁊ hmōi. q̄ tenebitur ad q̄ntū estimant fructus in illo dubio valituri. Tho. in. iiij. Tenendo etiā colūbarias et non sufficienter pascendo colūbos. vnde d āñū inferūt seminib⁊ vel fructib⁊ tenent de damnis. Pe. de pal'. in. iiij. ¶Tertius est de his q̄ faciūt statuta vel capitula. ne vsure solute possint repeti. l' q̄ possint homines cogi ad soluendum. ⁊ qui iudicant ſm ea. l' etiam sine statutis dant sniāꝫ q̄ soluātur vsure vel solute ñ repetant. hi tenēt ad restituēdum eas si vsurarij nō restituant. Impediunt eīn restitutionē. xi. q. iij. c. qui consentit ¶Quartus est de his q̄ dant lr̄as emunitorias debitorib⁊

iniuste ne possint cogi a creditoribꝫ ad soluēduꝫ eis cum possint. hi tenenꝛ illis de illis dānis. ¶ Quītus ē ꝺ iniuste ipediētibꝫ ne q̄s possit exequi negocia sua honesta occultādo instrumēta vl' scpturas ꝑ q̄ manifestaꝛ ius suū. vl' ipediētes ne q̄s accedat ad iudicē ecclesiasticū in cā q̄ pt vbi sibi faciet iusticiā vl' aliter iniuste et maliciose impediens iter suū ad iudiciū vel ad negocia sua vnde recipit dānuꝫ et de his teneꝛ.

15 Lusoria

¶ Manus lusoria. De q̄ pōt intelligi illud Job. xxxi. Si id est nō osculat⁹ sum manū meā i abscōdito. Lusor em̄ cū vincit attribuit man⁹ iđustrie. vñ aliq̄ñ osculaꝛ eam vt cām lucri. Et hec habꝫ q̄nq3 digitos. ¶ Primus cū decipit in ludo. videlicet ꝑ falsos taxillos aut cartas. dicendo mēdacium. ⁊ sic vincit. teneꝛ em̄ restituere ꝺ ꝑcepto. ¶ Scd̄us est q̄ñ vincit alijs q̄ alienare non possunt. vt sūt serui. filij familias. ꝑcipue pupilli. vxores. religiosi. ⁊ hmōi. hec optet restituere illis q̄ habēt curā illoꝝ. ¶ Tercius q̄ñ vincit ei quē induxit ad ludendū mlta importunitate cū nō vellet ludere. vl' volentē a ludo recedere inuitum detinet tenetur restituere. Quartus q̄ñ vincit in locis vbi ꝓhibeꝛ ludus. et ꝑ leges mandaꝛ fieri restitutio. q̄ nec ꝑ dissuetudinē sunt abrogate et tūc etiā teneꝛ restituere perdenti ꝭm Tho. ij. ij. q. xxiij. Rich. in. iiij. Ray. Innoc. et alios. ¶ Quint⁹ est q̄ñ vincit in locis vbi nō ꝓhibeꝛ ludus vel si ꝓhibeꝛ leges sunt abrogate ꝑ ꝯtrariā ꝯsuetudinem. ⁊ tūc debet paupibꝫ erogare. Utrū vero nō de necessitate vel de honestate vide in. ij. parte sum. ti. i. c. xxiij. ꝺ ludo. vbi plene.

16 Viciatoria

¶ Manus locationis et cōductionis viciatoria. De hac Deute. xxxij. Uidebit q̄ infirmata sit manus. i. deficiens opus in locando et conducendo. Et hec habet q̄nq3 digitos. ¶ Primus q̄ñ q̄s locat alteri rem viciosam sciēs. vt equū claudicantem vel domū ruiturā. q̄ teneꝛ de dāno inde secuto illi tali. ¶ Secundus est quando nimis notabiliter exigit precium de re locata. domo. agro. veste. et huiusmodi. vel quādo aufert ab eo rem locatā sine cā rationabili ante temp⁹ conuentū. tenetur em̄ ei de damno. Ray.

¶Tertius qñ ꝯducit q̃s aliũ ad opandũ nimis puo p̃cio notabiliter. vel debitã mercedem nimis tardat dare cũ p̃t vnde ille recipit damnũ vel loco pecunie debite. dat sibi res quas optet eum vendere minori p̃cio q̃ȝ debȝ habere. ¶Quartus si ꝯduct⁹ ad operam ex festinantia vel negligẽtia nõ fideliť est opatus ⁊ bñ vñ seq̃tur damnum sue rei. ¶Quĩtus qñ male tractauit rem sibi locatã. vt domuȝ vel agrũ pmittendo destruere. vt equos boues. ⁊ hmõi nimis fatigando. ⁊ hmõi. teneť taľ de hmõi damnis ad arbitriũ boni viri. Ray. in sũma. Uasallus aũt q̃ bona q̃ habet in feuduȝ a dño male tractat ex malicia vel negligentia teneť de damnis. Et de his in. ij. parte sum. tit. c. xv. Manus turpiter lucratoria. d̃ qua Jsa. i. dñs ait. Manus vr̃e plene sũt sanguine. i. turpib⁹ lucris Et hec habet q̃nq̃ digitos. Primus ẽ lucrũ ex ope carnali. vt meretricio. lenocinio cõcubinatu. adulterio. ⁊ hmõi. ¶Secundus est ex arte vľ actu phibito lucrari. vt ex arte mutuandi vel faciendi taxillos. caritas. fucos. torneamẽta. histrionatu turpi. seruiendo vsurario in nũerando pecuniã ad vsuram. ⁊ scribẽdo ⁊ hmõi. in faciendo diuinatõnes. incantatiões. ⁊ hmõi. in scribendo instrumenta ĩ fraudeȝ vsurarũ. ¶Terti⁹ ẽ lucrãdo tp̃e phibito. vt dieb⁹ festiuis vendendo ⁊ emendo sine necessitate scribendo vel alia opa ad lucrũ faciẽdo. Quartus est negociari in locis phibitis. vt in eccľijs vendendo vel emendo. vel etiã mittẽdo ad terras saracenoꝝ. vel portando arma vľ lignamina vľ victualia. et quecunq̃ mercimonia sine licentia pape. tenetur illud qđ lucratus est et tantundem de suo mittere in subsidium terre sancte. ¶Quintus est ex intentione mere cupiditatis vacare negociationi. vel intentiõe ĩtroducẽdi caristiã. hi oẽs debẽt acq̃sita paupib⁹ erogare magis tñ ex honestate ⁊ consilio q̃ȝ ex necessitate. xiiij. q. i. ca. q̃ habetis. et de his. in secunda p̃te summe titu. i. capi. xxiij. Manus detractoria. p saľ. Erue scilicet deus de manu canis. id est. detractoris aĩaȝ meam. id est vitam. Prouerbiorum. viij. c. Mors ⁊ vita

in manibus detractorie lingue. Et hec hꝫ quinqꝫ digitos. ¶ Primus ē cum q̄ scienter accusat aliquē de falso. ⁊ conuictus de crimine condēnat᷑ talis ei tenet᷑ satisfacere. nō quidem detegendo falsitatē postq̄ȝ est punitus reus. quia sibi imminet periculum persone. ⁊ illi iam punito non satisfaceret. sed aliter ad arbitriū boni viri ante satisfacere debet q̄ȝ puniat᷑. debetqꝫ detegere falsitatem. vel desistere ab accusatione. ¶ Secundus est qñ extra iudicium infamat aliquem de crimine sciens non esse verum. vel nesciens si est verum. et tenetur illis quibꝫ dixit declarare se falsum dixisse. nisi sibi ex hoc immineret magnum periculum vite. ⁊ huiusmodi. nam tunc aliter prout potest debet satisfacere. vl' cū libellos famosos super crimine de eo componit vel cantilenas. quod peius ē. ¶ Tertius qñ ad aliqđ crimen commissum vere ab alio auget aliquid aliud notabile. quod ē falsum. vt cum dicit se vel alium turpia colloquia vel gestus habuisse cū aliq̄. sed etiā carnalem copulam. vel etiaȝ cum alij dicunt de eo turpitudinem cum aliqua agere tacet studiose. vel aliqua signa facit vt credant veruȝ esse qđ non est. ⁊ talis tenetur ad declarandū falsuȝ esse. ¶ Quartus ē cum dicit aliquod crimen alterius referens se audiuisse quod occultum est. ⁊ ignoratur si est verum. ⁊ talis quomodo satisfacere debeat. habes in capitulo sequenti. § tertio. ¶ Quintus est cum dicit crimen alterius vere perpetratum. sꝫ occultuȝ. ⁊ talis debet etiam famam restituere prout potest. vel etiam cuȝ dicit contumeliaȝ in presentia aliorum: ⁊ talis debet petere veniam. vel aliter se cum eis reconciliare. ¶ Manus persone lesoria Michee. vij. Uir fratrem suū venat᷑ ad mortē. malum manuuȝ suarum dicunt bonū. Et hec habet quinqꝫ digitos. ¶ Primus est auferendo vitam occidendo alium iniuste. id est extra iudiciū ordinarium. ⁊ talis tenetur prout dicetur in capi. sequenti. §. i. de damno inde secuto. ¶ Secundus est mutilando membrum iniuriose. ⁊ tenetur de expensa in medicis ⁊ de lucro perdito. si ex mutilatione non potest laborare.

Terti⁹ est vulnerādo vel pcu tiendo ⁊ sic tollēdo sospitatē. ⁊ tenet̄ ad dāna inde secuta ei ¶ Quartus incarcerando. et sic tollēdo ei libertatē qđ faci endo absq̄ rōnabili cā tenet̄ de dāno qđ īde seq̄t̄. sec⁹ si fa cit quia est ei dbitor vt sibi ci tius soluat. ¶ Quintus cum mittit in exiliū vel confinia i iuste. ⁊ p hoc aufert ei patriā et oē damnū qđ inde recipit. qđ cōiter est multū. ⁊ tenetur ei satisfacere. Manus aiarū pdatoria. ⁊ de hac Sapiē. i. Impij manib⁹ ⁊ verbis mor tem accersiunt. Et habet q̄n q̄ digitos seu modos. ¶ Pri mus est q̄n volentes ingredi religionē ad seruiēdū deo ali q̄s reuocat. vel iā ingressum psuadendo educit. tenet̄ hic illū reducere q̄tū in eo ē vl' se vl' aliū ponere in religiōe ꝑm Pe. de pal'. ¶ Scđs q̄n q̄s p suadet alicui aliqđ criminale blandiendo vt decipiat. ⁊ ml' to magis q̄n q̄s aufert alicui virginitatē extra mr̄imoniū. ⁊ debet eam ducere in vxorē. vel eam dotare si pōt. de hoc infra. ¶ Tertius est q̄n quis suo sermone trahit ad errorē fidei vt faciunt heretici disse minantes falsam doctrinam ⁊ hi tenent̄ reuocare. ¶ Quar tus est cū p̄lati vl' patresfami lias ex sua negligentia pmit tūt suū gregē pire. nō corrigē tes ⁊ admonentes. ⁊ ml'to pl⁹ cum suis malis exemplis eos ad mala puocant. tenent̄ eñ eos corrigere. ij. q. i. c. scelus. ¶ Quint⁹ cū hoīes suis pra uis actib⁹ alios scandalizāt vt mulieres suis ornatib⁹ et alijs tripudijs ac ludis rixis ac blasphemijs. ⁊ hi debēt sa tisfacere pnia et bonis actib⁹ edificando quos prius scan dalizauerant.

¶ Capitulū scđm de restituti onibus. in quo ōnditur quid quantum et quibus sit resti tuendū ⁊ q̄ ordine.

Circa aūt ipam restitutiōem sūt octo videnda que in hoc versu cōtinentur. Qu is quid. vbi. per quos. cui. cur. quō. quando. Et q2 de prio dictum est sup̄. c. i. §. ij. ⁊ se. iō primo omisso videndum est de alijs. ¶ Quantum igitur ad scđm. s. quid sit restituen dum et quantū. Sciendū q̄ ablatū si potest. xiiij. q. vi. ca. si res. ⁊ si est aliquid fructifi cans etiam fructus eius. vel

[Marginal manuscript notes: "2o Animarum per datoria"; "ingredi religionem"; "2b [illegible] virginitatis"; "[illegible] doctrina"]

aliter satisfaciendu3 qñ id re
stitui nõ põt. Sz p hmõi de
claratõe sciendũ q dãnũ põt
q̃drupl'r inferri. Primo q̃ ad
aiam auferendo ei ꝟtutes in/
fusas ꝛ morales. Scdo quo
ad corpus inferendo ei lesio/
nes corpales. Tertio quo ad
honorem ꝛ famam per vitu/
perationes verbales. Quar/
to quo ad substantiam p acti
ones criminales. ¶ Quantu3
ad pmũ notandũ est q q̃uis
nemo possit esse causa suffici
ens peccati alterius. nc p cõ/
seq̃ns ei auferre ꝟtutes dire/
cte ꝛ efficaciter. quia volũtas
cogi non potest vbi consistit
pctm̃. ppt qđ dicit Ambro/
Non est q cuiquam nostraz
ascribam⁹ erumnã. nemo eñ
tenet ad culpam. nisi ppa vo
luntate deflexerit. xv. q. i. ca. ñ
est. Põt tñ aliq̃s esse alteri oc
casio magna peccati. Et de/
cretal' dicit. Qui occasionem
damni dat. damnum quoq̃3
dedisse videt. c. si culpa. extra
đ iniur. et dam. da. Potest ãt
aliq̃s esse occasio damni alte
rius quadrupliciter. Primo
verbo suo inducendo alium
ad peccatũ. ꝛ sic q̃ iducit aliũ
ad malũ suadendo consulen/
do pcipiendo. id qđ est mor/
tale. est occasio pditõis illius
quia p hoc auferunt illi gr̃a ꝛ
virtutes ab anima. Uñ Au/
gu. Si fratri tuo male psua/
des. occidis. s. illũ quo ad a/
nimam. de pe. di. i. c. noli. Et
talis damnificans sm Sco.
in. iiij. tenetur restituere dam
nũ modo sibi possibili. s. idu/
cendo eum efficaciter ad pe/
nitentiam ꝛ ad virtutes siue
actus virtuosos. Et si sola in
ductio p verba non sufficit.
quia facilius ẽ puertere q̃3 cõ
uertere tenet q̃ntum põt per
oratões suas ꝛ ab aliis pcu
ratas. ꝛ p alioꝝ suasiones ef/
ficaces. dum tñ illis nõ pdat
pctm̃ occultũ pdicti. ¶ Quã/
tũ ad scdm. s. reuocando ali/
quẽ a meliori pposito fit hoc
damnũ alteri cum reuocat eũ
a religione in qua pfecti⁹ vi/
uit q̃3 in seclo. ꝛ tal' damnifi/
cans tenet ipm reuocatũ ab
eo reducere ad ingressum vel
reuersione3 ad religionẽ. Nã
sm Pe. de pal. in. iiij. Non so
lum ille q̃ inducit pfessum ad
egressu3 religiõis tenetur ad
inducendũ ipsum ad ingres/
sum religionis vel ad reuertẽ
dum. sed etiam qui retrahit il
lum qui volebat ingredi. nec
tamen intrauerat tenetur in/

inducere ad ingrediendū. q
si ille nollet itrare tenet alium
eque idoneū pcurare. qd si n
possit. tenet ipe itrare. Qd in
telligēs Ray. Ordinis pdica
tor q auerterat quendam ab
ingressu religionis. postea p
eo intrauit. Rō est. qr abstulit
dño seruū suū nouiciū vel in/
traturū. Hec Petrus. Sed
Scotus dicit hoc esse veruz
de obligato ad religionē obli
gatōe pfessionis. non aūt de
eo qui erat dispositus ad in/
trandum necdū intrauerat.
Rō aduersitatis est. quia int/
est inter habere ⁊ prope eē ha
bere. Unde nō tenetur ad tā/
tam restitutionem religiōi ad
quantam teneret si fuisset in
religione. sed tenetur ad aliq/
lem restitutionem. scilicet ali/
qualem inductionem illius
vel alterius equiualentis ad
ingressum religionis. Hec
Sco. Idez videt dōm d eo
q auertit nouiciū religionez
iam ingressuz animo pmanē/
di sicut de pfesso. naz talis ob
ligatur religioni saltem in ge
nere. ⁊ hoc intelligendum est
si retraxerit illum intentione
damnificandi religionez. tūc
enī tenet religioni. Si autez
hoc fecit intentione consulē/
di pp e vtilitati sine fraude nō
tenet religiōi quo ad euz q n
dum intrauit. sed ipi psōe qꝫ
retraxit psuasionibus ⁊ alijs
bonis spūalibus ad equiua/
lentiam eorū in quibus dā/
nificauit. Si aūt quis auer/
teret aliquem a religionis in/
gressu non simpliciter sed ab
ea vbi dissolute viuitur intē/
dens prouidere saluti illius a
nullo tenet. ar. xxiij. q. v. de oc
cidendis. Et ex his patet fm
Jo. de rip. in quodam tracta
tu de contractibus qd dōm
sit de his qui scholares retra
hunt ⁊ subtrahunt doctoribꝫ
cum qbus audiunt. quia aut
hoc faciunt in odium docto/
rum. vel volentes sibi puide
re. vl alijs puidere. vel volen/
tes scholaribꝫ puidere. Si p
mo mō. aut subtrahit schola
rem qui iaz intrabat scholas
⁊ tunc tenet doctori ad resti/
tutionem salarij ⁊ honoris si
bi subtracti. Si etiaz doctor
cui talis subtrahit sit melior
qꝫ ille cui eum pcurat tenet ta
li pro quanto vtilitatem sciē/
tie sibi subtraxit. Si autem
nondum scholas intrauit. sꝫ
intrare disponebat. nō tñ te/
net. licet obligetur scholarez
inducere vt redeat ad pmuz

Si aūt hoc facit volendo si bi pvidere. puta est doctor ꝛ vult sibi de scholis pvidere si h̄ sine fraude fecit. ꝛ scholarꝫ nōdū se dederit alicui docto/ri. nō credo eum in aliq̄ obli/gari. cū cuilibet sit licitū. mō licito ꝛ debito pcurare vtilita tem suā. aliter nō credo sibi li cere. Si aūt hoc h̄ facit volēs alij pvidere sicut qñ scholarꝫ alicuius doctoris subtrahere conaretur scholares alijs do ctoribus vt intrent cum do/ctore suo. in hoc solum hono rem ꝛ vtilitatem sui doctoris intendens si subtrahat intrā tem cum alio doctore. credo ipm obligari. nisi forte illius doctoris cui subtrahit cū in/sufficiētia ꝛ scholarꝫ aliq̄ spe/cialꝭ cura q̄ sibi tenet excuset. Si aūt retrahat intrare vo/lentem cum ex hoc nullū ius doctoris sit acq̄situm. ꝛ hoc facit sine fraude. nō credo eū doctori in aliq̄ obligari. Ob/ligatꝭ aūt scholari si euꝫ retra/hat ne audiat meliorem. Si aūt h̄ facit vtilitati scholaris volens consulere. ꝛ super hoc a scolare requisitus consulit q̄ audiat alium doctoreꝫ me/liorem bene facit. Et dicta in his casib9 sunt ceteris parib9

intelligenda. iste enim casus est ita varijs modis circūfe/rentialis q̄ vix pōt dari cer/ta regula. Hec ille. ¶ Quātū ad tertiū. s. damnificādo ali/os suo malo exēplo. sicut scā dalizant prelati subditos su/os pompis ꝛ lasciuijs. ꝛ alijs malis morib9 suis. Mulie/res suis supfluijs ornatibus ꝛ fucib9 ꝛ tripudijs. ꝛ alij ma nifeste peccātes. ꝛ p̄cipue qñ hoc intendunt vel ↄtēnūt seu pvipendūt scandalum alioꝝ pp̄ter qd alij ruunt in diuersa vicia. de quibus in euāgelio Ue mundo a scandalis ꝛc̄. ta les tenentur ad satisfaciendū bonis exemplis manifestis. non autem tenent̄ ob hoc ad aliquam publicam peniten/tiam. vt dicit Albertus. sed ad edificandum alios bonis exemplis māifestis: sicut scā dalizauerunt per mala mani festa. ¶ Quantum ad quartū scilicet de seducente virgineꝫ ꝛ corrumpente extra matri/monium. dicitur Exodi. xxij capitu. Qui seducit virgineꝫ ꝛ dormit cū ea. dotabit eam. ꝛ habebit eam vxorem. aut reddet ei iuxta modum do/tis quam virgines solent ac/cipere. Damnificauit enim

talis illã in castitate virgiali auferẽdo ei thesauꝝ irrecupabilem. vnde teneť ei saltez ad restitutiõez castitatis ꝯiugal' accipiendo eã in vxorẽ vł' dotando. Et si qͥdem ꝓmisisset eam ducere in vxorẽ teneť ad hoc etiã rõne ꝓmissionis nisi esset nimis disparis ꝯditõis Vñ fraus potuit depꝑhendi. ⁊ tũc satisfaciat ad arbitriuz boni viri. ⁊ idẽ forti⁹ qñ violentauit eã. Quãuis aũt p̃ceptũ legis mosayce allegatuz sit iudiciale. ⁊ inqñtũ h̃ ñ obliget. tñ inqñtũ sumptum ẽ ꝑ statuto ab eccl'ia vel aliq̃ ciuitate obligat. sicut pȝ extra de iniur. ⁊ dam. da. c. i. ⁊ c. seqn. De scđa dãnificatõne q̃. s. fit corpi ꝑ lesionez aduertendũ est ꝙ quattuor modis ꝯtigit scȝ ꝑ occisionez. ꝑ mutilationẽ. ꝑ ꝑcussionẽ. ⁊ ꝑ incarcerationez. Si ğ fiat damnũ primo mõ. ẜm Sco. p̃t satisfacere sustinendo penã taliõis a iudice. nõ aũt a se. nec etiaz teneť iudici se offerre. sed captũ nõ licet se ȯfendere aut carcerẽ infringere. sed inuẽta oportunitate. licet fugere ẜm Tho. ⁊ Hen. ⁊ condemnat⁹ dȝ patiẽť mortẽ ferre. Est ⁊ alius mod⁹ ẜm Sco. sibi vtilis ad satisfaciendũ. ꝙ̃uis ad h̃ non teneať necessario. s. vt exponat vitam suã in cã iusti belli. vt cõtra inimicos fidei ⁊ eccl'ie ꝑ restitutiõe seu satisfactione fienda illi cuius vitam abstulit. Sed si nec hoc vult facere teneť ad satisfactionem spũalem ꝑ aĩa occisi. vt ad faciendum elemosynas ꝑ eo. vel ad sumendã aliquam ꝑegrinationẽ ad limina apostolorum vel sancti Jacobi ⁊ hmõi ꝑ aĩa eius ⁊ ꝑcurando alioꝝ orõnes inqñtũ p̃t. nᶜ h̃ sufficit. Sed si interfect⁹ habuisset aliq̃s vt p̃rem. m̃rem filios ⁊ hmõi. quos opibꝫ manuũ suarũ sustinebat. teneť interfector oĩbꝫ illis ad tantuz quantũ illis abstulit subsidiũ ꝑ occisionem eius. Insuper occisor teneť placare lesos ꝙ̃tum põt. Hec Sco. Quantum ad scđm. s. de mutilatione dicit idem Scotus ꝙ pro hmõi non est statuta aliqua pena in ecclesia. nisi pecuniaria. ⁊ ista debet respondere ñ solum damno qđ quis intulit ꝑ mutilationem pro toto tꝑe quo vsus esset quis membro absciso. sed etiam expensis appositis in curatione. vt hꝛ extra de iiur. ⁊ dã. da. ca. i.

Et vltra h tenet ad placatōz lesi q̄ntū in ipo est. ⁊ ꝯsolatiōz ipi⁹ afflicti q̄ afflictio ꝑpetua ē. Pl⁹ etiā pōderanda ē muti latio paupis q̄z diuitis si ma gis egebat ꝑte abscisa ad vi ctū necessariuꝫ. puta si abcisa esset manus dextera scriptori q̄ de illa arte viuebat. tūc em̄ magis tenet. Quātū ad terti um videt deū optime impo suisse satisfactionem. s. in lesio ne vel ꝑcussione. vel vulnera tōne corꝑali. Exo. xxi. vbi dr̄ Si rixati fuerint viri ⁊ ꝑcus serit alter ꝓximū suū lapide vł pugno. ⁊ ille mortuus nō fue rit sed iacuerit in lecto. si surre xerit ⁊ ambulauerit sup ꝑ bacu luꝫ suū. innocens erit q̄ ꝑcus serit. s. a mortis pena sustinē da. ita tn̄ q̄ operas quas in terim. scꝫ neglexerit impedit⁹ ꝑcussura. ⁊ impensus in me dicos restituat cui pena addē da est reconciliatio quātū in eo est. Quantum ad satisfacti onem de quarta lesione. s. in carceratione vel detentiōe sci endum q̄ vltra recōciliatōeꝫ ⁊ veniā petitam leso fiet satis factio iniurie ꝓut sapiens de terminabit. ⁊ si lesus pl⁹ vel let exigere q̄z deberet ad illud plus n̄ tenet ledens vt illum recōciliet. Hec Scot⁹. Sꝫ btūs Tho. in sūma ⁊ in. iiij. dicit. q̄ in oībꝫ dānis vbi nec in se nec in equalenti p̄t fieri restitutio. vt in mutilatione mēbri ⁊ hmōi. satisfactio fiet ꝑ recōpensatōeꝫ ad arbitriuꝫ boni viri. Idem Guil. ⁊ qꝛ tale exiliū reputat vt q̄dā car cer in iure. iō q̄ mittit aliqueꝫ in exiliū. vel ad ꝯfiniū qđ est exiliū ad tp̄s iniuste. tā ip̄e q̄z oēs hmōi dantes auxilium. aut ꝯsiliū efficax ad hoc. tenē tur exulāti de oī dāno inde se cuto ex h ad satisfactionē. ar. extra de homi. c. sicut dignuꝫ ⁊. xi. q. iij. ca. q̄ consentit. De tertia dānificatione. s. ī fama ⁊ honore. Sciendū q̄ quat tuor modis p̄t ꝯtingere. s. per ꝯtumelie illatōeꝫ. ꝑ detractōꝫ ꝑ detractionis ab aliis facte recitationem. ꝑ ꝟitatis nega tionē cum q̄s accusat iuste: Quantū ad p̄mū dr̄ q̄s con tumeliari alteri seu ꝯtumeliā inferre cum ꝑuatim ei vel co rā aliis in facie dicit ꝯtumeli am importantē notabileꝫ de fectū culpe vocando eū latro nem. lenonē. ꝓditorē. adulte rū. ⁊ hmōi. vel cū dicit verba exp̄mentia ꝺfectū nate. vt cū dic intendens inde iniuriari

vt vocãdo eũ strabonẽ vel il/legitimuꝫ ⁊ hmõi. qḋ ꝓꝑe ḋꝛ ꝯuiciũ. Qñ igiť q̇s hoc facit aĩo iniuriãdi vltra offensam moꝛtalẽ teneť satisfacere, ꝑio leso. ⁊ ipm placare q̃ntuꝫ põt petendo veniã vel alio mõ. ⁊ h̄ in ꝑuato vel publico ₰m ꝙ ipe ꝑuatim vel publice iniuriã intulit seu ꝯtumeliã. nam si in publico ꝯtumeliã intulit. ⁊ hoc ꝯtumeliatus req̇rit. vt in publico veniã petat tenetur ad hoc. Et si in ipa contumelia aliqḋ criminale falso exp̄ssit teneť corã illis q̇ h̄ audierũt exꝑmere se falsum dixisse. Aug. Ubi pctm̃ oꝛtum fuerit ibi moꝛiať. ij. q. i. cap. si peccauerit. vex. si ꝓlatus subdito. pater filio. vir vxoꝛi. magister discipulo. dñs ₰uo dic̄ ꝟba ꝯtumeliosa faciens h̄ ex coꝛrectione non teneť petere veniã a tali. ₰m Aug. in regula dicẽte ḋ ꝓlatis. Si ipi modũ vos excessisse sẽtitis. nõ a vobis exigiť vt a nobis subditis veniã postuletꝭ ⁊c̄. Sꝫ si hoc faceret multũ iniuriose ⁊ liuoꝛe vindicte tũc teneref ꝓlatus a subdito petere veniaꝫ ⁊ reconciliare lesuꝫ ₰m Ray. Uerũ si ꝯtumeliã recipiens ĩ verbis. pꝰ ꝯtumeliã si domestice ꝯuersať cum ꝯtumeliante. ⁊ familiariter videtur oñdere sibi remissam iniuriam ⁊ reconciliatũ foꝛe. ⁊ ꝯseq̃nter nõ teneri al's ad petendum veniam ₰m Durañ. in sum. Quã tũ ad scḋm dãnũ. s. ꝑ detractionẽ. hoc contigit fieri ꝑncipaliť duobꝫ modis. Primo mõ imponendo alicui falsuꝫ crimen verbo. cantilena vl' famoso libello. ⁊ talis teneť illis corã q̇bꝫ detraxit declarare se falsum dixisse. Et tũc ũqꝫ ei exinde exurgat erubescentia et confusio. nisi ex hoc imminceret ei magnũ ꝑiculum vite vl' aliqḋ magnũ incõueniẽs seq̃reť. ⁊ si nouerit ꝙ is cuiꝰ famã abstulit sciuerit detractorem ipm teneť detrahẽs componere cũ infamato ꝑ eũ ḋ iniuria sibi facta. ⁊ veniã postulare in ꝓꝑa ꝑsona si audet. vl' ꝑ aliũ si ꝑ se apte non potest. Sꝫ si ignoꝛat diffamatus detrahẽtẽ recõciliet ei tacito nomie suo. ¶ Scḋo mõ ꝯtigit fieri detractio. dicendo aliqḋ crimiale ḋ alio. sꝫ ꝟe ꝑpetratũ occultũ tñ. sed ꝯ debitum oꝛdinẽ infamie dictũ. talis teneť famã restituere infamato q̃ntum potest. sine mendacio tñ. vt. s. ñ dicat mendaciose se

illũ infamasse.sȝ dicat se male dixisse ⁊ iniuste diffamasse. vł alio ꝯgruo mõ vt ñ credatis ipm eẽ taleȝ. male dixi ⁊ stulte locutus sum ⁊ hmõi. Addit Hosti. ⁊ dicit h̃ seruandũ nisi ex tali publica recognitiõe ille infamatꝰ amplꝰ infamaretur. Et Guilł. hoc etiã addit. nõ tenetur qñ piculũ sibi imineret ex potẽtia aduersarij. Videtur insup ⁊ hoc seruãdũ quãdo crimẽ qd̃ prius erat occultũ post dñũciatõȝ factũ ẽ manifestũ p aliũ modũ q̃ p v̾ba illiꝰ nõ tenetur ad hmõi restitutiõeȝ. Qñ ẽt non pt̃ qs famaȝ restituere fm Tho. in sũma. dȝ p alium modũ recõpensare dãnũ illud. Verũ si qs crimen alicui occultum reuelat non ex odio vel ex loq̃citate. sed ex charitate vel iusticia. vł ex necessitate. puta dicit ecclesie fm ordinem fraterne correctionis. vel accusat eum corã iudice vel ꝯfessore. cum non possit aliter pctm̃ suũ sufficienter declarare. vel etiam vt cõfessor ore admoneat illũ. vł plato vt melius sibi puideat ⁊ gregi suo. talis non tenetur ad fame restitutõem fm Petrũ Ray. ⁊ Alber. Quãtũ ad tertium dãnũ. s. recitãdo detractiones auditas coraȝ alijs nõ ex se asserẽdo. nec tã q̃ certuȝ dicẽdo. sed ꝙ audiuit tale vel tale crimẽ d̃ aliq̃ qd̃ nescitur ab auditoribꝰ. Dicit Scotus i iiij. ꝙ talis incaute sic loq̃ns de alio falsum crimen. dicendo forte ille fecit hoc. certe pt̃ eẽ ꝙ fecerit. aut dicendo ego audiui ꝙ ille hoc fecit. nisi oñderet aliquã certitudinẽ maiorẽ q̃ ex relatõe cõi nõ aufert ex natura actus illi famã i opiõe audientiũ. qꝛ si illi firmiter cõcipiũt ⁊ credũt illũ d̃ q̃ est sermo criminosuȝ leues sc. quia q̃ cito credit leuis ẽ corde. Eccłi. xix. Veruȝ qꝛ a scãdalo pusilloꝝ cauere oꝑtet. iuxta illud Matth. xviij. Qui scandalizauerit vnũ de pusillis istis q̃ i me credunt. expedit ei vt suspendatur mola azinaria in collo eiꝰ ⁊ demergatur in pfũdũ. Et qꝛ młti sũt hõies pusilli ⁊ leues. iõ piculosũ est corã eis talia audita referre. ⁊ si hoc fiat itẽtõe mala. s. ledẽdi famã eiꝰ. ñ facile pt̃ excusari a mortali. Si aũt fiat corã pusilł ⁊ leuibꝰ ex incõsiderati one. durũ ẽ dicere ꝙ sit mortale. ⁊ dicũt aliq̃ ꝙ si qs ex tali relatõe alicꝰ notã icurrissȝ infamie tenetur famã r̃stituere co

rã illis q̃bꝫ locutus est de illo Sꝫ si nõ ẽ secuta infamia ñ teneť. Quãtũ ad q̃rtũ dãnuꝫ contingit hoc qñ q̃s accusať in iudicio de crimine qđ ꝯmi sit. sed occulto ⁊ nõ sufficienť ꝓbabili negat se ꝯmisisse. ⁊ sic indirecte crimen ĩponit accusatori oñdens eũ in hoc mendaciũ et notat eum de calumnia. Ubi dicit Scotus l. iiij. ꝙ negans sic nõ teneť retractare negationem suã qñ negauit in publico verũ crimẽ. teneť tamen ꝑ q̃daꝫ ỽba sobria restituere famam illi accusanti quẽ indirecte notauit de calumnia. dicendo. nõ habeatis eũ ꝓ calũniatore credo ꝙ habuit bonã intentionẽ in accusando ⁊ hmõi. Econtra cum q̃s accusať ab aliis falso đ aliq̃ crimine ⁊ ex dolore tortu re confessus est crimen qđ ñ ꝯmisit cũ se infamauerit. tenetur inquãtũ põt declarare se falsũ dixisse. magis eñi teneť q̃s diligere se. ⁊ ꝯñr ꝯseruatõnẽ vite sue ⁊ fame q̃ȝ alios Et si ex h̃ seq̃reť infamia. ĩmo etiam mors accusatoris nõ ei ĩputať. sed malicie ip̃ius accusatoris si aduertenť hoc fecit vel insipienť. Si ex errore h̃ fecit sibi ĝ imputet. quia ad h̃ indebite se posuit cum periculo alterius. Item nota ꝟm Petrum ꝙ ex iniuriis illatis q̃buscunq̃ȝ modis solent tria oriri per ordinem in leso Primũ est rancor in affectu. Secũdũ ẽ signũ rãcoris in effectu. Tertiũ est actio ꝯ iniuriãtem. Primũ scꝫ rancorẽ statiꝫ debet dimittere iniurianti. i. nũq̃ȝ habere. Scđꝫ debꝫ dimittere cum iniurians petit veniam. ⁊ ista dimissio exterior non est aliud q̃ȝ acceptatõ q̃dam satisfactionis. vel indicatio reconciliationis verbo vel facto expressa. vt cum offensus offendẽtẽ eleuat genuflexũ añ eũ. vel cuꝫ dicit. dñs ꝑcat vobis. ⁊ hmõi. Tertiuꝫ aũt. s. actionẽ de iniuria nõ teneť dimittere. nisi facta satisfactione. Sed aduertẽdũ ẽ circa signa rancoris ꝙ q̃dam sť remota. q̃dam ꝓpinqua q̃ ingerunt ꝓbabilem suspitioneꝫ de rancore. vt cũ aliq̃s nũq̃ȝ vult iniurianti loqui. vel obuiãs ei diuertit ab eo. aut toruo vultu semꝑ aspicit eum. ⁊ hmõi. Et ista siĝ nulli lꝫ retinere nec añ nec post satisfactionẽ sibi factam. quia ab omni specie mali abstinendum est scđm apostolum. Unde

talis nõ dз talia signa facere p q̃ credat̃ pbabil'r ce in odio Signa uo remota sunt que nõ ingerũt de odio argumẽtũ. lз odiũ seq̃ret̃. vt sũt sbtractio familiaritatis. ⁊ seruitiorũ aliq̃rũ ⁊ sil'ia. ⁊ illa lз retinere oib9. siue post satisfactionez siue ante. dũmõ non fiat malo aio. sз p maiori sui ⁊ alteri9 pace. nõ aũt tenet̃ iniuriatus q̃rere pacẽ vel recõciliationem iniuriantis ipo nõ penitẽte. nisi in casu. s. cũ crederet pbabil'r q̄ ppt̃ h̄ liberarз aiam ei9 a mortali odio. ⁊ nõ esset occasio mali. puta q2 ex hoc iniuriãs supbiret vl' audaciã sumeret sil'ia faciẽdi vl' oñderet ex h̄ iniuriatũ offendisse. ⁊ hmõi Hec oia Humbertus i expositiõe regl'e. De bet aũt fieri satisfactio vel restitutio fame q̃citi9 pt et adest optunitas sine aliјs picul' De quarta dãnificatiõe. s. rerũ exterioꝝ notandũ pmo q̄ restituenda ẽ res rapta vel furata l' alio mõ vsurpatiue habita in ppa specie. imo in indiuiduo si ipa habet̃. n' põt dari alia p ea eiusdẽ bonitat' nisi forte pecunia cũ volũtate dñi ipi9 rei. iiij. q. i. c. re integrãda sunt oia spoliatis. ⁊ h̄ vez nisi in casu cũ vsurpatio rei aliene esset occulta. ⁊ ex restitutione eius in sua spẽ detegeret̃ raptor. vel aliud inconueniẽs seq̃ret̃. tũc em̃ sufficeret dare pciũ eius. Scdo notandũ q̄ si ipa res male ablata pijt morte. vt aial. l' sibi aufert̃. nihilominus restituere tenet̃ fm Ray. ⁊ alios. Si aũt deteriorata est in bonitate. vl' dimĩuta in pcio supplenduз est pciũ. q2 debet restitui eiusdem bonitatis fm Ray. naз si equus vel bos ablatus est penes raptorem debilitatus ita vt estimet̃ q̃nq3 florenorũ q̃ pus valebat decem restitu et decem non q̃nq3. Similit' si furatus est sextarium frumẽti valentem tunc solid. xl. cũ uo restituit̃ valet. xx. duo sextaria tenet̃ reddere vel. xl. solidos. nec sufficeret reddere sextariũ fm Ray. et alios. imo si illo intermedio. s. inter vsurpationem ⁊ restitutiõez plus valuit q̃ tpe vsurpatõnis illi pluri pcio restituet̃ fm aliq̃s Tenet̃ etiã raptor post restitutiõem damni petere remissiõe de iniuria. saltem p intpositam psonam. vel p se expsso noie furis. vl' tacito fm q̄ q̃litas negocij req̃rit. s. si est

manifestū vl' occultū. ¶ Tertio nota si ē res fructificās tenet restituere rem cū oībꝫ fructibꝫ inde pceptis. ⁊ q̄ pcipi potuissent a diligēti possessore. puta vsurpauit agrū alterius. ex q̄ nō pcipit de fructibus nisi. xx. sectaria frumenti. q2 male fecit cultiuare vbi xxx. percepisset diligens cultiuator annuatim. talis restituere tenebitur nō solū. xx. pcepta. sꝫ. xxx. Silr' si equum furatus ē cū q̄ lucrat⁹ ē mensuatim florenū vnū vbi dn̄s lucratus fuisset vnū cū dimidio tenebit restiturre ad rōnē vni⁹ floreni cū dimidio p mē sem. ⁊ itelligit h̄ deductis expensis factis in vtilitatem et cōseruatiōem ipi⁹ rei necessariis. nō tñ supfluis. ⁊ expēsis factis gr̄a colligēdoꝝ fructuum. hmōi em̄ deducunt tam a male fidei q̄ꝫ a bōe fidei possessore. Ray. ⁊ Tho. Dāna ēt q̄ passus ē dn̄s ex carentia rei sue tenet satisfacere. extra d̄ iniur. ⁊ dā. da. c. si culpa. Tho. ⁊ Raym̄. ¶ Quarto nota q2 si plures ɔcurrerent ad furtuꝫ. vel ad damnū aliqd̄ faciēdū ita q2 vn⁹ non faceret sine altero. q̄libet tenet insolidū. i. ad totū dānū restituēduꝫ quousq̄ꝫ sit illi satisfactū integre. Illo aūt restaurato per vnū illorū tenet postea q̄libet eorum p pte sua satisfacere ei q̄ totū restituit ꝺm Tho. Ray. Inno. Hostiē. ⁊ Alber. extra de homi. c. sicut dignū. puta cū duo vel plures vadūt ad furandum aliq̄d. ita q2 vnus n̄ iret vel faceret sine altero. seu cū m'lti stipendiarii bellāt iiuste ita q2 vn⁹ n̄ faceret sine altero. p̄cipue in p̄ncipalibus. Mlti ɔsiliū p̄stāt ad faciēdū extorsiōes vel expoliādū iniuste aliquē ciuē. ita q2 sine assensu coꝝ non potuisset fieri. oēs tenent insolidū. De h̄ tñ plene habes. i. ii. pte sū. tit. i. c. iii. ¶ Quinto nota q2 cū duobus vl' pluribꝫ existentibꝫ heredibꝫ vsurarii vel raptoꝝ si alter fact⁹ ē n̄ soluēdo. si vn⁹ ē tenet insolidū. si plures sūt q̄libet tenet p pte sua ad restituendū q̄ vsurarie ⁊ vsurpatiue sunt accepta ab illo. s. vsq̄ꝫ ad q̄ntitatē q̄ puenit ad illos de hereditate. nam oēs res hereditarie obligate sunt. extra de vsu. Cōcor. Host. ber. Hof. Jo. an. Ad vltra aūt q̄ꝫ pcepit de hereditate p̄dicti vsurarii vl' raptoꝝ n̄ tenet. q̄ꝫuis n̄ cēt p illa satisfactū in to

cultiuator

tũ creditorib⁹ vſuraꝝ l' rapīe. ¶Sexto nota ꝙ recipiēs a religioſo ꝯ volũtatē ſupioꝝ ſui tenet illud reſtituere niſi in extrema neceſſitate illō accepit ar. xij. q. i. c. nō dicatis. ꝛ recipiens ab ipo prelato religioſo ſine cā rōnabili. ſed ex penitela vel turpitudine tenet ad reſtitutiōem monaſterio. Filia religioſi etiam abbatis dotata notabil'r de bonis mōaſterij tenet reſtituere dotes. et vir eius etiam ſi ſcit hoc. niſi p modũ elemoſyne moderate dotaſſet. ¶Sed queritur vtꝝ omne lucrũ qđ ꝗs fecit ex re rapta furata vel p fen⁹ acꝗſita teneat reſtituere vel paupibus erogare. Ad h rñdet per diſtinctōꝫ. aut em̄ tal' res ē ex ſe fructificans que etiã ſui vſu non ꝯſumit nec diſtrahit. vt ager. vinea. plante. pratũ. domus. iumentũ. ꝛ hmōi. et de hmōi re dꝫ reſtitui omne lucrũ inde pceptũ ſm Tho. ꝛ oēs alios. Aut talis res nō eſt ex ſe fructificans ꝛ eius vſus ē ꝯſumptio vt granuꝫ vinũ oleuꝫ. ꝛ hmōi. aut diſtractio. vt pecunia et metalla. Et circa hmōi res eſt triplex modus dicendi. Nam ꝗdam dicũt ꝙ omne lucrũ inde pceptum debet reſtitui vel paupibus erogari. qꝛ radice infecta nullus bon⁹ fruct⁹ ſeꝗ pōt vt dꝛ. i. q. i. c. fert. Cum g radix illius lucri ſit vſura vel rapina videt ꝙ fruct⁹ vel lucrũ exinde ſit infectũ ꝛ obnoxiũ reſtitutiōi vel erogationi. Alij dicũt ꝙ pecuniã raptam l' fenebrē teneat indubie reſtituere. ac etiã dãna ꝗ paſſus eſt is ꝗ ſoluit vſurã ex carentia ipius pecunie ſolute. puta qꝛ oportuit eum accipere ad vſuram p ſuis neceſſitatib⁹. vel vendere res ſuas multo minori precio ꝙ̄ valerent. Lucrum tamen perceptuꝫ ex pecunia fenebri per licita negocia non tenetur reſtituere vel erogare pauperibus. ꝛ h tenēt Tho. ſcda ſcdē. q. lxxviij. ꝛ Richar. et Pet. de pal'. in. iiij. Johã. an. ꝛ Johan. calderi. ꝛ Alb. i ca. fi. de vſuris. Et ad ratiōeꝫ alioꝝ dici poteſt ꝙ radix iuſti lucri non eſt rapina vel fenus ſed induſtria vtentis ea. ex ſe enim illa pecunia nihil lucri attuliſſet. ꝛ ſic non eſt radix infecta. quia induſtria de ſe eſt bona. Sed ſi illa pecunia male acquiſita vſus fuiſſet in fraudibus ſimiliter ꝛ in

aliis illicitis acq̄sitõib9. tūc ra dice īfecta teneref. Alij dicūt vt Lau. de ridol. in supradi cto tractatu d̄ vsu. q2 lucrū ex tali pecunia q̄situ3 triphariē diuidef. 7 vnā q̄dem pte3 ha bebit vsurari9. ipe vic3 tātu3 q̄tū debef expense labori 7 i dustrie. qd̄ boni viri dirimef arbitrio. ptēq3 aliam restituet creditori suo. q̄. s. sibi dedit v suras. habito respectu ad dā nū qd̄ ille sustinuit in bonis ex carentia illius pecunie. vt dicūt Tho. 7 sequaces. Resi duū tanq̄3 incertū dabif pau perib9. Qd̄ sic pbat. penes v surariū nō d3 remanere. ne. s. ex hoc paref via vsuris 7 iui tenf hoīes ad peccandū. nec d3 creditori restitui. q2 tūc re cipiet vsuras de sorte sua. er go paupibus est erogandu3. Quia regula ē. q2 qñ aliq̄d ē erogandū 7 nō apparet cui. il lud ē paupib9 dandū. ar. xiiij q. v. c. Non sane. Ray. etiam p̄suluit q2 p9 restōnē solū vsu re recepte petat vsurari9 ab solutiōe3 ab eo si aliis teneref ad cautelā. Magne eq̄tati vi def inniti ista vltīa opinio. et tūc sufficere videf absolutio q̄ d̄r a btō Tho. cū aliis ī sua opinione. Itē q̄rif vtrū māi

festo vsurario p̄stante cautō3 de vsuris rest tuendis. si ad p̄ ces eius aliquis fideiubeat p eo. teneatur ipe fideiussor cre ditoribus vsurarum. vel epo vel pauperibus ad restitutio nem omnium vsurarū extor taꝝ certarū 7 incertaꝝ. Ad q2 rn̄det Laurē. vbi sup̄ dicens q2 Lap9 cū plib9 aliis doctoribus determiauit talē fideius sorē nō teneri vltra vires he reditatis p̄ncipalf. etiā si se p̄n cipale3 p̄stituisset. Et addit. hāc etiā questionem disputa uit Paulus de leaza. 7 deter miauit q2 ñ obligaf fideiussor vltra facultates vsurarij ha bito respectu ad tp̄s cautōis q2 si tp̄e cautiōis p̄ncipalf e rat soluendo. dato etia3 q2 fa cultates sint postea exhauste nō restitutōe vsuraꝝ nec eris alieni. s3 p alios modos fide iussor remanebit ad oīa obli gat9. l3 em̄ exceptio inopie p̄ sit p̄ncipali. non tñ fideiusso ri. sed si tempore p̄ncipalis cautionis non erat soluendo non tenetur vltra vires prin cipalis. Idem tamen Pau lus distinguit inter fideiubē tem pro cautiōe. 7 se obligan tem ad restitutionem vsura rum ex alia causa. In primo

Beneficium auferri

enim casu nō tenet fideiussor vltra vires. q2 nᶜ vltra vires restituere vl' cauere tenebatur pncipal' In scdo cāu sec⁹. q2 pncipalis est obligat⁹ insolidum. licet habeat exceptiōes iopie vel sil'e. que exceptio vt pote psonalis non dirigit ad fideiussorem. Item nota fm Richar. in. iiij. dis. xv. φ q̄ dānificat aliquē iniuste in sua libertate sc3 iniuste pcurādo eū redigi in seruitutē. tenet se facere seruū p eo. si nō pōt eum alit rstituere libertati. nisi forte talis esset conditio psone q̄ hoc damnū intulit qd nota/bilit redundaret in piudiciu3 boni ɔmunis. in q̄ casu non tenet se facere seruū. sed tenet ad omne aliud interesse ad arbitriū boni viri. Quantūcūq3 q̄s dānificaret aliqnem in alijs possessionib9 nunq3 tenet p restitutione se facere seruum eius vel alteri⁹. q2 vt d2 ff. de re. iu. libertas inestima/bilis res est. Qd aūt d2 Exo. xxij. Si aūt nō habuerit vñ reddat venundet. Judiciale pceptum fuit vnde mō nō obligat. Hec ille. Item si q̄s impedit aliquem iniuste ab officio vel beneficio iam obtento. puta pcurans sibi auferri ex aliqna sinistra causa vel falsa tenet ad satisfationem d toto fm Tho. 7 Richar. in. iiij. dist. xv. secus si iuste hoc procurat. quia meret priuari ex d fectu suo. Sed si impedit a beneficio consequēdo non tenet ad tm̄ q̄ntū est beneficiu3 sed ad arbitriū boni viri fm Tho. 7 Richar. qd intelligē/dum videtur qñ hoc facit ex odio vel malicia. nam si facit vt sibi vel amico suo magis puider9tur q3 illi. puta testa/tor aliquis vult legare. A. et ego rogo φ magis leget mihi vel cuidam psone mihi magi' dilecte. 7 ille sic facit. talis fm Pet. de pal. in. iiij. nulli tenet q2 nulli aufert ius suum. nā illi nullū ius erat acq̄situm. et nemini facit iniuriam qui vtit iure suo. cuilib3 eñ licet se alteri ɔmendare. vt donet si/bi vel leget. pcipue cum indiget. ¶ Item querit vtrum clerici teneantur restituere illos fructus quos voluptuose cōsumūt nō facientes seruitiu3 in ecclesia. sc3 non officiātes vel officiādo. Rñdeo fm ar/chi. di'. xliiij. vtiq3 tenentur. 7 hoc tripliciter. Primo ratiōe dati. Secundo ratione sacrilegij. Tertio ratione odij.

Dampnificans possessiones

Clerici tenentur restituere illos fructus.

¶ Primo rōe dati nā illa bona tali eccl'ie. iō data sūt vt offerāt p̄ces ⁊ sacrificia p ip̄is q̄ dederūt. ⁊ ex residuo alentur paupes. Ad qđ facit v̄bum Hiero. dicētis. Tibi o sacerdos de altario viuere. nō luxuriari p̄mittit. dist. xliiij. §. i. ⁊ q̄ h̄ nō facit infidelit' agit. ¶ Scđo rōne sacrilegij. q̄ defraudāt totam eccl'iam quaꝫ suis p̄cibus et officijs iuuare deberēt ⁊ ei pdesse. Vn̄ Alex. papa. Ipsi sacerdotes p populo interpellāt. et p̄ctā ppl'i comedūt. q̄ p̄cib' suis ea delēt. i. q. i. c. ip̄i. ¶ Tercio rōne odij. q̄ puocāt irā dei ꝯ populū Gre. Cū is q̄ displicet ad intercedendū mittit'. irati anim⁹ p̄culdubio ad deteriora puocat'. dis. xlix. §. i. Qđ verū ē qn̄ ppl'us ē in causa malicie sacerdotꝫ. Sꝫ q̄d si facit seruitiū eccl'e. sꝫ ī mortali p̄seuerās. Rn̄. nō videt' teneri de fructib'. ⁊ rō est. q̄ etiaꝫ mali ministri orōnes cōmunes vt officiū ⁊ misse p̄sunt viuis et defunctꝭ s̄m Tho. i. iiij. Sꝫ q̄d de bonis omissis. nunq̄d tenet' restaurare totū. Rn̄deo s̄m archid. ex q̄litate deberet sib ī iniūgi in p̄nia si posset. sꝫ nō ē necessariū. sꝫ in h̄ ē p̄nia arbitraria sicut in alijs. et idē videtur sentire Petr⁹ de pal. in. iiij.

Ubi sit fienda restitutio. Capitulum. iij.

Quantum ad terciū p̄ncipale. s. vbi fiēda ē restitutio. Circa h̄ distinguēdū. q̄ aut p̄sona cui fienda est restitutio scit'. aut inq̄rendo sciri p̄t. aut oīno ignorat'. Si āt scit' aut inq̄rēdo sciri p̄t ip̄e vel heres ei⁹ ip̄o mortuo in loco vbi facta est rapina. vsura vel damnū. si vterq̄ ibi est vel vbicūq̄ adinuicē se ꝯueniūt creditor et debitor. Si autē alter ē abs̄ēs a loco vbi facta ē vsurpatio vel damnificatio mittet' expensis eius q̄ se absentauit de loco. Si vero ē absens cui fienda est restitutio. puta q̄ mutauit domiciliū mittet sibi rem ablatā vel pecuniaꝫ ip̄e q̄ abstulit exp̄ēsis illi⁹ qui habet restituere. Si vero absentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ip̄se suis proprijs expensis transmittet rē vel pecuniam s̄m Hostien̄. ⁊ Johan. an. et hoc p taleꝫ modum q̄ non detegatur peccator si peccatum est occultum.

ar.ij.q.i. ca.si peccauerit. vel etiã pt creditori significari p/cipue qñ ẽ mltũ remot⁹ a de/bitore occulte vl' maifeste ẜm q expedit ⁊ ẜm q creditor or dinat. vl' de mittẽda illa re vl' reseruãda vl' aliter danda sic agat debitor ⁊ liber erit. Si ãt suo ꝓprio motu rem illã de/stinaret seu pecuniã debitor. ⁊ in via piret vel auferret sibi periret ei q̃ ad h tenerer ad sa tisfaciendum ẜm Jo. in glo. Uñ etiã si sperat cito vẽtur⁹ ad locum pt sibi rem seruare. Et ẜm Tho. Hostiẽ. et Jo. an. in edẽ sacrã deponere. vel alio tuto loco. Aut si res est parui valoris. et creditor di/stans multũ ⁊ abundãs fue/rit. pt etiã ẜm Guil'. p aĩa ei⁹ paupibus erogari. Si vero ignorat nec pquirẽdo inueni ri pt cui restitutio fieri debet. tũc erogãda est res ablata vl' pciũ ei⁹ paupib⁹ p aĩa illius ĩ loco illo vbi facta est vsura ra pina vel damnũ. vel in loco ĩ quo habitat is cui fienda est restitutio. Et h ideo quia me lius est q vicini inde sentiãt comodũ q̃ʒ extranei. tum etiã qr verisimile est ibi repiri dã/num passum vel heredẽ eius Ita notat Host. Johã. an. et Jo. de ligna. Uel saltẽ fiat ta lis erogatio ad arbitriũ dyo/cesani loci vbi factũ est dãnũ vl' rapina ẜm Ray. Si tamẽ comode fieri nõ posset in di/cto loco cum h nõ sit necessa/riũ. pt tũc ⁊ debet alibi fieri. ẜm Guil'. Sʒ ⁊ btũs Tho. ĩ hmõi casu nil dicit de loco de terminato. sʒ q p aĩa illi⁹ cu/ius res erat debet paupibus erogari. Unde ⁊ M. Hugo peritus in vtroqʒ iure. et fra/ter Clarus dicebant q cum pauperes sint vt vnũ mem/brum in corpore ecclesie. nec ab hac vnitate sequestrentur ppter locoꝝ distantiam. suffi cit si restitutio incertoꝝ detur quibuscunqʒ paupib⁹ etiam alterius puincie. q̃ʒ vbi facta est rapina vel damnũ. ⁊ maxi me qui sunt pauperes christi et vtiliores ecclesie dei ⁊ salu/ti animarũ et ex hoc apparet q locus nõ est de necessitate restitutionis sed de cõgruen/tia. Idem tenet Fede. de se/nis. c. xxxij. operis sui. Usu/re tamen incerte extorte p ma nifestos vsurarios quõ debe ant restitui. et in quo loco. ⁊ p quẽ dyocesanum. habes ĩ. ij. parte summe. ti. i. ¶ Quãuis enim quod habetur in isto. §.

nō ptineat ad vbi. sed magis ad q̄d.tamen hic notabil'r q̄rit vtrū fideiussor possit repetere a d̄bitore vsuras/q̄s ꝓ eo soluit creditori penes quē ꝓ ipo debitore intcessit. Ad q̄d Rn̄det Lau. q̄ Jo.an.in q̄ne sup merculiali.in regl'a dā nū.de re.iu.in.vi. hanc q̄ōnē explanat notabil'r. ⁊ ex ei⁹ /pi ctis elicit.xi.conclusiōes. q̄rū prima est talis. Non recipit fideiussor a debitore obligationē sciente⁊ contradicente vsuras suo solutas d̄bitori. nec etiam sortē nec q̄d aliud vtiliter impensum. plus est enī cōtradicere q̄ n̄ consentire extra de symo.cap.sicut tuis. Scd̄a ꝯclusio ē nō repetit a debitore sciente ⁊ patiente. sȝ nō mādante obligatiōȝ fideiussor vsuras vel in debitum solutas. vel solutū creditori. ⁊ sibi iputet q̄ se obtulit. extra de regu.iu.c.bona fides.i vi.repetit tn̄ sortē in debituȝ q̄d soluit. Tertia ꝯclusio ē.n̄ repetit a debitore sciēte ⁊ mā dante ipm obligari pro sorte tm̄ fideiussor soluens vsuras tū q̄ fines mandati recessit. tū quia ad illas obligatus n̄ erat Quarta conclusio est.nō recipit a debitore fideiussor vsuras sciente ⁊ mandante ipȝ in oēm casū.vel simplicit' obligari siue fideiubere.patȝ.q̄ in generali mandato non inclusit indebitum de quo veri similiter in specie non mādasset.c.in generali.de re.iuris.in vi. Quinta conclusio est.repetit a debitore sciente et mādā te ipm ꝓ vsuris.cum sub nomine sortis inclusit eas. vt ē moris obligari siue fideiube re ipē fideiussor vsuras. q̄m iuste credere potuit illam sortē totū debitū.nec p̄sumere debuit illud debitū sub noīe sortis ꝓmittere.extra de p̄sū.ca. q̄ ꝓsil'r. Sexta ꝯclusio ē repetit a debitore sciente et mā dante noīatim ꝓ vsuris fideiuberi ipe fideiussor creditori solutas si iurauit illas soluere.⁊ ista est cōis opinio.extra de fideius.c.ij. ⁊ istam opini. approbat Johan.an.bȝ tn̄ fideiussor optionē soluendi vl' absolutiōēȝ petēdi sicut hr̄et debitor. Septia ꝯclusio ē repetit a debitore etiam noiati mandante ꝓ vsuris fideiuberi ipe fideiussor vsuras creditori solutas.etiam si non iurauit creditori illas soluere. Si ipi fideiussori debitor īdēnitatem iurauit. dūmodo

alias pp͡t pignora data vl' aliā cām debitori fuit expediēs vsuras solui. c. puenit. extra ꝺ fideius. Octaua ꝯclusio ē. nō repetit a debitore sciēte ⁊ mādante noīatim p vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor creditori sponte solutas. si non iurauit creditori illas soluere nec debitor iurauit fideiussori indēnitatem. nec expediebat debitori ppter pignora data vel aliam cām ip̄as vsuras solui ⁊ hoc de iure fori. Sed opīo theologoꝝ q̄ s͡m Jo. an. mlt' tū fauet equitati ē ꝙ vrgeat' ꝺ bitor ad soluendū in foro cō sciē. de re. iur. c. scienti. lib. vi. Nona ꝯclusio est. non repetit a debitore sciente ⁊ mandāte noīatim p vsuris fideiuberi ip̄e fideiussor vsuras creditori coacte solutas si nō iurauerit creditori illas soluere nec debitor iurauit fideiussori indemnitatē: nec expediebat debitori ppter pignora data vl' aliā cām vsuras solui. si fuit ip̄e fideiussor in culpa vt qz nō excepit. sec' si nō fuit ī culpa. Decima ꝯclusio ē ꝙ in oī cāu q̄ p̄t a debitore fideiussor vsuras repetere. dz ītelligi si nō infuenit fraus psone ad psonā. s. ꝯstituentis ob h̄ fideiussorē. extra de puile. c. q̄nto Undecima ꝯclusio ē ꝙ in oī casu q̄ pōt a debitore vsuras repetere fideiussor poterit illas repetere a creditore cui soluit. ff. mādati. l. si fidiussor §. in omnibus.

Per q̄s dz fieri restitutio Caplm. iiij.

Quantum ad q̄rtū. s. p q̄s dz fieri restitutō. p̄mo dōz ē de incert'. scdo ꝺ cert'. Queritur ḡ vtrū restitutio incertorū debeat fieri p eū q̄ bz restituere. vel p aliū cui ꝯmiserit. aut solū p dyocesanum. Rn̄. circa hoc sūt varie opiniōes ⁊ ꝯ̄rie. Hostien. sup. c. cum tu. ꝺ vsu. ⁊ in. c. cū sit. de iude. ⁊ in sū. sua. de pe. ca. si iuxta finem tenet ꝙ vn' ꝺ casib' ptinentibus ad ep̄m ē restitutio male ablatoꝝ īcertoꝝ. qꝺ etiam tenet Jo. an. extra de pe. ⁊ re. in c. si ep̄s. in glo. li. vi. Et in. c. petm̄. de reg. iu. li. vi. Ad qꝺ videt' facere qꝺ hr̄. xij. q. i. c. p̄cipim'. Addūt etiā aliq̄ q̄ h̄ tenēt hāc rōnē. Cū hmōi bona incerta sint p aīab' eoꝝ q̄ꝝ fuerūt fidel'r dispēsanda. ac p ꝯn̄s sint ad diuinū cultū corpo et sustentatiōem pauperꝝ.

ordinata. Sol⁹ āt eccľastic⁹ p̄latus sit rector ꝛ moderator diuini cult⁹. ꝛ pater pauperꝝ. et dispēsator rerū diuino cultui ordinandaꝝ. vt patet dis. lxxxvij. c. diuine. ꝛ ĩ mľtꝭ alijs ca. Jō ſm iudiciū ei⁹ debita incerta sūt p eū dispensanda. Archi. aūt in q̄dā q̄stione disputata p eū. ꝛ in rosario. xiiij q. v. c. nō sane. tenet ꝯriū. ꝛ dicit sniaꝫ Hosti. circa hec sup̄ dicta esse verā in casu vbi nullus deputat⁹ est a testatore q̄ h̄ exequat̄. vt. xij. q. ij. c. de laicis. Ubi vero certa psona deputata est a testatore. illa psona dꝫ exeq̄. vt in di. ca. de laicꝭ extra de testa. c. tua. immo credo q̄ ip̄e raptor incerta q̄ debent paupib⁹ erogari p̄t ipse paupib⁹ erogare absq3 licētia vel autoritate epi. vel alteri⁹ iudicꝭ ecclesiastici. vt satꝭ colligit̄ in d. c. cū tu. Et h̄ innuit etiā clare glo. i. c. siē dignū. ď homi. §. eos. Nec obstat. c. cum sit. de iude. p qď probat Host. suam opinionē. Nam illud. c. loquit̄ de iudeo. non de christiano. cuius actus vľ dispensatio merito habet̄ suspecta ab ecclesia q̄ ad christianos. ideo iuste ꝛ bene dicit ibi ſm puidentiā dyocesani. q̄ suspitio cessat in christiano et sic nō dubito q̄ ep̄s nō habet se intromittere de talibus Hec archi. Jo. ď ligna. idem sentit: ꝛ post adducit hāc rōnē. Qui indebitū extorsit obligat⁹ est ex maleficio vľ q̄si illis q̄b⁹ extorsit. si extant. aľs paupib⁹. Et regľa hꝫ q̄ debitor p̄t se p absolutōeꝫ liberare insti. q̄ mo. tol. ob. p totum. Tu q̄ dicis ꝯriū da mihi casum exp̄ssum ꝯ regulā. nec est verū q̄ sit ĩ d. c. cū sit. q2 nō loquit̄ in christiano sꝫ in iudeo vt dic̄ Archi. Hāc opinionē seq̄t̄ Pau. ꝫeñ. et Ge. sup clemen. i. de puil̄. Hoc etiaꝫ consuluerūt Jo. cal. et Recupus Sꝫ dñs Hugo vtriusq3 iuris pitus. ꝛ frater Clarus. vt hr̄ in q̄dā summula ꝯcordauerūt ĩ h̄ q̄ nullū ius exp̄ssuꝫ h̄ dicit. nec ĩ decretꝭ nec alibi. nisi q̄ ep̄us est pcurator pauperū. Illud vero adaptat̄ q̄ p̄t pcurare de suo pprio si hꝫ. vel de bonis eccľe. i. de fructibus vel alijs modis. Sꝫ q̄a sacerdotes simplices sunt imperiti p maiori pte. epi vero reputant̄ sufficientes in scia. Hinc inoleuit q̄ hmōi restitutiones remittunt̄ ad epos. Unde si ꝯfessor pit⁹ sit. ꝛ sci-

at in hmõi sufficiẽter ꝯsulere nõ ẽ necesse remitte ad epos/ hec ibi. et in hac snia est Joh. mo. Hoc etiã innuit Innoc. extra de immunita. ec. c. quia plerique. ar. xij. q. iiij. c. si qs ro/ mipetas. Ad rõem supius inductã ꝑ alia opinione posset rñderi ꝙ ꝗuis epi ⁊ plati sũt dispensatores rerũ datarũ ec/ clesijs. nõ tñ sequit ꝙ sint di/ spensatores oim ꝗ ꝓm deum sunt in diuinũ cultũ ⁊ in pauperes erogãda. sꝫ solũ in diuinũ cultũ iam ordiata. vt red/ dit⁹ eccliaꝝ ⁊ hmõi. Nã si es/ sent dispẽsatores erogãdorũ oim ꝓm h eẽnt etiã dispẽsatores oim superfluoꝝ ꝗ diuites ex diuio pcepto deberẽt pau/ ꝑib⁹ erogare. qd a nllo ꝯcedi tur. Sꝫ ⁊ Tho. ij. ij. q. lxij. di cit. ꝙ si ille cui dꝫ fieri restitu/ tio sit oĩno igtus dꝫ ei restitui sic pt. s. dãdo i elemosynas ꝓ salute ei⁹. siue sit mortu⁹ siue sit viuus. pmissa tñ diligenti inqsitiõe eius. ⁊ de autoritate epi nihil dic Scotus in. iiij. di. xv. dicit. si qras ꝑ cui⁹ manus debeant talia dispensari si incerta. Rñ. ꝙ nõ inueni ꝗ necessario sit determinat⁹ mediator ista paupib⁹ dispẽsan/ do. Videt ãt mihi ꝙ ꝑ seipm ꝯsilio nihilominus boni viri pt h paupib⁹ erogare. qa tali mediatori ad dispensandum tribui posse de cuius fidelitate psumeret et nõ sibi appro/ priaret vel in alios vsus conuerteret ꝗꝫ deberet. Vñ vbi lex diuina vel ecclesiastica nõ ligat seqnda est rõ naturalis. Illa aũt dictat ꝙ ꝗ tenet restituere magis h faciat ꝑ se ꝗꝫ ꝑ aliũ. nõ excludẽdo tñ ꝑ h consiliũ boni viri. sꝫ includendo Hec scot⁹. Quidã alij faciũt circa h distinctionẽ. videlicet ꝗntum eoꝝ in qb⁹ cõpetit re/ petitio. vt furto. rapina. vsu/ ra. fraude. et hmõi dispẽsatio icertoꝝ ptineat ad epm. Sꝫ alioꝝ vbi nõ competit repetitio. et si erogatio fienda ẽ pauperib⁹. vt in ludo et iniuste acceptis a iudice ꝓ iudicando. vel a teste ꝓ testimonio. a me/ retrice ꝓ fornicatõe. et hmõi. qlibet ꝑ se possit dispensare. vel cũ ꝯsilio cõfessoris. Ego credo scdaꝫ opinionẽ scꝫ Ar/ chi. et seqciũ oĩno verã ⁊ simpliciter. excepto vno casu. videlicet in incertis publicorũ vsurarioꝝ. quem casum non dubito oẽs illos excepisse intendere. quia ibi expresse et clare ius ꝓuidit. vt scilicꝫ per

dispensationem dyocesani ta
lia incerta determinent̃ ꝛ di/
spensent̃. extra de vsu. c. q̄ꝗ.
libro. vi. vbi tradit̃ forma de
hmōi. de q̄ hēs in. ij. pte sum.
ti. i. In hoc ḡ cāu tm̄ p̄t intel
ligi illud qḋ dicit̃ p tertiā opi
nionē. s. in vsuris publicis i/
certis. Et si q̄rat̃ vtrum eṗs
possit per sua synodalia h̄ sta
tuere. vt. s. sibi retineat dispen
sationē incertoꝝ. ꝛ alijs ñ pos
sit se intromittere. Dicit in h̄
Jo. de ligna. sup. ca. cū sit. de
vsu. ꝙ q̄cq̄d dicit Jo. an. du/
biū est an possit. ꝛ Johā. cal.
in q̄dam ꝯcilio dicit expresse
ꝙ nō p̄t. Hugo ꝛ frat̃ Clar⁹
dicūtꝙ nō p̄t eṗus excōicare
de iure sacerdotes q̄ se intro/
mittūt de dispensatiōe incer/
toꝝ. ¶Quantū ad scōm p q̄s
dꝫ fieri restitutō certoꝝ bono
rū. Ad qḋ rñdet̃ ꝙ p eum q̄
abstulit seu recepit vsuras seu
male ablata p̄t etiā ꝛ p quācū
ꝙ aliā ꝑsonā facere. in h̄ eniꝫ
vera est regula iuris. Qui p a
liū facit p̄inde ē ac si p seipm
facere videat̃. de re. iu. lib. vi.
Si tñ viciū vsure furti rapi
ne vel alterius damni est oc/
cultū. ꝛ restitutio occulto mō
p se vel p alium fienda ē vt ñ
detegat̃ ꝑsona. ij. q. i. si pecca/
uerit. Caueat etiam diligent̃
qḋ p aliū facit ita caute faciat
vt recipiat q̄ debet et non ille
sibi retineat. qꝛ non essꝫ p h̄ li
beratus. nec confidat de con
fessoribus nec p̄dicatoribus
nec questuarijs q̄ querunt pe
cunias ñ aīaꝝ salutē. Et si is
q̄ rapinā vsurā vl̃ fraudē fec̄
nō restituat. cuꝫ heres teneat̃
ad oīa onera defūcti inq̄ntū
sufficiat hereditas. tenet̃ ꝛ ip
se facere dictā restitutōꝫ. ḋ v/
su. c. michael. ꝛ eadē rōne he/
res heredis. et sic in infinituꝫ
cū scit̃ ab eis hereditas obli/
gata ad restōꝫ ꝑpter vsuras ꝛ
rapīas ꝛ dāna p̄oribꝰ facta. ꝛ
vbi nō sufficeret hereditas ad
satisfaciendum tenentur lega
tarij ꝛ donatarij. quia legari.
nec donari potest alienum.
nec excusarentur heredes sci
entes vel dubitantes vel me
rito dubitare debentes ex pu
blica fama vel ex scripturis
vel ex fideli relatu testatorem
illicitos fecisse ꝯtractus vel
vsurarios. ex hoc ꝙ nullꝰ po
nit querelam super hoc. vel
postulat aliquid ab eis vt de/
bitum. Sed debent dili/
genter inquirere veritatem
quaꝫ possunt. Et si q̄dē inue
niunt sic esse notificent. vel

notificare faciant illis q̄bꝫ de
bent se offerentes ad restituti
onem. ⁊ si nō inuenirenť pau
peribꝫ erogādo. al's esset ī eis
ignorātia crassa q̄ nō excusat
dis. xxxvij. §. fi. ⁊ q̄uis defun
ctis non ꝓsit illa restitutio si
decesserint impenitentes. ꝓ
dest tn̄ imo necessaria est ipis
heredibꝫ si volūt saluari. qꝛ n̄
remittiť pctm̄ ⁊c. de re. iuř. li.
vi. Si aūt licitā artē exerce-
bat vel p̄rimonialia tm̄ habe
bat testator. nec apparet ex fa
ma vel scriptis de illicitis ꝯ-
ctibus seu alieno p̄sumere de
bēt eū iuste acq̄sisse. qꝛ nemo
iudicandꝰ est imemor ꝓp̄e sa
lutis ⁊ diuini amoris. i. q. vij
c. sancimꝰ. ⁊ p̄cipue in mortis
articlo. Itē nota ꝙ dt Host.
in sum. tit. de vsu. ꝙ si aliqua
honesta persona. puta sacer-
dos vel ep̄s tractet inť debi-
torē ⁊ creditorē de satisfacien
do. ⁊ dicat creditori taľ medi
ator. tm̄ faciaȝ tibi reddi si ex
corde residuū remittas. n̄ de
cipias me. qꝛ mediator sum.
nec debitorē cuiꝰ aīe salutem
q̄ro. ⁊ r̄ndet creditor se ex toto
corde liberare ip̄m debitoreȝ.
q̄re nō dicam ip̄m liberatum
nō video. nec curo q̄litercun-
qꝫ sit satisfactū. dūmō sit satis
factū ei. Si q̄ mouenť in ꝯri
um h̄ faciūt in odiū vsurario
rū. Si q̄s em̄ ex alia cā aliq̄ ī
iurieť. eq̄dem h̄ admittet q̄li-
bet theologus ꝙ concordia i
ter p̄tes possit tractari. ⁊ pars
eius qđ debereť ex pacto re-
mitti. al's titulus đ trāsactis
inutilis esset. ⁊ q̄re n̄ idē đ vsu
ra. Dōm ergo ⁊ tenendū ꝙ p̄
cibꝫ possit vľ iussu iudicꝭ vel
pactōe p̄tiuȝ remissio fieri. et
sic dicā vsurariū absolutum.
hec Hostiē. Que q̄dem itelli
go ꝟa cē i foro ꝯtētioso. n̄ i fo
ro cōscie. vel etiā i foro ꝯscie
q̄tum ad ea q̄ dubia essent.
vtrū deberent dari vel nō. qꝛ
rōnes sūt ad vtrāqꝫ p̄tem vľ
cū dubiū est q̄tum debeat sa
tisfacere ꝓ dāno dato. Et ad
hoc faciūt rōnes q̄s facit ipse
Hostiē. Sed vbi certum vľ
clarū ē debitū vel rōne vsura
rū vel alteriꝰ vsurpatiōis ni-
si debitor liberaľr remittat il-
lud qđ remittit. etiā si de mil-
le tantū deceȝ remitteret. si h̄
facit qꝛ putat se aliť residuū n̄
posse h̄re nıl valet illa remis-
sio facta etiam publico pecca
to q̄ ad aīam. Unde cuȝ mer
cator infortunia passus fallit
⁊ occultat multa đ bonis su-
is mobilibus. vt nō p̄ueniāt

ad man⁹ creditoꝝ. ⁊ q̄rit ꝯpo/sitiõem cū eis ꝺ minori q̄nti/tate q̄ꝫ debeat. puta cõuenit rn̄dere singul' creditoꝛib⁹ ad rõnem. xv. solidoꝝ ꝑ libra. cū tn̄ posset totū dare vel cedere bonis. cui ꝯpositiõi assenti/unt creditores. ⁊ ita recipien/tes liberāt eū de residuo. cuꝫ illi non sponte ſꝫ coacte fece/rint illā remissioneꝫ. volētes illa ꝑte potius carere q̄ꝫ toto. q̄nimo ⁊ si cederet bonis to/talit̄ nihil sibi reſuādo. ⁊ nō sufficiūt bona illa ad satisfa/ciendū. si postea ꝑuenerit ad pinguiorē fortunā tenent̄ de residuo. de solu. c. odoardus.

pinguiore fortuna

¶ De dānis datis tēpe guerre adiuicē int̄ ciuitates quõet ꝑ q̄s p̄t fieri restitutio q̄n faciūt pactū cū certis pactis ⁊ capi/tulis. ¶ Nota ꝙ in q̄dā sūmu/la sic dr̄. ꝙ q̄uis sint pupilli multi ⁊ absentes q̄ non assen/tiūt. ⁊ forte etiam aliq̄ ꝯdicūt ex ꝑuectis q̄ receperunt dā/na iniuste. Nec eis est satisfa/ctū. nihilominus tn̄ est bo/nū pacis ꝙ q̄ hn̄t rēpublicaꝫ gerere pn̄t cum ꝯsensu maio/ris ꝑtꝭ subiectoꝝ sibi pactis pacis subdere. ⁊ licite relaxa/re inuicē dāna data. ⁊ si fiat re/laxatio p̄dicta. tenet ⁊ valet. Naꝫ ⁊ h̄ mō pn̄t etiā ꝑ bono reipublice sibi talias impõe/re ⁊ hmōi. q̄s gabellas vocāt De bonis ꝟo clericoꝝ ⁊ reli/giosoꝝ nō pn̄t laici facere re/laxatõeꝫ: q2 nō sūt eoꝝ foro sb̄/diti. nec ꝺ bonis eccl'iastici s ꝑmittit̄ eis aliq̄ dispositio. vt dis. xcvi. Bn̄ pn̄t tn̄ hoc face/re p̄lati sp̄ūales terrarū adin/uicē de consensu ⁊ conuenien/tia clericoꝝ ⁊ religiosoꝝ q̄ dā/na receperūt in guerra. Hāc aūt relaxatõem q̄ ad laicos l' clericos intelligas de dānis datis ꝺ rebus ꝯsumptis. nā res extātes vt equos pānos ⁊ hmōi q̄ hn̄t ⁊ sciūt sua nō eē vt puta q2 bellū iustū non fu/it ex ꝑte suoꝝ. vel si iustum ab his acceperūt a quib⁹ nō po/terāt. ipa tenere non pn̄t. vn̄ꝺ si dn̄os ꝑꝓos iuenire possūt eis reddere tenent̄. al's si non inueniunt pauꝑibus eroga/re. ¶ Idem videt̄ dōm si ꝺ iu/sticia belli dubitat̄. nam vbi clare bellū iustum ē res acce/ꝑte efficiunt̄ capiētiū. dis. i. c. ius militare. q̄ tn̄ debēt inter eos ꝑꝑortionabil'r distribui per duces belli. vt xxiij. q. v. c. dicat. nisi ꝑ publicum edi/ctum datum sit vnicuiqꝫ qꝺ capit. Pauperꝝ autē innocē/

tum nō videt tutū bona au/
ferre cū sint sine culpa. nisi sb
sit cā. cū sit aliq̄s puniendus
de reg. iur. li. vi. Pena tñ tpa
li frequēt punit vnus p alto
diuersis de causis. vt. i. q. iiij.
¶ De tutoribꝰ. curatoribꝰ ne/
gocioꝝ alioꝝ gestoribus filijs
familias ꝛ hmōi. q̄ extorsert
vsuras vel fecerunt rapinas
fraudes ꝛ dāna nomine alie/
no. s. p pupillis. patronis vl
patribꝰ suis. nil tñ eoꝝ puenit
ad eos. sed ad pupillos dños
vel pres eoꝝ querit vtrū per
eos possit et debeat fieri resti/
tutio ipis pupillis vel pribꝰ
seu dñis nescientibꝰ ꝛ inuitis
de bonis eoꝝ ad q̄s puenert
talit extorta. Rñ. dicūt q̄daꝫ
indistincte q̄ sic in foro ꝯscie
dū mō nō imineat inde picu/
lū vite conscie vel fame si de/
phenderet aut scandalū seq̄t
puta q2 aliq̄s credit furatus
fuisse illa q̄ innocens ē ꝛ hu/
iusmōi. tales ei vt dicūt illi ñ
ꝯuertūt furtū occulte illa reci
piētes. cū pecunia fructus vl
p rapinas ꝛ fraudes habita
ñ sint eoꝝ. Et rō ē cū p effica
cē cām pdictoꝝ. s. tutoꝝ cura
toꝝ ꝛ hmōi. ꝛ p intermediū il
loꝝ tale iniustū lucrū deuene
rit ad manus pupilloꝝ. pro/
noꝝ vel patrū. ꝛ ad restitutōꝫ
sunt obligati isti mediatores
iustū eē videt. vt q̄ cā illoꝝ in
iuste ablata sunt nunc iuste
lniam habeat illa satisfacere.
ne ipi de ppo satisfacere tene
ant. ar. ad hoc de reg. iuris. v/
bi dicit Chris. Omnis res p
quascunq̄ cās ꝯhitur p eas/
dem dissoluit. ppterea ad h a
gendū pdicti tenent. ꝛ i h ge/
runt vtilem curam sui. ꝛ illo/
rum qui iniuste detinent alie/
na. Alij aūt pfectius ꝛ eq̄us
rñdent p distinctionem. vicꝫ.
q2 aut tales adhuc hñt i māi
bus administratiōeꝫ reꝝ illo
rū aut nō. ꝛ in pmo cāu pñt ꝛ
debent restituere de bonis il/
loꝝ ad q̄s pueīt lucrū. qd ha
bent p manibꝰ si nolūt rema/
nere ipi obligati ad satisfaciē
duꝫ de suo. Et hoc siue occul
te siue manifeste cum sufficiē
ti cautela. vt ab ipsis nō pos/
sit postea repeti. Et ad hoc
videtur facere ratio prime o/
pinionis cum regula illa. om
nis res. Si aūt non habent
amplius administrationem.
tunc subdistinguendum ē. q2
aut predicti tutores p curato
res ꝛ hmōi ñ pñt illa restitue
re de suo. puta quia paupes
sunt aut pñt, ꝛ si non possunt

sufficit q denunciēt pncipalib9 p q̄b9 fecerīt vsuras. fraudes ⁊ hmōi. si ignorāt quomō fecerūt p eis talia illicita lucra q̄ ad eos deuenerūt. vñ et obligati sūt ad restōem ⁊ si nō satisfaciūt ipi principales habeant ppositū satisfaciēdi de suo cū poterūt. Ad accipiendū aūt occulta a p̄dictꝭ ad h̄ non tenet. nec dñt. Et rō ē. quia q̄ ad se excusati sunt a restitutione rōne impotētie. vt xiiij. q. vi. c. si res. q̄ ad illos p q̄b9 fecerūt vsuras vel fraudes auferēdo ab eis occulte. p hoc non puidet saluti eorū cū remaneāt obligati in consciā. ex q̄ sciūt talia fore facta. nec velint satisfacere. ⁊ sic nō dissoluit peccatū. vel obligatio quo ad estimationem eorū. Sed nec pt q̄s a puata psona cogi ad restitutionē male ablatoꝝ. nisi p iudicē ecclesiasticū vel ciuilem. nec videt bñ posse excusari a furto. cuz 2ctet rem alienam iuito dño cū in vsura trāsferat dñium. p h̄ etiā se exponit multis piculis. Si aūt tales mediatores de quib9 dictū est pñt restituere. cuz illi ad q̄s extorta puenerūt nolūt restituere qui pncipalit obligant pñt petere humiliter nō p coactionez vel fraudem a creditorib9 vsurarū. vel fraudum remissionē cū penes eos non remanserit pecunia fenebris. ⁊ illi qui eā habuerūt remaneant pncipaliter obligati. q2 remissiōe obtenta libere ⁊ sponte amplius nō tenebunt. sed tm̄ pncipalꝭ nisi ⁊ eis fieret remissio. q si remissionem facere nō vellent tenet satisfacere de suo. ⁊ tūc vsq3 ad q̄ntitatē solutam. p illis poterūt occulte accipe de bonis eoꝝ. si alꝭ p viā iudicij habere nō pñt. ita tñ q nō sequat scandalū vel piculū q̄ sp vitanda sūt. Ubi aūt mediator talis sic satisfecit. deb3 p aliquez modū cautū declarare illi q̄ sciebat se obligatū ad illud amplius non teneri. vtputa si dicat se non curare ab eo illa recuperare. quasi ac si donasset. vel declarare heredibus suis q nō recipiant a tali psona aliquid vt debitu3 pro tali causa. ⁊ huiusmodi. Bona em̄ fides non patit vt semel exactum bis exigat. de regulis iuris. li. vi.

Cui fienda sit restitutio. Capitulū. v.

Wantum

Bona vir fides

ad q̃ntū.s.cui fienda ē restitutio seu datio rei ablate vl' al's illicite acq̃site. Pro fūdamēto notāda est distinctio quaꝫ pōit Tho.ij.ij.q.xxxij.dicēs. Tripl'r pt aliq̃d esse acq̃situ̅. Uno mō q2 id qd acq̃rit illicite debet ei a q̃ acq̃situ̅ et extortū est. ꝛ siue nō trāsferatur dominiū illius rei in accipiētem vt in furto ꝛ rapina. siue transferat vt in vsura. tn̄ competit repetitio. Scd̃o mō d2 aliq̃d illicite acq̃situm. ita ꝙ ille qui illicite atq̃siuit. nō pt illd retinere. nec tn̄ debet illi a q̃ acq̃siuit. q2 ille ꝯ iusticiaꝫ dedit. ꝛ ille ꝯ iusticiā accepit. vt in symonia ꝛ silib9. in quibus ipa datio ꝛ acceptio ē ꝯ legē. Tertio mō dr illicite acq̃situ̅. nō ꝙ ipa acq̃sitio sit illicita. sed illud ex q̃ acq̃rit ē illicituꝫ. ex q̃ transfert dn̄ium. nec ꝯpetit repetitio. vt in meretricio ꝛ hmōi. nam meretrix turpiter agit ꝛ ꝯ legē dei fornicādo. sed ipa acquisitio vl' datio pecunie p hmōi illicitis n̄ ē illicita nec ꝯtra legem dei. ꝛ h ppe d2 turpe lucrū. De illicitis ergo isto tertio mō acq̃sitis ꝭm Tho. ꝛ Ray. potest dari elemosyna. ꝛ pōt etiaꝫ retineri. nisi sup̄fluū p fraudeꝫ. vel dolū mulier extorserit. q̃a illud esset restituendū. Et ad hoc ptinent lucra facta ex histrionatu illicito. ex duello. ex torneamento. ex sertis factis de florib9 ꝛ alijs hmōi. q̃rum vsus ē cōit ad lasciuiā. ex dečijs factis. ex arte mathematica seu arte diuinatoria. ex lucro negociationis. aduocationis vel medicine in cāu nō ꝯcesso q̃ ad clericos. in his dixerūt aliq̃ n̄ posse fieri elemosynā. q2 vt d2 Prouer.iij. Honora deū d tua suba. Et iterū. Honora deū de tuis iust̄ laborib9. xiiij.q.v.c. elemosyna ꝛ.i.q.i. non ē putāda. Sꝫ h nō ē verū ꝭm Tho. ꝛ Ray. ꝛ alios cōiter. Predicta aūt capitula allegata hoc intendūt ꝙ non licet dare elemosynaꝫ de malis acq̃sitis. que.s. dn̄t certis psonis restitui. vel ꝙ n̄ debet aliq̃s aliqd facere illicitū vt det elemosynam. Et q̄uis quidam distinguant vt dt Guil. ꝙ in his q̃ ꝓhibita sunt q2 mala. ꝛ non puniunt a iure. nisi infamia. vt meretricium duellum ꝛ hmōi. talia pn̄t retineri. Sed q̃ mala sūt quia prohibita a iure. vt torneamēta. negociatio q̃ ad clericos ꝛ hmōi. ꝛ talia n̄ possūt

retineri ad vsum suū. sed dn̄t
paupibus erogari. Licet hec
distinctio videat̄ eē ꝓbabilis
tn̄ qꝛ pene sunt restringende
non ampliande. ꝛ q̄ nimis e/
mungit elicit sāguinē. Ber.
Credo ꝙ in p̄dictis oībꝫ ca/
sibꝫ ꝛ sil'ibꝫ bonū est ꝛ salubꝛe
ꝙ penitēs inducat̄ ad erogā
dū paupibꝫ. non tn̄ cogend⁹
ad h̄. nec si nō velit in h̄ est iu
dicād⁹ non eē in statu salut̄.
si nō velit hmōi pniam agere
ł accipe. s. ꝙ hmōi lucra pau
peribꝫ eroget. nisi in casib⁹ a
iure exp̄ssis. vt in symonia. et
idem de eo qđ dat̄ iudici ad
corrūpendū eum ꝛ hmōi. vt
infra dicet̄. ꝯm ergo Thom̄.
Guil'. Ray. ꝛ Inno. de hmōi
dꝫ dari elemosyna debito ho/
nestatis ꝛ cōsilij. non debito
necessitatis salutis. ꝛ sic intel
ligit̄ illud. xiiij. q. v. q̄ habet̄.
Non ē ḡ illud acceptuꝫ sic re/
stituendū ei a q̄ acceptum ē.
qꝛ in turpi cā melioꝛ est cōdi
tio possidentis. ff. de ꝯdi. ob
turpem cām. De illicite acq̄/
sitis scđo modo. vicꝫ cum il/
lud sit acq̄situm non debet̄ ei
a q̄ est sic acq̄situm. nec tn̄ ac/
q̄rens p̄t ꝓ se retinere. Illud
pōt ꝛ dꝫ de necessitate salutis
nō soluꝫ de ꝯsilio ꝛ honestate
paupibꝫ erogari. ꝛ huius rō ē
ꝯm Tho. ij. ij. q. lxij. qꝛ ipa da
tio ꝛ acceptio est lege ꝓhibita
vt in symonia. Quidā tn̄ ex/
tendūt istū scđm modum ad
oē lucrū in q̄ ꝯmittit̄ pctm̄ i
dante ꝛ i recipiēte nō solum ī
symonia. sed etiā in pecunia
accepta ex adulterio. ꝛ ꝓ vsu/
ra cum q̄s accipit mutuū si/
ne cā rōnabili. puta vt ampli
us ditet̄. ꝛ inde soluit vsuraꝫ.
Illā vsurā vt dicunt q̄ acci/
pit retiere nō pōt. nec tn̄ ei dꝫ
reddere qui dedit. quia turpi
ter operatus est dando mu/
tuū ei quem nouerat non idi/
gere. Sꝫ Tho. nō dic̄ h̄. sed
cū datio ē ꝯ legē. in dicto aūt
casu datio pecunie ꝓ mutuo
nō est pctm̄. sꝫ accipe illo mō
vsurario mutuū est pctm̄. q̄a
dat illi occasionē mali. Vnđ
licet peccet mortaliter sic mu
tuū accipiendo. debet tamen
potius reddere illi a quo acce
pit q̄s pauperibꝫ erogare. nisi
vbi nō inueniret̄ ille a q̄ acce/
pit. vel etiā si vellet illā vsurā
reddere nō vsurario. sed his
a quibꝫ extoꝛsit ipe vsurarius
vsuras pꝛo eo satisfaciendo ꝓ
illa parte. et tunc debet vsura
rio significare ne iterum illi re
stituat. et pꝛecipue debet hoc

facere cū licentia epi. vt si di/ctus vsurari⁹ vellet ab eo re/petere. eps cogat illū desistere a repetitōe. ꝛ ex q̄ vtilit᷑ gestū est negociū ratū hr̄e dꝫ. nō tn̄ tenet᷑ ad h̄ scꝫ inq̄rere vl̄ dare bis q̄bꝰ debitoꝛ est vsurarius sed sufficit ꝙ restituat a q̄ ac/cepit paupibꝰ autem erogare nō debet. cū nouit eū a q̄ acce pit. et pōt ei dare. qđ expꝛesse ostendit Aug⁹. dicēs. Nolite facere elemosynas đ fenore ꝛ vsuris. xiiij. q. v. nam cū dat᷑ paupibꝰ qđ debet᷑ certe perso ne nō liberat᷑ a restitutōis ob ligatione ad illā psonā. vt ha betur extra de homici. ca. sic dignū. circa fi. Sed in symo nia ipa datio ꝛ acceptio pecu nie est ꝓhibita. Unde dꝛ. i. q. i. ca. anathema danti anathe ma et accipienti. nec sibi reti/nere valet. nec illi reddere qui dedit. sed debet de necessitate salutis paupibꝰ erogare si pt. vel illi eccl'e in cui⁹ iniuriā da ta est pecunia applicari vl̄ ali ter ꝓuideri. put hēs in. ij. pte sum. ti. i. c. i. Similiter i iudi cio ꝓhibitū est iudici vl̄ asses soꝛi cū habent certū salarium accipe aliq̄d a partibꝰ ꝓ iudi cando vel nō iudicando. vel iudicando bn̄ vel male. ꝛ testi est ꝓhibitū accipe ꝓ testimo/nio ferendo. Unde August. Ideo non debet vendere iu/dex iustū iudiciū. aut test' ve/rum testimoniū. quia vendit aduocatus iustū patrociniū et iuriscōsultus verū cōsiliū. Illi eīn inter vtrāqꝫ partē ad examen adhibent᷑. isti ex vna parte ꝯsistūt. xiiij. q. v. c. nō sa ne. Qđ ergo recipit iudex ꝓ hmōi vel testis ꝓ se retinere nō potest. sed debet restitui il li q̄ dedit. si iuste dedit. puta vt iuste iudicaret intendēs re dimere quodāmodo vexatio nem suā. Unđ Aug⁹. ī dicto ca. nō sane. Ille solet male si/bi ablatā pecuniā repetere q̄ iustū iudiciū emit qm̄ venale esse nō debuit. Sed si pecu/nia data fuit iudici ad eū coꝛ/rumpendū. vel testi ad falsuꝫ testimoniū dicendū. vl̄ alicui ad falso accusandū vel aduo/cato ad iniuste aduocandum illi datoꝛi reddi nō debet. qꝛ turpiter dedit nec sibi retine/re debet. sed pauperibꝰ elargi ri. vel illi in cui⁹ iniuriā data est. ꝛ pꝛecipue si ex h̄ amisisset iustaꝫ causam. habent᷑ hec in dicto capitulo. non sane. pꝛo/ut ibi notat Johan. an. et Ar chid. et. xi. q. iij. ca. qui recte.

z Inno. extra d imuni. eccle. qz plerique. Ray. z Host. in su. Silr inferiores officiales vt nuncij missi et hmoi si aliqd extorqnt p improbitate vt d nariu puu z hmoi. tenet pauperibz erogare. z hoc vbi certu salariu recipiunt. vt dic gl. in. c. no sane. Nam cu salariu sufficiens recipiunt. si qua extorquent debent restituere si est qd notabile. z idem videt dom de notarijs. camerarijs et hmoi q officio suo exigunt aliqd a psonis. Si ei habet sufficies salariu tenent ad restitutioem eoz que accipiut. nec videt excusare psuetudo cu sit irronabilis. ar. xxiij. q. i. c. militare. vel paupibz erogare. si de facili non pot inueniri. Si vo salarium no haberent vl non sufficiens credo q psuetudo excusaret. qz nemo cogit suis stipendijs militare. ar. insup d his q accipiunt pecunia ab accusatis vel incarceratis antequa pferat snia p eos vt intercedant p eis z liberent. Sciedu q si accusati vel incarcerati sut culpabiles vn z merito pdenadi. illa pecunia nec reddere debent datoribz. qz turpit dederunt nec sibi retinere put. qz turpit acceperut impedientes iusticiam. sed debent paupibz erogari. ar. xiiij. q. v. q habetis. Si vo sunt innocentes z ad redimeda sua vexatioem dederunt z pcuranda sui liberatioez. si intercessores eoz sunt officiales salariati. als pecunia p h receptam reddere debent vel paupibz erogare. nisi data fuisset p modu doni z liberalitatis. z pcipue post liberatioez. qz tuc retineri posset. ar. i. q. ij. c. sicut epm. z silr si intcessores no sunt officiales salariati sed puate psoe laborando p hmoi iusta liberatione iuste faciut. z qd eis datur iuste retinere valet. Item de pecunia data p adulterio pmisso vl pmittedo. quis q daz dicat q dz dari no ei q dedit. nec sibi retineri. sed ei dari in cui iniuria data e. s. marito. si vxor ei commisit adulterium. ex q pecuniaz habuit videtur q poti debeat pauperibus erogari. nisi ille maritus esset paup. qz pter paupertate posset etiam pfessor ipsi mlieri taque paupi dimittere. Et silr d viro pmittete adulteriu q ad vxore caste viuete z videt ee i hmoi qi ide ius sicut z i turpi lucro. vt i mere

tricio. qd etiã pt retineri sic acq̃situ͂. nisi q leges ꝓhibẽt adulteria ꝛ puniu͂t. nõ ãt simplicẽ fornicationez ꝛ meretricia. Nihilominꝰ de pecunia data ꝓ adulterio nil statuu͂t sic͂ de pecunia symoniaca. et aliis hmõi. vnde paupibꝫ erogari potiꝰ inducẽdi su͂t. xiiij. q. v. c. nõ sane. ¶ De acquisitꝭ p ludos fortune extra illos casus in q̃bꝫ dꝫ acq̃situ͂ ꝓ hmõi restitui. debẽt paupibꝫ erogari. qñq3 etiã posset sibi retinere. Sꝫ de h̃ s̃. c. li. ti. i. De illicite acq̃sitꝭ pmo mõ. i. cu͂ debetur illud acq̃situ͂ ei a q̃ acq̃situ͂ est vt in furto. rapina. vsura. et hmõi. regula est q hmõi sunt restituẽda spoliatis. siue sint dñi illaꝝ reru͂ siue ad eos spectet du͂modo constat rem non fuisse ablatã. vt accidit ĩ pignore deposito cõmodato. et hmõi. licet em̃ tales q̃ habẽt pignora deposita et hmõi nõ sint dñi illaru͂ reru͂. tñ ex honesta causa illa tenent. iõ his debẽt restitui talia ablata nõ dñis ipsaꝝ rerum. ꝛ sic intelligo illd. iij. q. i. c. reintegrãda su͂t oĩa spoliatꝭ. extra de resti. spol. p totu͂. Si au͂t res ablata est ab eo qui iniuste habuerat. puta p furtu͂ vł p rapinã. restituenda est dño illiꝰ rei. nõ illi furatori. q̃uis ãt malefaceret talis restituendo furatoria a quo ipse acceperat. ꝛ nõ domino rei ipsius quẽ nouit. tñ ꝭm Uber. liberatꝰ ẽ ab obligatione restitutõis. qꝛ reposuit in pstinu͂ statu͂ ꝛ gradum Quidã tñ dicu͂t q illud q acq̃rit ex vsura mẽtali tm̃. nõ dꝫ illi restitui q̃ dedit. qꝛ a se voluntarie abdicauit. nc tñ sibi dꝫ retinere. quia ꝯ legem accepit. extra de vsuris ca. ꝯsuluit sed debet paupibus erogari. ar. c. sicut dignu3. extra d ho. mi. de vsuris. c. tu͂ tu. Sꝫ ista iura inducta videnꝭ esse ꝯ talem opinionem. na3 ibi dr̃ q debent ablata restitui eis q̃ꝝ fueru͂t si repiuntur. vel eoru3 heredibus. nec aliqd ius nec aliq̃s doctor solẽnis facit istã distinctionem inter vsurã mẽtalẽ ꝛ pactionalẽ vt prima debeat restitui ei qui dedit scd̃a au͂t nõ sed paupibꝫ erogari. s3 sicut indistincte dicit Aug. d acceptis p furtum ꝛ rapina3 q debent restitui. ñ dari pauperibus sic inq̃ens. Qui contra ius societatis humane. furtis. rapinis: inuasionibus oppressiõibus aliqua abstulerunt reddenda potius quã

dōnanda censem⁹. exēplo za/ chei. xiiij. q. v. c. sane. ita ⁊ idi stincte dicit idem de vsuris Nolite elemosynas facere de vsuris. q. ead. q̄i dicat. h᷑ red denda sūt nō paupib⁊ danda cū. s. inueniunt̄ q̄ dederūt ip/ sas vsuras. Et cū dr̄ q̄ q̄ de/ dit vsuras volūtarie illō a se abdicauit. R̄n. q̄ si dedit ex liberalitate ⁊ p modū doni ve rū eēt. ⁊ tūc recipiēs h̄ sciens n̄ tenet̄ restituere n᷑ paupib⁹ dare. Sz si dedit rōe mutui pncipal'r non abdicauit illō voluntarie. supplesz ɔditiōa te. ne mutuās rēputaret se ḡ/ uatū. ⁊ istū ingratū. ⁊ sic alia vice nō inueniret mutuū. ⁊ iō sibi debet restitui vsura. Si autem nil accepit. vltra sortez q̄uis hoc non intenderet. in nullo tenet̄ nec illi nec paupi/ bus. ¶ Pro hmōi aūt maiori declaratōne sciendū q̄ in re q̄ debet restitui se aliq̄s triplici ter pōt habere. quia aut ē ve/ rus dn̄s. aut heres eius aut solum est dispensator circa ip sam rem. ⁊ in pmo casu cum scz ē verus dn̄s rei ablate dz sibi restitui si pōt. iij. q. i. c. re/ integrāda. ⁊ fere p totā qōnē Et hoc nisi iusto bello vel iu sto edicto impiali vel eccl'ia/ stico ille cui res sublata est p̄/ uaret̄ iure rehabendi simpl'r. vel ad tps. nam cū continge/ ret hoc. puta q̄ tāq̄ʒ heretic⁹ ɔdemnatus ē dn̄s rei. vel de crimine lese maiestatis cōui/ ctus. in q̄b⁹ casib⁊ oīa ɔfiscā tur post sn̄iam sup hoc nō si/ bi. s; fisco debēt oīa sua appli cari. extra ō here. c. excōicā⁹. Insup si dn̄s rei ablate nō ha bet administratiōez bonorūz suoꝝ. vt pupillus. dz illō red di tutori vel curatori. In se/ cundo vero cā u. s. cum legiti mus heres ē sibi debēt abla/ ta restitui. sed cū tali distictōe s̄m Ray. q̄ si heredes sūt plu res vnicuiq̄ʒ s̄m pportiones sue hereditarie ptis restituen dū est. Si aūt heres ī aliq̄ de termiata q̄ntitate cōstitutus sit puta in caplo vel domo. ⁊ nō plus. tūc restitutio nō fiet heredi. sed illi vel illis q̄b⁊ te/ stator ɔmisit dispensatiōem bonoꝝ suoꝝ. Si v̄o defūct⁹ in morte sua oīa bona sua le/ gauit paupibus ⁊ piis locis q̄b⁊ illa legata sunt acquirit̄ ius in bonis defuncti presēti bus ⁊ futuris. vn̄ et eis debz restitui. In tertio cāu. s. cū est dispēsator reꝝ. vt epi ⁊ aliij p̄/ lati eccl'iarū ⁊ gubernatores

hospitaliū ē distinguēdū. qꝛ cū dāt aliq̄ alijs. aut dant de rebꝫ suis pprijs. puta pñimo nialibꝫ vł p industriā acq̄sitꝭ sic scptture doctrine et hmōi. ꝛ de hmōi dādo quibuscūqꝫ etiā malis vt meretricibus ꝛ histriōibꝫ ꝙuis gūiter peccēt vt illō. lxxxviij. di. c. donare. tñ nō tenenł ad restitutōeꝫ nec illi qui hmōi recipiūt ab eis fm Ray. ꝛ Guil. aut dant de fructibꝫ ecclīaꝝ suaꝝ ꝛ locoꝝ pioꝝ ad mēsaꝫ eoꝝ seu vsum spēaliter deputatꝭ. ꝛ tūc etiaꝫ male vtēdo ꝛ dādo male faciunt. nō tñ tenenł ad restitutō nē ipi. nec q̄ recipiunt ab eis. nisi rcipent p extorsiōes fraudes ꝛ violentias ꝛ hmōi. tūc tenerenł. ꝛ h̄ fm Tho. ij. ij. q. clxxxv. et fm Guil. Aut dant de bonis ecclesie deputatꝭ ad cultū diuinū vel capitulo distribuēdis. aut paupibꝫ erogandis specialił. vel cū etiaꝫ multipliciter cōmittūł dispē sationi sue sine distinctōe sibi deputatoꝝ ad vitā ab alijs. ꝛ tūc si dāt causa necessitatꝭ seu elemosyne bñ faciunt. nec ipi tenenł nec q̄ recipiūt ad restituenduꝫ nisi darent de his q̄ sūt distincte deputata clericꝭ. qꝛ tūc tenenł eis de eo qđ abstulit ab eis. qꝛ non danda est elemosyna de alieno. xiiij. q. v ca. neqꝫ. Si dant psonis honestis p patrocinio et labore quē impendūt ecclesijs etiaꝫ laudabiliter faciūt fm q̄ntitatē laboris et industrie. Ecclesiasticis em̄ vtilitatibꝫ seruiētes ecclesiastica oportet remuneratiōe gaudere. xij. q. ij. c. q̄cūqꝫ. Nec g̊ plati dantes nec recipiētes p hmōi tenenł in aliq̄ restituere. Sꝫ si dant rō ne parentele. cū tñ nō indigeant. vel causa fauoris hūani erga pncipes nō faceret ad redimendā vexatinoē q̄ ad tyrānos ꝛ silēs. vel dant cā turpitudinis vt meretricibus ꝛ hmōi. renenł ad restituenduꝫ que sic male dederunt. non quidem de bonis ecclesie. sed de bonis patrimonialibus si habent. vel p industriā acquisitis. Illi etiaꝫ qui sic talia q̄ alijs debebāł male accipiūt. tenenł restituere nisi ipse qui dedit satisfecit. Tho. vbi sup̄ debent autem dare vł successori eius qui dedit. vel in vtilitatem ecclesie ɔuertere cum licentia superioris. vel paupibus erogare. si illa pauperibꝫ debebātur. Qui aūt recipiūt a religiosis propter iniustam

causam. vl' sine snīa supioris debēt restituere plato ipi⁹ monasterij. vel ɔuēt⁹. vel al's in vtilitatē monasterij conuertere vel expendere. p̄cipue si ipe plat⁹ fuit q̄ male dedit. In oī aūt cāu ex sup̄dictis dʒ fieri. ita ꝙ pctm̄ qđ est occultū nō manifestet. ꝛ ita ꝙ nō sequat mai⁹ scandalū. ar. dist. xiij. c. duo. Qui aūt tenent alicui ecclesie vel loco pio debent illđ dare gubernatori seu rectori eius loci. nisi ille rector ñ haberet iustū titulū. sed vsurpatū vel ꝓbabiliter credat male vsurū. tūc em̄ posset in vtilitatē illi⁹ loci cōuerti vel successori reseruare.

Cur fienda sit restitutio.
Capitulum. vi.

Quantum ad sextū. s. cur sit fienda restitutio. Ad hoc btūs Tho. ij. ij. q. lxij. assigt rōeʒ. vicʒ qꝛ restitutio ē actus iusticie. ad iusticiā āt habēdā ꝛ exercendā q̄libʒ tenet. Cōsistit āt iusticia in q̄daʒ eq̄litate q̄ tollit ꝑ vsurpationē ꝛ detētionē aliene rei. ꝛ repari nō p̄t nisi ꝑ iteratā dationē seu ꝑ assignatiōeʒ rei ei cui⁹ erat si p̄t. ꝛ iđo tenet restituere. Sʒ nota ꝙ sicꝰ q̄libʒ q̄ est sui iuris p̄t donare rem suā ita p̄t etiaʒ remittere rem sibi debitā grat̄s ꝛ relaxare suo debitori. que remissio siue donatio libere facta sine fraude ꝛ coactōe post q̄ꝫ facta est ꝑ pniāʒ nō p̄ōt reuocari. vt dicit Ray. ar. vij. q. i. c. q̄ꝫ piculosū. Sʒ sciēdū ꝙ illi q̄ ponūt se in manib⁹ creditoꝝ ꝓmittēdo seu offerēdo se ad dandū qđ peteret. rogātes tñ ꝙ totū vl' ptē dimittāt sʒ nō intendūt restituere. imo sperāt ꝙ ꝓ nihilo vl' modico q̄etabūt. al's nō se ponerēt in manib⁹ coꝝ. a pctō q̄dē rapine vsure seu alteri⁹ male vsurpatiōis nō sūt absoluti. quia pctm̄ ꝑ pniāʒ ꝛ ɔfessioneʒ dimittit quā illi ṽe nō h̄ñt. Sʒ vtrū absoluti sint a debito seu obligatiōe restituendi. distinguendū est ꝯm Egidiū i q̄libet. quia si creditor ꝓpa volūtate et liberalitate dimisit et donauit nō curās ꝙ debitor intenderet non tenetur ipe debitor amplius restituere. si h̄ ei clare constat. Secus auteʒ si creditor deceptus vl' coactus vel desperatus. i. ꝙ nūq̄ꝫ sperabat se illud debitum ab eo posse habere vel non posse habere totū. et iđo potius vo

luit hr̃e ptez q̄ȝ nihil dubitãs ne nihil hr̃et si totũ vellet hr̃e Talis eñ remissio nõ valȝ. ꝛ adhuc obligaſ ad restituẽdũ. Sȝ qꝛ hec maria ē mľtũ vti/ lis ꝛ necessaria sciri. ꝛ i freq̄n/ ti pꝛactica. iõ seriosiꝰ ꝛ pleniꝰ tractãda. ꝛ q̄d sentiãt docto/ res i h̄ referẽdũ. Cũ ḡ q̄ritur vtꝝ vsurario vľ cuilibȝ alteri q̄ hȝ aliẽa sufficiat i foꝛo ꝯscie remissio sibi facta ab his a q̄/ bꝰ extoꝛsit vsuras vľ alia ma le ablata. vel ab heredibꝫ eoꝛũ si illi nõ viuũt. Rñdeſ diuersi mode a diuersis. vt in. §. seq̄n tibꝫ. Girar. de senis asserit q̄ hñs male ablata nisi reddat aut sufficientẽ faciat cautõeȝ nõ p̄t liberari a sua obligatio ne p aliũ modũ cũ p̄t aliq̄ mõ restituere nec eñ p̄t debitum deobligari. Et p̄mo nec p vi/ am remissiõis. Scd̃o nec p viã satisfactõnis. Tertio nec p viã liberatõis. Quarto nec p viã trãslatõis. Quinto nec p viã donatõnis. Sexto nec p viã renũciatõis. Septimo nec p viã ꝯuenientie ꝛ discre/ tionis. Inducit ad h̄ has rõ nes q̄ nõ videnſ multũ vꝛge/ re. sed sine multa difficultate solui pñt p eos q̄ tenẽt q̄ abs/ q̄ actuali restitutõe p̄ot tolli obligatio male ablatoruȝ ab eo cui obligaſ p quẽlibȝ hoꝝ modoꝛũ. dũmodo nil fiat in fraudẽ vel p metũ vel p despe rationẽ. s. nõ rehabendi. sed li bere spõte gratꝫ ꝛ sciẽter. Si enim fraudulenter vel coacte hmõi fieret talis deobligatio locũ hȝ qd̓ d̓t ꝛ ñ alit̓. Q, nõ possit tolli taľ obligatio p viã remissiõis nisi restituaſ. pbat sic. Nullꝰ ē capax remissiõis nisi a pctõ p̄us desistat. sȝ ha bens rem male ablatã q̄ȝ diu remanet obligatꝰ ad redden/ dũ nõ d̓ꝫ desistere a pctõ. ergo nõ est capax remissiõis. et per ꝯñs poligatio illa tolli nõ p̄t p viã remissiõis. Ad qd̓ facit regľa Pctm̃. de reg. iu. li. vi. Restitutio eñ p quã obliga/ tio tolliſ est pꝛeuia remissioni vnde nõ videtur remissio fie/ ri nisi p restitutionẽ tollaſ pꝛi us obligatio. Sed ad hoc re spõdet. maioꝛ p̄t intelligi du/ plicit̓. Uno mõ vt intelligaſ de remissiõe debiti rei ablate. et sic videſ falsa. nam potest alicui remitti debituȝ si vult creditoꝛ libere et sponte. quã/ uis ille debitoꝛ non intendat dare. et non sibi amplius ob/ ligatur ꝑm Egidium. ¶ Se/ cundo modo vt intelligas de

remissione peccati. ⁊ tūc ē ꝓa maior. ⁊ minor falsa. nā hñs male ablata si nō põt restitue re vllo mō remanet obligatꝰ ad restitutiōem cū poterit. extra de solu. ca. odoardus. ⁊ tñ desistit a pctō si penitet ⁊ pro ponit restituere i futurū. Sꝫ si p̃t restituere sed male. ⁊ hoc intendit facere si creditor nō remittat. talis etiā adhuc re manet obligatus ad restituē dū. ⁊ tñ desistit a pctō penitē do. Et quod pendet ex regl'a Aug. pctm̄. ꝙ restitutio est p̄ uia remissionis. verū ē de re stitutiōe nō solū actuali ſꝫ eti am mentali. ⁊ in ꝓposito ⁊ in equalenti. Q, non tollaẜ ꝑ vi am satisfactōis ꝓbat sic. Sa tisfacere est pctōrum cās exci dere. ⁊ eoꝝ suggestionibꝫ ad itū non indulgere. de pe. dis. iij. circa p̄nci. Cū ergo abla tio ⁊ detentio rei. s. pcti fit per oppositū suū. s. restōem. igiẜ nisi restituaẜ nō videẜ posse sa tisfacere q̄ntūcunqꝫ acceptet creditor. Insup cū ꝑ satisfac tiōem nō solū repareẜ amici cia sed etiaꝫ eq̄litas iusticie q̄ ablata erāt ꝑ vsurpatōeꝫ ⁊ de tentiōeꝫ alienoꝝ nisi tollaẜ cā iniusticie ⁊ ineq̄litatis q̄ fit ꝑ restitutōeꝫ subtractoꝝ dū cre ditori reddiẜ qđ minus ha bebat q̄ꝫ debebat ab ip̄o vsur patore q̄ plus habebat q̄ꝫ de bebat nō repabiẜ iusticie eq̄li tas. ⁊ sic nō fiet satisfactio ni si reddat ablata. Satisfactio em̄ fieri dꝫ ꝑ ip̄m debitorē q̄ violauit iusticiam vsurpādo aliena. non ꝑ creditorē. Ad ꝯ ſñderi põt ꝙ vtiqꝫ pcti causa excidi nō p̄t nisi ꝑ restitutōeꝫ ſꝫ restitutio nō solū fieri põt actu ſꝫ etiā mente ⁊ ꝓposito. al's q̄ nō p̄t restituere cum nil habeat. seq̄reẜ ꝙ nō posset sa tisfacere ꝓ pctīs. qđ est falsū. Silr̄ etiaꝫ eq̄litas iusticie re parari p̄t nō solū ꝑ actualē re stitutōeꝫ. ſꝫ etiā ꝑ aliū modū. ꝑ quē creditor vel iniuriā pas sus reputat sibi satisfactum. Fit quoqꝫ in hmōi remissiōe satisfactio ꝑ debitorē q̄ viola uit iusticiā dum hꝫ animum paratū ⁊ se offert ad restituen dum si non remittit. Tercio probat ꝙ non tollatur ꝑ viā liberatiōis sic. Chryso. dicit extra de regu. iu. c. Omīs res per quascūqꝫ causas nascitur per easdem dissoluitur. Sed obligatio talis iniusti deten toris nascitur per solam eius deprauatam voluntatem. scꝫ rapiendo vel tenendo vl' deti

Creditor non remi[ttit]

nendo rē alienā. ꝗ dissolui nō poterit nisi ꝑ volūtatē. s. recti ficatā. s in restituēdo ablata: ⁊ sic videt̄ ꝙ n̄ sufficiat volū/ tas ei⁹ cui fieri dꝫ restitutō ad tollendū obligatōꝫ cū nō fue rit cā ipi⁹. Ad qđ rn̄deri pt ꝙ voluntas depuata vsurpatō nis rectificari pōt nō solū per actualē restitutiōeꝫ sed ꝑ intē tionē voluntariā restituendi si ille. sponte noluerit remitte re. ⁊ sic non solū volūtas cre/ ditoris sed ⁊ debitoris volū/ tas q̄ fuit cā obligatōis con/ currit ad liberandū obligato rem dū se offert ad satisfacien dū creditori ad placitū. Quā tū ad q̄rtum. s. ꝑ viam trāsla/ tionis ⁊ acq̄sitionis dn̄ij pro bat ꝙ non possit tolli obliga tio sic. Presupposito ꝙ ī vsu ra non trāsferat̄ dn̄iuꝫ ꝺm q̄s dam tunc assumit̄ tal' regula. Nullus pt in re detinenda in iust⁹ titul⁹ aduenire. nisi ꝓus iust⁹ auferat̄ titul⁹. nā iniust⁹ titul⁹ auferri nō pt absq; hoc ꝙ iustus titulus acq̄rat̄. ⁊ e/ cō uerso. ⁊ idcirco erit alia ac/ tio ꝑ quā iniust⁹ titulus tolli tur ⁊ ꝑ quā iustus titul⁹ acq̄/ rit̄. Nullus ꝗ aduēire poterit. iust⁹ titul⁹ ꝑ aliquā actiōem nisi ei auferat̄ iniust⁹ titulus ꝑ aliā actiōeꝫ. Sed illis q̄ ac q̄runt dn̄ium in re detinēda aduenit iust⁹ titulus ꝑ domi nij acq̄sitionem. ꝗ si ꝓus ha/ buit iniustū titulū ꝑ rei alie/ ne vsurpationē ⁊ detentiōem optet ꝙ dict⁹ titul⁹ iniust⁹ au ferat̄ ꝑ eiusdē rei restōem aut dn̄ij acq̄sitiōem. ⁊ sic nō ē ca/ pax dn̄ij ante restitutōꝫ. ⁊ ml̄ to forti⁹ in furtis ⁊ rapinis ī q̄bꝫ ꝺm oēs nō trāsfert̄ dn̄iū. Sed ad h̄ rn̄det̄ ꝙ ad hoc vt dictū est restitutio ꝑ quā au/ ferat̄ iniustus titulus ī foro cō sciē fieri pōt nō solū manuali ter sed etiā mental'r. dum. s. ē paratus reddere real'r si non vult dimittere. ⁊ sic ablato in iusto titulo ꝑ spontaneā ⁊ li/ berā remissionē creditoris ac quirit̄ dn̄ium. ¶ Quantū ad q̄ntū ꝙ non possit tolli ꝑ viā donatōis ꝓbat sic per has ꝓ positiones. Ille cui restitutō fieri debet donare non potest prius q̄ꝫ sit restitutus ⁊ ipse iniuste detinēs aliena anteq̄ꝫ restituat ablata certificari nō pōt de tali donatione vtrum sit vera donatio. ꝓmam sic ꝓ bat. Donatio nisi sit libera n̄ est donatio ꝟa. ff. đ adimē. le/ ga. l. rem legatam. Iste autē qui talit̄ donat. scꝫ anteq̄ꝫ sit

restitutus nõ libere donet. qz non libere illud hz. cũ non actualiť habeat. Et si dicať q̃ libere restituendus pt hre z p ꝯñs libere pt donare. qz detẽtoz bonoꝝ suoꝝ parat⁹ ẽ reddere. Talis instãtia nihil valet. qz r̃stituẽd⁹ certificari ñ pt q̃ talis hñs sua male ablata sit patus ad ea restituẽda. nisi ea statim cũ põt reddat. vel p eis reddẽdis sufficiẽtẽ cautionez facit. qd ptinet ad scdaz ppositionẽ. Nam z si videãť aliq̃ signa q̃bꝫ se paratũ ad satisfaciendũ oñdat nõ pbať eẽ sufficientia cũ illis vti possit. ita ille q̃ non hz intentionem restituendi sicut ille qui hz. z talis alienorum detentoz iniustus cui donatio fit añ restitutõz. nõ põt eam vt verã donatiõem acceptare vel accipe cũ bona cõscia. Ad qd r̃ndeť q̃ donari pñt nõ solũ res habite. sed etiam iura z actiões z q̃ speranť haberi. nec ppterea pt dici q̃ non sit donatio libera. qz res actu nõ habeť. z cũ h̃ negocium agať z discutiať s̄m foꝝ cõscie vbi credẽdũ ẽ cuilibet p se z contra se. z nemo sit arbitrand⁹ imemoz ppe salutis. vt dz. i. q. vij. sancim⁹. ex q̃ debitoz offert se paratũ ad restituendũ si vult rogat tñ vt donet nõ coact⁹ nõ decept⁹. sed spontane⁹ pt sibi psuadere z credere libere donasse. pcipue cũ non egeat mltum. nec eñi p̃sumiť de facili quis pijcere sua et donare.

¶Quantũ ad sextũ q̃ ñ possit tolli p viam renunciatiõis pbat sic. vbi renunciatio non habet locũ. obligatio tolli nõ põt p viam renunciatõis. sed anteq̃ fiat male ablatoꝝ restitutio. non põt ille cui restitutio fieri dz renunciare. ergo ñ põt tolli obligatio detinent̃ aliena iniuste p viam renunciatõis. Maior est nota. minoz pbatur. nam renunciatio illa q̃ fit a spoliato ãteq̃ restituať ipa decerniť eẽ nulla. sic patet. iij. q. i. c. epis. z extra de resti. spolia. ca. sollicite. z hoc ideo. quia p̃sumitur nõ libere fieri. qz non ẽ verisile q̃ sponte iuri suo r̃nũciauerit q̃ renũciat spoliatus. Sic i p̃posito videtur dicendum q̃ creditoz renuncians non restitutus non videtur sponte renũciare sed vt coactus z hmõi. Ad qd r̃ndetur q̃ ea q̃ cõtineť i dict̃ capitul⁹ hñt locum in foro ꝯtentioso vbi pcediť p p̃sũptionem. sz i foro ꝯscie

etiā spoliat⁹ pt renūciare iuri suo vt in ppo sito. ꝑterea eo ip so ꝙ offert se ad restitutiōeȝ si vult iam reuestit ⁊ restituit eū iuri suo. ¶ Quantuȝ ad septi- mū ꝙ nō possit tolli ꝑ viam ꝯueniētie ⁊ discretiōis ꝓbat sic. Supposito dicto regule pctm̄. li. vi. Obligatio illa q̄ i iustus detentoꝛ alienoꝝ ē ob- ligatus ad restitutōeȝ. necesse est ꝙ tollaꝛ ꝑ viam restitutio- nis vel aliam eq̄pollentē. Et q̄redo q̄ sit via eq̄pollens re- stitutiōi. si dicaꝛ ꝙ sit remissi- onis via vel donatōis. seq̄ꝛ i ter alia istō icōueniēs ꝙ pōt dici restitutio. ⁊ tn̄ in possessi one minime posit⁹. qō patet eē falsum ꝑ illō qō habeꝛ. ff. ō ꝟbo. sig. l. plus est. ōꝛ em̄ ibi ꝙ restituere ē nō solū pecuni- am rei ꝓbere. sed etiam posses sorē facere. fructus ꝗ reddere. quapꝛopter nullus pōt dici restitutus. nisi in possessione fuerit ꝯstitutus. Si ḡ remis- sio q̄ fit añ restitutiōeȝ eq̄pol- let restitutioni ipi. seq̄ꝛ hoc in cōueniēs ꝙ etiā non positus i possessiōe diceꝛ r̄stitut⁹ Sȝ ad h̄ r̄ndeꝛ ꝙ in foro ꝯscie et ab Augu. nō sumiꝛ ita stricte restitutio sicut in foro ꝯtētio- so ſm iura. Nam q̄modocū- ꝗ impleaꝛ voluntas credito ris a debitoꝛe ōꝛ restitutio fa cta. ⁊ cū q̄s cedit bonis. etiā anteq̄ȝ ponat eos in possessi- onē non restituit q̄ ad ꝯsciaȝ. Queriꝛ vtrū vsurario vel cui cūꝗ alteri q̄ hȝ aliena suffici at in foro cōscie remissio sibi facta ab his a q̄b; extoꝛsit vsu ras vel alias q̄cūꝗ male ab- lata. Hāc qōnem de vsuris. Laurēti⁹ in tractatu foꝛmās ꝑus recitat opinioneȝ docto rū. Dicit ḡ glo. et in regl'a. pec catū. tenet ꝙ sic. Sed dicim⁹ ibidē ꝯ. s. ꝙ nō sufficit nisi pe cunia sit restitutōi parata. A- liq̄rū ꝟo theologoꝛuȝ opinio fuit ꝙ etiam nō sufficit ꝙ res sit ꝑata restitutioni. sed etiam optet ꝙ offerai. Jo. an. ibidē sup glo. demum assumit viaȝ mediā dicens. ꝙ aut gerit in mente vsurarius restituere. ⁊ remissio sufficiat. aut nō. Et tūc secus. Sed Fedc. ō senis in ope suo foꝛmat indistincte opiniōeȝ dicte glo. sic dicēs. Si is cui debēt restitui pecu nie vel male ablata nō coact⁹ vel deceptus non circūuent⁹ ⁊ omni dolo ⁊ vi ⁊ callidita- te ⁊ metu cessantibus. etiam ꝓcibus vel seruitioꝛum exhi- bitione inductus debitā sibi

calliditate

ȝ sibi ...

pecuniã nõ oblatã nec restitutioni paratã vsurario dimittat. liberat⁹ ẽ vsurari⁹ a restitutione. nõ tñ a pctõ qđ ꝯtrarit exercẽdo vsuras. nisi ⁊ de illo pctõ pniã agat. Potest etiã dici qđ pl⁹ est ꝙ si vsurario ꝑseuerãte i crimie ⁊ nõ disposito ad aliquã restitutionẽ. is q̃ dꝫ recipere vsuras remittat illas ꝓprio motu. vel ad petitionẽ vsurarij. liberat⁹ est vsurarius a restitutõe rei. ⁊ si non a peccato. qꝛ de h̄ oportet satisfacere deo ꝑ pniã. Hec ille. Hanc opinionẽ videt̃ firmare Hosti. in sum. et Archi. in c. ij. de vsuris. li. vi. sup verbo satisfactũ. dicẽs. Satisfactũ accipimus quõcũqꝫ voluntati creditoris satisfiat. Idem Lap⁹. Idẽ aũt Lau. sic concludit. vt tollatur oĩs dubitatio an sit vel non sit liber animus remittẽtis. ⁊ ꝑ ꝯñs clara ꝯscia vsurarij. Et vt faciliꝰ inducant̃ hoĩes ad ꝯtritionẽ. ⁊ de cetero a talibꝫ abstineant. cautũ ẽ p̄dicare ꝙ non sufficit remissio facta. q̃uis se disponat ad satisfaciendũ. si nõ r̃mitteret creditor. ⁊ cautius ꝙ oportet ꝙ pecunia sit restitutiõi pata. ⁊ cautissime ꝙ offerat̃ pecunia. vl' qđ pl⁹ est ꝙ ponat̃ in maĩbꝫ creditoris. Sꝫ đ iure ⁊ in foro ꝯscie puto illã glo. cui⁹ opinionẽꝫ seq̃t̃ Fede. vt dictũ ẽ esse verissimã. ⁊ ad h̄ iducit ipe Fede. plẽs rõnes. Et ꝓma est talis. In maioribꝫ criminibus sic est in crimie furti vel rapine vel violẽtie. re furtiua vel rapta remanẽte apud furẽ vl' raptorẽ de volũtate dñi purgat̃ viciũ furti vel rapine sine aliq̃ restitutione. vt. l. si fur. de vsu. in ꝓn. ⁊. ff. de p̄ca. l. si certe. g̃ purgat̃ viciũ vsure remanente vsura apud vsurarium đ volũtate dñi. Et ꝙ illa sint maiora crimina patet ex maioritate pene siue agat̃ ciuilit̃ siue criminaliter. Grauiꝰ aũt est pctm̃ qđ grauiꝰ punit̃. vt xxiiij. q. i. c. nõ offeram⁹. Secũda rõ est. qꝛ in crimie vsurarũ ⁊ in alijs maioribꝫ sufficit facere ꝯdignã satisfactionem vel emendationẽ. extra đ rapto. c. i. vt sit q̃s liberat⁹ a peccato. c. q̃nto. extra đ vsu. Sꝫ satisfactũ intelligit̃ quõcũqꝫ desideriũ creditoris impleat̃. etiã si non soluat̃. ff. q̃ satisda. co. l. i. Tercia ratio est que videtur ꝺm eum insolubilis. Sunt quidam speciales casus in quibꝫ obligatis ad re

ffurando rapiendo

stitutionē nō sufficit remissio vt.c.exigit.d cēsi li.vi.z ibi d h.g̃ i aliis casib⁹ stabit reg̃la q̃ sufficit remissio. Idē tenet Pe.d pal. i.iiii.di xv.q̃ dicit q̃ obligat⁹ restitutiōi excusat̃ ppt̃ remissionē creditoris .q2 p acceptationē tollit̃.z h nisi sit tal̃ psona q̃ nō habeat ad/ministrationē.vel q̃ nō pt do nare.nec p pñs remittere.q̃a remittere est dare. Itē qñ i iu re est cautū q̃ remissio nō va leat tūc nō excusat sic̃ i iudice delegato q̃ munera z expēsas recipiēs vel extorquēs tenet̃ reddere nulla partiū remissio ne sibi pfutura.extra d rescp. c.statutū.li.vi. Et de visitāte iure ordinario recipiente mu nus ad cuius duplū restituē/dū tenet̃.extra de censi.c. exi/git.li.vi. Hec Pe.q̃ si quis obiiceret regulā Nō dimittit̃ pctm̄ zc̃.qd est verbū Aug.z restituere est rem in p̄stinū sta tum reponere.vñ nō videt̃ sa tisfacere remissio. Ad qd re/spōdent p̄dicti Pe. Lau. p⁹ Fede.q̃ Aug⁹.in dicta reg̃la nō habuit respectū ad strictā significationē verbi.sed eius mens ē verbis p̄ferēda.extra de ver.sig.c.intelligenda fuit. q̃ si offendisti pximū tuū ra/piendo. furando .vsuras ex/torquēdo.recōcilies te cū ipo Et cōiter q2 hoīes nō iactāt pecunias suas.s3 volunt sibi restitui res ablatas . ppterea Aug⁹.se retulit ad verbū resti tuat̃. Q3 autē sic intellexerit Aug⁹.ōndit multipl̃r. Hec ille. Qd āt dic̃ Lau.s.s.esse p̄dicandū nō sufficere remissio nē nisi fiant ea q̃ dicūt diuer/si nō videt̃ tutū vel cautum. Nam ex tali p̄dicatōe ita pōt seq̄ piculum aīaꝝ sic̃ cautela. Sic̃ eīm p̄dicator d3 sibi ca/uere a p̄dicando ea q̃ habent homīes inducere ad malū.z ab alleuiando mala.ita d3 ca uere a p̄dicādo scrupulosa et ardua . qñ cōis opinio est in ꝯtrariū. h eīm eēt iniicere laq̄/um aīab⁹.qd fieri ñ d3.xxvii. q.i.c.viduas Audiēdo eīm ta lia z nō seruādo cū ex audit̃ format sibi ꝯsciā3 h sibi neces sario fiendū q̃ h3 hmōi remis sionem.z ex difficultate nolit ponere se ad faciendu3.erit in malo statu rōne ꝯscie sibi fa/cte sup eo i q̃ bñ poterat trāsire cū bona ꝯscia. Preterea si p̄/dicator h dicat i p̄dicatiōe.s. sibi nō sufficere remissionem nisi zc̃ .z postea in audientia ꝯfessionis faciat ꝯtrariū z dicat

p̄dicatore

illi sufficere. nōne ex h̄ p̄t seq̄ magnū scādalū ꝯ doctrinā p̄dicatōis. Ex h̄ eñ poterunt credere hoīes sic eē ꝺ multis aliis q̄ p̄dicatores dicūt. s. ꝙ non sunt simpl'r vera. sed ad terrorē dicta. ⁊ sic piclitabit̄ fi dei doctrina. nō video etiam cū bona ꝯsciā ꝙ absq̄ sui magno pctō possit h̄ dicere in p̄dicatiōe si sentiat cōtrariū: qꝛ hoc cōiter tenent doctores. s3 et si teneret aliquam aliā opinionē cū ille sint scrupulose ñ debet velle inducere homīes ad suos scrupulos. Non ḡ p̄dicando dicat ꝙ sufficiat remissio. ne inducat occasionē mali. ⁊ apiatur via vsuris. nec ꝙ dicat quod non sufficit ne dicat mendacium vel scrupulos. ⁊ laq̄os iniiciat auditorib9. S3 dicat qꝺ dicit Augu. ꝙ optet ꝙ restituat si pōt. xiiii. q. vi. c. si res. ⁊ in restitutione includit̄ remissio. S3 q̄d si post remissiōe3 libere factā ⁊ vere vsurario. ⁊ vsurarius mādat i testamēto suo reddi vsuras. nunq̄d qꝺ semel remissum ē ꝺ3 restitui his q̄b9 tenebat̄ prius. Dōm ꝭm Fede. ꝙ in h̄ distinguendū ē. qꝛ aut talis testatoꝛ locutus est ꝑ verba transferentia se ad factu3. vtputa qꝛ iubet vsuras restitui his q̄b9 ꝺbebat eas restituere et q̄ ꝓbarent eas soluisse. ⁊ tūc non obstāte remissione tenebit̄ satisfacere heres ⁊ h̄ cāu loq̄t̄. c. ad nr̄am. de iniuriis. Aut loq̄t̄ ꝑ verba trāsferentia se ad ius nō ad factū vtputa iubet ea restitui q̄bus debet. Et tūc secus dōm est. Hec ille. ¶ Item sciendu3 ꝙ cū alicui fit remissio libere ⁊ sine fraude. non tenet̄ talis illud qꝺ sibi remissū est paupibus dare qꝺ sibi donatū est. Host. in sū. ti. de vsu. dicit ꝙ si feneratoꝛ ꝑtem pecunie fenebris restituat ei a q̄ habuerat vel heredi suo. ⁊ de voluntate ei9 ꝑtem retineat dicunt theologi indistincte ꝙ ñ ē liberatus. nisi totū offerat. Tu dicas ꝙ si ex pacto fit nō ē liberat9. ar. c. veniēs. extra ꝺ sy. Si aūt vsurari9 ꝑtē sine pacto liberal'r soluat vt offerat. ⁊ de altera ꝑte misc̄diam petat. ⁊ creditoꝛ liberal'r remittat. liberatus est debitoꝛ nec tenet̄ vlterius ad restitutiōe3 sicut nec tenet̄ si gratis accepiss3 ḡtis oblatum. ꝭm Goffredu3 Hic tamē bon9 iudex ex certis coniecturis motū sui animi iformabit. Nā si creditoꝛ

est paup inops. ⁊ vsurari⁹ di ues ⁊ potẽs. nõ ṕsumo ꝙ cre ditor ipm vsurariũ sponte ex corde liberet. s; h faciat q: vl/ tra recuperare ñ põt vt illd tan tillũ qđ offert recuperaret ⁊ nõ amitteret. Si ꝟo creditor sit diues ⁊ potẽs ꝗ etia; ꝯsueuit histrionib⁹ ⁊ ioculatorib⁹ tã/ tundẽ de suo donare vel plus freq̃nter ṕsumi põt ꝙ ex cor/ de h faciat. hec ille. Item in q̃ dam sũmula dicitur ꝙ si vsu/ rarius offert libere totam sũ/ mam pecunie creditori osten dens plenariã voluntate; cũ nõ habeat. q: si crederet ꝙ ali ꝗd accipet nõ offerret. credi/ tor nihil penitus vult accipe sed liberaliter dimittere totu; iste plenarie satisfecit ꝓximo. sed non deo. ⁊ iõ postea suffi cit sibi sola contritio vt satis/ faciat deo. Unde consulẽdũ est non contritis vt haut mi/ nus hanc liberam satisfactio nem faciant ꝓximo. Item sꝫ aliꝗ vsurarij qui nitunt̃ deci/ pere deũ. ꝗ numeratã pecuni am ⁊ acceptam tũc exponũt creditorib⁹ credentes ꝙ illam ñ accipiãt. quia si crederẽt ꝙ illã recipent. nõ illã rep̃senta/ rent. ac ille timore vel verecũ dia duct⁹ nihil vel parũ reci/ pit residuũ dans. ⁊ sic isti ta/ les dicerẽt se satisfecisse. qđ ñ est verum. Item nota ẜm ꝗs/ dam ꝙ sunt quinq; modi sa/ tisfaciendi. Primus modus est cum pecunia libere offert̃. Secundus mod⁹ ẽ cũ pecu niam non habet et offert pig nora. Tertius modus est cũ pecuniam non habet nec pi/ gnora cõgruentia. facit tñ cũ instrumentis vt heredes cõ/ pellantur ad satisfactionem ⁊ etiam ipemet. Quart⁹ mod⁹ est cu; mediante sacerdote vł aliquo alio religioso fit volũ taria ⁊ libera concordia. Iste tamen modus debet semp o/ stendere creditori velle ⁊ pos/ se liberu; debitoris. Quint⁹ modus ẽ cũ cõsensu ⁊ miseri/ cordia creditoris ponit debi tor aliquã possessionem ĩ ma nu alicui⁹ honesti viri. ex cu/ ius fructib⁹ soluant̃ ꝑ temp⁹ debita. deĩde possessio ad he/ redes reuertat̃. vel ita deb; ꝑ/ manere pro incertis. Hec ibi ¶ Item archidyaconus ĩ ro/ sario. xiiij. q. v. c. non sane. di/ cit ꝙ Hostiẽ. dicebat ꝙ ĩ bis in quibus est peccatum mor/ tale ẜm legem diuinam vt in furto vel rapina dispẽsare nõ põt ep̃s. imo nᶜ etiã papa vt

aliq dicũt q̃ minus pn̄iam a/
gat et restitutio fiat si pōt. ex/
tra de vsu. c. cũ tu. In his vero
in qbus est pctm̄ mortale sm
ius positiuũ. et cũ epis seu in/
ferioribus pape interdicta ē dis
pensatio. nullus dispēsare vl'
dilationē pstare pt. nisi solus
papa. iij. q. i. c. reintegranda.
vl' hi qbus specialit' cōmiserit.
Si vero non ē interdicta pote
rit. hec ibi. Sed q' di papã
nō posse dispensare in his re/
stitutiōibus vbi est pctm̄ mor/
tale ppetratũ in vsurpatiōe ꝯ
legem diuinã facta. vt furto.
rapina. vsura et hmōi. q̃ minus
restitutio fiat si pt videt' intel/
ligendũ q̃ ad restitutionē cer
torum si sciunt' psone. vl' q̃ ad
incerta cum dispēsaret absq̃
cā rōnabili. vel saltem dubia
p libito voluntatis. Non enī
pōt tollere que sunt ppria ho
minũ et dare aliis sine causa.
sed cum cā rōnabili pōt. pu/
ta p modũ pene. vt cũ aufert
regnum vel impiũ alicui ppt'
demerita sua. q2 eēt inimicus
eccl'ie hereticus vel scismati/
cus. nec se vellet corrigere. vl'
cũ faceret mouere bellum cō/
tra aliquē dñm vel ciuitatē p
sequentē eccl'iam. vel fauentē
hereticis. vel detinentē bona
eccl'ie. et tradere aliis dignita
tē iura et bona illoꝝ. sicut fac/
tum est pluries. Nec pōt pa/
pa cũ bona ꝯscia q̃ paupibus
deberet dispensare dare diui/
tibus sine cā rōnabili. sed cũ cā
rōnabili pōt talibus obliga/
tis remittere seu vt paupibus
dare ea que acquisierunt per
furta. rapinas et vsuras. cum
sunt incerta sm omnes. alias
cũ sit sūmus et vniuersalis.
pr' paupeꝝ magis q̄ epi qui
hmōi solent dispensare vt. lxx
xvij. dis. c. eps. Quia hz etiã
plenitudinē ptātis in dispen
satōne bonoꝝ eccl'iasticoꝝ. et
plenã iurisditōem in terris ec/
cl'ie. forte de hmōi bonis. s. ec
clesiaꝝ. et hoꝝ q̃ habitant i t'/
ris eccl'ie posset remittere de/
bita ex furtis rapina et vsura
etiã cũ sciunt' psone sine coꝝ
ꝯsensu. et ex aliqua cā rōnabi
li. nam quottidie h' fit vt iura
vnius eccl'ie et fruct' auferat.
et det alteri q̄ curato illius ec
cle'sie. cum cā tñ vt creditur rō
nabili. et sic multo magis in
hmōi pōt dare dilatiōem. q2
plus ē remittere debitũ q̄ di
latiōē dare ad soluendum.
¶ Querit' vtꝝ sup incertis cũ
epo qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel trās/

Remittere debitũ

actio. Rñdet Lau. Sciēduꝫ ꝙ Pau. ī cle. de pe. ꝛ re. hunc passum examīat. ꝛ finalr̄ deē miat ꝙ ñ ꝑ illū tex. ꝛ ꝑ.c.fi. de offi. vica. li. vi. vult em̄ ꝙ sine mandato aplico id facere ne- gant epi. nisi ꝯponerēt de tanta q̄ntitate quanta est illa ad quā ascēdūt. ꝛ nō de minori. Contrariū seruat licet facta tacita cōpositiō e ferat demū sententia taxatiua ipsorum incertoꝝ. ꝛ si vera sunt que fatꝰ est Pau. qḋ videt de iure. nec videt ꝯria cōsuetudo valere, alr̄s multoꝝ aīe illaq̄aret. Textus tamē illi (videre meo) ñ ꝓbāt ita clare. Vñ forte posset rñderi ꝙ nō ē credendū ꝙ papa q̄ ꝑfecit epos p̄res pauperū indistincte non cōcessisset eis ī specie ꝙ ex causa posset cū talib' trāsigere. ꝛ isti habent maiorem potestatem q̄ illi q̄b' libera admīstratio cōcessa est. Item non simplr̄ donauit. Item papa scit hāc cōsuetudinē ꝛ diu tolerauit. Fiunt tñ taxatōnes per sniam. Hec Lau. Forte posset dici ꝙ exquo ad ecclesiam militātem valet dictum Lauren. ꝛ etiā q̄ ad deum et ecclesiā triumphantem cum ex causa rationabili facit compositionē de minori quantitate q̄ sint īcerta. puta quia residuum dimittit ei. vt paupi. cum alr̄s ñ posset viuere sine indecentia sui status notabiliter. Sed vbi absq̄ cā eps scienter cōponat de minori quantitate notabiliter valet dictū Pau. in foro dei. non em̄ credendū est papam fecisse epos dispēsatores bonorum pauperum vt possent ꝓ libito voluntatꝭ remittere vel ꝯponere sup incertꝭ. vt de his postmodū pō posse viuāt. Nec ipe papa posset cum bona cōscia absq̄ aliqua cā rationabili facere huiusmōi taxatōes lōge minus q̄ sit debituꝫ incertoꝝ. ꝛ residuum scienter illis debitorib' dare. cū oia bñ ꝛ plene possit restituere. Secꝰ cuꝫ dubitat vtꝝ restituere possit debitor ꝑ incertis. nā in dubio est sēp interp̄tandū factū pape ꝓmaxime in bonū. vt di. xl. c. non nos. cū glo. Papa em̄ ꝛ si habeat plenitudinē p̄tātis errare pōt vt hō. ꝛ int cetera sue p̄tātis nō auferet sibi conditio ista cōis hoim q̄n possit peccare mortalr̄. ꝛ descēdere ad inferos. ꝛ grauꝰ ceterꝭ puniendus si deliquerit. vt dicit dis. xl. cap. si papa. ꝛ in glosa

Insup cũ restitutio certoꝝ d̃beat p̃cedere restitutõi incertoꝝ ꝙ epi circa vsurarios publicos vt licentiẽt ad sacram̃ta eccl'ie ꝛ sepulturã p̃us cõponant sup certa q̃ntitate ꝓ icertis q̃ sibi solẽt ibursare magis q̃ paup̃ib⁹ dare. ꝛ de certis non prouideant sufficienter vt reddant integralit̃ minus benefaciunt. q̃ĩmo si ñ sufficerent bona que remanẽt vsurarijs vel heredibus coꝝ tenentur que acceperunt ꝓ incertis contribuere ꝓ restitutõne certorum. al's fures sunt ꝛ latrones auferẽtes que debẽt certis p̱sonis. extra de vsu. c. cum tu. xiiij. q. vi. si res. Sed consuetudo in hoc non excusat. que potius dicenda ẽ corruptela. q꞉ ꝯ ius diuinuꝫ. di. viij. c. q̃ ꝯ mores. xxxij. q. vij. ca. flagitia.

De mõ ꝛ ordĩe restituẽdi. Capitulũ. vij.

Quantum ad septimũ. scꝫ d̃ mõ restituendi seu ordĩe. Circa qd̃ ꝯsiderãda sũt tria. Primũ ẽ ꝙ restitutio certorũ p̄ponẽda ẽ restitutõi incertorũ. Sciendũ igit̃ ꝙ certe oĩa obligata restitutiõi. i. cum sciuntur p̱sone q̃b⁹ est facienda p̄us integraliter soluenda sũt q̃ soluant incerta. qñ. s. scitur vel dubitatur bona restituentis nõ sufficere ad vtrũq꞉. nã tũc restituenda sunt plene p⁹ ꝛ integralit̃ certa. et hoc triplici ratione. Primo rõne successionis. Scd̃o rõe obligatiõis. Tertio rõne sil'itudis.

¶Quãtũ ad p̄mam rõnem. s. successiõis aduertendũ diligenter ꝙ nõ succedit i paupibus ip̄e xp̄s. nisi qñ nõ repiũtur p̱sone certe q̃b⁹ restitui debent certa. vt q̃si p substitutõnem succedere videantur. ac si diceret testator. dimitto meos heredes tales et tales q̃b⁹ debeo. vel etiam si non debeo Sed si eos non repiri ꝯtingat. substituo mihi christum cũ paup ibus suis. Quantũ ad scd̃am rõnem obligatiõis ꝓbat̃ hoc sic. nã paupib⁹ ñ tenẽt̃ heredes dare. s. ꝓ restitutione dictoꝝ incertoꝝ. nisi vnica rõne. s. in foro dei. sed creditoribus certis tenẽtur dupliciter rõe. s. in foro dei et foro mũdi. q꞉ heredes possũt a creditoribus in iudicio ꝯueniri.

¶Quãtũ ad tertiã rõnẽ. s. sil'itudinis ꝓbat̃ idẽ a sil'i de voto simplici ꝛ solẽni. Nã votũ

votum simplex

simplex ñ ita obligat sicut id qd est solenne. nã q ad deum simplex obligat. ⁊ solẽne quo ad deũ ⁊ mundũ. i. foꝝ mũdi vnd simplex votũ ĩpedit mrĩmoniũ ꝯhendũ. sed non dirimit ꝯctũ. Solẽne aũt impedit ꝯhendũ ⁊ cõtractum dirimit. vt patet dis. xxvij. ꝑ totũ Et rõ hui⁹ ẽ. q: in voto simplici est vnum vinculum ligans. in solenni duplex. ¶ De restitutione ṽo certoꝝ sciendũ. ꝙ restitutio etiam fieri debet cum quodã ordie. ¶ Pro cuius declaratione sciendu ꝙ ꝓm triplicẽ voluntatẽ creditoris ꝯtingit debitorẽ hr̃e substantiam eius. Prima est violenta. Scd̃a ẽ ꝯditionata Tertia ꝯformata. Prima repitur in furto ⁊ silib. Scd̃a in vsura. Tertia in ꝯctib licitis siue iustis. ⁊ ꝓm hunc triplicem voluntatis gradũ varie prius ⁊ posterius hõ restituere obligat. Cu igit ꝑma voluntate. s. violenta debitor tenet. vtputa q: abstulit per furtum ⁊ rapinas ⁊ hmõi violẽtias. talia ꝑus restituenda sunt q̃ vsura ⁊ alia d̃bita. ⁊ h ꝑpt tria. s. ꝑpt offensiõem. ꝑpter expropatiões. ⁊ ꝑpter cõpulsiõem. Propter offensionẽ q̃ dẽ. nã maior ĩ eis infert iuria. q: illa penit⁹ sunt inuoluntaria. s. rapina furtũ. ⁊ huiusmõi. vsura ṽo aliq mõ est voluntaria. s. volũtate ꝯditõnata. ꝑpterea de sui nat a minorẽ iniuriã in ꝓximu sapit. alia ṽo debita sine iniuria fiunt. q: sunt voluntaria. puta id qd debet rõne emptõis facte alicuius rei. vel rõe mutui liciti. ⁊ hmõi. Et iõ rapina et furtum ꝑus restitui debẽt q̃ ĩpa vsura ⁊ alia debita licito mõ ꝯtracta. ⁊ eadem rõne ꝑus rapina. q: grauior ĩ ea fit violentia ⁊ iniuria q̃ i furto. Scd̃o debet ſuari talis ordo ꝑpt expropatõem. Nam ĩ rapina ⁊ furto ꝓm oẽs dñiũ nõ transfert. ⁊ iõ talia nũq̃ totaliter fiunt possidentiũ. In vsura ṽo dominium transferri videtur. Tertio seruandus ẽ talis ordo propter compulsionem. magis eni debitor cõpellit et artat a iure restituere que extorsit ꝑ furtũ ⁊ rapinã q̃ q habuit ꝑ vsuram. nã ad restitutiõem vsure cõpellit diuino ⁊ eccl'iastico iure. sed ad restituendũ rapina cõpellit vel artatur iure diuio ⁊ ecclesiastico ⁊ ciuili. Ex quib⁹ seq̃tur ꝙ debitor si nõ potest in

solidũ restituere qd̄ extorsit p rapinam ⁊ furtũ. ⁊ etiam qd̄ habuit p vsuram. ⁊ h̄ cũ rõne volũtatis cõcurrentis. q: in soluẽte vsurã aliq̄ mõ volũtas ei⁹ ↄcurrit ad illã expoliatõꝫ vsure. Sed expoliatus p furtũ seu rapinã ↄ̄ omnem suaꝫ voluntateꝫ expoliať. tum etiam rõne iuris coartãtis. naꝫ a iure ciuili hõ ↄpellit̄ ad restitutõꝫ rapine ⁊ furti insolidũ. etiã si nõ habeat ad restituendũ vsuras. Huius sñie est Gir. oꝛ. heremitarũ q̄ vidẽtur rõnabilit̄ dicta. h̄ excepto s. q᷑ d̄bẽt p̄us restitui rapina furtũ et vsura q̄ꝫ alia debita. modo licito contracta. hoc ei esset offerre holocaustũ de rapina. Sicut em̄ iniuste acciperet̄ ab aliq̄ diuite vt daret̄ elemosyna pauperi. Ut dicit Aug. xiiij. q. v. c. foꝛte. ita ⁊ iniustũ videť vt d̄ eo qd̄ iuste debet̄ alteri puta honesti mutui vel emptõis vel alicuius liciti contractus restituat aliena hoc em̄ esset rape alienum vt reddat alienũ. ⁊ non sunt facienda mala vt veniant bona. ait ap̄los ad Ro. ar. ad h̄. xiiij. q. v. c. neqꜫ em̄ ¶ Quãtũ ad scd̄am voluntatem que dicit̄ conditionata. que scꝫ cadit ĩ vsura dicit Alex. lombardus q᷑ p̄us teneť q̄s restituere que habuit p vsuram q̄ꝫ q̄ habuit p alios contractus factos voluntarie. Et huius ratio ẽ quia in restitutione debitoꝛũ solum seruatur iusticia. sed in restitutione vsure ⁊ male ablatoꝛũ non solũ iusticia ꝭuať sed etiam iniuria deo facta et ꝓximo amoueť. ⁊ ideo restitutio vsure p̄ferenda est. Si tñ contrariũ obseruet̄. q:. s. talia iusta debita in satisfactione p̄ponãtur male ablatis aduertendũ q᷑ duplici casu hoc fieri potest. scꝫ quãdo debita sũt clare manifesta. Et restitutio male ablatoꝛum non sic. sed obscure sic inquirendo. Secundo quando res que debetur est determinata. puta. l. vł c. ⁊ male ablata indeterminata. nam clarum semper p̄cedit obscurum in iure. et determinata ratio indeterminataꝫ Sed illud cõiter non obseruat̄ extra p̄dictos duos cas⁹. quod etiaꝫ videť rationabil'r fieri. quia indecens videtur vsuram debere restitui d̄ re iuste alteri obligata. Nam per hoc nõ tollit̄ iniuria facta ꝓximo ⁊ deo. sed addit̄ noua. quia alienũ aufertur. nec em̄

Nõ sũt facienda mala

tenetur deo et primo rone vsure pperpetrate vel alterius male ablati nisi inquantum potest de iure. ar. extra de regu. iur. nemo ad impossibile obligatur. Si ergo nō pt restituere vsurā nisi sub trahendo ius alterius ptūc excusatur a restitutōne. ppterea hoc magis erit violentū seu cōtra voluntatē eius cui debet aliquid rōne ptract⁹ iusti siue liciti. s. subtrahere suū creditum quod fuerit recipe vsurā ab alio. Propterea nō videtur rōnabile vt de iusto obsequio qd fecit primo scz ei mutuādo seu expectando pciū rei vendite reportet incōmodum et dānum qd ptingeret hoc seruādo. cum qui dedit vsurā recepit iam cōmodum magnū ex mutuo sibi facto. et ideo debet sibi sufficere vt vsurarius restituat sibi vsurā cum poterit de suo et nō alieno. quia fm regulam. Nemo debet locupletari cū alterius iactura vel damno. de regu. iur. li. vi. et hoc nisi iura cōmunia vel municipalia aliter disponerent. quia in hmōi seruāda sunt. nam iure humano possessiōes et alia vt ppria possidentur. vt patet di. viij. c. quo iure. ¶ Quantum ad tertiā voluntatē que dr pformata. Hec reperitur in contractibus licitis vbi voluntas contrahentium cōformatur insimul In restitutōe etiā taliū aliqua prius restituēda sunt. Nam prius restitui debent quecūqz certa debita quam quecunqz ad pias causas relicta atqz donata. Cuius ratio est. quia donatio et ad pias causas largitio sunt ex superogationis consilio. vel sunt forte bona incerta. Restitutio autē male ablatorum seu aliorum debitorum certorum sunt ex obligationis precepto. Prius enim restitui dēnt que sunt fm necessitatem precepti. quam que sunt fm supererogationem consilij. Huic sententie concordat Archi. in. c. nō sane. xiiij. q. v. Hinc etiam Ray. ait. quod si creditores vel legatarij simul venerant ad heredem primo satisfaciendum est creditoribus. sed si veniunt separatim liberabitur heres soluendo per ordinem cuilibet venienti siue creditoribus siue legatario. dū tamen nil in dolo vel in fraude operetur. verūtamen si legatarij preueniunt creditores et accipiūt. vel post eriores creditores pores et potiores in iure

preueniunt. Creditores post modũ venientes heredē inq̃e tare nõ debēt. nisi tm̃ de here/ditate remanserit ei vñ possit adhuc satisfacere illis. sʒ hñt tanq̃ȝ potiores ius suũ saluũ ꝯ legatarios q̃ pmo acceperũt Silr ꝛ creditores anteriores cõtra posteriores q̃ acceperũt Idem q̃ʒ Guil. ait. ꝛ addit ꝙ si heres scit vel credit heredi/tatem vltra debita non exten di: siue ex contractu vel quasi seu ex maleficio vel quasi ni/hil legatarijs dʒ dare. Si vo quantitatem debitorum ne/scit debet creditoribus satisfa cere primo. ꝛ si legatarij pus vel simul cum creditoribus legata petant etiam creditori bus potioribꝫ pmo soluēdũ est. Si aũt de hereditate ni/hil remanet pmo solutis de/bitis legatarijs nõ tenet. Si vo hũc ordinē mutauerit he/res pmo. s. soluēdo legatarijs seu secundarijs creditoribus poribus in foro ꝯscie mime liberat. nisi hoc faciat ignorā ter. reputās scʒ hereditatem sufficere ad oĩa soluenda vel nesciēs hũc creditorē eē po/tiorē. His aũt ꝯcordat Ho/stien. ¶ Itē nota ꝙ ceteris pa ribus seruāda ē regula. Qui

por ē tpe potior est iure. de re. iu. li. vi. Ubi aũt sũt pilegia paria. s. psonarũ ꝛ actionũ in simul. ꝛ equalit satisfaciēdũ ē nisi de aliq̃ illoꝝ pbet ꝙ alte/ri pferēdꝰ sit ſm legē pacti l scripti. vel vsus pbati. Hec aũt notari solēt. C. de autori tate iudi. possi. l. p debito. Cũ g mercator vel alius frangit l vt vulgariter d fallit nõ suf/ficiens satisfacere creditoribꝫ oibꝫ ex ītegro venientibꝫ cun ctis vt sibi satisfaciat. hic or/do seruat ſm Bal. in. l. p de/bito. C. d bo. autoritate iudi. possi. Primo debet satisfieri dñis rerũ. vbi gr̃a. de ponēti bus si deposita erant sibi fac/ta. vt. ff. de pui. credi. l. fi. ꝛ. l. veteri. Secundo satisfit mer ciũ venditori si extāt merces h est ipe merces restituuntur tanq̃ȝ singulariter p pcio ob/ligate. Si autem plus vale/rent id plus redditur ad com modũ creditoꝝ. vt. ff. de acti. ven. l. iulianus. Si autēʒ ipe merces nõ extant sed vendite sunt. ꝛ loco eaꝝ alie subrogate tales subrogate nõ reddunt loco earũ. quia non sunt p p/cio obligate. ff. de in rē vso. l. q̃dam. Hꝰ rõ assignat qr preciũ ex illa re redactum ob

extendit hereditatem ultra debita

ligatū nō erat. ergo nec etiam res que emit et habetur ex eo. Idē qz in pmutatione dictū est. qz vbi spēs in obligatōe ē nō succedit loco alteri⁹ altera vt notat. ff. de v. sig. l. labeo. Tertio ceteris paribꝫ prefert vxor: qa hypotecā habere cen set. et iō pfert. nedū ptendenti bus psonalem obligatōez. sz etiam ptendentibꝫ tacitā hy potecam. vt. l. assiduis. C. q po. in pig. ha. nō tñ pfert cre ditoribꝫ habētibꝫ hypotecas expssas. Fiscus qz simile ha bet priuilegium cuz muliere C. de pui. fisci. l. quis. et d h etiā habes extra de pig. ca. ex lris. in glo. qm. Quarto post hypotecas veniunt deponen tes. s. si non extat depositū. ff deposit. l. si hoīs. §. fi. h eniz puilegiū datur cause depositi ppter frequentiaz contractu um depositoꝝ. tñ sicut in. l. p dicta patet tali puilegio non gaudent qui sub nomine de positi mutuant ad vsurā hy poteca aūt est potior quia pti net ad ipam rem. ff. de pactis l. rescriptum. Quinto veni unt simplices puilegiati. id ē hñtes puilegia psonalia ñ re alia. Sexto et vltimo veniūt cirographarij p rata ñ atten ta poritate 9ctuū. qz licitū est debitori p cumulo creditorū facere deteriorē cām credito rū porū ñ hñtiū dñiū nec hy potecam nec priuilegium ha bentium. vt. ff. de separatōne bonoꝝ. l. i. §. cōtrario. Et ista est ratio. quia i cirogphariis creditoribus non attendit tē pus. Hec ille. Veruz vbi lex municipalis seu statutum ci uitatis aliter disponeret. illi ē standum etiam in foro cōscię si nō sit expsse 9 deum qd nō de facili iudicandū est. qz ne mo est arbitrandus imemor diuini timoris et sue salutis. i. q. vij. c. sanxim⁹. nisi euidē ter appareret contrariū. Vñ in aliquibus ciuitatibus vt Florentie fallente mercatore p sindicos institutos a com munitate sup hmōi vbi non sufficiunt bona debitoris fal lētis ad plene restituendū oi bus satisfacit vnicuiqz p ra ta fm facultatē bonoꝝ illius et non prius vni qȝ alteri nisi aliquibus psonis priuilegia tis in h vt i mlierib p dotibꝫ rehabendis. et hmōi. quibus plene satisfacit anteqȝ cuiqȝ a liorū. ¶ Item primo nota q bi q tenentur restituere si om nino non possunt soluere vel

restituere sufficit ꝯtritio et ꝓpositũ restituẽdi. qñ ⁊ cõmode poterũt. xiiij. q. vi. c. si res. qđ verũ est cũ nota sit paupertas. talis eñ nõ debet excõicari. vt đꝛ extra de sol. c. odoardus. nec aliq̃ pena mulctari. extra de vsu. c. cũ tu. Et đꝛ nota pauptas qñ cedit bonis Ideoqꝫ tali debet ꝯsulere sacerdos si đ pauptate dubitat ꝙ cedat bonis. ¶ Nota tamẽ ꝙ nõ sufficit hec cessio ita ꝙ nõ sit ei aliqua penitentia iniungẽda. qꝛ nec solutio nec satisfactio plenaria sufficeret. Nam licet cessio seu solutio q̃ ad satisfactionẽ homini sufficiat. adhuc tñ nõ est eccl'ie satisfactuꝫ. ꝗ iudex ecclesiastic⁹ seu sacerdos ꝓ vsurpatiõe rei aliene iniungat sibi penitentiam. Et in hoc offendũt plurimi peccatores delinquẽtes q̃ putant sufficere ꝙ satisfaciant. nec transgressionẽ quam fecerũt postmodũ ꝯfitentur. Hec Hostieñ. in sũma. ti. de pni. ⁊ re. ¶ Secũdo nota ꝙ si talis ꝓuenerit post ad pinguiorem fortunã tenet satisfacere etiã si cesserat bonis. qꝛ ꝑ h̄ nõ sũt liberati. sꝫ talis cessio ad h̄ eis ꝓdest ne iudicati trahantur in carcerẽ. C. q̃ bonis cedere possunt. vbi etiaꝫ dicit glo. ꝙ cessio in hoc etiaꝫ ꝓdest ꝙ postea nõ poterũt cõueniri nisi inq̃tũ facere pñt. et sic habetur ratio ne egeat. ⁊ preterea conueniri non debet nisi tñ sit id quod acquisiuit ꝙ merito videatur debere cõueniri. Hec in glosa. Sed q̃ habent restituere si conueniãtur ex maleficio si nõ sunt soluendo verberandi sunt ꝓ debito. Sed si non cõueniunt ex maleficio nõ debent tales verberari. sed sufficit ꝙ cedãt bonis. Archi. xiiij. q. vi. ca. si res. Nota tertio ꝙ si is qui aliena abstulit potest restituere et nõ restituit nõ est in statu salutis. xiiij. q. vi. c. si res. Dicit autem Ray. in summa sua ꝙ dñs alicuius terre tenetur restituere indebite exacta a se vel a suis directe vel idirecte. Glo. super indirecte. vt quando denegat eis iusticiam vel non defendit eos vt debet. et sic extorquet aliqua. Si tali domino ex aliquib⁹ circumstantijs appareat multũ difficile vel impossibile talis restitutio satis videt ꝙ possit cõsuli huiusmodi ꝙ in compensatione vel remittat eis cõmuniter cum eorũ consensu ⁊ li/

bera volũtate aliquã servitu-
tẽ vel annuã pstantiã i perpe
tuũ vel ad tẽp?. ita ꝙ plenissi
me videaẽ ei satisfactũ. vł etiã
faciãt in remissionẽ pctõꝝ il-
loꝝ q̃b9 teneẽ aliqđ hospitale
vel aliqđ silẽ opus pietatꝭ. cũ
ꝯsẽsu tñ eoꝝũ dẽ si pt reqri. hec
ibi. ¶ Quarto nota ꝙ is q̃ hꝫ
aliena restituere et certis pso-
nis si potest in totũ vel in par
tem. sed nõ cõmode sꝫ cũ mul
ta sui incõmoditate. tũc com-
ponat vel ꝯueniat cũ ipo leso
vel spoliato amicabiliter de
redditib9 suis moderate. ita
ꝙ victus sibi remaneat assig
nando sibi q̃usqꝫ fuerit plena
rie satisfactum vel paulatim
singulis annis vel mensibus
vel aliis temporibus emen-
det quod potest. et hoc cũ vo
luntate illius cui debet satis-
facere. quia si nullam inueni-
ret misericordiam apud eum
absqꝫ dilatione tenetur satis-
facere vel bonis cedere. quia
talis peccator semp est in mo
ra. Hosti. et Ray. Sed h̃ me
lius declarabiẽ in vltimo. §.
sequenti. Si autem predict9
inueniat gratiam apud credi
tores suos facientes sibi re-
missionem vel dilationeꝫ. tũc
potest ea vti ꝙ est in bono sta-
tu anime. si tamen habet in p
posito faciendi qđ debuisset
si nõ potuisset obtineri ipsaꝫ
remissionem vel dilationem.

Quinto nota ꝙ vbi essent plures creditores alcuius et debitori petenti dilationẽ ali qui creditores volunt dare. aliqui non. sed ꝙ cedat bonis stabitur maiori parti credito rum. Et intellige maiorẽ par tem vbi est maius et forti9 de- bitum. etiam si vnus esset cui plus q̃ꝫ omnibus debeatur. Si vero par sit debitum stã- dum est maiori numero cre- ditorum. Si vero sunt paria eligenda est clementior sentẽ- tia. s. dilatio danda. C. de ces- sione bonoꝝ. l. fi. Ray. ¶ No- ta hic ꝙ Johan. an. super ca. quam q̃ꝫ. đ vsu. lib. vi. mouet questioneꝫ an heres vsurarii quando hereditas nõ sufficit omnibus. debeat satisfacere primo venientibus. et refert se dixisse ꝙ non. imo fiet eis ⁊ aliis satisfactio pro rata vnũ quẽqꝫ contingente. ar. supra de testa. cap. relatum. in fine. Sed dicit ipse satis videtur hoc casu haberi debere consi deratio temporis. vt ille qui prius soluit vsuras recipiat quod suum est integraliter.

ꝛ sic de singulis ꝑm regulá.l. ꝺ reg.iur. Qui ꝓoꝛ.cũ istoꝛuꝫ par sit cá vt dixi ibi. ꝛ in hypoteca hᶜ cõsideramꝰ. C.qui po.in pig.ha.l. sed si fundꝰ. ꝛ bona vsurarij videnẗ esse hypotecata.ꝺ vsu.c.cũ tu.multi tñ doctoꝛes tenent ꝯrium.i ħ s.ꝙ bõa vsurarioꝝ sint hypotecata.vt Hosti.Archiꝺ.Fede.Hoff.Et Jo.an.etiam dicit ꝙ de hac hypoteca ñ habemus textũ exꝓssum.¶ Sexto nota ꝙ vbi aliq̇s est institutꝰ heres ꝛ non sufficit hereditas ad soluenduꝫ oĩa legata ꝛ debita dicit Ray.ꝙ credit in iudicio aĩe ꝙ non teneaẗ.nisi in quãtuꝫ hereditas se extendit vel sufficit. etiam si non fecit inuentariũ. Idem Jo.an. et Fede.secus in iudicio contẽtioso si non fecisset inuentarium.sed si fecisset non tenereẗ nisi durante hereditate.Distiguit tñ inter legata ꝛ debita. quia debita sine diminutiõe debet ꝑsoluere durante.s. adhuc hereditate.De legatis ꝟo si tot sunt ꝙ nõ remaneat legitimꝰ põt detrahere suam legitimam.ꝛ iterum q̃rtaꝫ ꝑm q̇sdam si fuit institutus heres. ¶Et nota ꝙ heres põt deducere añ oĩa expensas funeris et alias necessarias q̃s fecit causa hereditatis.vt in testamentoꝛ hmõi.Expensas tñ q̃s fecisset suꝑfluas ad honoꝛem ꝛ pompam mundi.non posset cum tuta conscientia trahere de ere alieno sed facere intelligereẗ de suo.Pet. de pal.in iiij.Si aũt sunt plures heredes ad debita vel legata regulariter tenetur quilibet ꝓ hereditaria parte.C.de here.ar.l. iij.Sed dꝫ Raymũ. Excipiunẗ q̇nq3 casus ꝑm ipꝫ Ray. Primus est si aliquod indiuiduum est in obligatione faciendi.vel non faciendi.tunc enim quilibet tenetur insolidũ.ff.de verb.ob.l.in executionib9.§.ij.gl.ponit hic exemplũ.vt si testatoꝛ ꝓmittit se aliqꝺ opus facturuꝫ ꝛ ꝓmisit ꝑ se vel heredem suũ nõ fieri q̃minus ꝑ fundũ suũ tibi ire liceat.ad hoc quilibet hereduꝫ erit insolidũ obligatus.Secundus casus est si res q̃ debet restitui ab vno insoliduꝫ possideaẗ.C.de acq̇.he.l.ij.§ nemo.Tertius est in alimentis legatis q̃ ꝓ voluntate defuncti vel iudicis vel ab vno insolidum vel a pluribus ꝓ partibus designatis petuntur.ff.de alim[illegible]tis lega.l.iij.

debere dicit ꝑsolui durante here

ex ꝑñs [illegible]: superfluas

Quartus ē si testator ab vno heredū legauerit creditori hereditario animo ꝯpensandi. tunc eīn heres ille vsqꝫ ad q̄ntitatē legati on⁹ illi⁹ debiti sustinebit. ff. de lega. iij. l. cuꝫ ab vno. Quint⁹ in expēsis funeris vxoris. nō tm̄ astrinxit heredes ꝑ hereditariis portiōibus. sed etiam virū ꝑ portione q̄ peruenit ad eum de dote vxoris suc. puta si ad eū ꝑuēerit centū. ⁊ in hereditate sint. cc. ipe vir tenebit ꝑ tertia ⁊ heredes ꝑ duabus ꝑtibus. ff. d̄ re li. ⁊ sūptib⁹ funeꝝ. l. q̄tiens. ⁊ l. veluti. Hec oīa etiā Hosti.

¶ Quō debeat fieri restitutio vxoris concipientis filiuꝫ ꝑ adulteriū queꝫ vir reputat suum de his q̄ ꝯsumit ipe filius spuri⁹ de bonis p̄ris putatiui. ⁊ hereditate tota vl' ꝑte ad eum ꝑueniente. Primo vidēdū ē de ipa vxore adultera q̄mō teneat ⁊ ad q̄d. Secūdo de ipo filio spurio si teneat ⁊ q̄ modo. Tertio vero d̄ ipso patre q̄ ex adulterio talem filiuꝫ habuit quō ⁊ ad q̄ntum tenetur. Similis casus vr̄ q̄ pōit extra de pe. ⁊ re. ca. officij. §. d̄ muliere supponente sibi alienū partū quem vir ei⁹ reputans suū nutrit ⁊ heredē instituit. Unde idem videtur dicendum quantum ad restitutionem de ipa muliere ⁊ filio supposito. ⁊ huic fraudi dantib⁹ operam efficacem. Et de muliere adultera querit primo si debeat h̄ reuelare marito. Ad h̄ dōm q̄ aliq̄n nō. aliq̄n sic. Nam vbi imineat aliqd̄ eoꝝ ꝑiculoꝝ non debet reuelare marito. Primum periculum est infamie scilicꝫ mulieris. quia hec taliter reuelādo cuꝫ esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissime diffamaret. quod quideꝫ magnum periculum est mulieri. Nam qd̄ ꝓuer. xxij. scp̄tū est. Melius ē bonū nomē q̄ꝫ diuitie multe. licet itelligat de viris. tamen et periculosius in honestis infamia mulieribus ingerit notaꝫ. Secūdū est periculum scandali. scꝫ viri ⁊ consanguineoꝝ ⁊ amicoꝝ eius. si illis h̄ innotescer et malū. nā non soluū apud se turbaret ex eo. sed vix extunc possent cum ea amiciciam et pacē ac ꝯcordiam ⁊ societatē h̄re. imo forte eam marit⁹ dimitteret. ⁊ ideo n̄ valētes forsitan ꝯtinere vterqꝫ adulterium perpetraret. ⁊ sic innumerabilia et irrecuperabilia inc

eos orirentur mala. Tertiũ ẽ piculũ mortis. s. et vxoris ⁊ sue spurie ꝓlis atq; adulteri sui. nam ꝓbabil'r timere posset ꝙ eius marit⁹ seu q̃cũq; alius dũ occidere aliuz q̃reret necaret̃ ẜm Sco. in. iiij. Cõcurrentib⁹ p̄dictis piculis q̃ videntur valde ꝓbabilia ⁊ in pluribꝰ euenientia. nõ dꝫ tal' mulier suo cõiugi reuelare ꝑpter bonũ incertũ restituẽdi hereditatẽ talibꝰ periculis se exponere manifeste. Quartũ ꝑpter piculũ ĩprobabilitatis nã nec vir nec filius. nec etiã publicus iudex hoc mulieri reuelanti credere obligant̃. nisi ꝓbet dicta sua ꝑ infallibilia signa aut ꝑ violentas ꝓbationes. siue per testes idoneos. Nam ex solo eius dicto ñ p̄t exhereditare talem filiũ. maxime si in terris in quibus p̄mogenita ex ꝯsuetudine ĩ toto vel in pte succedunt. Insuper ẜm Sco. in talibꝰ terris si pater crederet vxori sue. ĩ h̃ non possꝫ tñ a spurio auferre hereditatem nisi ĩ publico foro eũ ꝓbaret talẽ. ⁊ tũc opterꝫ mulierẽ non tm̃ apud maritũ sed totã patriã diffamari. Et isto p̄suppposito. s. ꝙ ñ debeat reuelare ratione malorũ grauiorum exinde cõtingentiũ. quõ debeat talis mulier satisfacere dicet̃ infra. vbi tñ nõ immineret aliõ piculũ vl' malũ nisi infamie ip̄ius adultere vel mortis sue videt̃ ꝙ si premoriat̃ viro suo debeat añ mortem ordinare cum cõfessore vel alia persõa matura ꝙ si moriat̃ postea reuelet ex pte sua viro. qñ scꝫ ex hoc p̄t obuiari ne putatiuus filius habeat hereditatem totam vel partez. Aliquando ṽo h̃ marito vel aliis ꝑsonis extra cõfessionem tenet̃ mulier reuelare. vicꝫ si hec tria cõcurrãt sil'. Primo si apud maritũ et alios fortis et grauis suspitio ĩpressa esset. ⁊ occasio suspicãdi taliter. Secũdo si ex certis ⁊ sufficiẽtibꝰ causis p̄ot ⁊ dꝫ vehementer ⁊ valde ꝓbabiliter credi ꝙ nihil de p̄mis piculis supradictis hic subseq̃retur aut cresceret. sed potius minueretur. Tertio si firmiter presumatur ꝙ filius bõis mariti voluntarie cedet. Sꝫ si paruulus est filius cessat ista ratio. quia mittere potest illũ ad hospitale. cum nõ teneatur alere alienos nisi ĩ extrema necessitate cuꝫ alii desunt q̃ ꝓuideant. His aũt tribus

ↄcurrētibꝫ reuelare deberet ⁊ posset. Sꝫ vix ista cōcurrūt ⁊ rarissime p̄sumēdū ē ꝙ concurrāt. Insup dici posset ſm Guil'. ꝙ etiā reuelare posset si n̄ timeret maritū. vel aliđ imi neret piculū. Sūt q̄dam viri qꝫ viri scient vxoꝝ adulteriū sustinentes vel etiā consentiē tes. imo qn̄qꝫ vxores suas ad hoc hortantes. vel qꝛ ꝓprios filios n̄ pn̄t hr̄e vel alia q̄cunqꝫ pudenda occasiōe. Facta etiam hac notificatōne an̄qꝫ vir eius ꝓ educatiōe talis filij expendat videtur de obligari a restitutione aliqua fienda. quia fecit qđ in se fuit vt damnū euitaret viri expensarum in educando. ⁊ hereditatiōis quo ad alios. ar. extra đ iniur. ⁊ dam. da. cap. si culpa. Nec tamen dꝫ māifestare adulterū ꝓpter piculum p̄sone ⁊ infamie detrimentū ⁊ odiū ad eum euitandū. ⁊ si an̄ manifestatiōeꝫ iam aliq̄ ↄsūpsisset hmōi putatiuus filius tenebit ipa mat inq̄ntū pōt satisfacere si aliq̄d vt suū possidet. Et si magnus existēs qn̄ notificat nollet ipe filius credere hoc nec cedere bonis putatiui pr̄is. petens saltem legitimaꝫ q̄ sine causis exp̄ssis a iure auferri non debet vt legitimus filius. nec contrarium pt̄ ꝓbari. tenebit nihilominus ipa mulier heredibus de portiōe illa ablata sibi. de eo tamen qđ pōt ⁊ nō plus extra de reg. iur. li. vi. c. nemo. ⁊ h̄ qꝛ fuit in mora notificandi quando potuit ꝓuideri. Sꝫ nunquid mlier talis debꝫ reuelare crimen suum filio suo spurio. ⁊ inducere eum ad dimittendum hereditatem vero heredi. Ad hoc dicēdum ſm Scotū. vbi sup ꝙ aut filius crederet matri. aut non. Si aūt crederet nō aūt ꝓbabile est ꝙ ꝓpter hoc dictaꝫ dimitteret hereditatem. Nam paucos repire contingit qui ita ꝑfecti sint ꝙ ꝓpter conseruandaꝫ iusticiam in foro dei dimittant m gnas possessiones quas retinere pn̄t iure exteriori ⁊ vellēt spurij reputari. nec h̄ mr̄ p̄sumere pōt nisi antea mlt̄ū fuissꝫ expta đ bona volūtate filij sui. Nō g̊ dꝫ se exponere piculo certo diffamationis apud filium ꝓpter incertam correptionem illi⁹. Si vero non crederet. tunc sequeretur inde duplex malum. ¶ Primum quia ipsa diffamaretur. ¶ Secundum

q̃ ab illo sicut antea heredi/tas possideret. Si q̃s ãt ob/stet q̃ tali filio debeat reuela/ri ne.s.ignorãt forte copularetur p̃ m̃rimõiũ sue sorori aut alteri sue p̃pinq̃.seu alia faceret q̃ a iure spurijs p̃hibita sũt Dõm q̃ talis ignorantia dũ p̃seuerat oĩno excusat cum sit ignorantia facti. Si q̃n tam̃ factum veniret ad lucem tale m̃rimoniũ dirimendum ess̃z Si p̃o q̃ratur an dato q̃ tal' filius ex verbis matris se spurium credat teneatur reddere bõa que habuit a marito matris ceteris filijs atq̃ heredibus alijs p̃dicti mariti. Dicendum q̃ si hoc indubitanter creditur.z rõnem illud credendi habet tenetur s̃m deuz non tamẽ humano iure. Si tñ nõ habet sufficientez cãm z rõnẽ credendi illud. tũc reddere nõ tenet̃ ex q̃ p̃ se vel p̃ alterum sibi claret q̃ nõ h̃z sufficientem cãm seu condignaz rõnem credendi. Sũt autẽ iter cetera quattuor signa que reddunt suspectam talem matrẽ.ita q̃ ei de facili nõ d̃z credi. Primũ est amor.i. si p̃diligit aliã p̃lem viri sui. Secũdũ est odium.videlicet si p̃sumit matrez ip̃m vel eius vxorem odire. Tertiũ est stulticia quia mulier fatua z leuis ẽ et p̃tinacis sensus. Quartũ est incertitudo cum nõ cõstat ipsam esse vel fuisse certã q̃ hũc p̃cepit de adulterio vel d̃ viro nõ em̃ hoc p̃t omni adultere eẽ certum. Sed q̃d remediũ tali mulieri deb̃z adhiberi. dicendum q̃ ei s̃m Sco. vbi supra triplex remedium dari p̃õt. Primũ est q̃ inducat filium intrare religionem. z tam̃ talem q̃ possit p̃fessionez suã seruare. ne sc̃z incidat i scillaz volens vitare caribdim. Secundũ est q̃ clericus fiat. vñ valet tñ s̃m deum ecclesiastica beneficia acceptare. z his quasi sufficiẽtibus merito iã contentus dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si tñ p̃ nullã p̃suasionem honestam cor talis filij m̃r flectere p̃t vt hereditatẽ dimittat. non videt̃ q̃ debeat se p̃dere illi. cũ certa ñ sit q̃ tal' ab ea ip̃suasibil' in alijs tã licit' z honestis flecteret̃ ex illo. imo forte tenacius retineret ne spurius putaret̃. cũ talem notã multi caueant male nati. Tunc demum tertiũ remedium addenduz ẽ.s. q̃ saluo iure hũano et absq̃

infamia sua. pōt ꝛ deb; ḋ sua dote cū cā hēbit in prātē; vel de parafernalib; si hꝫ ꝛ certis bonis ꝛ laborib; ꝛ sudoribus suis indemnē facere virū ꝛ legitimā ei⁹ plē. Obligat̄ eñ satisfacere viro de consumptis ab illegitimo filio. Sꝫ tal' filius non tenet̄ satisfacere que ꝯsūpsit q̄diu bone fidei fuit De hereditate aūt mulier obligat̄ heredib; viri ab ītestato vel heredib; scp̄tis. vel q̄b; verisilr credit̄ ꝙ reliquisset hereditatē. qđ si nescit̄ dꝫ paupib; erogari Tenet̄ in q̄tū ₰m correspondentiā iusticie. nō eñ dico ꝙ teneat̄ ad restituendū eq̄ualēs hereditati. q₂ supius dictū ē. Plurimū q̄dē differt int̄ hr̄e ꝛ ꝓpe eē. Sꝫ q₂ iste legitim⁹ heres nullā habuit hereditatē. lꝫ ₰m iusticiā fuerit ꝓpe. ꝑpterea minus q̄ꝫ equalēs hereditati suffic̄ sibi ꝑ hereditate fienda. illud aūt minus detmīnet̄ ₰m arbitrium boni viri. Q, si nec hoc fieri p̄t ꝑtūc non obligat̄. tenebit̄ tñ cū ꝑuenerit ad pinguiorē; fortunā. extra de sol'. c. odoard⁹. Si ꝟo tal' mulier nūq̄ꝫ hꝫ vñ possit restituere. tūc ex ipo tētia excusat̄. si habeat̄ satisfaciendi ꝑpositum. xiiij. q. vi. si res. ¶ De adulterio autē cui⁹ ē fili⁹ dōm videt̄ si scit vł' credit ꝟisilr illū eē suū. vbi mat̄ ipa satisfacere nō valeat. vidꝫ ꝙ teneat̄ de expensis p̄ri putatiuo. q₂ cām efficacē; dedit tali dāno. extra de iniur. ꝛ dā. da. c. si culpa. ₰m tñ possibilitatē suā ꝛ si mitteret ipa adultera ad hospitale. vel q̄a finxit mortuū pepisse. vel q₂ notificauit sine sui piculo nō eē filium suū tenebit̄ hospitali ḋ nutrimento ꝛ aliꝭs expensis. nisi notabilis pauptas excuset eam. cū de iure naturali ad hoc tneat̄. dis. i. c. ius naturale. ꝛ hospitalia ꝑpter paupes nutriendos sint facta non ꝑpter diuites. Sed et de hereditate vel dote si dotaret̄ a patre putatiuo. teneri videt̄ ad arbitriū boni viri. attenta sua facultate. q̄ tam̄ satisfactio occulte fieri dꝫ. cum sine piculo manifestari non possit. ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. Si autē dubitat adulter ex eo ꝙ mulier leuis ē. ꝛ cū aliꝭs adulterat̄ vel etiā q₂ ipa adultera dubitat vtrū sit ei⁹ vel mariti. relinquat̄ iudicio dei cui oīa nuda sunt ꝛ apta. ꝛ ḡuari nō videt̄ de restōne. Indecens est eñ vt ī re dubia certa detur.

sententia. ait Greg. xi. q. iij. et dis. xxxiij. habuisse. In nullo tñ cãu ad obuiãdũ hmõi pi/ culis vel mal'dz adultera vel adult' q̃rere aborsũ vel mortẽ puuli. xxij. q. iij. c. faciãt.

¶ Qñ debeat fieri restitutio quod ꝯtinet in se magnã dif ficultatem. Cap. viij.

QUantum ad octauũ. s. qñ dz fie ri restitutio. dt Tho. ij. ij. q. lxij. ꝙ statĩ. q2 sicut ac/ cipere rem alienã est ꝯ iusticiã ita et retinere eã. q2 p hoc ꝙ aliq̃s detinet rem alienã inui to dño ĩpedit eum ab vsu rei sue. z sic facit ei iniuriã. Ma/ nifestũ ẽ aũt ꝙ nec p modicũ tps lz alicui ẽ pctõ morari. sz q̃libet tenet statim pctm̃ di/ mittere vel deserere. Vñ dr. q̃ si a facie colubri fuge peccatũ Et iõ q̃libet tenet statim resti tuere vel dilatiõem petere ab eo q̃ põt vsum rei cõcedere. z siq̃dẽ teneantur de incertis cũ illud cẽt erogandum in pias causas cũ ꝯsilio eccl'ie. si hu/ iusmodi psone hñtes restitu/ ere remaneãt ita paupes cũ fi liis z familia ꝙ ñ habeãt vñ viuãt. fiat dicit Ray. vt dixi i casu sĩli sup in ti. de decimis Ibi aũt sic dicit. Si q̃s reti/ nuit decimas lõgo tpe. z nũc veniat ad satisfactionẽ z po/ stulat ĩtuitu dei z eccl'ie. z q2 hz puã subam sibi remitti qd accepit tpe pterito. cũ alit' op teret cũ sua familia mẽdicare. q̃uis eccl'ia oẽs dcimas pos set petere. si viderit istũ contri tum z pccõs eius ĩniti verita/ ti. dz ei tanq̃ paupi dimitte/ re vñ viuat. cũ hoc eẽt ei datu rus postea. xvi. q. i. c. qm̃. hec Ray. qd intelligẽdũ videt v/ bi dãt decie d morte put ẽ de iure cõi. Nã sec' vbi de more ñ dãt. vel valde diminute. vi dent excusari. De h tñ plene hẽs in pma pte. ti. i. Et dt ibi glo. Guil. ꝙ illi q̃ resignãt in manu penitentiarij q̃ h ñ fa/ cerẽt nisi penitentiarij restitu erent eis p pte vel p toto. qñ nesciũt cui fienda est restitutio ꝙ ñ credit eos eẽ in statu salu tis. Dicit etiã paulopost ꝙ ñ est necesse ꝙ fiat hmõi restitu tio in manu penitentiarij. dũ mõ tñ sit pat' ad arbitriũ ei' vel alteri' boni viri satisface/ re. Dicit ẽt ꝙ in h cãu eps q̃ ẽ dispensator paupez põt dila tionẽ dare vel partem dimit/ tere vel etiam totum si vide/ rit ei expedire ad necessariam

sustentationẽ illius tanq̃ȝ alicuius a lateri⁹ paupis. ita tñ q̄ q̄nto vtilius põt gerat negociũ illius cui faciẽda essȝ restitutio si psona eius eẽt nota. vicȝ exponendo illa q̃ eẽnt restituẽda in vsus tales q̃ magis ei possent pficere q̃ ad deum. Hec ibi. Si tenet̄ certis psonis que nolũt dare dilationẽ. dȝ ad petitionẽ ipoꝝ absq̄ȝ dilatione satisfacere vel cedere bonis. q2 fur ꝛ raptor sp est in mora. ꝛ iõ sp auget peccatũ. ff. de ↄdi. fur. l. in re furti. vbi lesi egent ꝛ fame pereũt ne interueniẽte paululũ mora inueniri nõ valeant q̃ redimant. dis. v. Semp em̄ ẽ vitanda mora vbi ẽ piculũ. dis. xxviij. c. de syracusane. ꝛ h̄ etiam si oportet ipsum mendicare. Unde non dico habito respectu ne egeat. Nam contra hoc nota extra de vsuris ca. cum tu. tameu Guil. addit. sine culpa potest accipere vite necessaria. scȝ extreme Ray. Moderate sibi vita retenta q̃ usq̄ȝ plene sibi satisfaciat Hostien. po sic dicit. Sed quid si non im mineat tale piculuȝ necessitatis ꝛ is q̃ tenet̄ restituere non potest induci ad restitutionem statim faciendaȝ puta q̄ discretus sacerdos p̄t conscientiam suam informare ex eo q̄ intendit vtiliter gerere negocium creditoꝝ. Nã si videt q̄ aliter non potest recupare in ppetuũ. vel non ita cito vel ita ↄmode põt recepto iuramento vel alia sufficiẽti cautione si hr̄e põt dilationem ↄcedere. ꝛ sub hac ↄditõne si hec adipleuerit in talẽ diem peccatorem absoluere. Et sic creditor quod ei debet̄ recuperet. ꝛ peccator non recedat a p̄sbytero despatus. hec ille. Sȝ qd̄ in fine huius. §. s. q̄ absoluat sub ↄditione. ↄtrium asserit Guil. dicens q̄ absolutio a peccatis nũq̃ȝ debȝ fieri sub conditiõe. ꝛ ideo potest dici q̄ absoluat simplicit̄ si est absoluendus. sed declaret q̄ non valebit absolutio. nisi adimpleat promissum. Guil. Archidyaconus vero sup ca. si res. xiiij. q. vi. qui q̃rit vtrum habenti restituere debeat haberi respectus ne egeat. Et dicit videtur q̄ sic. ff de reg. iur. l. in condẽnati. ff. d̄ conces. bo. l. ij. Et sic nota per Ber. de solu. c. odoardus. et facit ad hoc qd̄ habet̄. xvi. q. ij. quicunq̄ȝ. Sed Innocẽ. p no. in. c. cũ tu. extra de vsuris

secus credũt ſm canones. vt
ibi notãt Ala. Ber. ꝛ Hosti.
ꝙ insolidũ tenenť detẽtores
vsuraꝝ ꝛ nõ solũ inq̃ʒtũ face/
re pñt. q̇ Hostien. i sũ. dicit ꝙ
q̇ hñt ꝛ̃stituere paulatĩ singu
lis mensibꝫ soluãt creditoribꝫ
si aliter non pñt sine magno
sui detrimento ꝑut poterũt l'
ꝯponant se cum expoliatis.
ꝙ si nullã pñt inuenire mĩaʒ
apꝺ eos absq̃ʒ dilatiõe tũc te/
nenť satisfacere vel bonis cre
dere. qꝛ pctõꝛ sꝑ ẽ in mora. ff.
de ꝯdi. fur. l. in re furtiua. ex/
tra de symo. c. cum in eccl'ia.
Multi tenẽt dictũ p̃cedens
tanq̃ʒ equũ. scʒ ꝙ teneť solue/
re q̃ʒtũ pñt retẽta sibi vite cõ/
moda. ar. de cõ. di. v. c. disci/
pulos. extra de fur. c. si quis.
Sed archi. super. ṽ. reddere.
eiusdẽ. c. ibi dĩc ꝙ statiʒ debʒ
reddere totũ qꝺ põt. allegãs
Tho. ij. ij. q. lxij. q̇ dicit ꝙ sta
tim fienda ẽ restõ. dictum tñ
Tho. p̃t dici ñ eẽ ꝯ̃ si sane in/
telligať vt ĩfra diceť. ¶ Sʒ in
q̃dã sũma dr̃ ꝙ q̇ hñt restitue
re vsuras ꝛ male ablata ꝛ pro
ponũt firmiť reddere ꝛ ñ pñt
statiʒ. qꝛ nolũt cũ familia ege
re vel mẽdicare. ꝛ tñ incipiũt
iuxta posse satisfacere vtꝝ ta/
les pñt absolui ꝛ cõicari. Rñ.

aut sciũt ꝑsonas certas aut ñ
ꝛ si sciũt ip̃i habẽtes male ab
lata. ꝛ ip̃i etiã q̇bꝫ debenť hu/
iusmõi nolũt tutũ est ꝙ de cõ
scĩa coꝝ stent ad terminũ ipo
rum ꝛ voluntatem. Si ṽo ta
les nesciũt dãna sibi data ꝛ re
uelatio possʒ eẽ ꝑiculosa illis
q̇ volũt restituere tũc nõ ẽ re/
uelandũ illis. sʒ p̃sumẽdũ qꝺ
ꝯfessoꝛ cãm illoꝝ vtiliť agat.
ꝛ ꝯfitẽs intẽdat ꝛ ꝓmittat sa/
tisfacere q̃ʒ cito p̃t. qꝛ hic hʒ
locũ ratihabitio ꝺ bono ꝛ eq̃
ꝛ tũc ꝯfitẽs absolui ꝛ cõicare
p̃t. qꝛ est in via salutꝭ. Si ṽo
oĩno nesciãť ꝑsone q̇bꝫ est re/
stitutio fienda. tũc ẽ liber in
potestate p̃lati vel discreti cõ
fessoris dare ꝛ cõstituere ter/
minũ ꝯfitẽti sic̃ viderit neces/
sitatẽ ꝛ ꝯtritiõeʒ eiꝰ ꝛ volũta/
tẽ ꝓmptam restituendi. ꝛ ĩfra
istũ terminũ tal' p̃t absolui et
cõicari. Itẽ vbi maioꝛ ẽ ꝯtri/
tio ibi maioꝛ miscꝺia ꝛ venia
est fienda ꝛ remissio. ꝛ qꝛ totꝰ
mũdꝰ fere ẽ ĩuolutꝰ in rapis.
sic ꝓ posse tuo curre ꝑ medi/
um ne nimia securitas vel re/
missio ꝑire faciat q̇s discreta
eq̇tas poťat reuocare. Itẽ sꝑ
ĩiuriãs ꝛ spoliãs vl' ꝯplices
coꝝ debẽt hũil'r postulare ve
niã ab eis q̇s offẽdeřt ne illi

remaneāt in rācore et mala voluntate. Quid aūt debeat facere vxor et familia raptoris et vsurarū et hmōi q̄ n̄ hn̄t nisi d̄ obligat̄ r̄stōni· habes supra i ca. de rapina. §. xij. in fi. ¶ Nota q Ray. et Hosti. circa istā materiā restōnis dicūt Hoc notēt sacerdotes et retineāt q ꝑm q maior vel minor fuerit fraus vel dolus vl' violentia maior vel minor dz eē discretio iudicantis. et ꝑm h̄ i vsuris q̄ fiūt in deposit̄ vt dictū ē sup̄ i. c. de vsura. q̄ oino sunt restituende. tn̄ qr minor est ibi violentia q̄ȝ in ceteris poterit confessor etiam cū sciatur ꝑsona cui fienda ē restitutio magis moderare tp̄s restituendi retēta sibi vite ꝯmoda et familie sue. Quidam circa materiā istā dicūt et meo iudicio sat̄ rōnabil'r q in cert̄ casib9 nō tenet̄ q̄s ad statī restituēdū actual'r. etiā si habz modū aliqualē ad restituēdū et ab eo cui tenet̄ inuenire nō possit nec dilatiōez nec remissiōem. sed subitā velit fieri sibi restōnē. qn̄ vicz ex restitutione statim vel statim restituendo seq̄ret̄ inde euidens vel ꝓbabile dānū sp̄ūale vel tp̄ale notabile ip̄i9 restituent̄ vl' alioꝝ. qd̄ p̄ponderaret dāno ei9 q̄ dz hr̄e ex carētia illi9 rei Pōt aūt tale dānuz eē triplex seu scādalū notabile vel damnū. Periculū mortis. Infamia g̃uis. Periculū notabile mortal' culpe. Rō aūt hmōi ē q scȝ tal' restitutio possit differri. qr ꝑm Scotū creditor q̄ dz habere magis dz velle ī hmōi casib9 vt maximū incōmodū seu dānū ei9 q̄ hz restituere euitet̄ in modica restitutōis dilatiōe q̄ȝ suū modicuȝ incōmodū vel damnū ex carentia ad tp̄s sue rei. Et si obijciatur q restituere ē act9 negatiui p̄cepti. qr r̄ducitur seu explicat̄. ꝑ hoc q est non retinere alienū. sed p̄ceptū negatiuū obligat sp̄ et ad semꝑ. Rn̄detur ꝑm Sco. q alienū iniuste et inuito dn̄o retiere simpliciter ꝓhibet̄. ꝓpterea sēꝑ et ad sēꝑ isto mō necesse ē saluti alienuȝ nō retinere. Sed qn̄ q̄s hz voluntatē et ꝓpositum restituendi alienū ꝑ tp̄e oportuno extūc tenet̄ domino rei volēte. i. velle debēte. Vult āt hoc dn̄s rei et si non actu elicito. tamen actu debito. et honesto. quia velle debet q qui suum habet retineat quousq̄ȝ potuerit oportune. Et si

dicat. dñs rei ꝗ agit iuite. ⁊ q2 nō vult ꝙ p q̄ntūcūq3 tēpus suū retineat. Dōm ꝭm Sco. ꝙ dño etiā inordinate volente statī3 rehabere suū ⁊ p ꝯñs ꝯ rectā rōnē nolente ꝓximū3 retinere suū. tūc tenens nō est detentor iniustus. nā ⁊ depositū d3 redditōne strictissima reddi cū repetit. vt. C. deposi tū. l. fi. ⁊ tñ inuito dño voluntate inordinata cum repetit. vt cum eo malū faciat sibi vl' alteri ꝑt retineri. Et Aug. dic ꝙ multa bona sūt ꝑstanda inuitis. dum eoꝝ potius vtilitati q̄ꝫ voluntati cōsulit. dist. xlv. c. ⁊ q̄ emendat. ⁊ exēplu3 ponit. xxiij. q. iiij. ca. ipa pietas. de eo. s. q̄ ꝯ voluntatē suā extrahit d̄ domo ruitura. qd̄ laudabil'r fit. ¶ Est g̊ vn⁹ casus cū imiet ex eius restitutōne subita ꝑiculū damni incōꝑabiliter ꝑualentis dāno qd̄ inde h3 creditor ex carētia rei sue. puta cū ipe creditor ipugnaret bonū ꝯmune ⁊ h̄ndo illam rē seu pecuniā qua3 q̄s de suo retinet magis posset impugnare ⁊ ꝑualere ꝯ bonum cōe. Nā tūc ꝭm Richar. i. iiij non tenet illud restituere illi sed fideliter reseruare. vt restituat sibi vel heredibus suis qñ ꝗ fieri poterit sine ꝑiudicio boni cōis. vl' d̄positare illud ordinando ⁊ ꝓuidēdo ꝙ tꝑe suo restituat. Idem videtur dōm cū q̄s maleuteret re sua rehabita. puta gladio ad occidendū se vel alium vl' huiusmōi. Idem videt dōm cū ex subita restitutōe ille q̄ restitueret rem ablatam ꝑ furtum vel aliud viciū detegeret ⁊ inde infamaret. cu3 fama sit q̄d notabilius suba tꝑali. vñ grauius reputat ꝑctm̄ detractiōis q̄ꝫ furti. ceter' ꝑib⁊ ꝭm Tho. ij. ij. q. lxxiij. ⁊. vi. q. i. deteriores. Cū g̊ q̄libet debeat ꝓuidere ꝯseruatōi fame sue. ar. xij q. i. ca. nolo. pōt talis differre restitutiōem vsq3 ad tps quo non deꝑhendat in crimine ⁊ infamet si aliter ꝓuideri ñ ꝑt. Idem dōm est cū id qd̄ deb3 restitui non possit restitui nisi faciendo magnas expensas ad mittendū sibi. q2 in remotis est creditor. Tunc eñ q̄d agendū ē habes sup̄ etia3 eo. ti. c. iij. Et idem dōm qñ mulier h3 filiū ꝑ adulterium nesciēte viro. vel supponit sibi alienū ꝑtū q̄ nutrit de bonis viri. vel etiā heres dimittit vt ꝓpri⁹ fili⁹. cum teneat mater talis de omnibus que perci-

pit talis fili⁹ bonis.s.putati/
ui p̄ris.nō tñ dʒ reuelare fac/
tū qñ ex h̄ seq̄ret̄ vel seq̄ ꝓba/
bil'r posset mors sua vel ꝑlis
talis.vel etiā notabil' īfamia
seu alia ḡuia scādala f̄ʒ Ray.
ꝛ Jo.neapol'.in quolibet.de
quo habes sup̄ plene eo.li.ti.
i.c.d̄ furto.vide ibi.Alius ca
sus qñ ex hm̄ōi r̄stitutōe pos
set seq̄ mors sp̄ualis seu pctm̄
mortale ꝓbabil'r in restitutōe
vel familia eius.puta restitu
endo q̄ habet aliena ad tātaʒ
venit paupertatem vel miseri
am ꝙ n̄ p̄t viuere vel ꝓuidere
filijs suis de victu ꝛ vestitu.et
cū sint alic⁹ nobil' ꝯditionis
mendicare nimis erubescunt
ab amicis ad sufficientiā nō
inueniūt.laborare nesciūt vel
nō p̄nt quia puuli vel infirmi
ꝛ sic restituēdo exponit̄ p̄icu/
lo ip̄e cū familia sua furandi.
vel ꝓstituēdi filias.vel despe
ratōis vbi retinendo qd̄ ha/
bet alienū cū ip̄o ꝛ industria
sua ꝓuideret parce sibi ꝛ fami
lie sue disponit̄ ad satisfacien
dum paulatim. Hoc sentire
videt̄ Sco.in.iiij.Hen.in q̄
libet.vi.q.xxiiij.Et idem vi/
det̄ dd̄m cum quis habet in
strumenta artʒ sue vn̄ ex labo
re suo gubernat se ꝛ suos ꝛ vē
dendo vel tradēdo ea vt resti/
tuat suis creditoribꝰ nō pote
rit laborare ꝛ inde lucrari.pu
ta libros q̄ ad iurispitos ꝛ me
dicos.ferramenta q̄ ad artifi
ces.Laborando aūt cū p̄dic
tis vltra sustentatiōeʒ suā po
terit in futurū paulatim satis
facere.Nec credo esse ꝯ h̄ qd̄
dicit Tho.ij.ij.q.lxij.s.ꝙ sta/
tim restituendū ē alienū sim/
plicit̄.Nō eñ ita amare ꝟba
accipienda sunt dicit lex ſʒ ci
uil'r.ꝛ in sacra scriptura stati
d̄r fieri qd̄ in ꝓlixo tp̄e. vt pʒ
Malach.iij.Statim veniet
ad tēplū ꝛc̄.ꝛ p̄cipue cū ex cā
ita vrgenti differtur vt dictū
est.Potest etiam multipl'r ca
pi in iure.ꝛ non solū pro po/
tentia facti sed iuris ꝛ cōmo/
ditatis.vt patet.xxij.q.iiij.ca.
faciat in glo.Hec tñ non sūt
p̄dicanda ne paretur via de/
tentiōi alienoꝝ ad qd̄ nimis
ꝑsone sūt īclinate.ſʒ cū mag̃
discretiōe in ꝯfessiōe ꝛ ꝯsilijs
tractāda.ꝛ cū m'tis circūstā
tijs ꝯsiderāda q̄ honestent fa
ctū.Ad hoc etiā facit qd̄ dic̄
Johā.neapol'.in q̄libet.ix.q
xxij.ꝛ Rich.in.iiij.ꝛ Pet̄.de
palu.¶Item potenti restitue
re mala ablata statim q̄ritur.
vtrum sufficiat relinquere in

testamento vel in instrumẽto ꝙ heredes restituant. Rñdet ad hoc Jo. neapol. in. ix. q̃libet q. xxij. ꝙ hoc sufficit i duobꝫ casibꝫ tm̃ ¶ Primꝰ ẽ qñ hñs male ablata credit vere ꝛ pro certo vl' q̃si ꝑ certo. ꝙ tal' retẽ tẽtio ñ sit ꝯ volũtatẽ dñi. tal' em̃ retentio ñ ẽ iiuriosa vl' iniusta. nullꝰ em̃ patit' iiusticiã volens. vt dr̃. v. ethicorum ¶ Scd̃s casus qñ tal' retẽtio rei aliene est ꝯ voluntatẽ dñi. sꝫ inordinata. puta cũ ñ reddit' gladiꝰ furioso cũ repetit ipm in furia. hoc em̃ iuste sit. vt xxij. q. ij. c. ne q̇s. Et silr hoc est qñ vult rẽ suã stati hr̃e q̃m retinẽs ñ põt dare sine notabili damno suo. ꝛ ecõtra ille cuius est põt sine dãno ꝛ incõmodo carere ad tp̃s. Extra istos casus ñ sufficit ad salutẽ nisi statim restituat. Rõ est. qꝛ de necessitate salutis ẽ vitare peccatũ mortale. sed nõ solũ auferre alienũ. sed etiã detentio rei aliene extra p̃dictos casus ẽ mortale. qꝛ ꝯ iusticiã qꝛ cuꝫ faciat iniuriã ꝓxĩo. ꝛ hoc cuꝫ põt restituere. Vñ ñ suffic' ad salutẽ tali relinq̃re in instrum̃ to vel ꝑ testam̃tuꝫ ꝙ heredes restituãt. sed de necessitate salutis ẽ statim restituere si põt Sꝫ si ille cuiꝰ ẽ res vl' cui obligat' ñ põt illa re carere sine incõmodo suo etiã ad tp̃s oꝑtꝫ ꝙ restituat etiam cũ magͦ icõmodo suo. nͨ sufficeret dimittere ꝑ testamentũ. ¶ Tertius casus excusans a restõe subita est. cũ ex hoc imineret ꝑiculũ mortis corꝑalis. Et nota ſm Richar. in. iiij. dis. xv. ꝙ si ille q̇ dãnũ intulit hꝫ aliq̇d vltra necessitatẽ sustentatiõis nature. q̃uis sibi necessariũ ad victũ ſm decentiã sue ꝑsone restituere tenet'. Non em̃ licituꝫ est de alieno viuere cũ seculari honore. Si aũt nõ hꝫ nisi necessaria ad sustentatiõꝫ nature tunc subdistinguẽduꝫ ẽ. quia aut iste q̇ est passus dãnũ nõ indiget ad sustentatõꝫ nature eo qd̃ ab eo ablatũ ẽ. ꝛ ille q̇ abstulit põt retinere ꝛ restituere nõ tenetur. qꝛ ex iure nat'e licitus est vnicuiqꝫ vsus possessionis necessarie ad sustentatiõeꝫ nature. Extrema em̃ necessitas facit omnia cõmunia. ff. ad. l. rodiam. de iactu. l. ij. §. cum in eadem. in textu et glosa. Aut indiget ad sustentationem nature. eo ꝙ ablatum est. ꝛ tunc subdistinguo. quia aut primus. id est dominus ipsius rei indiget

ista re ad sustentatōz sue natu
re p̄usq̄ȝ fuit necessaria ad su-
stentationē nature illi⁹ q̄ ab/
stulit. aut eodē tp̄e vterq̄ȝ idi/
gens fact⁹ ē ista re ad sustēta/
tiōez sue nature. aut iste q̄ ab/
stulit factus ē indigēs re ista
ad sustentatiōez sue nature p̄
usq̄ȝ iste a q̄ ablata ē. Primo
mō ꝛ scd̄o pōt dici sine p̄iudi
cio ꝙ iste q̄ abstulit rē istā te/
neat̄ restituere illi a quo abstu
lit. q2 nunq̄ȝ facta fuit res illi⁹
q̄ eā abstulit. sȝ sp̄ remansit il
lius de iure. postq̄ȝ em̄ sum in
statu in q̄ res mea necessaria ē
mihi ad sustentatōem nature
nō pōt fieri alteri⁹ me ꝯ dicen
te. Si tertio mō. tūc ille q̄ ab
stulit restituere nō tenet̄ quia
ab isto tp̄e q̄ facta est necessa/
ria sibi acq̄situ fuit ius in illa
re illi qui abstulit. Et iō quā/
uis damnū passus veniat po
stea ad statū in q̄ res sibi abla
ta eēt sibi necessaria ad susten
tatiōem nature. n̄ ppt̄ h̄ habȝ
maius ius ī ista re q̄ȝ iste q̄ eā
abstulit. nisi iste qui eam ab/
stulit deuenisset ad statum in
quo amplius res ista non eēt
sibi necessaria ad sustentatiōz
nature. Idem p̄ totum Pet.
de pal. in. iiij. ꝛ Sco: Ex p̄di
ctis boꝝ patet ꝙ tales q̄ h̄n̄t
restituere ꝛ si retineāt sibi qd̄/
am mō necessaria ad sustenta
tiōez sui ꝛ familie ad vitādū
multa p̄icula anīe ꝛ corpis q̄
v̄isilr̄ seq̄ possent bonis suis
cedēdo ꝛ oib⁹ se expoliādo p̄
restōe fienda. qd̄ forte tutius
esset restituere ꝛ in deo cōfide
re. etiaȝ si opteret mendicare
s̄m Ray. Ad h̄ nō videt̄ tene
ri d̄ necessitate salutꝭ. tn̄ n̄ de/
bent tales laute viuere ꝛ pō/
pose vestiri cū familijs. ꝛ fili/
as suas cū magnis dotib⁹ nu
ptui tradere. sicut si nō essent
obligati restōni. sed p̄ce viue/
re ꝛ p̄uas dotes tradere. Et si
n̄ p̄n̄t nobili vl̄ mercatori nu
ptui dare debēt artifici et ple/
beio tradere. ꝛ alia superflua re
secare. Cuȝ multa g̃ prudētia
h̄ negociū agendū ē. cum ef/
ficaciter videnẗ facere qd̄ p̄n̄t
ad restituendū ꝛ in alijs se bn̄
h̄re. ꝛ cuȝ timore dei credo ꝙ
p̄n̄t absolui ꝛ cōicare Qui āt
ꝛ de eo qd̄ p̄n̄t sp̄ p̄crastināt ꝛ
annuatiȝ repiunt p̄mittere cō
fessoribus restitutionem face
re. ꝛ postea non faciunt nō vi
dentur absoluendi nisi prius
faciant vel disponant effica/
citer negocium vt habeat exe
cutionē. ꝛ mlt̄o min⁹ ei p̄mit
ti debȝ cōio sumi. q̄ȝtuȝ dico

ſpectat ad ꝯſiliũ ꝯfeſſoꝛꝭ. Nã
q̄ꝫtũ ad ſacerdotẽ q̇ hꝫ cõica-
re cũ ille ſe ĩ manifeſto ad h̄ ĩ-
gerit. q̇d iurꝭ habes in t̄tia ꝑ
te ti. eo. ¶ De vſur .rijs ãt ma
nifeſtis quõ ſit agẽdũ cũ eis ĩ
reſtitutõe ⁊ collatõe ſacramẽ-
toꝝ. habes. s̄. eo. c. de vſuris.
Poſſent etiã tales petere re-
miſſionẽ a creditoꝛibꝫ quã ſi
ſine fraude ⁊ ſpõte obtinẽt nõ
ĩpis amplius obligant̄. nec eti
am pauperibꝫ illa remiſſa eis
dare tenent̄. Nõ tñ decẽs eẽt
vt diues a pauꝑe ⁊ indigẽs
parũ a multũ indigente pete
ret remiſſiõem. ¶ Querit̄ vtꝝ
eṗs elapſis tribus vl̄. iiij. xxx
vel. xl. annis poſſit agere ꝯ̄ he
redes vel poſſeſſoꝛes bonoꝛũ
q̄ndam illius q̇ in teſtamen-
to reliq̇t mille libꝛas ſoluen-
das nomine vſurarũ incerta
rũ. cũ de extoꝛſione dictaꝝ v-
ſurarũ nõ appareat niſi ꝑ cõ-
feſſiõꝫ dicti teſtatoꝛis. Rñdꝫ
Lau. pꝰ Fede. ꝙ cuꝫ actio q̄
cõpetit ex teſtamẽto vl̄ cõdi-
tio q̄ ꝯpetit eṗo ꝑ. l. nulli. C.
de epi. ⁊ cle. ſit ꝑſonalis ⁊ ſpa
tio. xxx. ãnoꝝ claudat̄ ꝑ ꝯñs
C. de p̄ſcrip. xxx. vel. xl. anno
rũ. iõ ꝯ̄ heredes bõa fide poſ
ſidentes. q̄ ſꝑ p̄ſumit̄ nõ com
petit actio ad dictas mille li-
bꝛas. niſi ꝓbaret̄ heredẽ malã
fidẽ habuiſſe ⁊ ſciuiſſe viciuꝫ
⁊ crimen defuncti. q̇ cãu dꝫ ĩ-
telligi. ca. tua nos. cum ſi. Et
idẽ ſi d̄ extoꝛſione appareat ꝑ
aliud q̄ꝫ ꝑ teſtamentũ. Quo
aũt ad poſſeſſoꝛes bonoꝝ in
q̄s ꝑ teſtatoꝛẽ vel eius heredẽ
bona ſũt alienata. nõ ẽ aliq̇d
dubiũ ſi poſſederũt ſpacio. x
annoꝝ. qꝛ actõ ꝑſonalis non
ꝯpetit ꝯ̄ ſucceſſoꝛem ſingula
rẽ. vt. l. i. §. heres. ff. ad trebel.
Nec obſtant ꝓmo dicta. ſ. ꝙ
actões eṗo ꝯpetentes durãt
xl. annis. qꝛ intelligit̄ h̄ de ac
tionibꝫ ꝯpetentibꝫ eṗatui vel
eccleſijs collegiatis. ſed hic ñ
ꝯpetit actio eṗo vt eṗo. ſed vt
iconomo ⁊ admiſtratoꝛi bo-
noꝛum pauperum. ¶ Queri-
tur quid ſi pꝛemiſſo generali
edicto ꝙ quicunqꝫ dederit v-
ſurarum noĩe aliquid tali ve-
niat infra tot dies ⁊c̄. Si ne-
mo veniat. nec etiam aliquaſ
vſuras certas vſurarius aſſi-
gnauerit infra terminum ſibi
ad id ſtatutũ lataqꝫ eſt ſenten
tia ꝑ eṗum declarãs illas eſſe
certas. vtrũ vſurarius ſit tu-
tus ſi poſtea appareant ꝑſo-
ne certe quibus eſt reſtitutio
fiẽda. Fedricꝰ d̄ ſenis ſentit
ꝙ ſic. etiam quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesim. fatetur tñ q talib9 ɔpetit remediũ ɔtra epm vel paupes. sed cogita dicit Lau. an sit verũ ꝛ ɔ̃rium practicatˀ qñ nõ ẽ determinatũ q oia veniant sub noie incertoꝝ. hoc est qñ non sit taxatio vere. ꝛ ẜm quantitatẽ ad quã ascendũt. sed minor. ꝛ ẜm q inter eos ɔuẽtuꝫ est ꝛ de h̃ iudici p cui9 snia alio nõ dato p̃sumitur q stat legitime. An ãt talis practica sit iuri ɔsona tuipe vide. Propti tñ sũt epi ad eius obseruatiõeꝫ. qꝛ p seip̃is incerta ibursant. nec ad illoꝝ volunt restitutionẽ venire vel teneri. ſꝫ fit certa taxatio ẜm ɔuentioneꝫ ẜm q morꝭ est. que tñ an possit de iur9 fieri videndum est. ¶ Querit etiam Archid. q si q̃s decedens relinq̃t sibi heredem ex testamento vel ab intestato. ꝛ ordinauit q̃ndaꝫ executorẽ tm̃ ad emendã suoruꝫ forefactoꝝ q̃ ɔcedens tempe mortis sue creditorib9 tenebatur. ꝛ iã termini solutiõis fluxerant. Dicit r̃ñdendo q iste executor debita hmõi soluere tenetˀ. ꝛ p̃t ɔueniri. qꝛ elapsis terminis solutõis cepit iniuriari creditorib9 in nõ soluendo defũctꝭ. Ex p̃cepto autem dñi ẽ solutõ faciẽda. ar. xi. q. i. c. magnũ. xxiij. q. v. l. ca. tributũ. qꝛ peccat in termĩo nõ soluẽdo. tũ qꝛ frangit pmissum extra de pactꝭ. ca. i. et. ij. tũ q̃a illo elapso inuito dño detiet alienũ. ff. de excep. doli. l. ij. §. circa. ꝛ hoc tenent q̃dam. s. vt noie forefactoꝝ hoc cãu veniant debita q̃ꝝ terminus solutõis tpe mortis elapsus erat ꝛ p illis agi posset. Sec9 de debitꝭ q̃ꝝ termi9 ñ aduenerat Et ita notat spe. in Rubri. q̃liter scripta ĩ iudicio pferri. §. nũc vo. ¶ De eo vo demũ cui datũ ẽ aliq̃d p errorẽ dic̃ Jo. de rip̃. in tractatu de ɔ̃ctibus q in tali datiõe aut est error p̃sone vel fortune. vel alteri9 cõditõis apposite Si p̃mo mõ puta intẽdo dare petro ꝛ do martino. tunc martinus tenetur acceptum restituere vlˀ dãti vel illi cui intendebat dare. ar. xxix. q. i. §. i. Si vero error fortune. puta intendo tibi dare vt pauperi et tu es diues. dicitur q sic acceptum tenetur restituere danti vel alicui pauperi. nisi recipiens interim effectus fuisset pauper. ¶ Si vero sit error alicuius alterius conditionis. Puta si ego credo te esse sanctum

cũ tu ñ sis. z iõ dono tibi vel credo te celebraturũ missas. iõ do tibi. dr qꝫ si receptori cõstat de pcisa intẽtõe dãtis. s. qꝛ al's ñ daret nisi ista ꝯditio sb esset. talis error obligat ad restituendũ receptũ. aut ad sufficienter supplendum p se vl' aliũ intentõem dãtis. q̃rũ rõ ẽ qꝛ cũ res in istuz nõ transeat. nisi eo mõ q̃ vult dans trãsferre si nõ existat ꝯditio in ipsuz res non trãsferꝰ. Aliĳ aũt dicunt qꝫ ad talẽ restitutiõez talis error non obligat. nisi ipa ꝯditio circa quaz erraꝰ eẽt cã motiua z final' talis datiõis. qd pbãt p sil'e. Do tibi libras cẽtũ. qꝛ credo te eẽ amicũ meuz. dato qꝫ accipiẽs ñ sit amicus meꝰ. ñ obligaꝰ ad restitutiõez. Si aũt amicitia sit cã ppt' quã do tibi cẽtũ libras. i. si sis amicus meus. z nisi amicus fueris obligaris ad restitutõz. Ex his pꝫ qꝫ q̃stores scti anthonĳ vel aliĳ q̃cunqꝫ nullo mõ pñt sibi retinere ea q̃ illis paupibꝫ vel locis p q̃bꝫ petũt danꝰ. qꝛ h ẽ error psone Uerũtñ qꝛ nullꝰ teneꝰ pprĳs stipẽdĳs militare. ne causas alioꝝ agere ad suas expensas dico qꝫ tales pñt viuere sup q̃stus q̃s faciũt. z põt eis moderatũ salariũ dari. Hec ille. Illa vo que danꝰ eis ex mendacĳs eoꝝ q̃stoꝝ. vicꝫ qꝛ asserũt qꝫ dicẽꝰ multe misse p dãtibꝫ. vl' habebũt talẽ indulgẽtiã. vel absoluenꝰ a votis eoꝝ vel a casibꝫ reseruatis. vel qd fient lectisternia in hospitali de hmõi. p q̃bꝫ illi dãt al's nõ daturi. cũ nec talia fiunt vl' vera sũt. totũ ẽ rapina. z restituidũt dantibꝫ ea. vel paupibus erogari. ar. xiiĳ. q. v. c. nõ sane

Finit libellus de restitutionibꝫ fratris Antonini archiepiscopi Florentini. in q̃ diffuse tractaꝰ de hac materia.

Tabula

Ncipitta-
i bula materiaꝝ q̄ in h̄ tractatu ꝯtinēt. Qui q̄dem tractatus sub se ꝯtinet tres libros. Prim⁹ ē de ꝯfessore. Scd̄s d̄ interrogatorijs in ꝯfessione fiendis. Tertius de restitutōe. Prim⁹ deniq̄ liber diuidit in tres partes. Quaruꝫ p̄ma est de ptāte seu autoritate cōfessoris. ꝛ habet xv capitula.

Finiūt capitula p̄me partis libri p̄mi.

Incipit tabula scde ptis libri pmi q̄ erit d scia cōfessoris. Et hz q̄nq3. §

Finiunt. §. secunde partis libri primi.

Incipit tabula tertie ptis libri pmi que erit de bonitate confessoris. z habet. §. decem.

Finiunt.§.tertie ptis et p ꝯsequens tractatus iste d̃ cõfessore.

Incipiunt ex

cõmunicationes sedi aplice reseruate tam a iure q̃ȝ p pces sum siue per extrauagantes breuiter recollecte per ordinẽ deinde sequuntur excõicationes reseruate episcopis vniuscuiusq̃ȝ dyocef. Fo.xxxv.

Tabula

Incipit tabula scd̄e ptis interrogatoꝝ q̄ est d septē vicijs capitalib. ⁊ distinguit in octo titulos.

Tabula

Incipit tabula tertie pt̄s interrogatorij q̄ est de statibꝫ q̄ continet capitula xvij. fo. lxvij

t 4

Incipit tabu

la sup tractatu de restitutioni bus qui in h libro seu ope ter tio loco ponit̄.de quo pz ī se/cūda pte summe de vicijs ca pitalibus eiusdem fratr⁊ An thonini.ti.ij.per totum.

Incipit capitulū scd̄m de restitutiōibꝫ i q̄ ōndit q̄d q̄ntū quibꝫ et q̄ ordine sit restituendum. ꝛ habꝫ quattuor. §.

Utilissima ꝯfessiōis summula a reuerēdissimo in christo patre ac domino. domino Antonino archiepo Florentino edita. Argentine imp̄ssa p Martinū flach. Anno domini. M.cccc.xcix. Finit feliciter.

De Lund ... membris

Izbonanu fzeczbylizudinaRonuta

nfewzg

B

9

